

**Національна академія наук України
Інститут історії України**

Гриневич Л.В., Прилуцький В.І.

**УКРАЇНА:
ХРОНІКА XX СТОЛІТТЯ
Довідкове видання**

Рік 1928-1929

Київ - 2007

Редакційна рада

Голова ради – *В.М.Литвин*

Члени ради: *Л.В.Губерський, І.М.Дзюба, Я.Д.Ісаєвич, С.В.Кульчицький, І.Ф.Курас, О.С.Онищенко, М.В.Попович, В.А.Смолій, Ю.С.Шемшученко*

Редакційна колегія

Голова колегії – *В.А.Смолій*

Члени колегії: *В.Ф.Верстюк, С.В.Віднянський, В.О.Горбик, В.М.Даниленко, М.Ф.Дмитрієнко, О.О.Ковальчук (відповідальний секретар) Г.В.Касьянов, С.В.Кульчицький (заступник голови колегії, керівник авторського колективу), О.Є.Лисенко, Ю.А.Пінчук, О.П.Решет, П.Т.Тронько*

Від 2004 р. Інститут історії України НАН України розгорнув великий дослідницький проєкт "Україна: хроніка ХХ століття". Підготовлені до друку рукописи виходять в світ окремими частинами, по роках або групах років. У даній книзі день за днем відтворюються події суспільно-політичного, економічного, культурного, релігійного і повсякденного життя українського суспільства в 1939 році.

ISBN 966-02-3607-7 (серія)
ISBN 966-02-3958-0

© Інститут історії України
НАН України, 2005
© *Гриневич Л.В., Прилуцький В.І.*

ПЕРЕДМОВА

Від 2004 р. Інститут історії України НАН України розгорнув великий дослідницький проект, який реалізується у формі багатотомного видання "Україна: хроніка XX століття".

Хронологічні довідники завжди користуються попитом як серед науковців, так і серед студентів. Вони є своєрідним кістяком історичного процесу. Тому вони відіграють велику роль і в аналітичній роботі науковця, і в засвоєнні студентом головних закономірностей історії як науки. Найбільш популярним довідником, присвяченим вітчизняній історії, є книга В.Ф.Верстюка, О.М.Дзюби і В.Ф.Репринцева, яка витримала у "Науковій думці" три видання.

Хроніка XX ст. якісно відрізняється від будь-яких інших видань довідкового типу. Цю нову якість їй забезпечують неспівставно ширші кількісні показники. Ми хочемо показати кожний день століття, відобразити всі скільки-небудь важливі події політичного, громадського, економічного, культурного, релігійного і повсякденного життя, а також події в сфері міжнародних відносин, фізкультури і спорту.

Чому у здійсненні цього грандіозного проекту ми зупинилися саме на XX ст.? Тому, мабуть, що в понад тисячолітній історії українського народу це століття займає винятково важливе місце.

На початку XX ст. України як геополітичної реальності просто не існувало. Українці жили на землі своїх предків, але не мали національної державності. Під час Першої світової війни в армії Російської імперії і Австро-Угорщини були мобілізовані мільйони українців, змушені воювати між собою за незрозумілі і чужі їм цілі. Наприкінці XX ст. вже існувала незалежна і соборна Україна. Вона мала договори з усіма сусідніми країнами, які проголошували недоторканність її кордонів. Влада в Україні належала народу, який на вільних виборах визначав персональний склад народних депутатів і обирав президента.

Між початком і кінцем цього століття пролягли важкі, трагічні роки. Обидві світові війни відбувалися рік за роком на українській землі. Воєнні дії викликали господарську розруху і супроводжувалися голодом 1921–1923 рр. і 1946–1947 рр. Між ними – голодомор 1932–1933 рр., викликаний терором голодом, влаштованим Й.Сталінім. Вождь прагнув "навчити уму-розуму" непокірливих українських селян, щоб змусити їх працювати у громадському господарстві колгоспів.

Після здобуття національної державності український народ несе відповідальність за своє майбутнє тільки перед самим собою. Попереду багато проблем, але серед них нема нерозв'язних.

Рік на рік не припадає, кожний з них мав різне змістове наповнення. Одні роки були наповнені подіями епохального значення, інші минали безслідно. Тому деяким рокам у "Хроніці XX століття" присвячуються окремі книги, а деякі роки об'єднуються у певні історичні періоди.

Друкуючи “Хроніку ХХ століття” на інститутській поліграфічній базі, ми не припиняємо роботи над нею. Наша кінцева мета – опублікувати це довідкове видання більшим накладом у професійному видавництві, щоб воно стало доступним для широкого кола читачів. Можливо, ми організуємо друкування його за передплатою. Одночасно ми підготуємо спеціальну програму, щоб “Хронікою” можна було б користуватися в Інтернеті. Колектив Інституту історії України розуміє, що цей проект має величезне значення для дальшого розвитку історичної науки. Тому він ставиться до реалізації проекту з належним почуттям відповідальності.

В.Смолій

ВІД УПОРЯДНИКІВ

Фактографічний матеріал, вміщений у хронологічному довіднику, відтворює яскраві сторінки політичного, соціально-економічного та культурного життя в УРСР та українців за кордоном упродовж 1939 року.

Кожному факту присвоєно номер тематичного розділу.

1. Політичне життя.	6. Повсякденне життя.
2. Громадське життя.	7. Персоналії.
3. Економічне життя.	8. Міжнародні відносини.
4. Культурне життя.	9. Фізкультура і спорт.
5. Релігійне життя.	10. Катаклізми, трагедії, аварії.

1. До розділу **“Політичне життя”** включено факти, які відбивають революційні і військові дії, видатні події національного життя, процес державотворення, становлення й розвиток багатопартійності, виборчі кампанії, репресії, політичні страйки.

2. Факти **“Громадського життя”** відображають організацію громадських рухів та об’єднань, їх найбільш знаменні ініціативи.

3. У розділі **“Економічне життя”** підібрано факти, що відбивають проведення економічних реформ, запровадження нових форм господарювання, становище вітчизняної економіки у конкретних подіях – пуску, реконструкції або консервації чи закриття промислових об’єктів, налагодження випуску нових видів промислової продукції, зміни, які відбулися у сфері організації виробництва та регламентації трудових відносин.

4. Події **“Культурного життя”** відображають діяльність держави в сфері культури, організацію освітніх і культурних закладів, творчих спілок, їх з’їзди, найважливіші наукові відкриття, а також оприлюднення видатних творів літератури й художнього мистецтва, побудову архітектурних шедеврів.

5. Розділ **“Релігійне життя”** відображає характер стосунків держави з церквою, організацію або припинення діяльності релігійних конфесій, знаменні події у їхньому внутрішньо- й міжконфесійному житті, зміну церковних ієрархів.

6. Факти **“Повсякденного життя”** характеризують зміни у сфері побутового обслуговування, організації дозвілля, задоволення житлових потреб населення, соціального забезпечення, охорони здоров’я, регламентації шлюбних та позашлюбних стосунків.

7. Розділ **“Персоналії”** стосується дат народження або смерті видатних державних, громадських, військових діячів, представників освіти, науки й культури, відомих церковнослужителів. Діяльність згаданих персоналій відбивається у інших тематичних рубриках.

8. **“Міжнародні відносини”** констатують міжнародні угоди, укладені за участю

України, найважливіші двосторонні міжурядові угоди та візити державних діячів, обмін неурядовими делегаціями.

9. У розділі **“Фізкультура й спорт”** віддзеркалено діяльність державних органів по керівництву фізкультурою й спортом, факти організації спортивних товариств, проведення спартакіад та загальнореспубліканських змагань з окремих видів спорту, світові рекорди українських спортсменів, а також факти побудови найбільших спортивних споруд, організації учбових спортивних закладів.

10. До розділу **“Катаклізми, трагедії та аварії”** відібрано факти, які констатують природні й техногенні катастрофи та аварії, державні заходи з їх ліквідації, акти геноциду, терористичні акти, факти депортації народів та ін.

ГРИНЕВИЧ Л.В., ПРИЛУЦЬКИЙ В.І.

ХРОНІКА 1928

1 січня (неділя)

1, 4. Прага, м. Почалося видання газети “Розбудова нації” – органу Проводу українських націоналістів. *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодні. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.428.*

2 січня (понеділок)

1, 3. Харків, м. Постановою ВУЦВК і РНК УСРР затверджено „Положення про самообкладання людності на задоволення її громадських потреб”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший. – 1928. – № 1. – Ст.1; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 3 січня.*

1, 4. Харків, м. Окружна комісія українізація підбила підсумки перевірки у 1927 р. знання української мови службовцями Києва. Іспити склали 61 тис. осіб, до першої категорії зараховано 29 тис., до другої – 16 тис., до третьої – 3 тис., не склали іспитів – 2 тис. осіб. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 3 січня.*

4, 7. Харків, м. Журі під головуванням уповноваженого наркомату шляхів РНК СРСР при РНК УСРР розглянуло подані на конкурс проекти фасаду нового київського вокзалу. Першу премію присуджено архітекторам Вербицькому, Альошину за проект “з українськими мотивами і яскравими ознаками функціональності”. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 3 січня.*

5, 10. Одеса, м. Зафіксовано сплеск епідемії грипу. Міські лікарні через брак койко-місць виявилися неспроможними госпіталізувати усіх хворих. Ухвалено приймати на стаціонарне лікування лише мешканців гуртожитків та комунальних квартир. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 3 січня.*

3 січня (вівторок)

4. Харків, м. Преса повідомила про підбиття НКО УСРР підсумків прийому студентів до вищих навчальних закладів республіки у 1927/1928 навчальному році: на 5254 студентських місць претендувало більше 17 тис. осіб; зараховано до інститутів 6634 осіб, у тому числі робітників – 29,5%, селян – 26%, вчителів – 22,1%, службовців – 19,3%; українців – 58,9%, росіян – 14,7%, євреїв – 22%. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 3 січня.*

4 січня (середа)

1. УСРР. У містах республіки відбулися партійні збори з ухваленням резолюцій підтримки рішень ХУ з'їзду ВКП(б): у Маріуполі 700 учасників загальноміських

партійних зборів одногосно засудили опозицію – “троцькістських ліквідаторів”. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 4 січня.*

2, 3. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову «Про зміну й доповнення „Положення про селянські товариства взаємодопомоги”». *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший. – 1928. – № 3. – Ст.21; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 3 березня.*

2, 3. Харків, м. Постановою ВУЦВК і РНК УСРР введено в дію “Положення про Центральну й округові комісії селянської взаємодопомоги”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший. – 1928. – № 3. – Ст.22; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 4 березня.*

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про акцизне обкладання столового хлібного вина (горілки вищої очистки)”. Ухвалено встановити додаткове акцизне обкладання на горілку вищої очистки міцністю 40 градусів (крім основного акцизу у розмірі 30 коп. з градусу або 2 руб. 44 коп. з літра безводного спирту, що у ньому міститься) у розмірі 9 руб. 40 коп. з відра або 76 руб. 47 коп. з гектолітра. Наголошувалося на виключному праві держави (здійснюваному Центральним правлінням державної спиртової монополії) виготовляти горілку. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 3. – Ст.27.*

2, 6. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про збільшення асигнувань на видачу пенсій інвалідам війни, їх родинам та родинам осіб, які загинули на війні”. Містилася настанова союзним республікам вжити заходів для збільшення вдвічі відповідних щомісячних витрат місцевих бюджетів, починаючи з 1 січня 1928 р. Для полегшення навантаження на місцеві бюджети в єдиному державному бюджеті СРСР на 1927–1928 р. передбачалося збільшити у два рази відповідні асигнування по бюджетах союзних республік, а також запровадити особливе асигнування по загальносоюзному бюджету у розмірі 5 млн. руб. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 3. – Ст.28.*

2, 3. Харків, м. Президія Всеукраїнської ради ТДС Авіахіму ухвалила створити “Фонд 10-ти річчя РСЧА”. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 21 січня.*

3. Москва, м. Колегія планово-економічного управління СРСР затвердила обсяг фінансування Дніпрельстану в 1927–1928 господарському році у сумі 34 млн. руб. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 4 січня.*

3, 6. Харків, м. Центральна комісія по боротьбі з безробіттям асигнувала 500 тис. руб. для перекваліфікації 5 тис. зареєстрованих на біржі безробітних у кваліфікованих будівельників; ухвалено угоду з Центральним інститутом праці про готування на його базі 1 тис. будівельників. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 4 січня.*

3. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про оплату за торгово реєстрацію”. Ухвалено встановити наступні ставки оплати: з юридичних осіб за основну реєстрацію – 25 руб., за зміну і доповнення відомостей – 5 руб., з фізичних осіб – 10 руб. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 25 січня.*

4. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову «Про зміну арт. 3 і 6 постанови ВУЦВК і РНК УСРР «Про пам'ятки культури й природи». Встановлено, що пам'ятками культури й природи всеукраїнського або всемолдавського значення належить вважати такі, що будуть віднесені до числа таких особливими постановами НКО УСРР, НКО АМСРР та ті, що вже цими наркоматами визнані як пам'ятки всеукраїнського або всемолдавського значення. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду Української Соціалістичної Радянської Республіки. – 1928. – № 1. – Ст. 5.*

4. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову «Про школу командного складу Робітничо-селянської міліції УСРР і керівного складу робітників виправно-трудоустанов». Затверджено Положення про школу, мета якої – «готування кваліфікованого командного складу у царині міліційно-розшукової та виправно-трудоустанової справи, даючи загальну освіту і спеціальну освіту з відповідних галузей». *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 24 січня.*

4, 7. Київ, м. Академіка А.П. Тутковського обрано директором Білогічного музею. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 5 січня.*

6. Харків, м. ВУЦВК та РНК УСРР видали постанову «Про забезпечення приміщеннями ясел на промислових підприємствах, де масово вживається жіноча праця». *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 17 січня.*

6. Харків, м. ВУЦВК видано постанову «Про ліквідацію Вищої житлової комісії при Всеукраїнському центральному виконавчому комітеті». Ухвалено покласти обов'язки колишньої комісії на відділ міського комунального господарства Харківської міської ради. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 17 січня.*

10. Ялта, м. Кримської АСРР РСФРР. Зареєстровано землетрус: підземні поштовхи сягнули 2 балів по шкалі Ріхтера. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 4 січня.*

5 січня (четвер)

1. Москва, м. Президія ЦВК СРСР видала постанову „Про встановлення строка перевиборів у 1928 р. сільських і міських з'їздів та скликання волосних (районних), повітових (окружних), губернських і обласних (крайових) з'їздів рад”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 3. – Ст.30.*

1, 3. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову „Про заходи для посилення боротьби з самогоноварінням”. Рішення прийняте на виконання постанови ЦВК і РНК СРСР від 27 грудня 1927 р. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший. – 1928. – № 1. – Ст.8.*

1, 3. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову «Про зміну й доповнення постанови „Про само обкладання людності на задоволення її громадських потреб”». *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший. – 1928. – № 1. – Ст.9.*

1, 3. Харків, м. Відбулося засідання політбюро ЦК КП(б)У. Учасники обговорили хід виконання хлібозаготівельного плану. В обговорення взяв участь член

ЦК ВКП(б) В. Молотов. ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.142. – Арк.2-3.

1, 2. Харків, м. Відбулася п'ята Всеукраїнська нарада Комуністичного дитячого руху. Делегати заслухали доповіді про чергові завдання Комдитруху; про позашкільну роботу з дітьми; про українізацію “Юних піонерів”. Працювали секції: “Робота науково-технічних гуртків”; “Система підготовки робітників для Комдитруху”; “Постановка політінформації в загоні”; “Робота серед дітей нацменшостей” та ін. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 6 січня.*

1, 3. Москва, м. ЦК ВКП(б) затвердив парторганізаціям директиву про хлібозаготівлі. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 1. Май 1927 – 1929. – М., 1999. – С.136-137.*

2, 3, 6. Харків, м. Всеукраїнська рада профспілок підбила підсумки переукладання колективних договорів: станом на 1 січня підприємствами трестів підписано 20 генеральних угод, які охопили 300 тис. робітників і службовців. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 5 січня.*

2, 4. Харків, м. ВУРПС асигнувала 3 тис. руб. на будівництво у Мархлевському (польському національному) районі на Волині робітничого клубу. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 5 січня.*

3. Харків, м. РНК УСРР видав постанову “Про збільшення кооперативного паю по робкоопах”. Встановлено розмір кооперативного паю для міст у розмірі до 15 руб., для села – до 10 руб. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 8 січня.*

3, 6. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про заходи підсилення боротьби з самогоноварінням”. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 5 січня.*

3, 6. Москва, м. Президія ЦВК СРСР ухвалила підвищити з 1 квітня 1928 р. плату громадян за житлові помешкання із наступним застереженням: для робітників і службовців щомісячна квартплата не повинна перевищувати 10% сімейного бюджету. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 5 січня.*

3, 6. Харків, м. Центральна комісія у справі робітничого постачання обговорила стан хлібопечення та громадського харчування у робітничих районах УСРР. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 5 січня.*

4. Київ, м. Київська інспектура охорони пам'яток старовини запропонувала Лаврському заповіднику забезпечити зберігання пам'ятників Столипіну (робота скульптора Ксемінесія), Іскрі та Кочубею (робота скульптура Стомонова). *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 6 січня.*

6 січня (п'ятниця)

2, 4. Харків, м. Проведено організаційні збори Всеукраїнського товариства “Техніка – масам” (Укртехмас). Ініціаторами створення нової громадської організації виступили Українське товариство робітників науки і техніки для допомоги соціалістичному будівництву (Уторністо), Всеукраїнська асоціація робітників-винахідників. Учасники затвердили Статут, обрали організаційне Бюро. Метою Укртехмасу проголошено “популяризацію і поглиблення технічних знань робітників”

і селян”, основними формами діяльності – проведення лекцій, організація курсів, учбових і ремісничих майстерень, лабораторій, виставок, технічних гуртків. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 7 січня.*

4. Варшава, м. Вперше в історії багатонаціональних держав Європи у Польщі сформовано виборчий блок національних меншин, до складу якого увійшли представники українських, білоруських, німецьких та єврейських національних партій. Українські партії були представлені Українським національно-демократичним об'єднанням (УНДО), Об'єднанням Селянський Союз та безпартійною національною групою (обидва останні – з Волині). *Діло. – 1928. – 26 січня.*

4. Шевченківська окр. ОВК видав постанову про охорону пам'ятників культури і природи на території округи. Містилася заборона усім особам і організаціям провадити на терені Шевченківської округи, зокрема у районі Жаботина, Кам'янки несанкціонованих археологічних розкопок, господарських робіт; оголошувалися такими, що перебувають під охороною держави як пам'ятники культури: Богданівську церкву у с. Суботові, Святославську башту поблизу с. Морен, Мотронівський, Медведівський монастирі, колишній палац Понятовського з парками у м. Корсуні, Бутурлінський будинок графа Понятовського у м. Тягачі, парк “Зелений будиночок” і млин Шервуда, грот у м. Кам'янка. *Культурне будівництво в Українській РСР. 1928 – червень 1941. Збірник документів і матеріалів. – К., 1986. – С.46-47.*

7 січня (субота)

3. Москва, м. ВРНГ СРСР видала наказ № 277 про посилення контролю над виконанням промислових програм у зв'язку з невиконанням хлібозаготівель і нестачею промтоварів на селі. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 2. Май 1927 – 1929. – М. 1999. – С.778.*

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про зміну пункту 3 постанови Центрального Виконавчого Комітету і Ради Народних комісарів Союзу РСР від 10 серпня 1927 року про зміну і доповнення постанови Центрального Виконавчого Комітету і Ради Народних Комісарів Союзу РСР від 3 липня 1925 року про фонд для боротьби з посухою”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 10. – Ст.82.*

2. Харків, м. Колегія НК РСІ підбила підсумки обслідування роботи розташованих на терені України підприємств союзного підпорядкування тресту “Держшвей-машина”. Вказувалося на недосконалість структурної організації системи: замість належних 7 філій створено 17 депо, 52 торгових установ, головна контора перетворилася на “зайве кільце”; встановлено невиконання конторами тресту директив про зниження цін та самовільне завищення націнок на товари; ухвалено звернутися до Москви з пропозицією притягнути порушників до суворой відповідальності. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 8 січня.*

3, 6. Вінниця, м. Введено в дію взуттєву фабрику “Яструб”, розраховану на 150 робітників. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 8 січня.*

4. Харків, м. Започатковано проведення художніх студій Асоціації художників Червоної України (АХЧУ). Відбувся диспут на тему “Сучасні художні угруповання”. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 7 січня.*

4. Одеса, м. Організовано єврейський історико-етнографічний музей. Окремий розділ експозиції присвячено 10-ти річчю з дня смерті єврейського письменника Ш.Абрамовича. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 7 січня.*

8 січня (неділя)

1, 2. Харків, м. Відбулося засідання президії УкрОЗЕТ. Учасники підбили підсумки землевлаштування євреїв-переселенців. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 8 січня.*

1, 4. Артемівська окр. Окружна комісія по українізації підбила підсумки перевірки знання робітниками і службовцями української мови. У м. Артемівськ до першої категорії зараховано 292, до другої – 834, до третьої – 460 осіб, з них 501 відповідальний працівник – до першої і другої категорій; в Артемівській окрузі до першої категорії віднесені 773, до другої – 1440, до третьої та не пройшли перевірки – 7242 осіб. На українізацію радянського апарату витрачено 20682 руб. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 8 січня.*

4. Львів, м. У Великому міському театрі відбулася прем'єра опери Е.Д. Альберта „Голем” (за мотивами п'єси С. Ан-ського; художник-оформлювач З. Бальк). *Діло. – 1928. – 13 січня.*

5, 6. Харків, м. Колегія НКОЗ УСРР заслухала доповідь Комісії по обслідуванню санітарного стану Дніпрельстану. Наголошувалося на певних досягненнях: організовано поліклініку, лікарню на 150 ліжок, 6 медичних пунктів, побудовано ізоляційно-пропускний пункт, санітарно-бактеріологічну і клінічну лабораторії, забезпечено масову вакцинацію робітників. Вказувалося на численні проблеми: вкрай важкі житлові умови робітників, незадовільне водопостачання (споживання неочищеної Дніпровської води), відсутність лазень, невпорядкованість системи громадського харчування. Ухвалено прискорити спорудження водогону, очисних споруд. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 8 січня.*

5, 6. Харків, м. Колегія НКОЗ УСРР ухвалила створити у Києві Науковий центр по вивченню умов сільськогосподарської праці, насамперед у галузі буряківництва на Правобережній Україні. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 8 січня.*

9 січня (понеділок)

1, 3, 4. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про зміну 1 доповнення постанови “Про самообкладання людності на задоволення її громадських потреб”. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду Української Соціалістичної Радянської Республіки. – 1928. – № 1. – Ст. 9.*

4, 7. Бузуків, с. тепер у складі Степанки Черкаської обл. Народився Негода Микола Тодосійович – український письменник. Автор драматичної поеми „Дума про 12

Кобзаря” (1961); вірш Н. „Степом, степом...” (муз. А. Пашкевича) став популярною піснею. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького. – К., 1997. – С.433.*

4,7. Київ, м. Народився Валуєнко Борис Васильович – український мистецтвознавець, кандидат мистецтвознавства (1983). Закінчив 1951 Український поліграфічний інститут ім. І.Федорова у Львові; з 1967 викладає в Київському відділенні інституту (тепер факультет Київського політехнічного інституту, проф. (1993); автор праць „Рукопис – художній редактор – книга” (у співавторстві, 1985), „Специфіка оформлення книжкових опра” (1990), „Композиція видання: мистецтво зовнішнього оформлення книги” (1992). *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького. – К., 1997. – С.97.*

10 січня (вівторок)

1. УСРР. Відбулися святкові заходи з нагоди 10-ти річчя організації Першого полку та Першого корпусу Червоного козацтва: на підприємствах, в установах республіки, у частинах і з’єднаннях УВО проведені урочисті збори, лекції, вечори спогадів ветеранів про бойовий шлях Червоного козацтва в роки Громадянської війни. *Червона армія. – 1928. – 10 січня.*

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про доповнення та зміну постанови Центрального Виконавчого Комітету і Ради Народних Комісарів Союзу РСР від 24 серпня 1927 року про самообкладання наслення”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 3. – Ст.29.*

2. Харків, м. Президія ВУЦВК підбила підсумки роботи районних і окружних з’їздів робітниць і селянок України: у районних форумах взяли участь 10352 делегатки з 74 районів, в окружних – 4157 від 30 округ республіки. Ухвалено активізувати роботу по притягненню жіноцтва до участі у радянському будівництві. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 11 січня.*

2. Харків, м. Окружна комісія допомоги дітям підбила підсумки роботи у 1926-1927 р.: на утриманні комісії було 10 дитячих установ, 1665 дітей; протягом року підібрано 1809 безпритульних. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 11 січня.*

2, 4. Москва, м. НКО СРСР за пропозицією Товариства сприяння обороні, авіаційно-хімічному будівництву в СРСР (Тсоавіахіму) ухвалив запровадити елементи військового навчання у школах 1-го і 2-го ступенів. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 10 січня.*

3. Харків, м. Відбулася Всеукраїнська нарада молочарської кооперації. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 10 січня.*

3, 6. Харків, м. Окружний відділ народної освіти ухвалив припинити діяльність у столиці приватних курсів, у тому числі 9 – для навчання машинопису, 8 кравецьких, 3 – з освоєння майстерності художньої вишивки, 1 фінансово-економічного характеру. Причинами ліквідації названі незадовільні умови навчання на курсах і те, що

“організатори їх використовують, щоб дістати собі легкими засобами кошти”. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 10 січня.*

3, 8. Укрдержторг заслухав і обговорив доповідь заступника Торговельного представництва СРСР у Берліні про стан та перспективи експорту з УСРР до Німеччини. Вказувалося на значний попит німців на українські картоплю, цибулю, хміль, хутра; констатовалося, що українська цибуля “легко витискує з німецького ринку” іспанську, голландську, єгипетську продукцію; підкреслювалася велика популярність серед покупців українських консервних виробів – насамперед ніжинських огірків. Щомісяця на німецькому ринку реалізувалося експортованої з України щетини на 270 тис. доларів. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 10 січня.*

4. США. Розпочався концертний тур у США відомої української співачки Саломії Крушельницької, який відбувався у супроводі її імпресаріо, італійського композитора Ічіліо Садуно. *Діло. – 1928. – 10 січня.*

4. Луганськ, м. Підбито підсумки перевірки стану українізації: у місті створено і успішно діяли 23 гуртки вивчення української мови, окружною комісією українізацією розіслано на місця 150 бібліотечок української книги. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 11 січня.*

5, 6. Харків, м. ВЦРПС, Головсоцстрах, Наркомздрав УСРР ухвалили організувати у 1928 р. “оздоровчі колонії” для робітничої молоді 11 промислових округ. На організацію відпочинку 5 тис. осіб асигновано 130 тис. руб. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 10 січня.*

11 січня (середа)

1. Москва, м. ЦК ВКП(б) оприлюднив обіжну вказівку про святкування 10-ти річчя Червоної армії. Вказувалося на потребу популяризації історії громадянської війни, бойової історії і героїв Червоної армії; роз’яснення ролі Комуністичної партії як організатора і вождя Червоної армії. *Известия. – 1928. – 11 янвря; 50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967 – М., 1971. – С.112.*

1. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про зміну, в зв’язку з виданням постанови Президії Центрального Виконавчого комітету Союзу РСР “Про святкові дні, присвячені річниці Жовтневої революції, та про окремі дні відпочинку”, узаконень УСРР про умови вживання допомічної найманої праці в селянських господарствах, про умови праці домових робітників (робітниць) і учеництво у кустарів і ремісників, у промисловій кооперації та в трудових артілях”. Ухвалено віднести до числа святкових і неробочих днів свята 1 і 22 січня, 12 і 18 березня; 1 травня, 7 і 8 листопада для усіх вищезазначених категорій, крім того для учнів – 1 тиждень канікул взимку. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 26 січня.*

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про нагляд за дотриманням етикетних цін на товари”. Ухвалено покласти нагляд за дотриманням цін на НКТ і НКВС союзних республік та їх органи. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 6. – Ст.54.*

3. Харків, м. Постановою НКТ УСРР затверджено „Статут Українського державного торговельно-промислового тресту торгівлі, експорту та переробки м'ясопродуктів – „Укрм'ясотрест”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий.* – X., 1928. – № 9. – Ст.52.

3, 6. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову „Про пільги комітетам допомоги хворим і пораненим червоноармійцям, інвалідам війни, їхнім родинам та демобілізованим”. Ухвалено звільнити підприємства, використовувані Всеукраїнським центральним комітетом допомоги хворим і пораненим червоноармійцям, інвалідам війни, їхнім родинам та демобілізованим (Всеукрцекомдоп), а також його місцеві комітети від усіх місцевих податків та оплат. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший.* – 1928. – № 1. – Ст.12; *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 19 січня.

3, 6. Харків, м. ВРНГ УСРР видала наказ № 144 „Про просунення промкрану до села”. *Збірник наказів та обіжників Вищої ради народного господарства УСРР.* – 1928. – № 4. – Наказ № 144. – С.7-8; *Український економіст.* – 1928. – 12 січня.

3, 6. Харків, м. ВРНГ УСРР видала наказ № 145 про заходи для поліпшення постачання села промисловими товарами. *Збірник наказів та обіжників Вищої ради народного господарства УСРР.* – 1928. – № 4. – Наказ № 145. – С.8; *Український економіст.* – 1928. – 12 січня.

1. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про зміну й доповнення Положення про Народний комісаріат земельних справ УСРР”. *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 26 січня.

1, 3. Кримська АСРР, РСФРР. Всеукраїнський комітет допомоги Криму поінформував про хід збирання коштів для надання допомоги постраждалим від землетрусу: зібрано 194500 руб., у тому числі 70 тис. – від окружних, 124500 руб – від центральних і харківських організацій. *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 11 січня.

12 січня (четвер)

1, 3. Москва, м. ОДПУ видало розпорядження своїм місцевим органам, у тому числі ДПУ УСРР, про реалізацію вилученого у приватників хліба. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 2. Май 1927 – 1929.* – М., 1999. – С.141.

2, 3. Почалася реалізація під тимчасові посвідчення позики зміцнення сільського господарства. *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 12 січня.

3. Харків, м. РНК УСРР видала постанову „Про порядок розрахунку товариств сільськогосподарського кредиту з новоутвореними кредитними організаціями (кредит спілки, окрсільбанки, філії Укрсельбанку) з фундаторських і селянських паїв”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший.* – 1928. – № 1. – Ст.13.

4. Харків, м. У театрі “Березіль” відбувся прем'єрний показ п'єси В.Іванова

“Бронепоезд”, присвяченої “агонії колчаківщини під час окупації Сибіру”. Режисер-постановник Тягно; у ролях: Мар’яненко, Шагайда, Долінін, Карпенко та ін. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 10 січня.*

4. Київ, м. Відкрилася Єврейська кооперативна школа з викладанням на їдиш. Навчальний заклад розраховано на підготовку керівників виробничих артілей. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 12 січня.*

6. Харків, м. Постановою НКСЗ УСРР затверджено „Інструкцію про порядок призначення та надання соціального забезпечення”. Документ містив розділи: I. Засади; II. Порядок визначення права на соціальне забезпечення та припинення соціального забезпечення (військові інваліди; родини військовослужбовців, що втратили годувальників; родини військових інвалідів; родини осіб, відряжених до радянсько-партійних шкіл і комуністичних університетів; інші категорії осіб); III. Про порядок виплати пенсії; IV. Порядок оскарження постанов органів соціального забезпечення; V. Порядок передачі справ до районів. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий. – X., 1928. – № 4. – Ст.20.*

13 січня (п'ятниця)

1. Москва, м. ЕКУ ОДПУ підбило попередні підсумки репресій, розорнутих проти “спекулятивних елементів” на хлібному, сировинному та мануфактурному ринках СРСР на виконання директиви ЕКУ від 4 січня 1928 р. *Советская деревня глазами ВЧК-ОГПУ-НКВД. 1918-1939. Документы и материалы в 4 томах. Том 2. 1923-1929. – М., 2000. – С.653-655.*

1, 3. Харків, м. Відбулося засідання політбюро ЦК КП(б)У. Учасники обговорили стан виконання хлібозаготівельного плану. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.142. – Арк.5.*

1, 3, 7. Москва, м. Відбулася зустріч Й.Сталіна з представниками Союзу сільсько-господарської кооперації, Хлібоцентру, Хлібопродукту і народного комісаріату торгівлі СРСР. *Біографічна хроніка (1928 – березень 1929) // Сталін Й.В. Твори. Т.11. 1928 – березень 1929. – К., 1949. – С.368.*

14 січня (субота)

1, 3. Москва, м. ЦК ВКП(б) надіслав директиву своїм місцевим організаціям, у тому числі ЦК КП(б)У, про посилення хлібозаготівель. *Известия ЦК КПСС. – 1991. – № 5. – С.195-196; Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 1. Май 1927 – 1929. – М., 1999. – С.147.*

1, 3. Москва, м. ЦК ВКП(б) надіслав місцевим організаціям циркулярну телеграму про порядок обміну промислових товарів на хліб. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 2. Май 1927 – 1929. – М., 1999. – С.148.*

1, 3. Москва, м. ЕКУ ОДПУ підготувало інформаційне зведення про хід хлібозаготівельної кампанії 1927/1928 господарського року. *Советская деревня глазами*

ВЧК-ОГПУ-НКВД. 1918-1939. Документи и материалы в 4 томах. Том 2. 1923-1929. – М., 2000. – С.655-656.

1, 4. Москва, м. Президія ЦВК СРСР видала постанову “Про Інститут червоної професури при ЦВК СРСР (Положення)”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 9. – Ст.75; 50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917–1967. – М., 1971. – С.113.*

3, 4. Київ, м. 14–16 січня відбулася перша Всеукраїнська конференція представників науково-дослідних установ цукрової промисловості. Учасники заслухали і обговорили доповіді про підсумки і завдання науково-дослідної роботи установ цукрової промисловості, про діяльність науково-дослідних інститутів цукрової промисловості за кордоном. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 6 січня.*

4. Львів, м. З нагоди 40-річчя існування щоденної української газети „Діло” вийшло 32-сторінкове число з ілюстрованим додатком у збільшеному накладі. *Діло. – 1928. – 14 січня.*

4,7. Вишнівчик, м. Хмельницької обл. Народилася Зимня Валентина Іванівна – українська актриса, театральний педагог, засл. актр. УРСР (1960); 1950 закінчила Київський театральний інститут (у В. Вільнера). З 1960 – його викладач (професор – 1991). 1950–69 – актриса Чернівецького українського музично-драматичного театру, режисер-постановник ряду спектаклів на сцені учбового театру-студії Київського театального інституту (1976-93). *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядник: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького. – К., 1997. – 263.*

15 січня (неділя)

1, 3, 7. Сибірський край, РСФРР. 15 січня – 6 лютого. Й.Сталін перебував у відрядженні з метою стимулювання стану хлібозаготівель у краї. *Біографічна хроніка (1928 – березень 1929) // Сталін Й.В. Твори. Т.11. 1928 – березень 1929. – К., 1949. – С.368-369; Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 1. Май 1927 – 1929. – М., 1999. – С.152.*

10. Львів, м. Сталася аварія на центральному вокзалі, коли поїзд заїхав на колію, де стояли 7 вагонів, загинув залізничник І. Кічма, ще двоє було поранено. *Діло. – 1928. - 17 січня.*

16 січня (понеділок)

2. Харків, м. 16-18 січня відбулася всеукраїнська нарада лісових фахівців. Учасники обговорили стан і перспективи розвитку лісового господарства в Україні. Протягом останніх двох років Українське бюро лісних фахівців об'єднало більше 2100 осіб, на місцях розгорнуто велику мережу місцевих осередків. Констатувалася потреба поліпшення умов праці, заробітної платні лісників: у 1926 р. сталося 226 нещасних випадків, пов'язаних з професійною діяльністю лісників –

насамперед їх боротьбою з крадіжками. *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 16, 18 січня.

4, 7. Одеса, м. Преса повідомила про відкриття на єврейському цвинтарі пам'ятника письменнику М.Сфоріму з написами їдиш та українською. *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 17 січня.

4, 7. Монреаль, м. Канада. Народився Дольний Євген (пішов з життя 13.06.1983, Торонто) – український хоровий диригент в Канаді. Навчався 1950-52 у Київській консерваторії; 1947-50 – керівник хорових та оркестрових колективів Товариства об'єднаних українців Канади у Вінніпегу, в т. ч. чоловічої капели бандуристів; з 1952 у Торонто – організатор і керівник Шевченківського чоловічого хору (1970 гастролював з ним в Україні), ансамблю народної пісні „Мандрівники” та ін.; продюсер та диригент канадської постановки опери „Катерина” М. Аркаса (1961, Торонто). *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького.* – К., 1997. – С.215.

10. Львів, м. Під час виступу на площі Академічній акробата Стефана Палінського (артистичне псевдо „Людина-муха” – він лазив по стінах і перестрибував з даху на дах) стався нещасний випадок: під час виконання номеру, що передбачав звільнення від ланцюгів у повітрі, актор послизнувся на даху, впав, а ввечері помер від ушкоджень у шпиталі. *Діло.* – 1928. – 17 січня.

17 січня (вівторок)

1, 7. Москва, м. Секретар ЦК ВКП(б) С.Косіор повідомив шифрованою про вислання з Москви Л.Троцького: “... сьогодні в дві години відправили Троцького під конвоем до Алма-Ати. Довелося взяти силою і нести на руках, оскільки сам йти відмовився, зачинився в кімнаті, довелося виламати двері”. *Известия ЦК КПСС.* – 1991. – № 5. – С.201; *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 2. Май 1927 – 1929.* – М. 1999. – С.780-781.

3. Москва, м. РНК СРСР видав постанову „Про підготовку введення 7-годинного робочого дня”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый.* – 1928. – № 8. – Ст.72; *Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК.* – 1928. – 20 янв.

1. Харків, м. Президія ВУЦВК розглянула 87 заяв громадян про відновлення у виборчих правах: 19 прохань задоволені, 68 ні; видано постанову з дозволом повторно порушувати питання про відновлення у виборчих правах лише через рік після рішення про відмову. *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 18 січня.

7. Харків, м. Укрнаука ухвалила провести у Харкові серію заходів, спрямованих на вшанування пам'яті академіка Бехтерева: організувати зібрання, наукові доповіді тощо. *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 18 січня.

8. Харків, м. Перебувала Ханська робітничка делегація. Гості ознайомилися з життям української столиці, мали зустріч з членами ВУЦВК, відвідали Асоціацію сходознавства. *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 18 січня.

18 січня (середа)

1, 7. Москва, м. ЦК ВКП(б) надіслав лист „Усім місцевим партійним організаціям” з інформацією про вислання 17 січня 1928 р. Л.Д. Троцького до Алма-ати. Повідомлялося про демонстрацію на вокзалі прихильників Л.Троцького, які “тричі зупиняли потяг, побили близько десятка агентів ОДПУ і партійців, що випадково там опинилися”. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 2. Май 1927 – 1929. – М., 1999. – С.780.*

1. Харків, м. Президія ВУЦВК задовольнила прохання населення села Базиліка Жовтневого району Конотопського району про перейменування с.Базиліка на с.Крупське. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 18 січня.*

1, 7. Москва, м. Постановою ЦВК СРСР затверджено „Статут Товариства друзів радіо СРСР”. Метою товариства проголошено „пропаганду ідей радіо руху, популяризацію радіотехнічних знань серед широких трудящих мас Союзу РСР, об’єднання і спрямування радіолюбительського руху в інтересах Союзу РСР, участі у радіофікації та використання радіо, як могутньої зброї культурного піднесення народів Союзу РСР”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел второй. – 1928. – № 16. – Ст.70.*

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про завдання переселення, його організацію, основи складання планів переселення та про порядок фінансування переселенських заходів”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 8. – Ст.63.*

3. Москва, м. РПО СРСР видала постанову «Про п’ятирічний план розвитку молочної промисловості Союзу РСР». *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 9. – Ст.81.*

3, 6. Харків, м. ВРНГ УСРР видала наказ № 157 „Про проекти планування робітничих селищ”. Містилася настанова проводити будівництво нових селищ лише на основі затвердженого проекту будівництва, враховувати при складанні проектів можливість використання шляхів сполучення і зв’язку, елементів комунального і санітарного впорядкування, освітніх та інших установ і споруд. *Збірник наказів та обіжників Вищої ради народного господарства УСРР. – 1928. – № 4. – Наказ № 157. – С.18.*

4. Харків, м. Колегія Наркомату освіти УСРР ухвалила надати виключне право видавати словники української мови НКО УСРР через державне видавництво України; інші видавництва могли друкувати словники лише з дозволу Наркомату освіти. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 19 січня.*

4. Київ, м. При Політехнічному інституті відкрито Відділ науково-дослідного інституту силікатної промисловості. В УСРР виявлено великі поклади глини,

констатувалася її висока якість, конкурентноспроможність з іноземними постачальниками на світовому ринку (Великобританією), ухвалено широко розгорнути в республіці глиняне виробництво. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 19 січня.*

6. Київ, м. Відкрито поліклініку для лікування, зокрема за допомогою психотерапії, гіпноза хвороб нервової системи – алкоголізму, наркоманії, психічно хворих. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 18 січня.*

6. Харків, м. Нарком охорони здоров'я УСРР підбив підсумки медичного обслідування робітників заводів ім. А.Марті і “Плуг і молот” у Миколаєві. З 11520 обстежених робітників виявлено 1901 хворих на туберкульоз, зокрема на заводі ім. А.Марті з 10 тис. робітників – 718. Середній вік хворих – 30-39 років. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 18 січня.*

19 січня (четвер)

1, 3. Харків, м. Відбулося засідання політбюро ЦК КП(б)У. Учасники обговорили питання про внесення змін у закон про самообкладання. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.142. – Арк.20.*

20 січня (п'ятниця)

2. Харків, м. Президія ВУЦВК обговорила діяльність Українського Червоного Хреста. В УСРР діяло 800 місцевих комітетів УЧХ, 1300 гуманітарно-санітарних установ, у 1927 р. кількість членів Українського Червоного Хреста сягнула 400 тис. осіб. Основну увагу червонохресні організації приділяли проблемам поліпшення санітарного стану, організації акушерських пунктів, лікарень, допомозі безпритульним, організації гарячих сніданків для дітей у школах, будівництву разом з Наркомздравом УСРР “криниць здорової води” у різних населених пунктах республіки. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 20 січня.*

2, 3. Харків, м. Колегія НКЗС обговорила стан переселенської справи в Україні. Констатувався великий попит населення на переселення на південь республіки: за планом належало переселити 11 тис. дворів, переселено більше 12 тис. З 1924 р. переселено загалом 250 тис. осіб, організовано 1220 переселенських поселень. У 1928 р. ухвалено переселити на південь республіки 6 тис. селян, іще 88 тис. на загальносоюзні переселенські фонди на Далекому Сході, в Сибіру, Надволжі тощо. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 20 січня.*

3. Харків, м. ВРНГ УСРР наказом № 160 затвердила „Інструкцію про порядок здачі в розроблення родовищ загальнопоширених копалин в УСРР”. Документ містив розділи: I. Загальні положення; „II. Про гірний отвод в натурі та отвод земної поверхні”; „III. Права та обов'язки одводокористувачів”; „IV. Передача прав на розроблення родовища”; V. Правовзаємини одводокористувачів між собою та із землекористувачами”. *Збірник наказів та обіжників Вищої ради народного господарства УСРР. – 1928. – № 4. – Наказ № 160. – С.19-23.*

8. Москва, м. Оприлюднено Договір про нейтралітет і взаємний ненапад між Союзом Радянських Соціалістичних Республік і Високою Державою Афганістаном,
20

підписаний 31 серпня 1926 р. у Пагмані. *Собрание законов и распоряжений Рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических республик. Отдел второй. – 1928. – № 3. – Ст.16.*

21 січня (субота)

1, 3. Харків, м. Відбулося засідання політбюро ЦК КП(б)У. Учасники обговорили стан виконання хлібозаготівельного плану. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.142. – Арк.12.*

2, 3. Президія ТДС Авіахіму поінформувало про хід реалізації другої всесоюзної авіалотореї: протягом 1-15 січня 1928 р. в УСРР реалізовано 4023 квитка; загалом реалізовано 106 тис. із 350 тис. квитків, запланованих Лотерейною комісією ТДС Авіахіму СРСР до поширення в Україні, у тому числі 30% – за готівку, 70% – у кредит. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 21 січня.*

4. Харків, м. Укрнаука ухвалила скликати у Києві конференцію по розробці української термінології у галузі органічної хімії. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 21 січня.*

4. Харків, м. НКП УСРР поінформував про успіхи у проведенні українізації. У профспілковому складі робітників республіки 49,9% українців, 31,6% росіян; у робітничих клубах індустріальних профспілок українською мовою проводилося 30% загальної кількості бесід, лекцій, 44% вистав, послугоувалося 36,5% гуртків; в складі правлінь клубів кількість українців протягом двох останніх років зросла з 31% до 51,5%. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 21 січня.*

1. Москва, м. Президія ЦВК СРСР видала постанову „Про заходи для проведення міжнародного жіночого дня в 1928 році”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 9. – Ст.76.*

4, 7. Харків, м. Колегія НКОЗ УСРР затвердила пропозицію Комітету у справі вшанування пам'яті Мечникова назвати ім'ям видатного ученого Перший Всеукраїнський санітарно-бактеріологічний інститут у Харкові. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 21 січня.*

4. Харків, м. Керівництво Державного видавництва України поінформувало про придбання у В.Винниченка права на видання авторизованого перекладу російською мовою роману письменника “Сонячна машина”. Книгу передано до друкарні, ухвалено випустити 10 тис. примірників. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 21 січня.*

6. Житомир, м. Міська влада повідомила про виділення з міського бюджету 40 тис. руб. для соціальної допомоги та поліпшення побуту інвалідів. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 21 січня.*

22 січня (неділя)

4, 9. Харків, м. РНК УСРР ухвалив централізувати науково-дослідну роботу у справі фізкультури. Вищій раді фізкультури запропоновано створити при Центральному будинку фізкультури науково-дослідну кафедру. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 21 січня.*

4. Львів, м. Відкрито нову артистичну кнайпу (кафе) М. Аглася на Ринку, яка розміщується у трьох кімнатах. Художник Антін Процайлович, який розписував і декорував приміщення, створив, за оцінками преси, справжню „кольорову казку, сповнену гармонії та інтимного настрою”; на відкритті були присутні представники політичної, культурної і мистецької еліти міста. *Діло*. – 1928. – 27 січня.

23 січня (понеділок)

1. Москва, м. Заступник голови ОДПУ Г.Г. Ягода надіслав усім підрозділам телеграму з вимогою повідомляти телеграфно ІНФО ОДПУ про виникнення групових чи масових антирадянських виступів на ґрунті хлібозаготівель, проводити слідство у таких справах лише органам ОДПУ, притягати до відповідальності як керівників виступів, так і осіб, що своїми незаконними діями спричиняють невдоволення населення. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 1. Май 1927 – 1929*. – М., 1999. – С.159.

2. Харків, м. ВРНГ УСРР наказом № 164 ввела у дію наказ ВРНГ СРСР № 158 „Про притягнення стрільців воєнізованої охорони промисловості до справи пожежної охорони промпідприємств”. Останній містив „Програму занять з пожежної справи з стрільцями воєнізованої охорони (на місцях)”. *Збірник наказів та обіжників Вищої ради народного господарства УСРР*. – 1928. – № 4. – Наказ № 164. – С.24-25.

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про зміну постанови Центрального Виконавчого Комітету і Ради Народних Комісарів Союзу РСР від 24 серпня 1927 року про самообкладання населення”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый*. – 1928. – № 8. – Ст.66.

3, 8. Москва, м. РНК СРСР видав постанову „Про заходи для залучення працівників у торговельні апарати Союзу СРСР за кордоном”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый*. – 1928. – № 9. – Ст.78.

1. Вінніпег, м. Створено Українську стрілецьку громаду. *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодні. Хронологічний довідник*. – К., 1995. – С.428.

1, 4. Харків, м. При ЦК КП(б)У відбулася всеукраїнська партійна кіно нарада. Учасники – представники Агітпропу ЦК КП(б)У, ЦК ЛКСМУ, Головополітпросвіту, ПУ УВО, культвідділу ВУРПС, редакцій центральних газет і журналів, представники правління кінофабрик заслухали доповіді про стан і перспективи української кінематографії; про художню політику партії в галузі кіно; про кінопресу й кінокритику. *Вісті ВУЦВК*. – 1928. – 17 січня.

3, 6, 10. Кримська АРСР, Заступник Наркомату охорони здоров'я Кримської АРСР Волошин відвідав Всеукраїнський комітет допомоги населенню Криму. Внаслідок стихії кримчани понесли значні втрати: житловий фонд автономії зазнав руйнувань на 44 млн. руб. – найбільше у Ялтинському, Севастопольському, Бахчисарайському районах;

з 7515 обслідуваних на південному узбережжі помешкань 629 виявилися непридатними для життя; 30% населення (близько 9 тис. осіб) змушене покинути свої домівки; втрати комунального фонду склали 20 млн. руб., лікувальної мережі – 1 млн. 200 тис. руб., шкільної – 800 тис. руб., місцевого і державного курортного фонду – на 5 млн. руб. На допомогу постраждалим кримчанам уже зібрано в СРСР 521500 руб., у тому числі в УСРР – 195 тис. руб. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 24 січня.*

24 січня (вівторок)

1. Львів, м. В окружному суді почався великий політичний процес над 17 молодими українцями, що їх було звинувачено у державній зраді і шпигунстві; двох з підсудних – Атаманчука і Вербицького звинувачено у вбивстві куратора Собинського. *Діло. – 1928. - 25 січня.*

1. Москва, м. У Військовій колегії Верховного суду СРСР розпочався процес над прелатом Сокальським – апостольським адміністратором Житомирської єпархії, настоятелем Олександрівського костюлу в Києві, якого обвинувачено у контрреволюційній діяльності та шпигунстві. *Діло. – 1928. - 31 січня.*

2, 3. Харків, м. Голова Всеукраїнської комісії у справі реалізації позики зміцнення сільського господарства В.Балицький наділав телеграму окрвиконкомом про недостатній темп поширення облігацій. Містилася вимога до 27 січня повідомити про причини млявого надходження коштів та вжиті заходи у напрямі виправлення такої ситуації. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 24 січня.*

2, 3. Харків, м. Нарком шлях УСРР асигнував 1 млн. руб. на будівництво у Києві нового вокзалу. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 24 січня.*

25 січня (середа)

1, 2. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про зміну п. „е” арт.111 і арт.112 Кодексу Законів про працю УСРР у зв’язку з виданням постанови Президії Центрального виконавчого комітету Союзу РСР „Про дні свята, що присвячені роковинам Жовтневої Революції, і про окремі дні відпочинку”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший. – 1928. – № 3. – Ст.26; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 8 лютого.*

1. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про заборону суспільно-небезпечним особам перебувати в певних місцевостях УСРР і про ресстрацію осіб, висланих судовим або адміністративним порядком”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший. – 1928. – № 3. – Ст.28; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 9 лютого.*

1, 2. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про Всеукраїнський і місцевий фонди імені В.І. Леніна для організації допомоги безпритульним дітям”. Ухвалено утворити Всеукраїнський фонд В.І. Леніна у розмірі 5 млн. руб. (з внесанням 1 млн. руб. урядом УСРР з загальнодержавних коштів, 4 млн. – з 40% відрхувань від фонду АМ СРР та окружних фондів). 20% утворених фондом коштів належало відраховувати до

загальносоюзного фонду ім. В.І. Леніна. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший. – 1928. – № 3. – Ст.27; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 11 лютого.*

1, 4. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про Центральне архівне управління УСРР (Укрцентрархів), установи, що є при ньому, та його місцеві органи”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший. – 1928. – № 3. – Ст.29-30.*

3. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову „Про відповідальність приватних осіб за ламання дозвільного порядку перемолу пшениці на сортове борошно”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший. – 1928. – № 1. – Ст.18.*

3. Москва, м. ЕКУ ОДПУ підготувало зведення про хід хлібозаготівельної кампанії у період з 1 по 15 січня 1928 р. Зокрема, в УСРР заготовлено протягом 1-5 січня – 49239 тонн зерна (12% місячного плану), 5-10 січня – 69456 (16,9%), 10-15 січня – 89191 (21,7%). *Трагедія советської деревні. Коллективизація и раскулачивание. Документи и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 1. Май 1927 – 1929. – М., 1999. – С.171-172.*

1, 3, 7. Москва, м. В.М. Молотов доповів ЦК ВКП(б), РПО СРСР про результати свого відрядження в УСРР, на Урал та у Башкирію для стимулювання хлібозаготівель. *Трагедія советської деревні. Коллективизація и раскулачивание. Документи и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 2. Май 1927 – 1929. – М., 1999. – С.172-192.*

1, 7. Харків, м. Відбулося засідання Президії ВУЦВК, присвячене відзначенню 4 лютого 1928 р. 50-ти річчя з дня народження Г.І. Петровського. Створено Комісію для проведення святкових заходів. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 26 січня.*

2, 3. Харків, м. Відбулося засідання Центральної комісії національних меншин. Ухвалено запропонувати всім окружним бюро ЦКНМ усіма засобами сприяти проведенню кампанії реалізації позики зміцнення сільського господарства серед представників національних меншостей. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 26 січня.*

3, 6. Харків, м. Президія Харківської міської ради обговорила хід влаштування на роботу демобілізованих червоноармійців. З 1 жовтня 1927 р. до 1 січня 1928 р. на біржі зареєструвалося 3515 демобілізованих червоноармійців та осіб командного складу, влаштовані на роботу 3849 осіб цієї категорії, на обліку біржі залишилося 322 особи. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 25 січня.*

26 січня (четвер)

2. Харків, м. Президія ВУЦВК ухвалила створити всеукраїнський і місцевий фонди ім. В.І.Леніна для надання допомоги безпритульним. Встановлено, що статутний капітал фонду у розмірі 5 млн. руб. мають сформувати РНК УСРР (1 млн. руб.), а також місцеві організації (4 млн. руб.). *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 26 січня.*

2. Харків, м. Президія ВУЦВК ухвалила організувати Комісію по відзначенню 10-х роковин РСЧА у складі Бистрих (ДПУ), Кузьменка (ВУРПС), Іванова (Істпарт),

представника Оргінстру ВУЦВК з дорученням їй визначити, які місця, селища і села слід нагородити за активну участь у боротьбі за встановлення влади рад в Україні. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 26 січня.*

27 січня (п'ятниця)

3. Москва, м. Наркомат торгівлі СРСР поінформував про відправку в Україну протягом 1-10 січня 1928 р. 2342 вагонів лісоматеріалів (48,6% встановленого плану). *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 28 січня.*

3. Москва, м. РНК СРСР видав постанову „Про заходи для врегулювання ринку шкіряної сировини”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 9. – Ст.80; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 28 января.*

4. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР затвердили Положення про Центральне архівне управління та його місцеві органи. Встановлено, що Центральне архівне управління здійснює керівництво всією архівною справою в Україні, складається з двох відділів: адміністративно-організаційного, архівознавства; до складі ЦАУ віднесені у Харкові: Центральний архів революції, Центральний історичний архів, Центральний архів праці, у Києві Центральний історичний архів, Центральний архів стародавніх актів, красіві історичні архіви – Харкова, Одеси, Дніпропетровська, Полтави, Чернігова. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 27 січня.*

28 січня (субота)

1, 3. Харків, м. Відбулося засідання політбюро ЦК КП(б)У. Учасники обговорили стан виконання хлібозаготівельного плану. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.142. – Арк.21.*

2. Відзначалося 10-тиріччя утворення профспілок СРСР. Станом на 1 жовтня в УСРР налічувалося 2021509 членів профспілок, 250 тис. низових профактивістів, щорічні членські внески – більше 6 млн. руб. витрачалися на проведення культурно-освітньої роботи серед трудящих і допомогу по безробіттю. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 28 січня.*

4. Київ, м. В Будинку вчених відбувся концерт західноукраїнської музики, на якому виконувалися фортепіанні твори та романси композиторів Людкевича, Барвінського, Якименка, Січинського та два хори – „Хор підземних ковалі” Людкевича та „Сонце заходить” Роздольського. Виконували твори найкращі київські співаки та музиканти, а також піаністи-композитори Л. Ревуцький та М. Фролов. *Діло. – 1928. – 11 лютого.*

9. Харків, м. 28-29 січня відбулися всеукраїнські змагання з зимових видів спорту. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 15 січня.*

30 січня (понеділок)

1, 4. Харків, м. Відбулася Всеукраїнська партійна кінонарада. *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодні. Хронологічний*

довідник. – К., 1995. – С.372.

1, 4. Москва, м. ЦК ВКП(б) видав постанову про публікацію творів В.І.Леніна. Містилося зобов'язання дирекції Інституту В.І. Леніна випустити у 1928 р. 12 томів другого видання Творів В.І.Леніна і у 1929 р. – решту 10 томів. *Известия ЦК ВКП(б)*. – 1928. – № 3. – С.6.; *50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967 / Сост.: А.И. Алаторцева, Г.Д. Алексеева*. – М., 1971. – С.113.

3, 6. Харків, м. Постановою НКО, НКВС і НКФ УСРР затверджено „Інструкцію про скарби”. Містилася заборона “навмисного скарбошування на території історичних місцевостей”. Випадково знайдені скарби проголошувалися власністю держави; їх належало негайно передавати до районних відділень міліції або до сільради. Пропонувалося органам НКО, окружним фінансовим відділам „за виняткових випадків”, „коли вони визнають це за потрібне” сплачувати винагороди у розмірі 20% вартості знайденого скарбу. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий*. – Х., 1928. – № 2. – Ст.6.

3. Москва, м. РПО СРСР видала постанову „Про заходи для розвитку вівчарства у десятиріччя 1927-1937 року”. Ухвалено протягом десяти років довести загальну кількість тонкорунних овець в СРСР до 1350 тис., напівгрубововняних – до 10 млн. голів, у тому числі по УСРР – відповідно до 450 тис. і 1 млн. голів. Містилися настанови Економічним нарадам республік вжити заходів для: організації у найближчі роки нових племінних розсадників (в УСРР – 2-х для розвитку напівгрубововняного вівчарства), у найближчі п'ять років – нових 50 племенних розсадників республіканського значення та 118 – місцевого (в УСРР – відповідно 4 і 12); розширення мережі ветеринарних пунктів та постачання їх необхідними ліками; завершення протягом трьох років зоотехнічного і економічного обстеження стану найбільш важливих для розвитку вівчарства районів (у тому числі УСРР); розгорнення мережі спеціалістів-організаторів та інструкторів у справі вівчарства (по УСРР: 1928 р. – 3 спеціаліста, 2 інструктори; 1929 – відповідно 4 і 8; 1930 р. – 4 і 10, 1931 р. – 4 і 13, 1932 – 4 і 15); всемірної інтенсифікації вівчарських господарств шляхом посилення травосіяння та прискорення робіт з меліорації лугів тощо. Ухвалено з метою посилення зацікавленості населення справою поліпшення якості вівчарства зберегти на найближчі п'ять років заохочувальні ціни на тонку та грубу вовну. Визначалися джерела асигнування програми: відрахування від прибутків промисловості; позики Промислового банку; сільськогосподарські позики; асигнування по місцевих, республіканських та загальносоюзних бюджетах. Затверджувався орієнтовний кошторис десятирічної програми у розмірі: 206158 тис. руб. – для довготривалого і короткотермінового кредитування; 8709600 руб. – у порядку безповернених позик (для УСРР: 1927-1928 рр. – 189500; 1928-1929 рр. – 170900, 1929-1930 рр. – 101700; 1930-1931 рр. – 93000; 1931-1932 рр. – 29000; 1932-1933 рр. – 28000; 1933-1934 рр. – 27000; 1934-1935 рр. – 30000; 1935-1936 рр. – 31000; 1936-1937 рр. – 32810 руб.). *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый*. – 1928. – № 12. – Ст.108.

Січень

1. Москва, м. ЦВК СРСР видав постанову про часткове перенесення виборів у ради на різні строки 1928 р. Пропонувалося центральним виконавчим комітетам союзних республік перевибори до рад і скликання волосних (районних), повітових (окружних), губернських (краєвих) і відповідних з'їздів рад перенести на осінь 1928 р. Влітку 1928 р. строки виборчої кампанії було уточнено: передвиборчу звітну кампанію планувалося розпочати в грудні 1928 р., а вибори до рад – з січня 1929 р. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 2. Май 1927 – 1929. – М. 1999. – С.782; Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства СССР. Отдел первый. – 1928. – № 3. – Ст.30; Там само. – 1928. – № 52. – Ст. 463.*

3. Москва, м. ОДПУ інформувало про скарги на відсутність промислових товарів для селян, які здали продукцію державі. “Нестача промтоварів, – вказувалося в спецзведеннях, – набула на селі характеру найбільшого питання”. *Осокина Е. За фасадом «сталинского изобилия». Распределение и рынок в снабжении населения в годы индустриализации, 1927 – 1941. – М., 1999. – С.51.*

1 лютого (середа)

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про зміну ст.4. постанови Центрального Виконавчого Комітету і Ради Народних комісарів Союзу РСР про заходи для боротьби з дитячою безпритульністю”. Ухвалено затвердити таку нову редакцію статті: „Суми надходжень [...] на потреби боротьби з дитячою безпритульністю від державного податку на зверхприбуток [...] розподіляються між союзними республіками Центральною Комісією по організації та розпорядженню фондом імені В.І. Леніна при Президії Центрального Виконавчого Комітету Союзу РСР пропорційно загальним розмірам витратних частин державних бюджетів цих республік на відповідний рік. Порядок витрат цих сум встановлюється законодавством союзних республік”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 10. – Ст.85.*

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про відповідальність за порушення законів про капітальне будівництво”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 12. – Ст.102.*

3. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про реєстрацію в органах Народного комісаріату торгівлі УСРР і Народному комісаріаті торгівлі АМ СРР підприємств і осіб, що провадять заготівлю сільськогосподарської сировини і деяких сільськогосподарських продуктів”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший. – 1928. – № 3. – Ст.30; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 10 лютого.*

3. Харків, м. Постановою ВУЦВК і РНК УСРР затверджене “Положення про кооперативні об'єднання для спільного провадження лісового господарства”. *Збірник*

узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший. – 1928. – № 3. – Ст.36; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 4 березня.

2 лютого (четвер)

1. Харків, м. Постановою НКВС УСРР затверджено „Інструкцію про організацію інститут, права й обов’язки сільських виконавців”. Документ містив розділи: А. Порядок призначення сільських виконавців; Обов’язки і права сільських виконавців. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий. – X., 1928. – № 3. – Ст.15.*

4. Харків, м. ВРНГ УСРР видала обіжник № 89 про урегулювання продажу технічної літератури. Містилася вказівка усім підлеглим ВРНГ організаціям і підприємствам провадити придбання технічної літератури виключно через „Техкнигу” ВРНГ УСРР. *Збірник наказів та обіжників Вищої ради народного господарства УСРР. – 1928. – № 5. – С.20.*

3. Москва, м. РНК СРСР видав постанову „Про строки виплати заробітної плати”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 10. – Ст.92.*

3. Москва, м. РНК СРСР видала постанову „Про заходи для упорядкування лісового господарства». *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 21. – Ст.189.*

6. Харків, м. ВРНГ УСРР видала обіжник № 90 про допуск представників Українського державного туберкульозного інституту до трестів і підприємств для ознайомлення з інформацією, необхідною для ведення науково-дослідної роботи стосовно поширення туберкульозу. *Збірник наказів та обіжників Вищої ради народного господарства УСРР. – 1928. – № 5. – С.20-21.*

10. Одеса, м. Зафіксовано шторм силою 9 балів; через великий шторм у морі блоковано рух пароплавів, збився з курсу англійський пароплав “Лосбек”, котрий прямував з Південної Америки до Одеси; в районі одеського порту зірвано крівлі з будинків, повалено телеграфні стовпи. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 3 лютого.*

3 лютого (п’ятниця)

1, 3. Харків, м. Відбулося засідання політбюро ЦК КП(б)У. Учасники обговорили стан виконання хлібозаготівельного плану. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.142. – Арк.27.*

2, 6. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову про створення в округах Інституту дитячої соціальної інспекції для боротьби з дитачою безпритульністю та правопорушеннями. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 3 лютого.*

4 лютого (субота)

1, 7. Харків, м. Відбулися урочистості з нагоди 50-ти річчя з дня народження голови ВУЦВК Г.І.Петровського. Скликано урочисті збори представників державних,

партійних органів, громадських організацій. На адресу ювіляра надійшли чисельні поздоровлення. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 4 лютого.*

3. Москва, м. ЕКУ ОДПУ надіслало місцевим органам, у тому числі ДПУ УСРР, телеграму з вимогою негайно доповісти про підсумки “масових операцій” із зазначенням кількості заарештованих приватників, держслужбовців, сум відібраних грошей, суми вартості реквізованих товарів, кількості переданих до суду справ, кількості справ намічених для передачі в Особливу нараду. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 2. Май 1927 – 1929. – М., 1999. – С.200.*

5 лютого (неділя)

1, 3. Москва, м. Інформвідділ ОДПУ підготував зведення про хід хлібозаготівельної кампанії та негативні політичні настрої селян у зв’язку з посиленням заготівель хліба. *Советская деревня глазами ВЧК-ОГПУ-НКВД. 1918-1939. Документы и материалы в 4 томах. Под редакцией А.Береловича (Франция), В.Данилова (Россия). Том 2. 1923-1929. – М., 2000. – С.672-682.*

7 лютого (вівторок)

2. Харків, м. ВРНГ УСРР видала наказ № 185 „Про введення одноманітності форменого одягу для робітників пожежних організацій в установах та підприємствах держпромисловості”. Наказ видано у відповідності з наказом ВРНГ СРСР № 169 від 1 грудня 1927 р. *Збірник наказів та обіжників Вищої ради народного господарства УСРР. – 1928. – № 5. – Наказ № 185. – С.3-7.*

8 лютого (середа)

1, 3. Москва, м. ЕКУ ОДПУ підготувало доповідну записку про масові репресії проти “спекулятивних елементів” на хлібному ринку (на виконання директиви ОДПУ від 4 січня 1928 р.) За приблизними підрахунками у різних регіонах СРСР заарештовано близько 3 тис. приватних торгівців, у тому числі в Україні – 704. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 1. Май 1927 – 1929. – М., 1999. – С.206-208; Советская деревня глазами ВЧК-ОГПУ-НКВД. 1918-1939. Документы и материалы в 4 томах. Том 2. 1923-1929. – М., 2000. – С.682-684.*

3. Москва, м. Президія ЦВК СРСР видала постанову „Про посилення діяльності місцевих рад”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. – 1928. – № 10. – Ст.87.*

3. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про знесення з незаможних шарів людності недоплат і пені з деяких місцевих податків”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший. – 1928. – № 3. – Ст.37; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 28 лютого.*

3. Харків, м. ВРНГ УСРР видала наказ № 186 „Про утворення тимчасового

Технічно-будівельного комітету при Президії ВРНГ УСРР у справах капітального будівництва та персональний склад такого”. Головою Комітету призначено Сухомліна. *Збірник наказів та обіжників Вищої ради народного господарства УСРР. – 1928. – № 5. – Наказ № 186. – С.8.*

4,7. Буринь, м. Сумської обл. Народилася Колесник Раїса Самсонівна – українська співачка (лірико-колоратурне сопрано), народна артистка УРСР (1972). Закінчила 1964 Київську консерваторію (у М. Донець-Тессейр); 1964-90 – в Донецькому театрі опери та балету, з 1980 викладач Донецької консерваторії (з 1995 – професор). *Мистецтво України: Біографічний довідник /Упорядники: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького. – К., 1997. – С.308.*

9 лютого (четвер)

3. Москва, м. НКТ СРСР видав циркуляр, яким відмінив власні директиви від 31 грудня 1927 р. і 14 січня 1928 р. про встановлення переважного права на отримання дефіцитних товарів членами споживчої кооперації і здатниками хліба, у тому числі про перекидання цих товарів в основні хлібозаготівельні райони. *Трагедія советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 2. Май 1927 – 1929. – М. 1999. – С.781.*

3. Харків, м. Постановою РНК УСРР затверджене “Положення про Комітет для регулювання сільськогосподарського машинно та тракторопостачання (Машинно-тракторовий комітет) при Народному комісаріаті земельних справ УСРР”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший. – 1928. – № 3. – Ст.42; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 25 лютого.*

4, 6. Харків, м. РНК УСРР видав постанову “Про забезпечення приміщеннями й комунальними послугами шкіл для дітей робітників і службовців підприємств республіканського і місцевого значення”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший. – 1928. – № 3. – Ст.40.*

10 лютого (п'ятниця)

1. Москва, м. ЦК ВКП(б) оприлюднив постанову про проведення 30-ти річного ювілею партії. *Известия ЦК ВКП(б). – 1928. – № 4. – С.5.; 50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967 / Сост.: А.И. Алаторцева, Г.Д. Алексеева. – М., 1971. – С.114.*

11 лютого (субота)

1. Харків, м. НКВС УСРР видав постанову „Про додержання класового підходу при застосуванні заходів адміністративного впливу”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий. – Х., 1928. – № 2. – Ст.9.*

1, 3. Харків, м. Відбулося засідання політбюро ЦК КП(б)У. Учасники обговорили стан виконання хлібозаготівельного плану. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.142. – Арк.32.*

10. Харків, м. Г.Петровський на засіданні політбюро ЦК КП(б)У повідомив про катастрофу на Рутчевському рудоуправлінні, де відбувся вибух динаміту. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.142. – Арк.32.*

13 лютого (понеділок)

1. Харків, м. Постановою Секретаріату ВУЦВК і НКЮ УСРР затверджено „Інструкцію сільрадам про справляння за виконавчими листами судових установ і неспірним порядком”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий. – Х., 1928. – № 2. – Ст.10.*

1, 3. Москва, м. Політбюро ЦК ВКП(б) ухвалило створити Комісію у складі В. Молотова (голова), М. Калініна, Кубяка, Цюрупі, А. Смирнова, Яковлева, Кузьміна, Анцеловича, доручивши їй: намітити практичні заходи для розгортання роботи у сфері розвитку колективних господарств; протягом тижня визначитися, які асигнування поточного року можна спрямувати на збільшення асигнувань для колгоспів. Рішення прийняте опитуванням членів політбюро (протокол засідання політбюро ЦК ВКП(б) від 16 лютого 1928 р.). *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 1. Май 1927 – 1929. – М., 1999. – С.209.*

15 лютого (середа)

3, 6. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про надання органам Народного комісаріату у військових і морських справах права адміністративного виселення із закріплених за ним домів”. *Собрание законов и распоряжений Рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических республик. Отдел первый. – 1928. – № 13. – Ст.110.*

3, 6. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про пільги для товариств взаємодопомоги і товариств допомоги у містах і селищах міського типу”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший. – 1928. – № 4. – Ст.46; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 16 березня.*

4, 6. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про зміну положення про інститути УСРР”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший. – 1928. – № 3. – Ст.45.*

16 лютого (четвер)

1. Харків, м. НКЗС і НКЮ УСРР видали постанову „Про підсудність спорів за втрати при потравах і псуваннях засівів і насаджень”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий. – Х., 1928. – № 4. – Ст.21.*

1, 3. Москва, м. ВРНГ СРСР затвердила „Статут державного треста „Севастопольський морський завод” – „Севморзавод””. Документ містив розділи: I. Загальні положення; II. Статутний капітал Треста; III. Правління треста, його права і обов’язки;

ІУ. Спеціальні капітали треста і прибуток; У. Звітність Треста, ревізія його діяльності; УІ. Зміна статуту треста; УІІ. Припинення діяльності треста. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел второй.* – 1928. – № 61. – Ст.248.

17 лютого (п'ятниця)

1, 3. Харків, м. Відбулося засідання політбюро ЦК КП(б)У. Учасники обговорили стан виконання хлібозаготівельного плану. *ЦДАГОУ.* – Ф.1. – Оп.6. – Спр.142. – Арк.36.

1, 4. Москва, м. У Методичній секції Товариства істориків-марксистів з доповіддю про постановку історичного семінару у вищих навчальних закладах виступила М.В. Нечкина. Обговорювалися питання: про методику викладання історії, значення семінару у практиці викладання, типи семінарів і т. ін. *Историк-марксист.* – 1928. – Т. 9. – С.115-119; *50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967.* – М., 1971. – С.114.

18 лютого (субота)

1. Київ, м. Закінчився судовий процес над Беловим, якого було звинувачено у шпигунстві на користь Польщі. Суд визнав його винним і засудив на смертну кару, проте зважаючи на його зізнання і каяття, смертна кара була замінена ув'язненням. *Діло.* – 1928. – 24 березня.

1. Харків, м. Секретаріат ВУЦВК і НКЮ УСРР видали постанову „Про порядок реалізації описаного за борги зерно продукту”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий.* – X, 1928. – № 3. – Ст.18.

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про зміну ст.36 положення про державні трудові ощадні каси”. Встановлювалося право вкладника вказувати в ощадній касі тих фізичних (незалежно від того, чи є вони законними спадкоємцями вкладника) чи юридичних осіб, котрим у разі смерті вкладника належало видати внесок. *Собрание законов и распоряжений Рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических республик.* – 1928. – № 12. – Ст.104.

3, 6. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про пільги й переваги колишнім червоним партизанам і червоногвардійцям, а також військовим службовцям Робітничо-селянської Червоної армії і Робітничо-селянського Червоного флоту та їхнім родинам у зв'язку з десятиріччям Робітничо-селянської Червоної армії”. Документ містив наступні розділи: I. Пільги в царині фінансово-податковій; II. Пільги в царині сільського господарства; III. Пільги в царині сільськогосподарського кредиту; IV. Пільги в царині надання посад у цивільних установах, на підприємствах і в організаціях особам старшинського складу Робітничо-селянської Червоної армії, звільненим у запас, у довгострокову відпустку або зовсім від військової служби; V. Пільги в царині праці для демобілізованих червоноармійців та молодшого командного складу; VI. Пільги в царині поліпшення житлових і побутових умов командного складу військових частин; VII. Пільги в царині охорони здоров'я, соціально-

го забезпечення й народної освіти. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший. – 1928. – № 4. – Ст.47; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 22 лютого.*

3, 6. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про надання органам народного комісаріату військових і морських справ права адміністративного виселення з будинків, закріплених за військовим урядництвом”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший. – 1928. – № 4. – Ст.48; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 22 лютого.*

4, 7. Косів, м. Івано-Франківської обл. Народився Дреботюк Іван Іванович – український народний майстер художнього різьблення по дереву. З 1962 працює в Косовських художніх майстернях (тепер художньо-виробничий комбінат); автор творів: тарілки, рахви, шкатулки, книги-адреси, альбоми тощо, декоровані інкрустацією деревом, металом, сухою різьбою (орнаментальні мотиви – сонечко, ружі, зубці, баранячі роги, розетки, ширінка). *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького. – К., 1997. – С 221.*

19 лютого (неділя)

4,7. Харків, м. Народився Клоков В'ячеслав Михайлович – український скульптор, засл. діяч мистецтв УРСР (1968). Закінчив 1953 Київський художній інститут (у М. Гельмана); автор творів: „Сурмач” (1965-66), „Феодосійський десант” (1970, у співавт.), „Ранок” (1975), пам'ятник Ярославні в Путівлі (1983), „Орфей” (1986), „Ян і Наталка” (1989), „Італійське каприччіо” (1990), „Мавка” (1994), „Хлопець на коні” (1995), відновлення скульптур „Аполлон”, „Діана”, „Дівчина з розбитим кувшином” в парку „Олександрія” (м. Біла Церква, всі – 1990-91); портрети митців О. Захарчука (1985), М. Рапая (1987), А. Лимарєва (1990-91), С. Адамовича (1993-94). *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького. – К., 1997. – С. 299.*

20 лютого (понеділок)

3. Москва, м. РНК СРСР видала постанову „Про підстави довготривалого кредитування кооперації”. *Собрание законов и распоряжений Рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических республик. Отдел первый. – 1928. – № 14. – Ст.120; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 2 марта.*

3. Харків, м. ВРНГ УСРР видала наказ № 200 про створення Комісії у справі зниження собівартості в українській промисловості. Ухвалено створити Комісію при ВРНГ УСРР з метою „систематичного вивчення динаміки собівартості та факторів, які мають вплив на собівартість, вживання заходів, необхідних для здешевлення собівартості промтоварів”. Головою Комісії призначено Сухомліна. *Збірник наказів та обіжників Вищої ради народного господарства УСРР. – 1928. – № 5. – Наказ № 200. – С.16.*

4,7. Дніпропетровськ, м. Народився Немирович Іван Олексійович (пішов з життя 17. 06. 1986, Київ) – український письменник, бандурист. Закінчив 1965 Київський

університет; працював у Капелі бандуристів України; автор книг „Олександр Білаш” (1979), „Взяв би я бандуру”, оповідей про сучасних кобзарів-бандуристів (1986) та ін. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького. – К., 1997. – С. 435.*

21 лютого (вівторок)

3. Москва, м. РНК СРСР видала постанову „Про заходи для розширення ярових посівів у 1929 році”. *Собрание законов и распоряжений Рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических республик. Отдел первый. – 1928. – № 12. – Ст.106; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 21 февраля.*

22 лютого (середа)

1. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “До дня десятиріччя створення Робітничо-Селянської Червоної Армії”. Містився виклад „концепції” історії організації РСЧА, відповідно до якої “23 лютого 1918 року робітничо-селянський уряд почав формувати перші загони Робітничо-Селянської Червоної Армії”. Ухвалено вжити ряд заходів для поліпшення умов життя і господарювання колишніх червоних партизан, червоногвардійців, а також військовослужбовців РСЧА: виділити з фондів кредитування селянської бідноти і довготермінового кредитування сільськогосподарських колективів 2 млн. руб. для довготермінового кредитування тих господарств колишніх червоних партизан і червоноармійців, які цього особливо потребують; зняти з господарств цієї категорії селян недоїмки та пеню по єдиному сільськогосподарському податку за попередні роки по 1926-1927 господарський рік включно; запропонувати центральним виконавчим комітетам союзних республік встановити для маломіщних селян з вищезазначеної категорії пільги для облегшення ведення господарства (зняти заборгованість по насіннєвій позиці (станом на 1 жовтня 1927 р.), надати пільги при постачанні сортовим насінням, а також пільги по землепорядкуванню, що ними користуються бідняцькі господарства); виділити у 1928-1929 навчальному році з стипендій у вищих навчальних закладах 200 стипендій для дітей військовослужбовців; запропонувати ЦВК союзних республік вжити заходів для забезпечення пенсіями у першу чергу інвалідів громадянської війни; встановлений постановою РНК СРСР від 14 вересня 1926 р. порядок бронювання 3% штатних посад державних підприємств та установ для звільнених у запас осіб начскладу поширити також і на кооперативні організації, змішані акціонерні товариства; асигнувати додатково на спорудження житла для начскладу РСЧА (крім 1 млн. руб. за планом Центрального Банку Комунального господарства і Житлового будівництва Союзу РСР на 1927-1928 р.) 3 млн. руб. за єдиним державним бюджетом СРСР на 1927-1928 р.; встановити витрати на ці самі потреби у 1928-1929 бюджетному році на рівні не менше 4 млн. руб.; виділити 2 млн. руб. для посилення коштів військових кас взаємодопомоги, додатково 1 млн. руб. на культурноосвітні потреби РСЧА тощо. *Собрание законов и распоряжений Рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических республик. Отдел первый. – 1928. – № 13. – Ст.109; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 23 февраля.*

3. Москва, м. РНК СРСР видав постанову „Про затвердження у новій редакції положення про постійний державний хлібний фонд”. *Собрание законов и распоряжений Рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических республик. Отдел первый.* – 1928. – № 14. – Ст.123.

23 лютого (четвер)

1, 3. Москва, м. Політбюро ЦК ВКП(б) обговорило питання про збільшення асигнувань по лінії колгоспів. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 1. Май 1927 – 1929.* – М., 1999. – С.209-210.

1, 6. Харків, м. НКЮ і НКТ УСРР видали постанову „Про вживання заходів адміністративного впливу супроти приватних осіб за порушення постанов Нарком торгу, що регулюють торгівлю”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий.* – X., 1928. – № 6. – Ст.31; *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 14 квітня.

3, 6. Харків, м. Постановою РНК УСРР затверджено “Статут цивільного будівництва”. Документ містив розділи: I. Органи регулювання будівництва; II. Міське будівництво; III. Присілкове будівництво; IV. Сільське будівництво (проекти планування сільських селищ і вибір місця; вулиці, майдани, зелені посадки; квартали, садибні місця і розриви; зовнішні розміри будівель і покрівлі); V. Будинки для видовищ і зборів; VI. Будинки й споруди промисловості. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший.* – 1928. – № 2. – Ст.20.

1, 7. Москва, м. Відбулося урочисте засідання пленуму Московської Ради, присвячене десятиріччю РСЧА. Й.Сталін виступив з промовою „Про три особливості Червоної армії”. „Перша і основна особливість нашої Червоної армії, – зазначалося в ній, – полягає в тому, що вона є армія визволених робітників і селян, вона є армія Жовтневої революції, армія диктатури пролетаріату. [...] Друга особливість нашої Червоної армії полягає в тому, що вона, наша армія, є армія братерства між націями нашої країни, армія визволення пригноблених націй нашої країни, армія захисту свободи і незалежності націй нашої країни. [...] Нарешті, третя особливість Червоної армії. Полягає вона у вихованні і зміцненні духу інтернаціоналізму в нашій країні, в наявності духу інтернаціоналізму, що проймає всю нашу Червону армію”. *Правда.* – 1928. – 28 лютого; *Сталін Й.В. Твори. Т.11. 1928 – березень 1929.* – К., 9. – С.21–26.

4,7. Градениці, с. тепер Одеської обл. Народилася Олійниченко Галина Василівна – українська і російська співачка (лірико-колоратурне сопрано), народна артистка РРФСР (1964). Закінчила 1953 Одеську консерваторію; 1952-55 – в Одеському, 1955-57 – Київському театрах опери та балету, 1957-88 – у Великому театрі (Москва); в концертному репертуарі виконувала українські романси і народні пісні. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького.* – К., 1997. – С. 449.

24 лютого (п'ятниця)

1, 3. Харків, м. Відбулося засідання політбюро ЦК КП(б)У. Учасники обговорили стан виконання хлібозаготівельного плану. ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.142. – Арк.42.

1, 4. Москва, м. Відбулося перше засідання Комісії по вивченню збройних повстань і революційних воєн Товариства істориків-марксистів. З доповіддю “Військова історія і марксизм” виступив Б.І. Горев. *Історик-марксист*. – 1928. – Т. 9. – С.119; 1929. – Т.13. – С.281; *50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967*. – М., 1971. – С.114.

27 лютого (понеділок)

1. Чайковка, с. Любошевського р-на Первомайської окр. Проти ночі на 27 лютого у вікно помешкання члена КНС Я.Мельника невідомі кинули бомбу. Внаслідок вибуху загинули дружина і донька активіста. «Совершенно секретно»: *Лубянка – Сталину о положении в стране (1922–1934 гг.)*. – Том 6. 1928 г. – М., 2002. – С.151.

4, 7. Кайдак, с. Дніпропетровської окр. Відбулася конференція читачів “Комсомольської правди”. Перед учасниками з доповіддю “про читача і письменника і ролі комсомолу у проведенні культурної революції”, а також з своїми віршами виступив В.Маяковський. *Культурне будівництво в Українській РСР. 1928 – червень 1941. Збірник документів і матеріалів*. – К., 1986. – С.47.

4,7. Солониця, с. тепер Лубенського району Полтавської обл. Народився Нагнибіда Валентин Кузьмович (пішов з життя 30. 05. 1985, Кременчук) – український різьбяр по дереву, засл. майстер народної творчості УРСР (1976). Автор творів: декоративні тарілки („Хліб-сіль”, 1969, „Щастя”, 1971), панно („В.І. Ленін”, 1969), скриньки, ножі для паперу, ложки, сільнички. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького*. – К., 1997. – С. 429.

28 лютого (вівторок)

1, 6. Харків, м. Постановою НКВС УСРР затверджено „Інструкцію про обов’язки та права нічних сторожів”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий*. – Х., 1928. – № 7. – Ст.38.

4. Львів, м. Преса повідомила про те, що у видавництві „Червона калина” вийшла з друку повість Р. Купчинського „Курилася дороженька”, присвячена життю українських січових стрільців доби Першої світової війни і українських „визвольних змагань”. *Діло*. – 1928. – 28 лютого.

29 лютого (середа)

1. Харків, м. Постановою ВУЦВК і РНК УСРР затверджене “Положення про Центральну комісію в справах національних меншостей при Всеукраїнському центральному виконавчому комітеті та про місцеві органи в справах національних меншостей”. Комісію створено „для розвитку і зміцнення мирного співжиття і братерського

співробітництва всіх національностей, що залюднюють територію УСРР, та широкого сприяння економічному й культурному розвитку національних меншостей”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший.* – 1928. – № 4. – Ст.55; *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 22 березня.

1. Харків, м. ЦКНМ при ВУЦВК обговорила стан притягнення кочуючих циган до осідлого життя. Ухвалено оселяти компактними масами циган, які виявили бажання займатися хліборобством; порушити перед НКО УСРР питання про культурне обслуговування циган; скликати місцеві і Всеукраїнську циганські конференції для обговорення перспектив переведення циган до осідлого способу життя. *Національні відносини в Україні у ХХ ст. Збірник документів і матеріалів.* – К., 1994. – С.187-188.

1. Харків, м. ВРНГ УСРР видала наказ № 216 про усунення недоліків у справі здійснення українізації. Повідомлялося, що „деякі трести друкують преїскуранти та підручники щодо машин та інш. російською мовою”. Містилися настанова усім трестам негайно вжити заходів для усунення цього явища, суворо дотримуватися законів і розпоряджень у справі українізації, попередження про притягнення до відповідальності за їх порушення. *Збірник наказів та обіжників Вищої ради народного господарства УСРР.* – 1928. – № 5. – Наказ № 216. – С.19.

1, 4. Артемівське, м. Окружна комісія українізації обстежила стан вивчення української мови і визнала його незадовільним. З 427 відповідальних працівників району до 1 категорії віднесено 84, другої – 33; з 10500 технічних працівників до першої категорії – 1055 осіб. *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 1 березня.

2. Запоріжжя, м. На Дніпрельстані відбулася нарада земельно-скельного відділу. *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 1 березня.

2. Харків, м. НКФ УСРР поінформував про стан реалізації позики зміцнення сільського господарства. Станом на 26 лютого 1928 р. реалізовано позики на 14 млн. руб. *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 29 лютого.

2. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про перенесення першого тиражу виграшів по державній внутрішній виграшній позиці зміцнення селянського господарства з жовтня 1928 року на червень 1928 року”. Крім перенесення строку першого тиражу виграшів ухвалено також проводити з 1 липня 1928 р. виплати за номінальною вартістю по облігаціях, що вийшли у перший тираж, а також відсоткового прибутку по них. Нарахування процентів по облігаціях, що вийшли у перший тираж, припинялося. *Собрание законов и распоряжений Рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических республик. Отдел первый.* – 1928. – № 14. – Ст.117; *Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК.* – 1928. – 6 марта.

2. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про додатковий випуск облігацій державного внутрішнього виграшного займу зміцнення селянського господарства на суму в 50 мільйонів рублів”. Рішення прийняте, „зважаючи на значний інтерес, що його проявляє селянство Союзу РСР до позики зміцнення селянського господарства”. *Собрание законов и распоряжений Рабоче-крестьянского*

правительства Союза Советских Социалистических республик. Отдел первый. – 1928. – № 14. – Ст.118.

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про нагляд і контроль за проведенням у життє постанов уряду Союзу РСР про заходи, пов’язані з яровою посівною кампанією 1928 року”. *Собрание законов и распоряжений Рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических республик. Отдел первый. – 1928. – № 14. – Ст.116; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 3 марта.*

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про підвищення акцизу з пива, портера та еля”. Ухвалено встановити на вищезазначені продукти ставку акцизу у розмірі 50 руб. зі 100 кг, що надходить в затор солода. Експортована продукція обкладалася акцизом у розмірі 100 руб з 100 кг брутто, незалежно від виду упаковки. *Собрание законов и распоряжений Рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических республик. Отдел первый. – 1928. – № 16. – Ст.131; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 2 марта.*

3, 6. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про комірне (квартирну плату) й заходи до врегулювання користування житлом у містах і селищах міського типу”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший. – 1928. – № 4. – Ст.54; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 10 березня.*

Лютий

1. УСРР. ОДПУ зафіксовано в 9 округах України 17 “куркульських угруповань”, 19 найменувань антирадянських листівок; заарештовано у ході хлібозаготівель за антирадянську агітацію 367 осіб, за проведення терористичних актів – 59. «Совершенно секретно»: *Лубянка – Сталину о положении в стране (1922-1934 гг.). Редакционный совет: А.Н.Сахаров, Г.Н.Севастьянов, В.С.Христофоров, В.К.Виноградов, Т.Вихавайнен, М.Кивинел, А.Гэтти, Л.Виола, Л.П.Колодникова. – М., 2002. – Т.6. 1928 г. – С.119.*

1 березня (четвер)

1. Москва, м. Політбюро ЦК ВКП(б) затвердило постанову (прийнята опитуванням членів Політбюро від 28 лютого 1928 р.) у справі шахтинських спеціалістів. Ухвалено вважати необхідним розбирання справи у судовому порядку. *Лубянка. Сталин и ВЧК – ГПУ – ОГПУ – НКВД. Январь 1922 – декабрь 1936. Москва, 2003. – С.147.*

3. Харків, м. ВРНГ УСРР видала наказ № 9220 „Про підготовку до будсезону 1927/28 р.” Повідомлялося про можливу нестачу на будівельному ринку деяких дефіцитних будматеріалів (розпиляного лісу, дахового заліза, оліфи, скла), містилася пропозиція ”при розробці технічних детальних проєктів... вживати таких конструкцій, які б передбачали споживання дефіцитних матеріалів у найменшій кількості”. *Збірник наказів та обіжників Вищої ради народного господарства УСРР. – 1928. – № 6. – С.1.*

3. Москва, м. ЦК ВКП(б) надіслав місцевим організаціям директивний лист “Про весняну посівну кампанію”. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 2. Май 1927 – 1929. – М., 1999. – С.213-214.*

4. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про оголошення колишнього кляштору „Босих кармелітів” у м.Бердичеві за державний історично-культурний заповідник”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший.* – 1928. – № 4. – Ст.58; *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 21 березня.

2 березня (п'ятниця)

1. Чортків, м. Східна Галичина. Закінчився процес над 10 українцями звинуваченими у шпигунстві на користь УРСР. Всі обвинувачені визнані винними і засуджені на різні строки ув'язнення – від 5 до 2,5 р. *Діло.* – 1928. – 6 березня.

1, 3. Харків, м. Відбулося засідання політбюро ЦК КП(б)У. Учасники обговорили стан виконання хлібозаготівельного плану. *ЦДАГОУ.* – Ф.1. – Оп.6. – Спр.142. – Арк.48.

3. Москва, м. Президія ЦВК СРСР затвердила звернення до селянства про розширення ярових посівів навесні 1928 р. *Собрание законов и распоряжений Рабочекрестьянского правительства Союза Советских Социалистических республик. Отдел первый.* – 1928. – № 14. – Ст.119; *Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК.* – 1927. – 3 марта.

3. Москва, м. РНК СРСР видав постанову „Про план державних заходів по сільському господарству на 1927–1928 р.” *Собрание законов и распоряжений Рабочекрестьянского правительства Союза Советских Социалистических республик. Отдел первый.* – 1928. – № 15. – Ст.126; *Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК.* – 1928. – 5, 6 марта.

4,7. Київ, м. Народився Лобуренко Євген Іванович – український альтист, засл. діяч мистецтв УРСР (1988). Закінчив 1953 Київську консерваторію (у З. Дашака), її викладач – з 1965 (тепер Національна музична академія); 1953-64 – соліст оркестру оперної студії Київської консерваторії; 1964-88 – в апараті Міністерства культури УРСР; укладач ряду збірних скрипкових ансамблів для музичних навчальних закладів. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького.* – К., 1997. – С. 373.

3 березня (субота)

1, 4. Москва, м. Президія Комуністичної академії заслухала доповідь про роботу Товариства істориків-марксистів. Вказувалося на потребу зміцнення зв'язків Товариства з Інститутом К.Маркса і Ф.Енгельса, Інститутом В.І.Леніна, Інститутом історії Російської асоціації науково-дослідних інститутів, залучення до Товариства істориків з регіонів, організації місцевих відділень і т. ін. *Историк-марксист.* – 1928. – Т. 7. – С.309-310; *50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-.* – М., 1971. – С.114.

1, 7. Москва, м. ЦВК СРСР видав постанову про звільнення В.В. Косинського від обов'язків керуючого Центральним статистичним управлінням СРСР та про призначення на цю посаду Мілютина В.П. *Собрание законов и распоряжений*

рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел второй. – 1928. – № 11. – Ст.43; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 8 марта.

5 березня (понеділок)

3. Харків, м. ВРНГ УСРР видала наказ № 222 „Про організацію довготермінового кредитування місцевої промисловості”. *Збірник наказів та обіжників Вищої ради народного господарства УСРР. – 1928. – № 6. – С.1-2.*

6 березня (вівторок)

1. Харків, м. Постановою НКВС УСРР затверджено „Інструкцію про торгівлю зброєю та вибуховими речовинами”. Документ містив розділи: А. Предмет торгівлі; Б. Порядок видачі дозволів на торгівлю зброєю й вогнепальними припасами; В. Улаштування крамниць, склепів і сховищ та порядок переховування в них пороху й інших вогнепальних припасів; Г. Порядок перевезення пороху; Д. Порядок продажу зброї й вогнетривалих припасів та облік операцій крамниць і склепів; Е. Порядок переховування й відпуску вибухового надіб'я й детонарних засобів, використовуваних для підривних робіт; Ж. Порядок торгівлі феєрверками й іншими піротехнічними виробами; З. Відповідальність; І. Нагляд за торгівлею зброєю й вибуховими речовинами. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий. – Х., 1928. – № 9. – Ст.53.*

4. Харків, м. Колегія НКО УСРР заслухала доповідь Управління освіти про підготовку прийому до педагогічних вузів. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 6 березня.*

4,7. Морозівка, с. тепер Київської обл. Народився Гурін Василь Данилович – російський актор, народний артист УРСР (1982). Закінчив 1952 Київський театральний інститут. Працював у Луганську, Одесі, Дніпропетровську. З 1971 – у Харківському російському драматичному театрі ім. О.С.Пушкіна. *Мистецтво України: Біографічний довідник /Упорядники: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького. – К., 1997. – С.186.*

7 березня (середа)

8. Москва, м. Президія ЦВК СРСР видала постанову „Про ратифікацію акту приєднання уряду Союзу РСР до протокола про заборону застосування на війні задушливих, отруйних та інших подібних газів та бактеріологічних засобів”. *Собрание законов и распоряжений Рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических республик. Отдел первый. – 1928. – № 16. – Ст.136; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 8 марта.*

8 березня (четвер)

1. Москва, м. Політбюро ЦК ВКП(б) видало постанову про склад комісії у шахтинській справі (прийнята опитуванням членів Політбюро від 2 березня 1928 р.). Ухвалено створити комісію у складі Рикова, Орджонікідзе, Сталіна, Молотова,

Куйбишева. *Лубянка. Сталин и ВЧК – ГПУ – ОГПУ – НКВД. Январь 1922 – декабрь 1936. Москва, 2003. – С.147.*

1. Москва, м. Політбюро ЦК ВКП(б) затвердило постанову про іноземців, які проходять по шахтинській справі (прийнята опитуванням членів Політбюро від 5 березня 1928 р.). Ухвалено: „замішаних німців заарештувати”; „англійців не чіпати без згоди комісії, заарештованого англійця допитати і звільнити, вести посилене стеження за представництвом Віккерса та ін. в СРСР”. *Лубянка. Сталин и ВЧК – ГПУ – ОГПУ – НКВД. Январь 1922 – декабрь 1936. Москва, 2003. – С.147-148.*

1, 3. Ново-Українка, с. Зінов'євської окр. Відбулися збори близько 900 селян – членів КНС і активу середняцтва, присвячені проблемам весняної посівної кампанії. Під час обговорення частина бідняцтва та заможні селяни гостро критикували політику влади. *Советская деревня глазами ВЧК-ОГПУ-НКВД. 1918-1939. Документы и материалы в 4 томах. Том 2. 1923-1929. – М., 2000. – С.733.*

1, 4, 5. Харків, м. РНК УСРР видала постанову “Про оголошення колишнього монастиря босих кармелітів у м. Бердичеві за державний історично-культурний заповідник”. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду Української Соціалістичної Радянської Республіки. – 1928. – № 4. – Ст.58.*

1, 4. Київ, м. Відбулася реорганізація Етнографічного міського товариства у Всеукраїнське етнографічне товариство. *Побут. – 1928. – № 19. – С.13; 50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967. – М., 1971. – С.114.*

9 березня (п'ятниця)

1, 3. Харків, м. Відбулося засідання політбюро ЦК КП(б)У. Учасники обговорили і визнали незадовільним стан виконання хлібозаготівельного плану. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.142. – Арк.51.*

3, 6. Харків, м. ВРНГ УСРР видала наказ № 233 про прийняття до відома та керування постанови НКП УСРР від 18 лютого 1928 р. № 41 про заходи для забезпечення звільнених з лав РСЧА та РСЧФ роботою на цивільних підприємствах та в установах. *Збірник наказів та обіжників Вищої ради народного господарства УСРР. – 1928. – № 6. – С.4-6.*

3, 6. Харків, м. ВРНГ УСРР видала наказ № 228 „Про типові нормальні технічні умови для житлобудівництва в промисловості”. *Збірник наказів та обіжників Вищої ради народного господарства УСРР. – 1928. – № 6. – С.3-4.*

3, 6. Харків, м. ВРНГ УСРР видала обіжник № 102 „Про наслідки обслідувань РСІ з питання про нераціональне використання транспорту”. Повідомлялося про виявлені недоліки, зокрема на Донвугіллі та Південсталі – масові простой вантажів на станціях Сартана, Софіїно-Бродська, Алмазна, Горяїново, Ясиновата, Горлівка, Микитівка, Безчийська, Чистяково. Містилися вказівки щодо виправлення ситуації. *Збірник наказів та обіжників Вищої ради народного господарства УСРР. – 1928. – № 6. – С.26.*

3. Харків, м. Наказом ВРНГ УСРР № 230 оголошено „Інструкцію про порядок

передачі сільськогосподарським колективам (комунам, артілям та товариствам спільної обробки землі) держмайна промислових і допоміжних підприємств”. *Збірник наказів та обіжників Вищої ради народного господарства УСРР. – 1928. – № 6. – С.4-6.*

8. Москва, м. ЦВК СРСР ратифікував Декларацію про приєднання Союзу РСР до Протоколу про заборону застосування на війні удушливих, отруйних та інших подібних газів та бактеріологічних засобів, підписаного 17 червня 1925 р. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел второй. – 1928. – № 35. – Ст.145.*

8. Москва, м. Оприлюднено Поштово-телеграфну конвенцію між Російською Соціалістичною Федеративною Радянською Республікою, Українською Соціалістичною Радянською Республікою і Білоруською Соціалістичною Радянською Республікою, з одного боку, і Польською Республікою, з другого боку, укладену в Москві 24 травня 1923 р. *Собрание законов и распоряжений Рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических республик. Отдел второй. – 1928. – № 10. – Ст.42.*

10 березня (субота)

1, 3. Харків, м. Відбулося засідання політбюро ЦК КП(б)У. Учасники обговорили директивний лист ЦК ВКП(б) від 7 березня у зв'язку з відкритою справою про економічну контрреволюцію у південних районах вугільної промисловості. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.142. – Арк.55.*

4, 7. Ромни, м. тепер Сумської обл. Народилася Бойко Лариса Терентіївна – російська актриса, народна актриса України (1994). Після закінчення 1950 Харківського театального інституту (педагоги І. Мар'яненко, О. Глаголін) – в Кримському державному драматичному театрі (Сімферополь). *Мистецтво України: Біографічний довідник /Упорядники: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького. – К., 1997. – С.73.*

4, 7. Пилівка, с. тепер Сумської обл. Народився Пилев Олександр Павлович – український скульптор, засл. діяч мистецтв УРСР (1980). Закінчив 1953 Львівський інститут прикладного мистецтва (у І. Севери), його викладач з 1979 (тепер Львівська академія мистецтв); автор творів: композиція „Іскривець” (1957). „Гайдамаки” (1964), „Соняшник” (1967); портрети (А. Кос-Анатольського, 1961; маршала І.С. Конєва, 1982); пам'ятник Я.Галану у Львові (1972, у співав.) *Мистецтво України: Біографічний довідник /Упорядники: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького. – К., 1997. – С.473.*

12 березня (понеділок)

1. Москва, м. Г. Г. Ягода надіслав Й.Сталіну спецповідомлення про „шкідницьку” організацію у системі Донвугілля. Наголошувалося на веденні учасниками „організації” шкідницької роботи, спрямованої на підрив індустрії СРСР у зв'язку з підготовкою іноземної інтервенції. *Лубянка. Сталин и ВЧК – ГПУ – ОГПУ – НКВД. Январь 1922 – декабрь 1936. Москва, 2003. – С.148-152.*

1. Харків, м. 12–16 березня відбувся об'єднаний пленум ЦК і ЦКК КП(б)У. Учасники обговорили доповіді про попередні підсумки хлібозаготівельної кампанії, про промплан української промисловості на 1927/1928 р., про підсумки жовтневого прийому в партії і завдання партійної роботи на виробництві. На пленумі Л.Каганович викрив О.Шумського як провідника українського буржуазного націоналізму, а також зробив доповідь про економічну контрреволюцію. Доповідь стала одним із чинників “Шахтинської справи” – застосування репресій проти технічної інтелігенції. Ухвалено увільнити від обов'язків члена політбюро А.Ф. Радченка на його прохання. Членом політбюро обраний голова Всеукраїнської ради профспілок І.О. Акулов. *Лозицький В. Політбюро ЦК Компартії України: історія, особи, стосунки. 1918-1991. – К.: Генеза, 2005. – С.299; Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодні. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.372.*

1, 3. Харків, м. Відбулося засідання політбюро ЦК КП(б)У. Учасники обговорили і визнали незадовільним стан виконання хлібозаготівельного плану. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.142. – Арк.56.*

13 березня (вівторок)

1. Берлін, м. М. М. Ли надіслав телеграму Й.Сталіну та Г.В.Чичеріну з повідомленням про міжнародні ускладнення, що виникли у зв'язку з проведенням арештів німецьких інженерів по „шахтинській справі”. *Лубянка. Сталин и ВЧК – ГПУ – ОГПУ – НКВД. Январь 1922 – декабрь 1936. Москва, 2003. – С.152.*

1. Москва, м. Народний комісар у військових і морських справах К.Є. Ворошилов видав розпорядження начальнику ПУ РСЧА А.С. Бубнову представити доповідь про вплив хлібозаготівельних та інших кампаній на морально-політичний стан червоноармійців і начскладу РСЧА. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 2. Май 1927 – 1929. – М., 1999. – С.793.*

1. Львів, м. Оголошено вирок у справі 17 молодих українців, що були звинувачені у державній зраді і шпигунстві: двох з підсудних – Атаманчука і Вербицького визнано винними у вбивстві куратора Сочинського і засуджено до повішення, інші отримали різні строки ув'язнення. *Діло. – 1928. – 16 березня.*

14 березня (середа)

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про відміну акцизу з меду міцністю 14 градусів”. Ухвалено відмінити акциз з 1 квітня 1928 р., заборонити виробництво меда міцністю вище 14 градусів по Траллесу. *Собрание законов и распоряжений Рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических республик. Отдел первый. – 1928. – № 16. – Ст.135; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 21 марта.*

3, 6. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про зміну постанови Центрального Виконавчого комітету і Ради народних комісарів Союзу РСР від 23 жовтня

1925 р. про порядок накладання стягнень за порушення постанов про акцизи та особливий патентний збір за право торгівлі спиртними напоями і тютюновими виробами”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый.* – 1928. – № 19. – Ст.158; *Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК.* – 1928. – 21 марта.

3. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про кредитово-кооперативні організації”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший.* – 1928. – № 5. – Ст.59; *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 11 квітня.

3, 6. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про права незаможного селянства на майно, що перейшло до нього порядком розкуркулення села або з державного фонду”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший.* – 1928. – № 5. – Ст.62; *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 27 березня.

3, 6. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про поширення пільги і переваг, наданих робітникам робітничо-селянської міліції та кримінального розшуку УСРР і їхнім родинам, на осіб адміністративно-муштрового складу виправно-трудоустанов УСРР і їхні родини”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший.* – 1928. – № 5. – Ст.66; *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 5 квітня.

4. Київ, м. Відбулися святкування з нагоди 10-ти річчя Українського геологічного комітету. *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 15 березня.

4. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про зміну та доповнення відділу шостого розділу 4, частини другої книги Кодексу законів про народну освіту УСРР”. Визначався порядок діяльності районних, окружних і Всеукраїнської Центральної комісії у справах неповнолітніх. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший.* – 1928. – № 5. – Ст.60; *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 24 березня.

4, 8. Київ, м. У місті перебувала австрійська студентська делегація. Студенти приїхали збирати відомості для видання підручника географії. *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 15 березня.

15 березня (четвер)

1. Москва, м. Політбюро ЦК ВКП(б) видало постанову „Про шахтинську справу”. Зокрема, містилося доручення Менжинському, Янсону і Куйбишеву протягом тижня ознайомитися зі списком заарештованих у Донбасі інженерів, розподілити їх на категорії по ступеню винуватості й встановити можливість звільнення тих арештантів, стосовно яких немає достатніх доказів. *Лубянка. Сталин и ВЧК – ГПУ – ОГПУ – НКВД. Январь 1922 – декабрь 1936. Москва, 2003. – С.152.*

2. Харків, м. Постановою НКО, НКЮ, НКВС, НКЗ УСРР затверджено „Інструкцію районним комісіям у справах неповнолітніх”. Документ містив розділи: I. Компетенція районних комісій у справах неповнолітніх; II. Склад районних комісій у

справах неповнолітніх; III. Як порушувати справи у районних комісіях; IV. Діловодство у районних комісіях; V. Оскарження постанов районних комісій; VI. Про припинення справ; VII. Про заходи впливу; VIII. Про юридичну допомогу; IX. Про речові докази; X. Про звітність районних комісій; XI. Про виконання постанов районних комісій; XII. Компетенція голови районної комісії у справах неповнолітніх; XIII. Компетенція члена районної комісії у справах неповнолітніх – представника органів юстиції; XIV. Компетенція лікаря – члена районної комісії у справах неповнолітніх; XV. Порядок роботи районного обстежувача-вихователя. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий.* – X., 1928. – №15. – Ст.94.

4. Москва, м. 15-21 березня відбулася Всесоюзна партійна кіно нарада. *Власть и художественная интеллигенция. Документы ЦК РКП(б) – ВКП(б), ВЧК-ОГПУ-НКВД о культурной политике. 1917-1953 гг. – Под ред. академика А.Н. Яковлева; сост. А. Артизов, О. Наумов. М., 2002. – С.744.*

4, 7. Київ, м. Затверджено проект пам'ятника видатному українському письменнику М.Коцюбинському. Заслухано доповідь Вінницького ОБК щодо цього. *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 15 березня.

4, 8. Москва, м. Політбюро ЦК ВКП(б) видало постанову про участь радянської делегації у міжнародній кінематографічній виставці в Голландії (Гаазі). Схвалено, крім інших, запросити до участі у роботі виставки і представників ВУФКУ. *Власть и художественная интеллигенция. Документы ЦК РКП(б) – ВКП(б), ВЧК-ОГПУ-НКВД о культурной политике. 1917-1953 гг. – Под ред. академика А.Н. Яковлева; сост. А. Артизов, О. Наумов. М., 2002. – С.82.*

19 березня (понеділок)

1, 3. Харків, м. Відбулося засідання політбюро ЦК КП(б)У. Учасники обговорили і визнали незадовільним стан виконання хлібозаготівельного плану. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.142. – Арк.60.*

4, 6. Харків, м. ВРНГ УСРР видала обіжник № 107. Повідомлялося про несвоєчасний відпуск коштів на утримання шкіл ФЗУ та інших установ масової профосвіти на окремих підприємствах. Містилася вказівка негайно виправити ситуацію. *Збірник наказів та обіжників Вищої ради народного господарства УСРР.* – 1928. – № 6. – С.28.

20 березня (вівторок)

1, 6. Харків, м. УЕН УСРР видала постанову „Про розподіл міських селищ УСРР на класи для брання ренти з міських земель в 1927-1928 році”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий.* – X., 1928. – № 5. – Ст.26; *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 24 березня.

21 березня (середа)

1. Москва, м. Комісія ЦК ВКП(б) у „шахтинській справі” видала постанову про прискорення розгляду цієї справи, направлення її у Москву до Верховного суду. Повідомлялося про домовленість з німецьким урядом дозволити побачення із заарештованими німцями. *Лубянка. Сталин и ВЧК – ГПУ – ОГПУ – НКВД. Январь 1922 – декабрь 1936. Москва, 2003. – С.154.*

3. Москва, м. Колегія НКТ СРСР обговорила питання про створення спеціальних хлібних фондів для постачання сільської бідноти. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 2. Май 1927 – 1929. – М., 1999. – С.227-228.*

1, 7. Москва, м. Відбулася зустріч Й.Сталіна з працівниками редакцій газети „Правда” і журналу „Большевик”. *Біографічна хроніка (1928 – березень 1929) // Сталин Й.В. Твори. Т.11. 1928 – березень 1929. – К., 1949. – С.369.*

2. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про всиновлення іноземними громадянами дітей громадян Союзу РСР”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 19. – Ст.162.*

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про вивезення, завезення та перевід за кордон та із-за кордону валютних та фонових цінностей”. Встановлювався дозвіл на вивезення за кордон іноземної валюти, цінних металів та дорогоцінного каміння на загальну суму до 300 руб. на одну особу, і крім цього, на суму до 150 руб. на кожного члена родини, що виїжджає за паспортом голови родини. Ввезення до СРСР іноземної валюти та виписаних по ній платіжних документів дозволялося без обмеження суми. *Собрание законов и распоряжений Рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических республик. Отдел первый. – 1928. – № 18. – Ст.152; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 23 марта.*

3. Москва, м. Постановою Президії ЦВК СРСР затверджено „Положення про Комітет по земельному влаштуванню трудящих євреїв при Президії Ради Національностей Центрального Виконавчого Комітету Союзу РСР”. Головними завданнями Комітету проголошувалися: визначення, за узгодженням з відповідними органами, районів вселення і земельних ділянок з вільних земель державного фонду для земельного влаштування трудящих євреїв; сприяння організації переселення та облаштуванню євреїв-переселенців із застосуванням передбачених пільг; вжиття заходів для забезпечення господарського розвитку землеробів-євреїв, зокрема для полегшення розвитку в цих місцевостях кустарно-промислової діяльності. Постанова відмінила дію постанови Президії ЦВК СРСР від 25 вересня 1925 р. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 21. – Ст.188.*

22 березня (четвер)

1. Харків, м. Відбулася III сесія ВУЦВК десятого скликання. Делегати ухвалили постанову про проведення в життя постанов ювілейної сесії ЦВК Союзу СРСР IV скликання, зокрема щодо ліквідації неписьменності і підвищення культурного рівня трудящих. РНК УСРР запропоновано забезпечити щорічне збільшення стипендій на 2 тис. у професійних школах, семирічках, та на 1 тис. у вищих навчальних закладів для “бідніших кіл трудової людності”; розгорнути у всіх селах республіки мережу нових та удосконалити склад існуючих бібліотек; вжити заходів для “остаточної ліквідації протягом найближчих років дитячої безпритульності” тощо. *Культурне будівництво в Українській РСР. 1928 – червень 1941. Збірник документів і матеріалів.* – К., 1986. – С.48-49.

1, 4. Москва, м. 22-25 березня відбулася ініційована Комуністичною академією перша Всесоюзна конференція марксо-ленінських науково-дослідних установ. Учасники – представники Інституту К.Маркса і Ф.Енгельса, Істпарту ЦК ВКП(б), Інституту В.І.Леніна, Інституту червоної професури, Музею революції СРСР, Комуністичного університету трудящих Сходу, Комуністичного університету національних меншин Заходу, РАНІОН, Українського інституту марксизму та ін. заслухали доповіді Суспільні науки в СРСР за 10 років”, “Про роботу Комакадемії”, “Про діяльність Інституту К.Маркса і Ф.Енгельса”, “Про роботу Інституту В.І.Леніна”, “Про роботу Українського інституту марксизму” та ін. *Информационный бюллетень Коммунистической академии.* – 1928. – № 9. – С.9-10; *50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967.* – М., 1971. – С.115.

1, 3, 4. Москва, м. РНК СРСР видала постанову „Про створення комісії для розгляду записки, поданої вченими-хіміками голові Ради народних комісарів Союзу РСР О.І.Рикову”. *Собрание законов и распоряжений Рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических республик. Отдел первый.* – 1928. – № 19. – Ст.169; *Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК.* – 1928. – 23 марта.

3. Харків, м. 3-я сесія ВУЦВК X-го скликання затвердила постанову “Про проведення весняної засівної кампанії 1928 року”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший.* – 1928. – № 6. – Ст.70; *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 30 березня.

3. Харків, м. 3-я сесія ВУЦВК X-го скликання затвердила постанову “Про заходи до виявлення та відібрання незаконно захопленої земельної зайвини”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший.* – 1928. – № 6. – Ст.71; *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 1 квітня.

4. Харків, м. НКП і ВРНГ УСРР видали постанову № 65 „Про оплату кочегарів, що навчаються на курсах порядком обов’язкового навчання”. Ухвалено зберігати на час навчання пересічний заробіток кочегарів. *Збірник наказів та обіжників Вищої ради народного господарства УСРР.* – 1928. – №7. – С.12-13.

23 березня (п’ятниця)

3. Москва, м. РПО СРСР видала постанову „Про стандартизацію сільськогосподарської

сировини”. Містилася настанова НКЗВТ СРСР та ВРНГ СРСР прискорити роботу по стандартизації сільськогосподарської сировини, що заготовляється для промисловості, особливо для експорту. *Собрание законов и распоряжений Рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических республик. Отдел первый.* – 1928. – № 20. – Ст.184.

4. Харків, м. РНК УСРР видав постанову “Про Комітет у справах друку Народного комісаріату торгівлі УСРР”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший.* – 1928. – № 5. – Ст.68; *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 11 квітня.

4, 5. Харків, м. РНК УСРР видав постанову “Про оголошення замку-фортеці в м. Кам’янець-Подільському за державний історично-культурний заповідник”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший.* – 1928. – № 5. – Ст.69; *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 4 квітня.

5. Харків, м. РНК УСРР видала постанову “Про заходи для боротьби з венеричними хворобами”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший.* – 1928. – № 11. – Ст.106; *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 16 травня.

24 березня (субота)

1, 3. Харків, м. Відбулося засідання політбюро ЦК КП(б)У. Учасники обговорили і визнали незадовільним стан виконання хлібозаготівельного плану. *ЦДАГОУ.* – *Ф.1.* – *Оп.6.* – *Спр.142.* – *Арк.64.*

2, 3. Харків, м. НКФ поінформував про реалізацію позики зміцнення сільського господарства на суму в розмірі 27, 5 млн. руб. *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 24 березня.

3. Харків, м. ВРНГ УСРР видала наказ № 246 „Про порядок металопостачання Української державної промислової (у тому числі наркоматівської) комборбезовської, а також і кустарно-промислової кооперації”. *Збірник наказів та обіжників Вищої ради народного господарства УСРР.* – 1928. – № 6. – С.10-11.

3, 7. Харків, м. Постановою Президії ВРНГ УСРР затверджено такий розподіл обов’язків членів Президії: голова Президії ВРНГ УСРР К.В.Сухомлин – голова Комітету по капітальному будівництву, ЦК КП(б)У, РНК, УЕН, ВУЦВК, АФУ ВРНГ; заступник голови ВРНГ УСРР Н.Г. Мишков – Військовий відділ, Загальний догляд за роботою Сільськогосподарського відділу та Харчосмаковий відділ Комітету харчосмакової промисловості, Комісія з введення 7-годинного робочого дня, Комісія з сприяння експорту при УЕН (із заміною О.В. Каганом); члени Президії: О.М. Маслов – НТУ, Електровідділ Електропланового комітету сприяння Дніпрельстану; В.С.Андріанов – Хіміко-силікатний відділ, Гірний відділ; Н.І.Шкадінов – Металовідділ Бюрометал місцевої промисловості, Відділ економічної праці, ВУРПС; О.В. Каган – ПЕУ, Держпланова комісія з сприяння експорту при УЕНі Укрконцеском; Яковлев – Місцева промисловість, Кустарний відділ, Комітет швейної промисловості, Поліграфічний комітет, ПК при РНК; Д.П. Тамарін – Будвідділ, заступник голови по капітальному будівництву і Калькулятивний відділ. *Збірник наказів та обіжників Вищої ради народного господарства УСРР.* – 1928. – № 6. – С.24.

28 березня (середа)

1, 3. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову „Про порядок опису, арешту і продажу з прилюдних торгів майна неплатіїв державних та місцевих податків, оплат і мита”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший.* – 1928. – № 9. – Ст.82; *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 22 квітня.

4. Харків, м. Постановою ВУЦВК і РНК УСРР затверджено “Положення про державні театри й їх об’єднання”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший.* – 1928. – № 10. – Ст.91; *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 10 травня.

4, 7. Львів, м. Пішов з життя Блотницький Тадеуш (народився 8. 10. 1858, Краків) польський скульптор. Навчався 1974-76 у Краківській школі красних мистецтв та 1877-79 у Віденській Академії мистецтв; 1880, 1883-85, 1907-1910 жив у Львові, викладав у Політехнічному інституті; автор творів: пам’ятники – А. Міцкевичу в м. Станіславі (Івано-Франковську, 1898), Т. Костюшкови в м. Самборі (1906, не зберігся), портретні погруддя, алегоричні композиції „Журба” (1901-04). *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького.* – К., 1997. – С.67.

29 березня (четвер)

1. Сімферополь, м. Виїзна сесія Верховного Суду РСФРР винесла присуд у справі колишнього голови Кримського ЦВК. В.Ібрагімова присуджено до розстрілу. *Вісті ВУЦВК.* – 1938. – 30 квітня – 1 травня.

1, 4, 7. Москва, м. РНК СРСР видав постанову „З приводу шестидесятиріччя з дня народження Олексія Максимовича Пешкова – Максима Горького – і тридцятиріччя його літературної діяльності”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый.* – 1928. – № 25. – Ст.219; *Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК.* – 1928. – 30 марта

3, 4. Харків, м. РНК УСРР затвердив “Положення про Український науково-дослідний інститут силікатної промисловості”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший.* – 1928. – № 7. – Ст.77; *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 19 квітня.

4. Дніпропетровськ, м. Відбулися святкування з нагоди ювілея М.Горького: у клубах металістів організовано вечори, присвячені творчості письменника; бібліотеки клубів підготували спеціальні виставки творів письменника; у центральному клубі металістів ім. Леніна поставлено п’єсу М.Горького “На дні”; у ряді клубів відбулися “голосні читки” творів ювіляра. *Культурне будівництво в Українській РСР. 1928 – червень 1941. Збірник документів і матеріалів.* – К., 1986. – С.49.

8. Москва, м. Оприлюднено Торговельний договір, митну конвенцію між Союзом Радянських Соціалістичних Республік і Латвією. *Собрание законов и распоряжений*

Рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических республик. Отдел второй. – 1928. – № 15. – Ст.66.

30 березня (п'ятниця)

1, 3. Харків, м. Відбулося засідання політбюро ЦК КП(б)У. Учасники обговорили і визнали незадовільним стан виконання хлібозаготівельного плану. ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.142. – Арк.68.

31 березня (субота)

1, 3. Москва, м. Тасмно-оперативне управління ОДПУ надіслало циркуляр місцевим органам „Про вживання заходів у зв'язку з випадками викривлення класової лінії радянським апаратом при проведенні масових кампаній на селі”. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 2. Май 1927 – 1929. – М., 1999. – С.230-231.*

Березень

1. Москва, м. ОДПУ констатувало в Україні тенденцію до зниження посівних площ та згортанню господарств серед “куркулів” і заможних селян; зареєстровано у 19 округах 18 випадків поширення антирадянських листівок; 6 нових “куркульських угруповань”, ліквідовано головний штаб скаутсько-соціалістичної організації “Гашомер-Гацоір”; протягом січня-березня заарештовано 514 осіб, у тому числі 448 за проведення антирадянської агітації, 66 учасників терористичних актів. *«Совершенно секретно»: Лубянка – Сталину о положении в стране (1922-1934 гг.). – М., 2002. – Т.6. 1928 г. – С.175.*

2 квітня (вівторок)

1. Москва, м. Особливий відділ ОДПУ підготував доповідну записку „Настрої в РСЧА у зв'язку з кампаніями хлібозаготівель, сам обкладанням та розміщенням позики зміцнення сільського господарства”. Констатувався різкий сплеск невдоволення у середовищі селян і „досить сильне та масове зростання невдоволення” кампаніями на селі серед військовослужбовців. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 2. Май 1927 – 1929. – М., 1999. – С.232-233.*

1, 3. Москва, м. ЕУ ОДПУ підбило підсумки масових операцій проти “спекулятивних елементів”: заарештовано 6542 приватних торговців, 252 службовці: на хлібному ринку – відповідно 3971 і 147, шкіряному – 1780 і 53, м'ясному – 29, мануфактурному – 631 і 36 і т. ін. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 2. Май 1927 – 1929. – М., 1999. – С.231.*

3. Харків, м. ВРНГ УСРР видала наказ № 253 про доведення до віdomу й виконання постанови НКП і ВРНГ СРСР від 1 липня 1927 р. № 179 „Правила облаштування і утримання кустарних маслоробень” Документ містив наступні розділи: I. Загальні правила; II. Зберігання маслonaсіння; III. Виробничі приміщення; IV. Порядок

виконання цих правил. *Збірник наказів та обіжників Вищої ради народного господарства УСРР. – 1928. – №7. – С.1-3.*

3. Харків, м. ВРНГ УСРР видала наказ № 256 про оголошення до відому та виконання наказу ВРНГ СРСР від 10 березня 1928 р. № 468 про порядок реалізації солі у випадках закінчення умов з Солесиндикатом і затримання складання нових умов. Містилася настанова Солесиндикату до опрацювання й затвердження нових документів продовжувати вантажити сіль по нарядах згідно з попередніми домовленостями. *Збірник наказів та обіжників Вищої ради народного господарства УСРР. – 1928. – №7. – С.5.*

3. Харків, м. ВРНГ УСРР видала обіжник № 119 „Про нераціональне використання транспорту”. Повідомлялося про виявлені недоліки, зокрема відрядження на відстань 1000 і більше кілометрів продукції, що також виробляється у районах призначення (відправлена з Дніпропетровська до Москви у такий спосіб цегла зросла у вартості з 28-30 руб. до 70 руб. за 1 тис.); сплачування зайвих штрафів за простій вагонів, наявність зайвих зустрічних і зворотних перевезень та ін. Містилися вказівки вжити заходів для виправлення ситуації. *Збірник наказів та обіжників Вищої ради народного господарства УСРР. – 1928. – № 7. – С.23.*

3 квітня (середа)

1. Москва, м. ЕУ ДПУ УСРР підбило підсумки оперативної роботи у республіці по хлібозаготівлях: заарештовано 1726 приватних торговців. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 2. Май 1927 – 1929. – М., 1999. – С.234-235.*

1, 4. Нью-Йорк, м. Почалося видання журналу “Лемко”. З 1939 р. на його основі створено газету “Карпатська Русь”. *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.428.*

6. Харків, м. Постановою НКЗ і НКЮ УСРР затверджено „Інструкцію про порядок учинення дізнання санітарними лікарями”. На підставі п.3. арт.94 Кримінально-процесуального кодексу УСРР органи санітарного догляду – санітарні лікарі – визнавалися органами дізнання. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий. – Х., 1928. – № 7. – Ст.42.*

4 квітня (четвер)

1, 4. Москва, м. Комісія по історії Жовтневої революції і РКП(б) (Істпарт) при ЦК ВКП(б) надіслала лист місцевим підрозділам з пропозицією приступити у 1928 р. до вивчення історії громадянської війни 1917 – 1921 рр. *Известия ЦК ВКП(б). – 1928. – № 11. – С.6; 50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967. – М., 1971. – С.115.*

2, 6. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про увільнення Товариства допомоги обороні і авіаційно-хімічному будівництву УСРР від місцевих податків і оплат”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уря-*

ду України. Відділ перший. – 1928. – № 8. – Ст.83; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 19 квітня.

2, 6. Харків, м. Постановою ВУЦВК і РНК УСРР затверджено “Положення про житлові єднально-конфліктіві комісії”. Утворюваним при міських і селищних радах комісіям, складених порівну з працівників міської чи селищної ради, а також представників відповідного об’єднання профспілок, належало розглядати та вирішувати наступні питання: про порядок користування корисною не житловою площею в помешканнях (кухнями, коридорами тощо), службовими приміщеннями (хлівами, льогами тощо), спільними помешканнями і кімнатами; про внутрішній порядок у помешканнях та домоволодіннях (прибирання помешкання, порядок відчинення і зачинення вхідних дверей та ін.); про розподіл плати за комуніальні послуги між користувачами; спірки між житловими кооперативами і мешканцями у справах переселення та надання житлової площі та ін. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший. – 1928. – № 10. – Ст.92; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 18 травня.*

4,7. Київ, м. Народилась Бистрицька Еліна Аврамівна – російська акторка, народна актриса СРСР (1978). Закінчила Київський театральний інститут (1953, педагог Л.Олійник), з 1958 – в Малому театрі (Москва), знялася на Київській кіностудії художніх фільмів у фільмах „В мирні дні” (1950), „Богатир” іде в Марто” (1954). *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького. – К., 1997. – С.58.*

5 квітня (п’ятниця)

1. Сімферополь, м. Кримської АСРР, РСФРР. Представник ДПУ Апетер поінформував керівництво про „масові операції” на виконання директиви ОДПУ від 4 січня 1928 р.: заарештовано 75 осіб, передано справи до суду на 33 приватника; відправлено до Особливої наради 26 справ, до прокуратури – 5, три “куркулі” заарештовані за звинуваченням у політичних злочинах. *Советская деревня глазами ВЧК-ОГПУ-НКВД. 1918-1939. Документы и материалы в 4 томах.. Том 2. 1923-1929. – М., 2000. – С.739.*

1. Дем’янівка, с. Ново-Серогодовського р-ну Мелітопольської окр. Натовп селян на чолі з „куркулями” прибув на квартиру уповноваженого РВК з метою його убивства; не знайшовши його, вирушили на млин, де розібрали муку і зерно, намагалися побити млинаря. *«Совершенно секретно»: Лубянка – Сталину о положении в стране (1922–1934 гг.). – М., 2002. – Том 6. 1928 г. – С.240.*

2, 6. Харків, м. Центральна санітарно-технічна рада УСРР видала постанову „Санітарні норми й правила для пралень громадського користування”. Документ містив розділи: I. Приміщення й розміри; II. Устаткування й влаштування окремих частин; III. Дезинфекційна камера. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий. – X., 1928. – №10. – Ст.62.*

4,7. Вінниця, м. Народився Крупник Семен Самойлович – український актор, народний артист України (1993). Закінчив театральне училище ім. Б. Щукіна (при театрі ім. С. Вахтангова); працював у Челябінському музично-драматичному театрі (1955-60), 52

Одеському театрі музичної комедії (1960-90), з 1990 – в Одеському шоу-театрі „Ришельє”. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького. – К., 1997. – С. 338.*

6 квітня (субота)

1. Москва, м. 6 – 11 квітня відбувся об'єднаний пленум ЦК і ЦКК ВКП(б). *Біографічна хроніка (1928 – березень 1929) // Сталін Й.В. Твори. Т.11. 1928 – березень 1929. – К., 1949. – С.370.*

1, 4. Москва, м. РНК СРСР видав постанову “Про список кафедр Академії наук Союзу РСР”, в число яких по відділенню гуманітарних наук увійшли 12 історичних і 9 сходознавчих кафедр. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 22. – Ст.198; 50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967. – М., 1971. – С.116.*

3. Харків, м. ДПУ, ВРНГ, НКВС УСРР видали наказ „Про порядок обстеження стану охорони промпідприємств та вжиття протипожежних заходів”. Ухвалено проводити генеральне обстеження один раз на рік протягом травня – липня Комісії під головуванням працівників окружних відділів ДПУ у складі представників державного пожежного догляду, пожежного інспектора тресту або окружного відділу місцевої промисловості та ін. Затверджено форму „Акту генерального обстеження”. *Збірник наказів та обіжників Вищої ради народного господарства УСРР. – 1928. – №7. – С.5-10.*

7 квітня (неділя)

1, 3. Харків, м. Відбулося засідання політбюро ЦК КП(б)У. Учасники обговорили і визнали незадовільним стан виконання хлібозаготівельного плану. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.142. – Арк.75.*

3, 6. Харків, м. НКЗ, НКЗС і НКТ УСРР видали постанову „Тимчасові правила, що регулюють склад і якість продавання харчових продуктів”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий. – Х., 1928. – № 7. – Ст.44.*

4. Харків, м. ВРНГ УСРР видала наказ № 265 „Про утворення Української філії Ради по технічному нормуванню ВРНГ УСРР”. Головою Ради призначено Г.О.Славина – начальника ВВП ВРНГ УСРР. *Збірник наказів та обіжників Вищої ради народного господарства УСРР. – 1928. – №7. – С.13.*

4, 7. Київ, м. Народилася Пархоменко Ольга Михайлівна – українська скрипачка, засл. актриса УРСР (1960). Закінчила 1953 Московську консерваторію (у Д. Ойстраха), відтоді – солістка Київської філармонії; з 1977 – професор Київської, з 1982 – Білоруської консерваторій; лауреат численних міжнародних конкурсів. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького. – К., 1997. – С. 463.*

9 квітня (вівторок)

1. 8-9 квітня відбулася Друга конференція Українських Націоналістів. Учасники – члени Проводу, місцевих організацій обговорили перспективи своєї діяльності. На основі рішень конференції Провід Українських націоналістів 10 квітня ухвалив відмежуватися від усіх діючих українських політичних партій, груп та не вступати з ними у співпрацю; скликати 1 вересня 1928 р. Конгрес Українських націоналістів. *Національні процеси в Україні. Історія і сучасність. Документи і матеріали. Довідник у двох частинах. Частина 2.* – К., 1997. – С.170.

1, 3. Харків, м. Відбулося засідання політбюро ЦК КП(б)У. Учасники обговорили важкий стан з хлібопостачанням у республіці. Ухвалено доручити Й. Якіру поінформувати у Москві політбюро ЦК КП(б)У про стан озимини в південних округах. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.142. – Арк.79.*

3. Харків, м. ВРНГ УСРР видала обіжник № 126 „Про заходи для поліпшення транспортних робіт”. Містилися вказівки правлінням усіх трестів, об’днань та окремих підприємств вжити наступних заходів: забезпечити своєчасне складання і належне оформлення, надсилку реальних заяв на перевезення; налагодити планове і рівномірне подавання вантажів до перевезень; забезпечити підвищення вантажних робіт у дні свята та відпочинку; усунути затримку вагонів поверх встановлених строків. *Збірник наказів та обіжників Вищої ради народного господарства УСРР. – 1928. – № 7. – С.25.*

10 квітня (середа)

1. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про порядок розподілу місцевостей (округ) УСРР за тарифними поясами”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший. – 1928. – № 9. – Ст.86; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 10 квітня.*

1, 7. Москва, м. Й. Сталін на засіданні об’єднаного пленуму ЦК і ЦКК ВКП(б) виступив з промовою на доповідь комісії політбюро ЦК про практичні заходи по ліквідації недоліків, виявлених в зв’язку з шахтинською справою. Учасники пленуму обрали вождя в комісію для остаточного редагування резолюції в цьому питанні. *Біографічна хроніка (1928 – березень 1929) // Сталін Й.В. Твори. Т.11. 1928 – березень 1929. – К., 1949. – С.370.*

3. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про радянські господарства”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший. – 1928. – № 10. – Ст.92; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 18 травня.*

3, 4. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про увільнення Харківського державного цирку від місцевих податків і оплат”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший. – 1928. – № 10. – Ст.93; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 15 травня.*

4, 7. Прилуки, м. тепер Чернігівської обл. Народився Бойко Володимир Іванович – український співак (бас), народний артист УРСР (1987). Закінчив 1976 Київський інститут культури; з 1950 – соліст Українського народного хору ім. Г.Г. Верьовки.

Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького. – К., 1997. – С.73.

11 квітня (четвер)

1. Москва, м. Комісія Політбюро ЦК ВКП(б) видала постанову „Про шахтинську справу”. Ухвалено опублікувати звинувачувальний акт не пізніше 5 травня 1928 р. *Лубянка. Сталин и ВЧК – ГПУ – ОГПУ – НКВД. Январь 1922 – декабрь 1936. Москва, 2003. – С.155.*

1. Воронцовка, с. Кочкаревського р-ну Херсонської окр. 11–23 квітня відбулися жіночі „волинки”. *«Совершенно секретно»: Лубянка – Сталину о положении в стране (1922–1934 гг.). – М., 2002. – Том 6. 1928 г. – С.241.*

12 квітня (п'ятниця)

1. Ново-Маячок, с. Каховського р-ну Херсонської окр. 12-13 квітня. Біля хлібопекарні і борошняної лавки зібрався натовп селян до 600 осіб, вимагаючи хліба. Частина людей хліб отримала, інша – з вимогами дати хліб вирушила до сільради. *«Совершенно секретно»: Лубянка – Сталину о положении в стране (1922–1934 гг.). – М., 2002. – Том 6. 1928 г. – С.240.*

1. Осокровка, с. Кочкаревського р-ну Херсонської окр. Натовп 250 жінок з погрозами намагалися перешкодити вивезенню 200 пуд. хліба з місцевого споживчого товариства до с.Воронцовки. Зерно вивезено увечорі. *«Совершенно секретно»: Лубянка – Сталину о положении в стране (1922–1934 гг.). – М., 2002. – Том 6. 1928 г. – С.240-241.*

1, 3. Харків, м. Відбулося засідання політбюро ЦК КП(б)У. Учасники обговорили і визнали незадовільним стан виконання хлібозаготівельного плану. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.142. – Арк.81.*

8. Москва, м. Оприлюднено Митну конвенцію між Союзом Радянських Соціалістичних Республік і Персією, підписану в Москві 1 жовтня 1927 р. *Собрание законов и распоряжений Рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических республик. Отдел второй. – 1928. – № 17. – Ст.73.*

13 квітня (субота)

4. Чернігів, м. об'єднане засідання президій окрвиконкому і міськради ухвалило програму вшанування 15-ти річчя з дня смерті М.М. Коцюбинського: негайно впорядкувати могилу класика української літертури; розпочати збір коштів серед населення на встановлення монументу письменникові; асигнувати з міського бюджету на це 3 тис. руб.; оголосити будинок М.Коцюбинського пам'ятником історичного значення, вжити заходів для його збереження; перейменувати Городянський педтехнікум у педтехнікум імені Коцюбинського, присвоїти ім'я письменника також Чернігівській сільськогосподарській школі; встановити в цій школі стипендію імені М.М. Коцюбинського і 2 стипендії його імені в Чернігівській семирічній

школі ім. М.Коцюбинського; висунути перед РНК УСРР пропозицію збудувати у Чернігові пам'ятник М.М.Коцюбинському, приурочивши цю подію до відзначення 70-ти річчя з дня народження письменника. *Культурне будівництво в Українській РСР. 1928 – червень 1941. Збірник документів і матеріалів.* – К., 1986. – С.49-51.

14 квітня (неділя)

4, 8. Москва, м. Політбюро ЦК ВКП(б) видано постанову про участь радянської делегації у міжнародній нараді товариств драматургів у Берліні. *Власть и художественная интеллигенция. Документы ЦК РКП(б) – ВКП(б), ВЧК-ОГПУ-НКВД о культурной политике. 1917-1953 гг.* – М., 2002. – С.83.

15 квітня (понеділок)

1. УСРР. 15 квітня – 1 червня ОДПУ зареєструвало 49 масових виступів: Артемівська, Волинська, Дніпропетровська, Запорізька, Криворізька, Миколаївська, Тульчинська, Шевченківська – по 1, Зінов'євська – 5, Мелітопольська – 16, Херсонська – 6. «Совершенно секретно»: *Лубянка – Сталину о положении в стране (1922-1934 гг.)*. – М., 2002. – Т.6. 1928 г. – С.312.

17 квітня (середа)

1, 3. Харків, м. Відбулося засідання політбюро ЦК КП(б)У. Учасники обговорили питання про підготовку до посівної кампанії. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.142. – Арк.85.*

2, 3. Москва, м. РНК СРСР видав постанову „Про заходи заохочення будівництва житла за рахунок приватного капіталу”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый.* – 1928. – № 26. – Ст.231.

3. Москва, м. РНК СРСР видав постанову „Про майно, що потонуло у морі”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый.* – 1928. – № 25. – Ст.221.

19 квітня (п'ятниця)

1, 3. Москва, м. Політбюро ЦК ВКП(б) видало постанову про хлібозаготівлі. Констатувалося падіння темпів хлібозаготівель. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 2. Май 1927 – 1929.* – М., 1999. – С.236.

1, 3. Харків, м. Відбулося засідання політбюро ЦК КП(б)У. Учасники обговорили питання про хід хлібозаготівель. Ухвалено відрядити на місця уповноважених по хлібозаготівлях. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.142. – Арк.89.*

2. Харків, м. РНК УСРР видав постанову “Про скасування Всеукраїнського і місцевих комітетів порятунку на водах”. Ухвалено скасувати вищезазначені організації; передати їхнє майно Наркомату шляхів сполучення УСРР; зосередити справу рятування на воді у товариствах порятунку; покласти загальне керівництво і нагляд за діяльністю останніх на НКШС УСРР. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-*

селянського уряду України. Відділ перший. – 1928. – № 10. – Ст.95; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 6 травня.

3. Харків, м. Постановою РНК УСРР затверджено “Положення про Вищий гідротехнічний комітет при Народному комісаріаті земельних справ УСРР”. Метою Комітету проголошено „регулювання діяльності урядництв, установ та підприємств УСРР у справі розроблення та здійснення гідротехнічного будівництва”, „розгляд і затвердження проектів гідротехнічних робіт”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший. – 1928. – № 10. – Ст.94; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 27 квітня.*

2, 6. Харків, м. НКВС УСРР видав постанову „Про права та обов’язки домоуправлінь та домовласників”. Документ визначав права та обов’язки домоуправлінь та домовласників у таких сферах: військовій; допомоги іншим урядовим органам у випадках, передбачених законодавством; внутрішньо-адміністративній; зберігання житлових помешкань; господарській; експлуатації домоволодіння. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий. – X., 1928. – № 9. – Ст.55.*

6. Харків, м. Постановою НКВС УСРР затверджено „Інструкцію про порядок відкриття закладів для платної гри”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий. – X., 1928. – № 9. – Ст.54.*

21 квітня (неділя)

1, 3. Харків, м. Відбулося засідання політбюро ЦК КП(б)У. Учасники обговорили питання про хід хлібозаготівель і внутрішнє постачання хлібом. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.142. – Арк.86.*

1, 3. Москва, м. Третя сесія 4-го скликання ЦВК СРСР видала постанову „Про єдиний Державний бюджет Союзу РСР на 1927-1928 рік”. Ухвалено затвердити єдиний Державний бюджет Союзу РСР на бюджетний рік (жовтень 1927 – вересень 1928 р.) у таких розмірах:

а) по загальному зведенню: доходи – 6088057905 руб.; витрати – 6038057905 руб.;

б) по загальносоюзному бюджету: доходи – 4563419207 руб.; витрати – 4538536666 руб., із включенням у тому числі 18256934 руб. на покриття дефіцитів ряду союзних республік (БСРР, ЗСФРР, Туркменської СРР, Узбецької СРР);

в) по зведеннях державних доходів і витрат союзних республік: доходи – 1525488698 руб. (РСФРР – 1024724571; УСРР – 276258785; БСРР – 56502215; ЗСФРР – 93380990, Турк СРР – 12339347, Уз СРР – 62282790 руб.); видатки – 1518628173 руб. (РСФРР – 1005826983, УСРР – 270038914, БСРР – 58663469, ЗСФРР – 97301941, Турк СРР – 22220029, Уз СРР – 64576837 руб.).

Ухвалено внести у баланс Державного бюджету у якості вільного державного резерву Союзу РСР перевищення державних доходів над державними витратами у розмірі 5 млн. руб. (по загальносоюзному бюджету – 24882541 руб., по бюджету РСФРР – 18897588 руб., УСРР – 6219871 руб.). *Собрание законов и распоряжений*

рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 24. – Ст.207; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 22 апреля.

3. Москва, м. ЦВК СРСР видав постанову „Про введення у дію положення про єдиний сільськогосподарський податок”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 24. – Ст.211-212; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 22 апреля.*

4, 7. Погожа Криниця, с. тепер Сумської обл. Народився Бут Микола Якович – російський живописець і графік, народний художник РРФСР (1980). Закінчив 1953 Московський художній інститут; автор творів: діорама „Битва за Дніпро” для Дніпропетровського історичного музею (1972-78), „На землі Буджака” (1982), „Воїн-інтернаціоналіст старший сержант А.Марцинкявічус” (1984); лауреат Державної премії УРСР ім. Т.Г. Шевченка (1979). *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького. – К., 1997. – С.73.*

23 квітня (вівторок)

1, 2. Москва, м. Президія ЦВК СРСР видала постанову „Про святкові дні, присвячені Інтернаціоналу, та про особливі дні відпочинку”. Ухвалено щорічно, починаючи з 1928 р., святкувати протягом 1-2 травня День Інтернаціонала. Наголошувалося на забороні роботи в ці дні (за виключенням підприємств та установ з виробництвом безперервного циклу). *Собрание законов и распоряжений Рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических республик. Отдел первый. – 1928. – № 22. – Ст.194; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 24 апреля.*

4. Харків, м. Наказом ВРНГ УСРР № 283 оголошено „Інструкцію про порядок здачі Донвугіллям та Південсталлю до суборенди вугільних дільниць”. *Збірник наказів та об'єднань Вищої ради народного господарства УСРР. – 1928. – № 7. – С.20.*

24 квітня (середа)

1, 3. Москва, м. Відбулася нарада за участі представників ЦК ВКП(б) та місцевих партійних організацій з питання про посилення хлібозаготівель у ІУ кварталі 1927–1928 році. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 2. Май 1927 – 1929. – М., 1999. – С.238.*

25 квітня (четвер)

1. Харків, м. Голова ДПУ УСРР В.А. Балицький направив заступнику голови ОДПУ Г.Г.Ягоді доповідну записку про „економічну контрреволюцію” у Донбасі. Містилися подробиці викриття „могутньої антирадянської організації загальносоюзного масштабу”. Повідомлялося про точне встановлення підготовки українською організацією „шкідницьких дій на випадок війни”. „Організація активно готувалася до інтервенції і практично намічала зовсім реальні заходи для вибуху тилу зсередини”,

– підсумовував Балицький. *Лубянка. Сталин и ВЧК – ГПУ – ОГПУ – НКВД. Январь 1922 – декабрь 1936. Москва, 2003. – С.158-161.*

1. Черкаси, м. Шевченківської окр. Натовп місцевих мешканців, дізнавшись про видачу муки лише членам робітничого кооперативу, вирушила до ОВК, вимагаючи розтлумачити причини невидачі муки. *«Совершенно секретно»: Лубянка – Сталину о положении в стране (1922–1934 гг.). – М., 2002. – Том 6. 1928 г. – С.240.*

2, 3. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову «Про порядок ліквідації кооперативних організацій». *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший. – 1928. – № 10. – Ст.101; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 17 травня.*

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову «Про звільнення від орендної плати земель сільськогосподарського призначення радянських господарств Цукротресту». *Собрание законов и распоряжений Рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических республик. Отдел первый. – 1928. – № 23. – Ст.201; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 11 мая.*

1, 3. Москва, м. Політбюро ЦК ВКП(б) надіслало на місця директиву про посилення хлібозаготівель. Пропонувалося вжити заходів для точного виконання хлібозаготівельних планів; ув'язати з їх успішним проведенням постачання промисловими товарами; «посилити тиск на куркульську частину і приватників», зокрема застосовувати до них 107 статтю Карного Кодексу тощо. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 2. Май 1927 – 1929. – М., 1999. – С.261-262.*

1. Харків, м. 25 квітня – 2 травня відбувся УІІ з'їзд ЛКСМУ. Делегати заслухали доповіді ЦК КП(б)У і ЦК ВЛКСМ, звіт ЦК ЛКСМУ, розглянув питання про працю і освіту молоді в зв'язку з п'ятирічним планом розвитку народного господарства, про культурне будівництво і завдання ЛКСМУ, роботу комсомолу на селі. З'їзд обрав ЦК ЛКСМУ у складі 65 членів і 32 кандидатів. Генеральним секретарем ЦК ЛКСМУ обрано О.Мильчакова, членами Бюро ЦК – Ф.Голуба, А.Курганова, І.Корсунова, Ф.Серікова та ін. *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.372.*

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову «Про відміну акцизу з виноградних плодово-ягідних та ізюмних вин та про акциз з виноградного та кон'ячного спирту». Ухвалено відмінити акциз з виноградних, плодово-ягідних та ізюмних вин, встановити акциз з фруктово-виноградного і кон'ячного спирту у розмірі 23 коп. з градусу або 1 руб. 87 коп. з літра безводного спирту. Постанова вводилася у дію з 1 липня 1928 р. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 31. – Ст.270; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 10 июня.*

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову «Про відміну особливого патентного збору за право виробництва і торгівлі виноградними, плодово-ягідними та ізюмними винами та про зміну постанови Центрального виконавчого комітету і

ради народних комісарів Союзу РСР від 23 жовтня 1925 року про ставки особливо-го патентного збору за право торгівлі хлібним вином (горілкою), горілчаними виробами, кон'яком, виноградними, плодово-ягідними та ізюмними винами і пивом». *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 31. – Ст.271; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 10 июня.*

6. Харків, м. НКЗ УСРР ВРНГ видав обіжник щодо впорядкування та водопостачання робітничих селищ. Повідомлялося про незадовільні санітарні умови у робітничих селищах, поширення серед їх мешканців захворювань, більш високий рівень смертності від хвороб порівняно з населенням міст і селищ. Наголошувалося на актуальності проблеми упорядкування спуску та очищення стічних вод промисловими підприємствами. Оголошувалося про наміри вжити на державному рівні заходи для виправлення ситуації. Містилося звернення до трестів Донвугілля, Південстали, Укрсільтресту, Хемвугілля, Цукротресту та ін. зібрати дані відповідно з анкетами „щодо водопостачання та впорядкування підприємства”, „щодо впорядкування та водопостачання робітничих селищ”, дані про шкідливий вплив на санітарний стан місць і водоймищ промислових підприємств – цукроварень, шкіряних, спиртових, паперових заводів і фабрик тощо. Зібрані дані належало надіслати у розпорядження ВРНГ УСРР. *Збірник наказів та обіжників Вищої ради народного господарства УСРР. – 1928. – № 7. – С.26-30.*

26 квітня (п'ятниця)

1. Москва, м. Л.Каганович направив записку Й.Сталіну про слідство по „економічній контрреволюції у Донбасі”. Наголошувалося на „встановленні” розгалуженої мережі „контрреволюційної організації”, її організаційний зв'язок з польським і французьким посольствами у Москві, Польським генеральним консульством у Харкові, французьким військовим міністерством, бюро політичної поліції у Берліні, деякими урядовими колами у Німеччині. „Організація, – підсумовував Каганович, – активно готувалася до інтервенції і практично намічала зовсім реальні заходи для вибуху тилу зсередини”. Містилася пропозиція посилити роль ДПУ у крупних трестах. *Лубянка. Сталин и ВЧК – ГПУ – ОГПУ – НКВД. Январь 1922 – декабрь 1936. Москва, 2003. – С.156-158.*

2. Харків, м. РНК УСРР видала постанову “Про Концесійний комітет при раді народних комісарів УСРР”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший. – 1928. – № 11. – Ст.108; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 18 травня.*

2, 3. Москва, м. РНК СРСР видав постанову «Про заходи для сприяння винахідництву». *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 26. – Ст.235.*

3. Москва, м. РПО СРСР видала «Положення про комітет для регулювання постачання сільськогосподарськими машинами, тракторами, мінеральними добривами,

засобами і приладами для боротьби з шкідниками сільського господарства». Комітет існував при НКВЗТ СРСР, завдання його діяльності були такими: складання і подання на затвердження РПО планів постачання вищезазначеної продукції; узгодження з потребами сільського господарства виробничих програм державних і кооперативних підприємств, що її виробляють, а також планів імпорту цієї продукції; встановлення строків подання у Комітет органами СРСР та союзних республік річних планів постачання та планів виробництва, встановлення календарних строків виконання промисловістю замовлень торговельних організацій на вказану вище продукцію, розподіл її між союзними республіками відповідно до планів постачання, затверджених РПО СРСР та ін. Постанови Комітету належало приймати більшістю голосів (до його складу входили: голова (за призначенням НКВЗТ СРСР), два заступники (один – призначений за погодженням з НКЗС РСФРР, УСРР, БСРР, УзСРР, Турк СРР, Грузії, Armenії, Азербайджану, інший – за поданням ВРНГ СРСР), а також сім членів (призначені: один – Економічною радою РСФРР, один – НКВЗТ СРСР, один – ВРНГ СРСР, один – НКФ СРСР, один – по узгодженню з Наркомземами республік, один – по узгодженню між республіканськими центрами сільськогосподарської кооперації тих самих республік і один – Центральним сільськогосподарським банком СРСР). *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 30. – Ст.268.*

3, 6. Харків, м. Наказом ВРНГ УСРР № 286 оголошено „Інструкцію про порядок стягання орендної платні за надра в 27/28 році”. *Збірник наказів та обіжників Вищої ради народного господарства УСРР. – 1928. – № 7. – С.21-22.*

27 квітня (субота)

1. Москва, м. Секретар колегії ОДПУ О.М. Шанін направив Й. Сталіну записку голови ДПУ УСРР В.А. Балицького від 25 квітня 1928 р. про „економічну контрреволюцію” у Донбасі. *Лубянка. Сталин и ВЧК – ГПУ – ОГПУ – НКВД. Январь 1922 – декабрь 1936. Москва, 2003. – С.158-161.*

1. Миколаївськ, м. Миколаївської окр. Натовп жінок перешкоджав вивезенню хліба з пекарні. Інцидент припинила міліція. *«Совершенно секретно»: Лубянка – Сталину о положении в стране (1922–1934 гг.). – М., 2002. – Том 6. 1928 г. – С.240.*

27 квітня

1, 3. Харків, м. Відбулося засідання політбюро ЦК КП(б)У. Учасники обговорили питання про підготовку до посівної кампанії. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.142. – Арк.88.*

1, 3. Москва, м. РПО СРСР затвердила “Положення про комісію з відновлення та розширення мукомельної промисловості”. Ухвалено створити вищезазначену Комісію при НКВЗТ СРСР, покласти на неї завдання: вивчення виробничо-технічного стану державної та кооперативної, а також сільської (крім механічних підприємств)

мукомельної промисловості; обговорення й експертну оцінку планів відновлення та розширення мукомельної промисловості й типових проектів будівництва нових млинів; визначення основних методів обліку виробничо-технічного стану й міцності дрібнокустарного мукомелення, з'ясування перспектив його розвитку. Комісія створювалася у складі голови – одного з членів колегії НКЗВТ СРСР, двох заступників – одного за призначенням НКТ РСФРР і одного за призначенням НКЗВТ СРСР, а також членів: двох від НКЗВТ СРСР, по одному від ВРНГ СРСР, НКФ СРСР, НКТ УСРР, правління Акціонерного товариства „Мельстрой”, правління Акціонерного товариства „Хлібопродукт”, правління Центросоюзу РСР та центрального комітету професійного союзу харчовиків. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый.* – 1928. – № 31. – Ст.279.

2. Харків, м. НКЗ УСРР видав постанову „Про ліквідацію радонових селянських товариств взаємодопомоги”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий.* – X., 1928. – № 7. – Ст.47; *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 15 травня.

6. Харків, м. НКП, НКВС і НКЗ УСРР видали постанову „Про притягнення медичних працівників до трудового відбутку на боротьбу з епідеміями”. Встановлювався порядок мобілізації медичних працівників у порядку трудової повинності терміном до 2 місяців у разі виникнення гострих епідемій та неможливості місцевими силами їх ліквідувати. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий.* – X., 1928. – №13. – Ст.73.

28 квітня (неділя)

3. Москва, м. РНК СРСР видав постанову «Про заходи для хімізації народного господарства Союзу РСР». Повідомлялося про звернення до уряду СРСР крупних вчених хіміків із «спеціальною запискою про шляхи розвитку народного господарства Союзу РСР». Наголошувалося на вирішальній ролі сучасної хімії у вирішенні завдань індустріалізації народного господарства, соціалістичного претворення сільського господарства. Ухвалено створити при РНК СРСР Комітет по хімізації народного господарства СРСР (голова – Я.Е.Рудзутак), створити хімічну секцію у складі Державної планової комісії, доручивши останній розробку плану хімізації країни. Містилися доручення: Комітету по хімізації народного господарства – встановити зв'язок з науково-дослідницьким апаратом та окремими науковцями, вжити заходів для створення сприятливих матеріально-побутових та правових умов для їхньої роботи; розглянути і розширити висунуті групою вчених-хіміків пропозиції про застосування у промисловості і сільськогосподарському виробництві найбільш ефективних хіміко-технологічних процесів; забезпечити у першу чергу науково-технічну та економічну розробку проблем: раціонального використання та розширення внутрішньої сировинної бази; організації промисловості сільськогосподарських добрив та інсектицидів; створення калійної промисловості та ін.; ВРНГ СРСР і Державній плановій комісії СРСР – при розробці п'ятирічного плану розвитку народного

господарства передбачити заміну ряду механічних процесів у виробництві більш ефективними хіміко-технологічними процесами; ВРНГ СРСР – вжити заходів для зміцнення мережі заводських хімічних лабораторій, розширення мережі науково-технічних установ тощо. Прередбачалися різнопланові заходи для широкої популяризації ідей хімізації країни. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 25. – Ст.222; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 29 апреля.*

8. Москва, м. Оприлюднено Угоду між Союзом Радянських Соціалістичних Республік і Латвію про правову допомогу у цивільних справах, підписану в Москві 2 червня 1927 р. *Собрание законов и распоряжений Рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических республик. Отдел второй. – 1928. – № 19. – Ст.89.*

30 квітня (вівторок)

1, 3. Харків, м. Відбулося засідання політбюро ЦК КП(б)У. Учасники обговорили питання про хід хлібозаготівель та засівну кампанію. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.142. – Арк.90.*

3. Харків, м. РНК УСРР видала постанову “Про заходи для боротьби з філоксерою”. Пропонувався перелік заходів для захисту виноградників на території УСРР. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший. – 1928. – № 10. – Ст.102; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 16 травня.*

1 травня (середа)

1. УСРР. У містах республіки відбулися традиційні святкування Дня міжнародної солідарності трудящих. Дніпропетровськ: у першотравневій демонстрації взяли участь 50-60 тис. осіб, на святкування прибув Г.Петровський, який урочисто „прийняв” споруджений на кошти населення аероплан „Товариш Петровський”; Одеса: відбулися показові спортивні змагання військових місцевого гарнізону; Кременчук: закладено сукняну фабрику; Запоріжжя: сільськогосподарська артіль „Червоний смолоскип”, що на Хортиці, оголосила себе комунією. *Вісті ВУЦВК. – 1938. – 4 травня.*

1. Ковель, м. Польща. Відбулася масова політична демонстрація робітників міста і селян приміських сіл. Демонстрація розігнана поліцією, 13 демонстрантів засуджені до тюремного ув’язнення. *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.422.*

1. Добровеличковка, м. Первомайської окр. Проти ночі на 1 травня виявлені листівки: „Селяни, забираючи у вас лишки хліба, ви зостанетесь голодні. Так повстаньте озброєні проти влади, бо вона в руках у жидів”, „Шановні селяни, в цей день ми повинні стати на тім, щоб жодного жида на Україні не смерділо, ріжете, вбивайте, вішайте”, „Шановні українці, озброєно виступайте в цей день, не давайте сьогодні гулять жидам і комуністам на нашому голоді, на хлібі, який у вас, виступайте озброєно”. *«Совершенно секретно»: Лубянка – Сталину о положении в стране (1922–1934 гг.). – М., 2002. – Том 6. 1928 г. – С.300.*

2 травня (четвер)

2, 6. Харків, м. НКЮ УСРР видав постанову „Про всиновлення у трудових хліборобських господарствах (дворах)”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий.* – X., 1928. – №10. – Ст.61.

3 травня (п'ятниця)

2, 4. Харків, м. Постановою РНК УСРР затверджено “Положення про Всеукраїнський інститут праці”. Основною метою науково-дослідного інституту при НКП УСРР проголошено „вивчення питань щодо раціональної організації праці”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший.* – 1928. – № 10. – Ст.103; *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 11 травня.

4 травня (субота)

1. Харків, м. Відбулося засідання політбюро ЦК КП(б)У. Учасники обговорили питання про політичний стан країни. Ухвалено доручити В.Балицькому сформулювати низку пропозицій для нормалізації ситуації в республіці. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.142. – Арк.90.*

3. Москва, м. РПО СРСР видала постанову «Про заходи для посилення експорту». *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый.* – 1928. – № 30. – Ст.269; *Экономическая жизнь.* – 1928. – 26 мая.

8. Москва, м. Оприлюднено Угоду між Союзом Радянських Соціалістичних Республік і Естонською Республікою про порядок вирішення прикордонних конфліктів, підписану в Талліні 8 серпня 1927 р. *Собрание законов и распоряжений Рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических республик. Отдел второй.* – 1928. – № 21. – Ст.93.

5 травня (неділя)

1. Москва, м. Відкрився 5 з'їзд ВЛКСМ. *Вісті ВУЦВК.* – 1938. – 6 травня.

1. УСРР. У республіці традиційно відзначали День преси. За інформацією Відділу преси ЦК КП(б)У в УСРР у цей час виходило 87 назв газет, у тому числі українською мовою – 53, російською – 24, національними – 9. *Вісті ВУЦВК.* – 1938. – 6 травня.

1. Харків, м. Преса повідомила про хід переселення євреїв на Далекий Схід до Біробіджанського району. 30 квітня, 1-2 травня через столицю УСРР до Пензи потягом вирушили 100 родин євреїв-переселенців. У місцях зупинки потягу влаштовано мітинги. *Вісті ВУЦВК.* – 1938. – 5 травня.

3. Харків, м. ВРНГ УСРР видала наказ № 290 „Про складання контрольних цифр української промисловості на 1928/29 рік”. *Збірник наказів та об'єднань Вищої ради народного господарства УСРР.* – 1928. – № 8. – С.1-2.

7 травня (вівторок)

1, 3. Москва, м. РНК СРСР видав постанову про створення постійної комісії РНК

СРСР з хлібозаготівель і хлібопостачання під головуванням Рудзутака у складі Мікояна, П'ятакова, Клірінга, Чернова, Любимова, Владимирського, Біленького, Лобачева, Брюханова “для розгляду всіх питань, стосовних хлібозаготівель і хлібопостачання, і внесення пропозицій по ним на затвердження РНК СРСР”. *Трагедія советської деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 2. Май 1927 – 1929. – М., 1999. – С.792.*

8 травня (середа)

1. Харків, м. Преса поінформувала про хід розслідування справи про „економічну контрреволюцію в Донбасі”. *Вісті ВУЦВК. – 1938. – 8 травня.*

2, 6. Москва, м. РНК СРСР видала постанову „Про закриття ігорних закладів”. Містилася настанова урядам союзних республік вжити заходів для негайного закриття усіх закладів для гри у карти, рулетку, лото та інших азартних ігор. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 27. – Ст.249; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 19 мая.*

4. Харків, м. У Будинку літератури відбувся диспут на тему „Музика легкого жанру”. *Вісті ВУЦВК. – 1938. – 8 травня.*

8. Москва, м. Оприлюднено Ноту Наркомата закордонних справ СРСР польському уряду у зв'язку з вчиненням 4 травня замахом на радянського торгового представника А.Б. Лізарєва. *Вісті ВУЦВК. – 1938. – 8 травня.*

9 травня (четвер)

1. Харків, м. НКВС УСРР видав постанову „Про зміну одних заходів адміністративного впливу на інші”. Містився дозвіл замінити одні заходи покарання іншими, зокрема керуючись такими „нормами”: штраф до 1 руб. – заміна на півдня примусових робіт; дрібні штрафи (до 10 руб.) – примусові роботи з розрахунку один день примусових робіт на 2 руб. штрафу, а більші – з розрахунку один день примусових робіт на 3 руб. штрафу. При цьому загальна кількість днів примусових робіт обмежувалася: для окрадмінвідділів – одним місяцем, райадмінвідділів – двома тижнями, міськими чи селищними радами – 5 добами. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий. – X., 1928. – №11. – Ст.63.*

2. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про зміну законодавства УСРР у зв'язку з наданням чинності постанові Центрального виконавчого комітету і Ради народних комісарів Союзу РСР від 17 серпня 1927 року „Положення про акціонерні товариства””. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший. – 1928. – № 12. – Ст.111.*

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову «Про запровадження ставки акциза на цукор в обрахових одиницях метричного вимірювання». Ухвалено встановити з 1 жовтня 1928 р. ставку акциза на буяковий кристалічний цукор у розмірі 24 руб. 40 коп. з 100 кг. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского*

правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 28. – Ст.252.

3. Харків, м. Постановою ВРНГ УСРР затверджено „Статут Всеукраїнського паперового тресту, що є без посередньою орудою ВРНГ УСРР, під назвою „Укрпапір трест”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий.* – X., 1928. – №18. – Ст.112.

8 травня (середа)

1, 7. УСРР. Преса повідомила про відхилення Президією ВЦВК прохання В. Ібрагімова про помилування. *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 9 травня.

7. УСРР. У містах республіки відбулися траурні мітинги у зв'язку з смертю заступника голови РНК СРСР і РПО СРСР О.Д. Цюрупи. *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 9 травня.

10 травня (п'ятниця)

1. Москва, м. Політбюро ЦК ВКП(б) видало постанову „Про шахтинську справу”. Ухвалено дозволити німецькому послу зустріч із звинуваченими по справі німцями; доручити М.Бухарину скликати нараду делегатів іноземних компартій (англійської, французької, німецької та ін.) з тим, аби вони „зробили вибірку найбільш одіозних місць звинувачувального акту стосовно зв'язку з цією справою відповідних іноземних держав та посольств, склали статті з цитатами та посиланнями на звинувачувальний акт й надіслали ці статті у свої газети”. *Лубянка. Сталин и ВЧК – ГПУ – ОГПУ – НКВД. Январь 1922 – декабрь 1936. Москва, 2003.* – С.163.

1. Олександрівка, с. Первомайської окр. Виявлено листівку: “Шановні товариши, у нас 10 років існує совіцька влада, і ми бачимо, що за цей час її існування нам, трудящим, немає ніякої користі, а одне лише – грабують нас, нашу Україну, та знущаються над нами. Товариші, геть комуну, геть совіцьку владу, геть кацапів, грабіжників з України, ми зможемо самі керувати своєю Україною. Товариші, селяни і робітники, готуйтесь до повстання, не сьогодні, то завтра, добувай свою поржавлену зброю та опоряди її як слід, і будь напоготові до закликів повстання”. *«Совершенно секретно»: Лубянка – Сталину о положении в стране (1922-1934 гг.). – М., 2002.* – Т.6. 1928 г. – С.300.

1, 4. Москва, м. ЦК ВКП(б) видав постанову про злиття Інституту В.І.Леніна з Істпартком ЦК ВКП(б). Визначено завдання новостворюваної установи: вивчення життя, діяльності В.Леніна, питань ленінізму, історії ВКП(б) і Комінтерну. У структурі Інституту передбачалися відділи: науково-дослідний, редакційно-видавничий, архів, бібліотеку, музей, відділ місцевих істпартів. *Правда.* – 1928. – 13 септембля; *50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967 / Сост.: А.И. Алаторцева, Г.Д. Алексеева.* – М., 1971. – С.116.

2. Харків, м. Постановою НКЗ УСРР затверджено „Інструкцію про застосування постанови ВУЦВК і РНК УСРР „Про Центральну й округові комісії селянської взаємодопомоги””. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий.* – X., 1928. – №11. – Ст.64.

5. Харків, м. Постановою НКО і НКВС УСРР затверджено „Інструкцію про порядок обліку, охорони та передачі в користування п’ятидесяток релігійних громад, молитовень та культуового майна, що мають наукове, історичне або мистецьке значення”. Повідомлялося, що усе майно, необхідне для проведення релігійних обрядів (церкви, колишні монастирські будівлі, погильні каплиці і пам’ятники, придорожні хрести, культове майно та ін.), перебуває у віданні НКВС УСРР, а у разі їх наукового, мистецького значення – НКО УСРР. Місцевим органам НКВС УСРР і НКО УСРР належало провести перевірку для подальшої передачі цінного майна у державний музейний фонд. Містилося зобов’язання релігійним громадам за власний рахунок утримувати культові споруди. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий. – X., 1928. – №11. – Ст.65.*

10. Запоріжжя, м. На Дніпрельстані відбулася пожежа, згоріла кузня. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 15 травня.*

11 травня (субота)

1. Харків, м. Відбулося засідання політбюро ЦК КП(б)У. Учасники обговорили питання про хід хлібозаготівель та весняної засівної кампанії. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.142. – Арк.96.*

1, 3. Москва, м. ЕУ ОДПУ підбило підсумки ходу операцій проти приватних хлібозаготівельників. В УСРР під час проведення арештів приватників виявлено таємні склади зерна: у Ніжині – близько 10 тис. пудів, в Одесі – 4 тис., у Черкасах – 20 тис. пуд., у Прилуках – 3500 пудів, у Первомайську – 6700 пудів, у Харкові – 30 тис. та ін. Вказувалося, що приватний торгівець внаслідок репресивних заходів став “пасивним і з заготівельної роботи пішов”. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 2. Май 1927 – 1929. – М., 1999. – С.265-267.*

4. Харків, м. На Радянському майдані біля ОВК відбувся книжковий базар. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 9 травня.*

12 травня (неділя)

1, 6. Харків, м. Відбулося засідання ЦККНС за участі Г.Петровського. Учасники обговорили питання про стан надання допомоги бідності. Всеукраїнський староста повідомив про виділення пільг бідності на загальну суму в розмірі 36, 5 млн. руб. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 16 травня.*

4. Москва, м. Відбулося поховання заступника голови РНК СРСР і РПО СРСР О.Д. Цюрупі. *Культура і побут. – 1928. – 12 травня.*

14 травня (вівторок)

1, 3. Москва, м. НКТ СРСР видав постанову про порядок заготівель товарного хліба радгоспів і колективних господарств і контракцію їхніх посівів у кампанію 1928/1929 р. Встановлювалося правило передавання усіх товарних лишків хліба

радгоспами “Союз хлібу”, колективними господарствами – в УСРР “Сільському Господарю”. Останній зобов’язувався при укладанні договорів добиватися від колгоспів здавання хліба до ранніх строків після збирання врожаю. *Трагедія советської деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 2. Май 1927 – 1929. – М., 1999. – С.267-268.*

3. Москва, м. РНК СРСР видав постанову „Про затвердження положення про Державне Дніпровське будівництво – „Дніпробуд” у новій редакції”. Стаття 1 „Положення” визначала головне завдання „Дніпробуду” – здійснення плану електрифікації Дніпровського району і у зв’язку з цим приведення річки Дніпро у районі від Верхнєдніпровська до Запоріжжя та прилеглої мережі залізничних та інших шляхів сполучення у стан, що створює найвигідніші умови їх використання в економічному, енергетичному і транспортному відношеннях. „Дніпробуд” підлягав безпосередньому веденню ВРНГ СРСР, безпосереднє керівництво ним покладалося на Управління, розташоване у м.Кічкас. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 32. – Ст.285-286.*

15 травня (середа)

1, 4. Москва, м. РНК СРСР видав постанову “Про порядок відведення земель Народному комісаріату у військових і морських справах під табори, стрільбища, полігони, аеродроми та для задоволення інших потреб, пов’язаних з обороною країни”. Ухвалено здійснювати відведення земель за поданням відповідних органів НКВМС у порядку, встановленому законодавством Союзу РСР і союзних республік (норми і умови ділянок належало встановлювати РПО), а фактичне заняття таких земель – у порядку, визначеному НКВМС за узгодженням з наркоматом землеробства і народним комісаріатом внутрішніх справ відповідної республіки. Витрати по відведенню земельних ділянок покладено на кошторис НКВМС. Виниклі у процесі відведення та заняття земель неузгодженості між НКВМС та органами союзних республік належало вирішувати економічною нарадою союзної республіки, а у разі незгоди з цим рішенням НКВМС – РПО. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 31. – Ст.276.*

3. Москва, м. РНК СРСР видала постанову “Про хлопкову кооперацію”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 33. – Ст.295.*

4. Суми, м. Завершив гастролі театр І.Франка. Спектаклі акторів відвідало більше 12, 5 тис. глядачів. Особливою популярністю користувалися п’єси „Заколот”, „Бронепоезд”. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 16 травня.*

4. Одеса, м. Окружна комісія українізації завершила перевірку стану українізації Одеського ЦРК і визнала його незадовільним. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 15 травня.*

4, 7. Харків, м. До столиці УСРР прибув академік А.Ф. Йоффе – керівник фізико-технічного інституту (Ленінград) для погодження питань, пов'язаних з створенням у Харкові аналогічного інституту. *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 16 травня.

4. Тирасполь, м. Президія ЦВК АМСРР задовольнила прохання Наркомату освіти АМСРР провести на території автономії збирання коштів на будівництво пам'ятника класику української літератури М.М.Коцюбинському з 1 квітня 1928 р. по березень 1929 р. *Культурне будівництво в Українській РСР. 1928 – червень 1941. Збірник документів і матеріалів.* – К., 1986. – С.51.

16 травня (четвер)

1. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про зміну та доповнення Кримінального кодексу УСРР”. Ухвалено внести ряд доповнень до діючого КК „для посилення боротьби” з деякими порушеннями законів, зокрема „ламанням принципу націоналізації землі, зловмисним неплатежом податків, загарбанням коней, волів та іншої великої худоби”. Зокрема, затверджено нову редакцію арт.58 КК УСРР, що передбачала за несплату податків і оплат, відмову виконувати „загальнодержавної ваги повинності і роботи” покарання у вигляді позбавлення волі на строк до одного року або примусових робіт, або накладання штрафу у п'ятикратному розмірі несплачених платежів. *Збірник законень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший.* – 1928. – № 13. – Ст.116; *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 29 травня.

1, 7. Москва, м. Й.Сталін виступив з промовою на УІІ з'їзді ВЛКСМ. *Біографічна хроніка (1928 – березень 1929) // Сталін Й.В. Твори. Т.11. 1928 – березень 1929.* – К., 1949. – С.370.

2, 3. Харків, м. Постановою ВУЦВК і РНК УСРР затверджено „Положення про промислову кооперацію”. Документ містив розділи: I. Мета, склад і порядок заснування промислових кооперативних товариств (артілей); II. Порядок діяльності промислового кооперативного товариства (артілі); III. Права і обов'язки членів промислового кооперативного товариства (артілі); IV. Капітали, розподіл зисків і втрат промислового кооперативного товариства (артілі); V. Органи управління й ревізії промислового кооперативного товариства (артілі); VI. Спілки промислових кооперативних товариств (артілей); VII. Закриття діяльності промислових кооперативних товариств (артілей) і їхніх спілок. *Збірник законень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший.* – 1928. – № 14. – Ст.118.

2, 6. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про увільнення від місцевих податків і сплат підприємства, що їх експлуатують організації для боротьби з дитячою безпритульністю”. *Збірник законень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший.* – 1928. – № 13. – Ст.114; *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 31 травня.

4. Харків, м. Постановою ВУЦВК і РНК УСРР затверджено “Положення про робітничі факультети”. *Збірник законень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший.* – 1928. – № 13. – Ст.117; *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 1 червня.

17 травня (п'ятниця)

1. Москва, м. Політбюро ЦК ВКП(б) видало постанову „Про шахтинську справу”. Ухвалено схвалити рішення комісії про тактику у зв'язку з проведенням захисників по справі. *Лубянка. Сталин и ВЧК – ГПУ – ОГПУ – НКВД. Январь 1922 – декабрь 1936. Москва, 2003. – С.164.*

1, 4. Москва, м. Політбюро ЦК ВКП(б) видало постанову про організацію зустрічі О.М. Горького, який повертається до СРСР з Італії. *Власть и художественная интеллигенция. Документы ЦК РКП(б) – ВКП(б), ВЧК-ОГПУ-НКВД о культурной политике. 1917-1953 гг. – Под редакцией академика А.Н.Яковлева; сост. А.Артизов, О.Наумов. М., 2002. – С.83.*

18 травня (субота)

1. Харків, м. Преса повідомила про початок судових засідань у „справі економічної контрреволюції в Донбасі”. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 19 травня.*

1. Харків, м. Відбулося засідання ЦКНМ. Учасники обговорили стан перевиборів комітетів національних меншин у національних районах. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 19 травня.*

1. Харків, м. Відбулося засідання політбюро ЦК КП(б)У. Учасники обговорили питання про хід хлібозаготівель та весняної засівної кампанії. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.142. – Арк.101.*

1. Москва, м. 18 травня – 5 червня проходив судовий процес у “Шахтинській справі” по звинуваченню у шкідництві 53 осіб, переважно інженерів і висококваліфікованих техніків. Офіційно повідомлялося, що організація “шахтинців” була розкрита при співдії робітників Шахтинської округи і начебто мала свої ланки на всій території Донбасу і в керівних господарчих органах; підсудні звинувачені у зв'язках з бувшими власниками шахт, які перебували за кордоном, та в службі їхнім інтересам; спеціалістам поставлено у вину перешкоджання у налагодженні робіт і модернізації шахт, закупівля пошкодженого устаткування, розтрата грошей та інші злочини господарського характеру. Слідство і суд вбачали у діях підсудних і політичні злочини. 38 осіб з числа звинувачених були засуджені до ув'язнення від року до 10 років, четверо – умовно, 11 – до вищої міри покарання, причому шести засудженим Президія ВЦВК замінила цю міру 10-ти річним терміном відбування у місцях покарання, четверо були виправдані. *Советская деревня глазами ВЧК-ОГПУ-НКВД. 1918-1939. Документы и материалы в 4 томах. Под редакцией А.Береловича (Франция), В.Данилова (Россия). Том 2. 1923-1929. – М., 2000. – С.1080.*

1, 4. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У обговорило стан трудових шкіл національних меншин в УСРР. З доповіддю виступив народний комісар освіти УСРР М.Скрипник. Констатувалося, що у 1926/1927 навчальному році в республіці діяли: 1297 шкіл для обслуговування російського населення, як нацменшості (234703 учні); 392 школи з єврейською мовою викладання (61222 учні), 279 – з польською мовою (18673 учні), 497 – з німецькою мовою (30005 учнів), 44 – з болгарською мовою (5624 учні). Охоплення навчанням дітей віком 8-14 років у росіян становило 70

59,9%, євреїв – 81,6%, німців – 80,7%, болгар – 47,5%, греків – 67%, поляків – 66,5; відповідно відсоток дітей, що вчилися у школах з рідною мовою викладання – 62%; 36,3%; 77,8%; 71,7%; 1,1% 41, 5%. *Національні відносини в Україні у ХХ ст. Збірник документів і матеріалів.* – К., 1994. – С.190.

1, 7. Москва, м. РНК СРСР видав постанову „Про затвердження персонального складу Технічної Ради при управлінні Дніпробуду: голова ради – Осадчий Петро Семенович, заступник голови ради – Долгов Олександр Миколаєвич, члени ради: Бернадський Лев Миколайович, Близняк Євген Варфоломійович, Веденєєв Борис Євгенович, Винтер Олександр Васильович, Горев Олександр Олександрович, Графтіо Генрих Осипович, Кандиба Борис Миколайович, Красин Герман Борисович, Кржижановський Глеб Максимільянович, Кудрявцев Олександр Михайлович, Лагутин Анатолій Миколайович, Образцов Володимир Миколаєвич, Павловський Микола Миколайович, Роберт Павло Павлович, Стрелецький Микола Станіславович. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел второй.* – 1928. – № 27. – Ст.120.

19 травня (неділя)

4, 7. Мінськ, м. Прибула делегація письменників С.Пилипенко, П.Тичина, І.Кулик, В.Сосюра, В.Поліщук, П.Усенко, А.Любченко, П.Панч, А.Панов. Делегація відвідала Інститут білоруської культури. *Культура і побут.* – 1928. – 19 травня.

21 травня (вівторок)

1. Харків, м. Відбувся ІУ пленум ЦКНС. Учасники обговорили питання про підготовку весняної засівної кампанії. *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 22 травня.

3. Москва, м. РНК СРСР видав постанову «Про кустарно-ремісничу промисловість та промислову кооперацію». Ухвалено вжити заходи для розвитку кустарно-ремісничої промисловості, зокрема встановити сприятливі умови для тих галузей кустарно-ремісничої промисловості, які працюють на місцевій недефіцитній сировині для виробництва предметів широкого вжитку (гончарних виробів, точильного каменю, виробів з рога, кістки (пуговиць, гребенців та ін.), щетини, соломи (капелюхів), дерева (ложек, сундуків, меблів, корзин та ін.)), а також тих, що пом'якшують товарний голод (виробництво сільськогосподарських машин (віялок, молотарок, шерсточесалок, дрібних запасних частин), скобяного товару, металевого плетіння, дрібного сільськогосподарського реманенту тощо). Наголошувалося на необхідності послаблення впливу приватного капіталу у кустарно-ремісничій промисловості, зокрема містилася настанова урядам союзних республік запровадити кримінальну відповідальність підприємців, що створюють приватнокапіталістичні підприємства під виглядом промислових кооперативних організацій. Визначалася система заходів для зміцнення фінансового становища та організаційного зміцнення промислової кооперації. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый.* – 1928. – № 30. – Ст.267; *Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК.* – 1928. – 27 мая.

22 травня (середа)

10. Київ, м. На пароплаві „Лев Толстой” відбулися пожежа і вибух. Причиною інциденту, який призвів до жертв, стало перевезення вибухонебезпечних речовин. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 24, 25 травня.*

23 травня (четвер)

1. Харків, м. 23-28 травня відбувся II Всеукраїнський з'їзд колгоспників. *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.373.*

1. Харків, м. Відбулося засідання Центральної комісії національних меншин. Учасники заслухали доповідь про стан російського населення в Україні: створено 49 національних селищ, 354 сільських рад, 9 районів, 24 судові камери. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 24 травня.*

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову «Про персональний облік інженерів, техніків, агрономів та інших спеціалістів народного господарства». Містилося зобов'язання: спеціалістам, які завершили навчання у вищих та середніх технічних і сільськогосподарських закладах (у тому числі закордонних) – стати на облік у місцевих органах Наркомату праці союзних республік за місцем проживання; усім державним, громадським і приватним установам, підприємствам і господарствам, домоуправлінням, а також міліції та іншим адміністративним органам (при видачі документів) – вимагати від вищезазначених осіб пред'явлення доказів взяття їх на облік, інформувати місцеві органи наркомату праці про виявлених порушників. Останні, згідно з постановою, підлягали кримінальній відповідальності згідно законодавству союзних республік *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 31. – Ст.275.*

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову «Про порядок створення, зберігання та витрат запасних капіталів кооперації». Містилося зобов'язання кооперативним організаціям усіх видів щодо створення запасного капіталу (за рахунок відповідної постанови загальних зборів кооперативних організацій при затвердженні річного звіту шляхом щорічних відрахувань не менше 10% чистого прибутку, а для сільськогосподарської кредитної і промислової кооперації – не нижче 20%). Усім кооперативним організаціям (за виключенням сільськогосподарських кредитних товариств та сільськогосподарських кредитних союзів) належало протягом трьох місяців з дня постанови загальних зборів про розподіл прибутків передавати свої відрахування у запасний капітал у якості спеціальних внесків в окремі фонди при кооперативних банках. Сільськогосподарським кредитним товариствам та кредитним союзам, що входять у систему сільськогосподарського кредиту, належало у той самий строк передавати свої відрахування у запасний капітал як спеціальні внески в окремі фонди при сільськогосподарських банках союзних республік. У свою чергу, кооперативним банкам належало створити з вищевказаних надходжень окремі фонди по споживчій, сільськогосподарській, промисловій, житловій та іншим видам кооперації.

Сільськогосподарські банки союзних республік зобов'язувалися створити фонди з відрахувань у запасні капітали сільськогосподарських товариств та сільськогосподарських кредитних союзів, що входять до системи сільськогосподарського кредиту. 40 % фонду кожного виду кооперації кооперативні банки та сільськогосподарські банки союзних республік мали розміщати у державні або гарантовані урядом відсоткові папери. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 34. – Ст.299; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 21 июня.*

8. Москва, м. Оприлюднено Поштову конвенцію між Росією і Персією, підписану у Москві 25 квітня 1923 р. *Собрание законов и распоряжений Рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических республик. Отдел второй. – 1928. – № 24. – Ст.109.*

8. Москва, м. Оприлюднено Телеграфну конвенцію між Росією і Персією, підписану у Москві 27 квітня 1923 р. *Собрание законов и распоряжений Рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических республик. Отдел второй. – 1928. – № 24. – Ст.110.*

8. Москва, м. Оприлюднено Протокол про змикання повітряних ліній між Союзом Радянських Соціалістичних Республік і Персією, підписаний у Тегерані 25 листопада 1927 р. *Собрание законов и распоряжений Рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических республик. Отдел второй. – 1928. – № 24. – Ст.111.*

24 травня (п'ятниця)

1. Москва, м. Політбюро ЦК ВКП(б) видало постанову „Про Поалей Ціон”. Ухвалено ліквідувати легально існуючу ЄКП (Поалей Ціон). *Лубянка. Сталин и ВЧК – ГПУ – ОГПУ – НКВД. Январь 1922 – декабрь 1936. Москва, 2003. – С.164.*

1, 3, 7. Москва, м. РНК СРСР затвердив „Статут Всесоюзного товариства по земельному влаштуванню трудящих євреїв у Союзі РСР („ТЗЕТ”). Документ містив розділи: I. Загальні положення; II. Склад товариства, порядок вступу та вибуття членів; III. Кошти товариства; IV. Органи управління ТЗЕТ: а) всесоюзний з'їзд; б) центральне правління; в) центральна рада товариства; г) органи відділень ТЗЕТ; V. Ревізійні комісії; VI. Звітність товариства; VII. Основною метою ТЗЕТ проголошено „співдію переходу трудящих євреїв на сільськогосподарську працю, а також зміцненню й розвитку серед них трудового землеробства, без отримання при цьому прибутку для членів товариства”. Визначалися головні напрями роботи товариства: співдія трудящим євреям в організації переселенських товариств і землеробських об'єднань; постачання єврейських переселенців, землеробів та їх господарства сільськогосподарським реманентом, насінням, будівельними матеріалами, надання допомоги при будівництві житлових і господарських приміщень; надання позики єврейським землеробським об'єднанням і окремим землеробам; організація установ і підприємств, необхідних для обслуговування і постачання єврейських переселен-

ців і землеробів; сприяння поширенню серед трудящих євреїв агрономічної освіти; проведення різного роду статистико-економічних обстежень, що стосуються стану єврейського переселення і землеробства; пропаганда в СРСР та за кордоном ідеї земельного облаштування трудящих євреїв Союзі РСР; надання єврейським переселенцям і землеробам агрокультурної та юридичної допомоги; ведення серед єврейських переселенців та землеробів культурно-освітньої і медико-санітарної роботи (влаштування у районі єврейського землеробського поселення хати-читальні, будинка селянина, клубу, бібліотеки, амбулаторії, лікарні, аптеки, організація виставки, консультації, дослідницькі експедиції, екскурсії, лекції, співбесіди, видання періодичних і неперіодичних видань з питань, що входять до завдань ТЗЕТ); пошук у межах СРСР і за кордоном коштів, необхідних для здійснення своїх завдань; сприяння Комітету по земельному облаштуванню трудящих євреїв при Президії Ради національностей ЦВК СРСР в його діяльності. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел второй. – 1928. – № 37. – Ст.151.*

2. Харків, м. Постановою НКВС УСРР затверджено „Інструкцію про права та обов’язки двірників”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий. – X., 1928. – №17. – Ст.100.*

3. Харків, м. РНК УСРР видала постанову „Про заборону випускати з цукроварень меляса”. Містилася заборона видачі меляси з цукроварень приватним особам, а також державним, кооперативним і громадським організаціям (щодо трьох останніх – крім випадків, спеціально передбачених законодавством). Рішення прийняте „для посилення боротьби з самогоноварінням”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший. – 1928. – № 14. – Ст.119; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 6 червня.*

4. Харків, м. РНК УСРР видала постанову “Про надання Народному комісаріату освіти УСРР виключного права видавати словники української мови”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший. – 1928. – № 14. – Ст.120; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 6 червня.*

25 травня (субота)

1, 4. Москва, м. ЦК ВКП(б) ухвалив видати повне зібрання протоколів партійних з’їздів і конференцій у 26 томах. Затверджено редакцію у складі А.С.Бубнова, М.Н.Лядова, М.С.Ольминського, М.Н.Покровського, М.А.Савельєва, О.Ярославського. *Известия ЦК ВКП(б). – 1928. – № 16-17. – С.13.; 50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967 /Составители: А.И.Алаторцева, Г.Д.Алексеева. – М., 1971. – С.117.*

3. Харків, м. НКТ УСРР видав постанову „Про норми плати за переробку селянської споживчої сировини та про норми виходу”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий. – X., 1928. – №12. – Ст.71.*

26 травня (неділя)

1, 3. Москва, м. Відбулося засідання політбюро ЦК ВКП(б) з питань хлібозаготівель. Хід кампанії характеризувався як вкрай незадовільний. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 2. Май 1927 – 1929.* – М., 1999. – С.270-272.

1. Харків, м. Відбулося засідання політбюро ЦК КП(б)У. Учасники обговорили питання про хід хлібозаготівель та стан постачання населення. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.142. – Арк.109.*

4. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову «Про постачання найважливіших державних книгосховищ усіма виданнями, що виходять на території Союзу РСР. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый.* – 1928. – № 36. – Ст.324.

3. Москва, м. Постановою РПО СРСР затверджено «Положення про комітет для регулювання постачання сільськогосподарськими машинами, тракторами, мінеральними добривами, засобами і приборами для боротьби зі шкідниками сільського господарства. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый.* – 1928. – № 30. – Ст.268.

27 травня (понеділок)

1. Сімферополь, Севастополь, Феодосія, Керч, Бахчисарай, м. Кримської АСРР РСФФР. 27–29 травня спостерігалися безперервні черги за хлібом. Для виправлення ситуації вжиті заходи: тимчасово збільшено випечку хліба, відкриті приватні пекарні, проведена роз'яснювальна кампанія. 30–31 травня черги у вищезазначених містах зникли. *«Совершенно секретно»: Лубянка – Сталину о положении в стране (1922–1934 гг.).* – М., 2002. – Том 6. 1928 г. – С.292.

1, 4. Москва, м. Відбулася урочиста зустріч М.Горького, який прибув на постійне проживання з закордону *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 27 травня.

28 травня (вівторок)

4. Москва, м. На Білоруському вокзалі відбулася урочиста зустріч М.Горького. Письменника зустрічали М.Бухарин, К.Ворошилов, Г.Орджонікідзе, М.Литвинов, А.Луначарський, А.Бубнов, інші партійні і державні керівники. *Власть и художественная интеллигенция. Документы ЦК РКП(б) – ВКП(б), ВЧК-ОГПУ-НКВД о культурной политике. 1917-1953 гг.* – Под ред. академика А.Н. Яковлева; сост. А. Артизов, О. Наумов. – М., 2002. – С.743.

6. Харків, м. НКЮ і НКВС УСРР видали постанову „Про оформлення прав власників домобудівель, що їх не можна було націоналізувати”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий.* – Х., 1928. – №11. – Ст.67.

29 травня (середа)

1, 2, 4. Москва, м. Відбулася загальносоюзна нарада по історії профспілкового руху. Учасники обговорили доповіді про підсумки і перспективи діяльності істпрофів, про організацію архівної справи, музейно-виставкової і видавничої роботи. *Правда*. – 1928. – 30 мая; *50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967 / Сост.: А.И. Алаторцева, Г.Д. Алексеева*. – М., 1971. – С.117.

1, 7. Москва, м. РНК СРСР видав постанову „Про створення комісії для увічнення пам’яті О.Д. Цюрупи”. Ухвалено створити комісію для увічнення покійного заступника голови РНК СРСР Олександра Дмитровича Цюрупи у складі: голова – А.П. Смирнов, члени: А.М.Лежава, А.І.Свідерський, Н.П. Горбунов, М.І. Фрумкін, А.Б. Халатов. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел второй*. – 1928. – № 27. – Ст.121; *Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК*. – 1928. – 3 июня.

30 травня (четвер)

1. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про знесення з чотирьохкілометрової прикордонної смуги усіляких будов, посадок та деревинної рослинності і про відвод чотирьохметрової смуги під дозорчий шлях”. Ухвалено розпочати знесення у вищезазначеній смузі будівель, посадок та рослинності, позначаючи прикордонну смугу межовими знаками. Передбачалася виплата компенсацій землекористувачам, чий інтереси мали бути зачіплені у зв’язку з проведенням робіт. Компенсацію належало виплачувати за поданням ДПУ, згідно правил про вилучення земель для державних і громадських потреб. Містилася вказівка ОВК протягом місяця з дня видання постанови скласти кошторис видатків, необхідних для проведення у життя постанови. Рішення прийняте на підставі постанови ЦВК і РНК СРСР від 15 червня 1927 р. „Про затвердження уставу про охорону державних кордонів Союзу РСР”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший*. – 1928. – № 14. – Ст.126; *Вісті ВУЦВК*. – 1928. – 8 червня.

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про ліквідацію кооперативних рад”. Ухвалено припинити існування вищезазначених рад, “беручи до уваги господарське та організаційне зміцнення та оформлення окремих кооперативних систем та посилення ролі союзів кооперації з керівництва своєю периферією”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый*. – 1928. – № 34. – Ст.302; *Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК*. – 1928. – 19 июня.

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову «Про зміну положення про кооперативний кредит від 18 січня 1927 року». *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый*. – 1928. – № 34. – Ст.301; *Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК*. – 1928. – 20 июня.

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову «Про фонд для боротьби з чумою рогатих тварин». Фонд створювався за рахунок щорічних асигнувань по загальносоюзному бюджету, щорічних внесків Держстраха СРСР у розмірі 1 млн. руб.

Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 37. – Ст.338; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 26 июня.

3. Харків, м. РНК УСРР видала постанову “Про зміну й доповнення Земельного кодексу УСРР”. Внесені зміни переважно стосувалися порядку здачі землі в оренду. Рішення прийняте на зміну постанови РНК УСРР від 27 червня 1927 р. „Про зміну й доповнення Земельного кодексу УСРР”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший. – 1928. – № 14. – Ст.127; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 8 червня.*

3, 6. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про організацію округових відділів торгівлі при округових виконавчих комітетах”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший. – 1928. – № 14. – Ст.128; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 8 червня.*

3, 6. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову «Про персональні пенсії». Встановлювався порядок надання персональних пенсій особам, що мають особливі заслуги в області революційної, державної, громадської, господарської чи культурної діяльності, або оборони Союзу РСР, а у разі смерті таких осіб – членам їхніх родин. Розмір персональної пенсії, призначеної РНК СРСР, належало визначати у кожному окремому випадку. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 35. – Ст.314; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 26 июня.*

3, 6. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про зміну порядку встановлення трудового стажу інвалідів праці”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший. – 1928. – № 14. – Ст.124; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 12 червня.*

4, 6. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про зміну й доповнення постанови “Про забезпечення членів родин робітників і службовців, відряджених до радянсько-партійних шкіл і комуністичних університетів”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший. – 1928. – № 14. – Ст.121; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 10 червня.*

31 травня (п'ятниця)

1. Москва. К.Є. Ворошилов поінформував політбюро ЦК ВКП(б) про намір відрядити в другій половині серпня 1928 р. для участі у маневрах рейхсвера Уборевича, Й. Якіра (командувач військами УВО), Ейдемана (начальника військової академії), Боброва (начальника артилерії УВО), Тодоровського (командира 5-го корпусу), Боброва (начальника I відділу штабу МВО), Серпокрилова (начальника I відділу штабу БВО), Федька (начальника штабу ПКВО). *Переписка. 1928–1941 гг. – М., 1999. – С.29-31.*

Травень

1. Москва. Травень – червень. Відбувся судовий процес у «Шахтинській справі». З 58 спеціалістів-гірників, притягнутих до суду, 5 розстріляні, більшість отримали різні строки ув'язнення. *Переписка. 1928–1941 гг.* – М., 1999. – С.28; *Кислицын С.А. Шахтинское дело.* – Ростов на Дону, 1993.

1 червня (субота)

1. Ускют, с. Карасубазарського району Кримської АСРР РСФРР. На загальних зборах замість обговорення питання про ЄСХП селяни підняли питання про постачання населення хлібом. Люди вимагали видачі 30 пуд. муки, привезеної з Карасубазара, протестували проти запропонованого владою способу її розподілу. Група молоді з вигуками „бий їх” дісталася президії, скинула секретаря сільради з балкона, пошматувала протокол зборів. Близько 300 селян кинулися навздогін активістам з президії, що поспішили покинути збори. З натовпу лунали призови убити секретаря парт ланки, який переховувався в одному з будинків. Проти ночі на 2 червня в селі розбито фонар біля кооперативу, пограбований млин сількому. *«Совершенно секретно»: Лубянка – Сталину о положении в стране (1922–1934 гг.).* – М., 2002. – Том 6. 1928 г. – С.368.

1, 4. Москва, м. Відбулися збори Товариства істориків-марксистів. Учасники порушили питання про створення при Комуністичній академії Інституту історії. *Информационный бюллетень Коммунистической академии.* – 1928. – № 9. – С.46; *50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967 /Составители: А.И.Алаторцева, Г.Д.Алексеева.* – М., 1971. – С.116.

2 червня (неділя)

1, 3, 7. Москва. Відбулася зустріч Й. Сталіна з студентами Інституту Червоної професури, Комакадемії та Свердловського університета. Зокрема, у своєму виступі Й. Сталін заявив, що однією з причин перебоїв у постачанні є те, що „наші торговельні організації взяли на себе непотрібний обов'язок постачати хлібом ряд дрібних і середніх міст”, а також наголосив на потребі припинення державного постачання маленьких населених пунктів. *Правда.* – 1928. – 2 юня.

1. Москва, м. ЦК ВКП(б) прийняв Звернення до всіх членів партії, до всіх робітників про розгортання самокритики. Актуальними завданнями проголошувалися боротьба з бюрократизмом і переродженням апарату, проведення внутріпартійної і профспілкової демократії, розгорнення самокритики “незважаючи на особи, зверху до низу і знизу до верху”. *Правда.* – 1928. – 2 червня; *Коммунистическая партия Советского Союза в резолюциях и решениях съездов, конференций и пленумов ЦК. Т.4.* – М., 1984. – С.338-342.

2. Москва, м. ЦВК СРСР видав постанову «Про перейменування поштово-телеграфного агентства «Трубцеке» Жовтневого району Купянської округи Української соціалістичної радянської республіки». Ухвалено перейменувати агентство на „Жовтнево-Купянське”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый.* – 1928. – № 36. – Ст.334.

2. Харків, м. Постановою секретаріату ВУЦВК і НКСЗ УСРР затверджено „Інструкцію про взаємини сільських рад і районних виконавчих комітетів з селянськими товариствами допомоги”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий.* – X., 1928. – №13. – Ст.74.

6 червня (четвер)

3, 6. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову «Про перенесення тиражів виграшів по державній виграшній позиції зміцнення сільського господарства на більш ранні строки». Ухвалено перенести другий та наступні тиражі виграшів на такі строки: 2-й тираж: з січня 1929 р. на жовтень 1928 р.; 3-й тираж: з жовтня 1929 р. на січень 1929 р.; 4-й тираж: з січня 1930 р. на жовтень 1929 р.; 5-й тираж: з жовтня 1930 р. на січень 1930 р.; 6-й тираж: з січня 1931 р. на жовтень 1930 р. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый.* – 1928. – № 35. – Ст.319; *Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК.* – 1928. – 13 июня.

6. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову «Про зміну законодавства про соціальне страхування учнів, які працюють у кустарів, ремісників, у промисловій кооперації та трудових артілях». *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый.* – 1928. – № 36. – Ст.328.

6. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову «Про комісію Ради народних комісарів Союзу РСР для об'єднання заходів по боротьбі з дитячою безпритульністю». На Комісію поклали наступні завдання: загальне узгодження заходів для вилучення безпритульних з вулиць, шляхів сполучення та ін. та розміщенню їх у відповідних виховних установах; загальний нагляд за організацією справи боротьби з безпритульністю та виховання безпритульних. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый.* – 1928. – № 36. – Ст.326.

7 червня (п'ятниця)

1. Севастополь, м. Кримської АСРР РСФРР. Близько 500 осіб, що стояли в черзі за хлібом, оточила машину, перешкодивши вивезенню хліба для будинку відпочинку. З натовпу лунали вигуки: „Якщо влада не врегулює положення з хлібом, ми розіб'ємо усі пекарні і повстанемо проти влади”. *«Совершенно секретно»: Лубянка – Сталину о положении в стране (1922–1934 гг.).* – М., 2002. – Том 6. 1928 г. – С.368.

1, 3. Москва, м. Відбулося засідання політбюро ЦК ВКП(б) з питань підготовки до осінньої хлібозаготівельної кампанії. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 2. Май 1927 – 1929.* – М., 1999. – С.290.

4, 6. Харків, м. РНК УСРР видала постанову “Про забезпечення приміщеннями і комунальними послугами шкіл для дітей робітників і службовців підприємств

республіканського і місцевого значення”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший*. – 1928. – № 15. – Ст.130; *Вісті ВУЦВК*. – 1928. – 19 червня.

8 червня (субота)

3, 6. Харків, м. НКТ УСРР видав постанову „Про встановлення стандарту та граничних цін на печений хліб”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий*. – Х., 1928. – №14. – Ст.84.

9 червня (неділя)

1. Харків, м. Відбулося засідання політбюро ЦК КП(б)У. Учасники обговорили питання про хід хлібозаготівель і визнали його незадовільним. *ЦДАГОУ*. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.143. – Арк.6.

11 червня (вівторок)

1, 4. Харків, м. Відбувся всеукраїнський з’їзд спілки робітників освіти. Учасники обговорили перспективи розвитку освітньої справи в республіці. Ухвалено привітання ЦК КП(б)У із запевнянням партійного керівництва в тому, що “роботу спілчан буде скеровано в бік сприяння партії в справі проведення в життя постанов партз’їздів щодо соціалістичного будівництва”. *Культурне будівництво в Українській РСР. 1928 – червень 1941. Збірник документів і матеріалів*. – К., 1986. – С.51-52.

12 червня (середа)

1, 3. Москва, м. РПО СРСР видала постанову «Про результати обстеження Народним комісаріатом робітничо-селянської інспекції Союзу РСР сільськогосподарського машинобудівництва». Повідомлялося про досягнуті успіхи: виробництво сільськогосподарських машин і знарядь досягло у 1927–1928 р. 175% довоєнного рівня; значно зменшився обсяг завезення машин з-за кордону (17% рівня 1913 р.); порівняно з 1913 р. заводи УСРР втричі збільшили випуск продукції; внаслідок укрупнення, що проводилося з 1918 по 1927 рр. кількість підприємств зменшилася з 920 до 39 тощо. Містилися настанови вжити заходи для подальшого розвитку галузі. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый*. – 1928. – № 41. – Ст.374; *Экономическая жизнь*. – 1928. – 8 июля.

1. Миколаїв, м. Відбулися масові заворушення на ґрунті продовольчих ускладнень: натовп близько 500 селян та робітники заводу ім. А.Марті попрямував до окрвиконкому, вимагаючи хліба. «Совершенно секретно»: *Лубянка – Сталину о положении в стране (1922-1934 гг.)*. Редакционный совет: А.Н.Сахаров, Г.Н.Севастьянов, В.С.Христофоров, В.К.Виноградов, Т.Вихавайнен, М.Кивинел, А.Гэтти, Л.Виола, Л.П.Колоднікова. – М., 2002. – Т.6. 1928 г. – С.322.

1, 7. Москва, м. РНК СРСР видав постанову „Про персональний склад Комітету по хімізації народного господарства Союзу РСР при Раді народних комісарів

СРСР”. Затверджено персональний склад Комітету (голова – Я.Е.Рудзутак). *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел второй.* – 1928. – № 32. – Ст.138; *Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК.* – 1928. – 16 июня.

13 червня (четвер)

1. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про зміну, в зв’язку з виданням постанови Президії Центрального виконавчого комітету Союзу РСР від 23 квітня 1928 року „Про святкові дні, присвячені дню Інтернаціонала, та про окремі дні відпочинку”, узаконень УСРР про умови вживання допоміжної найманої праці в селянських господарствах, про умови праці домашніх робітників (робітниць) і про учеництво у кустарів і ремісників у промисловій кооперації та в трудових артілях”. Встановлювався порядок надання вищезазначеним категоріям працівників вільних від роботи днів: 1 і 22 січня, 12 і 18 березня, 1 і 2 травня, 7 і 8 листопада та в окремі дні відпочинку. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший.* – 1928. – № 15. – Ст.137; *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 26 червня.

1, 3. Москва, м. ВЦВК та РНК СРСР видала постанову «Про організацію хлібозаготівель і хлібопостачання у 1928-1929 році». *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый.* – 1928. – № 37. – Ст.339; *Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК.* – 1928. – 14 июня.

1. Камари, с. Севастопольського району Кримської АСРР РСФРР. Натоп селянин напад на підводи, що везли хліб до лавки Балаклавського кооперативу, розташованої в селі. Увесь хліб селяни розібрали. *«Совершенно секретно»: Лубянка – Сталину о положении в стране (1922–1934 гг.).* – М., 2002. – Том 6. 1928 г. – С.368.

2. Москва, м. Постановою ВЦВК та РНК СРСР затверджено «Положення про Центральну Комісію по організації і розпорядженню фондом імені В.І. Леніна допомоги безпритульним дітям при Президії Центрального Виконавчого Комітету Союзу РСР». *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый.* – 1928. – № 38. – Ст.347.

2, 3. Харків, м. Постановою НКЗ УСРР затверджено „Типовий статут селянського товариства взаємодопомоги”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий.* – Х., 1928. – №13. – Ст.75.

4. Дніпропетровськ, м. Експонувалася Всеукраїнська ювілейна виставка “10 років Жовтня”. У виставці взяли участь 233 митці, представлено 1680 творів; демонструвались живопис, скульптура, графіка, архітектура (проекти фотографії споруд), театральна- і кіно-декораційне мистецтво, художня фотографія, ужиткове мистецтво. Виставку відвідали 12 тис. дніпропетровців. *Культурне будівництво в Українській РСР. 1928 – червень 1941. Збірник документів і матеріалів.* – К., 1986. – С.52, 344.

14 червня (п'ятниця)

1. Москва, м. Політбюро ЦК ВКП(б) видало постанову „Про записку ОДПУ щодо шкідництва на транспорті”. Ухвалено основним керівникам залізниць та профспілкам залізничників записку ОДПУ, скликати у 10-ти денний термін нараду за їхньої участі для розгляду вищезазначеного питання. *Лубянка. Сталин и ВЧК – ГПУ – ОГПУ – НКВД. Январь 1922 – декабрь 1936. Москва, 2003. – С.165.*

3, 10. Харків, м. РНК УСРР видала постанову “Про заходи в справі запровадження сільськогосподарського податку в 1928-1929 році, в зв'язку з загибеллю озимини у степових округах України”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший. – 1928. – № 16. – Ст.141; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 17 червня.*

15 червня (субота)

1. Харків, м. Відбулося засідання політбюро ЦК КП(б)У. Учасники обговорили питання про хід хлібозаготівель і визнали його незадовільним. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.143. – Арк.11.*

1, 3. М.І.Фрумкін надіслав листа в політбюро ЦК ВКП(б) з критикою політики сталінського керівництва, зокрема в аграрній сфері. “Погіршення нашого внутрішнього становища, – писав він, – пов'язано перш за все з селом, з становищем сільського господарства. Ми не повинні закривати очі на те, що село, за виключенням невеликої частини бідноти, налаштована проти нас, що ці настрої починають вже переливатися у робітничі і міські центри”. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 2. Май 1927 – 1929. – М., 1999. – С.290.*

2, 3. Харків, м. Постановою НКСЗ УСРР і Центральної комісії селянської взаємодопомоги при НКСЗ УСРР затверджено „Інструкцію про перехід селянських товариств взаємодопомоги на статут”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий. – Х., 1928. – №13. – Ст.76.*

3. Москва, м. РПО СРСР видала постанову «Про тракторовикористання». *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 41. – Ст.375; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 30 июня.*

3. Москва, м. РПО СРСР видала постанову «Про упорядкування ринку будівельних матеріалів». *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. – 1928. – № 36. – Ст.337.*

16 червня (неділя)

1. Москва, м. Й. Сталін надіслав записку членам і кандидатам в члени політбюро, секретарям ЦК ВКП(б), членам президії ЦКК з додатком доповідної записки ОДПУ про „шкідництво” на залізничному транспорті. ОДПУ повідомляло про виявлені під час раптової перевірки суттєві прорахунки у роботі транспорту, зокрема неробочий стан 25% постійного (мобілізаційного) запасу, майже повне знищення резервного

парку паровозів (1925 р. – 6924, станом на 1 травня 1928 – 2200 паровозів, у тому числі 1000 належних до списання), викривало неправдиву („складену завідома і злісно невірною”) офіційну статистику щодо стану залізничного транспорту. Винуватцями негативної ситуації проголошувалися „інженери-шкідники”. Загострювалася увага на тому, що „паровозне господарство доведене до такого положення, при якому воно, у випадку мобілізації і війни, не справилося б з тими завданнями, котрі перед ним були б поставлені” (170). Повідомлялося про триваюче слідство з метою „встановлення шкідницької голівки, яка усе ще не заарештована”. *Лубянка. Сталин и ВЧК – ГПУ – ОГПУ – НКВД. Январь 1922 – декабрь 1936. Москва, 2003. – С.166-171.*

3, 6. Харків, м. НКЮ УСРР видав постанову „Як справляти гроші за одержаний від споживчої кооперації в кредит хліб (борошном і зерном)”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий. – Х., 1928. – №13. – Ст.77.*

17 червня (понеділок)

1, 3, 6. Харків, м. РНК УСРР видала постанову “Про преміювання робітників рибпромислового нагляду, міліції та сільських рад, а також членів Всеукраїнської спілки мисливців та рибалок (ВУСМР) за виявлення порушень правил рибальства у водах загальнодержавного і місцевого значення”. Ухвалено спрямовувати на виплату премій 30% від сум, одержаних від реалізації конфіскованих суден, риболовецького знаряддя, риби тощо. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший. – 1928. – № 17. – Ст.146; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 11 серпня.*

19 червня (середа)

1. Москва, м. 19 – 20 червня відбулася нарада про шкідництво на залізничному транспорті за участі представників ЦК ВКП (б), ОДПУ, керівників залізниць. Кволі спроби частини цих останніх (наприклад, Правдаина) виправдатися жорстко припинені Г.Г.Ягодою, який у своїй доповіді заявив, що „шкідники” діяли „через голови” керівництва та завдяки „безоглядній до них довірі”. Чекіст також загострив увагу на прямій аналогії виявленого „шкідництва” з „шахтинською справою”: „Тут мимоволі пригадуєш про виявлене в шахтинській справі прагнення центра торгово-промисловців підігнати катастрофу з вугіллям до 1929–30 року, коли, за їхніми даними, готується удар ззовні по СРСР”. *Лубянка. Сталин и ВЧК – ГПУ – ОГПУ – НКВД. Январь 1922 – декабрь 1936. Москва, 2003. – С.171-174.*

1. Іслям-Терек, с. Феодосійського району Кримської АСРР РСФРР. Близько 100 селян за участі селян села Шубіна, Унгут, Червоної Тренчик вимагали постачання хліба біля місцевого сільгосптовариства, намагалися побити голову правління, вигукували: „Залізли жиди до уряду, не дають муки, хочуть повстання і т.п.”. Натовп зачинив місцевий млин, виставивши охорону біля неї. *«Совершенно секретно»: Лубянка – Сталіну о положенні в стране (1922–1934 гг.). – М., 2002. – Том 6. 1928 г. – С.368.*

1. Харків, м. Відбулося засідання політбюро ЦК КП(б)У. Учасники обговорили резолюцію пленуму ЦК у справі хлібозаготівель. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.143. – Арк.20.*

4. Харків, м. РНК УСРР видала постанову “Про утворенні пісчаних заповідників у районі низов’я Дніпра”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший. – 1928. – № 15. – Ст.139; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 27 червня.*

20 червня (четвер)

1. Москва, м. Й. Сталін написав лист у відповідь на звернення Фрумкіна від 15 червня 1928 р. *Сталін. Т.11. – С.31-33.*

1. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про надання начальникам міської міліції і начальникам міських районів міліції окружних центрів права вживати заходи адміністративного впливу за порушення обов’язкових постанов *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший. – 1928. – № 16. – Ст.143; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 4 липня.*

1. Старий Крим, м. Феодосійського району Кримської АСРР РСФРР. Близько 200 осіб, невдоволені постановою міськради про видачу зменшеної норми хліба, озброєні палками і камінням рушили до пекарні, розбили вікна з метою забрати хліб. Після обіцянок міськради і партланки урегулювати це питання натовп розійшовся. «*Совершенно секретно*»: *Лубянка – Сталіну о положеніи в стране (1922–1934 гг.). – М., 2002. – Том 6. 1928 г. – С.368.*

21 червня (п’ятниця)

1. 21 червня – 8 липня відбувся III з’їзд КПЗУ. *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.422.*

22 червня (субота)

1. Москва, м. ЦК ВКП(б) надіслав циркулярного листа місцевим партійним органам щодо проведення перевірки кадрів керівних працівників сільськогосподарської і споживчої кооперації у хлібозаготівельних і сировинних районах СРСР. Пропонувалося провести чистку кооперативного апарату від “класово-чужих і розкладених елементів, які викривляють в своїй практичній роботі лінію партії”. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927–1932. Том 2. Май 1927–1929. – М., 1999. – С.295–297.*

1. Москва, м. Відбулося розширене засідання РВР СРСР. Учасники ухвалили проект постанови “Про політико-моральний стан РСЧА”. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927–1932. Том 2. Май 1927–1929. – М., 1999. – С.799.*

1, 3, 7. Москва, м. РПО СРСР видала постанову „Про створення особливої наради по хлібозаготівлях при Народному комісаріаті зовнішньої і внутрішньої торгівлі Союзу РСР”. Ухвалено створити особливу раду у складі: голова – А.І.Мікоян, члени: А.М.Лежава, Н.Б.Ейсмон, І.Я.Фейцер, А.І. Догадов, Л.В.Чухрита, А.І.Муралов, М.І.Фрумкін, І.Е.Любимов, Г.Н. Каминський, І.С.Лобачев, А.К.Себріченко, А.Б. Генкин, А.В. Одинцов, І.І.Нейбах, Ф.П.Грядинський, Р.І.Ейхе, М.І. Хлопьянкін, І.Д. Кабаков, П.А. Богданов, К.В. Ухванов, М.І. Калманович, Н.А. Позднишев і голова лєнінградського ОВК, призначений РПО по представленню ЕН РСФРР. Містилося зобов’язання НКЗВТ СРСР у двохтижневий строк опрацювати і представити на затвердження РПО СРСР проект Положення про раду. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел второй. – 1928. – № 32. – Ст.140.*

24 червня (понеділок)

1, 4. Харків, м. ЦК КП(б)У ухвалив резолюцію “Про парткерівництво робітсько-ривським рухом”. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 24 червня.*

1, 4. Москва, м. У Центральному музеї народознавства створено відділення східних слов’ян. *Правда. – 1928. – 24 юнія; 50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967 / Сост.: А.И. Алаторцева, Г.Д. Алексева. – М., 1971. – С.116.*

25 червня (вівторок)

1. Харків, м. 25-28 червня відбувся пленум ЦК КП(б)У. Учасники заслухали доповіді про підсумки хлібозаготівлі у 1917/1928 р. і перспективи на 1928/1929 рр., про масові економроботи профспілок, про проект Програми Комінтерну. *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.373.*

1. Москва, м. 25 – 27 червня відбулося розширене засідання Реввійськради СРСР. Учасники обговорили морально-політичний стан частин РСЧА, виступ внутріармійської опозиції – «білорусько-толмачевського угруповання». Ухвалено постанову про здоровий політико-моральний стан РСЧА, прийнято резолюцію із засудженням комуністів ВПАТ і БВО. У справі по „внутріармійській опозиції” пізніше притягнуті до відповідальності 73 особи (один виключений з партії, 9 звільнені з армії, інші отримали різні стягнення). *Известия ЦК КПСС. – 1991. – № 3. – С.75–85.*

26 червня (середа)

3, 10. Москва, м. РНК СРСР видала постанову «Про проведення озимої посівної кампанії 1928 року в районах, що постраждали від загибелі озимих». *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 43. – Ст.388; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 30 юнія.*

28 червня (п'ятниця)

3. Харків, м. НКТ УСРР видав постанову „Про встановлення плати за перемол селянського зерна”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий.* – Х., 1928. – №17. – Ст.102; *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 19 серпня.

30 червня (неділя)

1, 5. Харків, м. ЦК КП(б)У ухвалив резолюцію “Про релігійний рух та антирелігійну пропаганду”. *Вісті Центрального Комітету Комуністичної партії (більшовиків) України.* – 1928. – № 10/11. – С.11.

3, 6. Харків, м. Центральна санітарно-технічна рада УСРР видала постанову „Санітарні норми й правила, як улаштувати та експлуатувати ставки для питної води”. Документ містив розділи: I. Улаштування ставок; II. Як треба берегти ставки від забруднення. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий.* – Х., 1928. – №17. – Ст.102.

4. Харків, м. Центрархів УСРР видав постанову „Правила, як користуватися архівними матеріалами, що є в архівосховищах Центрального Архівного управління УСРР і його місцевих органів, та як видавати довідки, виписи і копії з них”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий.* – Х., 1928. – №18. – Ст.109.

4. Харків, м. РНК УСРР видав постанову “Про зміну арт. 3 “Положення про Комітет у справах друку Народного комісаріату торгівлі УСРР”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший.* – 1928. – № 16. – Ст.144.

4, 7. Гудя, с. Закарпатської обл. Народився Коложварі Федір Жигмундович – український народний живописець, засл. митець нар. творчості УРСР (1975). Закінчив 1951 Ужгородське училище декоративно-прикладного мистецтва (педагоги Й. Бокшай, Ф. Мануйло, А. Коука); автор творів: „Околиця села” (1973), „Біля річки” (1975), „Весняні гори” (1977), „Гори взимку”, „Перший сніг”, „Дорога взимку” (всі – 1978). *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького.* – К., 1997. – С.311.

8. Москва, м. Оприлюднено Конвенцію між СРСР і Швецією про правове положення Торговельного представництва СРСР у Швеції, підписану у Москві 8 жовтня 1927 р. *Собрание законов и распоряжений Рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических республик. Отдел второй.* – 1928. – № 30. – Ст.131.

8. Москва, м. Оголошено про обмін Нотами між Союзом Радянських Соціалістичних Республік і Персією про заснування посад прикордонних комісарів. *Собрание законов и распоряжений Рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических республик. Отдел второй.* – 1928. – № 30. – Ст.132.

Червень

1. Харків, м. Пленум ЦК КП(б)У вивів із складу політбюро Ф.Д. Конюшина у

зв'язку з призначенням його головою РНК Казахської АСРР, затвердив кандидатом у члени політбюро секретаря Київського ОПК М.Н. Демченка. *Лозицький В. Політбюро ЦК Компартії України: історія, особи, стосунки. 1918-1991. – К.: Генеза, 2005. – С.299.*

1 липня (понеділок)

1. Москва, м. Член Президії ЦКК А.А. Сольц написав листа Г.К. Орджонікідзе, в якому висловив критичні зауваження з приводу нав'язаних Й.Сталіним і В.Молотовим взимку-навесні 1928 р. силових методів подолання хлібозаготівельної кризи, зокрема широкого застосування, без будь-якого попереднього обговорення, статті 107 КК. С.32 „Поїздки Молотова і Сталіна, – наголошував він, – хотіли вони цього чи ні, був суцільний заклик до сваволі й наплювательського ставлення до закону”. Він звертав увагу на помилковість і шкідливість ще однієї пропозиції Й.Сталіна відмовитися від державного постачання населення невеликих міст. „Але що ж це тоді ми забираємо усі лишки, залишаючи тільки хліб до врожаю і одночасно заявляємо, що годувати населення ми не збираємося. Адже ніхто мовчки помирати з голоду за рішенням Політбюро не згоден і починаються різкі протести, запроваджуються картки, розноситься паніка...”. Автор листа також висловлював занепокоєння з приводу відсутності колективної роботи та незлагодженості у діях верхівки партії. „Усі готові займатися критикою і корити, але ніхто не хоче визнати свої помилки. – Підсумовував він. – Ти прекрасно знаєш, що іде робота не узгоджена і колективна, а склочна. Це тайна полішинеля, про це балакають усі сороки та чирикають горобці”. *Переписка. 1928–1941 гг. – М., 1999. – С.31-33.*

3. Москва, м. Політбюро ЦК ВКП(б) змушене імпортувати в СРСР до 1 липня 1928 р. 15 млн. пудів пшениці; експорт хліба за рік скоротився на 110 млн. пуд. *Осокина Е. За фасадом «сталінського изобилія». Распределение и рынок в снабжении населения в годы индустриализации, 1927 – 1941. – М., 1999. – С.57.*

2 липня (вівторок)

1. Москва, м. Редакція газети “Правда” за матеріалами листів поінформувала вище партійне керівництво про погіршення настроїв населення у зв'язку з нестачею хліба. *Трагедія советської деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 2. Май 1927 – 1929. – М., 1999. – С.317-319.*

3 липня (середа)

3. Москва, м. Постановою РНК СРСР затверджено «Загальні положення про організацію та діяльність товариств сільськогосподарської позики (місцевих сільськогосподарських банків)». *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 43. – Ст.389-390; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 22 июля.*

4. Харків, м. РНК УСРР видала постанову “Про порядок обрання представника наукових установ УСРР до спеціальної комісії для розгляду кандидатів у дійсні

члени Академії наук Союзу РСР”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший. – 1928. – № 18. – Ст.163; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 10 серпня.*

4 липня (четвер)

1. Москва, м. Політбюро затвердило рішення оргбюро ЦК ВКП(б) про відрядження до Німеччини для участі у маневрах рейхсвера Уборевича, Й.Якіра (командувач військами УВО), Ейдемана (начальника військової академії), Боброва (начальника артилерії УВО), Тодоровського (командира 5-го корпусу), Боброва (начальника I відділу штабу МВО), Серпокрилова (начальника I відділу штабу БВО), Федька (начальника штабу ПКВО). *Переписка. 1928–1941 гг. – М., 1999. – С.29-31.*

3. Харків, м. Постановою ВУЦВК і РНК УСРР затверджено «Положення про державні промислові трести УСРР». *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший. – 1928. – № 18. – Ст.164.*

5 липня (п'ятниця)

3, 6. Харків, м. НКВС УСРР видав постанову „Про торгівлю виноградними, садово-ягідними і родзинковими винами”. Містився дозвіл „трудовим виноградарям і винарям”, а також їх об'єднанням вивозити вина у бочках на базари та ярмарки для оптового та роздрібного продажу. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий. – X., 1928. – №17. – Ст.104.*

6 липня (субота)

1. Харків, м. Відбулося засідання політбюро ЦК КП(б)У. Учасники обговорили питання про хід хлібозаготівель. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.143. – Арк.22.*

2, 6. Харків, м. НКЗ УСРР видав постанову „Про увільнення від медичного обстеження осіб похилого віку, що подають заяви про соціальне забезпечення з причин втрати годувальника”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий. – X., 1928. – №14. – Ст.86.*

7 липня (неділя)

1. Капаївка, с. Золотоносського району Шевченківської окр. Проти ночі з 7 на 8 липня виявлено чотири примірники відозви такого змісту: „Заклик. До всього народу українського. Українська революційна Спілка національно-демократична звертається до всіх громадян України. [...] На Україну насуває голод, але не через неврожай, а через грабування народу нашим урядом – радянською владою, яку ми не обирали і не знаємо. [...] Комуністична партія взяла в свої руки владу і хазяйнує в нас, за допомогою уряду, як хоче. І господарюванням своїм веде увесь народ до загибелі: господарства ваші руйнуються, промисловість дефіцитна, народ зубожіє, сотні тисяч безробітних по містах пухнуть з голоду, люди не мають ніяких прав, а про обіцяну свободу, рівність і братерство нема і чутки. [...] Об'єднуйтеся у революційну спілку і зі зброєю в руках вставай же за поругані права ваші, за волю, за життя.

Женить і нищить ворога. Перейміться усі однією думкою, що не можна так далі жити. І встаньте як один: а як повстане народ 30 мільйонний, то немає такої сили, щоб утримала його. Боріться – поборите. Усі на боротьбу з комуністичною партією, з брехливим радянським урядом, з грабіжником – Москвою. За кращу долю, за людське життя, за вільну самостійну Україну [...]». «Совершенно секретно»: Лубянка – Сталіну о положенні в стране (1922-1934 гг.). – М., 2002. – Т.6. 1928 г. – С.405-406.

1, 4. Берлін, м. 7-14 липня проходив Тиждень радянської історичної науки. Ініціатором акції виступило Товариство з вивчення Східної Європи. Серед учасників були і представники УСРР – М.Яворський, котрий виступив з доповіддю “Західно-європейський вплив на ідеологію українського руху у другій і третій чверті XIX ст.”, а також В.Юринець, який доповів про “Соціальний процес у дзеркалі української літератури XX ст.” *Историк-марксист. – 1928. – Т.9. – С.84-87; 50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967 / Сост.: А.И. Алаторцева, Г.Д. Алексеева. – М., 1971. – С.118.*

8 липня (понеділок)

1, 4. Москва, м. РНК СРСР ухвалив створити при ЦВК Союзу Центральне архівне управління СРСР (ЦАУ) для загального керівництва архівними фондами. *Правда. – 1928. – 8 июля; 50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967 / Сост.: А.И. Алаторцева, Г.Д. Алексеева. – М., 1971. – С.118.*

9 липня (вівторок)

1. Москва, м. 9–10 липня відбувся пленум ЦК ВКП(б). Учасники обговорили поточну політику, зокрема у царині сільського господарства. На пленумі з критикою нового аграрного курсу виступив М.Бухарин, проте делегати засудили його, повністю підтримавши “керівну лінію партії”. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 2. Май 1927 – 1929. – М., 1999. – С.319-355.*

10 липня (середа)

1. Харків, м. Відбулося засідання політбюро ЦК КП(б)У. Учасники затвердили остаточну редакцію резолюції пленуму ЦК у справі хлібозаготівель. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.143. – Арк.26.*

3, 6. Харків, м. НКЗ і НКЗС УСРР видали постанову „Правила про вшанування та санітарний стан сироварних та маслоробних молочних заводів”. *Збірник законень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий. – X., 1928. – №14. – Ст.88.*

4, 6. Харків, м. Постановою НКЗС і НКО, НКФ та НКП УСРР затверджено „Інструкцію про порядок, як подавати заяви про пенсійне забезпечення та виплату пенсій викладачам вищих шкільних закладів і робітничих факультетів, а так само науковим робітникам”. *Збірник законень та розпоряджень робітничо-селянського*

уряду України за 1928 рік. Відділ другий. – X., 1928. – №14. – Ст.89.

12 липня (п'ятниця)

4. Харків, м. УЕН видала постанову „Про погодження планів геологічних і геолого-розвідувальних робіт з Українським відділенням Геологічного комітету”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий. – X., 1928. – №14. – Ст.82; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 19 липня.*

4, 7. Старощербинівська, ст. тепер Краснодарського краю. Народився Варивода Петро Семенович – український диригент, засл. діяч мистецтв УРСР (1975). Закінчив 1958 Уральську консерваторію (Свердловськ), 1961-63 – диригент Харківського, 1963-64 – головний диригент Донецького, 1973-84 – Дніпропетровського театрів опери та балету; з 1986 – викладач Дніпропетровського музичного училища. Лауреат Державної премії ім. Т.Г.Шевченка. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького. – К., 1997. – С.98.*

13 липня (субота)

1, 2. Харків, м. Постановою Уповнаркомшляхів Союзу РСР при РНК УСРР та НКЮ УСРР затверджено „Правила, як уживати заходів тимчасової ізоляції тих осіб з пасажирів, як і з команди судна, що хуліганять”. Містився дозвіл командирам товаро-пасажирських і буксирних паро-теплоходів на внутрішніх водних шляхах УСРР тимчасово ізолювати хуліганів шляхом утримання їх в окремії каюті належного санітарного стану. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий. – X., 1928. – №14. – Ст.90.*

3. Москва, м. РПО СРСР видала постанову «Про обов'язкове окладне страхування у сільських місцевостях на 1928 – 1929 р». *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 47. – Ст.419; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 1 августа.*

3, 6. Харків, м. НКЗ, НКЗС, НКТ УСРР видали постанову „Правила про санітарний стан і санітарний нагляд за молочними господарствами та закладами для збору та продажу молока й молочних продуктів”. Документ містив розділи: I. Загальні правила; II. Огляд осіб, що працюють на молочних підприємствах, та молочної худоби; III. Влаштування та догляд приміщень для молочної худоби; IV. Доїння та збереження молока; V. Торгівля молоком та молочними продуктами; VI. Органи нагляду та накладення стягнень. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий. – X., 1928. – №14. – Ст.83.*

14 липня (неділя)

1. Харків, м. Відбувся об'єднаний пленум ЦК і ЦКК КП(б)У. Делегати розглянули питання про підсумки липневого пленуму ЦК ВКП(б). Пленум звільнив Л.Кагановича від обов'язків члена політбюро і генерального секретаря ЦК КП(б)У, обрав членом ЦК, політбюро і генеральним секретарем ЦК КП(б)У С.Косіора. *Верстюк*
90

В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодні. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.373; Лозицький В. Політбюро ЦК Компартії України: історія, особи, стосунки. 1918-1991. – К.: Генеза, 2005. – С.299.

1, 3, 6. Харків, м. Відбулося засідання політбюро ЦК КП(б)У. Учасники обговорили питання про стан хлібопостачання. ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.143. – Арк.29.

1, 7. Харків, м. Відбулося засідання політбюро ЦК КП(б)У. Учасники ухвалили внести на затвердження пленуму ЦК пропозицію про звільнення Л. Кагановича і обрання С. Косіора. ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.143. – Арк.28.

1, 3, 7. Москва, м. ЦВК СРСР видав постанову про призначення Валерія Івановича Межлаука заступником голови ВРНГ СРСР. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел второй. – 1928. – № 37. – Ст.147; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 20 липня.*

15 липня (понеділок)

1. Москва. Член Президії ЦКК А.А. Сольц написав листа Г.К. Орджонікідзе, в якому поділився своїми враженнями щодо пленуму ЦК ВКП(б) 2 – 12 липня 1928 р. Він схвально оцінив резолюцію про хлібозаготівлі із визнанням неприпустимості надзвичайних методів хлібозаготівель, проте звернув увагу на неготовність партійної верхівки, зокрема В.Молотова, визнавати свої помилки. С.34 „Коли застосовуються дві мірки критики, одна до верхів, а інша до тих, хто трохи пониже, це не може дати серйозних результатів”. *Советское руководство. Переписка. 1928–1941 гг. – М., 1999. – С.34-35.*

1. Ново-Володимирівка, с. Нововолодимирівського р-ну Миколаївської окр. Виявлено розкидані листівки такого змісту: „Заповіді України. Народи України, збирайтеся в чесну повстанській лави і бороніть свою Вкраїну рідну та її природничий дар, на якому ґрунтується твоє життя. Селяни України, одинадцятий рік, як на ваших очах у вас все грабують, а при випадку ще й б'ють, саджають до ДОПРу, конфіскують ваше добро, підводячи до цього беззаконні закони, не тому, що той селянин заслужив кари цього закону, а для того, щоб те добро, що у нього є, узяти і цим залякати сотні таких бідолахів дядьків. Особливо показав цей рік, грабували усіх – і багатого, і бідного. [...] Зрозумійте, що беруть не у бідного й не в куркуля, а беруть у загальному з України, а народ розбили на класи для того, щоб легше було грабувати. Коли викачують хліб з України й коли його взяли і вивезли в Росію, то став голодувати і бідняк, і робітник, батрак, учень, студент, вчитель, комсомолец, службовець, окрім партійців і цей чоловік, чи навмисно, чи через непорозуміння подався у руки конфедератів росіян, що той чоловік (партієць) став знаряддям виробництва Росії, що він продажна шкура, спекулянт, торгує людом України і його кривавими, через піт здобутками, і частина таких людей при розплаті повинна одержати лише смертну кару. Народі України! Готуйтеся із співчуттям до оборони своєї рідної Вкраїни (бо загинемо, як мухи)”. 18 липня аналогічні листівки розкидані у

Явкино, с. Баштанського району, Маліївці, с. Володимирського району, Березнегуватому, посаді Херсонської окр. *«Совершенно секретно»: Лубянка – Сталину о положении в стране (1922-1934 гг.)*. – М., 2002. – Т.6. 1928 г. – С.403-405.

4,7. Київ, м. Пішла з життя Грінченко Марія Миколаївна (псевд. – Загірня; народилась 1863, м. Богодухів, тепер Харківської обл.) – українська письменниця, перекладач. Отримала педагогічну освіту, переклала драми і комедії Г. Ібсена „Ворог народу”, „Підпори суспільства”, „Примари” (всі – 1907), „Росмерсгольм” (разом з дочкою Н. Грінченко), „Нора” (обидві – 1908), п’єси М. Метерлінка „Монна Ванна” (1907) й Г. Зудермана „Кінець Содомові” та „У рідній сім’ї” (обидві – 1908), комедію К. Гольдоні „Мірандоліна” (1911). Окремі з них були поставлені трупами Т. Колесниченка (1907-08) та І. Сагатовського (1909). *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького*. – К., 1997. – С.180.

16 липня (вівторок)

1. Москва, м. РВР СРСР видано таємну директиву №065652/сс про вилучення з армії “класово-чужих елементів”; приурочити операцію пропонувалося до періоду загального призову та звільнення; вилученню підлягали наступні особи (“елементи”): соціально-чужі за походженням (діти попів, колишніх жандармів, поліцейських), які зарекомендували себе з різко негативного боку по службі і по впливу на оточення, а також особи, які перебували раніше від шести і більше місяців у місцях ув’язнення за кримінальні злочини; “явно куркульські”, батьки яких позбавлені виборчих прав; з числа заможних, котрі упродовж останнього часу “виявили себе активними і свідомими провідниками класово-чужих впливів і зовсім не піддавалися перевихованню”. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 1. Май 1927 – 1929*. – М., 1999. – С.800.

3. Москва, м. Голова правління Державного банку СРСР А.Л. Шейнман звернувся до голови РНК СРСР А.І. Рикова з доповідною запискою про неможливість надати продовжувати грошову емісію з урахуванням норм діючого законодавства. Станом на 1 жовтня 1927 р. в обігу перебувало 1630 млн. руб. при золотих ресурсах 173, 5 млн. руб.; станом на 16 липня 1928 р. – відповідно 1760 млн. руб. і 96,5 млн. руб. *Советское руководство. Переписка. 1928–1941 гг.* – М., 1999. – С.35.

8. Москва, м. Оприлюднено Декларацію про приєднання Союзу Радянських Соціалістичних Республік 2 грудня 1927 р. до протоколу про заборону застосування на війні задушливих, отруйних чи інших подібних газів і бактеріологічних засобів, прийняту 17 червня 1925 р. *Собрание законов и распоряжений Рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических республик*. – 1928. – № 35. – Ст.145.

17 липня (середа)

1, 4, 6, 7. Москва, м. РНК СРСР видала постанову «Про заснування 20 стипендій імені О.Д. Цюрупі». Ухвалено заснувати щомісячні стипендії: 10 – по 75 руб., для

слухачів сільськогосподарських технікумів; 5 – по 100 руб. кожна, для студентів вищих сільськогосподарських учбових закладів; 5 – по 200 руб., для аспірантів сільськогосподарських наукових установ. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый.* – 1928. – № 47. – Ст.415.

4. Харків, м. РНК УСРР видала постанову “Про зміну арт. 11 постанови “Про порядок надання місць практики студентам вищих шкіл і учням, що скінчили повний курс професійних шкіл, і місць для відбування стажу особам, що пройшли повний курс вищих шкіл УСРР”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший.* – 1928. – № 18. – Ст.169; *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 10 серпня.

4. Харків, м. РНК УСРР видала постанову “Про Всеукраїнські пожежно-технічні курси народного комісаріату внутрішніх справ УСРР”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший.* – 1928. – № 18. – Ст.170; *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 21 серпня.

4,7. Ужгород, м. Народилася Балог Клара Федорівна – український балетмейстер, народна артистка УРСР (1974). 1947 закінчила Ужгородське музично-педагогічне училище, з 1945 – солістка балету, з 1959 – балетмейстер Закарпатського народного хору; записала і поставила на професійній сцені народні танці різних районів Закарпаття: „Яроцька карічка”, „Бубнарський”, „Раковецький кручений”, „Кручена”, „Васильові цифри” та ін. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядник: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького.* – К., 1997. – С.39.

4, 7. Стрий, м. тепер Львівської обл. Народився Дашак Зенон Олексійович (пішов з життя 26.06. 1993, Львів) – український альтист, педагог, засл. діяч мистецтв УРСР (1970). Закінчив 1951 Львівську консерваторію, з 1965 – її ректор (з 1971 – професор); автор творів для альту і скрипки, серед учнів – А. Венжега та Ю. Холодов. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядник: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького.* – К., 1997. – С.194.

18 липня (четвер)

1, 8. Москва, м. Нарком іноземних справ Г.Г. Чичерін звернувся до членів політбюро ЦК ВКП(б), Колегії НКЗС та В.Р. Менжинського із запискою про долю німецького підданого Зеєбольда, заарештованого по „шахтинській справі”. Дипломат попереджував про можливість „вкрай несприятливої” реакції німецьких урядових та промислових кіл у разі засудження Зеєбольда, пропонував обмежитись виданням Президією ЦВК постанови про припинення кримінальної справи проти німця з подальшою висланням його за межі СРСР. *Лубянка. Сталин и ВЧК – ГПУ – ОГПУ – НКВД. Январь 1922 – декабрь 1936. Москва, 2003.* – С.175-177.

2, 3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про випуск 2-ї державної внутрішньої позики індустріалізації народного господарства Союзу РСР”. Ухвалено випустити позику на суму 500 млн. руб. двома випусками по 250 млн. руб., строком

на десять років – з 1 вересня 1928 до 1 вересня 1938 рр. 10% реалізованої за позицією суми належало відрахувати на місцеві потреби. *Собрание законов и распоряжений Рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических республик. Отдел первый. – 1928. – № 46. – Ст.406.*

3. Москва, м. Постановою ЦВК і РНК СРСР затверджено «Положення про забезпечення повернення внесків, зроблених у сільськогосподарські кредитні товариства». *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 44. – Ст.391-392; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 29 июля.*

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР затвердили постанову «Про граничний строк оренди землі». Містилася настанова ЦВК союзних республік переглянути законодавство про строки оренди землі, запровадивши порядок здачі землі трудового користування в оренду на строк не більше одного насіннеобігу, проте не більше шести років. Землі державного запасу мали здаватися в оренду так само на строк, не більше шести років. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 44. – Ст.394; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 24 июля.*

3, 6. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову «Про вилучення і відвод земель та про відчуження будівель і споруд для державних і громадських потреб». *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший – 1928. – № 21. – Ст.184; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 17 серпня.*

4. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову «Про зміну постанови «Про приймання до вищих шкіл УСРР». *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший. – 1928. – № 19. – Ст.173; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 12 серпня.*

19 липня (п'ятниця)

1. Москва, м. Політбюро ЦК ВКП (б) видало постанову „Про шахтинську справу”. Ухвалено вважати доцільним ліквідацію Президією ЦВК „справи про Зеєльбода” з подальшим висланням його за межі СРСР. *Лубянка. Сталин и ВЧК – ГПУ – ОГПУ – НКВД. Январь 1922 – декабрь 1936. Москва, 2003. – С.177.*

1, 3. РНК СРСР видав постанову «Про проведення заготівель хліба нового врожаю». *Собрание законов и распоряжений Рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических республик. Отдел первый. – 1928. – № 44. – Ст.400; Известия ЦИК Союза СССР и ВЦИК. – 1928. – 20 июля.*

20 липня (субота)

1. Ново-Луткевка, с. Добровеличківського р-ну Первомайської окр. Невідомими розкидано листівки такого змісту: «Шановні товариші! У нас 10 років існує совіцька влада, і ми бачимо, що нам, трудящим, немає ніякої користі, і грабують нас і нашу Україну. Товариші червоноармійці, робітники та селяни, погляньте на нас, 100 голодних і надалі нас чекає всіх смерть. Товариші! Геть грабіжників з України, кацапів,

комуністів, хай живе самостійна Україна! Товариші, будьте напоготові до захисту України. 20 липня 1928 р.” *«Совершенно секретно»: Лубянка – Сталину о положении в стране (1922-1934 гг.)*. – М., 2002. – Т.6. 1928 г. – С.403-404.

1, 3. Харків, м. Відбулося засідання політбюро ЦК КП(б)У. Учасники обговорили питання про хід хлібозаготівель та засівної кампанії. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.143. – Арк.30.*

4. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У ухвалило резолюцію “Про стан та перспективи загального навчання на Україні”. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 20 липня.*

21 липня (неділя)

3. Москва, м. РНК СРСР видала постанову «Про контракцію посівів зернових культур в осінню посівну кампанію 1928 року». Ухвалено провести в озимі кампанію 1928 року контракцію посівів чисто сортового та рядового зерна на площі 5 млн. гектарів, у тому числі по УСРР – 1 250 тис.; для фінансування контракції передбачити в єдиному державному бюджеті СРСР на 1928-1929 р. асигнування у розмірі 30 млн. руб. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 46. – Ст.412; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 22 июля.*

23 липня (вівторок)

1, 7. Москва, м. РНК СРСР видала постанову про призначення персональної пенсії Костянтину Едуардовичу Цюлковському у розмірі 225 руб. щомісяця за видатні заслуги в галузі науки. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел второй. – 1928. – № 44. – Ст.173.*

1, 3. Москва, м. РПО СРСР затверджено „Статут державного синдикату маслوبيрно-жирової промисловості Союзу РСР „Масложирсиндикат””. Документ містив розділи: I. Загальні положення; II. Паї і капітали синдикату; III. Прийом і вибуття з членів Синдикату. Права та обов’язки їх; IV. Управління Синдикату і ревізія його діяльності; V. Припинення синдикату. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел второй. – 1928. – № 48. – Ст.196.*

3, 6. Харків, м. УЕН видала постанову „Про заготівельні ціни, базичні кондиції і про норми знижок і надвишок за якість (рефакції і боніфікації) на хлібну кампанію 1928-29 року”. Ухвалено встановити з 25 липня 1928 р. такі „директивні заготівельні ціни” (за пуд): жито – 95 коп., пшениця м’яка – 132 руб., пшениця тверда – 140 коп., ячмінь – 92 коп., овес – 80 коп., кукурудза жовта – 70 коп., кукурудза біла – 75 коп. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий. – X., 1928. – №18. – Ст.107.*

24 липня (вівторок)

1, 7. Москва, м. РНК СРСР видала постанову про призначення персональної

пенсії удові сина письменника Миколи Гавриловича Чернишевського у розмірі 100 руб. щомісяця. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел второй.* – 1928. – № 44. – Ст.175.

3, 6. Харків, м. РНК УСРР видала постанову “Про порядок і форми державного нормування заробітної плати службовців державних установ і підприємств”. *Збірник законень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший.* – 1928. – № 19. – Ст.174; *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 10 серпня.

4. Харків, м. Постановою Всеукраїнської центральної комісії українізації при РНК УСРР затверджено „Інструкцію про застосування арт. арт. 17, 19 і 64 постанови ВУЦВК і РНК УСРР „Про забезпечення рівноправності мов та про сприяння розвитку української культури”. Містився дозвіл, „зважаючи на те, що важко підібрати висококваліфікованих співробітників, що знають українську мову”, тимчасово проводити діловодство у державних установах та підприємствах союзного підпорядкування як українською, так і російською мовами. Дозволялося також приймати на роботу висококваліфікованих спеціалістів без знання української мови (у районах компактного проживання національних меншин – мови більшості населення) із зобов’язанням протягом року опанувати мову. *Збірник законень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий.* – X., 1928. – №14. – Ст.93.

25 липня (четвер)

2, 6. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про увільнення підприємств дитячої трудової комуні імені Ф.Е. Дзержинського від республіканських і місцевих податків та оплат, а так само від надбавок до загальнодержавних податків і оплат, що ідуть у прибуток місцевого бюджету”. *Збірник законень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший.* – 1928. – № 19. – Ст.177; *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 15 серпня.

4. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про зміну “Положення про технікуми УСРР”. *Збірник законень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший* – 1928. – № 19. – Ст.178.

1, 6. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про забезпечення осіб, що мають особливі заслуги перед республікою”. Ухвалено встановити порядок державного забезпечення вищезначених осіб, якщо вони не попадають під дію постанови ВУЦВК від 2 травня 1923 р. „Про персональні пенсії і допомогу особам, що мають виключні заслуги перед Республікою”. У разі смерті цієї категорії осіб, таке право отримували незабезпечені члени родини небіжика (неповнолітні діти, непрацездатні батьки і дружина). Встановлювався розмір щомісячного державного забезпечення: для осіб із особливими заслугами – 30 руб. у містах і селищах міського типу, 15 руб. – у сільській місцевості; для родин осіб вищезазначеної категорії – відповідно 15 руб. і 7 руб. 50 коп. До категорії осіб „з особливими заслугами” віднесені особи: що мають нагороду за революційні чи трудові заслуги; які перед Жовтневою революцією брали активну участь у революційному русі; які здійснювали

активну підпільну революційну діяльність під час іноземної інтервенції; активні робітники продовольчих загонів і загонів Трудової армії, організатори і керівники загонів Червоної гвардії, повстанських і партизанських червоних загонів; особи командного і рядового складу РСЧА, РСЧФ із спеціальними відзнаками, активні робітники радянських органів, громадських, професійних і кооперативних організацій. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший – 1928. – № 19. – Ст.179; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 12 серпня.*

26 липня (п'ятниця)

4, 7. Київ, м. Народився Іванов Ігор Миколайович (пішов з життя 8.08. 1980) – український архітектор, засл. арх. УРСР (1973) чл. кор. АМ СРСР (1979). Закінчив 1955 Київський інженерно-будівельний інститут, 1974-80 – головний архітектор Києва. Автор споруд: готелі „Чорне море” (Одеса, 1972), „Київ” (Київ, 1973), „Інтурист” (Харків, 1978), медичний інститут (Кишинів, 1976); реконструкція площі Жовтневої революції (1976-82, тепер Майдан Незалежності), житловий район Оболонь (з 1977), Український державний музей історії Великої вітчизняної війни 1941-45 рр. (з 1974), всі у Києві, у співав. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядник: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького. – К., 1997. – С.271.*

27 липня (субота)

1, 3. Харків, м. Відбулося засідання політбюро ЦК КП(б)У. Учасники обговорили хід виконання постанови політбюро про осінню засівну кампанію. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.143. – Арк.34.*

3. Москва, м. РНК СРСР видала постанову «Про державне інспектування зерна і продуктів його переробки». Наголошувалося на проведенні інспектування „в цілях раціоналізації хлібної торгівлі шляхом технічного нагляду за якістю зерна і продуктів його переробки”. Завдання інспектування покладалося на Управління державної хлібної інспекції НКЗВТ СРСР та місцеві органи державної хлібної інспекції. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 48. – Ст.432.*

4, 6. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову «Про посилення фінансування технічної освіти та про поліпшення матеріального забезпечення студентства». Зокрема, ухвалено підвищити з 1 жовтня 1928 р.: заробітну плату професорам і викладачам вищих технічних учбових закладів та індустріальних технікумів – щонайменше на 30% (в інших навчальних закладах – не менше 15%); стипендії аспірантам – до 170 руб на місяць; стипендії учням вищих учбових закладів, робітничих факультетів, технікумів. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 46. – Ст.410; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 28 июля.*

30 липня (вівторок)

4, 7. Конюхів, с. тепер Львівської обл. Народився Дружинець Богдан Теодорович (пішов з життя 25.04. 1963, м. Стрий) – український живописець. Навчався 1947-52 у Львівському художньому училищі ім. І.Труша; працював у жанрі портрета і пейзажу; автор творів: „Гуцулка” (1958), „Олекса Довбуш”, „Портрет чоловіка” (обидва – 1960), „Карпатський пейзаж” (1962), автопортрет, портрети Т. Шевченка, І.Франка, Лесі Українки та ін. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядник: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького. – К., 1997. – С.223.*

4, 7. Боярка, м. тепер Київської обл. Народилася Зельдич Ася Давидівна – український художник скла, засл. худ. УРСР (1985). Навчалася у Київському художньому інституті (1948-50), 1951 закінчила Львівський інститут прикладного та декоративного мистецтва; працює й в галузі монумент. (малі архітектурні форми) мистецтва; автор творів: комплекти ваз і блюд „Повінь” (1961), „Весна” (1962), ансамбль „Весілля” (1969); декоративні паркові вази „Подруги”. „Олені” (1968), набір ваз „Карпати” (1981); автор книги „Художнє скло” (1966); виїхала до США. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядник: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького. – К., 1997. – С.261.*

31 липня (середа)

3. Москва, м. РНК СРСР видала постанову «Про нагляд і контроль за проведенням у життя постанов уряду Союзу РСР про заходи, пов’язані з озимію посівною кампанією». Ухвалено покласти вищезазначені обов’язки на заступника голови РНК СРСР Г.К. Орджонікідзе. Повідомляється про надані йому права: вимагати від органів СРСР та організацій загальносоюзного значення, уповноважених РНК, а при потребі – від інших органів та організацій республіканського і місцевого рівнів, надавати відомості про вжиті заходи та хід озимію кампанії; пропонувати установам, підприємствам, організаціям в терміновому порядку усувати виявлені недоліки, вимагати притягнення до кримінальної і дисциплінарної відповідальності винуватців; у важливих справах вирішувати від імені РНК СРСР питання, пов’язані з ходом кампанії; організувати обстеження ходу озимію кампанії із залученням апаратів НКЗС республік. Заступником Г.К. Орджонікідзе призначено заступника НКРСІ СРСР Я.А. Яковлева. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 47. – Ст.418; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 1 августа.*

Липень

4, 7. Харків, м. Перебував М.Горький. Відомий російський письменник мав зустрічі з “трудящим населенням”, відвідав дитячу колонію ім. Ф.Дзержинського. *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.373.*

8. Харків, м. У столиці УСРР перебувала делегація спілки кооператорів Швеції. *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до*

сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.373.

1 серпня (четвер)

3. Харків, м. Постановою ВУЦВК і РНК УСРР затверджено “Гірничий кодекс Української соціалістичної радянської республіки”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший – 1928. – № 22. – Ст.192; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 19 серпня.*

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову «Про організацію крупних зернових радянських господарств». Визнавалася необхідність організації нових крупних зернових радянських господарств (зернових фабрик) на вільних земельних фондах з тим, аби до врожаю 1933 року забезпечити отримання товарного зерна від цих господарств у кількості не менше 1 млн. 650 тис. тонн (100 млн. пудів). *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 48. – Ст.421; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 4 августа.*

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову «Про мінімальні норми броні підлітків у промисловості та в інших галузях народного господарства». *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 49. – Ст.437.*

2 серпня (п'ятниця)

1. Москва, м. Політбюро ЦК ВКП (б) видало постанову „Про спеціалістів”. Ухвалено дати ДПУ директиву: виявляючи „контрреволюційно-шкідницькі елементи” у господарських органах, застосовувати репресії, зокрема арешти крупних спеціалістів з максимальною обережністю, лише проти „дійснозлісних контрреволюціонерів, шкідників та шпигунів”. *Лубянка. Сталин и ВЧК – ГПУ – ОГПУ – НКВД. Январь 1922 – декабрь 1936. Москва, 2003. – С.178.*

2, 3. Харків, м. Постановою УЕН затверджено „Нормальний статут товариства взаємного кредиту”. Документ містив розділи: I. Заснування товариства й утворення його капіталу; II. Прийом та вибуття з членів товариства, права і обов'язки їх; III. Операції товариства; IV. Управління; V. Ревізійна комісія; VI. Звітність; VII. Розподіл зиску і втрат; VIII. Припинення діяльності товариства. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий. – X, 1928. – №16. – Ст.97.*

3 серпня (субота)

1, 3. Харків, м. Відбулося засідання політбюро ЦК КП(б)У. Учасники обговорили хід хлібозаготівель. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.143. – Арк.38.*

1, 4. Москва, м. Секретаріат ЦК ВКП(б) видав постанову “Про сатиричні журнали”. Ухвалено “з метою підняття справи видання сатиричних журналів” організувати систематичне інструктування редакторів видань; перевірити склад редакторів сатиричних журналів і провести заміну “фіктивних редакторів дійсними редакторами”;

доручити газетному сектору АППВ ЦК сумісно з редакторами сатиричних журналів у 3-х місячний строк провести “радикальну чистку” співробітників сатиричних журналів з усуненням “чужих і ворожих елементів”. *Власть и художественная интеллигенция. Документы ЦК РКП(б) – ВКП(б), ВЧК-ОГПУ-НКВД о культурной политике. 1917-1953 гг. – Под редакцией академика А.Н.Яковлева; сост. А.Артизов, О.Наумов. М., 2002. – С.85.*

4 серпня (неділя)

1, 4. Харків, м. РНК УСРР видала постанову про затвердження нового українського правопису. Дівав до 1933 р. *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодні. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.373.*

6 серпня (вівторок)

4,7. Народилася Божко Ніна Григорівна – український графік, засл. діяч мистецтв України (1993). Закінчила 1949 Київське художнє училище, 1956 – Київський художній інститут (У В. Касіана); автор творів: плакати – „Іван Франко” (1956).”Т.Шевченко” (1960); серії – твори за мотивами поезій Т. Шевченка, присвячені Києву (1960-64, 1971-72), „Жіноча доля” (1967-69): портрети киян – діячів мистецтва (1976-80); робітників заводу „Арсенал” (1985-87); пейзажі, натюрморти (1988-94). *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядник: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького. – К., 1997. – С.72-73.*

6. Харків, м. НКВС УСРР видав постанову „Про порядок реалізації культового майна закритих молитовних будинків і самих молитовень”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий. – Х., 1928. – №17. – Ст.105.*

7 серпня (середа)

1, 3, 7. Москва, м. РНК СРСР видала постанову про призначення Миколи Афанасійовича Кубяка заступником Григорія Костянтиновича Орджонікідзе по нагляду і контролю за проведенням в життя постанов уряду СРСР про заходи, пов’язані з озимою посівною кампанією. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел второй. – 1928. – № 44. – Ст.173; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 12 августа.*

8 серпня (четвер)

1. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про спрощення судочинства кримінальних справ”. Рішення прийняте „для спрощення і прискорення судочинства кримінальних справ”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший – 1928. – № 23. – Ст.193; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 24 серпня.*

3. Москва, м. Постановою ЦВК і РНК СРСР введено в дію «Закон про обов’язкову військову службу». Документ містив розділи: I. Основні положення; II. Про

допризовну підготовку; III. Про дійсну військову службу рядового складу Робітничо-селянської Червоної армії: 1. Про дійсну військову службу в кадрах Робітничо-селянської Червоної армії; 2. Про дійсну військову службу в перемінному складі територіальних частин Робітничо-селянської Червоної армії; 3. Про дійсну військову службу, що проходиться позавійськовим порядком; IV. Про запас рядового складу Робітничо-селянської Червоної армії; V. Про облік військовозобов'язаних і військовослужбовців: 1. Загальні положення; 2. Про облік допризовників і приписку їх до призовних ділянок; 3. Про облік військовослужбовців і запасних; VI. Про установи, що опікуються залученням до відбування обов'язкової військової служби; VII. Про пільги по родинно-майновому положенню; VIII. Про відтермінування призову на дійсну військову службу; IX. Про проведення призову на дійсну військову службу: 1. Строки призову, явка до призову та жеребкування; 2. Про проведення медичного огляду; 3. Про прийом на дійсну військову службу та про призначення у частини військ; 4. Про призов громадян, що проживають за кордоном; X. Про особливості проходження обов'язкової військової служби громадянами, що навчаються у вищих учбових закладах і технікумах, а також тих, які закінчили вищі учбові заклади, технікуми, робітничі факультети, школи 2-го ступеню та інші, відповідні до них, учбові заклади; 2. Про проходження дійсної військової служби громадянами, які закінчили вищі учбові заклади і технікуми; 3. Про проходження дійсної військової служби громадянами, які закінчили робітничі факультети, школи 2-го ступеню та відповідні до них учбові заклади; 4. Про відбування дійсної військової служби за користування стипендіями під час навчання у вищих учбових закладах цивільного відомства; XI. Про середній, старший і вищий начальницький склад: 1. Про дійсну військову службу середнього, старшого і вищого начальницького складу; 2. Про запас середнього, старшого і вищого начальницького складу. XII. Про добровільний вступ на дійсну військову службу: 1. Про добровольців рядового складу; 2. Про сверхстрокослужачих рядового і молодшого начальницького складу Робітничо-Селянської Червоної армії; 3. Про добровільний вступ на дійсну військову службу середнього, старшого і вищого начальницького складу. XIII. Про призов і мобілізацію XIV. Про права і обов'язки військовослужбовців та військовозобов'язаних; XV. Про громадян, звільнених від військової служби по релігійним переконанням; XVI. Про тилове ополчення. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 51. – Ст.449; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 15, 16 августа.*

4, 6. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про увільнення від республіканських і місцевих податків та оплат Українського мішаного екскурсійного акційного товариства”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший – 1928. – № 21. – Ст.187; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 28 серпня.*

10 серпня (субота)

1. Первомайське, с. Первомайського району Маріупольської окр. У правління споживчого товариств надійшла анонімка: „До товаришів кооперативщиків Рядового, Журка і Євенко Кузьми. У тому, що ваші мерзотники, падлюки зерно-хліб позабирали і сіяти пар нема чим і за їхню діяльну роботу вони повинні поплатитися життям. Ви будете побиті – це правда, вам нема життя. Шукаємо момента”. *«Совершенно секретно»: Лубянка – Сталину о положении в стране (1922–1934 гг.). – М., 2002. – Том 6. 1928 г. – С.452.*

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову «Про підстави довгострокового кредитування кооперації». *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 52. – Ст.451.*

11 серпня (неділя)

1, 7. Москва, м. Президія ЦВК СРСР видала постанову про призначення Василя Володимировича Шмидта заступником голови РНК СРСР і РПО СРСР. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел второй. – 1928. – № 44. – Ст.171; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 12 августа.*

14 серпня (середа)

1, 4. Осло, м. у Швеції. 14–18 серпня відбувся УІ міжнародний конгрес істориків, в якому брала участь і делегація радянських науковців на чолі з М.Покровським. Представник УСРР М.Яворський виступив з доповіддю “Західноєвропейський вплив на ідеологію українського громадського руху у першій і третій чверті ХІХ ст.” *Историк-марксист. – 1928. – Т.9. – С.90-95; 50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967 / Сост.: А.И. Алаторцева, Г.Д. Алексеева. – М., 1971. – С.118.*

1, 4, 7. Москва, м. РНК СРСР видала постанову про призначення персональної пенсії автору музики „Інтернаціонала” П. Дегейтеру у розмірі 100 американських доларів щомісяця. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел второй. – 1928. – № 46. – Ст.186.*

3, 6. Харків, м. РНК УСРР видала постанову “Про надання окружним виконавчим комітетам права встановлювати плату за користування мостами”. Стягнення плати об’рунтовувалося необхідністю створення умов для покриття витрат на утримання, ремонт і будівництво мостів місцевого значення. Згідно постановою встановлений ОВК розмір плати не мав перевищувати: за переїзд парокінної навантаженої підводи – 12 коп.; теж, але без вантажу – 10 коп.; однокінної підводи з вантажем – 7 коп., теж, але без вантажу – 5 коп.; ресорного екіпажу – 20 коп.; легкового автомобіля – 50 коп.; заповненої вантажівки – 1 руб.; теж, але без вантажу – 60 коп.; за перегін великої худоби – 2 коп. з голови; теж, але дрібної худоби – 1 коп. з голови. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського*

уряду України. Відділ перший – 1928. – № 21. – Ст.190; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 19 серпня.

15 серпня (четвер)

1. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про зміну п. „е” арт.13 „Положення про сільські ради”. Встановлювався порядок надання права сільським радам проводити у межах своєї території та за правилами Цивільного процесуального кодексу УСРР стягнення за виконавчими листами судових органів на суму до 15 руб. включно, а за відповідної пропозиції суду – на будь-яку суму. Сільради також наділялися правом накладати штрафи за невиконання обов’язкових постанов, виданих органами державної влади. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший – 1928. – № 23. – Ст.196; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 31 серпня.*

1, 2, 3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову «Про дозвіл Народному Комісаріату фінансів Союзу РСР проводити в окремих районах другого тиражу виграшного займу зміцнення селянського господарства з 15 вересня 1928 р.». Ухвалено надати дозвіл для „забезпечення в умовах осіннього бездоріжжя” безперерйного проведення другого тиражу виграшів по займу. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 53. – Ст.467; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 7 сентября.*

1, 3. Харків, м. Економічне управління ОДПУ видало циркуляр про хлібозаготівельну кампанію 1918-1929 господарського року. Запропоновано місцевим органам ОДПУ під час майбутніх хлібозаготівель ретельно з’ясувати причини, в результаті яких селянство може утримуватися від вивезення надлишків хліба на ринок; виявляти факти “нездорової конкуренції” поміж плановими заготівельниками; слідкувати на створенням нормальних умов збереження хліба на елеваторах і складах; продовжувати боротьбу з крадіжками, зайвими витратами, бездіяльністю; організувати ретельну перевірку особового складу працівників хлібозаготівельного апарату тощо. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 2. Май 1927 – 1929. – М., 1999. – С.363-366.*

2. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про порядок вилучення земель під забудову у м.Харкові”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший – 1928. – № 23. – Ст.197; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 2 вересня.*

16 серпня (п’ятниця)

1. Сімферополь, м. Кримської АСРР РСФРР. У чергах за хлібом поширювалася антирадянська, антисемітська агітація на кшталт: „Треба усіх комісарів і жидів та кримський уряд перебити, досить голодівки і безробіття, давайте організуємо погром”. *«Совершенно секретно»: Лубянка – Сталину о положении в стране (1922–1934 гг.). – М., 2002. – Том 6. 1928 г. – С.445.*

2, 6. Харків, м. НКЮ і НКЗ УСРР видали постанову „Про встановлення норми аліментів, належних за арт. 266 ЦПК УСРР переважному задоволенню”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий.* – Х., 1928. – № 20. – Ст.120.

3. Москва, м. РПО СРСР видала постанову «Про взаємовідносини між державними і кооперативними хлібозаготівельниками у хлібозаготівельну кампанію 1928 – 1929 року». Містилася заборона державним хлібозаготівельникам заключати договори з кооперативами та їх об’єднаннями без згоди вищих кооперативних організацій. Здача хліба Акціонерному об’єднанню „Союзхлеб”, заготовленого низовою споживчою кооперацією, зокрема і в УСРР, мала проводитися у порядку, визначеному генеральним договором, укладеним у відповідності з постановою ЦВК і РНК СРСР від 13 червня 1928 р. про організацію хлібозаготівель і хлібопостачання в 1928 – 1929 р. Союзам споживчої та сільськогосподарської кооперації дозволялося виділяти у виробничих районах частину своєї хлібозаготівельної мережі для місцевого постачання. Заготівля хліба у такому випадку мала проводитися за рахунок децентралізованих кредитів, а реалізація хліба – за планами та вказівками місцевих органів народних комісаріатів союзних республік. Заборонялося проведення кооперацією заготівлі хліба через приватних осіб і для приватних хлібозаготівельників. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый.* – 1928. – № 53. – Ст.480; *Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК.* – 1928. – 29 августа.

3, 8. Москва, м. Політбюро ЦК ВКП(б) обговорило питання про скорочення американськими банками кредитів СРСР. Ухвалено доручити РПО провести скорочення валютних витрат плану 1928–1929 р. на 20 млн. руб. у квартал, не зупиняючи при цьому роботи промислових підприємств. *Советское руководство. Переписка. 1928–1941 гг.* – М., 1999. – С.47.

17 серпня (субота)

1. Волинська округа. Присутній на засіданні Врублевської сільради представник РВК заарештував заможного селянина, який закликав протидіяти землеустрою. Через певний час до канцелярії сільради увірвалися близько 600 селян, переважно жінок, які вигукували: „Геть землеустрій, бий землемірів, вигнати їх з села”. Збори по землеустрою були зірвані. *«Совершенно секретно»: Лубянка – Сталину о положении в стране (1922–1934 гг.).* – М., 2002. – Том 6. 1928 г. – С.450.

1, 3. Харків, м. Відбулося засідання політбюро ЦК КП(б)У. Учасники обговорили питання про посилення темпів хлібозаготівель. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.143. – Арк.40.*

18 серпня (неділя)

1. Волинська округа. Відбулися повторні збори Врублевської сільради з питань землеустрою. Натопв жінок оточив приміщення, троє селян на підпитку увірвалися до сільради і побили голову сільради, старшого виконавця та одного землевлаштувальника. Повторні збори не відбулися, голова сільради та активісти були змушені

вийхати до с.Романово. Натовп селян вийшов на поле і перешкодив роботам по землеустрою, які вже почалися. *«Совершенно секретно»: Лубянка – Сталіну о положеніи в стране (1922–1934 гг.). – М., 2002. – Том 6. 1928 г. – С.450.*

19 серпня (понеділок)

4, 7. Київ, м. Народився Довгань Борис Степанович – український скульптор, засл. діяч мистецтв України з 1993. Закінчив 1956 Київський художній інститут (у М. Лисенка, та І. Макагона); працює в галузі станкової та декоративної скульптури; автор творів: „Портрет Стуса” (1968), рельєфи на Будинку технічної інформації (1970), композиція „Татьяна” у парку ім. О.Пушкіна (1973), барельєфи і постать юнака з книжкою в Республіканській бібліотеці для дітей (1977), композиція „Музика” для фонтану в сквері на вул. Архітектора Городецького (1979), портрети В. Вернадського (1987) і Г. Сковороди (1989) в Нац. бібліотеці ім. В. Вернадського, всі – у Києві; пам’ятник О. Пушкіну і фонтан „Перше кохання” в Гурзуфі (1987), композиція „Меркурій” в парку „Олександрія” в Білій Церкві Київськ. обл. (1993). *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядник: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького. – К., 1997. – С.213.*

20 серпня (вівторок)

1. Севастополь, м. Кримської АСРР РСФРР. У зв’язку з поліпшенням якості хліба, у місті з’явилися хлібні черги. *«Совершенно секретно»: Лубянка – Сталіну о положеніи в стране (1922–1934 гг.). – М., 2002. – Том 6. 1928 г. – С.445.*

1. Волинська округа. Натовп жіноцтва, намагаючись перешкодити землеустрою, вдався до спроби убити працівника землеустрою і двох міліціонерів, що мали наглядати за порядком. Міліціонери були змушені зникнути з села. У свою чергу, землемір Тимошук побив до втрати свідомості одну з жінок. Секретар комсомольської ланки прибув на поле з гвинтівкою начебто „для підкріплення землеустрою”. У селі роботи з землеустрою тимчасово припинені. *«Совершенно секретно»: Лубянка – Сталіну о положеніи в стране (1922–1934 гг.). – М., 2002. – Том 6. 1928 г. – С.450.*

21 серпня (середа)

1. Москва, м. Інформаційний відділ ОДПУ в огляді про політичний стан СРСР за липень 1928 р. стосовно ситуації на селі в УСРР виділив такі характерні моменти: *продовольчі утруднення на селі* (факти переселення голодуючих родин у пошуках продовольства до інших округ (Миколаївська, Криворізька), у Херсонській окрузі – поодинокі випадки переселення на Урал; *ненормальності у розподілі хліба* (факти порушення порядку планового постачання хлібом, зокрема „недотримання класового принципу, відсутність точного обліку), неотримання біднотою заброньованого хліба); *кабальні угоди; настрій села у зв’язку з продкризою* (поширення серед бідноти і маломіцного середняцтва побоювань можливості повторення голоду 1919–1921 рр.; антирадянська агітація „куркульсько-заможних елементів”, зокрема

поширення чуток про війну, бунти, повстання робітників, відокремлення України і Білорусії від СРСР та ін.; „На Україні відзначається посилення петлюрівсько-шовіністичних настроїв”); *динаміка масових виступів на ґрунті протруднень* (масових виступів – 5, групових – 6, у тому числі в Проскурівській, Шепетівській, Зінов’євській, Херсонській, Кременчуцькій, Чернігівській, Вінницькій, Старобільській, Одеській округах); *сільськогосподарський податок. Ставлення різних прошарків селян до податкової кампанії* (сильне невдоволення обкладанням побічних заробітків з боку міцних середняків; активна протидія „куркулів” і заможних кампанії по обліку об’єктів обкладання, відмови від отримання окладних листів у Херсонській, Шепетівській, Тульчинській, Кременчуцькій, Криворізькій та інших округах; посилення під час податкової кампанії поразницької агітації, убивство та побиття „куркулями” і заможними податкових і радянських працівників); *антирадянській прояви на селі* (по СРСР – 60 масових і групових виступів, зокрема в УСРР 5 на ґрунті землеустрою); *терор* (по СРСР – 115 терактів, у тому числі в УСРР – 27; почастишали випадки підпалів бідняками майна „куркулів” і заможних селян: у Миколаївській окрузі зареєстровано 13 підпалів; у Пуятіно, с. Дніпропетровської округи після роздачі окладних листів пострілом через вікно убитий голова сільради); *листівки* (по СРСР – 29 випадків, у тому числі в Україні – 13; триваюче збільшення у Первомайській, Херсонській, Миколаївській, Ніжинській, Бердичівській округах листівок „петлюрівсько-шовіністичного характеру” – з призовом „до організованого виступу проти „московського засилля і до боротьби за вільну Україну”). «*Совершенно секретно*»: *Лубянка – Сталину о положенни в стране (1922–1934 гг.)*. – М., 2002. – Том 6. 1928 г. – С.384–393, 413.

1. Москва, м. Інформаційний відділ ОДПУ в огляді про політичний стан СРСР за липень 1928 р. стосовно ситуації у Криму виділив такі характерні моменти: *стан хлібного ринку* (масовий приплив селян і спекулянтів з України, купівля ними хліба по цінам, які значно перевищують ринкові; вивезення до України хліба у значній кількості, поширення у зв’язку з цим тривожних настроїв у Криму; ухвалення РНК Криму рішення у разі продовження хлібної кризи запровадити псисько-карткову систему); *податкова кампанія* (незадовільний стан роботи з популяризації ЄСПП серед селян, успіх агітації „куркулів” за часткову ліквідацію господарств). «*Совершенно секретно*»: *Лубянка – Сталину о положенни в стране (1922–1934 гг.)*. – М., 2002. – Том 6. 1928 г. – С.400.

2, 3. Харків, м. Постановою РНК УСРР затверджено “Положення про фонди довгострокового кредитування кооперації при Всеукраїнському кооперативному банку. Рішення прийняте на підставі арт.16. постанови РНК СРСР від 20 лютого 1928 р. „Про засади довгострокового кредитування кооперації”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший – 1928. – № 23. – Ст.199; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 5 вересня.*

3. Харків, м. РНК УСРР видала постанову “Про заходи боротьби з бур’янами”. Містилися зобов’язання: „усіх фактичних користувачів на всіх земельних ділянках”

– планово здійснювати боротьбу з бур'янами; НКЗС УСРР – своєчасно видавати відповідні інструкції місцевим органам влади; ОВК – видавати обов'язкові постанови, призначати штрафи за їх невиконання; ОВК і РВК – вжити заходів для того, щоб земельні громади „своєчасно розробили і запровадили у життя заходи до боротьби з бур'янами”; НКЗС, НКО УСРР – забезпечення проведення агрокультурних заходів для знешкодження бур'янів. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший – 1928. – № 24. – Ст.202; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 5 вересня.*

3, 10. Москва, м. РНК СРСР видала постанову «Про надання допомоги населенню постраждалих від недороду округ Української соціалістичної радянської республіки і Автономної Молдавської радянської соціалістичної республіки». Ухвалено із загальної кількості хліба, заготовленого в 1928–1929 р. в УСРР державними і кооперативним заготівельниками забронювати 8 млн. пуд. (131040 тонн) ярових культур як насінневий фонд; відтермінувати до 1 жовтня 1929 р. бідняцьким групам населення постраждалих округ – погашення усієї виданої у кампанію 1928 р. озимої насінневої позики, середняцьким групам – погашення 50% цієї позики; при проведенні плану контракції в недорідних округах збільшити розмір асигнувань за контрактований гектар в середньому до 10 руб.; план постачання УСРР насінням для озимої посівної кампанії 1928 р. збільшити з 1 млн. пуд. (180180 тонн) до 14 млн. 200 тис. пуд. (232590 тонн), для цього визнати необхідним завезення до 15 вересня 1928 р. озимого насіння з Північного Кавказу до УСРР у розмірі 2 млн. пуд. (32760 тонн); дозволені до використання для посівів на Північному Кавказі 1 млн. 400 тис. пуд. (22932 тонни) апробованої озимої пшениці, у порядку обміну на рядове зерно, скоротити з 700 тис. пуд. (11466 тонн), з тим, щоби інші 700 тис. пуд. (11466 тонн) були спрямовані в УСРР у рахунок вищезгаданих 2 млн. пудів (32760 тонн) насіння. Містилися настанови: НКФ СРСР – у двохтижневий термін розглянути заявки уряду УСРР про надання знижки по сільськогосподарському податку; Комісії у складі Г.Ф. Гринько та представників УСРР під головуванням Н.П. Брюханова – у трьохденний термін встановити як розміри додаткового відпущення необхідних коштів, так і джерела їх асигнування та представити відповідну доповідь заступнику голови РНК СРСР і РПО СРСР Я.Е. Рудзутаку; ЕН УСРР – вжити заходів для виконання плану постачання насінням УСРР до озимої посівної кампанії 1928 р.; споглядати за тим, щоб все насіннєве зерно радянських господарств Цукротреста було використане для виконання плану озимої кампанії, залишити в радянських господарствах лише кількість зерна, необхідну для задоволення потреб у насінні самих радянських господарств; НКФ СРСР і Державній плановій Комісії СРСР – розглянути у двохтижневий термін заявки уряду УСРР, пов'язані з наданням насінневої та продовольчої допомоги населенню постраждалих регіонів. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 56. – Ст.497.*

4, 7. Тетерино, с. тепер Могильовської обл. Народився Мешкіс Броніслав

Вікторович (пішов з життя 9. 06. 1985, Одеса) – український режисер, народний артист України (1980). Закінчив 1958 Київський театральний інститут; 1961-63 режисер, 1974-85 – головний режисер Одеського українського музично-драматичного театру; режисер-постановник вистав: „Ярослав Мудрий” І. Кочерги (1970), „Борис Годунов” О. Пушкін (1982) та ін. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядник: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького. – К., 1997. – С.409.*

22 серпня (четвер)

2, 6. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову «Про збирання з папроплавних пасажирських квитків на користь Союзу товариств Червоного хреста і Червоного напівмісяця радянських соціалістичних республік». Ухвалено проводити стягнення у розмірі 10 коп. з кожного квитка, вартістю дорожче 3 рублів. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 53. – Ст.472.*

2, 6. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову «Про зміну ст. ст.7 і 8 постанови Центрального Виконавчого Комітету і Ради Народних Комісарів Союзу РСР від 7 вересня 1927 року про заходи для забезпечення правильної виплати заробітної плати робітникам, службовцям та селянам, що зайняті на роботах у приватних підприємств (постачальників), а також внесків на соціальне страхування вказаних осіб». Ухвалено встановити порядок притягнення посадових осіб державних, кооперативних та інших громадських установ чи підприємств за порушення правил виплат до відповідальності у кримінальному чи дисциплінарному порядку із зобов'язанням їх компенсувати спричинені відповідній установі чи підприємству збитки (у розмірі не більше трьохмісячного заробітка цієї особи); при нестачі майна для погашення заборгованості по заробітній платі замовнику належало безпосередньо відповідати перед зайнятими на роботах працівниками і страховими органами; аналогічна відповідальність покладалася на приватних осіб (фізичних чи юридичних), які виступали замовником робіт. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 53. – Ст.471.*

3, 7. Харків, м. РНК УСРР видала постанову “Про утворення при раді народних комісарів УСРР Комітету хімізації народного господарства”. Визначалися мета, завдання діяльності, персональний склад Комітету (голова – В.П. Затонський). *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший – 1928. – № 23. – Ст.201; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 31 серпня.*

23 серпня (п'ятниця)

3, 8. Москва, м. РПО СРСР видала постанову «Про заходи для посилення експорту товарів другорядного значення». Містилося зобов'язання державним і кооперативним заготівельникам посилити заготівлю другорядного експорту, виявлення нових об'єктів такого експорту, поширити заготівельну роботу на нові не охоплені заготівлями райони. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства*

Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 54. – Ст.488; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 1 сентября.

24 серпня (субота)

8. Москва, м. ЦВК СРСР оприлюднив Договір про гарантії та нейтралітет між СРСР і Персією, підписаний у Москві 1 жовтня 1927 р., а також Угоду про експлуатацію рибних промислів південного узбережжя Каспійського моря між СРСР і Персією, підписану у Москві 1 жовтня 1927 р. *Собрание законов и распоряжений Рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел второй. – 1928. – № 41. – Ст.160-161.*

25 серпня (неділя)

1. Харків, м. За розпорядженням НКО УСРР організовано Всеукраїнський заочний інститут народної освіти. У структурі Інституту передбачені факультети: основний (соцвиху) у складі відділів комплексників, дошкільних працівників, працівників інтернатних дитячих закладів та 6-місячних курсів піонервожатих; спеціальний – у складі відділів соціально-економічного, літератури і мови, фізико-математичного, біологічного. Для вчителів національних меншостей при ВЗІНО створювались додаткові курси з окремих дисциплін. Протягом першого року існування інституту охоплено навчанням 17,5 тис. педагогів, а включно з працівниками культурно-освітніх закладів – до 20 тис. осіб. *Культурне будівництво в Українській РСР. 1928 – червень 1941. Збірник документів і матеріалів. – К., 1986. – С.345.*

8. Москва, м. Оголошено про обмін Нотами про торговельні взаємини між Союзом Радянських Соціалістичних Республік і Персією, що відбувся у Москві 1 жовтня 1927 р. *Собрание законов и распоряжений Рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических республик. Отдел второй. – 1928. – № 42. – Ст.162.*

27 серпня (вівторок)

8. Париж, м. Франції. Прийнято Пакт Келлога – договір про заборону війни у якості знаряддя національної політики. Документ підписали представники Німеччини, Бельгії, США, Франції, Великобританії, Італії, Японії, Польщі, Чехословаччини. Від імені СРСР пакт підписав тимчасово виконуючий обов'язки наркома закордонних справ М.Литвинов. Договір ратифікований СРСР 29 серпня 1929 р. (Ф.Б. Келлог (1856–1937) – американський державний діяч і дипломат, у 1925–1929 р. – держсекретар США). *Собрание законов и распоряжений Рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических республик. Отдел первый. – 1928. – № 60. – Ст.541.*

28 серпня (середа)

4, 7. Народився Апатський Володимир Миколайович – український фаготист, народний артист України (1996), доктор мистецтвознавства (1993). 1953 закінчив Білоруську консерваторію, 1956 – аспірантуру при Ленінградській консерваторії,

1951-57 – працював в симфонічних оркестрах Мінська і Ленінграда; 1957-81 – в оркестрі Київського театру опери та балету, водночас концертна діяльність як соліста; записав 40 платівок, у т.ч. сольні; з 1967 – викладач Київської консерваторії (тепер Національна музична академія, з 1986 – її професор); створив київську школу фаготистів, автор праць з методики викладання та проблем виконання на духових інструментах. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядник: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького. – К., 1997. – С.24.*

29 серпня (четвер)

1. Харків, м. ВУЦВК видала постанову “Про встановлення строків виборчої кампанії 1929 року”. Ухвалено провести перевибори рад та з’їзди рад у період з 1 січня до 1 квітня 1929 року, звітньо-перевиборчу кампанію на місцях – з 1 листопада 1928 р. до 1 січня 1929 р., сільських рад і сільських ревізійних комісій – з 1 до 25 січня 1929 р., міських та селищних рад і селищних ревізійних комісій – з 15 лютого до 15 березня 1929 р.; скликати районні з’їзди рад у період між 25 лютого і 10 березня, XI Всеукраїнський з’їзд Рад – 4 квітня 1929 р. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший – 1928. – № 24. – Ст.205; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 9 вересня.*

2, 3, 6. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про порядок, як місцеві виконавчі комітети і ради мають робити позики”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший – 1928. – № 24. – Ст.208; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 11 вересня.*

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову «Про розмір акцизного обкладання хлібного вина». Ухвалено встановити додаткове акцизне обкладання у таких розмірах: на хлібне вино (горілку) міцністю 40 градусів (крім основного акцизу у розмірі 30 коп. з градуса або 2 руб. 44 коп. з літра безводного спирту, що у ньому міститься) – 4 руб. 60 коп. з відра або 37 руб. 40 коп. з гектолітра; на горілку з фруктовово-виноградного спирту – лише основний акциз у розмірі 23 коп. з градуса або 1 руб. 87 коп. з літра безводного спирту, що у ній міститься; на ретифікований спирт міцністю вище 40 градусів, що відпускається для споживання при роботах в особливо важких умовах (крім основного акцизу у розмірі 30 коп. з градуса або 2 руб. 44 коп. з літра безводного спирту, що у ньому міститься) додатковий акциз у розмірі 4 руб. 60 коп. з відра або 37 руб. 40 коп. з гектолітра; на столове хлібне вино (горілку вищої очистки) міцністю 40 градусів (крім основного акцизу у розмірі 30 коп. з градуса або 2 руб. 44 коп. з літра безводного спирту, що у ній міститься) – 8 руб. з відра або 65 руб. з гектолітра. Постанова вводилася у дію: стосовно хлібного вина (горілки) – з 1 жовтня 1928 р., на столове хлібне вино (горілку вищої очистки) – з 1 вересня 1928 р. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 54. – Ст.483; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 1 сентября.*

4. Харків, м. НКО УСРР видав постанову “Про викладання іноземних мов у вузах”. Констатувався неприпустимо низький рівень викладання іноземних мов,

містилася вимога “рішуче покласти край такому ненормальному станові викладання чужоземних мов”; пропонувалося вжити заходів для підвищення рівня кваліфікації викладачів, встановити обов’язковий мінімум для студентів вивчення однієї іноземної мови (німецької або англійської), прирівняти іноземну мову як дисципліну до інших дисциплін, встановивши для кошного курсу первний обсяг засвоєння мови, викладачам досконало попрацювати навчальні курси з методичного боку, адміністрації вузів подбати про створення нормальних умов для вивчення іноземних мов студентами (поділ на групи, придбання підручників, наочного приладдя тощо). *Культурне будівництво в Українській РСР. 1928 – червень 1941. Збірник документів і матеріалів.* – К., 1986. – С.53-54.

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову «Про всесоюзний перепис дрібної та ремісничої промисловості». Ухвалено провести перепис на початку 1929 р., доручивши це ЦСУ СРСР. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый.* – 1928. – № 53. – Ст.473.

4, 6. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про увільнення Одеського державного цирку від місцевих податків і оплат”. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду Української Соціалістичної Радянської Республіки.* – 1928. – № 24. – Ст.207; *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 11 вересня.

6, 9. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про увільнення рад фізичної культури від місцевого податку з будівель і від орендної плати за земельні ділянки”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. Відділ перший* – 1928. – № 24. – Ст.209; *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 11 вересня.

8. Москва, м. Президія ЦВК СРСР видала постанову «Про приєднання Союзу РСР до договору про відмову від війни». Ухвалено приєднатися до договору, підписаному в Парижі 27 серпня 1928 року представниками Німеччини, Бельгії, США, Франції, Великобританії та її домініонів, Італії, Японії, Польщі, Чехословаччини. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый.* – 1928. – № 60. – Ст.541; *Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК.* – 1928. – 18 септября.

30 серпня (п’ятниця)

1, 7. Москва. М. Бухарин написав листа Й. Сталіну, в якому характеризував внутрішньополітичний і зовнішньополітичний стан країни, як дуже важкий, висловлював занепокоєння з приводу триваючого перегляду економічної політики, вказував на небезпеки цього та неможливості відвертого обговорення важливих політичних питань на рівні партійної верхівки. С.38-39. „[...] Якщо зруйнована навіть центральна мислительна лабораторія, якщо між собою не можна без боязні і запідозрень по совісті обговорити важливіші питання політики, тоді положення стає небезпечним. – Наголошував він. – Народне господарство не виконавчий секретар. Йому не можна пригрозити відданням під суд, на нього не накричиш. А у нас немає осмислювання.

Самокритика та інше – та відсутність ідейного зв'язку у керівництві – це парадокс з парадоксів, котрий є небезпечним надзвичайно”. *Советское руководство. Переписка. 1928–1941 гг. – М., 1999. – С.38-40.*

3. Москва, м. РПО СРСР видала постанову «Про заходи для сприяння розвитку тютюнництва». *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 57. – Ст.512.*

4. Харків, м. ЦК КП(б)У затвердив резолюцію “Стан вузів України”. *Вісті Центрального Комітету Комуністичної партії (більшовиків) України. – 1928. – № 15. – С.9-11.*

31 серпня (субота)

1, 4. Москва, м. РПО СРСР затверджено „Статут видавництва „Дер Емес” (Правда)”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел второй. – 1928. – № 49. – Ст.199.*

1, 3. Москва, м. РПО СРСР затверджено „Статут державного тютюнового синдикату („Табсиндикат)”. Документ містив розділи: I. Загальні положення; II. Капітали і прибуток синдикату; III. Прийом і вибуття членів Синдикату, права та обов'язки їх; IV. Управління Синдикату і ревізія його діяльності; V. Звітність синдикату; VI. Припинення діяльності синдикату. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел второй. – 1928. – № 50. – Ст.202.*

3. Москва, м. РПО СРСР видала постанову «Про державне інспектування сіна». Ухвалено з метою впорядкування сінного ринку встановити обов'язкове державне інспектування товарного сіна, що перевозиться по залізницях і водних шляхах. Інспектування покладалося на органи державної хлібної інспекції НКЗВТ СРСР. Встановлювався порядок стягнення зборів за інспектування, здійснення аналізу та експертизи сіна. Спірки між органами державної інспекції та володарями та утримувачами сіна належало розглядати хлібним арбітражним комісіям. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 55. – Ст.491.*

3, 6. Харків, м. НКВС УСРР видав постанову „Як мають сільради притягати людиність чистити колодязі громадського користування”. Визначався порядок притягнення сільрадами населення для громадських робіт з чистки колодязів. Заборонялося використовувати на таких роботах: осіб, молодших 18 років; жінок віком до 40 років; чоловіків після 45 років; тимчасово непрацездатних; інвалідів; жінок за 8 тижнів перед пологами і 8 тижнів після пологів; жінок з дітьми до 8 років і тих, хто годує груддю (робилося застереження про необхідність притягнення жінок до такого роду робіт лише у виняткових випадках); усіх урядових осіб села, у тому числі членів виконкомів і рад, уповноважених земельних громад і сільських виконавців; членів правлінь громадських організацій (профспілок, кооперативів, КНС і комітетів взаємодопомоги); інших осіб на розсуд сільради. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий. – Х., 1928. – № 21. – Ст.127.*

4. Харків, м. Постановою НКО УСРР затверджено „Положення про Державний історико-культурний заповідник (колишній монастир „Босих Кармелітів”) у м.Бердичеві”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий.* – Х., 1928. – № 20. – Ст.122.

Серпень

1. Москва, м. ОДПУ зареєстровано в Україні 21 випадок терористичних актів, 25 випадків поширення антирадянських листівок, у тому числі 10 – “петлюрівського характеру”: у с.Сальниці Уланівського району Бердичівської округи виявлено листівку “До ЦВК. Мародерам-більшовикам. Нота і ультиматум від громадян землеробів України”. “Геть в ... матері радянську ненаситність, експлуататори, спекулянти, анархісти, мародери, – зазначалося в ній. – Ми собі постановили гетьмана Левицького, а вас не бажасмо неньки 65 мільйонів України; ми в себе будемо хазяювати як Польща хазяює сама. Нехай живе Америка, Англія, Франція, Іспанія, Італія, Японія, Польща, Румунія... Хай живе мірова Антанта!” *«Совершенно секретно»: Лубянка – Сталину о положеніи в стране (1922-1934 гг.). Редакционный совет: А.Н.Сахаров, Г.Н.Севастьянов, В.С.Христофоров, В.К.Виноградов, Т.Вихавайнен, М.Кивинел, А.Гэтти, Л.Виола, Л.П.Колодникова.* – М., 2002. – Т.6. 1928 г. – С.439, 451.

1 вересня (неділя)

10. Харків, м. Відбулося засідання політбюро ЦК КП(б)У. Учасники обговорили питання про допомогу округам, що потерпіли від недороду. *ЦДАГОУ.* – Ф.1. – Оп.6. – Спр.143. – Арк.41.

3 вересня (вівторок)

1. Москва, м. Політуправління РСЧА поінформувало вище партійне керівництво про настрої військовослужбовців у зв’язку із заходами на селі. Констатувалося зменшення припливу гостро негативних за змістом листів до казарми з села; позитивну реакцію червоноармійців на рішення липневого пленуму ЦК ВКП(б) не допускати надалі надзвичайних заходів при проведенні хлібозаготівель; неоднозначне ставлення військовослужбовців до ідеї організації колгоспів. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 2. Май 1927 – 1929.* – М., 1999. – С.373-378.

2, 3. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про врегулювання взаємин державних органів з кооперацією”. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду Української Соціалістичної Радянської Республіки.* – 1928. – № 24. – Ст.211; *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 21 вересня.

3, 8. Харків, м. НКЮ, Уповнаркомзаксправ Союзу РСР при уряді УСРР видали постанову „Як мають громадяни Польської республіки в межах УСРР учиняти всілякі договори та майнові правочини”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий.* – Х., 1928. – №18. – Ст.111.

4 вересня (середа)

1, 3. Москва, м. ВРНГ СРСР затверджено „Статут державної технічної контори „Торфобуд”. Документ містив розділи: I. Загальні положення; II. Статутний капітал „Торфобуду”; III. Управляючий „Торфобуду”, його права та обов’язки; IV. Спеціальні капітали „Торфобуду” і прибуток; V. Звітність „Торфобуду”. Ревізія його діяльності; VI. Зміна статуту „Торфобуду”; VII. Припинення діяльності „Торфобуду”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел второй. – 1928. – № 50. – Ст.203.*

2, 3. Харків, м. РНК УСРР видала постанову “Про республіканський фонд кредитування комунального господарства УСРР”. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду Української Соціалістичної Радянської Республіки. – 1928. – № 25. – Ст.215; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 7 жовтня.*

3, 10. Москва, м. РПО СРСР видала постанову «Про надання Економічній нараді Української соціалістичної радянської республіки права зниження у 1928–1929 р. норм обов’язкового окладного страхування у сільських місцевостях до розмірів норм 1927–1928 р.»). Документ ухвалено, „враховуючи спричинений недородом велике зростання падіжу тварин в окремих округах та пов’язану з цим високу збитковість операцій держстраху СРСР по цих округах та можливість, зважаючи на падіння цін, „спекулятивної прирізки тварин”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 59. – Ст.533; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 28 сентября.*

3, 5. Харків, м. РНК УСРР видала постанову “Про республіканський лікарницько-будівельний фонд УСРР”. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду Української Соціалістичної Радянської Республіки. – 1928. – № 25. – Ст.216.*

3, 4. Харків, м. РНК УСРР видала постанову “Про республіканський шкільно-будівельний фонд УСРР”. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду Української Соціалістичної Радянської Республіки. – 1928. – № 25. – Ст.217; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 2 жовтня.*

5 вересня (четвер)

1. Москва, м. Президія ЦВК СРСР видала постанову «Про посилення діяльності районних, волосних та сільських ревізійних комісій». *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 63. – Ст.580; Известия ЦИК ССР и ВЦИК. – 1928. – 20 вересня.*

1, 3. Москва, м. РНК СРСР затвердила „Статут Всесоюзного державного акціонерного товариства „Союзхліб”, підписаний 20 червня 1928 р. заступником народного комісара зовнішньої і внутрішньої торгівлі СРСР Зінчуком. Документ містив розділи: I. Загальні положення; II. Статутний капітал товариства, акції, права і обов’язки їх власників; III. Органи управління і ревізії товариства: а) загальне зібрання акціонерів; б) рада; в) правління; г) ревізійна комісія товариства;

IV. Звітність у справах товариства, розподіл прибутку і видача дивіденда. Метою товариства „Союз хліб” проголошено „заготівлі, збут і переробка хліба, зернофуражу, масло насіння і продуктів їх переробки”. Визначалися основні напрями діяльності товариства: заготівля, купівля і переробка хліба, зернофуражу і масло насіння на терені СРСР; експлуатація, аренда, придбання у власність, спорудження для власних потреб та для потреб інших державних і кооперативних організацій млинів, маслоробних заводів, елеваторів, сушилок, амбарів, складів та ін.; закупівля у межах СРСР та за кордоном реманент, машини і матеріали, необхідні для спорудження, оснащення, експлуатації та ремонту підприємств товариства; збереження і перевезення територією СРСР та за кордоном належних товариству продуктів і товарів по залізницях, водних шляхах та гужовим транспортом, купівля, аренда та експлуатація необхідних транспортних засобів; проведення торгівлі хлібними та іншими зерновими та фуражними продуктами, необхідними асортиментними товарами на території СРСР та за кордоном; здійснення комісійних операцій з зерном, фуражем, маслonaсінням та продуктами їх переробки; відкриття контор, відділень, зсипних пунктів та терені СРСР; користування різного роду позиками; участь у якості засновника, пайщика чи акціонера у різних державних об'єднаннях, дотичних до „Союз хліб” по роду діяльності; організація науково-дослідницьких і лабораторних установ, видання наукових, довідкових та інших праць і періодичних видань тощо. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел второй. – 1928. – № 45. – Ст.182.*

4, 7. Київ, м. Народилася Кузякіна Наталія Борисівна (пішла з життя 22.05.1994, Санкт-Петербург) – український літературознавець, театрознавець, критик, доктор мистецтвознавства (1971), професор (1972). Закінчила 1948 Київський університет, 1962-68 – співробітниця Інституту мистецтва, фольклору та етнографії, 1969-72 – викладач Київського театрального інституту, з 1972 – Ленінградського інституту театру, музики та кінематографії; досліджувала українську драматургію та режисуру, творчість І. Кочерги, Л. Українки, Л. Курбаса, М. Куліша, О. Довженка; автор сценаріїв документальних фільмів „Пастка” і „Тягар мовчання” (1991, Київнаучфільм) – про останні дні життя Л. Курбаса і М. Куліша на Соловках. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядник: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького. – К., 1997. – С.342.*

6 вересня (п'ятниця)

3, 6. Харків, м. УЕН видала постанову „Про зниження норм обов'язкового окладного страхування коней від падіжу по деяких районах та округах УСРР на 1928-29 рік”. Ухвалено знизити норми обов'язкового окладного страхування коней від падежу до 50 руб. у сільських місцевостях та містах Запорізької, Зінов'євської, Ізюмської округ, Бахмачського, Буринського, Дмитрівського, Октябрського районів Конотопської округи, Куп'янській, Лубенській, Луганській,

Мелітопольській, Ніжинській, Миколаївській, Одеській, Полтавській, Прилуцькій, Роменській, Сталінській, Старобільській, Сумській, Харківській, Херсонській, Шевченківській округ. *Збірник законень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий.* – X., 1928. – №20. – Ст.116; *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 18 вересня.

7 вересня (субота)

1, 7. Москва, м. Президія ЦВК СРСР видала постанову «Про перейменування поселення Олешки Херсонської округи Української соціалістичної радянської республіки у поселення „Цюрупінськ”». *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый.* – 1928. – № 60. – Ст.542.

1. Москва, м. ЦВК СРСР ухвалив заснувати орден Трудового Червоного Прапора. *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.373.

3. Москва, м. РНК СРСР видала постанову «Про заходи по господарській допомозі селянській бідності». Документ містив два розділи: I. Заходи в області грошового кредитування сільської бідності; заходи в області постачання сільської бідності засобами виробництва та інших форм допомоги селянській бідності. Зокрема, ухвалено із загальної суми, спрямованої у 1928–1929 бюджетному році на кредитування одноосібних господарств за системою сільськогосподарської позики, видати щонайменше 40% бідняцьким господарствам; видавати цій категорії селян позики для придбання тварин і машин, спорудження будівель тощо, передбачивши можливість виділення дострокових позик, збільшення загальної суми позики; встановити розмір відсотків за користування такими позиками на рівні не більше 4% річних тощо. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый.* – 1928. – № 59. – Ст.530; *Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК.* – 1928. – 8 септября.

9 вересня (понеділок)

4,7. Парасковіївка, с. тепер Куликове Полтавської обл. Народився Головка Борис Олександрович – український художник-оформлювач заслужений майстер нар. творчості УРСР (1984). Оформив музеї: літ.-меморіальний І.П.Котляревського (1968-69), історії авіації і космонавтики ім. Ю.В. Кондратюка (1986, обидва – в Полтаві), театр., муз. та кіномистецтва України в Києві (1975-82), заповідник-музей М.В.Гоголя в с.Гоголевому Шишацького району Полтавської обл. (1983-84), всі – у співавторстві. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядник: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького.* – К., 1997. – С.161.

11 вересня (середа)

1. Лукановка, с. Ольшевського району Чернігівської округи. Пострілом через вікно з відрізу вбитий голова сільради – член КП(б)У. За показами міського сільського

активу, убивство здійснене на ґрунті здійснюваних кампаній. *«Совершенно секретно»*: Лубянка – Сталину о положении в стране (1922–1934 гг.). – М., 2002. – Том 6. 1928 г. – С.502.

1, 3. Москва, м. РНК СРСР видала постанову про недоліки в обкладанні селян сільськогосподарським податком. Встановлено наступні порушення правил оподаткування: переобкладання неземлеробських доходів робітників у деяких випадках у розмірі 35% і вище; часте обкладання в індивідуальному порядку трудових господарств, іноді типово середняцьких, котрі не мають жодних нетрудових доходів; значне переобкладання багатосімейних середняцьких господарств. Містилася вимога до місцевих органів влади виправити встановлені недоліки і не припускати надалі їх повторення. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 2. Май 1927 – 1929.* – М., 1999. – С.373-378.

1. Москва. Начальник ПУ РСЧА А.С. Бубнов надіслав лист К.Є. Ворошилову, в якому поінформував про триваючу в армії опозиційну діяльність засудженого пленумом РВР СРСР у липні 1928 р. „толмачевсько-білоруського угруповання”. Містилася пропозиція „міцно вдарити по нинішній роботі внутріармійської опозиції, зім’яти її та ліквідувати”, наприкінці 1928 р. розгромити її на окружних і дивізійних партконференціях, „добившись повної єдності думок (одноголосних голосувань)”. Наводився план конкретних заходів для цього: жорстко карати будь-які спроби „підпільної роботи (шушукання по „лісочках”, петиційні кампанії); «ряд людей „бузотерські налаштованих попередити „басом”»; видати до кінця вересня „Положення” (про комісара, про ланку, про господарські комісії та ін.); зібрати нараду у складі начальників політуправлінь округів, командувачів та помічників командувачів корпусів, дивізій, полків «для „провентилювання” „положення”»; реалізувати рядом наказів червневу резолюцію РВР СРСР, і тих, хто ухиляється від її виконання – „ґріти без поблажливості”; отримати від ЦК (у резолюції по доповідях про армію) засудження внутріармійської опозиції; після січневої Всесоюзної партконференції провести розширену нараду, продовжити викриття „ідеології” білоруської резолюції; до партійної конференції опублікувати у пресі ряд відповідних статей. *Советское руководство. Переписка. 1928–1941 гг.* – М., 1999. – С.42-43.

13 вересня(п’ятниця)

3, 6. Харків, м. Постановою УЕН затверджено „Інструкцію про порядок надання пільг з обов’язкового окладного страхування у сільських місцевостях та в містах в 1928 – 1929 році”. Документ містив розділи: I. Як надавати пільги у сільських місцевостях; II. Як надавати пільги у містах. Зокрема, визначався порядок надання пільги селянам у формі повного або часткового звільнення від страхових платежів для бідняцьких господарств, родин червоноармійців, переселенців, товариств громадського обробку землі та машинно-тракторним товариствам, добровільним пожежним організаціям. Передбачалося повне звільнення від страхових внесків або ж

скорочення цих виплат на 50% для „біднішої людності і громадян, що потерпіли від стихійного лиха”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий.* – X., 1928. – №20. – Ст.118.

14 вересня (субота)

1, 3. Москва, м. РНК СРСР видала постанову “Про обов’язкове збирання гарнцевого збору” (гарнцевий збір – відрахування частини зерна, що поступало на млини, як плата за перемол; назва пішла від міри сипучих тіл “гарнець” – 3,28 л). Ухвалено для організації постачання сільської бідноти і посилення державних хлібних ресурсів встановити на усіх млинах обов’язкове збирання гарнцевого збору за перемол зерна; зібране належало здавати державним чи кооперативним організаціям по конвенційним цінам для місцевого постачання, переважно сільської бідноти. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 2. Май 1927 – 1929.* – М., 1999. – С.782; *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства СССР. Отдел первый.* – 1928. – № 61. – Ст.555.

16 вересня (понеділок)

3. Москва, м. РПО СРСР видала постанову «Про обов’язкове окладне страхування від вогню шкіл і лікарень у сільських місцевостях». *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый.* – 1928. – № 59. – Ст.532.

17 вересня (вівторок)

1, 3. Москва, м. Політбюро ЦК ВКП(б) ухвалило створити комісію у складі: Молотов, Кубяк, Мікоян, Чубар, Лежава та ін. для опрацювання заходів щодо поліпшення справи контракції. *Советское руководство. Переписка. 1928–1941 гг.* – М., 1999. – С.48.

1. Київ, м. Відбулися маневри частин РСЧА. *Советское руководство. Переписка. 1928–1941 гг.* – М., 1999. – С.49.

18 вересня (середа)

3. Харків, м. РНК УСРР видала постанову “Як користуватися державним земельним майном і направляти прибутки з нього”. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду Української Соціалістичної Радянської Республіки.* – 1928. – № 25. – Ст.220; *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 26 вересня.

4. Харків, м. РНК УСРР видала постанову “Про Український науково-дослідний інститут сільськогосподарського машинознавства та машинобудування при Вищій раді народного господарства УСРР”. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду Української Соціалістичної Радянської Республіки.* – 1928. – № 25. – Ст.221; *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 28 вересня.

19 вересня (четвер)

1. Москва, м. А.І. Мікоян написав листа А.І. Рикову, в якому поінформував про

існування суттєвих проблем у валютному та хлібному питаннях. Він, зокрема, вказував на: насування „кредитної блокади”, зумовленої посиленням мусуванням у закордонній пресі розмов про „невирішені господарські утруднення СРСР та про господарську кризу”; ускладнення з продовольчим постачанням споживчих районів наприкінці серпня – у вересні через відсутність продовольчих запасів. Містився в цілому негативний прогноз щодо продовольчого стану у поточному господарському році внаслідок недороду та зриву хлібозаготівель в Україні і Криму. Наголошувалося на потребі орієнтуватися на заготівлі не більше 630 млн. пуд., економній витраті хліба, домішування до пшениці овсу та ячменя. Повідомлялося про рішення СПО СРСР збільшити план постачання насінням до 14 млн. пуд. по Україні, і відповідно по РСФРР. *Советское руководство. Переписка. 1928–1941 гг. – М., 1999. – С.44-47.*

1. Москва, м. К.С. Ворошилов написав листа Г.К. Орджонікідзе про успішно проведені 17 вересня 1928 р. у Києві маневри, добрий настрій військових частин і позитивне ставлення населення до РСЧА. „Проходження військ після маневрів через Київ. – писав він, – перетворилося у грандіозний тріумфальний хід Червоної армії. Усе, буквально, місто було на вулиці. Я не перебільшу, якщо скажу, що у 70% народу, який запрудив вулиці і тротуари, були квіти, у великій і меншій кількості. Квітів було стільки, що не тільки червоноармійці несли величезні букети, але навіть коні, тачанки, автомобілі, повозки, усе потонуло в квітах, котрими буквально засипало населення війська, що проходили. Частина рухалися по килиму живих квітів, така велика кількість їх було, і так щедро нагородили мешканці Києва наших Червоних бійців. [...] Я себе почував під час цих великих шанувань досить поганувато. Адже у квітах і восторгах населення була закладена і надія, і віра, і зобов'язання, звернуті до Червоної армії. За квіти треба буде платити кров'ю. Але ж не кров потрібна Київському пролетарію, обивателю, а гарантія від повторення 18-19 рр., ось за що ми отримали такі щедрі задатки. Так, „важка ти, шапка Мономаха”...”. Поряд з цим у листі містилося повідомлення про триваючі у військах опозиційні настрої прихильників „білорусько-толмачевського угруповання”. *Советское руководство. Переписка. 1928–1941 гг. – М., 1999. – С.48-49.*

2, 3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову «Про випуск державної внутрішньої одинадцятивідсоткової позики 1928 року». Ухвалено випустити „Державну внутрішню одинадцятивідсоткову позику 1928 року”, на суму в 300 млн. руб., в облигаціях по 50 руб., 100 руб., 500 руб. і 5000 руб., строком на 10 років – з 1 вересня 1928 до 1 вересня 1938 року. Встановлювався термін початку погашення позики – з 1 березня 1934 року. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 60. – Ст.550; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 23 сентября.*

20 вересня (п'ятниця)

3, 8. Москва, м. Політбюро ЦК ВКП(б) обговорило валютний план на 1928 – 1929 р. Ухвалено затвердити план експорту у розмірі 920 млн. руб., імпорту по заходу –

610 млн. руб. *Советское руководство. Переписка. 1928–1941 гг. – М., 1999. – С.47.*

21 вересня (субота)

1. Москва, м. Президія ЦВК СРСР видала постанову «Про перейменування Петроверовського району Одеської округи у „Жовтневий” та містечка Петроверка у „Жовтневе”». *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 61. – Ст.553; Известия ЦИК ССР и ВЦИК. – 1928. – 14 октября.*

24 вересня (вівторок)

3, 6. Харків, м. РНК УСРР видала постанову “Про покладання на районні виконавчі комітети збирання страхових платежів (страхових премій) з обов’язкового окладного страхування в сільських місцевостях УСРР”. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду Української Соціалістичної Радянської Республіки. – 1928. – № 25. – Ст.229; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 27 вересня.*

25 вересня (середа)

3. Харків, м. Постановою РНК УСРР затверджено “Положення про Українську головну палату міри й ваги та її місцеві органи”. Українська головна палата міри й ваги являла собою центральну науково-технічну й прикладну метрологічну установу УСРР; перебувала у віданні ВРНГ УСРР, містилася у Харкові; діяла у царині перевірки і нагляду за вживанням міри та ваги, запровадження метричної системи міри. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду Української Соціалістичної Радянської Республіки. – 1928. – № 26. – Ст.231; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 9 жовтня.*

3. Харків, м. РНК УСРР видала постанову “Про вироблення виноградних, плодово-ягідних і родзинкових вин”. Містився довіл вільного, без попереднього дозволу будь-яких органів влади, вироблення виноградних вин у районах виноградарства, а плодово-ягідних вин – на всій території УСРР, проте на підставі спеціальних правил, виданих НКЗС УСРР. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду Української Соціалістичної Радянської Республіки. – 1928. – № 25. – Ст.230; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 5 жовтня.*

3. Москва, м. РПО СРСР видала постанову «Про заходи для поліпшення суднобудівництва та зниженню собівартості будівництва суден». Документ містив наступні розділи: Програма морського торговельного суднобудівництва і типи суден морського торговельного флоту; Експлуатаційні завдання і проектування; Судові специфікації та норми; Стандартизація в суднобудівництві; Постачання суднобудівельної промисловості сировиною, матеріалами та виробами; Заходи для зниження собівартості суднобудівництва; Технічний персонал і закордонна технічна допомога; Заключення і виконання договорів про прийомку судна. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 65. – Ст.603; Известия ЦИК ССР и ВЦИК. – 1928. – 14, 15 ноября.*

26 вересня (четвер)

1, 3. Москва, м. РПО СРСР затвердила „Статут державного об'єднання зернових радянських господарств Союзу РСР „Зернотрест”. Документ містив розділи: I. Загальні положення; II. Порядок керування „Зернотрестом”; III. Порядок управління радянськими господарствами та підсобними державними підприємствами, які входять у склад „Зернотреста”; IV. Спеціальні капітали „Зернотреста”, прибуток і звітність. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел второй. – 1928. – № 54. – Ст.212.*

1, 3, 6. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про зміну арт. 5 постанови ВУЦВК і РНК УСРР від 5 січня 1925 р. „Про купівлю-продаж на роздріб і з розстроченням виплати сільськогосподарських машин і знарядь, придбаних селянами”. Введено положення про право покупців вимагати розірвання договору куплі-продажу майна та його повернення у разі, якщо покупець не внесе хоча б одного чергового платежу. Стягнення по селянських зобов'язаннях належало проводити порядком судових наказів (арт. 210-219 Цивільно-процесуального кодексу УСРР). *Збірник постанов і розпоряджень Уряду Української Соціалістичної Радянської Республіки. – 1928. – № 26. – Ст.232; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 11 жовтня.*

3. Москва, м. Постановою ЦВК і РНК СРСР введено в дію «Положення про Народний комісаріат праці Союзу РСР». *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 62. – Ст.563 ;Известия ЦИК ССР и ВЦИК. – 1928. – 13 октябрю.*

3. Москва, м. Постановою РНК СРСР введено в дію «Положення про Всесоюзну раду республіканських центрів промислової кооперації „Всекопромрада”». *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 62. – Ст.567.*

3. Москва, м. Постановою РНК СРСР введено в дію «Положення про Всесоюзну раду сільськогосподарської кооперації». *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 62. – Ст.568.*

3, 6. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про пільги добровільним пожежним організаціям”. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду Української Соціалістичної Радянської Республіки. – 1928. – № 26. – Ст.234; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 27 жовтня.*

3, 6. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про увільнення акційного товариства виробництва, постачання і торгівлі речами воєнізації та оборони „Пост. Ч.З.У”, Акційного товариства „Фізична культура” і Всеукраїнської спілки мисливців та рибалок від республіканських і місцевих податків та оплати”. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду Української Соціалістичної Радянської Республіки. – 1928. – № 26. – Ст.233; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 20 жовтня.*

27 вересня (п'ятниця)

1. Москва, м. Президія ЦВК СРСР видала постанову «Про перевибори рад у

1928–1929 році». Містилися настанови щодо проведення перевиборів, спрямування зусиль на „згуртування батрацтва і сільської бідноти під керівництвом робітничого класу і до всебічного зміцнення союзу їх з середняком для відсічі куркульським та антирадянським елементам”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый.* – 1928. – № 61. – Ст.554; *Известия ЦИК ССР и ВЦИК.* – 1928. – 27 вересня.

3, 6. Харків, м. НКЗ і НКП УСРР видали постанову „Правила про влаштування й санітарний стан підприємств хлібопекарного промислу”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий.* – X, 1928. – № 24. – Ст.142.

3, 6. Харків, м. УЕН видала постанову „Про зниження в недорідних місцевостях УСРР на 1928–29 рік норм обов’язкового окладного страхування коней та великої рогатої худоби від падежу”. Ухвалено знизити встановлені за постановою РПО від 13 липня 1928 р. норми обов’язкового окладного страхування коней і волів з 50, 55 і 60 руб., до 40 руб., а норми страхування корів – з 35 руб. до 30 руб. для Одеської, Миколаївської, Херсонської, Мелітопольської, Запорізької, Криворізької округ, АМСР (крім Балтського, Кам’янського, Крутянського, Рибницького районів), Верхне-Дніпровського, Дніпропетровського, Кам’янського, Криничуватського, Солонянського районів Дніпропетровської округи, Братського, Бобринецького, Устимівського районів Зінов’євської округи, Владнівського, Доманівського, Любашівського, Костянтинівського районів Первомайської округи, Андріївського, Берестівського, Бердянського, Володарського, Мангуського, Царекостянтинівського районів Маріупольської округи. Рішення прийняте на доповнення й зміну постанови УЕН від 6 вересня 1928 р. „Про зниження норм обов’язкового окладного страхування коней від падежу в деяких районах та округах УСРР на 1928-1929 рік”. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий.* – X, 1928. – № 21. – Ст.125.

28 вересня (субота)

2, 3. Москва, м. РПО СРСР видала «Інструкцію про порядок розподілу та використання десятивідсоткового відрахування на місцеві потреби від сум, реалізованих по 2-му державному внутрішньому займу індустріалізації народного господарства Союзу РСР». Містилися настанови щодо витрат сум позики на: комунальне будівництво; капітальні вкладення у місцеву промисловість та сільське господарство; сільське шкільне і лікарняне будівництво; капітальні вкладення до місцевого транспорту та шляхове будівництво. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый.* – 1928. – № 62. – Ст.575.

3. Москва, м. РПО СРСР видала постанову «Про порядок відпуску нафтопродуктів для тракторів, що працюють у сільському господарстві». *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый.* – 1928. – № 62. – Ст.574; *Известия ЦИК ССР и ВЦИК.* – 1928. – 20 октября.

30 вересня (понеділок)

1. Москва, м. Газета “Правда” опублікувала статтю М.І. Бухарина “Замітки економіста (до початку нового господарського року)”. Містилися аналіз підсумків 1927-1928 господарського року і перспектив 1928-1929 р., що починався 1 жовтня; критикувалася економічна платформа троцькізму – теорія Е.Преображенського; водночас вказувалося на неприпустимість використання в економіці надзвичайних заходів, адміністрування, відступу від ринкових відносин. *Правда. – 1928. – 30 вересня; Бухарин Н.И. Избранные произведения. – М., 1988. – С.391-418; Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 1. Май 1927 – 1929. – М., 1999. – С.800.*

1 жовтня (вівторок)

1. Харків, м. ЦКНС поінформував про рівень освіченості незаможників УСРР. Загальна кількість членів КНС сягала 1138158 осіб, у тому числі 954519 чоловіків (83,9%), 183639 жінок (16,6%), відповідно письменних 891351 (78,3%) та 246807 (21,7%). *Культурне будівництво в Українській РСР. 1928 – червень 1941. Збірник документів і матеріалів. – К., 1986. – С.55.*

1. Нестерівка, с., Соколовка, с. Меньковського району Уманської окр. На дорозі між селами на телеграфному стовпі виявлено листівку „Заклик Української революційної спілки” – аналогічну тій, що була вилучена спец органами 7 липня 1928 р. у с. Капаївці Золотоносського району Шевченківської округи. *«Совершенно секретно»: Лубянка – Сталину о положении в стране (1922–1934 гг.). – М., 2002. – Том 6. 1928 г. – С.558-559.*

2 жовтня (середа)

2. Одеса, м. МВК ухвалив скоротити продаж НКФ спиртного, зокрема заборонити зовсім його реалізацію у святкові дні. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 3 жовтня.*

3. Харків, м. Постановою РНК УСРР затверджено “Положення про товариства кустарів і ремісників одинаків та їхні об’єднання”. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду Української Соціалістичної Радянської Республіки. – 1928. – № 26. – Ст.235; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 1 листопада.*

4, 7. Харків, м. РНК УСРР видала постанову “Про призначення персональної пенсії письменникові Василю Стефанику”. Ухвалено призначити пенсію в розмірі 150 руб. щомісяця. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду Української Соціалістичної Радянської Республіки. – 1928. – № 26. – Ст.236; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 21 жовтня.*

3 жовтня (четвер)

1. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про вибори до рад”. „Інструкція” містила розділи: I. Визначення кола виборців і кола осіб, позбавлених виборчих прав; II. Про виборчі комісії; III. Про виборчі списки; IV. Як оскаржувати виборчі списки та відновлювати у виборчих правах; V. Про виборчі збори; VI. Про ор-

ми представництва; VII. Звітність по ходу виборчої кампанії і про наслідки виборів. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду Української Соціалістичної Радянської Республіки*. – 1928. – № 27. – Ст.238; *Вісті ВУЦВК*. – 1928. – 21 жовтня.

1. Харків, м. Відбулися загальноміські збори. Виступав С.Косіор. *Вісті ВУЦВК*. – 1928. – 7 жовтня.

4 жовтня (п'ятниця)

1, 3. Москва, м. ВЦВК та РНК СРСР видали постанову “Про проведення самообкладання у 1928–1929 році”. Вказувалося, що самообкладання повинно проводитися дійсно добровільно, без жодного адміністративного тиску, самообкладання не слід було проводити у порядку спеціальної кампанії, і воно не повинно було поширюватися на всі без виключення сільські місцевості; на місцеві виконкоми покладався обов'язок не припускати у зв'язку з проведенням самообкладання зменшення бюджетних асигнувань на культурно-соціальні і господарські потреби сільського населення; пропонувалося визначити розмір самообкладання пропорційно розміру єдиного сільськогосподарського податку, зокрема не більше 25% ЄСП. Постанова не підлягала опублікуванню. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 2. Май 1927 – 1929*. – М., 1999. – С.799.

2. Харків, м. Відбулося засідання УЕН. Учасники констатували нестачу промислових товарів у республіці. *Вісті ВУЦВК*. – 1928. – 4 жовтня.

3. Харків, м. УЕН видала постанову „Про державні книги племінних коней”. Ухвалено запровадити на території республіки державні книги для реєстрації племінних коней, що належать державним установам та підприємствам. Ведення книг доручалося НКЗС УСРР. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий*. – X., 1928. – № 22. – Ст.133.

3, 6. Харків, м. УЕН видала постанову „Про встановлення такси за різання худоби”. Визначався розмір встановлених на місцях тарифів за різання великої і дрібної худоби – не більше граничних розмірів за такі послуги, встановлені НКТ УСРР за погодженням з НКВС УСРР. *Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1928 рік. Відділ другий*. – X., 1928. – № 22. – Ст.134.

5 жовтня (субота)

2. Харків, м. Відбулося нарада представників кооперативних, профспілкових і робітничих організацій під головуванням голови Уцербсекції. Обговорювалося питання якості хліба. *Вісті ВУЦВК*. – 1928. – 5 жовтня.

2, 3. Харків, м. Укрсільбанк видав 3 млн. руб. на проведення худобозаставних операцій у недорідних районах України. *Вісті ВУЦВК*. – 1928. – 5 жовтня.

1, 3. Харків, м. УЕН ухвалив оперативний план надання допомоги недорідним районам України. Повідомлялося про виділення урядом СРСР 4680 тис. руб. *Вісті ВУЦВК*. – 1928. – 7 жовтня.

6 жовтня (неділя)

3, 8. Москва, м. ЦВК СРСР оприлюднив „Риболовецьку конвенцію між СРСР і Японією”, підписану в Москві 23 січня 1928 р. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел второй. – 1928. – № 52. – Ст.206.*

7 жовтня (понеділок)

4,7. Сопілка, с. Полтавської обл. Народився Лось Леонід Федорович – український архітектор. Закінчив 1953 Київський художній інститут. Автор споруд: лікувальний корпус санаторію „Хмельник” Вінницької обл. (1966), науково-дослідницький інститут клінічної та експериментальної хірургії (1972), дитяча лікарня (1973), клінічна лікарня науково-дослідницького інституту педіатрії, акушерства та гінекології (1975), комплекс Республіканського науково-методичного центру охорони здоров'я матері та дитини (1985), всі – у Києві; архітектурна частина пам'ятників І. Кудрі – в с. Ревному Київської обл. (1988), монументів воїнам Червоної армії в смт Лисинці Черкаської обл. та в с. Голоскові Хмельницької обл. (обидва – 1991); проекти пам'ятників Т. Шевченку для м. Ужгорода (1992), та м. Кременчука Полтавської обл. (1993); лауреат Державної премії УРСР ім. Т.Г. Шевченка (1985). *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядник: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького. – К., 1997. – С.375.*

8 жовтня (вівторок)

3, 8. Москва, м. ЦВК СРСР оприлюднив „Конвенцію про водокористування на прикордонних річках, річках і струмках Союзу Радянських Соціалістичних Республік і Турецької республіки підписану у м. Карс 8 січня 1927 р. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел второй. – 1928. – № 53. – Ст.207.*

9 жовтня (середа)

1, 3. Харків, м. Оголошено Всеукраїнський огляд сільрад. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 9 жовтня.*

6. Ромни, м. Робітнича конференція представників союзу Харчосмак ухвалила передати місцеву синагогу під клуб. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 9 жовтня.*

10 жовтня (четвер)

1. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про уточнення функцій органів державного політичного управління УСРР і прокурорського нагляду в справах, що їх провадять органи Державного політичного управління УСРР”. Зокрема, органам ДПУ УСРР надавалося право порушувати кримінальні справи, проводити дізнання та передсудове слідство за рядом артикулів КК УСРР (наприклад, 54 – 2-14 „про контрреволюційні злочини”, 56 – 16-17, 21-28, 67, 80, 81 „про злочини проти

порядку урядування” та ін.). *Збірник постанов і розпоряджень Уряду Української Соціалістичної Радянської Республіки. – 1928. – № 28. – Ст.245; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 25-26 жовтня.*

1. Харків, м. Постановою ВУЦВК і РНК УСРР затверджено „Положення про порядок розгляду справ на надзвичайних сесіях Найвищого суду УСРР, Головного суду АМ СРР та округових судів УСРР”. Документ містив розділи: I. Як направляти справи на розгляд надзвичайних сесій Найвищого суду УСРР, Головного суду АМ СРР і окружних судів УСРР; II. Про судочинство на надзвичайних сесіях. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду Української Соціалістичної Радянської Республіки. – 1928. – № 28. – Ст.246; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 25 жовтня.*

1, 6. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про порядок і норми соціального забезпечення інвалідів війни, родин інвалідів війни, у разі їхньої смерті або безвісної відсутності, родин військових службовців, що втратили годувальників, та родин осіб, що перебувають у лавах Робітничо-селянської Червоної армії”. Рішення прийняте „для дальшого збільшення пенсій для пенсіонерів військових категорій, зокрема, норм пенсій для тих з них, що живуть на селі, на 50% проти існуючих норм”. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду Української Соціалістичної Радянської Республіки. – 1928. – № 27. – Ст.241; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 1 листопада.*

2, 3. Харків, м. ВУЦВК видала постанову “Про скасування постанови ВУЦВК від 30 серпня 1922 р. – „Положення про Українську головну палату мір та ваги і її місцеві органи”. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду Української Соціалістичної Радянської Республіки. – 1928. – № 27. – Ст.243; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 27 жовтня.*

2, 3, 6. Харків, м. Постановою ВУЦВК і РНК УСРР затверджено “Положення про фонди довготермінового кредитування кооперації при Всеукраїнському кооперативному банку”. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду Української Соціалістичної Радянської Республіки. – 1928. – № 28. – Ст.244; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 2 листопада.*

2, 6. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про завдання місцевих органів влади в царині державного страхування та про притягнення сільської люду до участі в роботі органів державного страхування в сільських місцевостях”. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду Української Соціалістичної Радянської Республіки. – 1928. – № 27. – Ст.242; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 26 жовтня.*

3. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про державну мисливську оплату”. Встановлювався порядок надання дозволу на мисливство за умови отримання відповідного свідоцтва і сплати державної мисливської оплати у розмірі 1 руб. на рік. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду Української Соціалістичної Радянської Республіки. – 1928. – № 27. – Ст.239; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 27 жовтня.*

4. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про зміну “Положення про інститути УСРР”. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду Української Соціалістичної Радянської Республіки. – 1928. – № 28. – Ст.247; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 27 жовтня.*

11 жовтня (п'ятниця)

1, 3. Харків, м. НКХ УСРР обговорив питання про надання допомоги недорідним округам. Повідомлялося про дане окружним земельним відділам розпорядження створити „фронт громадських робіт” – залучати населення для затримки сніга на полях, закладання лісосмуг та ін. За виконання робіт передбачалося харчувати населення *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 11 жовтня.*

12 жовтня (субота)

2, 3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову «Про випуск четвертої державної восьмипроцентної внутрішньої позики». Ухвалено випустити „Четверту державну восьмипроцентну внутрішню позику 1928 року”, на суму в 400 млн. руб., в облігаціях по 50 руб., 100 руб., 500 руб., 1 000 руб. і 5000 руб., строком на 15 років – з 1 вересня 1928 до 1 вересня 1943 року. Встановлювався термін початку погашення позики – з 1 березня 1939 року. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 62. – Ст. 566; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 14 октября.*

13 жовтня (неділя)

1, 3. Одеса, м. НКЗ УСРР заслухав доповідь Шліхтера, який побував у недорідних районах округи. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 14 жовтня.*

14 жовтня (понеділок)

1, 3. Харків, м. Відбулася Всеукраїнська нарада гірників. Учасники, зокрема, обговорили стан українізації і визнали його незадовільним. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 14 жовтня.*

15 жовтня (вівторок)

1. Харків, м. Відбувся пленум Бюджетної комісії ВУЦВК. Обговорювався проект бюджету республіки на 1928-1929 р. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 17 жовтня.*

4. Харків, м. Управління професійної освіти Наркомату освіти УСРР поінформувало ЦК КП(б)У про заходи щодо збільшення прийому жінок до учбових закладів та забезпечення їх стипендіями. Видані директиви: приймальним комісіям про комплектування робітфаків в 1928-1929 рр. шляхом збільшення прийому жінок як мінімум на 20% для робаків ІГО, 15% – СГО; приймальним комісіям вузів про потребу збільшення кількості жінок при прийомі до вищих навчальних закладів; про забезпечення стипендіями при однакових умовах переваги для жіноцтва, про обов'язкове забезпечення стипендіями вагітних і тих, що мають малих дітей; заброньовано Упрофосвітою 3 стипендії ім. Петровського по 120 руб., 30 позакатегорійних по 40 руб для жіночого активу вузів. *Культурне будівництво в Українській РСР. 1928 – червень 1941. Збірник документів і матеріалів. – К., 1986. – С. 56.*

17 жовтня (четвер)

1. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про зміну й доповнення Кримінального кодексу УСРР”. Рішення прийняте на виконання постанови ЦВК і РНК СРСР від 23 травня 1928 р. „Про доповнення й зміну основних підстав кримінального законодавства Союзу РСР і союзних республік та уставу про військові трибунали й військову прокуратуру”, а також для „підсилення боротьби з протидією куркульських елементів впровадженню заходів радянської влади та щоб збільшити відповідальність за лісові правопорушення і деякі інші злочини”. Зокрема, ухвалено доповнити КК УСРР арт.75-1, відповідно до якого за умисне, „на основі класової помсти за сприяння здійсненню заходів радянської влади”, знищення або пошкодження майна приватних осіб (шляхом підпалу або іншими засобами) передбачалося покарання у вигляді позбавлення волі на строк до 5 років з конфіскацією усього або частини майна, у разі ж спричинення вищезазначеними діями людських жертв або громадського лиха – на строк до 10 років з конфіскацією майна. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду Українсьення кої Соціалістичної Радянської Республіки. – 1928. – № 29. – Ст.253; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 6 листопада.*

3, 4. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про додаткові пільги Державному технічному видавництву (Держтехвидав), що є у віданні Вищої Ради народного господарства Союзу РСР”. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду Української Соціалістичної Радянської Республіки. – 1928. – № 28. – Ст.249; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 31 жовтня.*

19 жовтня (субота)

1. Москва, м. Постановою РНК СРСР введено в дію «Положення про Комітет і Раду по стандартизації при Раді праці та оборони». *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 64. – Ст.594; Известия ЦИК ССР и ВЦИК. – 1928. – 3 ноября.*

4,7. Єгорлицька, ст. Ростовської обл. Народився Жердзицький Євген Федорович – український живописець, засл. діяч мистецтв України (1993). Закінчив 1949 Дніпропетровське художнє училище, 1954 – Харківський художній інститут (педагоги О. Кокель, Г. Томенко); автор творів „1920 р. Суботник” (1957), „Будні будівництва. Канал Північний Донець – Донбас” (1960), „В Берліні” (1970-71), триптих „Рідний край” (1980), „На згарищі війни” (1985), „Груповой портрет метробудівців” (1987), „В майстерні художника Б. Пророкова” (1988), „На траверсі” (1991); викладає в Харківському художньо-промисловому інституті. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядник: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького. – К., 1997. – С.240.*

20 жовтня (понеділок)

1. Харків, м. Відбувся перший всеукраїнський радіоз’їзд. 120 делегатів заслухали доповідь секретаря Центральної ради Товариства Друзів радіо СРСР Мукомоля „Про радіорух і перспективи його розвитку”. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 20 жовтня.*

23 жовтня (середа)

1. Москва, м. РНК СРСР видала постанову «Про чергові завдання в області радіофікації Союзу РСР». *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый.* – 1928. – № 63. – Ст.583; *Известия ЦИК ССР и ВЦИК.* – 1928. – 25 октября.

3, 6. Харків, м. РНК УСРР видала постанову “Про Постійну нараду в справі розподілу дефіцитних будівельних матеріалів при Народному комісаріаті торгівлі УСРР”. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду Української Соціалістичної Радянської Республіки.* – 1928. – № 29. – Ст.256; *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 23 жовтня.

3, 6. Харків, м. РНК УСРР видала постанову “Про порядок затвердження проєктів будівництва електростанцій, електропередач та потрібних до них допоміжних споруд”. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду Української Соціалістичної Радянської Республіки.* – 1928. – № 29. – Ст.257; *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 1 листопада.

4, 7. Київ, м. Народився Войтецький Артур Йосипович (пішов з життя 22. 05. 1993, Вінниця) – український кінорежисер, засл. діяч мистецтв УРСР (1990). Закінчив 1954 Київський театральний інститут (1966-71 – його викладач), серед учнів – В. Новак, Я. Лупій, Б. Савченко, О. Гойда; з 1953 на Київській кіностудії художніх фільмів; зняв кінокартини: „Знічев’я” (1967), „Тронка” (1971), „Історія одного кохання”(1981), „Десять гримить війна” (1986), телефільму „Ненаглядний мій” (1983) та ін. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядник: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького.* – К., 1997. – С.124.

24 жовтня (четвер)

1, 3. Харків, м. Президія ВУЦВК за участі Г.Петровського обговорила стан хлібозаготівель і визнала його незадовільним. *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 25 жовтня.

1. Москва, м. А.С. Бубнов надіслав листа К.С. Ворошилову, в якому повідомив про триваючі опозиційні виступи прихильників „білорусько-толмачевського угруповання”, їх намагання „ухопитися за ідейку „правої небезпеки в Червоній армії”. „Про армійські питання жодного слова, – писав начальник ПУ РСЧА, – начебто їх і не існує у природі, а з приводу правого ухилу в армії (ідіоти!), у частині замазування боротьби з правим ухилом – шум і гамір”. „Треба дратися далі”, – висноував А.Бубнов. *Советское руководство. Переписка. 1928–1941 гг.* – М., 1999. – С.50-51.

25 жовтня (п’ятниця)

1. Москва, м. ОДПУ видано наказ № 205 про нагородження ряду робітників-шахтарів за участь у викритті “шкідників” (“Шахтинська справа”) і допомогу слідству револьверами системи “Маузер” з написом “За боротьбу зі шкідниками від Колегії ОДПУ”. *Советская деревня глазами ВЧК-ОГПУ-НКВД. 1918-1939. Документы и материалы в 4 томах. Под редакцией А.Береловича (Франция), В.Данилова (Россия). Том 2. 1923-1929.* – М., 2000. – С.1080.

1. Харків, м. Відбулася Всеукраїнська нарада колгоспних секцій. *Вісті ВУЦВК.* –

1928. – 26 жовтня.

1, 4, 7. Москва, м. РНК СРСР видала постанову про призначення персональної пенсії Петру Кузьмичу Козлову у розмірі 200 руб. щомісяця за виключні заслуги в області дослідження географії. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел второй. – 1928. – № 61. – Ст.245; Известия ЦИК ССР и ВЦИК. – 1928. – 11 ноября.*

26 жовтня (субота)

1. Харків, м. Відбулася нарада НКТ. Учасники обговорили питання про додаткове завезення промислових товарів у різні райони України. Ухвалено зобов'язати Текстильторг через сільську кооперацію спрямовувати на село щонайменше 60% товарів, вироблених бавовно-паперовою промисловістю. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 26 жовтня.*

1, 4, 7. Москва, м. РНК СРСР видала постанову про призначення персональної пенсії Костянтину Сергійовичу Станіславському і Володимиру Івановичу Немировичу-Данченко у розмірі 300 руб. щомісяця кожному за виключні заслуги в області сценічного мистецтва. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел второй. – 1928. – № 58. – Ст.230; Известия ЦИК ССР и ВЦИК. – 1928. – 27 октября.*

27 жовтня (понеділок)

6. Харків, м. НКОЗ констатував значне зростання епідемії черевного тифу в Україні. Найбільше випадків захворювань зафіксовано у вересні у Донбасі (585), Одесі (168). Ухвалено проводити масове щеплення населення. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 27 жовтня.*

28 листопада (вівторок)

4, 7. Новоіванівка, с. тепер Полтавської обл. Народився Васецький Григорій Степанович – український живописець, нар. худ. УРСР (1979). Закінчив 1955 Київський художній інститут (у О. Шовкуненка); працює в галузі тематичної картини: „До мирної праці” (1960), „Опалене дитинство” (1971), „На Єнісеї” (1981), „Такі були часи” (1985), „Вдови” (1987), „Діти війни” (1990), „Гайдамаки” (1991), „Втікачі з полону” (1992). *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядник: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького. – К., 1997. – С.99.*

30 жовтня (середа)

1. Москва, м. Політбюро ЦК ВКП(б) видало постанову „Про політико-моральний стан РСЧА”. Містилося засудження „внутріармійської опозиції” – так званого „білорусько-толмачевського угруповання”. *Советское руководство. Переписка. 1928 – 1941. – М.: РОССПЭН, 1999. – С.44.*

2, 3. Харків, м. РНК УСРР видала постанову “Про допомогу деревонасадженню в межах УСРР”. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду Української Соціалістичної Радянської Республіки. – 1928. – № 29. – Ст.259; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 4 листопада.*

3. Харків, м. РНК УСРР видала постанову “Про Тимчасовий Комітет водяного господарства при Українській економічній нараді”. Водяний комітет створено для регулювання діяльності установ і підприємств УСРР стосовно розробки і здійснення гідротехнічного будівництва, для розгляду і затвердження проектів гідротехнічних споруд. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду Української Соціалістичної Радянської Республіки. – 1928. – № 29. – Ст.260; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 14 листопада.*

4. Харків, м. Постановою РНК УСРР затверджено “Положення про Український науково-дослідний фізико-технічний інститут при Вищій раді народного господарства УСРР”. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду Української Соціалістичної Радянської Республіки. – 1928. – № 30. – Ст.261; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 15 листопада.*

4. Харків, м. Постановою РНК УСРР затверджено “Положення про Український науково-дослідний інститут металів при Вищій раді народного господарства УСРР”. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду Української Соціалістичної Радянської Республіки. – 1928. – № 30. – Ст.262; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 16 листопада.*

4. Харків, м. Постановою РНК УСРР затверджено “Положення про Український науково-дослідний хімічно-радіологічний інститут при Вищій раді народного господарства УСРР”. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду Української Соціалістичної Радянської Республіки. – 1928. – № 30. – Ст.263.*

4. Харків, м. Постановою РНК УСРР затверджено “Положення про Український науково-дослідний інститут промислової енергетики при Вищій Раді Народного Господарства УСРР”. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду Української Соціалістичної Радянської Республіки. – 1928. – № 30. – Ст.264; Вісті ВУЦВК. – 1928. – 22 листопада.*

31 жовтня (четвер)

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову «Про зміну і доповнення положення про єдиний сільськогосподарський податок». *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 65. – Ст.597; Известия ЦИК ССР и ВЦИК. – 1928. – 31 октября.*

1, 4. Москва, м. ЦК ВКП(б) затвердив мережу місцевих Істпартів, скоротивши їх кількість з 53 до 38. *Известия ЦК ВКП(б). – 1928. – № 32. – С.10; 50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967 / Сост.: А.И. Алаторцева, Г.Д. Алексеева. – М., 1971. – С.120.*

Жовтень

3. УСРР. Кількість колективізованих господарств досягла 173 тис. *Кульчицький С.В. Україна між двома війнами (1921-1932 рр.) – К., 1999. – С.138.*

1 листопада (п'ятниця)

1. Львів, м. У день святкування 10-ї річниці проголошення ЗУНР відбулася панахида у соборі св.Юра, зібралося близько 10 тис. осіб. Члени УВО підняли жовто-бла-

китний прапор, виступили з антипольською промовою. Почалися зіткнення між демонстрантами і поліцією, увечері польські націоналісти розпочали погроми: влаштовано розгром у будинках українських установ “Просвіти”, “Ставропігії”, “Дністра”; у свою чергу проти ночі з 1 на 2 листопада бойовики “УВО” підклали бомбу під польський пам’ятник “обронців Львова” у львівському передмісті Персенківці, нанеши серйозні пошкодження монументу. *Політичний терор і тероризм в Україні ХІХ–ХХ ст. Історичні нариси.* – К.: Наукова думка, 2002. – С.559-560.

І, 3. Москва, м. Політбюро ЦК ВКП(б) затвердило постанову РНК СРСР „Про річний план централізованих заготівель і постачанні хлібом на 1928-1929 сільськогосподарський рік. Ухвалено прийняти: річний план хлібозаготівель у розмірі 600 млн. пудів зернових. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 2. Май 1927 – 1929.* – М., 1999. – С.442-443; *Советское руководство. Переписка. 1928–1941 гг.* – М., 1999. – С.48.

І. Харків, м. 1–5 листопада відбувся пленум ЦК КП(б)У. Учасники заслухали доповідь про УІ конгрес Комінтерну, розглянули питання про ухил від ленінської лінії ВКП(б) в зв’язку з відозвою ЦК ВКП(б) до Московської організації, про недорід, хлібозаготівлі і чергові завдання в галузі сільського господарства, про вугілля і метал, план роботи Політбюро ЦК КП(б)У. *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.373.

2 листопада (субота)

б. Харків, м. НКО обговорив питання про наслідки роботи з підбирання безпритульних дітей з вулиць. У серпні 1928 р. під час проведення кампанії з вулиці забрали 9 тис. дітей. *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 2 листопада.

4 листопада (понеділок)

І. Москва, м. А.С. Бубнов надіслав листа К.Є. Ворошилову, в якому констатував припинення виступів прихильників „білорусько-толмачевського угруповання” після видання Політбюро ЦК ВКП(б) відповідної резолюції. С.56. „Загальна оцінка моя така, – писав начальник ПУ РСЧА, – окремі „сплески” внутріармійських невдоволь будуть, але в основному наша позиція тепер тверда, як граніт, а у „бузотерів” не тільки не залишилося нічого за душою, але всі їх “надії” розгромлені. Гадаю, що конференції пройдуть згуртовано”. А.Бубнов повідомив також про відсутність підходящої кандидатури для призначення на посаду начальника ПУ УВО. *Советское руководство. Переписка. 1928–1941 гг.* – М., 1999. – С.54-57.

5 листопада (вівторок)

І. Москва, м. М.І. Фрумкин написав листа в ЦК і ЦК ВКП(б) з критикою здійснюваного сталінським керівництвом аграрного курсу. “Ми маємо перед собою, – наголошував він, – картину застійних явищ у сільському господарстві, особливо у царині зернових культур, котрі призвели до відомих утруднень в хлібозаготівлях у минулому році і створюють загрозу утруднень і в 1928-1929 р. *Трагедия советской*

деревни. *Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 2. Май 1927 – 1929.* – М., 1999. – С.443-459.

1. Харків, м. Преса повідомила про підбиття ЦКНС підсумків перевірки соціального складу комітетів незаможних селян: виключено із складу КНС 102 тис. осіб, прийнято нових членів 78700. *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 5 листопада.

3. Горлівка, м. Робітники та інженери заводу гірничошахтного обладнання виготовили першу вітчизняну врубову машину ДТ. *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодні. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.373.

3, 6. Харків, м. Відбувся пленум ВУРПС. Учасники обговорили справу робітничого постачання. *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 5 листопада.

7 листопада (четвер)

1. УСРР. У містах республіки відбулися традиційні святкування з нагоди річниці Жовтневої революції. Газета „Вісті ВУЦВК” у цей день вийшла під гаслом „Під проводом ленінської Комуністичної партії кров’ю своїх найкращих синів у Жовтні пролетаріат завоював можливість будувати соціалізм”. *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 7 листопада.

9 листопада (субота)

3. Москва, м. Постановою РНК СРСР введено у дію «Положення про Комітет по хімізації народного господарства Союзу РСР при Раді народних комісарів Союзу РСР». *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый.* – 1928. – № 67. – Ст.614.

10 листопада (неділя)

2, 6. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про фонди допомоги матері-селянці під час вагітності та пологів”. Фонди створювалося при селянських товариствах взаємодопомоги. Джерелами їх поповнення були: грошові і натуральні внески самих СТВ, добродійні внески кооперативних та інших громадських організацій, спеціальні дотації від державних установ та ін. Допомогу належало видавати лише наймичкам та дружинам наймитів, незаможницям, селянкам-середнячкам (якщо їх спіткали злидні). За заявою гроші видавалися: при народженні дитини на придбання для неї речей; на годування немовля; на оплату витратів у зв’язку з пологами та ін. *Збірник постанов і розпоряджень Уряду Української Соціалістичної Радянської Республіки.* – 1928. – № 30. – Ст.267; *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 28 листопада.

4. Київ. Відкрито Будинок-музей Т.Шевченка. *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодні. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.374.

4. Харків, м. Преса повідомила про відкриття чергового сезону Харківського державного цирку. *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 10 листопада.

4. Москва. Відбувся літературний вечір, присвячений творчості П.Тичини. *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.374.*

12 листопада (вівторок)

1. Москва, м. ЦК ВКП(б) видав постанову “Про підсумки перевірки складу робітників кооперації”. Констатувалася значна “засміченість” низового і середнього сільського кооперативного апарату, незадовільний соціально-класовий склад кооперативних кадрів, слабкість партійного прошарку, недостатнє висування на керівну роботу жінок і комсомольців; вказувалося на необхідність проведення перевиборів кооперативних органів під гаслом масової перевірки кадрів, вжити заходів по заміні провинних керівників з представленням доповіді в ЦК про проведену роботу, здійснити на практиці ряд заходів щодо підготовки і висування нових кадрів кооперативних працівників. *Трагедія советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 2. Май 1927 – 1929. – М., 1999. – С.80б.*

1, 3. Москва, м. Колгоспцентр доповів про роботу тракторних колон у системі хлібної сільськогосподарської кооперації: в Кримській республіці організовані та працюють 2 тракторні колони у складі 42 тракторів; колони обслуговували населення сіл, що виокремились у самостійні земельні товариства, загальною площею 5338 гектарів; населення складала переважно татари. *Трагедія советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 2. Май 1927 – 1929. – М., 1999. – С.459-462.*

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову «Про розмір акцизного обкладання хлібного вина, виноградної горілки, коньяка та горілчаних виробів». Ухвалено встановити додаткове акцизне обкладання у таких розмірах: на хлібне вино (горілку) міцністю 40 градусів (крім основного акцизу у розмірі 30 коп. з градусу або 2 руб. 44 коп. з літра безводного спирту, що у ньому міститься) – 6 руб. 60 коп. з відра або 53 руб. 65 коп. з гектолітра; на горілку вищої очистки міцністю 40 градусів (крім основного акцизу у розмірі 30 коп. з градусу або 2 руб. 44 коп. з літра безводного спирту, що у ній міститься) – 10 руб. з відра або 81 руб. 30 коп. з гектолітра; на горілчані вироби, незалежно від їхньої міцності (крім основного акцизу у розмірі 30 коп. з градусу або 2 руб. 44 коп. з літра безводного спирту, що у них міститься) – 14 руб. з відра або 113 руб. 80 коп. з гектолітра; на коньяк, незалежно від його міцності (крім основного акцизу у розмірі 23 коп. з градусу або 1 руб. 87 коп. з літра безводного спирту, що у ньому міститься) – 6 руб. 80 коп. з відра або 55 руб. 30 коп. з гектолітра. Постанова вводилася у дію з 15 листопада 1928 р. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 65. – Ст.599; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 13 ноября.*

13 листопада (середа)

1. УСРР. Преса повідомила про початок кампанії перевиборів рад в Артемівському, Прилуках, Дніпропетровську, Полтаві, Балті. *Вісті ВУЦВК*. – 1928. – 14 листопада.

16 листопада (субота)

1. Москва, м. (не раніше 16 листопада). Г.К. Орджонікідзе надіслав листа А.І. Рикову, в якому висловив сподівання на можливість подолання під час листопадового 1928 р. пленуму ЦК ускладнень стосунків у партійній верхівці, які виникли внаслідок хлібозаготівельної кампанії зими-весни 1928 р. С.58. „По хлібу та інших подібних питаннях можна дискутувати і вирішувати, але це не повинно вести до драчки. [...] Я прямо-таки благаю взяти на себе примирення Бух[арина] зі Стал[іним] [...]. Рішуче не можна припускати жодних розмов про якісь переміни в ІККІ, ВЦРПС і т. д. Смішно, звичайно, говорити про твою „зміну”, Бух[арина] або Том[ського]. Це прямо було б божевіллям”. *Советское руководство. Переписка. 1928–1941 гг.* – М., 1999. – С.58-59.

1, 7. Москва, м. А.Бубнов надіслав листа К.Є. Ворошилову з питань затвердження кошторису військового відомства у державному бюджеті на 1928-1929 р. Начальник ПУ РСЧА також повідомив про „позитивні зрушення” у справі подолання опозиційних виступів прихильників „білорусько-толмачевського угруповання”, зокрема в УВО. „В армійських „сферах”, – писав він, – положення усе ще пістряве, хоча зрушення, і велике, налище. Воно різко відбилося на нараді УВО, де „переворот” в умах відбувся різкий. Молодці Якір і Ястребов” резолюція ЦК тут допомогла здорово. Міцно виступив і Косіор. Слава йому”. *Советское руководство. Переписка. 1928–1941 гг.* – М., 1999. – С.61-62.

1. Москва, м. РНК СРСР видав постанову про єдиний державний бюджет на 1928-1929 р. Ухвалено затвердити кошторис НКВС СРСР у розмірі 840 млн. руб. *Советское руководство. Переписка. 1928–1941 гг.* – М., 1999. – С.61-62.

17 листопада (неділя)

1. Москва, м. Президія ЦВК СРСР видала постанову «Про проведення кампанії виборів у ради в 1928–1929 році». Містилися настанови ЦВК союзних республік щодо успішного проведення кампанії. „Вся перевиборча кампанія, – наголошувалося в документі, – має бути побудована з врахуванням особливостей сучасної соціально-політичної обстановки. Важливішим визначальним моментом для нас в цьому відношенні має слугувати факт опору капіталістичних елементів і, на даному етапі, загострення класової боротьби”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый.* – 1928. – № 67. – Ст.611; *Известия ЦИК ССР и ВЦИК.* – 1928. – 22 ноября.

3, 8. Москва, м. РНК СРСР видала постанову „Про призначення делегації Союзу РСР для ведення економічних переговорів з Німеччиною”. Затверджено наступний

персональний склад делегації (голова – член колегії народного комісаріату іноземних справ Б.С. Стомоняков). *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел второй.* – 1928. – № 64. – Ст.259; *Известия ЦИК ССР и ВЦИК.* – 1928. – 18 ноября.

22 листопада (четвер)

1. УСРР. Преса повідомила про завершення льотного сезону Укрповітрошляхом. Протягом сезону по внутрішніх лініях пройдено 777447 км, по зовнішніх – 23960 км, перевезено 3485 пасажирів, 52200 кг ваги. *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 22 листопада.

25 листопада (неділя)

1. Харків, м. НКТ УСРР Чернов повідомив про видану постанову щодо пільгового постачання робітників дефіцитними товарами. *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 25 листопада.

27 листопада (вівторок)

1. Харків, м. Працювала ІУ сесія ВУЦВК. *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 27 листопада.

28 листопада (четвер)

1, 3. Березовський р-н, Одеська окр. Створено першу в СРСР МТС – машинно-тракторну станцію ім. Шевченка. *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодні. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.374.

4, 7. Київ, м. Помер відомий вчений-метеоролог професор Данілов (народився 1874), який багато років успішно працював в Одеському університеті, був завідувачем Бюро довготермінових передбачень. *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 29 листопада.

29 листопада (п'ятниця)

1, 3. Москва, м. ЦК ВКП(б) і РНК СРСР направили на місця директиву про заходи для підняття темпу хлібозаготівель. Пропонувалося посилити проведення усіх заходів, пов'язаних з вилученням грошей з селянських господарств – по сплаті сільськогосподарського податку, страхових платежів, поверненню виданих позик по сільськогосподарському кредиту, поширення позики індустріалізації на селі, проведення само обкладання; використувати фонд промтоварів для стимулювання хлібозаготівель; досягти максимальної економії у витраті хліба; встановити жорсткий контроль за надходженням гарнцевого збору і проводити витрати його відповідно вказівок Наркомату торгівлі та ін. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 2. Май 1927 – 1929.* – М., 1999. – С.464-466.

1, 7. Харків, м. Пленум ЦК КП(б)У затвердив такий склад політбюро ЦК КП(б)У: члени – Л.М. Каганович, Г.І. Ломов (Опоков, голова правління тресту „Донвугілля”), О.В. Медведєв, Г.І. Петровський, П.П. Постишев, А.Ф. Радченко, Б.О. Семенов, М.О. Скрипник (нарком освіти УСРР), В.Я. Чубар; кандидати в члени: В.А. Балицький (нарком внутрішніх справ і голова ДПУ УСРР), В.А. Строганов (секретар

Сталінського ОПК), К.В. Сухо млин (голова УРНГ), М.Є. Чувирін (секретар Луганського ОПК), О.Г. Шліхтер (нарком земельних справ УСРР), Й.Е. Якір (командувач військами УВО). *Лозицький В. Політбюро ЦК Компартії України: історія, особи, стосунки. 1918-1991. – К.: Генеза, 2005. – С.299, 312.*

1, 3, 7. Москва, м. Президія ЦВК СРСР видала постанову про звільнення Василя Володимировича Шмідта з посади наркома праці СРСР та про призначення на цю посаду Миколи Олександровича Угланова. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел второй. – 1928. – № 65. – Ст.264; Известия ЦИК ССР и ВЦИК. – 1928. – 30 ноября.*

1 грудня (неділя)

2. Харків, м. 1-8 грудня відбувся ІУ Всеукраїнський з'їзд профспілок. Учасники заслухали доповідь ВУСПС, звіт Ревізійної комісії, доповіді про стан і перспективи розвитку промисловості України, про діяльність Наркомату праці УСРР, про розвиток робітничої кооперації, про завдання профспілок у культурному будівництві. З'їзд обрав ВУРПС із 131 члена і 52 кандидатів. Головою ВУРПС обраний І.Акулов. *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.374.*

6 грудня (п'ятниця)

1, 3. Москва, м. Політбюро ЦК ВКП(б) дозволи радам крупних промислових центрів запровадити картки на отримання хліба. Сформульована мета карткової системи – забезпечення постачання робітників і службовців за рахунок скорочення витрат хліба для постачання “непролетарського населення”, особливо селян. *Осокина Е. За фасадом «сталінського изобилия». Распределение и рынок в снабжении населения в годы индустриализации, 1927 – 1941. – М., 1999. – С.65.*

3. Харків, м. УЕН розглянула питання про розвиток науково-дослідницької праці в українській промисловості. З доповіддю виступив голова ВРНГ Сухомлин. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 9 грудня.*

9 грудня (понеділок)

3. Харків, м. НКОЗ обговорив 5-тирічний план розвитку охорони здоров'я у республіці. Згідно з проектом плану передбачені витрати у розмірі 750 млн. руб. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 9 грудня.*

11 грудня (середа)

1, 3. Москва, м. РНК СРСР видав постанову “Про порядок постачання хлібом”. Ухвалено з метою забезпечення першочергового постачання робітників і службовців хлібом і дефіцитними продуктами харчування, ліквідації черг, скорочення витрат хліба для непролетарського населення, а також для усунення випадків купівлі

хліба як корму тваринам запропонувати Ленінградській і Московській радам, а також радам інших робітничих центрів виробити за участі кооперації і провести узгодження з Наркоматом торгівлі конкретний порядок постачання хлібом з урахуванням місцевих особливостей (забірна книжка, прикріплення до лавок тощо). *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 1. Май 1927 – 1929. – М., 1999. – С.799.*

12 грудня (четвер)

4,7. Знам'янка, с. тепер у складі смт Черкаського Донецької обл. Народився Биков Леонід Федорович (помер 11.04 1979) – український актор театру і кіно, кінорежисер, народний артист УРСР (1974). Закінчив 1951 Харківський театральний інститут (у Д. Антоновича), до 1960 працював у Харківському українському драматичному театрі ім. Т.Г. Шевченка; 1969-79 – на Київській кіностудії художніх фільмів; знявся у фільмах: „Добровольці” (1958), „Альошина любов” (1961), „Коли розводять мости” (1961), „Зайчик” (1965, був і режисер фільму); поставив фільми: „В бій ідуть тільки старики” (1974, автор сценарію і виконавець ролі Титаренка) „Ати-бати, йшли солдати...” (1977, також виконавець ролі Святкіна); автор кіносценарію „Пришелець (1979); лауреат Державної премії УРСР ім. Т.Г.Шевченка (1977). *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядник: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького. – К., 1997. – С.58.*

4,7. Синельникове, тепер місто Дніпропетровської області. Народилася Золотова Євгенія Борисівна – український режисер, нар. арт. УРСР (1981). 1950 закінчила Київський театральний інститут (курс В. Вільнера), відтоді у Чернівецькому українському музично-драматичному театрі, режисер-постановник ряду спектаклів; з 1991 – в Ізраїлі. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядник: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького. – К., 1997. – С.266.*

15 грудня (неділя)

1, 3. Москва, м. ЦВК СРСР видав постанову «Про єдиний Державний бюджет Союзу РСР на 1928 – 1928 рр». Ухвалено затвердити єдиний Державний бюджет Союзу РСР на бюджетний рік (жовтень 1928 – вересень 1929 р.) у таких розмірах:

а) по загальному зведенню: доходи – 7731523422 руб.; витрати – 7681523422 руб.;

б) по загальносоюзному бюджету: доходи – 5625555263 руб.; витрати – 5577257663 руб., із включенням у тому числі 104719479 руб. на покриття дефіцитів союзних республік, у тому числі УСРР – 8601621 руб., БСРР – 15457183 руб., ЗСФРР – 33482799 руб., Туркменської СРР – 15146422 руб., Узбецької СРР – 32031454 руб.;

в) по зведеннях державних доходів і витрат союзних республік: доходи – 2106818139 руб. (РСФРР – 1467494766; УСРР – 388343720; БСРР – 68976900; ЗСФРР – 105017494, Турк СРР – 13343738, Уз СРР – 63641521 руб.; видатки – 2209835218 руб. (РСФРР – 1465792366, УСРР – 396945341, БСРР – 84434083, ЗСФРР – 138500293, Турк СРР – 28490160, Уз СРР – 95672975 руб.).

Ухвалено внести у баланс Державного бюджету у якості вільного державного резерву Союзу РСР перевищення державних доходів над державними витратами у розмірі 50 млн. руб. (по загальносоюзному бюджету – 48297600 руб., по бюджету РСФРР – 1702400).

Ухвалено допустити на 1928 – 1929 р. зменшення проти належних за законодавством сум витрат відрахування до місцевого бюджету на суму у розмірі 46230 000 руб. (РСФРР – 32908400, УСРР – 8634200, БСРР – 883200, ЗСФРР – 1968800, Турк СРР – 271400, Уз СРР – 1564000 руб.) та встановити на цей рік відрахування до місцевого бюджету від державного промислового податку у розмірі 56,4% від загальної суми територіального надходження цього податку по кожній республіці. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 69. – Ст.638; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 16 декабря.*

1, 3. Москва, м. ЦВК СРСР видав постанову «Про затвердження звіту про виконання єдиного державного бюджету Союзу РСР за 1926 – 1927 р.». Ухвалено затвердити звіт про виконання єдиного Державного бюджету Союзу РСР по доходах у розмірі 5234823917 руб. та по витратах у розмірі 5178823099 руб. (без включення так званих безгрошових доходів і витрат), відзначити, що з загальної суми зростання доходів по єдиному державному бюджету СРСР у розмірі 1299025560 руб. більша частина (950712000 руб., 73%) спрямована на подальший розвиток виробничих сил країни та зміцнення місцевих бюджетів. Затверджено також звіт про виконання загальносоюзного бюджету по доходах у розмірі 3826828696 руб. та по витратах у розмірі 3794403718 руб., у тому числі 50109719 руб. спрямовані на покриття дефіцитів по бюджетах ЗСФРР, Турк СРР, Уз СРР. Констатувалося перевищення доходів над витратами по загальносоюзному бюджету за покриття дефіцитів союзних республік у розмірі 32424978 руб., по бюджету РСФРР – 22840822 руб., по УСРР – 735018 руб., а також дефіцит по бюджетах ЗСФСР у розмірі 17330442 руб., Турк СРР – 9117958 руб., Уз СРР – 23661319 руб. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 69. – Ст.640; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 16 декабря.*

1, 3. Москва, м. ЦВК СРСР затвердив постановою «Загальні початки землекористування і землеустрою». Документ містив розділи: I. Основні положення; II. Права трудящих на землю; III. Землеустрій; IV. Переселення; VI. Радянські господарства; VII. Оренда землі трудового користування; VIII. Про найману працю в сільському господарстві; IX. Земельне товариство і сільська рада (або відповідні об'єднання та органи); X. Землі спеціального призначення; XI. Міські землі; XII. Землі державного запасу; XIII. Вирішення спірок, що виникають при землевлаштуванні і землекористуванні. Стаття перша „Загальних початків” проголошувала, що основою земельного устрою СРСР є націоналізація землі („відміна назавжди приватної власності на землю й встановлення на неї виключної державної власності Союзу

РСР”), і що пряме або приховане порушення цього принципу (купівля-продаж, закладання, дарування, заповідання землі, протизаконний обмін тощо) тягне за собою притягнення до кримінальної відповідальності аж до позбавлення у судовому порядку права на користування землею. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 69. – Ст.641-642; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 16 декабря.*

1, 3. Москва, м. ВЦВК СРСР видав постанову “Про заходи щодо підняття врожайності”. Проголошувалося завдання протягом найближчих п’яти років підвищити врожайність щонайменше на 30-35%. Визначалася система заходів для досягнення цього. Містилися доручення: урядам союзних республік – протягом найближчих 5-6 років провести повну заміну насіння на сортове по всіх основних культурах; запровадити у трьохрічний термін обов’язкову очистку та сортирування насіння; добитися більш повного використання прокатних пунктів та ремонтних майстерень; використовувати трактори не тільки для запашки землі, але також і для інших робіт; вжити заходів для більш активного застосування мінеральних добрив; прискорити раніше намічені строки завершення землекористування; строго дотримуватися проведення у життя законів, що обмежують частий перерозподіл землі; опрацювати систему заходів для широкого розвитку громадської обробки землі, безперервного зростання колективних господарств та простіших виробничих кооперативів (машинні, насінневі); перевіряти роботу колективних і радянських господарств, поставивши перед ними завдання збільшити врожайність до кінця п’ятиріччя на 60%; разом з НКЗВТ СРСР слідкувати за тим, щоб контракція була тісно пов’язана з виробничими завданнями для піднесення сільського господарства; розширити застосування у сільському господарстві поліпшених прийомів агротехніки; сприяти поширенню сільськогосподарських знань серед населення; для заохочення „найбільш відсталіх елементів селянства” до ведення поліпшених прийомів землеробства поставити на всіх районних, волосних, окружних та повітових з’їздах рад питання про видання постанов із зобов’язуванням проводити простіші агрікультурні заходи (очистка насіння, протравлювання насіння, припинення випасу тварин на озимині, прибирання каміння, кустарників тощо); досягти рішучого припинення викривлень, що мали місце стосовно середняцьких господарств при стягненні єдиного сільськогосподарського податку, самообкладання та ін.; ВРНГ СРСР – передбачити у п’ятирічному плані відповідне розгортання галузей промисловості, що забезпечують виробничі потреби сільського господарства; організувати масове виробництво нових машин; розширити виробництво сіялок у розмірах, здатних до кінця п’ятиріччя забезпечити посів на 50% посівної площі; Державній плановій комісії СРСР за участі кваліфікованих спеціалістів – опрацювати порайонну систему економічних і технічних заходів для підвищення врожайності тощо. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. Отдел первый. – 1928. – № 69. – Ст.643; Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928. – 16 декабря.*

16 грудня (вівторок)

2. Харків, м. Відбувся другий Всеукраїнський з'їзд ОЗЕТ. В цей час до складу ОЗЕТ входило 150 тис. осіб. На з'їзді порушувалося питання про перспективність переселення євреїв до Біробіджану. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 18 грудня.*

19 грудня (четвер)

1. Бабанка, с. Уманської окр. Виявлено відозву такого змісту: “Нехай живе Українська народна республіка, нехай живе єднання усіх українців, які живуть у всіх кутках держав-хижаків, що тримають нас у своїх лапах: Росії, Польщі, Чехословаччини і Румунії. Збирайтеся разом усі українці, об'єднуйтеся. [...] Ви погляньте, що з нами тепер хочуть зробити чортові кацапи-лапотники. Коли здійснилась революція, то кацапи позабирали усі землі: попівські, заводські і державні, але чому не роздали вони цю землю безземельним селянам. [...] Україна хліборобна, Москві віддала хліб – сама голодна. Тепер москвичи їдять пшеничний, а дурні-хохли – з ячменя полову. Віддали увесь хліб в московські амбри українські довгоносики”. *«Совершенно секретно»: Лубянка – Сталину о положенні в стране (1922-1934 гг.). – М., 2002. – Т.6. 1928 г. – С.662.*

20 грудня (п'ятниця)

1, 4. Харків, м. Відбулася Всеукраїнська конференція істориків-марксистів. Ініціював зібрання історичний відділ Українського інституту марксизму-ленінізму. Ухвалено організувати Українське товариство істориків-марксистів. *Летопись революции. – 1928. – № 1. – С.329; Историк-марксист. – 1928. – Т.11. – С.225; 50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967 / Сост.: А.И. Ала-торцева, Г.Д. Алексеева. – М., 1971. – С.121.*

4, 7. Київ, м. Народилась Андрієвська Ніна Костянтинівна – український музикознавець, композитор, засл. журн. УРСР (1983). 1954 закінчила Київську консерваторію (у О. Шресер-Ткаченко та Г. Жукова), з 1953 – редактор, з 1970 – гол. редактор (з 1977 зав. відділом) музичної редакції українського радіо; автор творів: „Дитячі опери М.В. Лисенка” (1962), статті, рецензії, радіо бесіди; автор хорів, вокал. ансамблів, романсів, музики для дітей, пісень (на вірші А.Рєви „Якби я вмiла вишивать”); вокального циклу „Моє кохання” на власні поезії. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядник: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького. – К., 1997. – С.19.*

21 грудня (субота)

4, 7. Обуховичі, с. тепер Київської обл. Народилась Верес Ганна Іванівна – українська ткаля, нар. художниця України (1995). Авторка творів: рушники (цикли „Наша дума, наша пісня”, 1967; „Щедрість”, 1972; „Блискавка”, 1990); художні тканини („Щастя землі”, 1985), панно „Слався Вітчизно” (1978, готель „Україна” в Москві); „Космічні далі” і „Мамина вишня” (обидва – 1990); панно „Спалах” (1991), присвячене

Чорнобильські трагедії. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядник: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького.* – К., 1997. – С.107.

26 грудня (четвер)

1. Харків, м. 26-30 грудня відбувся УІ Всеукраїнський з'їзд комнезамів. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.374.

27 грудня (п'ятниця)

1. Фастів, м Білоцерківської окр. Біля будівлі РВК у дві години дня міліціонер виявив прилаштовані на стовпі три листівки такого змісту: „Дорогі товариші селяни, ми живемо 11 років [при] вільній владі, ми бачимо, що знову зароджується буржуазія, нам, бідним селянам, знову тяжке життя. Дороге селянство, доки ми будемо тримати важке ярмо на своїй потилиці, давайте ж одіб'єм рідну Україну від своїх ворогів. Дорогі селяни, хай живе Україна і селянська влада”. *«Совершенно секретно»: Лубянка – Сталину о положенни в стране (1922-1934 гг.).* – М., 2002. – Т.6. 1928 г. – С.662-663.

28 грудня (субота)

1. Харків, м. Почав роботу УІ Всеукраїнський з'їзд КНС. *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 28 грудня.

1, 4. Москва, м. ЦК ВКП(б) видав постанову “Про обслуговування книгою масового читача”. Містилися критика тематичного спрямування масової книги, вимоги до видавництва, відповідальні за обслуговування масового читача структурні підрозділи партійних, державних, громадських, кооперативних організацій вжити заходів для збільшення книг, які “популяризують марксизм-ленінізм, історію ВКП(б) і революційний рух”, з виробничої тематики технічного спрямування, художньої літератури з актуальних політичних тем, зокрема “спрямованих проти буржуазних впливів, міщанства, занепадництва і т. ін.” *Культурне будівництво в Українській РСР. 1928 – червень 1941. Збірник документів і матеріалів.* – К., 1986. – С.18-20; *Власть и художественная интеллигенция. Документы ЦК РКП(б) – ВКП(б), ВЧК-ОГПУ-НКВД о культурной политике. 1917-1953 гг.* – Под ред. академика А.Н. Яковлева; сост. А. Артизов, О. Наумов. М., 2002. – С.88-90.

1, 4. Москва, м. Відбулася Всесоюзна конференція істориків-марксистів, скликана Товариством істориків-марксистів. Учасники заслухали доповіді, у тому числі представників УСРР – М.Яворського “Про роботу марксистських установ України”, “Про сучасні антимарксистські течії в українській історичній науці”, М.Рубача “Про архівну справу на Україні”. На конференції працювали наступні секції: народів СРСР; історії Заходу; соціологічна; історії ВКП(б); методична; комісії по історії збройних повстань, революційних і громадянських воєн. Ухвалено перетворити Товариство істориків-марксистів у всесоюзну організацію, створити Інститут історії при Комуністичній академії, видавати популярний історичний журнал і т. ін. *Труды*

І Всесоюзної конференції істориків-марксистів. – Т.І-ІІ. – М., 1930; 50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967 / Сост.: А.И. Алаторцева, Г.Д. Алексеева. – М., 1971. – С.121-122.

29 грудня (неділя)

1, 3. Москва, м. НКТ СРСР поінформував РНК СРСР про стан хлібозаготівель і хлібопостачання. Протягом липня-листопада загалом заготовлено 296, 5 млн. пуд (49,4% річного плану); в УСРР заготовлено 44, 1 млн. пудів хліба (43,2% річного плану); доля республіки у загальних хлібозаготівлях склала за цей період 10,4% (для порівняння: у 1926-1927 р. – 35,7%; у 1927-1928 р. – 53,1%). Констатувалося встановлення різкого розриву між державними і ринковими цінами на хліб, зокрема в Україні ціна державних заготівельників за центнер пшениці складала 804 коп., а базарна – 1823 коп. (різниця – 126,7%). *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 2. Май 1927 – 1929. – М., 1999. – С.473-479.*

4, 7. Лісовичці, с. тепер Таращанського району Київської обл. Народився Дахно Володимир Петрович – український архітектор, кандидат архітектури (1961). Закінчив 1950 Київський інженерно-будівельний інститут, 1981-89 – директор науково-дослідного інституту теорії, історії та перспективних проблем рад. архітектури. Побудував споруди: адміністративний будинок на вул. Пирогова №7 (1951-52), інтер'єр клубу Кабінету Міністрів України (1952), обидва Київ, у співавтор., автор ряду наукових праць. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядник: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького. – К., 1997. – С.194.*

31 грудня (вівторок)

8. Москва, м. ЦВК СРСР оприлюднили Конвенцію між Союзом Радянських Соціалістичних Республік і Польщею про пряме пасажирське і товарне залізничне сполучення, підписану у Варшаві 24 квітня 1924 р. . *Собрание законов и распоряжений Рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических республик. Отдел второй. – 1928. – № 68. – Ст.280.*

1928

1. 1928–1932 р. польський уряд ліквідував “Просвіти” у Кременці, Острозі, Дубному, Рівному, Ковелі, Володимирі, Луцьку на Волині. *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.422.*

1, 3. 1928–1932 р. – перший п'ятирічний план розвитку народного господарства УСРР. *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.375.*

1, 4. Москва, м. За рішенням XIII з'їзду РКП(б) Інститут К.Маркса і Ф.Енгельса при ЦК ВКП(б) розпочав випуск першого видання творів К.Маркса і Ф.Енгельса у

28 томах (під редакцією В.В.Адоратського та ін.). *К. Маркс и Ф.Энгельс. Сочинения. – Т.1. – М., 1028; 50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967 / Сост.: А.И. Алаторцева, Г.Д. Алексеева. – М., 1971. – С.122-123.*

1, 4, 8. Кельн, м. у Німеччини. Відбулася Міжнародна виставка преси, в якій взяли участь і українські радянські представники. Делегація СРСР представила відвідувачам виставку, присвячену пам'яті В.І.Леніна. *Научный работник. – 1928. – № 10. – С.71-72, 80; 50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917– 1967 / Сост.: А.И. Алаторцева, Г.Д. Алексеева. – М., 1971. – С.121-122.*

1, 7. Москва, м. Керівні органи ВКП(б): Політбюро ЦК ВКП(б) – М.І. Бухарин, К.Є. Ворошилов, М.І. Калінін, В.В.Куйбишев, В.М. Молотов, О.І. Риков, Я.Е. Рудзук, Й.В. Сталін, М.П. Томський; Кандидати у члени політбюро ЦК ВКП(б) – А.А. Андрєєв, Л.М. Каганович, С.М. Кіров, С.В. Косіор, А.І. Мікоян, Г.І. Петровський, М.О. Угланов, В.Я. Чубар; Оргбюро ЦК ВКП(б): О.В. Артюхіна, К.Я. Батман, А.С. Бубнов, О.І. Догадов, Л.М. Каганович, М.О. Кубяк, І.М. Москві, В.М. Молотов, Л.М. Рухимович, О.П. Смирнов, Й.В. Сталін, Д.Є. Сулимов, М.О. Угланов. С.В. Косіора у зв'язку з переходом до України виведено із секретаріату і оргбюро липневим пленумом ЦК, а на його місце обрано Л.М. Кагановича; А.А. Андрєєва виведено зі складу оргбюро в зв'язку з переходом на Північний Кавказ, а на його місце квітневий пленум ЦК обрав К.Я. Баумана. *Кульчицький С.В. Керівні органи Центрального комітету КППС. Персональний склад на кінець кожного року. – К.: Інститут історії, 1990. – С.26.*

3. Сільський Господар – Всеукраїнська рада сільськогосподарської кооперації являла собою центральний орган усієї системи сільськогосподарської кооперації УСРР. У 1928 р. до складу Сільського Господаря входили 42 кредитних та універсальних союзів, 7 центрів спеціальної кооперації, що об'єднували 2700 кредитних, 4798 спеціальних і 5028 машинно-тракторних товариств, 6316 сільськогосподарських колективів, із загальним числом об'єднаних господарств – 910 тис. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1932. Том 2. Май 1927 – 1929. – М. 1999. – С.786; Весь СССР, – М., 1929. – С.782; Вся кооперация СССР, – М., 1929. – С.194-200.*

3. Запоріжжя, м. Споруджено аочний залізничний міст через Дніпро. *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.374.*

3. Харків, м. Почалося будівництво міського аеропорту. *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.374.*

4. Київ, м. Розпочався випуск фільмів на Київській кінофабриці (з 1939 р. – Київська кіностудія художніх фільмів, з 1957 р. – ім. О.Довженка). *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.374.*

4. Харків, м. Створено Український фізико-технічний інститут (з 1938 р. – Харківський фізико-технічний інститут АН УРСР). *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. 144*

Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.374.

4. Харків, м. Створено перше в Україні творче об'єднання архітекторів – “Товариство сучасних архітекторів України” (ТСАУ). *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.374.*

4, 5, 7. Львів, м. Митрополит А.Шептицький заснував Греко-католицьку богословську академію на зразок католицьких університетів. *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.422.*

4, 7. На екрани кінотеатрів вийшов фільм О.Довженка “Звенигора” (ВУФКУ, сценаристи М.Йогансен, Юртик; оператор Б.Тевельов; у головних ролях: М.Надемський, С.Свашенко, А.Подорожний, П.Скляр-Отава, А.Симонов, І.Селюк. *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.375.*

4. Харків, м. Створено Українську філармонію (Укрфіл) та її представницькі пункти у деяких окружних центрах. До складу філармонії входили чоловічий вокальний квартет ім. М.Лисенка, український концертно-вокальний ансамбль, Харківська окружна хорова капела, капела бандуристів, симфонічний оркестр, оркестр народних інструментів, ансамбль російських народних інструментів ім. В.Андрєєва, струнні квартети ім. М.Леонтовича та ім. Вільйома, декілька концертних бригад. *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.374.*

4. Харків, м. Почав видаватися музичний журнал “Музика – масам”. *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.374.*

4, 5. Київ, м. У системі ВУАН створено Інститут мікробіології та епідеміології (з 1930 р. – ім. Д.Заболотного; з 1963 р. – Інститут мікробіології і вірусології ім. Д.Заболотного). *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.374.*

4. Харків, м. Створено Всеукраїнське товариство революційних музикантів (ВУТОРМ). Українська музично-громадська організація постала внаслідок реорганізації Музичного товариства ім. М.Д. Леонтовича; об'єднувало композиторів і виконавців. У 1931 р. “вутормівці” перейшли до новоствореної асоціації “Пролетармуз”. Остання ліквідована після виходу постанови ЦК ВКП(б) “Про перебудову літературно-художніх організацій” від 23 квітня 1932 р. *Культурне будівництво в Українській РСР. 1928 – червень 1941. Збірник документів і матеріалів. – К., 1986. – С.347.*

4,7. Пішов з життя Бахтін Костянтин Миколайович (народився 1873) – український живописець-пейзажист. 1900 закінчив Київське художнє училище; автор творів: „Вечоріє”, „Стара садиба”, (обидва – 1910) „Вечір восени” (1911), „Соняшний день” (1914), „Перша зелень”, „Пізня осінь” (обидва – 1916), „Бузок” (1923),

„Останні квіти” (1927), „Весна”, Річка” (обидва – 1928); учасник виставки картин київських художників (1912). *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького. – К., 1997. – С.47.*

4, 7. Пішов з життя В. Хавкін – уродженець Одеси, видатний бактеріолог, епідеміолог, винахідник вакцин проти холери і чуми, асистент лабораторії технічної мікробіології в Пастерівському інституті в Парижі, державний бактеріолог уряду Індії, директор протичумної лабораторії, народоволець, учасник сіоністського руху за створення єврейської держави. *Золоті імена України. Народжені Україною. Меморіальний альманах у двох томах. – Т.2. – К., 2002. – С.690.*

ГРИНЕВИЧ Л.В., ПРИЛУЦЬКИЙ В.І.

ХРОНІКА 1929

1 січня (вівторок)

1, 2. Харків, м. Відбувся VI Всеукраїнський з'їзд КНС. 621 делегат з ухвальним і 34 з дорадчим голосом обговорили питання, пов'язані з активізацією участі незможників у сільськогосподарських кампаніях. Обрано ЦКНС у складі 130 осіб (голова – Г.І.Петровський). *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 1 січня.*

2, 4. Костянтинівка, м. Артемівської окр. Відкрився Палац культури металістів із залом на 700 осіб, приміщенням для навчання, бібліотекою, спеціально обладнаним місцем для зимових спортивних змагань. *Комуніст. – 1929. – 3 січня.*

3, 4. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про увільнення концертів, що їх організує Українське акційне філармонічне товариство “Укрфіл”, від місцевих податків і оплат”. *Збірник законів та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. – 1929. – № 4. – Ст.23.*

3, 6. Київ, м. Деревообробна фабрика ім.Боженка перейшла на семигодинний робочий день. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 17 січня.*

4, 7. Олексієво-Орлівка, с. тепер у Донецькій обл. Народився Красноплахін О.С. – український співак (тенор), заслужений діяч мистецтв України (1994). У 1962 закінчив Київську консерваторію (клас З.Гайдай), працював в оперних театрах Мінська, Харкова, Львова, Алмати, Кишинєва, з 1979 – у Київському театрі опери та балету (нині Національна опера). Відзначився виконанням оперних партій: Андрій („Запорожець за Дунаєм” Гулака-Артемовського), Петро („Наталка-Полтавка” Лисенка), Андрій („Мазепа” П.Чайковського), Князь („Русалка” О.Даргомижського), Самозванець („Борис Годунов” Мусоргського), Хозе („Кармен” Бізе). *Мистецтво України: Біографічний довідник. – К., 1997. – С.332.*

2 січня (середа)

1. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про зміну положення про надзвичайні заходи охорони революційного порядку”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 8. – Ст.74.*

1, 4, 7. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У затвердило склад комісії: з українізації – С.В. Косіор (голова), П.П. Любченко (заступник голови), В.П. Затонський, В.Я. Чубар (із заміщенням О.К. Сербіченком), М.О. Скрипник, М.Є. Доненко, І.О. Акулов, І.М. Корсунов, А.А. Хвиля, В.І. Порайко, А.А. Річицький; з видання праць В.Леніна українською мовою – М.О. Скрипник (голова), П.П. Любченко, А.А. Хвиля, А.А. Річицький, Касьян. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.163. – Арк.6.*

2. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову „Про контрольно-обслідну роботу урядництв УСРР”. *Бюлетень ЦКК КП(б)У і НК РСІ УСРР. – 1929. – №.1-2. – С.24.*

6. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про семигодинний робочий день”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 4. – Ст.30.*

6. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про заходи для боротьби з порушеннями законодавства про працю”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 4. – Ст.31.*

3 січня (четвер)

2. Харків, м. 3-7 січня відбувся I Всеукраїнський з’їзд винахідників. Делегати підбили підсумки роботи винахідницьких організацій, обговорили перспективи удосконалення системи органів допомоги винахідництву. Ухвалено об’єднати Українську асоціацію винахідників і Товариство поширення технічних винаходів, сформувати у головних промислових центрах республіки окружні та районні філії нової організації. *Комуніст. – 1929. – 8 січня.*

4, 7. Детройт, м. США. Комісія планування ухвалила встановити у міському парку пам’ятник Т.Г.Шевченко. Ініціатор і перший спонсор проекту Саломія Крушельницька переказала на спорудження пам’ятника Кобзареві гроші, отримані нею під час концертної діяльності по містах США. *Діло. – 1929. – 26 січня.*

4 січня (п’ятниця)

1, 3. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У обговорило стан хлібозаготівель. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.163. – Арк.1.*

3. Одеса, м. Почала роботу нова консервна фабрика ім. Леніна. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 4 січня.*

3, 6. Москва, м. РНК СРСР видав постанову “Про преміювання за пропозиції, що сприяють раціоналізації роботи і структури апарату державних установ і підприємств”. Ухвалено встановити порядок преміювання працівників державних установ Союзу РСР, підприємств загальносоюзного значення за дієві пропозиції щодо покращення, спрощення чи здешевлення роботи і структури управлінського, зокрема торговельного апарату, підвищення якості його роботи, усунення факторів небезпеки і шкідливості у роботі. Містилися настанови щодо створення на підприємствах особливих фондів преміювання, визначалися джерела їх наповнення (суми з коштів, передбачених кошторисами відповідних установ і підприємств на адміністративно-господарські витрати; економія, отримана внаслідок проведення раціоналізаторських пропозицій у межах від 10 до 20% цієї економії). Дія постанови не поширювалася на раціоналізаторські пропозиції, стосовні виробництва і транспорту (такі належало преміювати в особливому порядку), а також на осіб, що на них поширювалася дія постанови ЦВК і РНК СРСР від 7 березня 1927 р. про порядок видачі заохочувальних нагород особам керівного персоналу державних підприємств і акціонерних товариств. *Собрание законов и*

распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 5. – Ст.48.

5 січня (субота)

1, 4. Москва, м. 5-7 січня в Інституті В.І.Леніна відбулася Всесоюзна нарада завідувачів місцевими іспартами. Учасники підбили підсумки роботи за минулий рік, заслухали доповіді: про злиття Інституту В.І.Леніна з Іспартом та перспективи роботи місцевих іспартів; про роботу місцевих іспартів; про іспартівську громадськість; про роботу Музея революції СРСР; про роботу Іспрофа; про партійні архіви. Намічені найближчі завдання Інституту та іспартів, у тому числі головні – випуск літературної спадщини В.Леніна, написання історії Компартії. Ухвалено створити в союзних республіках науково-дослідні інститути з історії партії. *Пролетарская революция. – 1929. – № 7. – С.280; 50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967. – М., 1971. – С.126.*

2, 4. Харків, м. Союз радторгслужбовців розпочав перевірку стану українізації масової роботи у низових осередках. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 5 січня.*

2, 4. Харків, м. Окружні курси українізації розпочали перевірку бібліотек для з'ясування насиченості їх фондів українською літературою, готовності бібліотекарів обслуговувати читачів українською мовою. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 5 січня.*

3. Харків, м. НКЗС УСРР затвердив п'ятирічний план розвитку лісного господарства України. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 5 січня.*

6. Харків, м. Президія міської ради виділила 3 тис. руб. для надання допомоги демобілізованим червоноармійцям. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 5 січня.*

6 січня (неділя)

1, 5. Харків, м. Президія ВУЦВК за “чисельними проханнями єврейських трудящих” затвердила рішення: про закриття хоральної синагоги у Глухові та використання її приміщення як клубу кустарів; про закриття синагоги у с.Пулине Волинської округи і переобладнання її приміщення під школу. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 5 січня.*

2. Харків, м. Український комітет союзу робітників мистецтва ухвалив розформувати міськком Одеського оперного театру „за поблажливе ставлення до проявів хуліганства та антисемітизму” з боку окремих працівників театру. Повідомлялося про виключення антисемітів зі складу спілки та передачу до прокуратури матеріалів про їхню діяльність. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 5 січня.*

3, 10. Харків, м. УЕН при РНК УСРР видала директиву про посилення темпу хлібозаготівель у республіці. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 6 січня.*

4, 8. Харків, м. До столиці УСРР приїхав з концертами відомий угорський композитор Бела Барток. Візит композитора організувало Українське акційне філармонічне товариство “Укрфіл”. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 5 січня.*

7 січня (понеділок)

1. Москва, м. Політбюро ЦК ВКП(б) ухвалило вислати Л.Троцького за кордон “за антирадянську роботу”. *Власть и оппозиция. Российский политический процесс XX столетия.* – М., 1995. – С.134.

4, 8. Туреччина. На батьківщину виїхала українська делегація членів Всеукраїнської наукової асоціації сходознавства у складі професорів О.Гладстерна (голова, правознавець, історик), В.Зумер (фахівець по мистецтву народів Азербайджану, Криму), А.Сухова (професор-економіст), письменника П.Тичини, які протягом двох місяців проїхали за маршрутом Стамбул – Ангора – Конія – Смірна – Бруса – Стамбул. Науковці відвідали заступника міністра народної освіти Туреччини, узгодили програму співпраці: встановити і підтримувати постійні зв'язки між українськими і турецькими науковими установами, організаціями; налагодити обмін науковими вданнями тощо. *Східний світ. Орган Всеукраїнської наукової асоціації сходознавства.* – 1929. – № 1-2 (7-8). – С.374-382.

8 січня (вівторок)

2, 6. Харків, м. Центральна комісія по боротьбі з безробіттям при ВУЦВК ухвалила відкрити у Харкові, Одесі, Дніпропетровську курси для підготовки 6 тис. робітників – будівельників, арматурників, каменярів та ін. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 8 січня.

3. Москва, м. РПО СРСР затвердила „Положення про Центральний комітет з перевезень”. Визначався порядок діяльності, основні завдання комітету: встановлення планів вантажних перевезень на певні періоди (річні, кварталні, місячні і т. ін.) у відповідності з перевізною спроможністю шляхів сполучення та потребами Союзу РСР в цілому та окремих його районів; визначення строків, форм і порядку складання та надання належними органами у Центральний та районні комітети з перевезень планових заяв на вантажні перевезення; регулювання перевезень у разі наявності на шляхах сполучення утруднень транспортного характеру та з метою попередження цих останніх; обмеження та заборона дальніх і зустрічних перевезень, якщо вони спричиняють транспортні ускладнення або зумовлюють нераціональне використання транспорту; встановлення примусового порядку та умов спрямування вантажів із залізниць на водні шляхи тощо. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – № 8. – Ст.82.

3. Москва, м. РПО СРСР затвердила „Положення про Тарифний комітет при Народному комісаріаті шляхів сполучення”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – № 7. – Ст.73.

4. Харків, м. Український уряд виділив Головнауці УСРР 25 тис. руб. на організацію наукових відряджень у межах Союзу РСР. Для регулювання справи відряджень створено спеціальну комісію. *Комуніст.* – 1929. – 8 січня.

9 січня (середа)

1. Східна Галичина. 9-10 січня сіоністи урочисто відзначили 10-ту річницю з початку видання газети “Хвиля”. До цієї події у Львові вийшов ювілейний 104-сторінковий 150

випуск газети. *Діло.* – 1929. – 16 січня.

1, 4. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У обговорило питання про проведення кампанії підтримки широкими колами української інтелігенції постанови Президії ВУАН про С.Єфремова. Ухвалено для опрацювання плану та політичного керівництва кампанією створити комісію у складі М.О.Скрипника, А.А.Хвилі, П.П.Любченка. *ЦДАГОУ.* – Ф.1. – Оп.16. – Спр.6. – Арк.275.

2, 6. Харків, м. НКО УСРР і Всеукраїнський антиалкогольний комітет розіслали на місця „Інструкцію по боротьбі з алкоголізмом культурно-освітніми методами”. Пропонувалося впровадити антиалкогольну освіту в програми шкіл, курсів та вузів, організувати тематичні виставки, укомплектувати бібліотечні фонди літературою про боротьбу з пияцтвом тощо. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 9 січня.

10 січня (четвер)

1. Одеса, м. Діти робітників ряду підприємств міста залучені для ведення передвборчої агітації. З плакатами і гаслами колони школярів пройшлися цехами підприємств, закликаючи батьків взяти активну участь у перевиборах рад. *Комуніст.* – 1929. – 12 січня.

1. Ужгород, м. У залі засідань крайового сейму відбулися установчі збори Крайового представництва Закарпаття. *Діло.* – 1929. – 16 січня.

1. Батятичі, с. Жовківського повіту. Відбулися зіткнення між поліцією селянами, невдоволеними низьким рівнем оплати праці: троє селян убито, кілька поранено. *Діло.* – 1929. – 13 січня.

2, 6. Харків, м. Окружний виконавчий комітет асигнував 2 тис. руб. товариству „Геть злочинність!” на виплату особам, які звільнилися з ув'язнення і виявили бажання працювати. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 11 січня.

3, 6. Харків, м. Відзначалися перебої з постачанням населення білим хлібом. *Комуніст.* – 1929. – 10 січня.

3, 6. Дніпропетровськ-Запоріжжя, м. Дніпропетровськ: здійснено перехід на семигодинний робочий день близько 20 тис. робітників заводів ім. Петровського і 5 тис. працівників заводу ім. Леніна; Запоріжжя: на семигодинний робочий день переведено вісім цехів заводу „Комунар”. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 11 січня.

3. Горлівка, м. Артемівської окр. Місцевий завод розпочав виробництво електровозів, компресорів та вентиляційного устаткування. *Комуніст.* – 1929. – 11 січня.

4, 7. Батумі, м. Грузії. Народився Барсеґян О.С. – український режисер, народний артист УРСР (1978). У 1953 закінчив Харківський театральний інститут (курс Л.Дубовика), протягом 1953-1956 працював у Дніпродзержинському українському пересувному театрі, головний режисер Львівського (1956-1962), Київського (1962-1970) театрів юного глядача, Київського театру оперети (1970-1974), з 1975 – Харківського російського драматичного театру ім. О.С.Пушкіна, з 1976 – викладач Харківського інституту мистецтв, професор (1988). Режисер-постановник вистав: „У неділю рано зілля копала” О.Кобилянської (1954), „Макбет” (1978), „Ромео і Джульєтта”

(1965, 1995; за У.Шекспіром), „Вишневий сад” (1979; за А.Чеховим), мюзиклу „Сестра Керрі” (1983; композитор Р.Паулс), „Зоря і смерть Пабло Неруди” (1986; за твором І. Драча), „Остання жертва” (1996; за О.Островським) та ін. *Мистецтво України: Біографічний довідник*. – К., 1997. – С.44.

4. Харків, м. Преса повідомила про досягнуті між НКО УСРР та НКО РСФРР принципові домовленості щодо обміну культурними та мистецькими цінностями. Українська сторона претендувала на отримання з Третяковської галереї і галереї Цветкова кількасот полотен митців, у тому числі двадцяти картин і малюнків Т.Шевченка, п'яти гравюр і картин Боровиковського, дванадцяти полотен І.Репіна. НКО УСРР також порушив питання про вилучення з архіву колишнього цензурного управління Російської імперії в Центральній бібліотеці в Ленінграді близько 2 тис. п'єс українських авторів, заборонених царською цензурою. *Комуніст*. – 1929. – 10 січня.

4. Харків, м. Укрголовнаука ухвалила організувати в Одесі Всеукраїнський музей єврейської культури ім.Менделєєва-Мейхера-Сфоріма. Усім музеям республіки запропоновано передати дублетні експонати для комплектування фондів новостворюваного музею. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 11 січня.

4. Москва, м. Секретаріат ЦК ВКП(б) видав постанову “Про керівні кадри працівників кінематографії”. Ухвалено покласти на Головний репертуарний комітет при Головному управлінні у справах мистецтва здійснення політичного контролю над сценаріями, прокатними кінокартинами. Художньо-ідеологічне керівництво кіноорганізаціями надалі мало здійснюватися під наглядом Головного мистецтва через його відділи. НК РСІ союзних республік запропоновано при перевірці складу радянських установ переглянути кадровий склад кіноорганізацій. *Власть и художественная интеллигенция. Документы ЦК РКП(б) – ВКП(б), ВЧК-ОГПУ-НКВД о культурной политике. 1917-1953 гг.* – М., 2002. – С.96-98.

4, 7. Софіївка, нині смт. Дніпропетровської обл. Народився Зноба В.І. – український скульптор, народний художник УРСР (1979). У 1953 закінчив Київський художній інститут, автор творів: портрет кобзаря О.Вересая (1945); пам'ятники М.Островському у м.Шепетівці Хмельницької області (1966), І.Мечникову в Парижі (1986); монумент на честь подвигу радянських воїнів під час форсування Дніпра на Букринському плацдармі (1985); композиції „Устим Кармелюк” (1972), „Подвиг” (1975), „Доктор Ру”, „Літописець” (усі – 1990); пам'ятника в'язням концтаборів у Дарниці (Київ, 1995); центральна фігура воїна-переможця у залі Слави музею Великої вітчизняної війни 1941-1945 (1995), пам'ятника „Пропалим безвісти” біля храму Георгію Побідоносцю (1996 – обидва на Поклонній горі у Москві) та ін. *Мистецтво України: Біографічний довідник*. – К., 1997. – С.264.

4, 8. Одеса, м. З Туреччини прибула делегація українських науковців та літераторів, яка виступала з лекціями у Стамбулі, Ангорі, Смирні, Адріанополі. *Комуніст*. – 1929. – 11 січня.

5. Харків, м. Старший інспектор у справах культів адміністративного управління НКВС України Гуцалюк поінформував Вінницький окрадмінвідділ про постанову Малої Президії ВУЦВК від 29 грудня 1928 р. щодо закриття у Жмеринці двох синагог – 152

„Старий Безгамедриш” та Малу Клойз з подальшим використанням молитовних будинків для культосвітніх потреб населення. *Коммунистическая власть против религии Моисея. Документы 1920-1937 и 1945-1953 гг. Вып.2. – Винница, 2005. – С.112-113.*

10. Артемівська окр. На центральній електростанції заводу Хімвугілля стався вибух трубопроводу: згоріла турбіна, припинено роботу дзеркального, хімічного, пляшкового заводів. Для розслідування обставин аварії створена державна комісія. ДПУ поінформувало вище партійне керівництво республіки про підозру злочинних дій. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2987. – Арк.2.*

11 січня(п'ятниця)

1, 4, 7. Харків, м. На спільному засіданні ради та ревізійної комісії Українського товариства істориків-марксистів під головуванням М.Яворського після інформації Бадана „Про академіка Єфремова” ухвалено резолюцію із засудженням виступу останнього на шпальтах газети „Діло”: „[...] ак[адемік] Єфремов, який не визнає для себе необхідним активно стояти на ґрунті оборони Рад[янського] Союзу, не може бути водночас академіком рад[янської] Академії наук [...]”. *Рубльов О. Західноукраїнська інтелігенція у загальнонаціональних політичних та культурних процесах (1914-1939). – К., 2004. – С.339.*

2, 3, 6. Харків, м. Народний комісаріат здоров'я УСРР затвердив Статут українського державного акційного товариства виробництва та торгівлі хіміко-фармацевтичними препаратами та медичним майном „Укрмедторгпром”. У документі визначалися мета, порядок діяльності товариства з „провадження операцій щодо виробу, купівлі і продажу медикаментів і речей медичного, фармацевтичного та санітарно-господарчого постачання”, а також „для збуту й продажу на внутрішньому та зовнішньому ринках фармацевтичної сировини, цілющих, пахучих та технічних рослин”. Встановлювався статутний капітал, окреслювалися права і обов'язки власників акцій, відповідальність фундаторів. Регламентувалася діяльність органів управління та контролю, порядок звітності, розподілу зиску й видачі дивідендів, припинення діяльності товариства. *Збірник законів та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. – 1929. – № 21. – Ст.100.*

3. Москва, м. РНК СРСР видав постанову “Про весняну посівну кампанію 1929 року”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. Отдел первый. – 1929. – № 4. – Ст.33.*

6. Москва, м. ВУЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про порядок покладання на наймачів зобов'язань щодо виплати робітникам і службовцям допомоги за тимчасовою недієздатністю, у разі народження дитини і на поховання”. Встановлювався порядок покладання на наймачів зобов'язань по вищезазначеним виплатам у тих місцевостях, де з технічних причин (незначна кількість робітників і службовців, розпорошення їх по значній території, відсутність зручних способів сполучення тощо) було неможливим обслуговування застрахованих органами соціального страхування. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. Отдел первый. – 1929. – № 5. – Ст.38.*

12 січня(субота)

1, 4, 7. Москва, м. М.Грушевського обрано дійсним членом АН СРСР. Рубльов О. *Західноукраїнська інтелігенція у загальнонаціональних політичних та культурних процесах (1914-1939)*. – К., 2004. – С.234.

3. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про заходи допомоги все-союзному переписові дрібної й ремісничької промисловості”. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 18 січня.

4. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про увільнення Київського державного цирку від місцевих податків і оплат” *Збірник законів і розпоряджень робітничо-селянського уряду України*. – 1929. – №5. – Ст.33.

4. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про обов’язкову ліквідацію неписьменності осіб віком 18-19 років, допризовників та осіб змінного складу територіальних частин Робітничо-Селянської Червоної Армії”. *Збірник законів і розпоряджень робітничо-селянського уряду України*. – 1929. – №4. – Ст.32; *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 18 січня.

4, 7. Київ, м. На засіданні Історико-філологічного відділу Всеукраїнської Академії наук замість академіка С.Єфремова секретарем відділу обрано президента Всеукраїнського археологічного комітету академіка Новицького. *Комуніст*. – 1929. – 13 січня.

4, 7. Милуватка, с. нині Луганської обл. Народився Мащенко М.П. – український кінорежисер, народний артист УРСР (1983). У 1953 закінчив Харківський театральний інститут, з 1957 працював на Київській кіностудії художніх фільмів (з 1994 – директор). Зняв телефільми: „Як гартувалася сталь” (1973), „Шлях на Софію” (1978), „Овід” (1980); художні фільми: „Карастоянови” (1982), „Паризька драма” (1983), „Мама, рідна, дорога...” (1986), „Все перемагає любов” (1987), „Зона” (1988, разом з С. Шахбазяном), „Вінчання зі смертю” (1994); автор сценарію фільму „Осінь дорога до мами” (1981, „Укртелефільм”); у Київському (Національному) театрі російської драми ім.Лесі Українки здійснив постановку вистави „Будинок, де все шкереберть” (1995; А.Портеса). Лауреат Державної премії УРСР ім. Т.Шевченка (1982). *Мистецтво України: Біографічний довідник*. – К., 1997. – С.405.

4, 8. 12-15 січня капела “Думка” (керівник – заслужений артист Н.Городовенко) перебувала на гастролях у країнах Західної Європи. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 31 січня.

7, 8. Харків, м. Прибув новий польський генеральний консул, радник польської місії у Москві Стебловський. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 16 січня.

13 січня (неділя)

6. Харків, м. Президія Харківського ОВК ухвалила закрити розташовану біля книгарні Державного видавництва УСРР пивну, передавши йому будівлю останньої. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 13 січня.

6, 10. Харків, м. Відбулося засіданні колегії Наркомату здоров’я УСРР. Учасники розглянули питання санітарного стану та продовольчого забезпечення населення недорідних округ. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 13 січня.

14 січня (понеділок)

8. Артемівськ, м. Місто відвідав угорський революціонер Бела Кун. Зарубіжний гість зустрічався з представниками Компартії, громадських організацій та учасниками окружного з'їзду МОДР. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 15 січня.*

15 січня (вівторок)

1, 4. Москва, м. Преса повідомила про зроблену ЦК ВКП(б) крайкомам, облвиконкомам, окружкомам, губкомам і повіткам пропозицію вжити заходів для виконання на місцях постанови Колегії НКІ РСІ СРСР від 20 грудня 1928 р. „Про порядок вилучення з установ і підприємств архівної та іншої паперової макулатури для потреб промисловості”. Містилося застереження про неприпустимість знищення матеріалів, стосовних положення робітничого класу і селянства, революційного руху, історії ВКП(б), Жовтневої революції, громадянської війни і радянського будівництва на місцях; повідомлялося про те, що контроль за вищезначеним питанням мають здійснювати спеціально виділені для цього відповідальні партійні працівники. *Известия. – 1929. – 15 января; 50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967. – М., 1971. – С.126-127.*

4. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про оголошення замку колишніх князів Острозьких у м.Старо-Костянтинові державним історико-культурним заповідником”. *Збірник законів і розпоряджень робітничо-селянського уряду України. – 1929. – №5. – Ст.40*

16 січня (середа)

1. Харків, м. Центральне бюро НК РСІ задовольнило скаргу скрипаля Тулера, знятого з роботи Уманською окружною РСІ за виконання під час демонстрації картини “Лісовий шум” мелодії “Боже, Царя бережи”. ЦБ НКРСІ ухвалило обмежитись винесенням Тулеру публічної догани, натомість розпорядилося розшукати у Київській філії ВУФКУ винуватців надходження до Умані нот з царським гімном та притягти їх до відповідальності. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 17 січня.*

1. Харків, м. Секретаріат ЦК КП(б)У обговорив питання „про підготовку рукопису для випуску брошури у випадку оголошення війни”. Містилося доручення А.А.Хвилі залучити до роботи над брошурою „Як готувалася війна” окремих наукових співробітників, членів ВКП(б) Інституту Марксизму-ленінізму. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.16. – Спр.34. – Арк.108.*

3, 8. Одеса, м. Харчотрест відіслав першу партію халви до Німеччини. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 17 січня.*

4, 7. Київ, м. У будинку Комуністичної освіти відбулися урочистості з нагоди 50-ти річчя з дня народження українського письменника С.Васильченка. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 17 січня.*

4, 7. Харків, м. Президія ВУЦВК ухвалила назвати школу командного складу робітничо-селянської міліції УСРР ім'ям В.Балицького. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 16 січня.*

4, 7. Харків, м. Відбулися урочистості з нагоди ювілею професора М.Гуревича – члена колегії ЦСУ УСРР, автора численних наукових праць у галузі статистики, організатора сільськогосподарської статистики в УСРР. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 17 січня.*

6. Москва, м. ВУЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про надання урядам союзних республік права поширювати стягнення ренти на робітничі і дачні поселення, не віднесені до міських поселень”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. Отдел первый. – 1929. – № 5. – Ст.41.*

6. Москва, м. ВУЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про непритягнення до обкладання єдиним сільськогосподарським податком заробітної плати народних слідчих”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. Отдел первый. – 1929. – № 5. – Ст.39.*

17 січня (четвер)

2. Москва, м. РНК СРСР видала постанову „Про зміну постанови Ради Народних Комісарів Союзу СРСР від 14 травня 1928 р. про радіоустановки і трансляційні знаряддя”. Встановлювався порядок відкриття радіостанцій лише з дозволу Народного комісаріату пошт і телеграфів, а також лише на обладнання радіостанцій, які встановлюються: професійними союзами з культурно-просвітницькою метою; державними і кооперативними установами, підприємствами, громадськими організаціями, окремими громадянами для науково-дослідних, досвідних, навчальних цілей або ж для зв'язку вищезазначених установ, підприємств і організацій з підвідомчими їм органами. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 13. – Ст.112.*

3. Москва, м. ЦК ВКП(б) видав постанову про завдання вугільної промисловості Донбасу. *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.375.*

3, 4. Москва, м. РНК СРСР видала постанову „Про пільгове перевезення залізницями будівельних матеріалів і обладнання, призначених для спорудження, відбудови і ремонту шкільних споруд”. Встановлювався порядок надання 25% знижки від розміру тарифу, визначеного Тарифним комітетом при Народному комісаріаті шляхів сполучення. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 18. – Ст.149.*

4, 7. Харків, м. Центральна комісія по вшануванню пам'яті М.Коцюбинського повідомила про зібрані серед населення 12500 руб. у фонд спорудження пам'ятника видатному письменнику. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 17 січня.*

6. Київ, м. На семигодинний робочий день перейшла Київська фабрика Укршкіртресту. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 17 січня.*

6. Харків, м. Колегія наркомату охорони здоров'я УСРР ухвалила створити в Одесі крайовий Інститут охорони здоров'я матері й дитини шляхом об'єднання Одеської центральної консультації та ряду місцевих медичних установ. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 17 січня.*

18 січня (п'ятниця)

1. Москва, м. Оргбюро ЦК ВКП(б) видало постанову “Про порядок дозволу видання нових журналів”. Встановлювався такий порядок видання нових періодичних видань: дозвіл на видання масових журналів загальносоюзного значення мав надаватися Оргбюро чи Секретаріатом ЦК ВКП(б); республіканських та обласних журналів – партійних, громадських, суспільно-політичних, літературно-художніх – Головлітом після узгодження з місцевими парткоммами і агітпропвідділами ЦК. *Власть и художественная интеллигенция. Документы ЦК РКП(б) – ВКП(б), ВЧК-ОГПУ-НКВД о культурной политике. 1917-1953 гг. – М., 2002. – С.99.*

1. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У звернулося до ЦК ВКП(б) з проханням дозволити перенести проведення „ленінських днів” у республіці з 20 на 22 січня 1929 р.; Комісії з видання творів В.І.Леніна пропонувалося забезпечити у поточному році випуск щонайменше восьми томів видання; остаточно редакцію видання праць Леніна покладено на М.О.Скрипника. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.163. – Арк.19.*

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про заборону приватним особам і первісним кооперативним організаціям випускати на ринок розважені закавказькі байхові чаї”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. Отдел первый. – 1929. – № 6. – Ст.54.*

3. Москва, м. РНК СРСР видав постанову “Про пільгове перевезення по залізницях будівельних матеріалів і устаткування, призначених для побудови, відновлення і ремонту шкільних будівель”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 18. – Ст.149.*

4, 7. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У ухвалило прискорити ліквідацію неписьменності в Україні; для вироблення конкретних заходів у цьому напрямі обрано Комісію у складі В.П.Затонського, В.Я.Чубаря, М.О.Скрипника, П.П.Любченка, І.О.Акулова, А.А.Хвилі, О.В.Пілацької. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.163. – Арк.17.*

7, 8. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У ухвалило направити до ЦК ВКП(б) протест у зв'язку з прийняттям Народним комісаріатом іноземних справ СРСР без узгодження з українською стороною пропозиції Польщі призначити консулом до Харкова п.Стеблевського. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.16. – Спр.6. – Арк.275.*

20 січня (неділя)

1, 2. Харків, м. Президія ЦКНС видала постанову про недостатню участь незможників у проведенні перевиборів рад в Україні. *ВУЦВК. – 1929. – 20 січня.*

1, 2. УСРР. 20-21 січня по містах України традиційно проводились “ленінські дні”, у ході яких відбувалися жалобні мітинги, збори, прийом до лав партії робітників, інші заходи по вшануванню пам'яті В.І.Леніна. *Комуніст. – 1929. – 20 січня.*

2, 4. Артемівська окр. 20-22 січня 350 робітників шахт і заводів Артемівщини у супроводі представників профспілкових комітетів окружної ради профспілок, окружного партійного комітету та редакції газети “Кочегарка” здійснили культпохід

до Харкова з метою ознайомлення з культурним, громадським життям столиці України. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 20, 24 січня; *Комуніст*. – 1929. – 22 січня.

21 січня (понеділок)

2, 4. Львів, м. Отримала юридичне підтвердження на право існування перша приватна жіноча професійна школа сестер василянок. Завданням навчання у школі проголошено теоретичну і практичну підготовку дівчат до самостійної праці у промислових і торговельних установах. *Діло*. – 1929. – 5 травня.

22 січня (вівторок)

4. Дніпропетровськ, м. Відбулися урочистості у зв'язку з десятирічним ювілеєм театру ім. Шевченка. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 22 січня.

6. Харків, м. 22-25 січня у столиці УСРР відбулася Всеукраїнська нарада у справі охорони здоров'я підлітків, організована Наркоматом здоров'я УСРР. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 8 січня.

23 січня (середа)

1. Харків, м. Постановою ВУЦВК затверджено Статут Народного комісаріату робітничо-селянської інспекції (НК РСІ), на який, зокрема, покладалося завдання вироблення і впровадження заходів, спрямованих на удосконалення державного апарату, нагляд за роботою існуючих на території УСРР державних і громадських установ і організацій і допомогою цим установам і організаціям в їх роботі, відповідальність за проведення класової лінії радянської держави й завдань соціалістичного будівництва. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 10 лютого.

2. Харків, м. ВУЦВК видав постанову „Про затвердження Устави про Народний комісаріат робітничо-селянської інспекції УСРР”. *Бюлетень ЦКК КП(б)У і НК РСІ УСРР*. – 1929. – № 1-2. – С.27-31.

2. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову „Про секції робітничо-селянської інспекції при міських і селищних радах”. *Бюлетень ЦКК КП(б)У і НК РСІ УСРР*. – 1929. – № 1-2. – С.34-36.

2. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про майнову відповідальність професійних союзів”. Встановлювався порядок майнової відповідальності на визначених цивільним законодавством загальних підставах профспілок та профспілкових міжсоюзних об'єднань, які користувалися правами юридичної особи у частині зобов'язань, що витікали з їхньої господарської діяльності. Зокрема, містилася заборона щодо використання наступних належних профспілковим організаціям коштів: страйкових та культурно-освітніх фондів; фондів для видачі допомоги безробітним членам союзу; будинків та обладання, потрібних для забезпечення нормальної роботи організації; пропонувалося урядам союзних республік протягом двох тижнів привести законодавство республік у відповідності з постановою. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик*. – 1929. – № 7. – Ст.63.

4, 6. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про зміну постанови Центрального Виконавчого Комітету і Ради Народних Комісарів Союзу РСР від 27 липня 1928 року про посилення фінансування технічної освіти та про покращення матеріального забезпечення студентства”. Ухвалено встановити на потреби вищої і середньої професійно-технічної освіти відрахування від прибутків державних промислових підприємств (загальносоюзного, республіканського та місцевого значення) та змішаних промислових акціонерних товариств, починаючи з прибутків по балансах на 1927-1928 р., у розмірі 3% належного до розподілу прибутку. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 7. – Ст.64.*

4. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про стипендії для студентів вищих шкіл і робітничих факультетів”. *Збірник законів і розпоряджень робітничо-селянського уряду України. – 1929. – № 6. – Ст.49*

6. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про порядок оплати військовослужбовцями помешкань у міських поселеннях”. Встановлювався порядок порівняння до робітників і службовців стосовно квартирної плати військовослужбовців середнього, старшого і вищого кадрового начальницького складу Робітничо-селянської Червоної армії, а також військовослужбовців рядового і молодшого начальницького складу зверхурочної служби, які проживали у домах, де квартплата вираховувалася по встановленим місцевими радами ставкам. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. Отдел первый. – 1929. – № 6. – Ст.59.*

24 січня (четвер)

3. Москва, м. Політбюро ЦК ВКП(б) ухвалило накопичити протягом січня-квітня 1929 р. таємний недоторканий хлібний фонд у розмірі 25 млн. пудів. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1939. Том 2. Ноябрь 1929 – декабрь 1930. – М., 2000. – С.518.*

4, 7. Глобине, с., нині м. Полтавської обл. Народився Зарицкий І.В. – український художник скла, народний художник УРСР (1983). У 1954 закінчив Львівський інститут прикладного і декоративного мистецтва, автор творів: блюда „Кобзар”, „На панщині”, „Катерина” (всі – 1963-64); вази „Слава праці” (1965), „Київська весна” (1982), „Лісова казка” (1986); сервізи „Весняний” (1977), „Лісова пісня” (1986), „Березень 2 (1987), „Золота осінь” (1988), „Ізумруд” (1989); скульптури „Одарка і Карась” (1965); декоративні композиції „Зима” (1990), „Два кольори” (1991). *Мистецтво України: Біографічний довідник. – К., 1997. – С.256.*

25 січня (п'ятниця)

1. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У направило до ЦК ВКП(б) протест у зв'язку з роботою комісії ЦК і ЦКК ВКП(б), яка проводила розслідування у справі „Київської гнилі”. Констатувалося, що комісія „вийшла далеко за межі своїх повноважень,

зайнявшись фактично ревізією роботи усіх київських організацій та установ”, що довкола неї „намагаються групуватися дрібнобуржуазні і контрреволюційні елементи, які прагнуть дискредитувати радянську владу і партію”; містилися вимоги регламентувати завдання, прискорити завершення роботи Комісії, запропонували їй „взяти тверду настанову на пролетарську громадську думку і ретельну перевірку фактів”. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.16. – Спр.6. – Арк.270.*

1, 3, 6. Москва, м. РНК СРСР видав постанову „Про доповнення постанови Ради народних Комісарів Союзу РСР від 9 травня 1927 р. про регулювання закордонних відряджень”. Встановлювався порядок попереднього визначення переліку міст для відвідування та заборони відряджуваним змінювати його без спеціального дозволу повноважних представників Союзу РСР. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 15. – Ст.125.*

9. Харків, м. Президія ВУЦВК обговорила перспективи розвитку фізкультури в Україні. Ухвалено направити листа ОВК із вказівками на недостатню увагу місцевих органів влади до справи розвитку фізкультури та масового оздоровлення трудящих. У листі також містилася настанова передбачити у п’ятирічних профспілкових планах завдання побудови нових стадіонів, спортивних майданчиків і т. ін. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 25 січня.*

26 січня (субота)

2. Харків, м. У сесійній залі ВУЦВК відбулася перша агрономічна нарада. *Комуніст. – 1929. – 27 січня.*

4, 8. Харків-Одеса, мм. Міста відвідав Анрі Барбюс. Французький письменник мав ряд зустрічей з представниками освіти, літератури, мистецтва, журналістами, студентами. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 27 січня.*

27 січня (неділя)

2, 5. Львів, м. Відбулися установчі збори Українського Гігієнічного Товариства, створеного для боротьби з туберкульозом. Ініціатором організації і головою товариства був доктор Мар’ян Паньчишин. *Діло. – 1929. – 9 лютого*

4. Харків, м. Прибули відомі композитори-диригенти, заслужені артисти республіки Закавказзя П.Паліашвілі, Ш.Тактакішвілі. Відбувся концерт грузинської музики, в програмі звучали твори сучасних грузинських композиторів. *Комуніст. – 1929. – 27 січня.*

4, 7. Свердловськ, м., нині Єкатеринбург, м. РФ. Народився Сівач В.М. – російський і український актор, народний артист УРСР (1983); закінчив Ленінградський театральний інститут, працював у Свердловському драматичному театрі, з 1965 – у Київському російському драматичному театрі ім. Лесі Українки. Виконавець ролей: Федір („Далекі вікна” Собка), Глумов („На всякого мудреця доволі простоти” О.Островського), Рошин („Ходіння по муках” за О.Толстим, Дон Карлос („Дон Карлос” Ф. Шіллера), сеньйор Хорхе Сотільйо („Дім, де все шкереберть” А.Портеса), Мішель Стаф („Загадка дому Вердьє” А.Крісті), Пінський (Жиди міста Пітера..., або невеселі

бесіди при свічках” Стругацьких). *Мистецтво України: Біографічний довідник.* – К., 1997. – С.539.

28 січня (понеділок)

1. Відень, м. 28 січня – 3 лютого відбувся Конгрес Українських націоналістів: утворено Організацію українських націоналістів. *Національні процеси в Україні: історія і сучасність. Документи і матеріали.* – Т.2. – С.179-183.

29 січня (вівторок)

1. Люксембурзький р-н Маріупольської окр. Селяни німецького національного району надіслали анонімну заяву до вищих органів влади з проханням зменшити непомірне оподаткування, що може спричинити масову еміграцію німецького населення. *Німці в Україні. Збірник документів державних архівів.* – К., 1994. – С.128-129.

1. Харків, м. Центральна Адміністративно-територіальна комісія розглянула питання про поліпшення адміністративно-територіального поділу України. Ухвалено створити Комісію для розгляду справи про передачу до БСРР урочища Рубеж Овруцького району Коростеньської округи площею у 154,9 га з метою “кращого вирівнювання кордонів між УСРР і БСРР”. ЦАТК також затвердила проект рішення у справі організації в межах Запорізької округи Ново-Златопольського єврейського національного району. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 29 січня.

1, 3. Москва, м. РНК СРСР видав постанову „Про заходи щодо регулювання виконання єдиного державного бюджету Союзу РСР”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – № 15. – Ст.127.

1, 4, 7. Київ, м. Керівництво Історичного відділу Науково-дослідної кафедри історії України ухвалило звернутися з клопотанням до НКО УСРР про затвердження І.Крип’якевича дісним членом кафедри. *Рубльов О. Західноукраїнська інтелігенція у загальнонаціональних політичних та культурних процесах (1914-1939).* – К., 2004. – С.231.

4. Москва, м. Постановою РНК СРСР затверджено “Положення про Кіно-Комітет при Раді Народних Комісарів Союзу РСР”. Регламентувався порядок діяльності, визначалися наступні основні завдання комітету: розробка і внесення на затвердження уряду СРСР директив з розвитку кіно- і фотосправи в країні; загальний нагляд і керівництво розвитком кіно і фотосправи, вживання заходів для розвитку кіно і фотовиробництва, а також кіномережі на терені Союзу РСР; підготовка аналітичних висновків для союзного уряду за поданими на розгляд цього останнього планам і проектам у частині, стосовної кіно і фотосправи. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик.* – 1929. – № 10. – Ст.97.

4, 7. Москва, м. Народилася Молостова І.О. – український і російський режисер, народна артистка УРСР (1976). У 1952 закінчила Державний інститут театрального

мистецтва (Москва); працювала режисером Київського російського драматичного театру ім. Лесі Українки (1958-1978), Київського театру опери та балету (тепер Національної опери України) (з 1980), професор Київського театрального інституту (1976); автор-постановник вистав: „Вишневий сад” А.Чехова (1980, Київський російський драматичний театр ім. Лесі Українки), „Майстер і Маргарита” М.Булгакова (1987), „Талан” М.Старицького (1994), обидві – Київський український драматичний театр ім. Івана Франка, „Катерина Ізмайлова” Д.Шостаковича (1965), „Євгеній Онегін” П.Чайковського (1988), „Хованщина” М.Мусоргського (1963, 1988), „Чіо-Чіо-сан” Дж.Пуччіні (1995), всі у Київському театрі опери та балету, „Псковитянка” М.Римського-Корсакова (1993 – Маріїнський театр, Санкт-Петербург), „Орлеанська дівка” П.Чайковського (1994 – театр опери, Генуя, Італія). *Мистецтво України: Біографічний довідник. – К., 1997. – С.421.*

30 січня (середа)

1. Москва, м. Постановою ЦВК і РНК СРСР затверджено „Положення про народний Комісаріат у військових і морських справах”. Визначалися мета діяльності, функції наркомату у сфері „організації та будівництва суходільних, морських і повітряних збройних сил Союзу РСР, керівництва і оперативного використання їх у мирний і воєнний час, розвитку і вдосконалення усіх засобів збройної боротьби і загального керівництва усією мобілізаційною роботою на території СРСР”. Ст.8 „Положення” визначала рівень компетенції Уповноважених Народного комісаріату у військових і морських справах при РНК союзних республік: представництво в республіці з усіх питань компетенції Народного комісаріату у військових справах СРСР; узгодження з відповідними органами союзної республіки тих розпоряджень Народного комісаріату у військових і морських справах СРСР, які зачіпають компетенцію відомств республіки та стосуються потреб оборони; нагляд за проведенням у життя на терені республіки воєнного законодавства СРСР, оскарження дій органів влади, що порушують інтереси оборони; інформування за дорученням Народного комісаріату у військових і морських справах СРСР уряду союзної республіки про діяльність народного комісаріата в цілому і про стан справи оборони на терені республіки; правом віддання наказів військовим частинам і органам місцевого військового управління, розташованим на терені союзної республіки, уповноважений не наділявся. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 13. – Ст.104-105.*

1, 6. Москва, м. Президія ЦВК СРСР видала постанову “Про заходи щодо проведення міжнародного жіночого комуністичного дня в 1929 році”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 7. – Ст.71.*

3, 6. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР затвердили Положення про заходи сприяння будівництву робітничого житла. Визначалися спеціальні капітали та фонди робітничого житлового будівництва, порядок їх утворення; порядок використання спеціальних капіталів та фондів робітничого житлового будівництва; наступні пільги по

робітничому житловому будівництву: податкові, по перевезенням, для будівельних організацій, для відведення та сплати лісосік, надані у порядку законодавства союзних республік. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 9. – Ст.84.*

2. Харків, м. Відбулася I Всеукраїнська нарада союзу радторгслужбовців. Учасники обговорили комплекс питань, стосовних перспектив українізації радянського апарату. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 8 січня.*

3. Харків, м. ВРНГ завершила розробку проекту побудови в Україні целюлозно-паперового комбінату, розрахованого для праці на солоні. На комбінаті передбачалося виготовляти 8 тис. тон паперу для писання і 18 тис. тонн паперу для друкування книг. Загальна вартість целюлозного комбінату і паперової фабрики обчислена у 5,8 млн. руб. Будівництво комбінату пропонувалося розгорнути у районі Лубенської – Полтавської –Кременчуцької – Запорізької округ. За інформацією ВРНГ українська паперова промисловість виробляла щороку 4 із потрібних 13 тис. тонн паперу, покриваючи дефіцит (38%) за рахунок РСФРР. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 30 січня.*

3, 10. Харків, м. Відбулося засідання УЕН при РНК УСРР. Обговорювалося питання про надання допомоги недорідним округам. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 30 січня.*

6. Харків, м. Центральний розподільчий кооператив приступив до організації закритих крамниць для обслуговування певних категорій населення. *Комуніст. – 1929. – 30 січня.*

31 січня (четвер)

1. Харків, м. Президія ВУЦВК заслухала звіт Робітничо-селянської міліції УСРР з нагоди її 10-ти річного ювілею. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 31 січня.*

Січень

1. УСРР. Протягом січня – червня 1929 р. ОДПУ зафіксовано в Українській СРР 73 масових селянських виступів (загалом по СРСР – 520). *Советская деревня глазами ВЧК-ОГПУ-НКВД. Документы и материалы в 4 томах. Том 2. 1923-1929. – М., 2000. – С. 920-923.*

1, 4. Москва, м. В Комісії з вивчення збройних повстань, громадянських і революційних воєн Товариства істориків-марксистів почалася бібліографічна робота з вивчення історії Жовтневого збройного повстання і громадянської війни. *Историк-марксист. – 1929. – Т.13. – С.283; 50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967. – М., 1971. – С.128.*

1, 4. Москва, м. На початку січня при Інституті В.І.Леніна відбулася Всесоюзна нарада істпартів. Ухвалено створити у союзних республіках Інститути історії партії та Жовтневої революції. Літопис революції. Журнал Істпарту ЦК КП(У). 1929.–№ 1 (34).–с.293.

1 лютого (п'ятниця)

1, 3, 10. Москва, м. РПО СРСР видала постанову „Про відтермінування платежів

по товарних операціях сільськогосподарської і кредитної кооперації України”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 15. – Ст.129.*

2. Харків, м. У клубі ДПУ відбувся I Всеукраїнський з’їзд Укравтодору, на якому були присутні 236 делегатів. Учасники форуму обговорили комплекс питань, пов’язаних з перспективами розвитку автотранспортної справи в Україні. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 31 січня, 2 лютого.*

2, 3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про надання Народному комісаріату фінансів Союзу РСР і Народним комісаріатам фінансів союзних республік права відновлювати акції, анульовані на підставі ст.7 постанови Центрального Виконавчого Комітету і Ради Народних Комісарів Союзу РСР від 17 серпня 1927 р. про затвердження положення про акціонерні товариства”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 8. – Ст.77.*

3, 4. Харків, м. Відбулася нарада Всеукраїнської спілки радторгслужбовців. Учасники обговорили хід українізації. Встановлено “рецидиви неписьменності” серед частини службовців. У Київській окрузі внаслідок перевірки рівня знання української мови 15% службовців союзу переведені на нижчу категорію, в інших округах – близько 60%. *Комуніст. – 1929. – 2 лютого.*

3, 10. Кам’янський, Велико-Дніпровський, Петриківський р-ни Дніпропетровської окр. Розпочалася підготовка до розгортання шляхового будівництва у порядку громадських робіт; на їх проведення урядом УСРР асигновано 200 тис. руб. *Комуніст. – 1929. – 2 лютого.*

6, 10. Москва, м. Рада Праці і Оборони СРСР видали постанову “Про відстрочку платежів по товарних операціях сільськогосподарської і кредитної кооперації України”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 15. – Ст.129.*

2 лютого (субота)

1, 7, 8. Харків, м. Оприлюднено відозву МОДР у зв’язку з арештом угорського революціонера М.Ракоші. *Комуніст. – 1929. – 2 лютого.*

4. Харків, м. Інститут ім. Т.Шевченка повідомив про початок збирання літературних архівів українських письменників. У складі Інституту працювали кабінети дошевченківської літератури (керівник – академік Д.Багалій), бібліографії (проф.Плевако), жовтневої (пролетарської) літератури (В.Коряк). *Література та мистецтво. – 1929. – 2 лютого.*

4, 7. Харків, м. Народився Захарчук О.М. – український живописець. У 1957 закінчив Київський художній інститут, навчався у педагогів С. Григор’єва та Т. Яблонської; автор творів: „Жито цвіте” (1961), „Замріяне озеро” (1968); розпис бібліотеки-музею А.Гайдара в Каневі (1965-66), „Літній день на озері” (1974), „Древній Київ”. Поділ” (1980-1985), „Зійшов місяць”, „Дорога на Злочков (обидві – 1985-87), „Старокиївські пагорби”, „Гаї над Сновом”, „Гаї над седнівськими

луками”, „Надвечір’я. Річка Снов”, „Тригорське. Річка Сороть” (всі – 1983-88), „Вечір. Довбичка” (1992), „Київські пагорби” (1993). *Мистецтво України: Біографічний довідник*. – К., 1997. – С.260-261.

3 лютого (неділя)

1. Харків, м. Постановою Президії ВУЦВК затверджено Статут народного комісаріату РСІ. Завданнями останнього, зокрема, проголошені боротьба з явищами бюрократизму і тяганини у радянських установах, виявлення злочинів, випадків безгосподарності в установах і на підприємствах тощо. *Радянське будівництво*. – 1929. – 3 лютого.

1. Харків, м. Навесні на адреси найбільших заводів України, на ім’я голови ОДПУ СРСР В.Р.Менжинського та секретаря ЦК ВКП(б) Й. Сталіна надійшов анонімний лист, автор якого критикував ДПУ УСРР за поширені „велику сімейщину”, „бюрократизм, утиски, свавілля і безправ’я співробітників”, широко розвинуті серед начальницького складу пияцтво, злочинність, барахольство та ін. Виявленого автора анонімки – співробітника О.В.Фоміна відправлено до концтабору. *Шаповал Ю., Золотарьов В. Всеволод Балицький: особа, час, оточення*. – К., 2002. – С.143-145; *Шаповал Ю., Пристайко В., Золотарьов В. ЧК–ГПУ–НКВД в Україні: особи, факти, документи*. – К., 1997. – С.271-281.

1, 2, 4. Харків, м. НКО УСРР видав постанову про святкування 150-ти річного ювілею заснування на терені республіки грецьких колоній. Програма урочистостей передбачала, зокрема, підготовку та видання грецькою, українською та російською мовами науково-популярних збірок з історії, культури, побуту та економіки грецьких колоній. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 3 лютого.

1, 4. Харків, м. Колегія НКО УСРР ухвалила здійснити перевірку складу студентів інститутів і технікумів з метою виявлення та вилучення осіб “непролетарського походження”. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 3 лютого.

4. Харків, м. Президія Укрнауки погодилася з пропозицією проф.Рубашкіна щодо організації при Міжнародному інституті антропології Українського відділу. Створено Комісію у складі професорів Іванівського, Рубашкіна, Ніколаєва, на яку покладене завдання скликати нараду вчених-антропологів для опрацювання програми роботи і персонального складу Українського відділу. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 3 лютого.

5. Львів, м. У духовній семінарії відбулося освячення розписів іконостасу і каплиці, виконаних Петром Холодним. Серед присутніх були Митрополит Андрій Шептицький і ректор Академії доктор Й.Сліпий. *Діло*. – 1929. – 6 лютого.

10. Кримська АСРР, РСФРР. 2-3 лютого на півострові лютувала хуртовина; температура повітря впала до – 20 градусів по Цельсію; припинено рух на багатьох транспортних ділянках. *Комуніст*. – 1929. – 8 лютого.

4 лютого (понеділок)

1, 4. Харків, м. Представники Українського клубу ім. Т.Шевченка, Земляцтва

пролетарських студентів України, Товариства друзів українського театру надіслали до РСІ СРСР лист із скаргами на відсутність підтримки українських культурних установ в РСФРР з боку державних органів: „...національні меншини в Москві: поляки, латвійці, євреї – мали непогані приміщення, дотації від уряду. Тільки для українців не вистачало ні приміщень, ні коштів”. *„Українізація” 1920 – 30-х років: передумови, здобутки, уроки. Колективна монографія / За ред. В.А.Смоля. – К., 2003. – С.265.*

1, 7. Харків, м. Відбулися урочистості у зв’язку з 50-ти річчям з дня народження Г. Петровського. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 5 лютого.*

5 лютого (вівторок)

1. УСРР. Відбулися урочистості, приурочені до 10-ти річчя Робітничо-селянської міліції України. *Комуніст. – 1929. – 3 лютого; Ювілейний бюлетень Народного комісаріату внутрішніх справ УСРР. – X., 1929. – С.26. Оpubліковано: Шаповал Ю., Золотарьов В. Всеволод Балицький: особа, час, оточення. – К., 2002. – С.115-116.*

4, 7. Ксендзівка, с., нині Пролетарське, с. Чернігівської обл. Народився Нечипоренко І.Г. – український художник декоративного ткацтва. У 1950 закінчив Кролевецький художньо-промисловий технікум; автор творів: декоративні тканини південної Київщини, рушник „Цвіт калини” (1968), налавник „Південні мотиви” (1976), настільник „Богуславський” (1985), наволочка „Снопи” (1989), штори „Солов’ї” (1990), рушники – „Материнські сльози” (1991), „Боже, Україну збережи” (1993), „Пророче наш – моя ти доню...” („Т.Шевченко”; 1994). *Мистецтво України: Біографічний довідник. – К., 1997. – С.437.*

6 лютого (середа)

1. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про посилення кримінальної відповідальності за крадіжку зброї і вогнепальних припасів”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 10. – Ст.91.*

2, 6. Харків, м. 6-9 лютого відбулася нарада Всеукраїнської спілки працівників народного харчування, 70% якої (200 тис. осіб) складала хатні робітниці. Преса повідомила про те, що голова ЦК спілки, аби уникнути критики за погану роботу, не з’явився на засідання з’їзду. *Комуніст. – 1929. – 7 лютого.*

3, 6. Харків, м. Президія ВУЦВК заслухала доповідь Урядової комісії про плановий перехід промисловості на семигодинний робочий день. До цього часу в республіці на новий графік роботи перейшли 17 заводів і фабрик, в яких працювало понад 14 тис. робітників. *Комуніст. – 1929. – 7 лютого.*

4, 5. Стоянів, м. Галичини. Відомий художник і графік П.Ковтун завершив розпис православної церкви св. Пророка: розпис виконаний в українському барочному стилі з використанням орнаменту національних вишиванок і гербів. *Діло. – 1929. – 1929. – 6 лютого.*

6. Харків, м. Український венерологічний інститут завершив дослідження щодо застосування спрощеного методу для виявлення сифілісу (мікрореакція Мейніке). 166

Для широкого впровадження цієї методики створено Комісію у складі професора Златогорова, докторів Журмілова, Федоровського, Трахтмана. *Медицина гігієна.* – 1929. – 6 лютого.

6, 9. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про податкові пільги пролетарським спортивним товариствам “Динамо””. Ухвалено звільнити товариства від усіх республіканських і місцевих податків та оплат, а також надвишок на місцевий бюджет до державних податкових оплат за виробництво й торгівлю речами воєнізації, оборони і спорту, експлуатації тирів, стрільбищ, організації спортивних розваг. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 19 лютого.

10. УСРР. По всій республіці лютували морози: на півночі зранку температура повітря впала до – 34 градусів за Цельсієм, у Києві мороз сягав 30 градусів, у Криму – 18. У столиці України в багатьох школах були відмінені навчання дітей, поліклініки зареєстрували чисельні випадки звернення людей у зв’язку з обмороженням. *Комуніст.* – 1929. – 7 лютого.

7 лютого (четвер)

1, 4. Харків, м. Комісія Політбюро ЦК КП(б)У по українізації затвердила постанову „Підсумки та практичне проведення українізації спілкою залізничників”. Констатувалися певні успіхи та чисельні недоліки у справі українізації залізниці. Містилися настанови щодо виконання наступних заходів: забезпечити просування українських кадрів на керівну роботу, збільшити до 50% кількість україномовних книжок у бібліотеках, перевести на українську мову масову роботу тощо. *ЦДАГОУ.* – Ф.1. – Оп.6. – Спр.163. – Арк.39-41.

1. Харків, м. Президія ВУЦВК обговорила питання про переселенську справу. Ставилось питання про активізацію переселення до Сибіру, на Далекий Схід, у Поволжя тощо. На 1927-1928 рр. з України мало переїхати до Сибіру – 24600, на Далекій Схід – 24 тис., Поволжя – 27 тис. та ін. *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 25 лютого.

1, 7. Москва, м. Президія ВЦВК видала постанову про перейменування м.Троцька Самарської округи Середньоволжської області у м.Чапаєвськ. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – № 13. – Ст.109.

4. Харків, м. Представники Укрнауки, Укрдержплану та Всеукраїнського бюро вивчення продуктивних сил УСРР виїхали до Москви для участі в роботі Всесоюзної нараді з питань складання перспективного плану науково-дослідної роботи в СРСР. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 8 лютого.

4, 8. Харків, м. На запрошення Українського акційного товариства “Укрфіл” до столиці УСРР прибув з концертною програмою відомий піаніст, лауреат міжнародного конкурсу піаністів у Женеві Клавдіо Аррау. Артист також виступив у Києві. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 8 лютого.

6. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про зміни і доповнення положення про державне забезпечення кадрового і начальницького складу Робітничо-

селянської армії”. Ухвалено особам начальницького складу, які набули право на пенсію, надавати при звільненні їх з рядів РСЧА (у рахунок належної їм пенсії) аванс у розмірі вихідної допомоги. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 13. – Ст.107.*

9. Харків, м. При Вищій Раді фізкультури України створено Бюро спортивних споруджень, на яке покладене завдання опікування проблемами будівництва та впорядкування спортивних майданчиків, гімнастичних залів тощо. Головою Бюро призначено Стамлю, секретарем – Бляшенка. *Комуніст. – 1929. – 7 лютого.*

8 лютого (п'ятниця)

1. Біла Церква, м. Надзвичайна сесія Білоцерківського окружного суду засудила до розстрілу трьох селян с.Ковалівка за вбивство члена КНС Сулими. *Комуніст. – 1929. – 10 лютого.*

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про єдиний сільськогосподарський податок та полегшення середняцького господарства”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических республик. – 1929. – № 10. – Ст.95.*

10. УСРР. По всій республіці спостерігалось посилення морозів: у районі Курськ – Льгов – Білгород температура впала до – 40 градусів по Цельсію; у районі Заркова, в Донбасі та по лінії Катерининської залізниці – до – 32 градусів; у районі Південно-Західної залізниці – до – 30, Сімферополі – до – 26, Євпаторії – до – 24, Севастополі, Керчі – до – 2. Сильні морози вкрай негативно позначилися на роботі транспорту. *Комуніст. – 1929. – 9 лютого.*

9 лютого (субота)

4. Москва, м. 9-16 лютого проходив Тиждень української культури, організований за ініціативою Всесоюзного об'єднання асоціацій пролетарських письменників (ВОАПП). У заходах взяли участь українські письменники і поети П.Г.Тичина, В.М.Сосюра, М.П.Бажан, П.М.Усенко, І.К.Микитенко, Б.Д.Антоненко-Давидович, Л.Курбас, О.Довженко, М.Хвильовий, О.Вишня, Ю.Яновський, Н.Забіла та ін. *Література та мистецтво. – 1929. – 9 лютого; Культурне будівництво в Українській РСР. 1928 – червень 1941. Збірник документів і матеріалів. – К., 1986. – С.60-61.*

4. Харків, м. НКО УСРР відрядив до Москви та Ленінграду директора Маріупольського краєзнавчого музею Коваленка з метою відбору у запасниках російських музеїв експонатів для формування відділу ім. Куїнджі (Куїнджі – за походженням грек, народився і розпочав мистецьку кар'єру у Маріуполі). Готовність допомогти маріупольцям виявили Товариство ім.Куїнджі у Ленінграді та художній відділ Російського музею. *Література та мистецтво. – 1929. – 9 лютого.*

4, 6. Харків, м. Секретаріат ЦК КП(б)У розглянув питання „Про запрошення лікарів з Галичини для роботи на Україні”, визнавши таке запрошення „за недоцільне”. *Рубльов О. Західноукраїнська інтелігенція у загальнонаціональних політичних*

та культурних процесах (1914-1939). – К., 2004. – С.114.

4, 7. Полтава, м. Пішов з життя Брукман М.Б.– український і російський живописець-портретист, Герой праці (1926). Пройшов навчання в Одеському художньому училищі, Петербурзькій академії мистецтв (1915-1917). З 1905 р. мешкав у Полтаві. Автор творів: портрети І.Ризенка (1926), художників С.Розенбаума та Ю Михайлова (1928), Ф.Литвиненка (1929); плакати („Григорій Сковорода”, 1919) та ін. Народився 6 (18) березня 1884 р. у Бешенковичі, с., нині смт Вітебської обл. *Мистецтво України: Біографічний довідник.* – К., 1997. – С.87.

8. Москва, м. Представниками Союзу РСР, Естонії, Латвії, Польщі і Румунії підписано протокол про введення у дію Паризького договору від 27 серпня 1928 р. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – № 13. – Ст.110.

10 лютого (неділя)

1. Харків, м. Відбулося об'єднане засідання Політбюро ЦК КП(б)У і Президії ЦКК КП(б)У. Учасники повністю солідаризувалися з резолюцією об'єданого засідання Політбюро ЦК ВКП(б) і Президії ЦКК ВКП(б) з питання про політичну позицію та фракційні дії М.Бухарина та ін. У постанові українських комуністів рішуче заперечувалися висунуті Бухариним, Томським, Риковим звинувачення ЦК у проведенні „по відношенню до селянства політики воєнно-феодальної експлуатації”, а також щодо відсутності у ВКП(б) внутріпартійної демократії. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.163. – Арк.42.*

4. Москва, м. Відкрилася виставка української графіки. *Комуніст.* – 1929. – 12 лютого.

4, 7. Одеса, м. Народився Клявін Р.А. (Візіренко-Клявін) – український артист балету, балетмейстар, педагог. Народний артист УРСР (1979). У 1949 р. Закінчив Ленінградське хореографічне училище. З 1949 – соліст, 1969-1973 та 1979-1985 – головний балетмейстер Київського театру опери та балету. Впродовж 1985-1987 працював у Київському дитячому музичному театрі, з 1987 – в оперних театрах Белграда і Нові-Сада (Сербія). Загреб (Хорватія). До числа найбільш вдалих партій артиста належать: Степан („Лілея” Данкевича), Лукаш („Лісова пісня” Скорульського), головні партії в балетах П.Чайковського, Л.Мінкуса та ін. *Мистецтво України: Біографічний довідник.* – К., 1997. – С. 299-300.

11 лютого (понеділок)

1. Харків. Агітаційно-пропагандистський відділ ЦК КП(б)У обговорив питання про участь преси у висвітленні боротьби з “правим ухилом” та “примиренством”. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 12 лютого.

1, 3. Москва, м. РПО СРСР видала постанову „Про заходи для забезпечення правильного вибору типу і системи підстав і фундаментів під споруди”. Містилася настанова Комісії з будівництва при РПО СРСР у чотирьохмісячний термін розробити у співпраці з відповідними відомствами СРСР та представництвами союзних

республік при уряді СРСР та опублікувати перелік основних техніко-економічних вимог при спорудженні фундаментів будівель. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – № 15. – Ст.131.

2. Харків, м. 12-15 лютого у сесійній залі ВУЦВК відбувся I Всеукраїнський з'їзд селянських товариств взаємодопомоги. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 8-9, 13 лютого.

4. Москва, м. Відбулася зустріч делегації українських письменників із Й.Сталіним. Вождь поділився своїм баченням перспектив розвитку національної літератури та її завдань; українські літератори, зокрема, висловили бурхливі протести з приводу змальованого М.Булгаковим у п'єсі „Дні Турбіних” зневажливого ставлення його героїв до української мови. *Власть и художественная интеллигенция. Документы ЦК РКП(б) – ВКП(б), ВЧК-ОГПУ-НКВД о культурной политике. 1917-1953 гг.* – М., 2002. – С.102-107; *Рубльов О. Західноукраїнська інтелігенція у загальнонаціональних політичних та культурних процесах (1914-1939).* – К., 2004. – С.225.

12 лютого (вівторок)

1. Харків, м. Газета повідомила про декларовану ОЗЕТ значну зацікавленість євреїв до переселення до Біробіджану. *Вісті ВУЦВК.* – 1928. – 5 лютого.

4, 7. Київ, м. Народився Крижанівський Б.М. – український сценарист, кінознавець. У 1952 р. закінчив Київський театральний інститут (педагог В.Добрищенко). Автор сценаріїв мультфільмів „Сказання про Ігорів похід” (1972), „Лісова пісня” (1976). „Свічине весілля” (1982), науково-популярних фільмів, зокрема „Увага, математика!” (1967); телефільмів – „Наталія Ужвій” (1978), „Я – Довженко” (1973, у співавторстві). Автор кінознавчих праць: „Режисер у кіно” (1960, 1962), „Мальоване кіно України” (1968), „Цікавий кинематограф” (1974) та ін. Пішов з життя 10 лютого 1991 р. *Мистецтво України: Біографічний довідник.* – К., 1997. – С.335.

13 лютого (середа)

1, 3. Москва, м. ВЦВК і РНК СРСР видали постанову „По операційному плану переселення на фонди загальносоюзного значення в 1928-1929 році”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – № 14. – Ст.115.

2, 4. Вінниця, м. Окружна комісія українізації ухвалила звільнити з роботи 38 службовців ряду установ Вінниці за вперте небажання вивчати українську мову. *Комуніст.* – 1929. – 14 лютого.

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про систему сільськогосподарської позики”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик.* – 1929. – № 10. – Ст.96.

3, 6. Москва, м. ВЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про зміну постанови Центрального Виконавчого Комітету і Ради Народних Комісарів Союзу РСР від 12 вересня 1924 р. про обкладання відвідувачів публічних видовищ та свят збором на користь товариств Червоного Хреста і Червоного Півмісяця союзних республік”.
170

Надавалося право урядам союзних республік запроваджувати вищезазначені збори на дачні поселення та у курортних місцевостях. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 14. – Ст.116.*

6. Харків, м. Президія ВУЦВК затвердила перелік свят та днів відпочинку у 1929 році: 12 березня – День повалення самодержавства; 18 березня – День Паризької комуні; 1 і 2 травня – Дні Інтернаціоналу; 7-8 листопада – роковини Жовтневої революції. Особливими днями відпочинку називалися: 4 травня (Страсна субота), 6 травня (другий день Великодня), 24 червня – (Зелені свята), 6 серпня (Спас), 25-26 грудня (Різдво). *Комуніст. – 1929. – 14 лютого; Вісті ВУЦВК. – 1929. – 14 лютого.*

8. Москва, м. Президія ЦВК СРСР видала постанову “Про ратифікацію протоколу про введення в дію Положення Паризького договору від 27 серпня 1928 р. про відмову від війни як знаряддя національної політики”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 13. – Ст.110.*

10. Артемівська окр. У ламповому цеху заводу „Світло шахатря” сталася пожежа, внаслідок якої нанесено збитки у розмірі 100 тис. руб. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2987. – Арк.9.*

14 лютого (четвер)

4. Москва, м. У приміщенні Українського клубу ім. Шевченка відкрилася виставка української художньої літератури. *Комуніст. – 1929. – 15 лютого.*

6. Москва, м. Політбюро ЦК ВКП(б) затвердило проект постанови НКТ СРСР про запровадження карткової системи на території всього Радянського Союзу. *Осокина Е. За фасадом «сталинського изобилия». Распределение и рынок в снабжении населения в годы индустриализации, 1930 – 1941. – М., 1999. – С.66.*

10. Запоріжжя, м. На Дніпробуді прорвало секційну перемичку, що огорожувала котлован гідроелектростанції; під водою опинився вантажний кран „Інтернаціональ” вартістю 100 тис. руб. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2987. – Арк.40.*

10. Галичина. Метеорологи констатували небувалі морози. Температура повітря впала до – 35 градусів. Відзначалися чисельні випадки обморожування людей, ушкодження залізничних колій, що призвело до перебоїв руху. Львівський магістрат розпорядився розводити на вулицях міста великі вогнища для зігрівання перехожих. Такі вогнища були влаштовані на Площі Ринку та на Гетьманських Валах. Тимчасово припинили свою роботу школи та інші дитячі заклади. *Діло. – 1929. – 10, 14 лютого.*

15 лютого (п'ятниця)

1. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У розглянуло питання про святкування 10-ї річниці ЛКСМУ. Ухвалено асигнувати на організацію святкових заходів 20 тис. руб. Містилася пропозиція РНК УСРР виділити з резервного фонду на празникування 12 тис. руб. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.163. – Арк.37.*

1, 3. Харків. Політбюро ЦК КП(б)У обговорило стан хлібозаготівель у республіці і визнало його незадовільним. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.163. – Арк.34.*

1. Степанівці, с. Березівського р-ну Одеської окр. Преса повідомила про початок слідства у справі убивства „куркулями” активіста П.Алексішіна. Заарештовано 6 підозрюваних. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 16 лютого.*

1. Зінов'євськ, м. Газета поінформувала про великий потяг єврейського населення до землеробства. Зайнятися сільським господарством зголосилося 300 родин. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 16 лютого.*

1. Харків, м. Відкрився 3 Всеукраїнський з'їзд представників преси. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 16 лютого.*

1, 4. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У затвердило постанову Комісії політбюро ЦК КП(б)У по українізації від 7 лютого 1929 р. „Підсумки та практичне проведення українізації спілкою залізничників”; заслухало доповідь НК РСІ про обслідування стану українізації, зокрема якості її проведення в НКЮ, НКФ, Наркоматі праці. Ухвалено провести у травні 1929 р. за участю ВУРПС перевірку службовців на предмет вивчення ними української мови та звільнити з роботи тих, хто „не відповідає вимогам законодавства щодо українізації”. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.163. – Арк.41.*

2. Москва, м. РПО СРСР видала постанову „Про передачу товариству „Автодор” непотрібного автодорожного майна установами Союзу РСР і підприємствами загальносоюзного значення». *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 17. – Ст.145.*

3. Москва, м. РНК СРСР затвердив „Статут поштового, телеграфного, телефонного і радіозв'язку Союзу РСР”. Визначалися структура системи зв'язку, порядок роботи Пошти, Телеграфу, Телефону, Радіозв'язку загального користування, спеціального та приватного призначення. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 21. – Ст.193-194.*

3. Москва, м. РНК СРСР затвердив “Положення про Центральну радіораду при Народному комісаріаті Пошт і Телеграфів”. Визначалися мета, завдання діяльності Радіоради з керівництва справою радіовіщання на території союзних республік через відповідні республіканські та місцеві радіоради. Статтею 6 „Положення” передбачалося створення Республіканських радіорад при відповідних уповноважених народного комісаріату пошт і телеграфів СРСР; встановлювався порядок затвердження Положення про республіканські і місцеві радіоради Народним комісаром Пошт і Телеграфів СРСР за узгодженням з урядами союзних республік. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – Ст.136.*

4. Харків, м. 15-20 лютого у столиці УСРР відбувся III Всеукраїнський з'їзд наукових працівників. Учасники обговорили питання про роль науки “в процесі соціалістичного будівництва”, про поліпшення кадрового складу наукових установ, 172

котрих на той час в Україні налічувалося 139. Делегати виявили готовність “відмежуватися від теорії так званої “чистої науки”, ставши натомість “активним учасником й помічником соціалістичного будівництва”. Обрано новий склад Всеукраїнського бюро секції наукових працівників з 27 дійсних членів і 4 кандидатів. До Президії Бюро секції обрано академіка Д.Багалія (голова), професорів Семковського, Паладіна, Соколовського, Білика, Мінкевича, Мейера, Бойка, Озерського, Олійника, Іваницького. *Наука і освіта.* – 1929. – 16 лютого; *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 19-21 лютого.

4. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У обговорило пропозиції ВУАН щодо святкування її десятирічного ювілею та виборів нових академіків. Ухвалено організувати святкування на початку липня 1929 р. у Києві; запросити для участі у празникуваннях зарубіжних науковців, представників уряду СРСР; просити ЦК ВКП(б) асигнувати на поліпшення стану наукових закладів УСРР 450 тис. руб., на витрати щодо прийому закордонних гостей під час святкування – 15 тис. доларів; провести вибори нових академіків до ювілею ВУАН за порядком, встановленим Всесоюзною академією наук; створити Комісію для керівництва процесом перевиборів, зокрема за участю П.Любченка, М.Скрипника, М.Хвильового, Д.Балицького, Демченка; констатувалася потреба „розробити такі методи та систему довиборів нових академіків, які б гарантували проведення наших кандидатів”. *ЦДАГОУ.* – *Ф.1.* – *Он.6.* – *Спр.163.* – *Арк.35.*

4, 7. Нововолодимирівка, с., нині Кіровоградської обл. Народився Лактіонов-Стеценко М.П. – український кінорежиссер, заслужений діяч мистецтв УРСР (1981). У 1961 закінчив Всесоюзний державний інститут кінематографії (педагоги В.Туркіна, Й.Маневич), вповдовж 1961-1990 – кінорежисер Української студії хронікально-документальних фільмів; зняв більш ніж 50 фільмів у більшості з яких був і автором сценарію: „Данилівна”, „Ніна Хахаліна” (обидва – 1970), „Іду шукати” (1974). „Дякую тобі” (1976), „Енергійна людина” (1978). „Наша італійка” (1980), „Піонерія Країни Рад” (1982), „Ніка” (1983), „33-й, свідчення очевидців” (1989). Автор сценарію художньо-документального фільму „Нестор Махно” (1990-93). *Мистецтво України: Біографічний довідник.* – *К., 1997.* – *С.354.*

6. Харків, м. НКТ УСРР поінформував про підготовку до запровадження у столиці України нормованого продажу хліба. *Комуніст.* – 1929. – 15 лютого.

6. Москва, м. Постановою РНК СРСР затверджено “Положення про Всесоюзну Раду житлової кооперації”. Визначалися мета, порядок діяльності ради у сфері „об’єднання і узгодження діяльності республіканських союзів житлової кооперації, вивчення і узагальнення роботи усієї системи житлової кооперації, розробки і сприяння проведенню в життя заходів, спрямованих на розвиток і зміцнення житлової кооперації і представництва її інтересів перед органами СРСР”. Оголошувалося про введення до складу Всесоюзної Житлової Кооперації чотирьох представники від УРСР; останнім мали обиратися зборами уповноважених республіканських союзів житлової кооперації. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – *Ст.165.*

6. Харків, м. Президія ВУЦВК ухвалила виділити Центральній Комісії допомоги

дітям у 1929-1930 р. 9660000 руб. для проведення заходів по боротьбі з дитячою безпритульністю та на утримання дитячих установ. *Комуніст.* – 1929. – 16 лютого.

9. Харків, м. 15 лютого – 1 березня відбувся Всеукраїнського заочний стрілецький конкурс, організований Всеукраїнською Радою ТДС Авіахіму. *Комуніст.* – 1929. – 8 лютого.

9. Харків, м. Всеукраїнська Рада ТДС Авіахіму та Найвища Рада фізкультури з метою популяризації лижного спорту та у зв'язку з наближенням 11-ї річниці РСЧА організувала великий зоряний лижний пробіг на дистанцію від 60 до 150 км. Командам Лівобережної України належало фінішувати у Харкові, командам Правобережжя – у Києві. *Комуніст.* – 1929. – 14 лютого.

16 лютого (субота)

4, 7. Київ, м. Народилася Йовенко З.М. – українська піаністка, педагог, кандидат мистецтвознавства (1973). У 1954 закінчила Київський університет, у 1956 – Київську консерваторію (нині Національна музична академія; навчалася у педагога К.Михайлова), з 1959 – викладач консерваторії, професор (1990), завідувачка кафедрою; автор праць "Нове про Бориса Миколайовича Лятошинського" (1975), "Загальне фортепіано. Питання методики" (1989), "Товариство Леонтовича. Історичний нарис" (1996). *Мистецтво України: Біографічний довідник.* – К., 1997. – 279.

17 лютого (неділя)

3. Харків, м. Колегія Наркомату земельних справ УСРР ухвалила поширити промислове вівчарство на терені України. *Комуніст.* – 1929. – 17 лютого.

18 лютого (понеділок)

4. Харків, м. РНК УСРР видала постанову "Про видавництво "Хозяйство Украины" при Державній плановій комісії УСРР". Збірник законів і розпоряджень робітничо-селянського уряду України. – 1929. – № 7. – Ст.60.

4, 7. Бережниця, с. Рівненської обл. Народилася Бриж Т.М. – український скульптор, випускниця Львівського інституту прикладного і декоративного мистецтва (1954), автор творів "Данило Галицький – засновник Львова" (1954), "В минулому" (1959), "Княгиня Ольга" (1965); пам'ятників жертвам фашизму у м. Володимирі-Волинському (1966-1968, у співавторстві), "Ікар" (1967); серії до старослов'янської міфології ("Бог війни", "Бог вогню", "Бог землі, води", 1968-1970), "Лісова пісня" (1970); надгробних пам'ятників на Личаківському кладовищі у Львові (співачці С.А. Крушельницькій, історику І.Крип'якевичу, художнику Л.Левицькому та ін.). *Мистецтво України: Біографічний довідник.* – К., 1997. – С.85.

19 лютого (вівторок)

1. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У затвердило постанову Президії ЦКК від 7 лютого 1929 р. про колишніх офіцерів білих армій. *ЦДАГОУ.* – Ф.1. – Оп.6. – Спр.163. – Арк.46.

1, 3. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У обговорило стан хлібозаготівель в УСРР і визнало його вкрай незадовільним. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.163. – Арк.47–48.*

1, 4, 7. Харків, м. Відбулося засідання кваліфікаційної комісії під головуванням Д.І.Багалія. Учасники розглянули наукові здобутки М.І.Яворського. Ухвалено визнати останнього "вповні самостійним сформованим науковим робітником-дослідувачем, істориком-марксистом", на підставі опублікованих праць присудити йому "ступінь доктора історії культури без прилюдного захисту дисертації". *Рубльов О. Західноукраїнська інтелігенція у загальнонаціональних політичних та культурних процесах (1914–1939). – К., 2004. – С.336.*

5. Вінниця, м. Інспектор по культях Вінницького адміністративного відділу Карамазова поінформувала старшого інспектора у справах культів адміністративного управління НКВС України Гуцалюка про існування в окрузі більше 100 синагог та неможливість застосування до них ст.359 Адміністративного кодексу, вживання заходів для закриття через незареєстрованість половини з вищезазначених молитовних будинків. *Коммунистическая власть против религии Моисея. Документы 1920–1937 и 1945–1953 гг. Вып.2. – Винница, 2005. – С.113.*

20 лютого (середа)

1. Москва, м. Президія ВЦВК СРСР видала постанову "Про кількість делегатів на 5-й з'їзд Рад Союзу РСР". Встановлювалися норми делегування представників союзних республік на з'їзд, у тому числі для УСРР: Артемівська округа – 12 делегатів, Білоцерківська – 8, Бердичівська – 7, Вінницька – 8, Волинська – 8, Глухівська – 6, Дніпропетровська – 16, Запорізька – 6, Зінов'євська – 8, Ізюмська – 3, Кам'янецька – 6, Київська – 22, Конотопська – 7, Коростенська – 5, Кременчуцька – 8, Криворізька – 6, Куп'янська – 4, Лубенська – 5, Луганська – 9, Маріупольська – 5, Мелітопольська – 7, Могилівська – 5, Ніжинська – 5, Миколаївська – 6, Одеська – 15, Первомайська – 6, Полтавська – 11, Прилуцька – 5, Проскурівська – 6, Роменська – 5, Сталінська – 10, Старобільська – 4, Сумська – 7, Тульчинська – 7, Уманська – 8, Харківська – 22, Херсонська – 6, Шевченківська – 11, Чернігівська – 5, Шепетівська – 6, Молдавська АСРР – 6. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 14. – Ст.118.*

1. Харків, м. 20-21 лютого відбулася I комсомольська конференція Української військової округи. Основним у порядку денному було питання підняття ролі армійського комсомолу у бойовій підготовці частин округи. Вказувалося на існування в частинах УВО ряду "ненормальних явищ", зокрема відзначалася нездатність молодшого начскладу "протиставити правильну лінію нездоровим "селянським настроям"". *Комуніст. – 1929. – 19, 23 лютого.*

1. Харків, м. ЦСУ повідомило про переобрання в Україні складу 9180 сільських рад. У виборах взяли участь 630000 виборців (64,5% загального складу населення). *Комуніст. – 1929. – 20 лютого.*

1, 3, 6. Москва, м. ВЦВК і РНК СРСР видали постанову "Про порядок застосування

кодексу законів про працю у куркульських господарствах". *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 14. – Ст.117.*

1, 6. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову "Про сприяння організації сільськогосподарських колективів червоноармійцями і молодшим начальницьким складом, що звільняється у довгострокову відпустку з рядів Робітничо-Селянської Червоної Армії". *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 19. – Ст.154.*

3. Москва, м. Постановою ЦВК і РНК СРСР введено у дію "Положення про єдиний сільськогосподарський податок". *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 12. – Ст.102–103.*

3, 6. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР затвердили нову редакцію "Положення про державні трудові ощадні каси Союзу РСР". Визначалися мета, головні завдання державних ощадкас по "наданню населенню можливостей зберігати з нарощуванням відсотків грошові збереження і вільні кошти, об'єднувати грошові розрахунки і здійснювати інші операції"; встановлювався порядок здійснення операцій державними трудовими ощадними касами (операції вкладні, перевідні; акредитиви; з цінними паперами; з прийому податків, неподаткових надходжень, з позаготівкових розрахунків; з видачі пенсій); визначався порядок управління ощадкасами; кошти державних трудових ощадних кас та порядок розпорядження ними; звітність і ревізія їхньої діяльності. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 17. – Ст.141.*

6. Москва, м. Президія ЦВК СРСР видала постанову "Про організацію побутових секцій при радах". *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 16. – Ст.135.*

21 лютого (четвер)

1, 10. Харків, м. Відбулося засідання Всеукраїнського комітету допомоги населенню Криму. Повідомлялося про зібрані 318 тис. руб., у тому числі у Харківській окрузі – 93 тис., Києві – 15, 5 тис., Сталінській – 8 тис. та ін. *Вісті ВУЦВК. – 1928. – 22 лютого.*

4. Харків, м. ЦК КП(б)У видали постанову "Про поширення української книги", якою ВЦРПС, ЦК ЛКСМУ, а також усі окружні партійні комітети - насамперед Харківський, Дніпропетровський, Луганський, Сталінський, Артемівський, Маріупольський, Запорізький, Криворізький, Одеський зобов'язувалися вжити низку конкретних дій щодо виправлення негативної ситуації у справі популяризації української книжки серед широких робітничих мас. *Комуніст. – 1929. – 21 лютого.*

6. Харків, м. При РНК УСРР створено Комісію у справі піднесення трудової дисципліни. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 21 лютого.*

22 лютого (п'ятниця)

1, 4, м. Москва. В соціологічній секції Товариства істориків-марксистів відбулася дискусія про марксистське розуміння соціології. Учасники обговорили питання про: буржуазне визначення соціології; співвідношення історичного матеріалізму і соціології; соціологію як науку (в розумінні К.Маркса і В.Леніна). У дискусії взяли участь В.Аптекарь, П.Кушнер, В.Максимовський, І.Разумовський, А.Удальцов, Ц.Фрилянд та ін. *Историк-марксист. – 1929. – Т.12. – С.189–213; 50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917–1967. – М., 1971. – С.128.*

3. Харків, м. РНК УСРР затвердив контрольні цифри п'ятирічного плану розвитку промисловості в Україні. Встановлено, збільшення гуртової продукції республіки з 2146 млн. руб. у 1927-1928 р. до 5679 млн. руб. у 1932-1933 р. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 22 лютого.*

6. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову "Про зміну ст.8 постанови Центрального Виконавчого Комітету і Ради Народних Комісарів Союзу РСР від 2 січня 1929 р. про семигодинний робочий день". Встановлено заборону на працю в нічні зміни вагітних жінок, починаючи з шостого місяця вагітності, а також жінок з дітьми віком до шести місяців. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 16. – Ст.133.*

6. Харків, м. Комісія РНК УСРР у справі піднесення трудової дисципліни обговорила питання про стан трудової дисципліни на підприємствах Південсталі, Донвугілля. Констатувалися занепад дисципліни, розвиток пияцтва серед робітників тощо. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 22 лютого.*

23 лютого (субота)

1, 2. УСРР. У республіці, як і по всьому СРСР, урочисто відзначалася річниця Робітничо-Селянської Червоної армії. У частинах і з'єднаннях УВО відбулися урочисті мітинги, збори, були прочитані лекції з історії Червоної армії, початок якої пов'язувався з виданням 23 лютого 1918 р. Декрету про організацію РСЧА. *Червона армія. – 1929. – 23 лютого.*

4, 7. Харків, м. Помер від туберкульозу журналіст і письменник, член групи лівої фракції мистецтв "Нова генерація" Л.Г.Скрипник - автор кількох книг з хімії, кінематографії та фотографії, а також роману "Інтелігент". *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 24 лютого.*

24 лютого (неділя)

6. Харків, м. РНК УСРР перерахував у розпорядження командування Української військової округи 10 тис. руб. для поліпшення побуту червоноармійців. Кошти зібрані під час проведення "Тижня червоної казарми". *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 24 лютого.*

25 лютого (середа)

4,7. Дружківка, м., нині Донецької обл. Народився Скобликов О.П. - український скульптор, народний художник УРСР (1976); у 1954 закінчив Київський художній

інститут (у М.Н.Лисенка). Автор творів: пам'ятники – М.Некрасову в м. Немирові Вінницької області (1971), Т.Шевченкові у Шалет-сюр-Люен (Франція, 1974), морякам Дніпровської військової флотилії (1979, у співавтор.), В.Вернадському (1981), М.Гоголю, монументи на ознаменування возз'єднання України з Росією (обидва – 1982), всі – в Києві; погруддя Т.Шевченка і А.Церетелі в Батумі (1986); пам'ятники Т.Шевченку – в Умані (1981), м.Дубні Рівненської області, м. Ніжині (обидва – 1991), с. Хирові Львівської області (1993); М.Заньковецькій в м.Ніжині (1993); портрети (В.Ремесла, 1988; О.Покришкіна, 1989), надгробки, меморіальні дошки (80-і – 90-ті рр.), пам'ятна медаль до 400-річчя Б.Хмельницького (1995). *Мистецтво України: Біографічний довідник – К., 1997. – С.542–543.*

4, 7. Михайлівка, с. Канівського р-ну Черкаської обл. Народився Сліпець С.П. - український архітектор. У 1954 закінчив Київський інженерно-будівельний інститут; автор споруд: мисливська база Конотопського лісництва Сумської області (1962–63), клуб-їдальня санаторію "Карпати" в смт Чинадієвому Закарпатської області, музично-драматичний театр у Сумах (обидва 1960–79), музично-драматичний театр в Івано-Франківську (1967-80). Лауреат державної премії УРСР ім. Т.Г.Шевченка, 1981. *Мистецтво України: Біографічний довідник.. – К., 1997. – С.546.*

26 лютого (вівторок)

1, 3. Смолена, м. АМСРР. На двох агітаційних санях прибула бригада прикордонників частини УВО для участі у виборах. *Червона армія. – 1929. – 26 лютого.*

3. м. Москва. РНК СРСР видав постанову "Про участь державних підприємств, місцевих рад, кооперативних організацій і змішаних акціонерних товариств у фінансуванні будівництва електричних станцій загального користування". Визначався порядок такого фінансування: державними підприємствами – за рахунок амортизаційних відрахувань і за рахунок тієї частини відрахувань до капіталу розширення підприємств, котра залишається у розпорядженні підприємств; місцевими радами - за рахунок асигнувань по їхніх бюджетах; кооперативними організаціями – за рахунок довготермінової позики, отриманої з фондів довготермінового кредитування кооперації та з інших джерел за рішенням загальних зборів членів (зборів уповноважених); змішаними акціонерними товариствами – за рахунок амортизаційних капіталів та інших коштів згідно з постановою загальних зборів. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 19. – Ст.166.*

3. Харків, м. Центральна комісія українізації підбила попередні підсумки перевірки стану українізації радянського апарату: встановлено, що лише 24% службовців державних установ склали іспити на знання української мови, 215 державних службовців української мови зовсім не знають і не вивчають. *Вісті. – 1929. – 24 лютого.*

4, 7. Прага, м. У приміщенні Геологічного інституту Карлового університету відбулися урочистості з нагоди 80-ти річчя відомого економіста, історика, статистика і соціолога професора Ф.А.Щербини. *Діло. – 1929. – 7 березня.*

27 лютого (середа)

3, 4. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову "Про державні учбові заклади на самооплатності". *Збірник законів і розпоряджень робітничо-селянського уряду України. – 1929. – № 9. – Ст.69.*

28 лютого (четвер)

1, 3, 10. УСРР. ДПУ поінформувало вище партійне керівництво про масовий розпродаж тварин у зв'язку з нестачею фуража та падіж тварин у недорідних районах республіки. *Трагедія советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927–1939. Том 1. Май 1929 – Ноябрь 1929. – М., 1999. – С.561.*

4. Харків, м. ЦК КП(б)У видав постанову "Про поширення української книги". *Вісті Центрального Комітету КП(б)У. – 1929. – № 3. – С.9–10*

7. Харків, м. Президія ВУЦВК затвердила наступний склад Секретаріату ВУЦВК: Г.І.Петровський (голова), М.С.Василенко (секретар), Горменський (заступник секретаря), В.В.Поляков, П.І.Буценко. *Комуніст. – 1929. – 1 березня.*

10. Харків, м. Колегія НК РСІ обговорила стан боротьби з посухою у степових районах УСРР: усі попередні заходи в цьому напрямі оцінені як малоефективні. *Комуніст. – 1929. – 1 березня.*

Лютий

1. Харків, м. ЦКНМ при ВУЦВК підбито попередні підсумки перевиборів у німецьких сільрадах УСРР. *Німці в Україні. Збірник документів державних архівів України. – К., 1994. – С.130-136.*

1, 4. Москва, м. Відбулася перша Всесоюзна конференція істориків-марксистів. Учасники в 123 делегати з ухвальним, 272 з дорадчим голосом, близько 400 гостей заслухали 46 доповідей, у тому числі зокрема М.Рубача "Про роботу Центраархіву УРСР". На конференції працювали 5 секцій: історії народів СРСР; історії ВКП(б); історії Заходу; соціологічна секція; методологічна секція. *Літопис революції. Журнал Істпарту ЦК КП(б)У. 1929 № 2 (35). – С.І–ІІ.*

1, 4. Москва, м. Відбулася нарада ЦК ВКП(б). Учасники обговорили питання про розвиток української культури в Москві. Ухвалено вжити заходів для поліпшення національно-культурного обслуговування українців, зокрема створити в Москві Український театр. *"Українізація" 1920 – 30-х років: передумови, здобутки, уроки. Колективна монографія / За ред. В.А.Смоля. – К., 2003. – С.265–266.*

Кінець зими

6, 10. Москва, м. ОДПУ констатувало загострення продовольчої ситуації у Запорізькій, Дніпропетровській, Кременчуцькій, Полтавській, Київській, Вінницькій, Уманській, Маріупольській, окремих районах ряду інших округ УРСР. *Советская деревня глазами ВЧК–ОГПУ–НКВД. Документы и материалы в 4 томах.*

Том 2. 1923–1929. – М., 2000. – С.875–876.

1 березня (п'ятниця)

1. Москва, м. ЦВК СРСР видав постанову "По доповіді про попередні підсумки виборчої кампанії у Союзі РСР". *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 19. – Ст.163.*

1, 4. Харків, м. РНК УСРР видала постанову про посилення темпів українізації. Містилася настанова центральній та окружним комісіям з українізації, ОВК, усім урядовим установам вжити заходів для прискорення темпів українізації радянського апарату; повідомлялося про початок перевірки в установах республіки з 1 червня 1929 р. рівня знань службовцями української мови, про наміри звільняти з роботи на підставі Закону "Про забезпечення рівноправності мов і сприяння розвитку української культури" тих, хто не складе іспити з української мови. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 1 березня.*

1, 7, 8. Г.В. Чичерін написав листа Й.В. Сталіну, в якому повідомив про обрання Гувера президентом США. Дипломат нагадав про "надзвичайну сенсативність" Гувера стосовно АРА (Американської організації допомоги, створена у лютому 1919), порадив "пролити трохи теплих фраз у нас з приводу АРА, його дітища. Адже АРА дійсно багато зробила". *РДАСПІ. – Ф.558. – Оп.2. – Спр.48. – Арк.4. Публ.: Советское руководство. Переписка. 1928–1941 гг. – М., 1999. – С.65.*

6. УСРР. Преса повідомила про запровадження забірних книжок для нормованого продажу хліба населенню. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 3 березня.*

2 березня (субота)

3. Дніпропетровськ, м. Завод ім. Петровського перейшов на семигодинний робочий день. *Комуніст. – 1929. – 3 березня.*

4. Яворів, м. Почав видаватися двотижневик "Українське слово". *Діло. – 1929. – 2 березня.*

4, 7. Сараєво, м. Югославії. Пішов з життя Кузнецов М.Д. - український живописець. Упродовж 1876-1979 навчався у Петербурзькій Академії мистецтв, член товариства передвижників, учасник товариства південно-російських художників; у 1897 – 1920 проживав в Одесі, пізніше – за кордоном; автор творів: "Об'їзд володів" (1879), "У свято" (1881), "На заробітки" (1882), "Мировий посередик" (1887), "Після обіду" (1888); портретів І.Мечникова (1886), В.Ванецова (1891), П.Чайковського (1893), Ф.Шаляпина (1902) та ін. Народився 2 (14) грудня 1850 р. у Степанівці, с. на Херсонщині. *Мистецтво України: Біографічний довідник. – К., 1997. – С.342.*

3 березня (неділя)

2, 4. Харків, м. Засновано Український інститут металів для вивчення раціональних методів переробки сировини руди і палива; у структурі інституту передбачені наступні відділення: чавуну і сталі; теплової енергії металургійних процесів; термічної обробки металів та ін. На терені УСРР зосереджувалося 75% усього союзного витоплювання чавуну, біля 61% сталі, 63% прокату. *Наука і освіта.* – 1929. – 3 березня.

4 березня (понеділок)

2, 3. Москва, м. РПО СРСР видала постанову „Про зміст і ремонт ділянок шосейних і ґрунтових доріг загальносоюзного і республіканського значення у межах населених пунктів”. Встановлювався порядок фінансування, утримання та ремонту доріг загальносоюзного і республіканського значення у межах міст, що є центрами країв, областей, губерній, округ – за рахунок міських бюджетів, а при недостатності коштів – частково за рахунок загальносоюзного і республіканського бюджетів. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – № 45. – Ст.393.

3, 6. Москва, м. РНК СРСР видав постанову „По доповіді Народного комісаріата праці Союзу РСР про виконання законів про найману працю у селянських господарствах”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – № 16. – Ст.138.

3. Полтава, м. До міста прибув голова ВУЦВК Г.Петровський з метою ознайомлення із станом хлібозаготівель та підготовкою до весняної посівної кампанії в окрузі. *Комуніст.* – 1929. – 5 березня.

10. Горлівка, м. Артемівської окр. На копальні “Марія” Горлівського рудоуправління при спуску робітників до шахти обірвалася канатна кліть: загинуло 30 шахтарів, ДПУ УСРР поінформувало про скупчення біля місця трагедії близько 2 тис. “вельми збуджених” шахтарів. *Комуніст.* – 1929. – 8 березня; *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 15 березня; *ЦДАГО України.* – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2993. – Арк.3.

10. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У заслухало інформацію про аварію на шахті „Марія”. Ухвалено відрядити на місце представників Наркомпраці, Прокуратури УСРР, ВУК гірників і Донвугілля. *ЦДАГОУ.* – Ф.1. – Оп.6. – Спр.163. – Арк.53.

5 березня (вівторок)

3. Кременчук, м. До міста прибув голова ВУЦВК Г.Петровський з метою ознайомлення із станом хлібозаготівель та підготовкою до весняної посівної кампанії в окрузі. *Комуніст.* – 1929. – 6 березня.

4. Харків, м. Колегія НКО УСРР затвердила положення про Всеукраїнське управління у справах кіно і фото: встановлено, що управління є органом НКО УСРР і забезпечує на українському терені державну монополію у всіх галузях кіновиробництва та кінематографії. *Комуніст.* – 1929. – 6 березня; *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 6 березня.

9. Харків, м. 5-6 березня відбулася Всеукраїнська конференція у справах організації фізкультурної роботи у будинках відпочинку і санаторіях. *Комуніст.* – 1929. – 7 березня.

6 березня (середа)

3. Москва, м. РНК СРСР видав постанову “Про порядок фінансування народного комісаріату шляхів сполучення”. Визначалися порядок фінансування залізничного транспорту, кредитування Народного комісаріата шляхів сполучення у кредитних та інших установах і підприємствах, створення та використання наркоматом коштів „спеціального фонду” тощо. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – № 21. – Ст.188.

3, 6. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про організацію робітничого житлового будівництва у місцях щорічного масового зосередження робітників на сплавних роботах”. Встановлювався особливий збір з деревини, що її сплавляють по внутрішніх водних шляхах Союзу РСР, у розмірі 0,7 коп. з куб. метра для потреб будівництва робітничих житлових помешкань у місцях щорічного масового зосередження робітників на спеціальних сплавних роботах. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – № 19. – Ст.155.

6. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про оплату житлових помешкань у будинках, які належать організаціям транспорту”. Встановлювався порядок оплати житлових приміщень за ставками відповідних місцевих органів. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – № 23. – Ст.195.

6. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про додаткові відпустки для окремих категорій робітників у районах з особливо шкідливими кліматичними умовами”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – № 19. – Ст.157.

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про затвердження списку родовищ корисних копалин, що мають загальносоюзне значення”. Зокрема, на терені Української СРР такими визнані: Криворізький район (залізо), Нікопольський район (марганцеві руди), Микитівське родовище (ртуть), Донбас – головна вугленосна площа, Гришинський район (кам’яне вугілля і антрацит), а також Ушично-Киянки, Райки, Глухівське у села Полошки, місценародження Турбовське, Глуховецьке, Лозовиковське, Пологи, Воскресенське, Конські роздори, район ст.Просяної, Івано-Преображенське, Біла Балка, Володимирівна, Костянтинівна, Юзєфов-Брод, Махновка (каолін). *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – № 20. – Ст.170.

3, 6. Москва, м. РНК СРСР видав постанову „Про заходи для зміцнення трудової дисципліни на державних підприємствах”. Надавалося право адміністраціям державних підприємств самостійно накладати на робітників-порушників трудової

дисципліни покарання, передбачені табелем стягнень; містилося зобов'язання біржам праці при надсиланні на роботу безробітних надавати перевагу особам, які не звільнювалися за систематичне порушення трудової дисципліни, а також не спрямовувати на попереднє місце роботи звільнених за такі вчинки робітників; пропонувалося народному комісаріату праці СРСР дати вказівку органам праці про здійснення нагляду за діяльністю розціночно-конфліктних комісій з питань трудової дисципліни; пропонувалося РНК союзних республік вжити заходів для обслуговування робітників усіма лікувальними, судовими та іншими установами і у неробочий час. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 19. – Ст.167.*

4. Харків, м. Об'єднання українських художників АХЧУ і АРМУ надіслали на міжнародну виставку до Голландії понад 600 полотен харківських, київських та одеських митців. *Комуніст. – 1929. – 6 березня.*

6. Одеса, м. У хірургічній клініці успішно завершилися експериментальні дослідження можливості застосування зеленки замість йоду у хірургічній практиці. Колегія Наркомату здоров'я УСРР рекомендувала лікувальним установам республіки вживати бриліантову зелень поряд з йодом. Ухвалено запровадити продаж нового препарату в аптеках. *Медицина й гігієна. – 1929. – 6 березня.*

7 березня (четвер)

3. Харків, м. РНК і ВРНГ УСРР затвердили проект будівництва Криворізького металургійного заводу. *Техніка й індустріалізація. – 1929. – 7 березня.*

3. УСРР. Преса повідомила про завершення виробничої кампанії українських цукроварень. *Техніка й індустріалізація. – 1929. – 7 березня.*

4. Харків, м. НКО УСРР асигнував Управлінню науки кошти на охорону і збереження пам'яток історії, культури та облаштування державних заповідників України, у тому числі на збереження будинку В.Гоголя у м. Нероновичі – 2,5 тис. руб.; на реставрацію колишнього Кирилівського монастиря у Києві – 2 тис. руб.; на збереження і ремонт будинку М.Драгоманова у м. Гадяч – 1 тис. руб.; на реставрацію Воронцовського палацу в Одесі – 2,5 тис. руб.; на збереження Кам'янець-Подільської фортеці – 1 тис. руб.; на утримання державного заповідника кармелітів у Бердичеві – 3 тис. руб.; на охорону фортеці в Новгород-Сіверському – 1 тис. руб.; на проведення археологічних робіт у колишніх грецьких поселеннях в Ольвії – 2 тис. руб.; передбачено також кошти на організацію таких наукових експедицій: для дослідження продуктивних сил України – 4 тис. руб., організацію гідрологічних експедицій – 2 тис. руб., дослідження культурних і історичних залишків у районі Дніпрельстану – 13 тис. руб. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 7 березня.*

4. Москва, м. Відбулася перша радіодоповідь з циклу „Година мемуара”, організована Президією колегії Центрархіву (доповідач В.В.Максаков) з метою популяризації архівної справи. *Архивное дело. – 1929. – Вып. 1. – С.102-103; 50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967. – М., 1971. – С.128.*

4. Харків, м. Колегія НКО УСРР видала постанову про роботу Наркомату освіти УСРР у справі задоволення культосвітніх потреб українського населення, яке проживає на території РСФРР та інших союзних республік. Констатовалося, що обов'язок культурно-освітнього обслуговування 8 млн. українців за межами України, зокрема у частині фінансових та інших матеріальних витрат, не є обов'язком лише НКО УСРР, але також і державних органів республік, де мешкає українське населення – передовсім НКО союзних республік; ухвалено звернутися до ВЦВК СРСР з пропозицією винести на обговорення сесії стану соціально-культурного забезпечення українського населення у союзних республіках. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 7 березня.*

4. Харків, м. У зв'язку з набуттям чинності затвердженого РНК УСРР нового Українського правопису харківська окружна комісія українізації передбачила введення додаткових годин для вивчення правил правопису у програмах курсів української мови. Оголошено про тимчасове припинення іспитів з української мови. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 7 березня.*

8 березня (п'ятниця)

1, 6. УСРР. У містах і селищах республіки відбулося традиційне святкування „Жіночого дня” – 8 березня. Харків: Центральна Комісія у справі відзначення Міжнародного жіночого дня робітниці і селянки внесла до Президії ВУЦВК подання про затвердження заходів, спрямованих на поліпшення культурно-побутових умов життя жінки для більш активного її залучення до громадської роботи; Київ: Центральний робітничий кооператив розгорнув напередодні свята мережу дитячих майданчиків, розрахованих на 2 тис. дітей, Охматдит організував курси для навчання 30 селянок для завідування дитячими яслами; Житомир: окружна комісія соціального забезпечення з нагоди свята видала селянкам, які мали немовлят, матеріальну допомогу; крім того, усі великі житлові кооперативи міста у святковий день відкрили пральні та їдальні для безкоштовного обслуговування жіноцтва. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 7, 8 березня.*

1, 5. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У обговорило пропозицію Київського ОПК про закриття Києво-Печерської Лаври. Ухвалено вважати несвоєчасним закриття Печер, головного собору Києво-Печерської Лаври, Духовної академії; визнано за доцільне закрити усі інші розташовані на території Лаври церкви, виселити з житлових помешкань учнів Духовної академії. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.16. – Спр.6. – Арк.253, 256.*

3. Москва, м. РПО СРСР видала постанову „Про правильне використання внутрішніх ресурсів державних підприємств”. Констатовалася надмірність запасів матеріалів, сировини і напівфабрикатів на промислових і транспортних підприємствах; містилася настанова ВРНГ СРСР і Народному комісаріату шляхів сполучення СРСР передати у 1928/1929 р. на потреби капітального будівництва, постачання ринку та поліпшення постачання самої промисловості і транспорту лишки запасів сировини, матеріалів і напівфабрикатів, що зберігались на складах, на суму щонайменше 250 млн. руб. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза*

советских социалистических республик. – 1929. – № 19. – Ст.168.

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про порядок встановлення норм доходності для обкладання єдиним сільськогосподарським податком”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – № 19. – Ст.158.

10. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У обговорило інформацію про аварію на шахті „Марія”. Ухвалено негайно надати урядову допомогу потерпілим, провести слідство „за існуючими правилами”. Містилося зобов’язання Наркомату праці УСРР не пізніше 10 березня 1929 р. опублікувати повідомлення про результати розслідування причин аварії. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.163. – Арк.49.*

9 березня (субота)

2. Харків, м. Президія ВУЦВК ухвалила ліквідувати протягом року окружні комісії допомоги дітям та передати їх функції НКО і Наркомату здоров’я УСРР. До 1 квітня 1929 р. окружні комісії допомоги дітям належало розформувати у 19 округах республіки, до 1 жовтня – в решті округ. Виробничі майстерні, підприємства комісій дитячого руху за угодою між НКО УСРР та ЦКДД передавалися окружним управлінням Наркомату освіти. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 9 березня.

4. Галичина. Преса повідомила про демонстрацію українського фільму “Тарас Шевченко” (сценарій М.Панченка). Всеукраїнська Асоціація революційних режисерів, драматургів і сценаристів (ВАРДІС) виступила з протестом проти вжитих польською владою „цензурних заходів”, зокрема вилучення окремих сцен фільму та заміни українських написів на польські. *Література та мистецтво.* – 1929. – 9 березня.

8. Москва. Підписано протокол між СРСР, Естонією, Латвією, Польщею та Румунією про дострокове введення у дію Паризького договору від 27 серпня 1928 р. про відмову від війни у якості знаряддя національної політики. ДВП. – Т.ХІІ. – С.68–70; *Советское руководство. Переписка. 1928–1941 гг.* – М., 1999. – С.71–72.

10 березня (неділя)

1, 7. Москва, м. Газета „Правда” опублікувала доповідь К.Є. Ворошилова на 2-ій обласній ленинградській партконференції. Доповідь містилася оцінку міжнародній ситуації, господарського будівництва, а також різку критику „правих ухильників”. *Правда.* – 1929. – 10 марта.

1, 7, 8. Москва, м. Й. Сталін надіслав лист Г.В. Чичеріну, в якому погодився з міркуваннями дипломату про діяльність АРА, поінформував про висловлену у виступі Литвинова на ІУ сесії ЦВК СРСР (Правда. – 1928. – 11 декабря) подяку американському народу в особі цієї організації за допомогу „у трудну для нас годину голоду”, однак висловив думку про недоцільність „частого повторення чи грубого підкреслювання цього моменту”. *РДАСПІ.* – Ф.558. – Оп.2. – Спр.48. – Арк.4. *Публ.: Советское руководство. Переписка. 1928–1941 гг.* – М., 1999. – С.67.

3. Харків, м. РНК УСРР та УЕН затвердили п’ятирічний план розвитку транспорту

в республіці. Ухвалено збудувати транспортні колії загальною довжиною 1050 км, у тому числі прокласти маршрути Федорівка – Скадовське; Вірменська – Херсон; Лохвиця – Прилуки; Полтава – Зіньков – Ворожба та ін. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 10 березня.

4. УСРР. У містах і селищах республіки розпочався “Трьохмісячник української культури”, метою якого проголошено популяризацію у середовищі трудящих здобутків української радянської культури. Програма акції передбачала організацію численних культурних заходів із залученням до участі в них відомих літераторів, поетів, митців, науковців; Кривий Ріг: у контексті акції організовано 50 курсів українознавства для обслуговування 1500 осіб.; Кременчук: у перші дні акції проведено серію літературних вечорів, які відвідали до 5 тис. робітників. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 12, 15 березня.

4. УСРР. Розпочалася підготовка до традиційного відзначення „шевченківських днів”: єврейські поети – Квітко, Маркіш, Гофштейн, Різник, Фінінберг оголосили про початок роботи над перекладом “Кобзаря” Т.Шевченка на їдиш. *Комуніст.* – 1929. – 10 березня.

4. Харків, м. Укрнаука оприлюднила п’ятирічний план розвитку науково-дослідної роботи у республіці, узгоджений з 5-ти річним планом розвитку народного господарства. Ухвалено асигнувати на діяльність науково-дослідних закладів і академічних установ 337 млн. руб., збільшити кількість аспірантів у республіці з 1500 до 55 тис. осіб. *Наука і освіта.* – 1929. – 10 березня.

7. Харків, м. Голову Центровборчкому УСРР М.Василенка введено до складу Центральної виборчої комісії СРСР. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 10 березня.

8. Харків, м. Оприлюднено відозву Центрального комітету МОДР України з протестом „проти знущань капіталістів” над революціонером Доброджану Гереа. Останній перебував у румунській в’язниці та оголосив 26 січня 1929 р. голодування. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 10 березня.

11 березня (понеділок)

1, 4. Кирилівці, с.Вільшанського р-ну Шевченківської окр. У зв’язку з відзначенням 68-х роковин з дня народження Т.Г.Шевченка відбувся мітинг за участю представників президій Шевченківського ОВК, Вільшанського РВК, Кирилівської сільради та селян Кирилівки. З промовою виступив Г.І.Петровський. Учасники святкування ухвалили перейменувати Вільшанський район у Петровський, а с.Кирилівка – у с.Шевченкове. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 16 березня.

2. Харків, м. У сесійній залі ВУЦВК відбувся III Всеукраїнський з’їзд пролетарського студентства. Учасники обговорили підсумки роботи VIII Всесоюзного і IV Всеукраїнського з’їзду профспілок, заслухали звіт Центрального бюро пролетарського студентства, доповіді про стан українізації вузів та участь студентства у розвитку української культури, про підготовку молодих спеціалістів. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 6, 14, 17 березня.

4. Київ, м. Відбулося урочисте засідання ради ВУАН (головував віце-президент

академік К.Г.Воблий). Учасники заслухали річні (за 1928 р.) звіти академії та її відділень: історично-філологічного; соціально-економічного; фізично-математичного. *Вісті Всеукраїнської академії наук. – 1929. – № 3-4. – С. 1-3.*

4, 7. Київ, м. Народився Бялик М.Г. – російський і український музикознавець, заслужений діяч мистецтв РРФСР (1982), кандидат мистецтвознавства (1969). Випускник Київської консерваторії (закінчив під керівництвом педагогів Є. Слівака і А.Луфера у 1951 р. клас історії музики, а у 1953 р. – клас фортепіано). Впродовж 1951-1954 рр. працював викладачем Дніпропетровського музичного училища, з 1968 р. – в Ленінградській консерваторії. Автор музикознавчих праць: „Л.Ревуцький” (1973), „Л.М.Ревуцький” (1979), „Євгеній Мравинський” (1982), статті про Б.Лятошинського, Ю.Мейтуса, А.Штогаренка, В.Губаренка та ін. *Мистецтво України: Біографічний довідник. – К., 1997. – С.95.*

4, 7. Москва, м. Народився Проваторов Г.П. – російський і український диригент, заслужений діяч мистецтв УРСР (1965), народний артист РРФСР (1981); закінчив Московську консерваторію (класи: фортеп'яно у О.Гольденвейзера (1952) та диригування у О.Гаука (1956), працював головним диригентом симфонічного оркестру у Харківській (1957-58), Дніпропетровській (1958-61) консерваторіях, Одеському театрі опери та балету (1965-68) та ін. З 1984 очолює Московський експериментальний музичний театр при Союзі композиторів Росії. *Мистецтво України: Біографічний довідник. – К., 1997. – С.491.*

10. Горлівка, м. Артемівської окр. Відбулося поховання гірників, які загинули під час аварії на шахті “Марія”. На траурній церемонії були присутні понад 15 тис. робітників. *Комуніст. – 1929. – 22 березня.*

12 березня (вівторок)

1. УСРР. Відбулося традиційне святкування річниці Лютневої революції 1917 р.: у містах і селищах республіки відбулися мітинги, збори, вечори спогадів учасників подій тощо. *Комуніст. – 1929. – 12 березня.*

4. УСРР. З семимісячної концертної подорожі по РСФРР повернулася перша українська художня капела кобзарів (художній керівник – Н.Городовенко): актори подолали 24 тис. км., відвідали міста і селища Надволжжя, Уралу, Сибіру, Далекого Сходу; виступили з 179 концертами, які відвідало 85 тис. осіб. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 12 березня.*

13 березня (середа)

1. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про заходи щодо посилення боротьби з транспортними злочинами”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 21. – Ст.182.*

1, 3. УСРР. ДПУ зафіксовані негативні настрої серед селянства у зв'язку з відсутністю посівного матеріалу та заходами по колективізації сільського господарства. *Советская деревня глазами ВЧК-ОГПУ-НКВД. Документы и материалы в 4 томах.*

Том 2. 1923-1929. – М., 2000. – С.855-862.

1, 3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про посилення хлібозаготівель у 1928-1929 році”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – № 20. – Ст.179.

2. Харків, м. ВУЦВК видав постанову про створення при Наркоматі юстиції УСРР Центрального довідкового бюро з метою видачі, відповідно до запитів державних організацій та приватних осіб, довідок про судимість громадян. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 14 березня.

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР затвердили Положення про народний комісаріат пошт і телеграфів. Визначалися мета, структура, порядок діяльності наркомату з „організації і управління усіма видами зв’язку загального користування, а також усією справою радіовіщання на території СРСР, регулювання і контролю за зв’язком приватного використання і управління підприємствами і майном, що перебувають у віданні Народного Комісаріата Пошти і Телеграфів”. Розділ У „Положення” передбачав існування та визначав коло компетенції інституту Уповноважених Народного комісаріата пошт і телеграфів СРСР при урядах союзних республік: захист у вищих органах союзної республіки позиції Народного комісаріата Пошт і Телеграфів, представленої у проектах законів та інших питаннях, стосовних діяльності зв’язку та організації радіовіщання; узгодження з певними відомствами республіки розпоряджень і інструкцій Наркомату Пошт і телеграфів; внесення у вищі органи союзної республіки, за дорученням Народного комісаріата Пошт і Телеграфів, проектів законодавчих актів, що сприяють розвитку радіовіщання на терені даної республіки; вживання заходів для дотримання загальносоюзного законодавства республікою та оскарження дій місцевих органів у разі його порушення; складання загальних планів розвитку, організації та експлуатації усіх видів зв’язку і радіовіщання на терені союзної республіки. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – № 22. – Ст.192.

3, 6. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про відрахування на підготовку кваліфікованої робітничої сили для мукомольно-круп’яної промисловості”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – № 24. – Ст.210.

6. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про порядок забезпечення робітників установ і підприємств Союзу РСР за кордоном”. Встановлювався порядок отримання допомоги по тимчасовій непрацездатності працівниками установ і підприємств СРСР за-кордоном за рахунок наймачів – у разі відсутності в зарубіжній державі обов’язкового соціального страхування та за рахунок страхових внесків підприємствами в іноземні органи соціального страхування – у разі існування системи обов’язкового страхування. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – № 21. – Ст.183.

10. Москва, м. ЦК ВКП(б) видав постанову у зв’язку з катастрофою на шахті „Марія”. *ЦДАГОУ.* – Ф.1. – Оп.6. – Спр.163. – Арк.55.

14 березня (четвер)

1. Харків, м. Центровиборчком підбив підсумки перевиборів міських і селищних рад УСРР: обрані депутати 13 місцевих і 87 селищних рад; у складі новообраних міських рад відсоток комуністів сягнув 54,2%, комсомольців – 5,5%, робітників – 73,8%, службовців – 16,7%; відповідно у складі селищних рад – 27%, 1,8%, робітників – 44,5%, службовців – 20,9%. Констатувалася помітна кількість позбавлених виборчих прав: у містах – 9,8% загальної кількості виборців, по селах – 18,6%; найбільше “позбавленців” виявилось серед євреїв (близько 35,5% загальної кількості єврейської громади). *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 14 березня.*

1, 7. Москва, м. Й.Сталін надіслав записку К.Є. Ворошилову у зв'язку з публікацією газетою „Правда” від 10 березня 1929 р. доповіді Наркома військових і морських справ СРСР: „Мировой вождь, – едри его мать. Читал твой доклад – попало всем, мать их туда”. У відповідь на репліку К.Ворошилова: ”Ти краще скажи, провалився я на всі 100% або лише на 75%”, вождь відповів: „Гарна, принципова доповідь. Усім гуверам, чемберленам і бухариним попало по задниці”. *РДАСП. – Ф.74. – Оп.2. – Спр.38. – Арк.38; Спр.39. – Арк.43. Публ.: Советское руководство. Переписка. 1928–1941 гг. – М., 1999. – С.67-68.*

3, 6. Харків, м. Президія ЦКНС заслухала доповідь Наркоторгу УСРР про план забезпечення продовольством бідноти у жовтні 1928 – червні 1929 рр. *Комуніст. – 1929. – 14 березня.*

7. Харків, м. Секретаріат ВУЦВК ухвалив ввести до складу Центральної адміністративно-територіальної комісії УСРР заступника командувача Українською військовою округою Блюхера. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 14 березня.*

7. Харків, м. Президія ВУЦВК ухвалила призначити Качинського заступником голови Всеукраїнського переселенського комітету. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 14 березня.*

15 березня (п'ятниця)

1, 3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про порядок кредитування середнянських господарств при збуті сільськогосподарських машин і знарядь”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 20. – Ст.178.*

1, 7. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У затвердило Конституційну комісію у складі Г.І.Петровського (голова), М.О.Скрипника (заступник голови), С.В.Косіора, В.Я.Чубаря, В.П.Затонського, П.П.Постишева, О.В.Медведева, О.Г.Шліхтера, В.А.Балицького, П.П.Любченка, В.І.Порайка, А.А.Хвилі, М.М.Полоза, А.А.Річицького. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.163. – Арк.56.*

2, 3. УСРР. Преса повідомила про хід кампанії „Двотижневик ощаджень”: протягом першого тижня березня кількість вкладників у республіці збільшилася на 100 тис. осіб. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 15 березня.*

3, 6. Москва, м. РНК СРСР видав постанову “Про тариф за пересилку періодичних видань”. Встановлювався порядок стягнення за пересилку кожного примірника

газет і журналів 1/5 частки плати, встановленої за пересилку бандерольних відправлень з друкарською продукцією. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – № 21. – Ст.189.

4. Миколаївська окр. У контексті “Трьохмісячника української культури” розпочалася перевірка знань службовцями та робітниками української мови. Встановлено незадовільний стан українізації: на заводі ім.Марти парторганізація налічувала 1800 осіб, проте газету “Комуніст” українською мовою передплачувало кілька десятків партійців. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 15 березня.

4, 7. Київ, м. Народився Кушаков Є.І. – український режисер, народний артист УРСР (1976). У 1956 р. закінчив Київську консерваторію, у 1960 – Київський театральний інститут. Впродовж 1968-89 – головний режисер Донецького театру опери та балету. Під його керівництвом на сцені театру поставлено вистави: „Крізь полум'я” В.Губаренка (1976), „Андре Шеньє” В.Джордано (1990). З 1970 р. викладач Донецького музично-педагогічного інституту (тепер консерваторія). *Мистецтво України: Біографічний довідник.* – К., 1997. – С.350.

6. Горлівка, м. Артемівської окр. До Кисловодська на відпочинок виїхали 480 гірників шахти “Марія”, іще 300 шахтарів попрямували до Красногорського будинку відпочинку. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 17 березня.

10. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У обговорило постанову ЦК ВКП(б), видану у зв'язку з катастрофою на шахті „Марія”. Констатовалася несправедливість закидів центрального партійного керівництва про намагання ЦК КП(б)У „зам'яти справу”; ухвалено звернутися з відповідним листом до секретаря ЦК ВКП(б) Й.Сталіна. *ЦДАГОУ.* – Ф.1. – Оп.6. – Спр.163. – Арк.55.

16 березня (субота)

1, 3. Харків, м. Народний комісаріат фінансів УСРР підбив підсумки проведення в республіці кампанії самообкладання. *Комуніст.* – 1929. – 4 квітня.

1, 7. Харків, м. Відбувся пленум ЦК ЛКСМУ, присвячений підготовці до відзначення 26 червня 1929 р. X-ї річниці комсомолу. Учасники підтримали ідею зібрання коштів на аероплан “Комсомолец України”, постанову бюро ЦК ЛКСМУ про створення молодіжної колони із 40 тракторів; внесені певні зміни у керівний склад ЦК ЛКСМУ: звільнено Медведєва, натомість призначено Євентова на посаду завідувача АПВ ЦК ЛКСМУ. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 16 березня.

4, 7. Харків, м. Народився Шевченко Т.Г. – український художник театру. У 1957 закінчив Харківський художній інститут (у Б.Косарева, та Д.Овчаренка, П.Шигимаги); оформив вистави: ”Влада темряви” Л.Толстого (1958), „Океан” О.Штейна (1961; обидві – Полтавський український музично-драматичний театр), „Повія” за Панасом Мирним (1967, Донецьк), „Комедія по-італійськи” Р.Вівіані (1974), „Каса маре” Й.Друце (1978, всі – Донецький український музично-драматичний театр), „Снігуронька” М.Римського-Корсакова (1985, Самарський оперний театр), „Долина мрій” А.Гимера (1987, Луганський український музично-драматичний театр); автор 190

живописних творів: „Комбат І.Лисов” (1980), „Затишшя” (1984-85), „Повірка” (1986), „Навала” (1988), портрети Клауса Кремера та Ільфе Ківелітц (обидва – 1992), „Спогади про Мальту” (1995). *Мистецтво України: Біографічний*. – К., 1997. – С.645.

10. Артемівське, м. Прибули представники РПО СРСР, нарком праці СРСР, заступник наркома РСІ СРСР, представник ВЦРПС для обговорення результатів розслідування Урядовою комісією причин катастрофи на копальні “Марія”. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 17 березня.

17 березня (неділя)

4. Дніпропетровськ, м. Розпочався „Тиждень української культури”: на урочистому засіданні міськради виступив М.О.Скрипник з доповіддю „Жовтень та українська культура”; для читання лекцій до міста прибули українські письменники Яновський і Куліш, О.Вишня і Любченко, М.Хвильовий та ін. *Комуніст*. – 1929. – 17 березня.

4. Київ, м. Відбулося святкування 10-ти річного ювілею театру Т.Шевченка: у фойє театру розгорнуто виставку з відділами історії театру, української книжки, преси, мистецтва; протягом десяти років колектив театру здійснив 92 прем’єрні покази творів 56 авторів, у тому числі 38 постановок творів „української оригінальної драматургії”; з моменту відкриття у театрі працювало 267 акторів; протягом 1926-1929 рр. відбулося більше 600 вистав, які відвідали 0,5 млн. глядачів. *Комуніст*. – 1929. – 17 березня.

18 березня (понеділок)

1. УСРР. У містах, селищах відбулися мітинги, збори, присвячені Дню Паризької комуні, який традиційно сполучався з відзначенням Дня МОДРу. Станом на 1 липня 1926 р. у республіці нараховувалося 672155 членів МОДР, 1 квітня 1928 р. – 733103. *Комуніст*. – 1929. – 17 березня; *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 17 березня.

4. УСРР. Відбулося традиційне відзначення „шевченківських днів”: у Харкові в будинку літератури ім. Блакитного організовано виставку проектів пам’ятника Великому Кобзареві. *Література та мистецтво*. – 1929. – 23 березня.

19 березня (вівторок)

1. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У обговорило питання про „куркульські підпали” на селі. *ЦДАГОУ*. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.163. – Арк.62.

3. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У видало постанову „Про хлібозаготівлі”. *ЦДАГОУ*. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.163. – Арк.64.

3, 6, 10. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У обговорило стан постачання хлібом та іншими продуктами харчування населення республіки і визнало його незадовільним. *ЦДАГОУ*. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.163. – Арк.61.

5. Харків, м. Секретаріат ВУЦВК задовольнив 40 клопотань місцевих органів влади про закриття „за чисельними проханнями трудящих” церков і синагог. Серед них – по дві синагоги у Тульчині, Дніпропетровську, по одній у с.Кузьминому, м. Вапнярка на Тульчинщині, Кременчуці, Кривому Розі, Вінниці; Миколаївська

церква у Дніпропетровську, Олександро-Невська – у Жмеринці, Успенсько-Троїцька – у Конотопі, ряд сільських церков на Роменщині, Сумщині, Мелітопольщині, Первомайщині та ін. *Комуніст.* – 1929. – 20 березня.

10. Горлівка, м. Артемівської окр. Комісія РПО СРСР завершила вивчення причин катастрофи на копальні “Марія”: встановлено, що аварія сталася внаслідок злочинної недбайливості, зокрема неухважного ставлення до своїх обов’язків осіб, відповідальних за технічний нагляд. *Комуніст.* – 1929. – 20 березня.

20 березня (середа)

1, 2. Харків, м. Оргбюро ЦК КП(б)У прийнято резолюцію про економічну, культурну, радянську та партійну роботу у німецьких селах України. *Національні процеси в Україні у ХХ ст. Збірник документів і матеріалів.* – С.202-205.

2, 3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про випуск державного виграшного займу 1929 року”. Встановлювався випуск позики на суму 50 млн. руб., строком на десять років, починаючи з 15 квітня 1929 р. і завершуючи 15 квітня 1939 р. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – № 21. – Ст.186.

4. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про державні учбові заклади на самооплатності”. НКО УСРР, окружним інспекціям народної освіти надавалося право організувати учбові заклади на платній основі (за виключенням вищих учбових закладів). *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 20 березня.

9. Харків, м. 20-21 березня Відбулася Всеукраїнська конференція у справах постановки фізкультурної роботи у будинках відпочинку та санаторіях. *Комуніст.* – 1929. – 22 березня.

21 березня (четвер)

1. Харків, м. Секретаріат ВУЦВК затвердив рішення Центральної територіальної комісії про розформування Кожанського району Білоцерківської округи: ухвалено територію району розподілити між Фастівським і Попільнянським та Велико-Половецьким районами; було також затверджене рішення про розформування Кузьминського району на Проскурівщині, Пиківського та Прилуцького на Вінниччині. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 22 березня.

2, 4. Харків, м. Президія ВУЦВК запропонувала всім сільським та міським радам, райвиконкомам вжити практичні заходи для увічнення пам’яті героїв Громадянської війни, звернувши особливу увагу на присвоєння імен героїв культурно-соціальним закладам. *Комуніст.* – 1929. – 21 березня.

4, 7. Харків, м. У столиці УСРР почалися гастролі відомої циркової трупи під керівництвом В.Дурова: глядачам представлено програму за участю дресированих тварин. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 21 березня.

4, 7. Вертіївка, с., нині Чернігівської обл. Народився Мушкетик Юрій Михайлович – український письменник. У 1953 закінчив Київський університет, автор п’єс „Не кидай мене в дорозі” (1969), „Поки живу – люблю” (1980, за романом „Вернімося в дім свій”, 192

Тернопільський український музично-драматичний театр, режисер А.Горчинський)), за його творами знято кінофільм "Біла тінь", телевізійний фільм „Позиція” (1983) та „Біль” (1989). Лауреат Державної премії УРСР ім. Т.Шевченка (1980). *Мистецтво України: Біографічний довідник. – К., 1997. – С.428.*

6. Кримська АСРР, РСФРР. У Севастополі почав роботу санаторій імені Сталіна, у Ялті – імені Цюрупі. *Комуніст. – 1929. – 23 березня.*

10. Харків, м. РНК УСРР обговорив питання про боротьбу з посухою у степовій смузі України. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 21 березня; Комуніст. – 1929. – 21 березня.*

10. Харків, м. Президія ВУЦВК заслухала звіт урядової комісії про розслідування причин катастрофи на копальні "Марія" та забезпечення родин шахтарів: у фонд сімей загиблих перераховано 15 тис. руб., у тому числі від ЦК гірників – 10 тис. руб., РНК УСРР – 3 тис. руб. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 21 березня.*

22 березня (п'ятниця)

1. Львів, м. Відбулося судове засідання у справі засудження 22 мешканців с.Гребінки Равва-Руського району: селяни на ґрунті економічного невдоволення підняли заколот проти графа Сапегі. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 23 березня.*

1. Львів, м. Відбувся з'їзд українських культурно-освітніх організацій "Просвіта", в якому взяли участь 441 делегат. Преса повідомила, що під час відкриття з'їзду між учасниками з'їзду спалахнула гостра суперечка між прихильниками співів "Інтернаціоналу" та національного гімну "Ще не вмерла Україна". *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 23 березня.*

3, 6. Харків, м. Відбулася нарада Всеукраїнської спілки у справі збуту одягу на селі: констатувалася необхідність вживання заходів для поліпшення постачання селян. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 22 березня.*

4. Київ, м. 22 березня – 6 квітня відбулася „Всеукраїнська декада музики”: у театральних залах, клубах міста влаштовано серію музикальних концертів. *Комуніст. – 1929. – 24 березня.*

4. Харків, м. ВРНГ асигнувала 745 тис. руб. на будівництво Українського фізико-технічного інституту. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 22 березня.*

10. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У обговорило звіт урядової комісії про результати розслідування причин аварії на шахті „Марія”. Ухвалено опублікувати у пресі докладний звіт щодо цього; розгорнути його обговорення на підприємствах, в установах з акцентуванням уваги на необхідності дотримання техніки безпеки; здійснити з 1 по 6 травня на підприємствах Донвугілля генеральну перевірку технічного стану обладнання; провести у Горлівці показовий суд над встановленими винуватцями трагедії. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.163. – Арк.59.*

24 березня (неділя)

1. Харків, м. Центрвиборчком поінформував про переобрання в УСРР 25 місцевих, 108 селищних рад: активність виборців у містах сягнула 75,1%, у селах –

71,7%; члени КП(б)У серед новообраних депутатів місцевих рад склали 50,9%, селищних рад – 27,3%. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 24 березня.*

4. Харків, м. У Будинку літератури ім. Блакитного відбувся диспут на тему „Яким має бути пам’ятник Тарасу Шевченку?”. Виступали А.А.Річицький, проф.М.Бурачек, Тиховський, М.Філянський. *Література та мистецтво. – 1929. – 23 березня.*

4. Москва, м. 24-25 березня у залі ім.Моцарта виступив Український струнний квартет ім.Леонтовича. Музиканти виконали твори сучасних українських композиторів – Лятошинського, Козицького, Костенка, Синиці та ін.; квартет також взяв участь у концерті, організованому повноважним представництвом УСРР для збору коштів на пам’ятник Т.Г.Шевченку. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 4 квітня.*

5. Харків, м. Виконком Всеукраїнської Ради спілок безвірників ініціював кампанію “добровільної відмови трудящих” від святкування традиційних релігійних свят (Великодня, Зелених свят, Спаса і Різдва) та заміну їх новими, революційними святами. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 24 березня.*

25 березня (понеділок)

1. Москва, м. ОДПУ надіслало до ЦК ВКП(б) зведення „Програма і методи боротьби проти куркуля”. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1939. Том 1. Май 1929 – Ноябрь 1929. – М., 1999. – С.576, 581.*

1, 4. Харків, м. В.А.Балицький надіслав до ЦК КП(б)У „Зведення про настрої технічної інтелігенції”. Зокрема, констатувалася наявність „лицемірства і дворушництва, що виявляється в офіційному висловлюванні своєї повної і абсолютної довіри партії і владі при одночасному іронічному ставленні і злісному висміюванні у своєму колі основних політичних і господарських заходів уряду...”. *Шаповал Ю., Золотарьов В. Всеволод Балицький: особа, час, оточення. – К., 2002. – С.133.*

3, 10. УСРР. РАТАУ поінформувало про доставку до недорідних регіонів республіки, зокрема до Херсонської, Миколаївської, Первомайської, Запорізької, Одеської, Миколаївської, Мелітопольської округ більше 127 тонн насіння (89% плану). *Комуніст. – 1929. – 24 березня.*

4. Харків, м. У приміщенні театру “Березіль” відбувся загальноміський вечір української культури, організований Харківським окружним комітетом ЛКСМУ та редакцією газети “Комсомолец України”. Перед присутніми з доповіддю про національно-культурне будівництво в УСРР виступив А.Хвиля, вечір завершився виставою. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 26 березня.*

26 березня (вівторок)

1, 4, 7. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У обговорило питання про ставлення парторганізації до М.Хвильового. Підтверджувалася висловлена раніше гостро критична оцінка „націоналістичних збочень” у публіцистичних працях письменника; наголошувалося на його категоричній відмові „від своїх антипартійних помилкових поглядів”; ухвалено залишити М.Хвильового у лавах КП(б)У. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Он.6. – Спр.163. – Арк. 70.*

2, 3. Харків, м. Наркомат фінансів УСРР повідомив про продовження “за ініціативою місцевих громадських і профспілкових організацій” акції “Двотижневик заощаджень”: протягом березня кількість вкладників в Україні збільшилася на 230 тис. осіб; лише у Дніпропетровську станом на 20 березня було “завербовано” 16 тис. нових вкладників. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 26 березня.*

2. Харків, м. ЦКНС оголосив про вступ до складу юридичних членів Всеукраїнського антиалкогольного товариства та наміри брати найактивнішу участь у його роботі. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 26 березня.*

2. Харків, м. Центральне правління Всеукраїнського товариства “Техніка – масам” приступило до організації філій у Києві, Одесі та Криму з метою залучення до активної роботи наукові та інженерно-технічні сили; ухвалено також розпочати видання масового популярного журналу “Техніка – масам”. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 26 березня.*

3. Харків, м. Наркомат торгівлі УСРР повідомив про незадовільне виконання республікою плану хлібозаготівель. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 26 березня.*

3, 4. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У розглянуло питання „Про запрошення інженерів і техніків з Західної України”. Ухвалено не заперечувати проти запрошення ВРНГ 15-20 інженерів і техніків Західної України, проте без будь-якої гарантії надання їм можливості переводу грошей (валюти) за кордон. *Рубльов О. Західноукраїнська інтелігенція у загальнонаціональних політичних та культурних процесах (1914-1939). – К., 2004. – С.113.*

4. Харків, м. Товариство “Друзів радянського кіно” заснувало у Харкові першу бібліотеку, фонди якої були укомплектовані спеціальною літературою українською, російською та зарубіжними мовами. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 26 березня.*

4. Харків, м. Колегія НКО УСРР обговорила доповідь Укрпрофосу про функціонування робітфаків у 1929/1930 р. Ухвалено збільшити прийом студентів на робітничі факультети, довівши їх кількість до 3 тис. осіб. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 27 березня.*

4. Миколаїв, м. У контексті “Трьохмісячника української культури” на підприємствах прочитані лекції про українську культуру і національну політику партії та уряду, проведено перевірку знань української мови: остання засвідчила, що в установах українською мовою практично ніхто не послуговувався. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 27 березня.*

4. Харків, м. ВУФКУ повідомив про організацію експедиції на узбережжя Чорного і Азовського морів для зйомок краєзнавчого фільму “Надморські заповідники”. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 26 березня.*

6. Харків, м. Народний комісаріат торгівлі УСРР видав наказ про заходи щодо поліпшення стану робітничого постачання. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 27 березня.*

9. Харків, м.; Київ, м. Завершився Всеукраїнський зоряний лижний пробіг: з 275 учасників пробігу фінішу досягли, пройшовши 170 км, 259 фізкультурників; перше місце у змаганні здобула команда бійців 68-го стрілецького полку, яка пройшла маршрут у повному бойовому спорядженні, проводила на селі активну агітаційну

кампанію. *Комуніст.* – 1929. – 26, 29 березня.

10. Харків, м. Преса повідомила про початок вибухів льоду на річках з метою запобігання весняної повені: містилася пропозиція громадянам заклеїти шибки вікон папером по діагоналі для запобігання їх ушкодження. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 27 березня.

27 березня (середа)

4. Одеса, м. Відбувся диспут про роботу й досягнення Єврейського державного театру. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 27 березня.

4. Харків, м. При культвідділі Харківської окружної ради профспілок сформовано штаб у складі представників ряду державних установ, громадських організацій, редакцій газет для практичного керівництва проведенням “Трьохмісячника української культури”; розроблений план акції передбачав перевірку стану українізації в установах і організаціях, проведення культурно-освітніх і мистецьких заходів, налагодження роботи гуртків, бібліотек, створення “джаз-оркестру з українських народних інструментів”, організацію українського пересувного театру та ін. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 27 березня.

4,7. Городещини, с., нині Київської обл. Народився Гречаник В.В. – український скульптор. У 1955 р. закінчив Київський художній інститут (педагоги М.Лисенко, М.Вронський), автор творів: „Пробудження” (1955), пам’ятник загиблим цивільним громадянам і військовополоненим у Дарницькому районі м.Києва (у співавторстві, 1970), „Хрещатик відбудовується” (1980), „Футболіст” (1985), портрет письменника В.Большака (1991), „Жіночий портрет” (1993), „Скорботна жінка” (1995). *Мистецтво України: Біографічний довідник.* – К., 1997. – С.174.

28 березня (четвер)

3, 6. УСРР. У ряді округ республіки на промислових підприємствах спостерігалося зростання кількості прогулів роботи працівниками: в Алчевську протягом першого кварталу 1928/1929 р. серед робітників мартенівського цеху заводу ім. К.Ворошилова зафіксовано 1112 прогулів, на Маріупольському заводі ім. Ілліча мали прогули 2,9% загальної кількості робітників. *Комуніст.* – 1929. – 28 березня.

4, 7. Харків, м. Помер від перитоніту український письменник К.Р.Анищенко – автор збірки оповідань „Баланс”, повісті „Дезертир”, оповідання „Ткачихи”. Народився 26 вересня 1885 р. у Красному, с. Трипільської вол. на Київщині. *Життя й революція.* – 1929. – кн.6. Червень. – С.121.

29 березня (п’ятниця)

1. Харків, м. РНК УСРР видала постанову про організацію у містах на підприємствах та у селах товариських судів для розгляду дрібних справ, пов’язаних із побутовими конфліктами та порушенням правил громадського життя. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 29 березня.

2. Харків, м. Відбулося спільне засідання президії ВУЦВК і РНК під головуванням Г.І.Петровського. Учасники заслухали оперативний план Української колгоспної секції

про перспективи колективізації сільського господарства України. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 29 березня.

3. Харків, м. Преса повідомила про видання РНК УСРР постанови “Про затвердження засад проведення єдиного сільськогосподарського податку на терені УСРР в 1929/1930 р.” *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 30 березня.

30 березня (субота)

1. Харків, м. У штабі Української військової округи відбулася зустріч харківських робітників і командування Червоної армії: перед присутніми з промовою виступив Блюхер. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 31 березня.

2, 4. Львів, м. У бібліотеці “Просвіти” відбулися перші загальні збори “Українського товариства бібліофілів”, яке оголосило своєю метою сприяння розвиткові української книги. До складу Ради УТБ увійшли відомі українські громадські та культурні діячі – І.Свенціцький, В.Дорошенко, П.Ковжун, І.Крип’якевич, М.Матчака. Головою товариства обрано доктора В.Щурату. *Діло.* – 1929. – 10 квітня.

3, 6. Харків, м. Наркомат торгівлі УСРР розглянув стан забезпечення робітництва м’ясом. *Комуніст.* – 1929. – 30 березня.

4. Москва, м. РНК СРСР видав постанову „Про школи фабрично-заводського учеництва”. Ухвалено передати школи ФЗУ у відання органів промисловості; зберегти за органами народних комісаріатів освіти загальне керівництво і контроль над цими школами у навчальній сфері. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – № 24. – Ст.212.

4. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про заснування стипендій імені М.І.Калініна у вищих технічних навчальних закладах, сільськогосподарських і промислових”. Ухвалено заснувати 100 постійних стипендій для студентів з робітників, батраків та селян з бідноти. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – №35. – Ст.314.

10. Дніпропетровськ, м. На заводі ім.Петровського сталася аварія: отруїлися 12 робітників. *ЦДАГОУ.* – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2987. – Арк.27.

31 березня (неділя)

2, 4. Харків, м. Президія Укрнауки звернулася до всіх науково-дослідних установ Харківщини з відозвою взяти найактивнішу участь у проведенні “Трьохмісячника української культури”. Пропонувалося, зокрема, розгорнути кампанію читання лекцій для робітництва працівниками науково-дослідних установ, кафедр і інститутів. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 31 березня.

4, 7. Харків, м. Президія Укрнауки ухвалила присвоїти науковий ступінь доктора історії і культури професору М.Яворському, наукового ступеню докторів клінічної медицини професорам Германовичу і Брандбургу. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 31 березня.

Березень

1, 4, 7. Москва, м. З репертуарів знято усі п'єси М.Булгакова – „Дні Турбіних” у Художньому, „Багровий острів” – у Камерному, „Зойкіну квартиру” – у Вахтангівському театрах. *Власть и оппозиция. Российский политический процесс XX столетия.* – М., 1995. – С.139.

3. Харків, м. НКТ УСРР повідомив про незадовільний стан хлібозаготівель. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 3 квітня; *Комуніст.* – 1929. – 3 квітня.

3. Харків, м. ЦСУ України розпочало роботу по розрахунку залізничних транспортних надбавок тарифно-транспортних індексів. Роботу проголошено першим кроком державної статистики для з'ясування важливого для торговельної політики питання про розміри транспортних видатків на перевезення вантажів з районів виробництва у райони споживання. *Статистична хроніка Центральної статистичної управи.* – 1929. – 24 грудня. – № 151. – Березень. – С.3.

5. УСРР. За інформацією ДПУ у республіці відбулося дев'ять масових заворушень на ґрунті закриття церков та перетворення їх на культурно-освітні установи: в Уманській окрузі – у с.Лисівка, Виноград, Єкатеринополь; у Шевченківській – у с.Чернобаєво, Крестителево, Ігнатівка; у м.Риково Артемівської округи та у м.Старобельск. *ЦДАГО України.* – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2994. – Арк.24.

6. Київ, м. Розпочав діяльність Інститут Охматдиту. При ньому працювали дитяча клініка, дитячий будинок, будинок немовля, центральна дитяча консультація, ясла, молочна кухня, будинок пологів, ряд науково-медичних установ, музей. *Медицина й гігієна.* – 1929. – 4 квітня.

1 квітня (понеділок)

2. УСРР. У республіці відзначався День птахів: у містах і селищах відбулися дитячі демонстрації під гаслами захисту корисних птахів, масове встановлення шпаківень на вулицях та у парках. *Комуніст.* – 1929. – 23 березня.

3. Москва, м. РНК СРСР видав постанову „Про акциз з кустарних шовкових і напівшовкових виробів”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – № 25. – Ст.221.

4,7. Амросіївка, с., нині м. Донецької обл. Народився Лимарев А. Г. – український живописець. У 1957 р. закінчив Київський художній інститут (педагог С.Григор'єв), працював у галузі станкового живопису; автор творів: „Моє село” (1960), „Стигле поле” (1967), „Багульник” (1979), „Сині гусі” (1981), „Портрет дочки” (1982), „Гілка акації” (1983), „Валя” (1985). Пішов з життя 6 листопада 1985, Київ. *Мистецтво України: Біографічний довідник.* – К., 1997. – С.364.

4, 7. Красне Село, м., нині у складі Санкт-Петербурга. Народилася Поливанова Г.А. – українська співачка (сопрано), народна артистка УРСР (1960); у 1953 закінчила Одеську консерваторію, професор (1990), на протязі 1953-1984 працювала в Одеському театрі опери та балету, виконавиця партій: Оксана („Запорожець за Дунаєм” Гулака-Артемовського, Ліза („Пікова дама” Чайковського), Аїда („Аїда” Верді). *Мистецтво України: Біографічний довідник.* – К., 1997. – С.482.

2 квітня (вівторок)

1. Дніпропетровськ, м. Дніпропетровська окружна РСІ провела перевірку особового складу Центрального розподільчого кооперативу. *Комуніст.* – 1929. – 4 квітня.

1. Харків, м. Делегація червоноармійців Харківської залоги відвідала уповноваженого Наркомату закордонних справ СРСР в УСРР І.Ю.Кулика, який виступив з доповіддю про міжнародне становище Радянського Союзу та про роботу наркомату. Члени червоноармійської делегації поставила дипломату близько 200 запитань, зокрема про ситуацію в Китаї та Афганістані, про взаємовідносини Союзу РСР з “капіталістичними країнами”, про мету прибуття до СРСР англійської промислової делегації тощо. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 4 квітня.

2. Харків, м. Президія ВУЦВК ухвалила постанову по доповідях Всесоюзного і Всеукраїнського переселенського комітетів, яка передбачала переселення протягом наступного п’ятиріччя за межі України 800 тис. осіб (40% загальносоюзного плану переселення). *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 2 квітня.

4. Харків, м. Розпочала роботу Робітнича консерваторія, заснована культвідділом окружної ради профспілок. У консерваторії існували відділення народних, струнних, ударних інструментів, теорії, історії музики. Навчання у закладі було платним, складаючи відряджених самою профспілкою – 3% місячної зарплати, для усіх інших – 6%. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 2 квітня.

8. Харків, м. 2-6 квітня у столиці УСРР перебував видатний німецький спеціаліст будівельної справи проф. Клайнголь, який виступив перед працівниками трестів ряду будівельних організацій з лекцією на тему “Фабрично-заводське будівництво”. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 3 квітня.

10. Харків, м. ДПУ констатувало випадки голодування, вживання у їжу сурогатів хліба, захворювання, опухання та смерті людей від голоду у Дніпропетровській, Запорізькій, Зінов’євській, Кременчуцькій, Маріупольській, Мелітопольській, Одеській, Первомайській, Полтавській, Уманській, Херсонській округах, а також АМ РСР. *Советская деревня глазами ВЧК-ОГПУ-НКВД. Документы и материалы в 4 томах. Том 2. 1923-1929.* – М., 2000. – С. 880-881.

3 квітня (середа)

1. Харків, м. 3-6 квітня відбулася II Всеукраїнська партійна нарада по роботі серед жіноцтва. Делегатки заслухали доповіді про партійне керівництво роботою серед жіноцтва, про стан роботи ЦК ЛКСМУ серед дівчат, про участь профспілок у масовій роботі серед трудівниць міста та села, про культурно-побутове обслуговування робітниць і селянок, про висування радянського жіночого активу та ін. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 3 квітня.

2. Харків, м. Вища Рада Народного господарства УСРР своїм наказом затвердила “Положення про комісії сприяння фабрично-заводському винахідництву на виробничих підприємствах”. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 28 квітня.

4. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про зміну постанови “Про

пам'ятники культури і природи". *Збірник законів і розпоряджень робітничо-селянського уряду України. – 1929. – № 10. – Ст.83.*

4. Харків, м. Секретаріат ВУЦВК видав розпорядження про заборону самовільного розпродажу відомчих архівних матеріалів Наркоматом шляхів сполучення СРСР. Уповноваженому союзного наркомату при уряді УСРР запропоновано надати усі питання, стосовні такого роду матеріалів попередньо узгоджувати з відповідними архівними установами України. Пропонувалося також перевести на рахунок Центрального архівного управління УСРР кошти, зароблені союзним наркоматом від продажу відомчих документів. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 3 квітня.*

5. Харків, м. Секретаріат ВУЦВК затвердив рішення Миколаївського окружного виконавчого комітету, Миколаївської міської ради і "численні прохання єврейських трудящих" про закриття хоральної синагоги Миколаєва та передачу її будівлі під культурно-освітню установу. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 3 квітня.*

6. Харків, м. ВУЦВК видав постанову "Про страхування від терористичних актів робітників низових органів влади та громадських організацій села в органах державного страхування". Встановлену страхову премію 1 тис. руб. належало виплачувати з 1 січня 1928 р. у випадках, якщо терористичний акт спричинив смерть або інвалідність сільського активіста. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 4 квітня.*

6. Харків, м. Президією ВУЦВК затверджено постанову "Про відшкодування втрат активним робітникам села від осіб, що на 'рунті класової боротьби знищили їхнє майно підпалами". *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 4 квітня.*

4 квітня (четвер)

4. Харків, м. Окружна комісія українізації підвела підсумки перевірки знання співробітниками установ української мови. Встановлено, що протягом року на центральних і окружних курсах українознавства навчалося понад 11 тис. осіб. В результаті іспитів до першої категорії віднесено 40% перевірених, до другої – 21,7% (5200 осіб), до третьої – 2,5% (понад 5 тис. осіб.). Комісія констатувала успіхи процесу українізації шкільної освіти на Харківщині: українська мова викладання була запроваджена у 85% школах округи, при цьому в українізованих навчальних закладах навчалося понад 60% загальної кількості учнів. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 4 квітня.*

4. Харків, м. Державна бібліотека ім. Короленка організувала велику виставку українських книжок, а також курс лекцій для читачів бібліотеки на теми "10 років книжкової продукції Радянської України", "Літературні течії українського письменства", "Мистецтво України" та ін. Усі заходи проводяться в контексті Трьохмісячника української культури. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 14 квітня.*

4. Київ, м. Президія науково-дослідної кафедри марксизму-ленінізму ВУАН у Києві ухвалила рішення обрати М.О.Скрипника дійсним членом Всеукраїнської академії наук, зважаючи на його великий внесок "у розвиток теорії марксизму і ленінізму". *Комуніст. – 1929. – 5 квітня.*

10. Москва, м. ЦК ВКП(б) видав постанову "Про катастрофу на шахті "Марія", в якій констатувався низький стан техніки безпеки на вугільних підприємствах країни, 200

містилася вимога до керівництва таких підприємств посилити увагу для вирішення цього питання. *ЦДАГО України. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2993. – Арк.4.*

5 квітня (п'ятниця)

2, 3. Харків, м. Народний комісаріат торгівлі УСРР затвердив Статут державного міжокругового млинарського акційного товариства „Дніпромлин”. Окреслювалися мета, порядок діяльності товариства з „організованої експлуатації товарового млинарства, а також організованої заготівлі й переробки збіжжя та продажу борошно-мельно-круп'яної продукції”; визначалися статутний капітал, акції, права і обов'язки їх власників, відповідальність фундаторів; регламентувалася діяльність органів управління та контролю; порядок звітності, розподілу зиску й видачі дивідендів, припинення діяльності товариства „Дніпромлин”. *Збірник законів та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. – 1929. – № 21. – Ст.99.*

5. Харків, м. Відділ адміністративного управління НКВС УСРР надіслав циркуляр завідувачам окружних адміністративних відділів про ретельну підготовку до закриття молитовних будинків. Містилися настанови щодо розгорнення громадськими і культосвітніми організаціями напередодні порушення справи про закриття молитовні активної антирелігійної пропаганди серед населення; пропонувалося виносити питання про закриття молитовень у містах – на загальних зібраннях робітників фабрик і заводів, зібраннях службовців і кустарів, у селах – на загальних зборах виборців села, за обов'язкової участі у прийнятті відповідного рішення членами тієї чи іншої релігійної громади; вказувалося на небажаність голосування православних за закриття синагог і юдеїв – за закриття церков; пропонувалося уникати в ході кампанії закриття молитовень брутального обходження з віруючими (лайки, погрози, підтасовка голосів тощо); не вдаватися до закриття культових споруд без відповідного рішення у центрі. *Коммунистическая власть против религии Моисея. Документы 1920-1937 и 1945-1953 гг. Вып.2. – Винница, 2005. – С.114-117.*

4, 7. Дрогобич, м., нині Львівської обл. Народився Жеплинський Б.М. – український бандурист. Вчився гри на бандурі у Ю. Сінгалевича та О. Гасюк, у 1950 р. закінчив Львівський політехнічний інститут, того ж року разом із групою бандуристів був репресований. У засланні створив капелу бандуристів селища Торба Томської області. У 1959 р. повернувся на Львівщину. Має у репертуарі власні твори (у співавторстві з братом Романом): „Цвіти наш Роздол”, „Дзвени, бандуро”, „Веселі коломийки” та ін.; обробки українських народних пісень. Записав твори кобзарів П.Носача, Г.Ільченка, Є.Адамцевіча, О.Маркевича, М.Башловки, лірника О.Чемерського та ін. Автор нарисів про кобзарів-бандуристів. *Мистецтво України: Біографічний довідник. – К., 1997. – С.240.*

5. Харків, м. НКВС України надіслав циркуляр окружним адміністративним відділам про документи, потрібні для закриття молитовних будинків. Затверджувався наступний перелік документів: у містах – витяг з протоколів загальних зібрань робітників фабрик і заводів, зібрань службовців і кустарів; у селах – витяг з протоколу

загального зібрання виборців села; витяг з протоколу загального зібрання релігійної громади даної молитовні – як у селі, так і в місті; зібрані підписи за закриття молитовні; усі скарги релігійної громади з підписами проти закриття молитовні; витяг з протоколу засідання ОВК; доповідна записка окрадмінвідділів про попередньо проведеному антирелігійну роботу та матеріальну можливість пристосування зачиненої молитовні для культосвітніх потреб. *Коммунистическая власть против религии Моисея. Документы 1920-1937 и 1945-1953 гг. Вып.2. – Винница, 2005. – С.117-119.*

6. Москва, м. РНК СРСР видав постанову „Про зміну постанови Ради Народних Комісарів Союзу РСР від 15 січня 1927 р. про заходи для боротьби з прогулами”. Затверджено наступний виклад ст.3 вищезазначеної постанови РНК СРСР: „3. Страхові каси мають право не видавати допомоги по тимчасовій неідездатності за перші три дні тимчасової неідездатності, що наступила внаслідок гострого сп’яніння або дій, спричинених гострим сп’янінням (бійки, поранення і т.п.)”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 26. – Ст.236.*

6 квітня (субота)

1. Бердянськ, м. Маріупольської окр. Відбулися масові заворушення населення у зв’язку з перебоями постачання продовольством. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2987. – Арк.41.*

4. Харків, м. У будинку літератури ім. Блакитного відбувся диспут на тему “Яким має бути пам’ятник Великому Кобзареві”. Виступали А.Річицький, професор М.Бурачек, Биховський, М.Філянський. Учасники диспуту дійшли висновку: “Поєднати ідею Шевченка з нашою епохою – ось основна вимога до скульпторів, архітекторів та інженерів, що будуватимуть пам’ятник. *Література та мистецтво. – 1929. – 23 березня, 6 квітня.*

4, 7. Київ, м. 6-8 квітня у місті перебував К.Студинський; 8 квітня голова НТШ брав участь у засіданні Ради ВУАН. *Рубльов О. Західноукраїнська інтелігенція у загальнонаціональних політичних та культурних процесах (1914-1939). – К., 2004. – С.240.*

10. Краматорськ, м. Артемівської окр. На металургійному заводі прорвало доменну піч № 1: внаслідок аварії недодало 2 тис. тонн чавуну. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2987. – Арк.30.*

10. Артемівська окр. Внаслідок повені вийшли з берегів річки Торець, Бахмутка, Донець: у Краматорську затоплено подвір’я металургійного заводу ім. Ф.Держинського, керамічний, фенольний заводи, у Слав’янському затоплено п’ять цехів содового заводу „Червоний хімік”; у Лисичанському районі знесено міст через річку Донець, у Костянтинівському – затоплено керамічний завод ім. Жовтневої революції; постраждало чимало житлових будинків; населення районів мобілізоване на рятувальні роботи. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2987. – Арк.33, 35.*

10. Харків, м. РНК УСРР заслухав звіт урядової комісії щодо причин аварії на шахті “Марія”, головною з яких названо порушення техніки безпеки. Затверджене

рішення доручити Донвугіллю та Південсталі провести під час травневих свят 1-6 травня генеральну перевірку обладнання на шахтах на предмет з'ясування стану техніки безпеки та вжити відповідних заходів для усунення існуючих недоліків. *ЦДАГО України. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2993. – Арк.11.*

7 квітня (неділя)

1. Харків, м. Секретаріат ВУЦВК затвердив постанову Центральної адміністративно-територіальної комісії щодо внесення коректив у межі між Херсонською і Миколаївською, Уманською і Вінницькою, Одеською і Первомайською округами: с. Шаровану та Ново-дмитрівку вирішено вилучити зі складу Херсонської округи і передати до складу Миколаївської округи, хутір Чемерний – передати зі складу Уманської до Вінницької округи, хутір ім. Шевченка вивести зі складу Одеської і передати у Первомайську округу. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 7 квітня.*

1. Харків, м. 7-9 квітня відбувся Об'єднаний пленум ЦК і ЦКК КП(б)У. Учасники обговорили питання про внутрішньопартійний стан, стан сільського господарства та про роботу на селі. Пленум затвердив тези з питань порядку денного II Всеукраїнської партійної конференції, обрав делегатів на ХУІ Всесоюзну партійну конференцію. Було прийняте рішення про обрання П.Любченка кандидатом у члени політбюро ЦК КП(б)У. *Комуністична партія України в резолюціях і рішеннях з їздів, конференцій і пленумів ЦК. Том перший. – С.556-560; Вісті ВУЦВК. – 1929. – 7 квітня; ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.1. – Спр.324.*

3. Харків, м. Наркомат пошт і телеграфів УСРР повідомив про завершення підготовчої роботи щодо випуску поштових марок “національного взірця”. На марках передбачено зображення сюжетів, що “відбивають характерні ознаки УРСР”, історію революційних подій, портретів “революційних і культурних діячів” і т. ін. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 7 квітня.*

4. Миколаїв, м. Почав роботу тижневий Університет української культури. Слухачам навчального закладу, кількість яких становила близько 100 осіб, прочитані лекції на теми “Приєднання України до Москви”, “Новий український правопис”, „Сучасне українське письменство”, “Економіка України”. Створення Університету приурочене до проведення „Трьохмісячника української культури”. *Наука і освіта. – 1929. – 7 квітня.*

4. Харків, м. В Інституті географії та картографії етнограф і композитор В.М.Ступницький доповів про результати етнографічної експедиції по вивченню культури і побуту росіян, які мешкають у селах Слобожанщини. Етнографи дійшли висновків про відчутний вплив українського середовища на етнічних росіян, запропонувавши присутнім прослухати зібрані науковцями народні пісні. В.М.Ступницький порушив питання про створення в Україні Асоціації музичних етнографів. *Наука і освіта. — 1929. – 7 квітня.*

7. Харків, м. Рішенням секретаріату ВУЦВК до складу Всеукраїнського переселенського комітету введені від ЦК комітетів незаможних селян (ЦКНС) – Фесенко,

від Центрального статистичного управління (ЦСУ) – Авдієнко, від Всеукраїнської центральної ради профспілок (ВЦРПС) – Трохименка, від Наркомату праці УСРР – Чумаченка, від Вищої ради народного господарства УСРР (ВРНГ) – Яковлева. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 7 квітня.

8 квітня (понеділок)

3. УСРР. Відповідно до вказівок союзного уряду у республіці пройшла кампанія реєстрації 15 тис. радіоприймачів. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 13 січня.

9 квітня (вівторок)

1. Харків, м. 9-14 квітня відбулася II Всеукраїнська конференція КП(б)У. 264 делегати з виборчим і 303 з дорадчим заслухали доповідь ЦК ВКП(б) “Боротьба за генеральну лінію партії і завдання соціалістичного будівництва”, розглянули п’ятирічний план розвитку народного господарства України, обговорили питання про підсумки й найближчі завдання боротьби з бюрократизмом, про зниження собівартості й про раціоналізацію промисловості України. У центрі уваги конференції були питання боротьби з “правим ухилом”. *Комуністична партія України в резолюціях і рішеннях з’їздів, конференцій і пленумів ЦК. Том перший*. – С.561-622.

1. Харків, м. Відбулася нарада Центральної комісії національних меншостей (ЦКНМ). Учасники розглянули питання про розвиток фізкультури і спорту у районах, компактно заселених представниками національних меншин. Ухвалене рішення заснувати у центрі і на місцях штат інструкторів фізкультури. *Комуніст*. – 1929. – 9 квітня.

1. УСРР. Підведені попередні підсумки перевиборів сільських і місцевих рад. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 9 квітня.

1, 6. Харків, м. Комісія Політбюро ЦК КП(б)У по встановленню днів відпочинку обговорила можливість „витіснення” релігійних свят та „заміщення” їх революційними. Ухвалено встановити у 1929 р., як вихідні, дні 1-5 травня з тим, аби замість 3 травня працювати 6 травня (у другий день Пасхи); відмінити відзначення 24 серпня Духовного дня, замінивши його „Днем Конституції” 6 липня; замінити релігійне свято Спаса 6 серпня відзначенням Дня врожаю 2 вересня; містилася настанова партійним і профспілковим організаціям „провести на підприємствах підготовчу роботу з тим, аби заміна релігійних днів відпочинку революційними проходила за ініціативою робітників”. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.163. – Арк.84*.

4. Харків, м. Всеукраїнський Шевченківський комітет ухвалив рішення приступити до організації масових робітничо-селянських екскурсій на могилу Т.Шевченка. *Комуніст*. – 1929. – 9 квітня.

4, 8. Київ, м. До міста приїхав голова Львівського наукового товариства ім. Шевченка академік Студзинський, який зустрівся з працівниками історичної секції ВУАН. *Комуніст*. – 1929. – 10 квітня.

10. УСРР. У раді округ республіки почалася велика повінь: у Краматорському затопило завод ім. Радченка; у с. Кондратівці Артемівської округи постраждало 40 будинків;

у Гуляй-Польському районі Запорізької округи затопило три села; у Мелітопольській окрузі зазнали руйнації кілька населених пунктів. *Комуніст*. – 1929. – 9 квітня.

10 квітня (середа)

1. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про спеціальний військовий податок з громадян, зарахованих до тилового ополчення”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства СССР*. – 1929. – №28. – Ст.252.

1. Харків, м. Преса повідомила про засудження до розстрілу виїзною сесією Глухівського окружного суду “куркуля” с.Слоут за вчинене ним 23 липня 1928 р. убивство уповноваженого РВК. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 10 квітня.

3, 6. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про встановлення державного збору з біржових і позабіржових угод”. Ухвалено стягувати державний збір у розмірі 0,17% загальної суми угоди. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик*. – 1929. – № 26. – Ст.231.

4. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про Центральне архівне управління Союзу РСР”. Визначалися мета, завдання, регламентувався порядок діяльності управління. Наводився наступний перелік архівних фондів загальносоюзного значення: архівні фонди з’їзду рад, Центрального виконавчого комітету і РНК СРСР, народних комісаріатів СРСР та інших загальносоюзних установ і організацій; архівні матеріали про Лютневу революцію 1917 р., усі матеріали, стосовні встановлення радянської влади на території СРСР, а також з історії РСЧА і громадянської війни; архіви центральних і урядових установ, громадських організацій, які діяли до жовтня 1917 р., усі інші архівні фонди, визнані постановами ЦВК СРСР такими, що мають загальносоюзне значення. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства СССР*. – 1929. – №28. – Ст.253.

4, 6. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про право передачі по радіо і проводах публічного виконання музичних, драматичних та інших творів, а також лекцій і доповідей”. Надавалося право Народному Комісаріату Пошт і Телеграфів, його місцевим підрозділам та професійним союзам передавати по радіо виконувани у театрах, концертних залах, аудиторіях та інших публічних місцях музикальні, драматичні, музикально-драматичні твори, лекції, доповіді і т. ін., без спеціальної за це винагороди авторів, виконавців чи театрів. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик*. – 1929. – № 26. – Ст.230.

10. УСРР. Посилення повені у ряді округ України призвело до серйозних наслідків: у Дніпропетровську число постраждалих сягнуло 500 осіб, у Луганському тривалий дощ змінився сніговою хуртовиною. Промисловим підприємства зазнали втрат на 200 тис. руб. – переважно внаслідок неможливості виходу робітників на роботу. *Комуніст*. –1929. – 10 квітня.

11 квітня (четвер)

1. Гуляй-Поле, м. Запорізької окр. 11-12 квітня відбулися масові заворушення на ґрунті перебоїв з постачанням населення промисловими товарами. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2987. – Арк.34, 49.*

2, 3. Москва, м. РНК СРСР затвердив „Положення про фонди кооперування і колективізації сільської бідноти”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 26. – Ст.239.*

8. Харків, м. 11-14 квітня у столиці УСРР на запрошення Південного машинобудівного тресту і “Сільського Господаря” перебувала англійська промислова делегація на чолі з п.Денлопом, серед учасників якої були представники підприємств машинобудівельної і металургійної промисловостей США. Делегати відвідали ряд підприємств Південмаштресту. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 12,14 квітня*

10. УСРР. Метеорологи констатували міцну скутість річок Харківщини кригою. Таке явище спостерігалось вперше за минулі тридцять років. Натомість на Дніпропетровщині тривала велика повінь: у м. Павлоград знесені понад 200 будинків, з’явилися людські жертви. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 10 квітня; Комуніст. – 1929. – 11 квітня.*

13 квітня (субота)

1, 3, 6. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У обговорило стан постачання Донбасу. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.163. – Арк.71-72.*

3. Харків, м. Всеукраїнська кооперативна спілка повідомила про виконання плану хлібозаготівель. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 13 квітня.*

4, 7. Одеса, м. Народилася Серебрі А.П. – український хормейстер, педагог, заслужений діяч мистецтв України (1993); у 1952 закінчила Одеську консерваторію, з 1978 – її викладач, професор (1993); серед її учнів – І.Сльота, В.Дука, М.Климов, В.Підгородиський та ін.; з 1962 керує також хоровою капелою Одеського університету, автор ряду музикознавчих праць. *Мистецтво України: Біографічний довідник. – К., 1997. – С.535.*

4, 8. Харків, м. 13-16 квітня у столиці УСРР перебувала делегація письменників Німеччини та Угорщини у складі К.Клебера, Г.Лорбейера, К.Грюнберга, К.Петерсена, Г.Мархвіца та ін. У харківському будинку літератури ім. Блакитного відбулася творча зустріч письменників України із зарубіжними гостями, після чого делегація відбула до Києва. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 14 квітня.*

6. Харків, м. Окружна інспектура охорони здоров’я відкрила у столиці України п’ятий наркологічний диспансер. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 13 квітня.*

14 квітня (неділя)

1. Харків, м. Міська рада задовольнила “численні прохання трудящих” про передачу будівлі караїмської кенаси Харківській Раді безвірників. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 14 квітня*

2. Харків, м. Відбулася Перша Всеукраїнська нарада кореспондентів газети “Народний вчитель”. Учасники звернулися до українського вчителства з призовом

оголосити 4-6 травня (дні Пасхальних свят) робочими, розгорнути “рішучу боротьбу за войовничий атеїзм”. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 14 квітня.

15 квітня (понеділок)

1. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У обговорило питання „про обмін політв’язнями”. Містилося доручення В.А.Балицькому обговорити у Москві можливість обміну засуджених у Польщі активних працівників КПЗУ на заарештованих в СРСР „польських контрреволюціонерів”. *ЦДАГОУ*. – Ф.1. – Оп.16. – Спр.6. – Арк.230.

2, 3. УСРР. У містах і селищах республіки почалася реалізація облігацій нової державної виграшної позики 1929 р. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 14 квітня.

4. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У обговорив питання про розмежування прав і обов’язків загальносоюзного та республіканського кінокомітетів. Ухвалено просити ЦК ВКП(б) уточинити функції Кінокомітету при РНК СРСР у такий спосіб, аби запобігти втручанню у внутрішні справи республіканських кінокомітетів; розглянути також питання про можливість розширення кадрового складу союзного кінокомітету за рахунок представників республік. *ЦДАГОУ*. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.163. – Арк.67-68.

6. Москва, м. РНК СРСР видав постанову „Про надання інвалідам громадянської війни та їх родинам права на отримання медичної допомоги нарівні із застрахованими та їхніми родинами”. Встановлено порядок медобслуговування інвалідів та їхніх родин за рахунок фондів медичної допомоги застрахованих. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик*. – 1929. – № 26. – Ст.242.

16 квітня (вівторок)

2. Харків, м. Відбулося екстрене засідання Всеукраїнської центральної ради профспілок, на якій розглядалося питання про руйнівні наслідки повені в різних округах України. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 16 квітня.

3, 6. Москва, м. РПО СРСР видала постанову „Про організацію ринку продуктів, що швидко псуються”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик*. – 1929. – № 27. – Ст.249.

4. Харків, м. РНК УСРР видала постанову “Про поповнення Всеукраїнської академії наук новими дійсними членами та про порядок вибору їх”. *Збірник законів і розпоряджень робітничо-селянського уряду України*. – 1929. – № 12. – Ст.89.

4, 7. Харків, м. Відбувся пленум Інституту Тараса Шевченка. Серед учасників пленуму був голова НТШ К.Студинський. *Рубльов О. Західноукраїнська інтелігенція у загальнонаціональних політичних та культурних процесах (1914-1939)*. – К., 2004. – С.240.

8. Харків, м. З метою ознайомлення зі станом розвитку промисловості, сільського господарства та культурного будівництва до столиці УСРР прибув редактор газети “Франкфурт Цайтунг” доктор Файфер. У планах візиту передбачалося відвідування журналістом шахт Донбасу, Дніпрельстана та ін. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 17 квітня.

17 квітня (середа)

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про звільнення від єдиного сільськогосподарського податку посівів сої”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – № 26. – Ст.232.

4. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про зміну й доповнення Положення про технікуми УСРР”. *Збірник законів і розпоряджень робітничо-селянського уряду України.* – 1929. – № 12. – Ст.94.

18 квітня (четвер)

1. Умань, м. 18-25 квітня окружний суд розглядав справу викритої ДПУ УСРР “контрреволюційної організації “Царя Михаїла”, учасники якої мали на меті підняти повстання проти радянської влади. Самозванні “Цар Михаїл” – М.Жмурчук та кілька осіб з його найближчого оточення засуджені до 10 років ув’язнення, “Цариця Ольга” – Сухарьова – до 8 років. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 18, 20, 26 квітня.

2, 6. Харків, м. Центральна санітарно-технічна рада УСРР видала постанову „Санітарні норми для садиб і будинків трудової школи з 7-мірічним курсом навчання”. *Збірник законів та розпоряджень робітничо-селянського уряду України.* – 1929. – № 10. – Ст.41.

2, 6. Харків, м. Центральна санітарно-технічна рада УСРР видала постанову „Санітарні норми для садиви і будинків трудової школи “концентру”. Наводився перелік вимог, стосовних: вибору місця під будівництво школи, розташування шкільних будівель, норм земельних ділянок, системи освітлення, опалення, вентиляції, налагодження роботи кухні, облаштування колодязю, відхідників, помешкання шкільних працівників тощо. *Збірник законів та розпоряджень робітничо-селянського уряду України.* – 1929. – № 10. – Ст.42.

3. Москва, м. РНК СРСР видав постанову „Про передачу промислової кооперації недіючих підприємств з виробництва будівельних матеріалів”. Містилася настанова Економічним нарадам союзних республік зобов’язати ВРНГ союзних республік вжити заходів для зміцнення органів, що відають промисловістю будівельних матеріалів, поклавши на них ведення активної політики у справі передачі промислової кооперації недіючих підприємств з метою скорішого їх запуску; встановити протягом місяця перелік недіючих підприємств по округам, губерніям, розробивши план скорішого використання цих підприємств. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – № 27. – Ст.246.

4. Харків, м. Постановою РНК УСРР затверджено “Статут про Всеукраїнський заочний інститут народної освіти”. *Збірник законів і розпоряджень робітничо-селянського уряду України.* – 1929. – № 12. – Ст.96.

10. УСРР. Після короткого потепління по всій республіці спостерігалось різке похолодання. У Дніпропетровській, Першотравневій округах пройшла снігова хуртовина, температура повітря впала до – 40 градусів; хвиля холоду торкнулася й Криму: тут

також відбулися снігові бурі, а температура повітря у степовій частині Кримського півострову понизилася до 7 градусів морозу. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 18 квітня.*

19 квітня (п'ятниця)

1. Харків, м. Секретаріат ВУЦВК затвердив Акт спеціальної комісії про передачу урочища Рубеж Коростенської округи до складу Білоруської СРР. Ухвалено розформувати Баласновський, Великобучанський райони Полтавської округи і передати ці території до сусідніх районів. Секретаріат ВУЦВК затвердив також рішення про скасування Криничанського району Дніпропетровської округи та про введення його території до складу Кам'янецького району тієї ж округи. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 19 квітня.*

4. Харків, м. Інститут ім. Т.Шевченка оголосив про початок роботи по збиранню сучасних міських пісень – “блатних, матроських, солдатських, соромітських” та ін. Серед записаних етнографами пісень – “Коломбіна”, “Бублички”, “Кирпичики”, “Чайка”, “Танго” та ін. *Вісті ВУЦВК. – 19 квітня.*

9. Харків, м. При Культвідділі ВЦРПС відбулася Всеукраїнська нарада з питань фізкультури і спорту. Учасники обговорили стан і перспективи фізкультурної роботи на Україні, заслухали доповіді про налагодження взаємин рад фізкультури, про роль фізкультури у боротьбі з захворюваннями, інформацію газети “Пролетар” та ін. *Комуніст. – 16 квітня.*

20 квітня (субота)

2. Харків, м. Сесія ВУЦВК ухвалила постанову про організацію зразкової дитячої колонії ім. Г.І.Петровського на території Харківщини. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 20 квітня.*

2, 4. Харків, м. Окружна комісія українізації завершила обстеження стану українізації на транспорті й визнала його незадовільним. Результати перевірки засвідчили, що 350 контролерів і кондукторів не володіють українською мовою. Усі працівники попереджені про можливість звільнення з роботи. *Комуніст. – 1929. – 20 квітня.*

3. Керч, м. В урочистій обстановці розпочала роботу перша велика “американського типу” домна на Керченському заводі, на будівництво якої було витрачено щонайменше 5 млн. руб. До кінця 1929 р. нова домна мала виплавити близько 100 тис. тонн чавуну. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 19 квітня.*

8. Харків, м. 20-22 квітня у столиці УСРР перебувала делегація у складі обер-президента Східної Пруссії доктора Зіра, обер-бургомистра м. Кенігсберга, докторів Ломейера, Хеймана, Бекера, Лемана, Літена та ін. Зарубіжні гості, що прибули в Україну для налагодження тісних економічних і культурних зв'язків, мали зустріч з Уповноваженим Наркомату закордонних справ СРСР при уряді УСРР, який розповів про досягнення радянської України, відвідали Товариство культурних зв'язків із зарубіжними країнами, де на їх честь було влаштовано банкет. Делегація також відвідала

Наркомаги земельних справ, торгівлі, низку культурних організацій. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 23 квітня.

21 квітня (неділя)

1. Горлівка, м. Артемівської окр. На шахті № 5 Горлівського рудоуправління спецоргани зафіксували неоднозначне ставлення робітників до соціалістичного змагання. Під час загальних зборів одна частина шахтарів підтримала ідею розгорнення змагання, інша протестувала проти неї. *ЦДАГОУ*. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2987. – Арк.88.

22 квітня (понеділок)

1. Вінницька окр. На ряді підприємств округи спецоргани зафіксували негативне ставлення працівників до кампанії розгорнення соціалістичного змагання. *ЦДАГОУ*. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2987. – Арк.88.

4. Харків, м. НКО УСРР видав постанову про авторський гонорар за привселюдне виконання драматичних, музикальних, кінематографічних та інших творів. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 21 червня.

4. Харків, м. Відбувся ІУ Всеукраїнський з'їзд працівників мистецтва, учасники якого обговорили питання консолідації мистецьких сил в умовах соціалістичного будівництва. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 24 квітня.

23 квітня (вівторок)

1. Харків, м. Наркомюст УСРР видав постанову про внесення змін до інструкції НКЮ від 14 листопада 1927 р. „Про застосування амністії, що її оголошено до десятиріччя Жовтневої революції”. Встановлено перелік категорій засуджених, які підлягали амністії: особи, засуджені уперше – ті, які до 7 листопада 1927 р. відбули покарання або дотерміново звільнені, засуджені до примусових робіт або до умовного покарання; особи, уперше засуджені за соціально-небезпечні вчинки – ті, для яких встановлено термін покарання 1 рік, засуджені або умовно, або до примусових робіт. *Збірник законів та розпоряджень робітничо-селянського уряду України*. – 1929. – № 35-36. – Ст.35.

3. Москва, м. РНК СРСР затвердив п'ятирічний народногосподарський план на період 1928/1929 – 1932/1933 рр. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик*. – 1929. – № 29. – Ст.268.

24 квітня (середа)

1. Горлівка, м. Артемівської окр. Виїзна сесія Вищого суду України розпочала розгляд справи про катастрофу на копальні “Марія”. На лаві підсудних – відповідальні особи, звинувачені у недбалому ставленні до службових обов'язків. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 25 квітня.

2. Москва, м. Постановою ЦВК і РНК СРСР встановлено більш жорстке покарання за ряд військових злочинів, зокрема за самовільне відлучення з військових

частин. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – № 29. – Ст.265.

3. Москва, м. РНК СРСР видала постанову „Про зміцнення старих радянських господарств”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – № 30. – Ст.275.

4. Харків, м. НКО УСРР, Всеукраїнська спілка працівників освіти та ЦК ЛКСМУ звернулися до місцевих організацій із закликом максимально посилити у релігійні свята антирелігійну роботу. *Комуніст.* – 1929. – 24 квітня; *Вісті ВУЦВК.* – 24 квітня.

4. Харків, м. НКО УСРР видав розпорядження про видання студентам-випускникам вищих учбових закладів дипломів лише у разі складання ними іспитів з української мови із зарахуванням до першої категорії. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 24 квітня.

6. Москва, м. РНК СРСР видав постанову „Про надання народному Комісаріату у військових і морських справах право мати спеціальні кошти на посилення військових кас взаємодопомоги”. Містився дозвіл Народному комісаріату мати у своєму розпорядженні вищезазначені спеціальні кошти у розмірі 2 млн. руб., відпущених для цієї мети з єдиного державного бюджету СРСР, на підставі ст.10 постанови ЦВК і РНК СРСР від 22 лютого 1928 р. до дня десятиліття Робітничо-Селянської Червоної армії. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – № 27. – Ст.247.

6. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про право військового відомства на житлові приміщення, що їх звільняють військовослужбовці, які переводяться на службу до інших місцевостей”. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 24 квітня.

25 квітня (четвер)

1. Хухри, с. Охтирського р-ну Харківської окр. Відбулося масове заворушення на ґрунті перебоїв з хлібопостачанням. *Советская деревня глазами ВЧК-ОГПУ-НКВД. Документы и материалы в 4 томах. Том 2. 1923-1929.* – М., 2000. – С.883-884.

26 квітня (п'ятниця)

6. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про соціальне страхування підлітків, зайнятих в учбово-виробничих майстернях і на підприємствах комісій з поліпшення життя дітей і товариств „Друг Дітей”. Встановлювався порядок поширення на вищезазначені категорії підлітків у віці до 18 років дії постанови ЦВК і РНК СРСР від 7 вересня 1927 р. про соціальне страхування учнів, які працюють у кустарів, ремісників, у промисловій кооперації та трудових артілях. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства СССР.* – 1929. – №29. – Ст.267.

28 квітня (неділя)

1. Харків, м. Секретаріат ЦК КП(б)У звернувся до політбюро ЦК ВКП(б) з проханням дозволити НКФ провести обмін на валюту зібраних в УСРР 50 тис. руб. для надання допомоги політв'язням-членам КПЗУ у Західній Україні. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.16. – Спр.6. – Арк.234.*

1, 4, 7. Харків, м. У Всенародній бібліотеці України відбулося прилюдне засідання Історичної секції ВУАН. Учасники заслухали повідомлення академіка М.Грушевського „Нові факти й помічення над історією Хмельниччини”, реферат львівського дослідника І.Крип'якевича „Головні питання державної організації Хмельниччини”. *Верстюк В.Ф., Пиріг Р.Я. М.С.Грушевський: Коротка хроніка життя та діяльності. – К., 1996. – С.130; Рубльов О. Західноукраїнська інтелігенція у загальнонаціональних політичних та культурних процесах (1914–1939). – К., 2004. – С.238.*

8. Київ, м.; Харків, м. 28 квітня – 2 травня перебувала делегація кооперативних організацій Західної України. У Києві делегація брала участь в урочистому відкритті Всеукраїнського кооперативного музею, у Харкові зустрічалася з представниками кооперативних товариств України, відвідала та ознайомила з роботою “Сільського господаря”, “Вукоопспілки”. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 1, 2 травня.*

10. Сталінська окр. На шахті „Смолянка” Рутченського рудоуправління стався вибух газу: розкидано більше 100 вагонеток вугілля, загинуло троє, пропали без вісти четверо гірників. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2987. – Арк.47.*

29 квітня (понеділок)

1, 3. Москва, м. Союз союзів сільськогосподарської кооперації надіслав циркулярний лист краєвим і обласним Союзам союзів і центрам сільськогосподарської кооперації про заходи боротьби з псевдокооперативами. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1939. Том 1. Май 1929 – Ноябрь 1929. – М., 1999. – С.610-612.*

30 квітня (вівторок)

4, 7. Київ, м. І.Крип'якевич взяв участь у засіданні Історичного відділу Кафедри історії України. Учасники заслухали доповідь історика літератури М.М.Марковського „До початків нового українського письменства”. *Рубльов О. Західноукраїнська інтелігенція у загальнонаціональних політичних та культурних процесах (1914-1939). – К., 2004. – С.239.*

Квітень

1, 3. Москва, м. У квітні – травні затверджено перший п'ятирічний план розвитку народного господарства. *Конквест Р. Жнива скорботи. Радянська колективізація і голодомор. – К., 1993. – С.112.*

4. Москва, м. У відділі місцевих іспартів Інститута В.І.Леніна відбулася нарада з завідувачами Ленінградським, Українським та Білоруським іспартами.

Учасники виробили проект положення про організацію науково-дослідних інститутів по історії партії (замість істпартів). *Пролетарская революция*. – 1929. – № 7. – С.208; *50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967*. – М., 1971. – С.129-130.

4. Москва, м. В Комуністичній академії відбулася II Всесоюзна конференція марксо-ленінських науково-дослідних установ. Учасники підбили підсумки роботи науково-дослідних установ країни, обговорили питання, пов'язані з перспективами розвитку суспільних наук, заслухали доповіді: про роботу Інституту В.І.Леніна, Комуністичної академії, Ленінградського науково-дослідного інституту марксизму-ленінізму, Українського інституту марксизму-ленінізму і кафедр марксизма-ленінізму при Українській академії наук та ін. *Вестник Комакадемии*. – 1929. – Кн.32. – С.198-250; *50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967*. – М., 1971. – С.130.

4, 7. УСРР. У квітні-травні в республіці перебував І.Крип'якевич. Львівський науковець, зокрема, відвідав у Харкові Географічний інститут, де залишив велику карту держави Б.Хмельницького. *Рубльов О. Західноукраїнська інтелігенція у загальнонаціональних політичних та культурних процесах (1914–1939)*. – К., 2004. – С.244.

1 травня (середа)

2, 4. УСРР. 1 травня – 1 червня 1929 р. у містах України проводився “Місячник української книжки”, приурочений до 10-ти річчя заснування Державного видавництва України (ДВУ). “Місячник” проводився під гаслами “Українську книжку – в маси”, “Книжка – засіб комуністичного впливу, виховання мас”, “Українська книжка – чинник українізації” та ін. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 20 квітня.

2, 4. Харків, м. При НКО УСРР організовано Всеукраїнський комітет охорони пам'яток культури. Головою Комітету обрано заступника уповноваженого Наркомату закордонних справ СРСР при уряді УСРР Кулика, до складу комітету увійшли представники громадських і наукових організацій – історики, археологи, художники, у тому числі академіки Д.І.Багалій, Бузускул, професори Таранушенко, М.І.Яворницький, Моргилевський, Бурачок, Федоровський, Болтенко, Дложевський, Зумер, Шугаєвський, Гордеев та ін. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 1 травня.

2. УСРР. В республіці урочисто відзначено “День міжнародної солідарності трудящих”. У містах республіки відбулися багатолюдні демонстрації, зокрема у Києві в демонстрації взяли участь щонайменше 80 тис. осіб. У цей день також червоноармійці УВО приймали “Червону присягу”, у зв'язку з чим ВУЦВК і РНК УСРР оприлюднили спеціальну відозву. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 1, 4 травня.

5. Катеринопіль, м. Уманської округи. Під час першотравневої демонстрації частина демонстрантів-євреїв самовільно захопили синагогу, перешкодили проведенню релігійної церемонії. *Коммунистическая власть против религии Моисея. Документы 1920-1937 и 1945-1953 гг. Вып.2*. – Винница, 2005. – С.119.

6. Харків, м. Президія ВУЦВК заслухала доповідь Урядової комісії по обслідуванню житлових умов студентства, які визнані надзвичайно тяжкими. Українській економічній нараді було запропоновано протягом двох найближчих місяців розробити програму поліпшення житлових умов студентів. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 1 травня.*

2 травня (четвер)

2, 4. Київ, м. У Палаці праці в урочистій обстановці підписано Договір про культурно-наукове шефство Всеукраїнської академії наук над рядом підприємств Сталінської округи. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 12 травня.*

4, 7. Озерки, с. Бобровицького р-ну Чернігівської обл. – народився Борисенко – український скульптор, народний художник УРСР (1976). У 1947 закінчив Київське училище прикладного мистецтва, у 1959 – Львівський інститут прикладного і декоративного мистецтва (майстерня І.Севери). З 1959 викладав у цьому інституті, а у 1969 став його ректором. Професор (1977). Впродовж 1985–1988 рр. – ректор Київського художнього інституту. Працював у галузі монументальної і станкової скульптури. Автор пам'ятників І.Франкові у Львові (1964), бійцям Першої Кінної армії у смт Олеську Львівської області (1976), обидва у співавторстві; скульптури „Господар Верховини” (1957), „Олекса Довбуш” (1960), триптих „Земля” (1964), „Ікар” (1985). Лауреат Державної премії ім. Т.Г.Шевченка (1978). Помер 8 січня 1990 р. у Києві. *Мистецтво України: Біографічний довідник. – К., 1997. – С.79.*

5. Риково, м. Відбулися зіткнення у зв'язку зі спробою закриття владою місцевої церкви: натовп близько 1 тис. “релігійників”, переважно жіноцтва, не допустив активістів до храму; у с.Виноград Уманської округи віруючі протидіяли закриттю синагоги, побили активістів. *ЦДАГО України. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2994. – Арк.26-26 зв.*

3 травня (п'ятниця)

1, 5. Нова-Прага, с. Зінов'євської окр. 3-5 травня під час святкування Пасхи відбулися зіткнення між віруючими та учасниками антирелігійної демонстрації: комсомольці кидали каміння, намагалися забирати паски у людей, які зібралися у церкві. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2987. – Арк.73.*

1. Москва, м. Постановою ВЦВК і РНК СРСР встановлена адміністративна відповідальність військовослужбовців перемінного складу територіальних частин за неявку на короткострочні збори та самовільне відлучення зі зборів на строк до двох діб. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – №33. – Ст.291.*

2, 3. Москва, м. РНК СРСР видав постанову „Про заходи для кооперування жінок, зайнятих кустарними промислами”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 30. – Ст.278.*

3, 6. Москва, м. РНК СРСР видав постанову „Про результати перевірки

виконання постанови Центрального Виконавчого Комітету і Ради Народних Комісарів Союзу РСР від 31 грудня 1926 р. про забезпечення родин громадян, призваних на дійсну військову службу в кадровому складі частин Робітничо-Селянської Червоної Армії”. Констатувався встановлений перевіркою РСІ СРСР вкрай негативний стан виконання вищезазначеної постанови: недостатність асигнувань з місцевих бюджетів для видачі допомоги родинам призваних; невиділення у ряді місцевостей спеціальних кредитів на ці витрати, витрати коштів не за призначення; „неприпустима, багатомісячна волокита” при розгляді заяв родин військовослужбовців; незаконні відмови у видачі допомоги; порушення законів щодо строків і норм видачі допомоги; слабка популяризація існуючого законодавства і внаслідок цього – незнання населенням своїх прав на отримання допомоги. Містилася вказівка урядам союзних республік вжити заходів для виправлення ситуації. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 29. – Ст.269.*

4 травня (субота)

1, 3. Москва, м. Наркомат торгівлі СРСР надіслав „по прямому проводу” на місяць, у тому числі НКТ УСРР, розпорядження щодо форсування хлібозаготівель. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1939. Том 1. Май 1929 – Ноябрь 1929. – М., 1999. – С.612-614.*

5 травня (неділя)

2. УСРР. Урочисто відзначався День преси. У містах і селищах республіки влаштовувалися мітинги, виставки газет. У Харкові в робітничих клубах проведені урочисті збори, учасники яких заслухали доповіді про досягнення української радянської преси. *Комуніст. – 1929. – 8 травня.*

4. Харків, м. Напередодні Пасхи відбувся “комсомольський антирелігійний карнавал”. *Комуніст. – 1929. – 8 травня; ЦДАГО України. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2994. – Арк.23-25.*

6 травня (понеділок)

1. Горлівка, м. Артемівської окр. Відбулася “Вседонецька конференція по соціалістичному змагання”, на якій були присутні 303 делегати та близько 1 тис. гостей – переважно робітників. Обговорювалися умови прийняття “договору про соціалістичне змагання”. ДПУ зафіксувало полярні настрої робітників довкола змагання. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2988. – Арк.14-15.*

1, 4, 8. Італія. 6-10 травня радянський історик Г.С.Фрилянд взяв участь у роботі III сесії Інтернаціонального комітету історичних наук. *Историк-марксист. – 1929. – Т.13. – С.269-275; 50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967. – М., 1971. – С.130.*

5. Катеринопіль, м. Уманської окр. Відбулися зіткнення між прихильниками і противниками закриття місцевої церкви: близько 600-700 демонстрантів штурмували церкву, що її обороняла така ж кількість віруючих; внаслідок бійки важко поранено 10 осіб; спецоргани зереєстрували антирадянські та антисемітські вигуки: „Бий жидів, спасай Україну”, „Рвати червоні прапори”; прибула міліція розігнала натовп, познімавши з будівлі церкви вивішені демонстрантами червоні прапори. *Коммунистическая власть против религии Моисея. Документы 1920–1937 и 1945–1953 гг. Вып.2. – Винница, 2005. – С.119-120.*

7 травня (вівторок)

1. Харків, м. 7 – 15 травня відбувся XI Всеукраїнський з'їзд рад, який заслухав доповіді про діяльність урядів СРСР і УСРР, розглянув питання про Конституцію, про п'ятирічний план народного господарства України, про стан і перспективи культурного будівництва та ін. З'їзд обрав новий склад ВУЦВК із 315 членів і 100 кандидатів. Перша сесія ВУЦВК одинадцятого скликання обрала Президію ВУЦВК: Г.Петровський (голова), М.Василенко (секретар), С.Косіор, В.Затонський, М.Скрипник, І.Акулов, В.Галицький, А.Буценко, П.Любченко, М.Полоз, В.Порайко, О.Пилацька, О.Сербиченко та ін. – усього 10 членів і 10 кандидатів. Сесія затвердила склад РНК УСРР: В.Чубар (голова), С.Александровський, В.Балицький, Вейцер, К.Гулий, О.Дудник, Д.Єфімов, В.Задонський, Мінаєв, Г.Покорний, В.Порайко, О.Сербиченко, М.Скрипник, К.Сухо млин, Шимановський, Й.Якір. *Комуніст. – 1929. – 3 березня; Вісті ВУЦВК. – 1929. – 10 березня.*

3. Москва, м. Рада праці і оборони СРСР видала таємну постанову “Про хлібозаготівлі і хлібопостачання”. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1939. Том I. Май 1927 – ноябрь 1929. – М., 1999. – С.614–615.*

3. Москва, м. РПО СРСР видала постанову „Про контракцію озимих посівів 1929 року”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 29. – Ст.270.*

3. Харків, м. Президія ВРНГ УСРР затвердила Статут державного промислового тресту „Тютюнтрест України”. Визначалися мета, порядок діяльності тресту у сфері виробництва та збуту тютюнових виборів; наводився перелік підпорядкованих тресту виробничих підприємств: Перша державна тютюнова фабрика ім.Петровського в Одесі; Третя державна тютюнова фабрика ім. Ілліча в Кременчуці; Четверта державна тютюнова фабрика у Києві; П'ята Червонознаменна державна тютюнова фабрика у Харкові. *Збірник законів та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. – 1929. – № 19. – Ст.92.*

4, 7. Баку, м. в Азербайджані. Народився Шароєв А.Г. – російський і український скрипаль, диригент, заслужений діяч мистецтв УРСР (1986). У 1953 закінчив Московську консерваторію, 1959 – аспірантуру при ній, працював у складі струнного квартету ім. П. І. Чайковського, з 1957 – соліст Всеросійського концертно-гастрольного об'єднання (обидва – у Москві), організатор і художній керівник

Київського камерного оркестру (1963-68, 1976-87); художній керівник Московського оркестру камерної музики (1969-76 та з 1987); перший інтерпретатор симфоній для камерного оркестру А.Штогаренка, Л.Колодуба, Є.Станковича, Г.Таранова, тв. Л.Грабовського, М.Скорика, В.Губаренка та ін. *Мистецтво України: Біографічний довідник*. – К., 1997. – С.641.

8 травня (середа)

3. Москва, м. Постановою ВЦВК і РНК СРСР встановлено ціни на золото: 1 руб, 29,16 коп. за 1 грам чистого золота 1000 проби і 3 коп. за 1 грам чистого срібла 1000 проби, що міститься в ньому. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик*. – 1929. – №33. – Ст.295.

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР затвердили Положення про Народний комісаріат шляхів сполучення. Визначалися мета, завдання, порядок діяльності наркомату з „керівництва транспортною справою у межах Союзу РСР; організації і управління державними транспортними підприємствами і шляхами сполучення”, „регулювання і планування господарства шосейних і ґрунтових доріг..., автомобільної справи”. Розділ IV “Положення” визначав наступні права і обов’язки Уповноважених Наркомату шляхів сполучення СРСР при РНК союзної республіки: попереднє узгодження на місці планових питань, пов’язаних з обслуговуванням транспортом республіки; спрямування, об’єднання і узгодження за директивами Народного комісаріата шляхів сполучення, а також контроль роботи органів транспорту, що обслуговують республіку; нагляд за дотриманням у межах республіки діючих законоположень про транспорт, розпоряджень Народного комісарата шляхів сполучення, а також оскарження тих розпоряджень місцевих органів влади, які порушують права і інтереси транспорту; інформування РНК союзною республіки про стан і роботу транспорту на терені республіки. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик*. – 1929. – №32. – Ст.286–287.

4, 6. Москва, м. РНК СРСР видав постанову „Про пільги для робітників і службовців, відряджених на робітничі факультети і до вищих навчальних закладів”. Встановлено порядок виплати вищезазначеним категоріям населення вихідної допомоги при звільненні з підприємства у розмірі місячного середнього заробітку. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик*. – 1929. – № 30. – Ст.279.

4,7. Харків, м. Пішов з життя Долинін О.Є. (псевдонім – Рубан, Українець) – український актор. Працював у трупі В.Синельникова, Харківському Червонозаводському російському драматичному театрі, в Київському українському драматичному театрі ім. І. Франка (1926–1927), „Березолі” (1927–1928). Найкращими ролями актора стали: Зіновій („Березовий полон” Дніпровського), Каляєв („Пролог” Леся Курбаса і Бодарчука), Пеклеванов („Бронепоезд 14-69” Вс. Іванова), Ласі Греніч

(„Джиммі Хігінс” за Сінклером). Знімався у кіно. Народився 1895 р. на Полтавщині. *Мистецтво України: Біографічний довідник*. – К., 1997. – С.214-215.

7. Москва, м. Президія Комуністичної академії в Москві затвердила склад делегації для участі в роботі Всеукраїнської конференції істориків-марксистів у складі Покровського М.М., Лукіна Н.М., Фрілянда Г.С., Дубровського С.М., Кравцова І.С., Кривошеїна Є., Горіна П.О., Панкратової А.М., Галузо П.Г., Кушніра П.І., Кіна Д., Анатол'єва П.С. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 9 травня.

10. Київ, м. Сталася повінь, внаслідок якої сильно піднявся рівень води у Дніпрі, затопивши повністю Труханів острів. Близько 400 мешканців цього острова і Слободки у спішному порядку були відселені з небезпечних місць. *Комуніст*. – 1929. – 9 травня.

9 травня (четвер)

1. Деби, с. у Галичині. Через низьку зарплатню відбувся страйк, який охопив мешканців 23 сіл. Поліція провела арешти серед селянства. *Свобода*. – 1929. – 26 травня.

1. Сталінська окр. На знак протесту проти зниження розцінок оплати та підвищення норм праці на шахті № 4/5 Буденовського рудоуправління 400 шахтарів відмовилися вийти на роботу. *ЦДАГО України*. – Ф.І. – Оп.20. – Спр.2993. – Арк.39–39 зв.

2. Харків, м. У театрі Державної опери відбулося урочисте засідання, присвячене 9-й річниці утворення в Україні комітетів незаможних селян. Учасники ЦК НС звернулися з “Відозвою” до незаможників “іще рішуче проводити боротьбу з глитаєм” на селі. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 24 квітня.

4. Харків, м. 9-10 травня відбувся Всеукраїнський конкурс піаністів. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 24 квітня.

10 травня (п'ятниця)

7. Харків, м. ВУЦВК видана постанова про призначення І.Я.Вейцера наркомом торгівлі УСРР. *Комуніст*. – 1929. – 10 травня.

11 травня (субота)

1, 6. Харків, м. Наркомюст УСРР видав постанову „Перелік майнових предметів, що на них не можна звертати справляння сум, присуджених на відшкодування активних робітників села від осіб, що на ґрунті класової боротьби знищили їхнє майно підпалами”. *Збірник законів та розпоряджень робітничо-селянського уряду України*. – 1929. – № 35-36. – Ст.37.

2, 3. Харків, м. Народний комісаріат торгівлі УСРР затвердив Статут приватного торговельного акціонерного товариства „Топбуд”. Окреслювалися мета, порядок діяльності у Харкові товариства з проведення заготівлі та реалізації будівельних матеріалів і палива; визначалися статутний капітал, акції, права та обов'язки їх утримувачів, відповідальність фундаторів, органи управління та контролю,

порядок звітності, припинення діяльності; наводився перелік фундаторів тресту: П.К.Аксельрод, Ф.К.Аксельрод, А.Ш.Браве, Ш.Н.Дрейзін, Є.Д.Жалко-Титаренко, П.Г.Ільченко, М.Г.Краснік, Б.М.Копелевич, Я.М.Лернер, М.Л.Майзель, Г.В.Рошал, М.Я.Трайнін. *Збірник законів та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. – 1929. – № 23. – Ст.108.*

3, 6. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У видано постанову „Про хлібозаготівлі на період травня-липня 1929 р.”. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.163. – Арк.82-83.*

12 травня (неділя)

1, 4, 7. Львів, м. Засновано літературну групу марксистсько/советофільської спрямованості „Горно”; засади об’єднання проголошено у прийнятій „Декларації”, яку підписали 28 літераторів; друкованим органом „Горна” був часопис „Вікна” (1927-1932); провідними членами – В.Бобинський, А.Волощак, О.Гаврилюк, Я.Галан, П.Козланюк, Я.Кондра, Н.Матулівна, М.Сопілка, С.Тудор та ін. *Рубльов О. Західно-українська інтелігенція у загальнонаціональних політичних та культурних процесах (1914-1939). – К., 2004. – С.107.*

2. Харків, м. У Будинку літератури ім. Блакитного відбувся перший пленум Українського комітету охорони пам’яток культури. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 1 травня.*

3, 4. Харків, м. Правління ВУФКУ порушило перед НКО УСРР питання про будівництво у Києві фабрики фотопаперів і платівок, а також майстерні для ремонтування фотоапаратури. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 12 травня.*

4. Київ, м. Відкрилася II Всеукраїнська художня виставка. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 18 квітня.*

4, 8. Харків, м. У Будинку промисловості відкрилася виставка німецької графіки, влаштована Товариством культурних зв’язків із закордоном. На виставці було представлено понад 800 робіт німецьких графіків – зразки оформлення журналів, книг, плакатів тощо. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 1 травня.*

13 травня (понеділок)

1. Харків, м. При ЦК КП(б) відбулася Інструкторська нарада за участю працівників контрольних комісій. Розглядалося питання про проведення чистки партії. Ухвалено постанову завершити чистку до 1 січня 1930 р. і проводити чистку в такому порядку: 15 травня – 15 липня – у сільських партійних та військових осередках, 15 вересня – 1 листопада – у вишівських осередках, 15 жовтня – 15 грудня – у виробничих осередках. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 14 травня.*

3. Харків, м. Прибув новий нарком торгівлі УСРР І.Вейцер. Відбулася велика нарада завідувачів окружними відділами та хлібозаготівель, присвячена порядку проведення хлібозаготівель у республіці. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 15 травня.*

14 травня (вівторок)

1, 7. Харків, м. Повернувся з Дніпрельстану і заводів Південсталі голова ВРНГ СРСР Куйбишев. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 15 травня.

2. Харків, м. На аеродромі відбулася урочиста передача військовим літака “Делегатка України” учасниками XI Всеукраїнського з’їзду рад. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 12 травня.

3. УСРР. Розпочався черговий сезон “Укрповітрошляху”, до відкриття якого організовано нову повітряну магістраль Москва – Харків – Ростов – Тихорецька – Туапсе – Сочі – Сухумі – Кутаїсі – Тифліс – Ганджа – Баку – Пехлеві. За роки своєї роботи на внутрішньосоюзних лініях пасажирські літаки “Укрповітрошляху” пройшли 770450 км., на зовнішніх лініях – 23960 км., перевізши 3480 пасажирів та вантаж вагою 52200 кг. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 12 травня.

3, 6. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У обговорило стан хлібозаготівель у республіці і визнало його незадовільним. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.163. – Арк.77.*

4. Харків, м. Український інститут марксизму-ленінізму приступив до видання статей і промов М.Скрипника. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 12 травня.

8. Харків, м. 14-15 травня у столиці УСРР перебувала делегація Українського технічного товариства зі Львову, яка ознайомилася зі станом “соціалістичного будівництва в УСРР”. Гості відвідали Українське науково-технічне товариство, де виступили з рядом доповідей. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 14 травня.

15 травня (середа)

1, 4. Москва, м. Згідно з рішенням I Всесоюзної конференції істориків-марксистів при Товаристві істориків-марксистів створено Комісію для вивчення історії пролетаріата СРСР. До складу Комісії увійшли М.Покровський (голова), А.Панкратова, П.Анатол’єв, П.Горин, Є.Кривошеїна, В.Невський, В.Максаков, Ю.Милонов, С.Піонтковський, К.Сидоров, І.Татаров, А.Шестаков, С.Томсинський та ін. *Историк-марксист.* – 1929. – Т.14. – С.218; *50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967.* – М., 1971. – С.130.

1, 4, 7. Харків, м. Комісія Політбюро ЦК КП(б)У у справах ВУАН у складі П.П.Любченка, М.О.Скрипника, В.А.Балицького визнала „за недоцільне виставляти кандидатуру Стефаніка” на виборах до Академії у червні 1929 р. *Рубльов О. Західноукраїнська інтелігенція у загальнонаціональних політичних та культурних процесах (1914-1939).* – К., 2004. – С.326.

1, 5. Старобільськ, м. Відбулися масові виступи населення проти закриття Собору. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2987. – Арк.74.*

2. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР затвердили Положення про постійні комісії сприяння державному кредиту і ощадній справі. Визначалися мета, порядок діяльності комісій у сфері „організації громадського сприяння індустріалізації народного господарства Союзу РСР шляхом зміцнення внутрішньої державної позики і ощадної справи”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – №33. – Ст.295.

2, 4. Харків, м. Розпочав роботу двотижневий ярмарок української книжки, відвідувачам якого було запропоновано купити літературу видавництва “Пролетарій”, “ДВУ”, “Український робітник” та ін. зі знижкою на 10-70%. Під час урочистого відкриття ярмарку, приуроченого до “Місячника української книжки”, виступали актори хору і театру “Веселий Пролетар”. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 10 травня.*

2, 4. Харків, м. Відбулася перша міська конференція аспірантів столиці УСРР: учасники виступили з протестом у зв'язку з “ганебним вчинком купки аспірантів Всесоюзної академії наук”, які демонстративно відмовилася від вивчення марксистських дисциплін. Українські аспіранти – учасники конференції не тільки рішуче засудили своїх колег, але й виступили з вимогою негайно виключити зі складу “елементів, які гальмують розвиток науки на ґрунті марксістського діалектичного матеріалізму та намагаються відтягти науку від схоластики до ідеалізму”. *Комуніст. – 1929. – 15 травня.*

3. Бердичів, м. Професійна школа сконструювала 60 вітчизняних “Зіг-машин”, вкрай потрібних для бляхарського виробництва. Президія Вищої ради народного господарства УСРР запропонувала Роменському металообробному заводу негайно приступити до масового виробництва нового виробу. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 15 травня.*

3. Харків, м. УЕН при РНК УСРР ухвалила рішення про розвиток в Україні виробництва кіно і фотоапаратури, зокрема було визнано за потрібне розпочати випуск на Одеському механічному заводі шкільних фотоапаратів. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 15 травня.*

4. Одеса, м. Відбувся Всеукраїнський з'їзд робітників мистецтва, скликаний Радою Колективу режисерів, літераторів і сценаристів (КОРЕЛІС). Делегати з'їзду, серед яких були відомі письменники, режисери, сценаристи О.Вишня О.Досвітній, Гр.Епік, А.Любченко Ю.Яновський, М.Йогансен, М.Хвиля, О.Довженко та ін. обговорили стан і перспективи розвитку українського кіномистецтва. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 15 травня.*

6. Москва, м. ВЦВК і РНК СРСР видали постанову про введення пенсійного забезпечення по старості. Встановлювався порядок призначення пенсії: чоловікам у віці 60 років, якщо вони працювали за наймом щонайменше 25 років; жінкам у віці 55 років, якщо вони працювали не менше 20 років; встановлювався загальноприйнятий розмір пенсії – половина попереднього заробітку пенсіонера. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – №32. – Ст.289.*

16 травня (четвер)

2. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У обговорило стан радіосправи в Україні. Констатувалося, що згідно з постановою ЦК ВКП(б) від 4 липня 1928 р., загальне керівництво радіосправою покладалося на Центральну раду при Наркоматі

пошт і телеграфів СРСР, а в УСРР – на Управління радіомовленням при НКО УСРР, зокрема на сформовану в його складі Раду з представників НКО УСРР, Агітпропу ЦК КП(б)У, голови Управління; підтверджувався порядок, відповідно до якого республіканським структурам належало визначати перспективи розвитку радіосправи в Україні, і у зв'язку з цим – необов'язковість виконання рішень Центральної ради при Наркомпочтелі СРСР у частині формування змісту та становлення програм радіомовлення в Україні. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.163. – Арк.93.*

2. Москва, м. ЦК ВКП(б) видав постанову “Про підготовку відпускників”, запропонувавши Політуправлінню РСЧА протягом року переглянути мережу і програму курсів по підготовці відпускників, максимально врахувавши потребу вивчення питань колективізації і виробничого кооперування. Курсами по підготовці “кадрів соціалістичного будівництва” належало охопити щонайменше 15-20 тис. червоноармійців і молодших командирів. *Червона армія. – 1929. – 16 травня.*

17 травня (п'ятниця)

1. Харків, м. ПУ УВО видано циркуляр з вимогою до політорганів звернути особливу увагу на вивчення і своєчасне реагування на настрої червоноармійців та вжити заходів для „припинення куркульського впливу і антирадянських виступів серед червоноармійців”. *Гриневич Л.В. Військове будівництво в Україні у 20-ті – на початку 30-х рр. XX ст.: національний аспект: Дис... канд. іст. наук. – К., 1995. – С.137.*

2, 4. Харків, м. Відбулося засідання ЦКНМ. Учасники обговорили питання про посилення культурно-освітньої роботи серед представників малочисельних національних меншостей – ассірійців, білорусів, вірмен, греків, караїмів, латишів, литовців, татар, циган, чехів, шведів та ін. Для поліпшення справи задоволення національно-культурних потреб цих народів ЦКНМ вирішила за потрібне зв'язатися через НКО УСРР з відповідними наркоматами АМ СРР, Татарстану, Білорусі, Закавказзя для отримання літератури, газет мовами вищезазначених меншин, а також відрядження до України національних освітянських кадрів. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 18 травня.*

2, 4. Харків, м. Центральна комісія українознавства у ході перевірки знання української мови встановила “рецидив неписьменності” серед багатьох службовців. Комісія повідомила про навчання у 592 групах українознавства близько 20 тис. осіб. *Комуніст. – 1929. – 17 травня.*

4. Харків, м. Колегія НКО УСРР скасувала іспити при вступі до професійних шкіл для випускників семирічки, натомість встановивши порядок прийому на основі подання особистої характеристики та врахування соціального походження абітурієнтів. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 15 травня.*

4. Тбілісі, м. Головне управління у справах мистецтва при НКО Грузії звернулося до Головного управління у справах мистецтва НКО УСРР з пропозицією надіслати клавір опери М.Лисенка “Тарас Бульба” для її постановки на сцені Тифліської державної опери в обмін на постановку на сцені Державної опери в Харкові твору грузинського композитора З.Паліашвілі “Абессалом та Етері”. *Вісті 222*

ВУЦВК. – 1929. – 17 травня.

4. Ужгород, м. Засновано філію “Просвіти”, спеціально призначену для обслуговування мешканців Ужгородської округи. До останнього часу в місті існував лише осередок Центрального Товариства “Просвіти”, призначений для обслуговування українського населення всього Закарпаття. *Діло. – 1929. – 17 травня.*

4, 7. Новоград-Волинський, м., нині Житомирської обл. Народився Шарварко Борис Георгійович – український режисер, народний артист України (1984). У 1966 закінчив Московський інститут культури, з 1977 – головний режисер відділу фестивалів та культурних програм українського державного центру культурних ініціатив; автор постановок – фестивальних концертів „Кримські зорі”, „Київська весна”, „Золота осінь”. *Мистецтво України: Біографічний довідник. – К., 1997. – С.640.*

18 травня (субота)

1, 4. Київ, м. 18 травня – 18 червня ДПУ заарештувало групу молодих людей, яких обвинуватили у приналежності до нелегальної організації. Здобуті чекістами свідчення невдовзі використано для організації процесу у справі „СВУ”. *Шаповал Ю., Пристайко В., Золотарьов В. ЧК-ГПУ-НКВД в Україні: особи, факти, документи. – К., 1997. – С.41.*

1, 4. УСРР. Розпочалися арешти у справі „Спілки визволення України”. *Справа „Спілки визволення України”: Невідомі документи і факти / Публ. В.І.Пристайка та Ю.І.Шаповала. – К., 1995. – 448 с.; Рубльов О. Західноукраїнська інтелігенція у загальнонаціональних політичних та культурних процесах (1914–1939). – К., 2004. – С.327.*

4, 7. Самарканд, м. Узбекистану. Народилася Севрук Г.С. – український живописець-монументаліст; у 1959 закінчила Київський художній інститут (педагог В.Пущирков); автор творів: мозаїка „Лілея” (1964), панно – в готелях „Золотий колос” у Києві, („Весна”, 1981), „Градецький” – в Чернігові („Міста-побратими”, 1982), „Турист” – у Києві („Місто на семи горбах”, 1986); цикл „Знаки зодіаку” (1968-70); керамічні пласти – „Козак від’їжджає – дівчинонька плаче” (1970), „Козак в дозорі” (1973). „Ярослав Мудрий”(1975), „Княгиня Ольга” (1976) та ін. *Мистецтво України: Біографічний довідник. – К., 1997. – С.529–530.*

6. Харків, м. ВРНГ УСРР підвела підсумки переведу українських підприємств на семигодинний робочий день: новий графік роботи було запроваджено на 25 підприємствах загальносоюзного підпорядкування, у тому числі на 11 шахтах Донвугілля, 4 Південрудтресту, 1 Південсталі та ін. з числом працівників щонайменше 40 тис. осіб; у республіканській і місцевій промисловості перехід було здійснено на 25 підприємствах, де працювало 24 тис. осіб. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 18 травня.*

3, 6. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про порядок розміщення на роботу осіб, які закінчили вищі навчальні заклади і технікуми”. Встановлювався

порядок обов'язкового зарахування „за розверсткою” випускників індустріально-технічних, сільськогосподарських визів і технікумів, а також індустріально-технічних, сільськогосподарських, економічних, медичних, педагогічних факультетів і відділень вищих навчальних закладів на роботу до державних, громадських і кооперативних підприємств, установ і організацій, до підприємств змішаних акціонерних товариств. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – №34. – Ст.298.*

2. Харків, м. Відбулася Всеукраїнська нарада редакторів центральних та окружних газет. Делегати заслухали доповіді про хлібозаготівлі та роль преси у цій кампанії. *Комуніст. – 1929. – 19 травня.*

2. Харків, м. Відбувся ІУ Всеукраїнський з'їзд комунальних працівників. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 18 травня.*

2, 4. Харків, м. Окружна комісія українізації затвердила рішення про звільнення з роботи за незнання української мови 11 працівників ряду установ. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 18 травня*

3. Харків, м. Всеукраїнська кооперативна спілка повідомила про виконання хлібозаготівельного плану протягом третьої п'ятиденки місяця на 26,2% споживчою кооперацією, на 12% – сільськогосподарською кооперацією. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 18 травня.*

19 травня (неділя)

3. Харків, м. Прибув пасажирський літак, що курсував по лінії “Укрповітрошляху” Москва – Ростов – Тихорецька – Сочі – Тифліс – Баку – Пехлеві – Тегеран. Всеукраїнська рада Товариства сприяння Авіахіму влаштувала урочисту зустріч екіпажу літака. Було також організоване безкоштовне катання на аероплані членів ТДС Авіахіму. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 18 травня.*

20 травня (понеділок)

1. Москва, м. 20-28 травня відбувся У з'їзд Рад СРСР, який затвердив перший п'ятирічний план розвитку народного господарства СРСР. *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.376.*

4. Харків. РНК УСРР видала постанову “Про порядок розповсюдження і використання республіканського фонду на потреби професійно-технічної освіти”. *Збірник законів і розпоряджень робітничо-селянського уряду України. – 1929. – № 15. – Ст.108.*

21 травня (вівторок)

1. Москва, м. РНК СРСР видав постанову „Про ознаки куркульських господарств, до яких має застосовуватися кодекс законів про працю”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – №34. – Ст.301.*

1. Харків, м. В.А. Балицький та М.В. Михайлик підписали директиву всім

начальникам окрвідділів ДПУ, усім окружним прокурорам і головам окружних судів із вимогою повести рішучу боротьбу з „куркульськими елементами, які здійснювали активну роботу по зриву заходів в області злібозаготівель”. Шаповал Ю., Золотарьов В. *Всеволод Балицький: особа, час, оточення*. – К., 2002. – С.123.

4, 7. Нижні Устрики, м., нині Польща. Народився Мисько Е.П. – український скульптор, народний художник УРСР (1978); 1956 закінчив Львівський інститут прикладного та декоративного мистецтва (педагог І.Севера), професор Львівської Академії мистецтв (1981); автор творів: пам’ятник І. Франкові (1964), монумент Бойової слави радянських збройних сил (1969-70), обидва – у Львові у співавторстві; портрети художників Ф.Нірода (1957), О.Кульчицької (1957-60), О.Новаківського (1960), Л.Левицького (1966); письменників: Р. Іваничука (1970), В.Стефаніка (1971), Р.Лубківського (1977). Лауреат Державної премії ім. Т.Шевченка (1972). *Мистецтво України: Біографічний довідник*. – К., 1997. – С.413.

22 травня (середа)

1, 4, 7. Харків, м. Комісія Політбюро ЦК КП(б)У у справах ВУАН у складі П.П.Любченка, М.О.Скрипника, В.А.Балицького ухвалила „зняти при обговоренні в особливих комісіях з відповідною тактичною формулюванням” кандидатури О.Кобилянської і В.Стефаніка на предмет їх виборів до Академії у червні 1929 р. *Рубльов О. Західноукраїнська інтелігенція у загальнонаціональних політичних та культурних процесах (1914-1939)*. – К., 2004. – С.326.

23 травня (четвер)

4. Харків, м. РНК УСРР видала постанову “Як проводити фотографічні, кінематографічні та інші знімання на території УСРР”. *Збірник законів і розпоряджень робітничо-селянського уряду України*. – 1929. – № 15. – Ст.106.

8. Харків, м. У німецькому генеральному консульстві в столиці УСРР відбувся урочистий прийом на честь нового посла фон Дірксена та його дружини. У супроводі уповноваженого Народного комісаріату закордонних справ СРСР при уряді УСРР посол з дружиною відвідав Музей соціалістичної революції, виставку української графіки та постійно діючу промислово виставку Вищої ради народного господарства. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 25 травня

10. Дніпропетровськ, м. Над містом три з половиною години тривала злива, внаслідок чого прорвало колектори на Дніпрі. Це спричинило підняття рівня води до 4,23 м. і затоплення вулиць міста. При цьому 20 будинків були повністю знищені, 184 – частково залиті водою. Внаслідок трагедії загинуло 19 осіб, загальна кількість потерпілих обраховувалася у 1683 особи. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 16 червня; *Комуніст*. – 1929. – 26 травня, 18 червня.

24 травня (п’ятниця)

2, 3. Харків, м. Наркомат земельних справ УСРР організував трьохмісячні курси

агрономів-рільників при Одеській крайовій сільськогосподарській станції. На навчання запрошені рільники з 15 степових округ України. *Сільське господарство*. – 1929. – 24 травня.

6. Харків, м. Наукова експедиція Всеукраїнського інституту гігієни і патології праці, яка протягом кількох місяців обстежувала умови праці робітників на копальнях Криворіжжя, доповіла про результати своєї роботи на засіданні Всеукраїнського комітету спілки гірників. Було вирішено організувати нову експедицію для вивчення впливу умов праці на здоров'я робітників. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 26 травня.

25 травня (субота)

4. Київ, м. Розпочала роботу II Всеукраїнська художня виставка. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 18 квітня.

26 травня (неділя)

2, 6. Харків, м. 26-28 травня відбулася I Всеукраїнська конференція товариства боротьби з алкоголізмом. Її учасники заслухали доповіді представників профспілок, наркоматів освіти, здоров'я про стан боротьби з алкоголізмом в Україні, представника ЛКСМУ про перспективи розвитку в республіці дитячого та юнацького антиалкогольного руху. У фойє Будинку Червоної армії, де проходила конференція, було влаштовано виставку літератури, агітаційних матеріалів, присвячених веденню антиалкогольної роботи. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 25, 28 травня.

2, 6. Харків, м. Відбувся I Всеукраїнський з'їзд фізіологів, на якому були присутні 70 делегатів. З'їзд, скликаний за ініціативою Всеукраїнського фізіологічного товариства, розглянув низку важливих питань, стосовних фізіології та харчування. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 25 травня.

2. Львів, м. У Православній церкві на вул. Францішканській відбулася заупокійна літургія і панахида за Симона Петлюру. *Діло*. – 1929. – 27 травня.

2. Харків, м. 26-28 травня проходив I Всеукраїнський з'їзд Українського науково-технічного товариства. Його учасники розглянули питання “про роль науково-технічних товариств, громадських організацій у будівництві соціалістичного господарства”, про стан і план розвитку науково-технічної роботи в ділянці техніки, про українську технічну книгу, про план капітального будівництва в промисловості України. За інформацією УНТТ у складі товариства налічувалося понад 500 осіб. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 26 травня.

2, 4. Харків, м. НКО УСРР на своєму засіданні розглянув питання про незадовільний стан українізації працівників соціального виховання і висунув вимогу до вчителів протягом літа-осені поточного року завершити вивчення української мови. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 26 травня.

10. Дніпропетровськ, м. На заводі ім.Петровського завалився дах Бессемеровського цеху: внаслідок аварії одна людина загинула, сім отримали поранення; сума збитків склала 200 тис. руб. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2987. – Арк.79.*

28 травня (вівторок)

1. Москва, м. 5-й з'їзд Рад Союзу РСР затвердив постанови „За звітом уряду Союзу РСР”, „Про п'ятирічний план розвитку народного господарства”, „Про шляхи підйому сільського господарства і кооперативне будівництво на селі”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 35. – Ст.310-312.*

1, 2. Харків, м. Відбувся урочистий випуск 118 курсантів Комуністичного університету ім. Артема, після чого всі слухачі виїхали до округ для проведення хлібозаготівель. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 30 травня.*

1, 2. Харків, м. Пройшла нарада вищого політичного складу УВО, на якій обговорювалося питання про підготовку “кадрів соціалістичного будівництва”. Нарада пройшла під гаслом “На заклик партії і командування “Даш селу 6000 колгоспників” бійці УВО відповідають: “Так!” *Червона армія. – 1929. – 29 травня.*

2. Харків, м. Президія ВУЦВК ухвалила Положення про Всеукраїнську і окружні комісії для організації та керування фондом імені В.І.Леніна. Всеукраїнський комітет утворювався при Президії ВУЦВК, складався з 5 осіб і мав спеціальне призначення – боротися з безпритульністю в Україні. *Комуніст. – 1929. – 28 травня.*

3, 6. Харків, м. РНК УСРР видала постанову “Про заходи по обмеженню торгівлі спиртними напоями”. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 29 травня.*

29 травня (середа)

2. Харків, м. 29 травня – 1 червня відбувся УІ Всеукраїнський з'їзд робітників поліграфічного видавництва, делегати якого заслухали звіт про діяльність спілки та доповідь про п'ятирічний план роботи. Учасники з'їзду констатували значні успіхи книговидавничої справи в Україні: протягом 1927–1928 рр. у республіці було видано 5413 назв книжок загальним накладом 34107047 примірників, при цьому українська книжка на всесоюзному ринку складала 9-10%, на внутріукраїнському – 15%. Відповідно до схваленого плану до кінця п'ятирічки кількість книжок українською мовою в Україні мала збільшитися на 80%, кількість газет – з 124 до 220 назв, кількість популярних журналів – більше ніж у 3,6 р. Було обрано новий склад Всеукраїнського комітету робітників поліграфії у кількості 32 осіб (голова Варновицький). *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 29, 30 травня, 1–2 червня.*

2, 4. Харків, м. 26 – 31 травня відбувся ІІ Всеукраїнський з'їзд Спілки пролетарських письменників. У порядку денному були доповіді В.Коряка “Про українську радянську літературу в процесі художнього самовизначення”, І.Микитенка “Про пролетарську літературу в добу реконструкції”, Фефера “Про єврейську пролетарську літературу” та ін. З'їзд проходив під гаслом “розгортання наступу проти виявів ворожої ідеології в літературі”. Було обрано нову Раду ВУСПП у складі 19 осіб, у тому числі І.Микитенка, Кириленка, І.Ле, Кулика, Дикого,

Фефера, Рутера та ін. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 29,30 травня; *Література та мистецтво*. – 1929. – 1 червня.

30 травня (четвер)

8, 9. Харків, м. 30 травня – 2 червня 1929 р. у столиці УСРР відбувся У пленум Червоного Спортінтерну, серед делегатів якого були представники Франції, Норвегії, Фінляндії, Швеції, Чехословаччини, Швейцарії, Англії, Німеччини, Австрії. Учасники пленуму обговорили питання “про розкольницьку діяльність соціал-демократії у робочому спортівному русі”. На честь зарубіжних гостей на аеродромі було проведено парад-демонстрацію фізкультурників, в якому взяли участь представники профспілок, студентства, товариства “Динамо”, шкіл соціального виховання, ФЗУ тощо. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 30 травня, 1 червня.

31 травня (п'ятниця)

1, 3. Москва, м. РПО СРСР видала постанову “Про заходи щодо посилення хлібозаготівель у липні і серпні 1929 р.”. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1939. Том 1. Май 1927 – ноябрь 1929*. – М., 1999. – С.635-636.

4. Москва, м. РНК СРСР видав постанову “У зв'язку з десятилітнім ювілеєм Всеукраїнської Академії наук”. Відзначалося велике значення ВУАН у справі культурно-національного розвитку українського народу і всього Союзу СРСР. Повідомлялося про виділення з загальносоюзного бюджету для зміцнення матеріальної бази академії 700 000 рублів, у тому числі 200 000 рублів у поточному році, залишкову – протягом 1929-1930 рр. *Наука й освіта*. – 1929. – 2 червня; *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик*. – 1929. – № 34. – Ст.303.

1, 7, 8. Москва. Й.В. Сталін надіслав листа Г.В. Чічерину з наполяганнями негайно після завершення курсу лікування у Віцбадені повернутися на роботу в Москву. *РДАСПИ*. – Ф.558. – Оп.2. – Спр.48. – Арк.8. *Публ.: Советское руководство. Переписка. 1928–1941 гг.* – М., 1999. – С.73–74.

10. Харків, м. ДПУ поінформувало вище партійне керівництво про „продовольчі ускладнення”, незадовільний стан організації допомоги, зловживання при її розподілі, поширення масових негативних настроїв у південних округах України. *ЦДАГОУ*. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2987. – Арк.54–60.

Травень

1. Москва, м. ПУ РСЧА підбиті підсумки виконання постанови РВР СРСР від 27 червня 1928 р. про політико-моральний стан Червоної армії. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927–1939. Том 1. Май 1927 – ноябрь 1929*. – М., 1999. – С.800.

1, 4. Київ, м. В Інституті марксизма-ленінізму УСРР відбулася дискусія з приводу схеми історії України. *История СССР*. – 1960. – № 4. – С.47; *50 лет советской* 228

исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967. Составители А.И.Алаторцева, Г.Д.Алексеева. – М., 1971. – С.130.

1, 7. Харків, м. Оприлюднено лист В.Затонського до редакції „Літописа революції” з визнанням політичних помилок, допущених у його спогадах, опублікованих в № 4 журналу. Літопис революції. Журнал Істпарту ЦК КП(б)У. – 1929. – № 5-6 (38-39). – С.385.

1, 7. Москва, м. ОДПУ повідомило про розстріл А.Ф.Величка, Н.К. фон Мекка і П.А.Пальчинського, а також про засудження „за крупне шкідництво” багатьох спеціалістів з „колишніх”. *Власть и оппозиция. Российский политический процесс XX столетия.* – М., 1995. – С.140.

2. Маріуполь, м. Відбулася Окружна статистична нарада з метою інструктування районних статистиків для проведення навесні вибіркового перепису. Обговорювалися питання про дефекти в минулих обстеженнях. *Статистичний бюлетень Маріупольщини.* – 1929. – № 3 (17). – С.35.

1 червня (субота)

1. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про чистку апарату державних органів, кооперативних і громадських організацій”. Надавалося право органам РСІ виносити обов’язкові для всіх державних установ і підприємств, кооперативних і громадських організацій наступні постанови: про заборону назавжди або на певний час працювати у всіх ланках радянського і кооперативного апаратів, в громадських організаціях тим особам, при оцінці роботи яких з’ясувалося, що вона „безумовно зашкоджує інтересам робітничого класу”; про заборону назавжди або на певний час посідати посади в певній місцевості або у певному відомстві, установі, підприємстві чи організації; про заборону назавжди або на певний час займати ту чи іншу категорію посади у радянському і кооперативному апараті, громадських організаціях. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – №35. – Ст.313.

1. Москва, м. Заступник голови ОДПУ Г.Ягода надіслав листа голові РВР СРСР К.Ворошилову про територіальні частини. Вказувалося на більш широке, ніж у кадрових частинах, поширення серед терармійців негативних політичних настроїв; пропонувалася система заходів для поліпшення „ідейно-політичного” обличчя територіальних військових частин і з’єднань. *Красная армия и коллективизация деревни в СССР (1928-1933 гг.).* – Наполи / Napoli, 1996. – С.154-156.

8. Дніпропетровськ, м. Приїхав німецький генкосул на Україні п.Вальтер. *Комуніст.* – 1929. – 2 червня.

10. Риково, м. Артемівської окр. На домні № 4 Риківського металургійного заводу сталася аварія: двоє робітників загинули, 13 зазнали поранень; для вивчення причин аварії створено Урядову комісію. За інформацією дирекції, ушкоджена домна давно підлягала ремонту. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 2 червня; *ЦДАГОУ.* – Ф.1. – Оп.20. –

Спр.2987. – Арк.93-94; Од. 3б.2988. – Арк.121.

10. Єнакієво, м. На металургійному заводі вибухнула домна: внаслідок аварії постраждали 15 робітників; для з'ясування причин катастрофи створено Державну комісію у складі представників правління Південстали, Прокуратури, ДПУ УСРР, ВУК металістів. ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.3000. – Арк.21.

2 червня (неділя)

1, 3. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У обговорило стан застосування „класового підходу” при визначенні сільськими сходами планових обсягів хлібозаготівель. ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.163. – Арк.106-107.

2, 4. Харків, м. 2-7 червня відбувся II Всеукраїнської сходознавчий з'їзд, скликаний за участю, скликаний за участю НКО УСРР, Всеукраїнського товариства культурного зв'язку з закордоном та наукової асоціації сходознавства. Учасники з'їзду заслухали близько 80 доповідей, присвячених різним проблемам розвитку наукової роботи у галузі сходознавства. Вісті ВУЦВК. – 1929. – 14, 28 квітня.

4, 7. Грабовець, с. нині Сколівського р-ну Львівської обл. Народився Дем'ян Г.В. – український фольклорист, етнограф, кандидат історичних наук (1989). У 1960 р. Закінчив Львівський університет. З 1989 р. – працював науковим співробітником філіалу ІМФЕ НАН України у Львові. Автор досліджень про І. Франка, І.Вагілевича, численних статей про західноукраїнських митців. Зібраний Д. фольклорний матеріал (15 тис. коломийок, понад 6 тис. українських народних пісень ін. жанрів з Бойковщин, Буковини, Зеленого Клину та Кубані (Росія), Надсяння (Польща); частково опублікований у збірниках: „З гір Карпатських” (1981), „Народні оповідання”(1983). „Дитячий фольклор” (1984), „Легенди і перекази” (1985) та ін. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упоряд.: А.В.Кудрицький, М.Г.Лабінський; За ред. А.В.Кудрицького.* – К., 1997. – С.198–199.

3 червня (понеділок)

3. Москва, м. РНК СРСР видав постанову “Про заходи для впорядкування капітального будівництва, здійснюваного державними організаціями, підвідомчими Народному комісаріату зовнішньої і внутрішньої торгівлі Союзу РСР, народним комісаріатам торгівлі союзних республік і їх місцевим органам, а також змішаним торговим акціонерним товариствам”. Визначалася система заходів у сфері планування, організації капітального будівництва, здійснення проектування і експертизи, фінансування, використання закордонного досвіду і досягнень іноземної техніки та розробки подальших заходів для упорядкування будівництва. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – №36. – Ст.319.

3. Москва, м. РНК СРСР видав постанову “Про заходи для впорядкування капітального будівництва у споживчій, сільськогосподарській та кустарно-промисловій кооперації”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – №36. – Ст.320.

10. Риково, м. Артемівської окр. Відбулося поховання загиблих робітників домни № 4 Риківського металургійного заводу, на якому були присутні близько 3 тис. металістів. Родинам загиблих надано матеріальну допомогу. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 4 червня.

4 червня (вівторок)

2, 4. Київ, м. Завершилася перевірка знання працівниками радянського апарату української мови: із 25 тис. перевірених службовців до першої категорії віднесено 8 тис. осіб, до другої – 10 тис., до третьої – 3 тис. 4 тис. осіб з різних причин уникнули іспитів. *Комуніст.* – 1929. – 6 червня.

5 червня (середа)

2, 4. Харків, м. Окружна комісія українознавства ухвалила звільнити з роботи 5 службовців заводу “Серп і молот” за незнання української мови. Іще шість працівників “умовно” залишені на роботі до 1 грудня. *Комуніст.* – 1929. – 5 червня.

3. Москва, м. РПО СРСР видана постанова “Про організацію машинно-тракторних станцій”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – №39. – Ст.353.

3, 10. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР затвердили „Положення про громадський фонд боротьби з посухою”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – №37. – Ст.323.

4. Харків, м. З гастролей повернувся український вокальний квартет ім.Лисенка, який перебував на гастролях під час проведення “Трьохмісячника української культури”. Музиканти провели 93 концерти у чотирьох округах України, концерти відвідало щонайменше 38 тис. робітників і селян. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 15 червня.

4, 7. Надвірна, м. нині Івано-Франківської обл. Народився Луців В.Г. – український співак і бандурист; опанував гру на бандурі з 1946 у капелі бандуристів ім. Леонтовича під керівництвом Г.Назаренка (м. Гослар, Німеччина), 1957 закінчив консерваторію „Санта Чечілія” (клас вокалу у педагога Е.Дамброзьо) в Римі, виступав у багатьох країнах світу з концертами українських народних дум та пісень українських композиторів, у 1990 організував першу гастроль в Україну „Візантійського хору” М.Антоновича (Голандія), з яким виступав як соліст-бандурист; з 1958 живе в Лондоні. *Мистецтво України: Біографічний довідник.* – К., 1997. – С.378-79.

6 червня (четвер)

4, 7. Коростень, м., нині Житомирської обл. Народився Ясієвич В.Є. – український вчений у галузі архітектури та будівництва, доктор архітектури (1983). Закінчив Київський інженерно-будівельний інститут (1954); автор наукових праць: „Київський зодчий П.Ф.Альошин” (1966), „Конструктивні системи житла майбутнього”

(1974), „Бетон і залізобетон в архітектурі” (1980), „Архітектура України на зламі ХІХ-ХХ століть” (1988). Помер 13 грудня 1992 у Києві. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядник.* – К., 1997. – С.681.

6. Харків, м. Житлова спілка розпочала кампанію ліквідації заборгованості по комунальних платежах, яка перевищила 1 млн. руб. “Злісних неплатників”, що мають заборгованість за житло більше двох місяців, ухвалено виселяти з помешкань. *Комуніст.* – 1929. – 6 червня.

7 червня (п'ятниця)

2. Харків, м. 7-10 червня відбувся ІІІ з'їзд Всеукраїнського товариства Червоного хреста, на якому були присутні 200 делегатів. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 8, 11 червня; *Комуніст.* – 1929. – 8 червня.

9 червня (неділя)

2. УСРР. У містах республіки проведено “День військової школи”. Мета акції – привернути увагу суспільства до вербування робітничої і селянської молоді у військові школи. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 25 травня.

4. Одеса, м. 9 червня – 3 липня розпочала свою роботу Друга всеукраїнська художня виставка НКО УСРР, яка пізніше демонструвалася в Луганську, Горлівці, Донецьку, Маріуполі, Дніпропетровську, Кам'янці, Харкові. Виставлялися картини 203 митців, експонувалося 735 творів живопису, графіки, скульптури, театрального оформлення, фото кіномистецтва. *Культурне будівництво в Українській РСР. 1928 – червень 1941. Збірник документів і матеріалів.* – К., 1986. – С.344.

4, 7. Сабліне, с., нині Кіровоградської обл. Пішов з життя Дудін С.М. (Дудін-Марцинкевич) – російський живописець і етнограф. З 1891 р. – вільний слухач Петербурзької Академії Мистецтв. У 1911 р. Виконав 27 ілюстрацій до „Кобзаря” Т. Шевченка, зокрема до балади „Тополя”, поем „Сова”, „Єретик” і „Наймичка”. Того ж року з малюнками художника вийшла в Києві „Ілюстрована шевченкова бібліотека” (24 книги). Народився 9(21) серпня 1863 р. у Рівному, с.Херсонської обл. *Мистецтво України: Біографічний довідник.* – К., 1997. – С.225.

10 червня (понеділок)

1. Харків, м. 10-15 червня відбулася Всеукраїнська конференція ЛКСМУ. Учасники заслухали доповіді ЦК КП(б)У, ЦК ЛКСМУ про чергові завдання союзу, про дитячий рух в Україні, перспективи участі комсомолу в реконструкції народного господарства, про підсумки соціалістичного змагання, про підсумки походу за врожай та ін. Делегати цілком і повністю схвалили політичну лінію ЦК ЛКСМУ, висловили готовність виступити “проти всяких вагань, правого ухилу та решток контрреволюційного троцькізму”. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 16 червня; *Комуніст.* – 1929. – 9 червня.

2. Харків, м. Наркомат юстиції УСРР видав Інструкцію “Про організацію і порядок роботи товариських судів”. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 14 липня.

2, 4. Канев, м. Біля могили Т.Шевченка відбулися урочистості, пов'язані з відкриттям готелю для туристів, кількість яких перевищувала 2 тис. осіб щодня. *Комуніст.* – 1929. – 11 червня.

4. Харків, м. Колегія НКО УСРР ухвалила перетворити з 1929/30 р. Кафедру єврейської культури при ВУАН на Інститут єврейської культури та про відкриття з 1929/30 р. Інституту сходознавства. *Національні відносини в Україні у ХХ ст.* – К., 1994. – С.205.

12 червня (понеділок)

1, 4, 7. Харків, м. Опальний академік С.Єфремов записав у щоденнику свої враження про тенденційний характер виборів до Академії: „Усіх неказених кандидатів одразу одводять, починаючи паплюжити – самовпевнено, нахабно, ні з чим не рахуючись, дитячими, але всесильними тепер докорами. Найбільший аргумент – не ув'язався з радянським будівництвом або не бере участі в українському культурному процесі (!). Ніяких проти не береться на увагу [...]. Так розправилися з найдужчими кандидатами з наукового погляду, як Варнеке, Томпсон, Лук'яненко, навіть Кобилянська; Стефаник сам одкликав свою кандидатуру, а то б і йому така ж честь була б”. *Єфремов С.О.Щоденники, 1923-1929.* – С.773; *Рубльов О. Західноукраїнська інтелігенція у загальнонаціональних політичних та культурних процесах (1914-1939).* – К., 2004. – С.327.

1, 6. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову про утримання за власний рахунок у виправно-трудовах установах в'язнів, що належать до “класово-ворожих елементів”. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 28 червня.

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР затвердили Статут Державного банку Союзу РСР. Визначалися мета, порядок діяльності банку у сфері „регулювання грошового обігу та здійснення короткострокового кредитування промисловості, сільського господарства, торгівлі, транспорту та інших галузей господарства”. Статут мав розділи: Загальні положення; Капітали державного банку; Емісія банківських квитків; Операції державного банку; Звітність державного банку; Розподіл прибутків; Управління державним банком; Філіали державного банку. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – №38. – Ст.333.

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про підсобні промислові підприємства при науково-дослідних установах і вищих технічних учбових закладах і технікумах, підвідомчих народним комісаріатам Союзу РСР”. Містився дозвіл створювати у вищезазначених установах підсобні промислові підприємства – „виключно для безпосереднього обслуговування науково-дослідних установ чи учбових закладів”; ухвалено спрямовувати прибуток від діяльності таких господарств на формування спеціальних коштів установ, при яких ці господарства створюються. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – №39. – Ст.342.

3. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про фонди допомоги дітям наймитів та бідноти”. *Збірник законів і розпоряджень робітничо-селянського уряду України. – 1929. – № 16. – Ст.130.*

3. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про зміну й доповнення постанови “Про само обкладання людної на задоволення її громадських потреб”. *Збірник законів і розпоряджень робітничо-селянського уряду України. – 1929. – № 17. – Ст.139.*

3. Москва, м. Постановою ЦВК і РНК СРСР затверджено Статут Державного Банку Союзу РСР. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 38. – Ст.332–333.*

4. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про зміну уваги до артикулу 15 постанови “Про авторське право”. *Збірник законів і розпоряджень робітничо-селянського уряду України. – 1929. – № 15. – Ст.112.*

4. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про плату за навчання у державних учбових закладах”. *Збірник законів і розпоряджень робітничо-селянського уряду України. – 1929. – № 16. – Ст.121.*

4. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про увільнення Всеукраїнського робітничого кооперативного видавництва “Український робітник” від республіканських і місцевих податків та оплат”. *Збірник законів і розпоряджень робітничо-селянського уряду України. – 1929. – № 16. – Ст.125.*

6. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про фонди допомоги дітям наймитів та бідноти”. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 20 червня.*

10. Луганська окр. На шахті № 1 „Ізварино” Сорокінського рудоуправління сталася аварія: внаслідок простою недодало 13 тис. пуд. вугілля. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2987. – Арк.93-94; 2988. – Арк.121.*

14 червня (п’ятниця)

2. Харків, м. Рада спілки безвірників звернулася до населення з відозвою вступати до складу новостворюваного товариства “Живрас” та Спілки безвірників та всіма засобами боротися проти “нищення корисних рослин” під час “Зелених свят” 16 червня. *Комуніст. – 1929. – 14 червня.*

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про охорону авторських прав у союзних республіках”, відповідно до якої будь-яке із заснованих в одній із союзних республік товариств драматичних письменників і композиторів або інше товариство, що має на меті охорону авторських прав, наділялося правом відкривати на території СРСР відділення і агентства та вживати усіх заходів у напрямі забезпечення охорони прав своїх членів. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 40. – Ст.355.*

3. Москва, м. Постановою ЦВК і РНК СРСР затверджено Кодекс торгового мореплавання Союзу РСР. Документ мав наступні глави: Вводне положення; I. Про судно (а) про право під прапором Союзу РСР і про право власності на суда, б) про приписування судів до порту і про внесення їх до судового реєстру, в) про судові

документи, г) про відчуження і закладання судів; II. Про екіпаж судів; ІУ. Про морське перевезення у закордонному сполученні і в каботажі; У. Про договори морського перевезення (а) договір морського перевезення судів, б) договір фрахтування судна на час (тайм-чартер), в) договір морського перевезення пасажирів, г) про військові перевезення); VI. Про договір буксирування; VII. Про загальну і часткову аварію; УІІІ. Про відшкодування збитків від зіткнення судів; ІХ. Про винагороду за надання допомоги; Х. Про межі відповідальності судовласника; ХІ. Про привілейовані вимоги; ХІІ. Про договір морського страхування; ХІІІ. Про затримання судів; ХІV. Про строки давнини; Додатки: Про радіоустановки на судах морського торговельного флоту, що плавають під прапором Союзу РСР; Про судоводіїв і судових механіків морського торговельного флоту Союзу РСР; Про випадки і порядок тимчасової заборони капітанам, їх помічникам і механікам морського торговельного флоту Союзу РСР займати відповідні посади; Про державних морських лоцманів; Про портових лоцманів; Про реєстрацію договорів чертепартії і коносаментів; Про диспашерів, про порядок складання диспаш і про морські протести; Про майно, яке затонуло в морі. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 41. – Ст.365-366.*

4. Харків, м. Розпочався загальний перепис неписьменних, який мав проводитись на 49 дільницях. Протягом одного дня на 30 дільницях було зареєстровано 2789 неписьменних і 4282 малописьменних. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 13 червня.*

4, 6. Москва. ЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про охорону авторських прав у союзних республіках”. Проголошувалося право кожного із заснованих в одній із союзних республік товариств драматичних письменників і композиторів або іншого товариства, що має на меті охорону інтересів автора, створювати на терені усього СРСР відділення та агентства, мати упоноважених і чинити усі дії, необхідні для забезпечення та охорони прав своїх членів. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – №40. – Ст.355.*

8. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про порядок накладання арешта і звернення стягнення на майно, що належить іноземні державі”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – №39. – Ст.345.*

15 червня (субота)

1, 2. Харків, м. Секретаріат ВУЦВК затвердив рішення місцевих органів влади і “численні прохання трудящих мас” про закриття караїмської кінаси у Харкові, близько 10 синагог у Ніженській, Зінов’євській, Коростеньській, Конотопській, Могилівській, Тульчинській округах, великих синагог у Чернігові та Овручі, а також 15 сільських православних церков у ряді різних округ України. *Комуніст. – 1929. – 15 червня.*

1. Харків, м. ХІ Всеукраїнський з’їзд рад народних депутатів затвердив текст Конституції (Основного закону) УСРР. Конституція складалася з 82 статей, об’єднаних у

п'ять наступних розділів: 1. Загальні засади; 2. Організація радянської влади; 3. Про виборчі права; 4. Про бюджет УСРР; 5. Про герб, прапор і столицю УСРР. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 15 червня.*

17 червня (понеділок)

2. Харків, м. 16-21 червня відбулася I Всеукраїнська нарада робітничо-селянських кореспондентів (робсількорів), на якій були присутні 254 делегати, у тому числі “робкори” – 142, “сількори” – 84, “військкори” – 16, “студкоми” – 8 та ін. Нарада проходила під загальним гаслом “Завдання партії – завдання робсількорівської армії”. *Комуніст. – 1929. – 14 червня; Вісті ВУЦВК. – 1929. – 22 червня.*

4. Харків, м. Колегія НКО УСРР розглянула питання про склад аспірантури, визнавши за доцільне провести чистку від “соціально-чужих і академічно непридатних елементів”. За інформацією Колегії на той час в Україні налічувалося 1469 аспірантів, у тому числі 137 жінок. Соціальне обличчя аспірантського складу було таким: робітництво – 13%, селяни – 32,8%, службовці – 49,2%, інші – 5%. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 19 червня.*

10. Харків, м. Секретаріат ВУЦВК заслухав доповідь Урядової комісії про ситуацію у зв'язку з руйнівними наслідками повені в Дніпропетровську. Вирішено надати дотермінову допомогу Дніпропетровському окружному виконавчому комітету на подолання наслідків лиха. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 16 червня.*

19 червня (середа)

2. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про товариські суди і єднальні камери для розв'язання деяких кримінальних і цивільних справ”. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 19 червня.*

4. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про надання державним установам і підприємствам, профспілковим, кооперативним, громадським і науковим організаціям права демонструвати кінофільми науково-освітнього змісту”. *Збірник законів і розпоряджень робітничо-селянського уряду України. – 1929. – № 18. – Ст. 145.*

4, 7. Дмитрівка, с., нині Знаменського р-ну Кіровоградської обл. Народився Тимохін В.І. – український співак (тенор), народний артист УРСР (1965). У 1975 закінчив Київську консерваторію, з 1976 – її викладач, професор Національної музичної академії (1991); соліст Ленінградського театру опери та балету ім. С.А.Кірова (1952-56), Київського театру опери та балету (1956-78), Укрконцерту (1978-87); виконавець партій: Андрій („Запорожець за Дунаєм” Гулака-Артемовського), Андрій („Тарас Бульба” Лисенка), Олекса („Арсенал” Майбороди), Ленський („Свгеній Онегін” Чайковського), Лоенгрін (в однойменній опері Вагнера), Каварадоссі („Тоска” Пуччіні). *Мистецтво України: Біографічний довідник. – К., 1997. – С.581.*

20 червня (четвер)

1. Харків, м.; Київ, м. Пройшли урочистості у зв'язку з 5-ти річчям газети “Радянське село”.

1, 3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про заходи зміцнення колгоспної системи”. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1939. Том 1. Май 1927 – ноябрь 1929.* – М., 1999. – С.654-656.

1, 3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про надання Всесоюзній раді колгоспів права внесення проектів у законодавчі органи”. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1939. Том 1. Май 1927 – ноябрь 1929.* – М., 1999. – С.656-657.

21 червня (п'ятниця)

1. Харків, м. Президія ВУЦВК ухвалила створити на території Запорізької округи Ново-Златопольський єврейський національний район. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 21 червня.

1, 3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про заходи щодо зміцнення колгоспної системи”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – № 40. – Ст.359; *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1939. Том 1. Май 1927 – ноябрь 1929.* – М., 1999. – С.654-656.

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видано постанову “Про організацію хлібозаготівель і хлібопостачання у 1929-1930 році”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – № 44. – Ст.385.

3. Москва, м. Президія ЦВК СРСР видала постанову “Про організацію в союзних республіках комісії сприяння державному кредиту і ощадній справі”. Містилася настанова ЦВК союзних республік, у тому числі УСРР, створити вищезазначені комісії з метою „залучення нагромаджень населення Союзу РСР у справу індустріалізації народного господарства шляхом розвитку системи державних позик і ощадної справи”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – № 40. – Ст.360.

3. Харків, м. Голова ВРНГ УСРР Сухомлин повідомив про успішне вирішення Укрпапїртрестом проблеми вироблення целюлози з соломи. Вища рада народного господарства республіки визнала за доцільне прискорити справу будівництва в Україні паперово-целюлозного комбінату, розрахованого на переробку соломи. *Вісті ВУЦВК.* — 1929. – 21 червня.

22 червня (субота)

1. Запоріжжя, м. Президія ОВК ухвалила створити на Хортиці німецький національний район у складі 12 сілрад. В цей час у районі налічувалося 8 німецьких сілрад, які об'єднували близько 13 тис. німців. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 23 червня.

23 червня (неділя)

4, 7. Рожнів, с. Іван-Франківської обл. Народився Погребенник Ф.П. – український літературознавець, доктор філологічних наук (1981); у 1953 закінчив Чернівецький університет, з 1959 науковий співробітник Інституту літератури ім. Т.Шевченка НАН України; автор праць: „Іван Франко й музика” (1956), „Осип Маковей і народна творчість” (1958), „Наша думка, наша пісня” (1991); автор науково-популярних нарисів: „Чуєш, брате мій” (1988), „Ще не вмерла Україна” (1990), „Обозний марш Льва Лепкого” (1991), „Українські пісні-гімни” (1992) та ін; ініціював перевидання і написав післямову до історії української культури у 15 випусках (1992), редактор біо-бібліографічного довідника „Яків Струхманчук” (1994), лауреат Державної премії УРСР ім. Т.Шевченка (1988). *Мистецтво України: Біографічний довідник.* – К., 1997. – С.479.

25 червня (вівторок)

4. Москва, м. РНК СРСР видав постанову „Про організацію Всесоюзної академії сільськогосподарських наук імені В.І.Леніна”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – № 42. – Ст.376.

4. Харків, м. РНК УСРР видано постанову “Про відкриття денних робітничих факультетів” при Сталінському, Артемівському педагогічному технікумах, Інститутах народної освіти в Житомирі, Полтаві, Чернігові, Кам’янець-Подільському, Херсоні; Харківському ветеринарному інституті, сільськогосподарських технікумах – Білоцерківському, Полтавському, Новополтавському; Одеському технікумі млинарства, Рубежанському хімічному технікумі, Київському художньому інституті, Дніпропетровському медичному інституті, Луганському кооперативному технікумі. *Збірник законів і розпоряджень робітничо-селянського уряду України.* – 1929. – № 17. – Ст.143; *Культурне будівництво в Українській РСР. 1928 – червень 1941. Збірник документів і матеріалів.* – К., 1986. – С.81.

26 червня (середа)

1. Харків, м. Президія ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про чистку апарату державних органів, кооперативних і громадських організацій”. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 13 липня.

1, 4. Москва, м. ЦК ВКП(б) видав постанову „Про наукові кадри ВКП(б)”. Намічалася система заходів, спрямованих на поліпшення підготовки нових наукових кадрів, у тому числі з історії, у вищих та науково-дослідних інститутах. *50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967. Составители А.И.Алаторцева, Г.Д.Алексеева.* – М., 1971. – С.131.

2, 3, 6. Москва, м. Народний комісаріат фінансів СРСР повідомив про не отримання населенням виплат більше як 35 млн. руб., належних за виграші від реалізації різних позик. Причину такої ситуації Наркомфін вбачав у слабкій поінформованості населення. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 26 червня.

2, 3, 6. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про взаємне страхування кустарів і ремісників”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 42. – Ст.369.*

3, 6. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про об’єднання робіт у царині статистики праці”. Встановлено потребу об’єднання робіт в сфері статистики, виконувани Центральним статистичним управлінням Союзу РСР, Народним комісаріатом праці Союзу РСР та Всесоюзною центральною радою професійних союзів з покладанням цих робіт на Центральне, республіканські та місцеві об’єднані бюро статистики праці. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 47. – Ст.406.*

5. Риково, Артемівської окр. 26-27 червня відбулися сутички між прихильниками і противниками закриття церков. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2987. – Арк.103.*

27 червня (четвер)

1. Москва, м. ЦВК і РНК РСФРР видали постанову “Про розширення прав місцевих рад по сприянню виконанню державних завдань і планів”. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1939. Том 1. Май 1927 – ноябрь 1929. – М., 1999. – С.659-660.*

1, 3. Москва, м. Політбюро ЦК ВКП(б) розглянуло питання про хлібозаготівлі та хлібопостачання у 1929/1930 р. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1939. Том 1. Май 1927 – ноябрь 1929. – М., 1999. – С.658-659.*

28 червня (п’ятниця)

1, 3. Москва, м. Секретаріат ЦК ВКП(б) ухвалив мобілізувати “500 крупних відповідпрацівників для партроботи у сільських районах найбільш важливих хлібозаготівельних і сировинних округ”. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1939. Том 1. Май 1927 – ноябрь 1929. – М., 1999. – С.660-661.*

1, 4. Москва, м. Президія ЦВК СРСР затвердила Положення про Інститут К.Маркса і Ф.Енгельса при ЦВК СРСР. Визначалися склад (науково-дослідна частина, бібліотека, архів, музей, біо-біографічний і довідковий, редакційний відділи, управління справами), органи керівництва та управління, такі головні завдання Інституту: вивчення і сприяння вивченню марксизма; вивчення і сприяння вивченню історії міжнародного комуністичного руху; наукова пропаганда марксизму серед широких трудящих мас. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 42. – Ст.373; 50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967. Составители А.И.Алаторцева, Г.Д.Алексеева. – М., 1971. – С.131.*

1, 4. Москва, м. ЦК ВКП(б) затвердив директиву про створення єдиного партійного

архіву з відділеннями у 26 обласних і краєвих центрах Союзу РСР. *Пролетарская революция. – 1930. – № 5. – С.290; 50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967. Составители А.И.Алаторцева, Г.Д.Алексеева. – М., 1971. – С.131.*

3. Москва, м. РНК СРСР видав постанову “Про план осінньої посівної кампанії 1929 року”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 44. – Ст.386.*

4, 7. Донузлав, с., нині смт. Красногвардійське, Крим. Народився Болгарин І.Я. – російський і український кінодраматург, заслужений діяч мистецтв УРСР (1977). У 1954 р. закінчив ВДІК. Автор сценарію художнього телефільму „Ад’ютант його превосходительства” (1970, за власним романом). За його сценаріями (у співавторстві з В.Смирновим) на Київській кіностудії створено художні фільми: „Назад дороги немає” (1970), „Тачанка з Півдня”(1977), „Дума про Ковпака” (1973-1976, кінотрилогія), „Від Бугу до Вісли” (1980), „Секретний фарватер” (1986) та ін. Разом з В.Г.Ілленком за власними сценаріями здійснив постановки фільмів „Повернення Вероніки” (1964), „Над нами Південний Хрест” (1985). *Мистецтво України: Біографічний довідник. – К., 1997. – С.44.*

29 червня (субота)

1, 4, 7. Харків, м. Львівських науковців М.С.Возняка, Ф.М.Колессу, В.Г.Щурата обрано дійсними членами ВУАН за спеціальністю „Мова і література”; дійсним членом ВУАН було обрано також М.Яворського, який одразу ж обійняв кілька керівних посад у ній. *Рубльов О. Західноукраїнська інтелігенція у загальнонаціональних політичних та культурних процесах (1914-1939). – К., 2004. – С.144, 338.*

2, 3. Харків, м. Народний комісаріат торгівлі УСРР затвердив Статут Всеукраїнської державної торговельної контори експорту та імпорту „Держторг УСРР”. *Збірник законів та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. – 1929. – № 19. – Ст.95.*

2, 3, 6. Харків, м. Народний комісаріат внутрішніх справ УСРР затвердив „Типовий статут приватного житло-будівельного пайового товариства”. Визначалися предмет діяльності, склад фундаторів, права, обов’язки та район діяльності товариства; статутний капітал, паї і порядок їх розміщення; організаційні видатки, резервний та спеціальний капітали; права й обов’язки фундаторів товариства; органи товариства; спеціальні права та обов’язки пайовиків; звітність, розподіл зиску й видача дивідендів; припинення діяльності товариства. *Збірник законів та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. – 1929. – № 19. – Ст.94.*

3. Москва, м. РНК СРСР видав постанову “Про заходи для забезпечення безпеки робіт і оздоровлення умов праці у гірничій промисловості”. Містилося зобов’язання ВРНГ при проведенні плану розширення гірничих робіт та проектуванні нових шахт звернути особливу увагу на розробку практичних заходів безпеки, зокрема безпечної експлуатації механічного обладнання; організувати виробництво підземних газо-безпечних приладь, рятувальних апаратів; посилити нагляд з боку господарських органів за проведенням заходів по техніці безпеки. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических*

республік. – 1929. – № 44. – Ст.387.

3. Москва, м. РНК СРСР видав постанову “Про доповіді Народного комісаріата праці Союзу РСР про стан охорони праці і техніки безпеки у промисловості і на транспорті”. Містилося зобов’язання ВРНГ СРСР і Народному комісаріату шляхів сполучення провести необхідні організаційно-технічні заходи для ліквідації систематичних позаурочних робіт та інших порушень встановлених норм охорони праці у промисловості і на транспорті; забезпечити повне і своєчасне використання за призначенням коштів, виділених на охорону праці; виявити небезпечні і шкідливі для здоров’я людей внаслідок поганого технічного стану підприємства і цехи з тим, аби у ході реалізації п’ятирічного плану розвитку промисловості і транспорту їх закрити і т. ін. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 44. – Ст.388.*

4, 7. Авдіївка, с., нині м. Донецької обл. Народився Шеховцов І.А. – український архітектор, заслужений артист УРСР (1980). Закінчив Київський інженерно-будівельний інститут; автор споруд: автовокзал у Северодонецьку (1957), Хіміко-технологічний інститут у м.Рубіжному (1963-1967), обидва Луганської області; Будинок природи (1967-1971) та адміністративний будинок „Луганкоксвугілля” (1971-1982) у Луганську, краєзнавчий музей у м. Слов’яногорську Донецької області (1988). *Мистецтво України: Біографічний довідник. – К., 1997. – С.650.*

30 червня (неділя)

1, 2. Харків, м. Підписано договір про “соціалістичне змагання” між селянством Харківської і козаками Донської округів “за соціалістичну перебудову села”. *Комуніст. – 1929. – 4 липня.*

2, 6. УСРР. Почався розиграш тиражу нової позики на 1929 рік, випущеної у розмірі 50 млн. руб. Наркомат фінансів СРСР визначив рознарядку реалізації позики на Україні у 8 млн. руб. *Комуніст. – 1929. – 18 червня.*

8. УСРР. 30 червня – 2 липня в Україні перебувала французька кооперативна делегація. Зарубіжні гості мали змогу ознайомитися зі станом господарського і культурного будівництва республіки, відвідавши Дніпрельстан, Харків та Київ. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 18 червня.*

Червень

1, 4, 7. Харків, м С.Л.Рудницького обрали дійсним членом Всеукраїнської Академії наук. *Рубльов О. Західноукраїнська інтелігенція у загальнонаціональних політичних та культурних процесах (1914-1939). – К., 2004. – С.117.*

1 липня (понеділок)

2. Харків, м. Відбувся III пленум ВЦРПС, у центрі уваги якого стояло питання завдань профспілок у проведенні “чистки” радянського апарату. Загалом планувалося перевірити 600-650 тис. службовців, у тому числі 200 тис. працівників спілки

радторгслужбовців. *Комуніст.* – 1929. – 1 липня.

8. Київ, м. Прибула кооперативна делегація на чолі з головою Споживчих кооперативів Франції Е.Пуассон. Зарубіжні гості ознайомилися з роботою ряду кооперативних організацій, відвідали Кооперативний музей. Пізніше делегація відвідала також Харків, Дніпропетровськ, Запоріжжя. *Комуніст.* – 1929. – 1 липня.

2 липня (вівторок)

1, 2. Київ, м. 2-5 липня у приміщенні польського клубу відбувся Всеукраїнський з'їзд трудящих поляків. Присутні 200 делегатів. Делегати заслухали доповіді про міжнародний і внутрішній стан СРСР; про національну політику радянської влади, досягнення польських трудящих радянської України; про вибори делегатів на Варшавський з'їзд поляків та ін. *Комуніст.* – 1929. – 3, 4, 5 липня.

4. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про поліпшення умов навчання студентів вечірніх робітничих технікумів і вечірніх робітничих факультетів, що працюють на виробництві”. *Збірник законів і розпоряджень робітничо-селянського уряду України.* – 1929. – № 18. – Ст.150.

3 липня (середа)

2, 3. Харків, м. Відбувся пленум Всеукраїнського комітету сприяння Дніпрельстану. Обговорювалося питання прискорення будівництва нового Запоріжжя, кількість населення якого за попередніми прогнозами до 1933 р. мала зрости до 230 тис. осіб. *Комуніст.* – 1929. – 4 липня.

4. Москва, м. РНК СРСР видав постанову „Про заходи для забезпечення народного господарства кадрами інженерів”. Містилися настанови ВРНГ СРСР, урядам союзних республік вжити заходів для підвищення рівня кваліфікації інженерних кадрів, підготовки нових кадрів технічних спеціалістів, зокрема шляхом розгортання мережі відповідних курсів, відкриття нових вищих технічних навчальних закладів, збільшення вдвічі у 1929/1930 р. порівняно з 1928/1929 р. кількості аспірантів у вищих технічних навчальних закладах; асигнування у 1929/1930 р. на підготовку і перепідготовку кадрів інженерів 156, 5 млн. руб. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – № 43. – Ст.382.

4. Харків, м. При Всеукраїнській академії наук засновано нову кафедру художньої літератури. На керівництво кафедрою запрошені український поет П.Тичина і білоруський поет Я.Купала. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 3 липня.

4, 6. Харків, м. Президією ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про стипендії імені Н.К.Крупської”. *Збірник законів і розпоряджень робітничо-селянського уряду України.* – 1929. – № 18. – Ст.154.

4, 6. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про пенсійне забезпечення робітників освіти за вислугу років”. Встановлено право на отримання пенсії після 25 років праці для наступних категорій освітян: учителі шкіл першого ступеню і

перших чотирьох груп шкіл підвищеного типу; керівники хат-читалень, бібліотекарі, учителі нижчих сільськогосподарських шкіл, педагогічний персонал дитячих домів у сільській місцевості; учителі старших, починаючи з п'ятої, груп шкіл підвищеного типу (шкіл 2-го ступеню, семирічок), викладачі технікумів, професійно-технічних шкіл, навчально-виробничих майстерень, інструктори виробничого навчання технікумів, професійно-технічних шкіл та навчально-виробничих майстерень; бібліотекарі, педагогічний персонал дитячих домів у містах і поселеннях міського типу, дошкільних установ (дитячих садків, площадок), вчителі установ з ліквідації неписьменності (шкіл, курсів, груп), районні (ділянкові) інспектори народної освіти. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – №46. – Ст.396.*

4,7. Запорожець, с. Херсонської обл. Народився Суський Віктор Іванович – український архітектор. У 1957 закінчив Київський художній інститут; автор споруд: Палац спорту (1960), Будинок товариства „Знання” (1975), обидва у співавторстві, Будинок моделей одягу на вул. Шота Руставелі (1978), житлові будинки на вул. Кіквідзе №25, вул. Польовій 8-10, Ушинського №28 (1975-85), житловий район Північна Борщагівка (1985-95, у співавторстві) – все у Києві. *Мистецтво України: Біографічний довідник. – К., 1997. – С.571.*

10. Бердянськ, м. На Державному шкіряному заводі сталася аварія: при перекачці соків у дубильному чані отруїлося 8 робітників, три з них померли. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2988. – Арк.4.*

5 липня (п'ятниця)

1, 3. Москва, м. Президія ЦВК СРСР видала постанову „Звернення до селянства про утримання позики зміцнення селянського господарства”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 45. – Ст.391.*

1, 3. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У направило директивний лист ОПК про майбутню хлібозаготівельну кампанію. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.163. – Арк.125-129.*

3, 6. Москва, м. РНК СРСР видала постанову “Про заходи для поліпшення трудової дисципліни на підприємствах”. Встановлено порядок врахування рівня дисципліни працівниками при наданні житлових помешкань, а також при просуванні по службі на підприємстві; посилено відповідальність адміністрації за стан виробничого режиму і трудової дисципліни аж до права звільнення порушників з роботи; запропоновано республіканським урядам зобов'язати народні комісаріати праці і охорони здоров'я провести необхідні заходи по боротьбі з симуляцією тощо. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 46. – Ст.400.*

6 липня (субота)

1, 9. УСРР. Відбулися урочистості з нагоди 10-ї річниці ВЛКСМ. У столиці

України днем відбувся “зоряний пробіг фізкультурників”, а надвечір – “комсомольський карнавал”. *Комуніст.* – 1929. – 9 липня.

7 липня (неділя)

4, 7. Київ, м. Пішов з життя Пальмов Віктор Нікандрович – російський і український живописець. Закінчив у 1914 Московське училище живопису, скульптури та архітектури, у 1925-1929 – професор Київського художнього інституту. Автор творів: „Кузня” (1923), „Каменярі”, „Мати з дитиною”, „На селі” (1927), „1-е Травня” (1929). *Мистецтво України: Біографічний довідник.* – К., 1997. – С.225.

8 липня (понеділок)

8. Харків, м. Голова Всеукраїнського організаційного комітету для скликання Всеукраїнського з'їзду трудящих поляків повідомив про офіційну відмову Польщі видати візи делегації радянських поляків для участі у Варшавському конгресі. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 13 липня.

10. Одеса, м. У хімічній лабораторії заводу гумових виробів стався вибух, який спричинив пожежу: будівля лабораторії повністю згоріла, загинуло 12 осіб. *Вісті ВУЦВК.* – 10 липня; *ЦДАГО України.* – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2988. – Арк.121.

9 липня (вівторок)

9. Київ. Відбувся перший в СРСР Всеукраїнський зоряний кінний пробіг. Перше місце у змаганні здобула команда Харківщини, очолювана наркомом внутрішніх справ, головою ДПУ, товариства “Динамо” В.Балицьким і начальником прикордонних військ ДПУ Бистрих. Команда у складі 26 курсантів учбового прикордонного загону першою пододала дистанцію 1500 км. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 10 липня.

9. Харків, м. Стартував “великий мотоперебіг”, організований Вищою радою фізкультури, Харківським укравтодором та автоклубом за маршрутом Харків – Москва – Ленінград – Москва – Харків. Загальна довжина маршруту – більше 3 тис. км. У пробігу взяли участь 19 машин. *Комуніст.* – 1929. – 4, 14 липня.

10 липня (середа)

1, 3. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У надіслано директивний лист ОПК про підготовку до чергової хлібозаготівельної кампанії. *ЦДАГОУ.* – Ф.1. – Оп.6. – Спр.163. – Арк.125-129.

2. Москва, м. Президія ЦВК СРСР видала постанову “Про єдиний прапор цивільного повітряного флоту Союзу РСР”. У додатку до постанови затверджено опис прапора: червоний (або алий) прямокутний, розміром 150 x 75 см.; у середині прямокутника блакитний рівнобедрений трикутник з основою у древка розміром 32 см. та висотою 110 см.; у трикутнику в середині емблема – на фоні золотих серпа і молота червона зірка, оточена золотою каймою з сріблястим силуетом літака на зірці. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – №55. – Ст.515.

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про досвідно-показові округи”. Ухвалено провести у якості досвіду у п’яти округах реорганізацію округово-районної системи управління шляхом передачі значної частини функцій окружного апарату районним виконавчим комітетам, а виконуваних районним апаратом – сільським радам. Містилася настанова ЦВК РСФРР, УСРР, БСРР намітити для проведення досвіду по одній окрузі в Україні, Білорусії, Уральській і Центрально-Чорноземній областях та у Північно-Кавказькому краї. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 45. – Ст.389.*

4. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про податкові пільги для кіно-промисловості”. Встановлювався порядок звільнення усіх кінематографів при установах, промислових підприємствах, військових частинах, професійних та інших громадських організаціях від сплати усіх загальнодержавних та місцевих податків. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 48. – Ст.422.*

4, 7. Київ, м. Народилася Корнеєва Валентина Іванівна – український архітектор-реставратор. У 1955 р. закінчила Київський художній інститут. Автор реставраційних робіт: Кирилівської церкви (1967), бурси при Софіївському соборі (1975), церкви Різдва і аркади на Дальніх печерах Києво-Печерської лаври (1971-88), Андріївської церкви (1990), всі – у Києві, Успенського собору у Харкові (1986), монастиря кармелітів босих у Бердичеві (1989-90). *Мистецтво України: Біографічний довідник. – К., 1997. – С.318.*

5. Київ, м. Президія Київського ОВК затвердила клопотання учасників робітничої конференції про закриття Десятинної церкви та Володимирського собору у Києві. Також “за численними проханнями трудящих” вирішено закрити церкви у с.Тритівка Ржищевського району, у селах Гостолуччя та Старе Бориспільського району. *Комуніст. – 1929. – 12 липня.*

10. Одеса, м. Поховано жертв вибуху у Хіміко-фармацевтичній лабораторії Червоного Хреста. Рідним загиблих надано матеріальну допомогу. Причиною вибуху оголошено самозапалення бензину. Директора гумового відділу, де стався вибух, заарештовано і притягнуто до відповідальності. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 11 липня.*

11 липня (четвер)

2, 4. Харків, м. Наукова рада державного заповіднику “Чаплі” (колишня “Асканія-нова”) звернулася до Наркомату земельних справ УСРР з клопотанням переглянути постанову Колегії Наркомзему щодо передання частини території заповідника Українському радгоспному об’єднанню. Науковці звернули увагу на важливість збереження великої заповідної зони у Степу. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 11 липня.*

3. Харків, м. Президія Укравтодору УСРР звернулася до Вищої Ради народного господарства СРСР з пропозицією розпочати в Україні виробництва автомобілів типу “Форд”. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 11 липня.*

3. Москва, м. РНК СРСР затвердив „Тимчасові правила про застосування підсобної найманої праці у трудових селянських господарствах”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – № 46. – Ст.402.

10. Київська окр. Велика злива з градом знищила посіви на площі 10 тис. десятин у Бориспільському, на площі 3 тис. дес. – в Обухівському районах. *ЦДАГОУ.* – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2988. – Арк.26.

12 липня (п'ятниця)

1. Харків, м. ВУЦВК РНК УСРР видано постанову до 10-ти річного ювілею ЛКСМУ. *Комуніст.* – 1929. – 12 липня.

13 липня (субота)

1. Харків, м. 13-14 липня відбувся пленум ЛКСМУ, присвячений 10-ти річчю комсомольської організації України. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 9 липня.

4. Харків, м. Центральна Комісія національних меншин розглянула питання про видання підручників національними мовами. Констатуючи існування перешкод у справі підготовки освітньої літератури (нестача авторів, брак коштів та ін.), Комісія тим не менше визнала за потрібне протягом найближчого часу видати в Україні 114 назв підручників загальним накладом понад 1 млн. примірників, у тому числі 340 тис. – німецькою, 235 тис. – польською, 146 тис. – єврейською (на їдиш) мовами. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 14 липня.

4, 7. Кутрів, с. тепер Волинської обл. Народився Прокопович Борис Миронович – український режисер, народний артист УРСР (1977). У 1953 закінчив Харківський театральний інститут, відтоді – у Полтавському українському музично-драматичному театрі (з 1965 – головний режисер); здійснив постановки вистав: „Наталка Полтавка” М.Лисенка, „Вій” М.Кропивницького, „Нескорена полтавчанка П.Лубенського. Помер 19 лютого 1980 р. у Полтаві. *Мистецтво України: Біографічний довідник.* – К., 1997. – С.492.

4,7. Шульц, м. поблизу Відня. Пішов з життя Мандичевский Євсей– український і австрійський музикознавець, композитор, диригент, педагог, доктор музикознавства (1897); здобув музичну освіту у Чернівцях (у С.Воробкевича і А.Гржималі), потім – у Віденському університеті, професор Віденської консерваторії, дослідник творчості Й.Гайдна, Й.Брамса, Ф.Шуберта, редактор повного видання їхніх творів; автор 11 українських хорів (у тому числі „Ой, діброво” та „І день іде і ніч іде” на слова Т.Шевченка). Народився 17 серпня 1857 р. у с. Молодія, тепер Чернівецької обл. *Мистецтво України: Біографічний довідник.* – К., 1997. – С.395.

8. Харків, м. 13-14 липня у столиці УСРР перебувала офіційна делегація м.Гданськ на чолі з президентом сенату п. Заам. У ході візиту обговорювалися перспективи україно-польських економічних і культурних взаємин. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 13 липня.

10. Сталінська округа. На шахті № 5-6 Риківського шахтоуправління сталася

аварія: нанесено збитки у розмірі 25 тис. руб. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2988. – Арк.121.*

14 липня (неділя)

4, 7. Київ, м. При Всеукраїнській академії наук створено Кабінет у справі вивчення культурного й економічного стану національних меншостей на Україні. Керівником новоствореної установи обрано професора Рихліна. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 14 липня.*

4. Харків, м. Відбулися вибори до Всеукраїнської академії наук, яка поповнилася 34 новими академіками. У виборах взяли участь 134 наукові установи і організації, було висунуто 120 кандидатів по 10 циклах наук. Серед обраних академіків 5 працюють у галузі історії, 17 – мови і літератури, 13 – фізики і математики, 5 – хімії, 30 – біології та медицини, 17 – сільського господарства, 13 – техніки, 9 – геології, 4 – економіки, 7 – філософії і соціології. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 14 липня.*

16 липня (вівторок)

1. Могилів, с. Царичанського р-ну, Дніпропетровської окр. Пострілом у скроню вбито комсомольця Т. Волошина, який займався землевлаштуванням. ДПУ заарештувало 5 підозрюваних. *ЦДАГО України. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2988. – Арк.81.*

1. УСРР. У зв'язку з загостренням ситуації на Китайсько-Східній залізниці у містах України почалося проведення багатолюдних мітингів протесту під гаслом “Трудящі СРСР цілком схвалюють ноту наркома закордонних справ і вимагають від радянського уряду рішучих дій для захисту інтересів і гідності пролетарської держави”. В Харкові у мітингу “солідарності з китайською революцією” брало участь 200 тис. осіб. *Комуніст. – 1929. – 16, 17, 18, 19 липня.*

17 липня (середа)

1, 5. Харків, м. Секретаріат ВУЦВК “на чисельні прохання трудящих” затвердив рішення міської ради про закриття Каплунівської церкви і передачі її будівлі для організації культурно-освітньої установи. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 17 липня.*

1. Харків, м. Колегія НКО УСРР ухвалила рішення затвердити результати виборів 34 академіків Всеукраїнської академії наук, у тому числі Ігнатовського, М. Слабченка, М. Яворницького, Т. Возняка, Колессу, Я. Купала, П. Тичину, Щурата, Гольдмана, Кравчука, В. Задонського, Орлова, Палладіна, Любименка, Третьякова, Холодного, Богомольця, Вавилова, Леонтовича, Сапегіна, Соколовського, Опокова, Різниченка, Рудницького, Динника, Патона, Проскуру, Семковського, Скрипника, Юринця. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 17 липня.*

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про гарнцевий збір”. Встановлювався порядок обов'язкової оплати „у натуральній формі” (гарнцевий збір) за помол зерна та за переробку його у крупу, а також за переробку маслonaсіння усіма млинами, мукомольно-круп'яними, круп'яними і маслоробними підприємствами. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 47. – Ст. 409.*

18 липня (четвер)

4. Харків, м. Секретаріат ВУЦВК обговорив на своєму засіданні стан архівної справи в Україні. З доповіддю про діяльність Українського центрального архіву виступив Рубач, який поінформував про зберігання в архівосховищах 15600 окремих архівних фондів (близько 100 тис. лінійних метрів): 42% цих документів пройшли науково-технічну обробку і були придатними для використання, близько 20% були упорядковані, проте не описані, решта 37% залишалася зовсім невпорядкованою. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 17 липня.*

4, 7, 8. Харків, м. Українське акційно-філармонічне товариство “Укрфіл” отримало запрошення з Берліну щодо влаштування гастролей у Франкфурті та Кельні головного диригента Державного оперного театру, заслуженого артиста республіки Арнольда Мар гуляна. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 18 липня.*

2, 3, 6. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про заходи для посилення роботи виробничих нарад і використанню ініціативи робітників і службовців у справі поліпшення виробництва”. Містилися зобов’язання адміністраціям державних підприємств вести облік пропозицій виробничих нарад, окремих робітників і службовців; виплачувати авторам вдалим пропозицій 50% премії до і решту – після реалізації новаторської пропозиції; покласти на директорів підприємства особисту відповідальність за своєчасний розгляд раціоналізаторських пропозицій тощо. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 47. – Ст.415.*

19 липня (п’ятниця)

1. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У обговорило питання „про Міжнародний червоний день 1 серпня”. Ухвалено дати вказівку ОПК прикордонних округ УСРР організувати демонстрації у селах прикордоння під час традиційного відзначення 1 серпня „антивоєнного дня”. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.16. – Спр.7. – Арк.22.*

1. Москва, м. ПУ РСЧА видана директива № П4/7599 про участь армії у хлібозаготівлях у 1929 р. *Красная армия и коллективизация деревни в СССР (1928-1933 гг.). – Наполи / Napoli, 1996. – С.184-186.*

1, 3, 7. Москва, м. За дорученням Й.Сталіна членам і кандидатам у члени ЦК ВКП(б), бюро ЦК ВЛКСМ і членам Президії ЦКК розіслані листи комсомольця Платонова, котрий зустрічався і мав бесіди з М.Бухариним під час відпочинку в Теберді. Судячи по всьому, лист містив протест з приводу „некрасивих методів боротьби” з опозицією, зокрема М.Бухариним. *Советское руководство. Переписка. 1928–1941 гг. – М., 1999. – С.86.*

1, 4, 7. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У обговорило ідейно-політичне наповнення твору П.Ванченка „Оповідання про гніду кобилу”, опублікованого у журналу „Червоний шлях”: ухвалено конфіскувати не розпродані примірники № 3 часопису, оголосити догану члену редколегії І.Кулику, зробити зауваження усьому складу редакційного колективу, доручити Секретаріату ЦК КП(б)У переглянути склад редколегій усіх журналів „з точки зору їх забезпечення дійсно відповідальними редакторами”.
248

ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.163. – Арк.132.

3. Харків. Політбюро ЦК КП(б)У обговорило стан і найближчі перспективи машинобудівельної промисловості в Україні. Ухвалено погодитись з пропозицією НК РСІ СРСР про концентрацію паротягобудівництва на чотирьох великих підприємствах (Сормово, Коломна, ЛПЗ, ХПЗ) із забезпеченням при цьому „максимального використання системи кооперування”. ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.163. – Арк.131.

4,7. Київ, м. Народилася Зубченко Галина Олександрівна – український живописець-монументаліст. У 1950 р. закінчила Київський художній інститут (навчалась у педагога О.Шовкуненко). Автор творів: керамічні панно в кафе „Либідь” (у співавторстві, 1963), декоративна стіна у ресторані готелю „Дніпро” (у співавторстві, 1964), мозаїки в Інституті кибернетики НАН України (1971-1977, у співавторстві з чоловіком Г.Пришедьком), всі – у Києві; мозаїчне панно „Квітуча Україна” в крамниці „Київ” у Маріуполі (у співавторстві, 1967); вітражі – „Жнива”, „Урожай”, „Наука” (1980, Палац культури м.Лубни), „Весна”, „Літо”, „Осінь” (1989, Природничий музей НАН України, Київ); полотна – „У космічному оркестрі” (1990). „Княгиня Ярославна” (1991), „Лаврські дзвони” (1992), „Почаївська Божа мати” (1993) та ін. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упоряд.: А.В.Кудрицький, М.Г.Лабінський; За ред. А.В.Кудрицького. – К., 1997. – С.268.*

20 липня (субота)

2. Харків, м. Постановою президії ВУЦВК і РНК УСРР встановлено обов’язкову передплату державними установами офіційних органів друку. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 21 липня.*

4, 6. Харків, м. Президією ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про преміювання науково-дослідних робіт”. *Збірник законів і розпоряджень робітничо-селянського уряду України. – 1929. – № 19. – Ст.159.*

4. Харків, м. Міська рада ухвалила створити Театр української музикальної комедії замість російської оперети. “Російська оперета, – зазначалося в рішенні, – мала нездоровий ухил і обслуговувала переважно чужі нам елементи. Українська музична комедія повинна мати свого глядача – трудящого”. *Комуніст. – 1929. – 20 липня.*

4,7. Редьківка, с. тепер Чернігівської обл. Народився Процько Петро Миколайович – український хоровий диригент, заслужений діяч мистецтв УРСР (1967); у 1983-87 художній керівник і головний диригент українського народного хору Чернігівської філармонії. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядник: А.В.Кудрицький, М.Г.Лабінський; За ред. А.В.Кудрицького. – К., 1997. – С.494.*

21 липня (неділя)

1, 4. Київ, м. ДПУ заарештувало академіка С.О.Єфремова. *Шаповал Ю., Золотарьов В. Всеволод Балицький: особа, час, оточення. – К., 2002. – С.136; Шаповал Ю., Пристайко В., Золотарьов В. ЧК-ГПУ-НКВД в Україні: особи, факти, документи. – К., 1997. – С.41.*

22 липня (понеділок)

2, 3. Харків, м. Народний комісаріат торгівлі УСРР затвердив Статут харківського торговельного мішаного акційного товариства „Хаторг”. *Збірник законів та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. – 1929. – № 27. – Ст.127.*

24 липня (середа)

1. Москва, м. Постановою ЦВК і РНК СРСР затверджено Положення про Верховний суд СРСР і прокуратуру Верховного суду СРСР. Документ містив наступні два розділи, поділені на глави: I. Про Верховний Суд Союзу РСР: 1.Основні положення, 2.Про структуру Верховного Суду Союзу РСР, 3.Про пленум Верховного Суду Союзу РСР, 4.Про голову Верховного Суду Союзу РСР, 5.Про цивільно-судову і кримінально-судову колегію та про спеціальні судові присутствія Верховного Суду СРСР, 6. Про воєнну колегію Верховного Суду СРСР; II. Про прокуратуру Верховного суду Союзу РСР: 1. Основні положення, 2.Структура прокуратури Верховного Суду Союзу РСР, 3. Про права і обов’язки прокурора Верховного Суду Союзу РСР, 4. Про заступника і старших помічників прокурора Верховного Суду Союзу РСР. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – №49. – Ст.444-445.*

2, 3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про випуск 3-го державного внутрішнього займу індустріалізації народного господарства Союзу РСР”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – №49. – Ст.442.*

4. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про пільги для робітників і службовців, відряджених на робітничі факультети і до вищих шкіл”. *Збірник законів і розпоряджень робітничо-селянського уряду України. – 1929. – № 20. – Ст.169.*

25 липня (четвер)

3, 6. Москва, м. РНК СРСР видав постанову “Про фінансування сільської електрифікації”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 50. – Ст.455.*

7. Харків, м. Президія ВУЦВК затвердила рішення про звільнення Єфімова та призначення С.Канторовича на посаду народного комісара здоров’я УСРР. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 25 липня.*

10. Одеса, м. На фанерній фабриці тресту „Одесдерев” внаслідок технічної несправності котельного відділення сталася пожежа: цілком знищені котельня, машинне відділення, фанерний цех, сушка, їдальня; нанесені збитки у розмірі 81 тис. руб.; дирекцію підприємства притягнуто до кримінальної відповідальності *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2988. – Арк.36, 121.*

26 липня (п’ятниця)

1, 4. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У затвердило постанову Секретаріату ЦК КП(б)У „Про Інститут історії партії та Жовтневої революції”. Ухвалено реорганізувати

Істпарт ЦК КП(б)У в науково-дослідний інститут під назвою Інститут історії партії та Жовтневої революції на Україні при ЦК КП(б)У, затвердити проект його Статуту; містилася настанова ВУЦВК передбачити на утримання інституту асигнування у бюджеті УСРР 1929/1930 р. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.163. – Арк.134.*

2, 3. Харків, м. Народний комісаріат торгівлі УСРР затвердив Статут мішаного акційного товариства „Укрутильзбір”. Окреслювалися мета, порядок діяльності товариства з „проведення всіляких операцій щодо збору, скупки, переробки й продажу всіляких покидьків (ганчір’я, паперу, кісток, металів тощо)”; визначалися статутний капітал, акції, права і обов’язки їх власників, відповідальність фундаторів; регламентувалася діяльність органів управління та контролю; порядок звітності, розподілу зиску й видачі дивідендів, припинення діяльності товариства „Укрутильзбір”. *Збірник законів та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. – 1929. – № 19. – Ст.95.*

2. УСРР. Розпочалася реалізація Третьої позики індустріалізації, випущеної на суму 750 млн. руб. Кампанія „добровільної” реалізації позики серед населення почалася під гаслом, сформульованим Наркомфіном СРСР: „Жодного робітника й службовця, що не підписався на місячний заробіток і жодного селянського двора без облігацій!” *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 26 липня.*

4. УСРР. На екрани кінотеатрів вийшов фільм О.Довженка „Арсенал” (ВУФКУ, оператор Д.Демуцький; у головних ролях С.Свашенко, А.Бучма, М.Недемський, Н.Кубинський, Д.Ердман, О.Мерлотті, А.Євдаков). *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодні. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.376.*

9. Харків, м. 26-31 липня відбулися стрілецькі змагання, в яких взяли участь 128 спортсменів. Учасники змагань використовували дрібнокаліберні і трьохлінійні гвинтівки. Перемогу здобула команда Харкова, інші призові місця розділили між собою дніпропетровська, волинська і полтавська команди. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 2 серпня.*

10. Одеса, м. На Дністровській станції прорвало водопровідну трубу; техніки наклали „заплату” на місце прориву; запроваджено економний режим використання обладнання станції. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2988. – Арк.46-47.*

28 липня (неділя)

4. Боратин, м. Сокальського повіту. Місцевими мешканцями за участі „Комітету для вшанування пам’яті полеглих” насипано пам’ятник-курган на честь загиблих під час українсько-польської війни 1918-1919 рр. *Свобода. – 1929. – 18 серпня.*

4,7. Сміла, м. тепер Черкаської обл. Народився Довгань Володимир Захарович – український кінорежисер. Заслужений діяч мистецтв УРСР (1967). У 1959 р. закінчив ВДІК. Працював на Ялтинській кіностудії художніх фільмів, а з 1963 р. – на Київській кіностудії. Зняв фільми: „Три доби після безсмертя” (1963), „А тепер суди” (1966), „Сімнадцятий трансатлантичний” (1972), „Три гільзи від англійського карабіна” (1983). „Моя дорога” (1987). *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упоряд.: А.В.Кудрицький, М.Г.Лабінський; За ред. А.В.Кудрицького. – К., 1997. – С.213.*

29 липня (понеділок)

1, 3. Москва, м. ЦК ВКП(б) видав постанову „Про організаційно-партійну роботу у зв'язку з майбутньою новою хлібозаготівельною кампанією”. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1939. Том 1. Май 1927 – ноябрь 1929.* – М., 1999. – С.664-667.

4, 7. Анадоль, с. Донецької обл. Народився Харабет Ю.В. – український скульптор-медальєр, заслужений діяч мистецтв України (1993). У 1960 закінчив Ташкентський культурно-освітній технікум, 1966 – Всесоюзну вищу школу культури у Ленінграді; автор творів: медалі – пам'яті художника О.Ацманчука (1974), на честь 70-річчя народного артиста України Б.Сабурова (1982), 150-річчя А.Куїнджі (1991), 120-річчя Лесі Українки; „Почесна відзнака Президента України” (1992), серії медалей – „Микола Реріх”, „Федір Достоєвський”, „Тарас Шевченко” та ін. (1985-92). *Мистецтво України: Біографічний довідник.* – К., 1997. – С.613.

30 липня (вівторок)

1, 3. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У обговорило стан соціалістичного змагання в республіці і визнало його незадовільним. Констатовалося слабе керівництво соцмаганням, неконкретність ухвалюваних трудовими колективами договорів про змагання, формальне ставлення до нього; містилася настанова партійним, комсомольським, профспілковим організаціям вжити заходів для виправлення такої ситуації, зорієнтувати процес соцзмагання на досягнення „кращого господарювання у всіх галузях виробництва, кращої організації усіх процесів виробництва, здешевлення собівартості продукції, підвищення продуктивності праці, поліпшення якості випущеної продукції, ліквідації простоїв, прогулів, перебоїв у постачанні матеріалами, використання усіх можливостей всередині підприємств для поліпшення виробництва”. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.163. – Арк.152.*

1, 8. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У затвердило кошторис витрат „на зарубіжну роботу” в 1929/1930 р. у розмірі 257840 доларів. Ухвалено звернутися до ЦК ВКП(б) з проханням передбачити виділення з союзного фонду потрібної суми у валюті. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.16. – Спр.7. – Арк.28-48.*

4. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У затвердило бюджет преси УСРР на 1929/1930 р. у розмірі 4 млн. 600 тис. руб. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.163. – Арк.146.*

4. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про заходи по ліквідації неписьменності серед дорослої трудящої людності УСРР”. *Збірник законів і розпоряджень робітничо-селянського уряду України.* – 1929. – № 18. – Ст.151.

31 липня (середа)

2, 6. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про податкові пільги для клубів робітників і службовців”. Встановлено порядок поширення на клуби робітників і службовців усіх податкових пільг, що ними користуються профспілки. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – №49. – Ст.447.

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про зміну постанови Центрального Виконавчого Комітету і Ради Народних Комісарів Союзу РСР від 24 серпня 1927 року про самообкладання населення”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 51. – Ст.461.*

Липень

1, 3. СРСР. До колгоспів вступили 4% селянських господарств країни. *Конквест Р. Жнива скорботи. Радянська колективізація і голодомор. – К., 1993. – С.126.*

2. Луганськ, м. Колектив паровозо будівельного заводу виступив з ініціативою виконати п'ятирічку за чотири роки. *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодні. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.376.*

1 серпня (четвер)

1, 2. УСРР. У різних містах республіки відбулися численні заходи, приурочені до Міжнародного антивоєнного дня. У Харкові в антивоєнній демонстрації взяли участь щонайменше 250 тис. осіб; в Одесі учасники зборів студентів і професорів ІНО ухвалили резолюцію, що таврувала „зрадників-троцькістів”, а також рішення розпочати збір коштів на будівництво літака „Студент Революції”, 100 студентів Одеського інституту народного господарства оголосили себе мобілізованими до лав РСЧА на випадок війни; у Лубнах пройшли антивоєнний мітинг за участі більше 100 тис. осіб, військовий похід; на Бердянщині працівники сільськогосподарської артілі „Городня праця” Нововасилівського меліоративного товариства звернулися до колгоспників республіки з призовом розпочати збір коштів на будівництво аероплану „Колгоспівець України”. *Комуніст. – 1929. – 2, 4 серпня.*

4,7. Харків, м. Народилася Рапай (Маркіш) Ольга Перецівна – український скульптор; у 1956 закінчила Київський художній інститут (у М.Гельмана); автор творів: композиції-рель'єфи на Будинку торгівлі (1967), інтер'єри у Республіканській бібліотеці для дітей (1980), Інституті фізіології ім. Богомольця (1982), Інституті ботаніки ім. М.Холодного (1984), Будинку художніх колективів на бульварі Т.Шевченка №50/52 (1987), крамниці „Взуття” на Подолі (1989), всі – у Києві; мала скульптура – цикли: біблійні, міфологічні, театральні, циркові, українські фольклорні мотиви (1990-96). *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядник: А.В.Кудрицький, М.Г.Лабінський; За ред. А.В.Кудрицького. – К., 1997. – С.500.*

2 серпня (п'ятниця)

1. Харків, м. ЦКК КП(б)У підбила підсумки „чистки” керівного складу окружних партійних органів: виключено з партії 1,3%, накладені партстягнення – на 4,2% загальної кількості перевірених. Загальний стан окружних партійних кадрів характеризувався, як здоровий. *Комуніст. – 1929. – 2 серпня.*

1, 7. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про перейменування

м. Троцька у м. Красногвардійськ та Троцького району Ленінградської області у район Красногвардійський”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 51. – Ст. 470.*

2. Москва, м. РПО СРСР видала постанову “Про перспективи розвитку кольорової металопромисловості”. Зокрема, ВРНГ Союзу РСР доручалося організувати науково-дослідницький інститут кольорових металів на основі існуючого Інституту металургії кольорових металів і прикладної мінералогії з поступовим виключенням з цього інституту робіт по будівельних матеріалах. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 56. – Ст. 526.*

3. Харків, м. Відбулося засідання Укравтодору, на якому було ухвалене рішення завести у 1929-30 р. до України 7500 нових автомобілів різних типів, у тому числі 1560 легкових, 400 мотоциклетів та вантажні машини. Більшість з автомобілів мали бути складені на радянських заводах із автозапчастин “Форда”. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 2 серпня.*

6. Харків, м. РНК УСРР доручив наркомату фінансів УСРР надати пільги по прибутковому податку заслуженим діячам науки, техніки і мистецтва із світовим ім’ям та звільнити від прибуткового податку по сумі зарплати основний кадр наукових працівників, відомих у межах Радянського Союзу. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 2 серпня.*

3 серпня (неділя)

6. Харків, м. Скликані збори робітництва заводу “Серп і Молот”, під час яких представники НК РСІ доповіли про результати раптової перевірки кооперативних магазинів міста та заходи, вжиті по відношенню порушників правил торгівлі. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 31 липня.*

4 серпня (неділя)

1. Томаківка, с. Іченського р-ну Ніжинської окр. Проти ночі з 4 на 5 серпня поранено секретаря сільради Олексієнко. *ЦДАГО України. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2988. – Арк.82.*

5. Київ, м. Завершено роботи по перетворенню Києво-Печерської Лаври на Всеукраїнське музейне містечко, головне призначення якого – бути центром антирелігійної пропаганди в республіці. Перед наркоматом внутрішніх справ УСРР порушене клопотання про негайне виселення з території містечка осіб духовного життя, які до цього часу в ньому проживають. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 4 серпня.*

5. Харків, м. Голоvbюро Євсекцій ЦК КП(б)У підбиті підсумки весняної антирелігійної кампанії: констатувалася успішність проведення у пасхальні дні „антирелігійного культурного походу”; наголошувалося на особливо позитивній ролі у цьому єврейських письменників, помітній ролі вчительства і піонерів; вказувалося на такі недоліки у проведенні кампанії: відсутність систематичної антирелігійної роботи в ряді округ євсекцій Союзу безбожників; брак антрелігійної літератури; нестача кадрів фахових пропагандистів; слабка участь в антирелігійній роботі ланок ЛКСМУ; визначалася система заходів для виправлення усіх цих недоліків.

Коммунистическая власть против религии Моисея. Документы 1920-1937 и 1945-1953 гг. Вып.2. – Винница, 2005. – С.120-123.

8. Харків, м. Прибула делегація департаменту хліборобства США, яка прибула до СРСР для ознайомлення з радянським досвідом вивчення кормових рослин. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 4 серпня.*

5 серпня (понеділок)

1. УСРР. Відбувся Всеукраїнський радіомітинг-переклик, присвячений підготовці проведення Всеукраїнського піонерського зльоту. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 6 серпня.*

4. Харків, м. На засіданні секретаріату ВУЦВК затверджено Інструкцію про організацію і діяльність груп допомоги ліквідації неписьменності при сільських, міських і селищних радах. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 6 серпня.*

10. Артемівська окр. На шахті № 4 „Карбоніт” Лисичанського рудоуправління сталася аварія: затоплено ствол шахти. *ЦДАГО України. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2988. – Арк.121.*

6 серпня (вівторок)

1. УСРР. У зв'язку з примусовою реалізацією облігацій III позики індустріалізації серед робітників рудника ім.Карла Лібкнехта спостерігалися вияви масового незадоволення, зокрема у формі “контрреволюційних розмов”: “Що це – індійська колонія? З робітниками як хочуть, так і поступають”, “Цього і при капіталістах не було”. *ЦДАГО України. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2993. – Арк.54.*

1, 2. Харків, м. Президія Центрального комітету незаможних селян на своєму засіданні розглянула питання про слабкий темп зростання громадських організацій на селі. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 6 серпня.*

2, 3. Харків, м. Президія ВРНГ УСРР затвердила Статут державного промислового тресту „Укртекстильтрест”. Окреслювалися мета, порядок діяльності тресту з „виробництва і збуту прядивно-джутового виробу, металевих канатів, мартенівського дроту та цвяхів і вовняних приводних пасів”; визначалися статутний капітал, акції, права та обов'язки їх утримувачів, відповідальність фундаторів, органи управління та контролю, порядок звітності, припинення діяльності; наводився перелік виробничих підприємств тресту: Перший державний канатний завод ім.Петровського, Перший державний вовномийний завод ім. Д.Мануїльського у м.Нова-Баварія Південних залізниць; Державна джутова фабрика ім.Хворостина, Другий державний канатний завод ім. 3 липня 1918 р. у м. Одесі; Донецька державна фабрика пасів ім.К.Ворошилова у м.Луганське. *Збірник законів та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. – 1929. – № 23. – Ст.109.*

4, 7. Пчела, с. тепер Брянської області, Росія. Народився Тимошин Валентин Петрович – російський і український режисер, народний артист УРСР (1979); у 1956 закінчив Київський театральний інститут, головний режисер Київського російського драматичного театру (1961-66), Луганського російського драматичного театру (1963-83), Луганського українського музично-драматичного театру (1983-89); режисер-постановник

вистав: „Інтерв'ю в Буенос-Айресі” Г.Боровика (1976), „Молода гвардія” за О. Фадєєвим (1984), „За двома зайцями” М.Старицького, „Шельменко-денщик” Г.Квітки-Основ'яненко (обидва 1989). *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядник: А.В.Кудрицький, М.Г.Лабінський; За ред. А.В.Кудрицького.* – К., 1997. – С.581.

6. Харків, м. Колегією Народного комісаріату здоров'я УСРР ухвалене рішення про організацію в Одесі Всеукраїнського інституту народного харчування, передбачивши в ньому відділи експериментальний, харчової хімії, гігієни харчування. Дослідники Інституту спрямовуватимуться у напрямі опрацювання цілої низки питань, пов'язаних з раціоналізацією харчування. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 6 серпня.

7 серпня (середа)

1. Маріупольська округа. У зв'язку із затримкою виплати зарплатні на цегляних заводах № 1 та № 2 Селікаттресту відбувся страйк, в якому взяли участь 150 робітників. *ЦДАГО України.* – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2988. – Арк.94.

1, 3. Харків, м. ВУЦВК і РНК затверджено Закон “Про самооподаткування людинності для задоволення її громадських потреб” у 1929-1930 р. *Збірник законів і розпоряджень робітничо-селянського уряду України.* – 1929. – № 21. – Ст.173.

1, 3. Москва, м. ОДПУ видано циркуляр про хлібозаготівельну кампанію. *Трагедія советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1939. Том 1. Май 1927 – ноябрь 1929.* – М., 1999. – С.677-679.

1, 4. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про новий латинизований алфавіт народів арабської писемності Союзу РСР”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – № 51. – Ст.477.

3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про об'єднання гідрологічної і метеорологічної служби Союзу РСР”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – № 51. – Ст.468.

3. Москва, м. РНК СРСР видав постанову “Про участь державних, кооперативних і належних змішаним акціонерним товариствам підприємств у витратах з будівництва, ремонту та утримання доріг місцевого значення”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – № 50. – Ст.457.

4. Харків, м. Президією ВУЦВК видано постанову “Про утворення Інституту по історії партії та Жовтневої революції”. До складу Інституту передано Всеукраїнський інститут революції та Центральний архів. *ЦДАВО України.* – Ф.1, оп.5, Спр.59, арк.110; *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 11 серпня.

6. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про пенсійне забезпечення викладачів вищих шкіл та робітничих факультетів, а також наукових робітників”. *Збірник законів і розпоряджень робітничо-селянського уряду України.* – 1929. – № 27. – Ст.204.

6. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про включення Воєнно-санітарного управління Робітничо-селянської Червоної армії до складу Народного

комісарата у військових і морських справах”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 51. – Ст.467.*

4. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про фонди кінофікації”. Визнана потреба організації спеціальних фондів кінофікації у розпорядженні центральних виконавчих комітетів союзних республік. Передбачено спрямовувати на створення таких фондів наступні кошти: чистий прибуток від усіх видів кіноустановок, половину чистого прибутку від окремих чи групових кіносеансів, асигнування по державному та місцевому бюджетам, спеціальні асигнування професійних, кооперативних і громадських організацій, внески від добровільних зборів і відрахувань, позики у порядку довготермінового банківського кредитування, відсотки на капітали, що складають фонди кінофікації. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – №69. – Ст.641.*

8. Сталіно, м. З Ростова прибула американська торгово-промислова делегація у складі 73 осіб. Зарубіжні гості відвідали Сталінський завод, побували у Макіївці, Рудченково, цікавилися “п’ятирічним планом побудови соціалізму”. *ЦДАГО України. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2988. – Арк.62.*

8 серпня (четвер)

3. Москва, м. ЦК ВКП(б) увалено постанову про роботу Південсталі. *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодні. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.376.*

4. Харків, м. Секретаріат ВУЦВК звернувся до всіх окружних виконавчих комітетів з призовом звернути увагу на стан пам’ятників старовини, розташованих у межах їх територій. Місцеві органи влади зобов’язувались попередньо погоджувати з відповідними структурами НКО УСРР усі питання, стосовну руйнування чи перепланування старих будівель на предмет з’ясування їх можливої історичної цінності. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 8 серпня.*

4,7. Польща. Народився Сухорський Андрій Петрович – український різьбяр по дереву, заслужений майстер народної творчості УРСР (1984); автор творів: „Лемко-різьбяр” (1979), погруддя Т.Шевченко (1980), „Козак-Мамай” (1981, 1991), „Переселення лемків” (1985), „На ярмарок” (1988), „Лемко везе дрова” (1990), „Козак на коні” (1992), „Чабан” (1993), „Різдво” (1994), „Козак з дівчиною”(1995). *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядник: А.В.Кудрицький, М.Г.Лабінський; За ред. А.В.Кудрицького. – К., 1997. – С.572.*

4. Київ, м. Театр ім. Франка провів успішні гастролі у Харкові, Сумах, Дніпропетровську. Найбільшим успіхом користувалася постановка “Швейка”. У Дніпропетровську актори театру зіграли цю п’єсу 12 разів. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 8 серпня.*

9 серпня (п'ятниця)

1. Москва, м. Постановою президії ЦВК СРСР внесено уточнення назви наступних населених пунктів УСРР: с.Борисів перейменоване на с.Борисів-Шепетівське, м.Вороніж на Вороніж-Глухівський, с.Городище Лубенської округи на Городище-Лубенське, с.Городище Луганської округи на Городище-Луганське, с.Городище Старобільської округи на Городище-Старобільське, м.Городок на Городок-Проскурівський, м.Дмитрівськ на Дмитрівськ-Сталінський, м.Кам'янка на Кам'янку-Шевченківську, с.Кам'янку Запорізької округи на Кам'янку-Дніпровську, с.Корсунь Артемівської округи на Корсунь-Артемівське, м.Люксембург на Люксембург-Український, с.Могилів на Могилів-Дніпровський, с.Озери на Озери-Кременчуцькі, с.Пришиб на Пришиб-Мелітопольський, м.Рогачев на Рогачев-Волинський, с.Рудня Волинської округи на Рудню-Волинську, с.Славгород Дніпропетровської округи на Славгород-Південний, с.Ялту на Ялту-Донецьку. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 53. – Ст.495.*

1. Москва, м. Постановою ЦВК і РНК СРСР затверджено Положення про раду по раціоналізації харчування. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 52. – Ст.485.*

2. Харків, м. Наркомат праці УСРР видав постанову “Про день індустріалізації”, який надалі мав відзначатися 2 вересня. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 15 серпня.*

3. Харків, м. V пленум Вищої Ради Народного Господарства УСРР затвердив контрольні цифри розвитку української промисловості на 1929-1930 р. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 28 липня.*

5. Харків, м. Секретаріат ВУЦВК затвердив рішення Київської міської ради про закриття “за чисельними проханнями трудящих” Володимирського собору в Києві та організацію в його приміщенні Всеукраїнського антирелігійного музею. *Комуніст. – 1929. – 9 серпня.*

8. Харків, м. Прибула група американських туристів у кількості 85 осіб – переважно представників галузей важкої промисловості, які подорожували по СРСР. За-рубіжні гості відвідали також Дніпрельстан. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 9 серпня.*

10 серпня (субота)

1. Харків, м. Преса поінформувала про хід перевиборів рад в Україні, зокрема про позбавлення права голоса 89611 (5,7%), у тому числі в місті – 9,8%, у селищах – 11,6%, селах – 4,5% загальної кількості виборців. *Комуніст. – 1929. – 10 серпня.*

1, 3, 7. Москва, м. А.П. Розенгольц написав лист Г.К. Орджонікідзе, в якому висловлював свої міркування у зв'язку з „шкідницькими справами” – великій кількості справ про „шкідницькі організації”, сфабриковані ОДПУ після „Шахтинської справи”. Автор, зокрема, обурювався з приводу того, що „надзвичайно поширеним є невіра господарників у шкідництво, думка, що ДПУ перебільшує, роздуває, будує звинувачення без достатніх підстав”. Причинами такого „неправильної поведінки” комуністів Розенгольц вбачав „а) у тому, що частина наших господарників занадто

сжилася і зблизилася з колом спеціалістів, у зв'язку з цим притупилося почуття класової пильності та б) у тому, що надзвичайно великим є комчванство, самовпевненість та бюрократичне бажання представити усе в гарному світлі, інших заспокоїти, та й себе не хвилювати". *Советское руководство. Переписка. 1928–1941 гг.* – М., 1999. – С.91–95.

3. Харків, м. Народний комісаріат фінансів УСРР повідомив про реалізацію по 24 округах УСРР III позики індустріалізації на суму 45 млн. руб. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 14 серпня.

4,7. Умань, м. Черкаської обл. Народилась Годованюк Олена Марківна – український архітектор, 1957 закінчила Київський інженерно-будівельний інститут, кандидат архітектури (1972); автор робіт: реставрація архітектурної пам'ятки 18 ст. „Шляхетського дому” (1962) і в'їздної вежі (1965-75) Верхнього замку в Луцьку, Луцької башти в м. Острозі (1963-70); Часової вежі Києво-Печерської Лаври (1970-76); брала участь в дослідженні і реставрації комплексу Троїцького монастиря в Межиріччі Рівненської області (1972-78); автор монографії „Монументальна архітектура Волині” (1979), публікацій з питань охорони пам'яток архітектури. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А.В.Кудрицький, М.Г.Лабінський; За ред. А.В.Кудрицького.* – К., 1997. – С.159.

11 серпня (неділя)

3. Харків, м. Торговельний відділ Всеукраїнської кооперативної спілки на своєму засіданні констатував незадовільний темп ввезення промислових товарів до хлібозаготівельних районів. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 11 серпня.

7. Харків, м. Президія ВУЦВК поповнила Всеукраїнський переселенський комітет введенням до його складу Фесенка (представник ЦКНС), Меламедовського (Наркомат фінансів), Колманова (Уповноважений Наркомату шляхів сполучення СРСР при уряді УСРР), Владимірова. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 11 серпня.

13 серпня (вівторок)

1, 8. Харків, Полтава, м. З Москви до столиці УСРР прибула делегація робітників і селян Польщі, Західної України і Західної Білорусії, споряджена як відповідь на офіційну заборону участі поляків з СРСР у проведенні з'їзду закордонних поляків у Варшаві. Після перебування у Харкові делегація попрямувала до Полтави, де відвідала фабрику „Бекон”, місцеву сільськогосподарську станцію, комуна ім.Благодієва. *Комуніст.* – 1929. – 13, 14 серпня.

3. Москва, м. РПО СРСР видала постанову „По доповіді Народного комісаріата Робітничо-селянської інспекції Союзу РСР про обслідування шахтного будівництва у кам'яновугільній промисловості”. Констатувався незадовільний стан справ: недостатня організаційна і технічна готовність кам'яновугільної промисловості до розгортання такого будівництва; незавершення відбору діючих шахт, придатних для капітального переобладнання; незабезпеченість шахтного будівництва розвіданими

запасами вугілля; незавершеність виділення ділянок для закладання нових шахт; нерозроленість програм геолого-розвідувальних робіт на найближчі роки; незабезпеченість геолого-розвідувальних робіт буровим обладнанням; нерозробленість питань постачання шахт гірничим і механічним обладнанням; незавершеність п'ятирічного плану капітального будівництва у кам'яновугільній промисловості. Містилися настанови ВРНГ СРСР стосовно виправлення складної ситуації. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 52. – Ст.487.*

3, 6. Москва, м. Постановою ЦВК і РНК СРСР затверджено Положення про раду з раціоналізації харчування. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 52. – Ст.485.*

6. Харків, м. Президія ВУЦВК затвердила контрольні цифри витрат на медичне обслуговування застрахованих громадян УСРР у 1929-1930 р. Наркомату здоров'я України з державного бюджету було виділено 41600 тис. руб., в середньому 22 руб, 85 коп. на особу. Встановлено поділ округ на групи. У привілейованому положенні перебували застраховані мешканці округ першої групи – Артемівської, Сталінської, Луганської, Криворізької, Харківської, Дніпропетровської, де на кожного застрахованого мешканця було передбачено 32 руб, 37 коп. Одеська, Київська, Миколаївська, Маріупольська округи були віднесені до другої категорії, решта – до третьої. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 13 серпня.*

8. Харків, м. Прибула робітниче-селянська делегація представників Польщі, Західної України та Західної Білорусії, спеціально запрошена в СРСР для ознайомлення з життям радянських поляків. Делегація також відвідала Київ. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 14 серпня.*

10. Артемівська окр. На шахті Калинінська № 1 Горлівського рудоуправління сталася аварія: завалено верхній штрек шахти, роботу пропинено на три тижні. *ЦДАГО України. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2988. – Арк.121.*

15 серпня (четвер)

1. Харків, м. Делегація у складі 1050 піонерів вирушила до Москви для участі у роботі Всесоюзного піонерського з'їзду. *Комуніст. – 1929. – 14 серпня.*

1, 3. УСРР. Преса повідомила про розгортання на підприємствах республіки “соціалістичного змагання”: у Зінов'євській окрузі на заводі “Червона зоря” змаганням охоплено 1091 робітників, об'єднані у 74 “ударні бригади”. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 16 серпня.*

1, 3. Москва, м. Політбюро ЦК ВКП(б) видана постанова „Про хлібозаготівлі”. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927–1939. Том 1. Май 1927 – ноябрь 1929. – М., 1999. – С.679.*

3, 6. Москва, м. РНК СРСР видав постанову „Про виробництво вантажно-розвантажувальних та викупних операцій у неробочі дні та в позаурочний час”.

Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 52. – Ст.486.

16 серпня (п'ятниця)

1. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову „Про участь рад і виконавчих комітетів у кампанії перевиборів делегатських зборів”. Містилися вказівки ЦВК союзних республік, у тому числі УСРР, вжити усіх заходів для втягнення у кампанію трудящих жінок, „спрямувати зросту їх активність на вирішення основних завдань радянської влади зі здійснення швидкого темпу індустріалізації країни, соціалістичного переустрою села, розвитку культурного будівництва та подолання залишків старого побуту”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 51. – Ст.471.*

2, 3, 6. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У обговорило питання про розмір відрахувань на місцеві потреби від реалізації Третьої позики індустріалізації: ухвалено збільшити до 30% розмір відрахувань для Донбаських округ – Запорізької, Криворізької, Дніпропетровської, Харківської, до 20% – для Одеської, Київської, Маріупольської округ. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.165. – Арк.3.*

8. Москва, м. Постановою ЦВК і РНК СРСР перервані дипломатичні, консульські, торгівельні та інші відносини між СРСР і Китаєм. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 54. – Ст.499.*

8. Харків, м. З Києва приїхав ветеран Паризької комуни Г.Інар, візит якого до СРСР було організовано МОДР. На честь революціонера влаштовано великий мітинг трудящих. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 16 серпня.*

17 серпня (субота)

1. Сталінська окр. На шахті № 30 Рутченського рудоуправління обвалився головний штрек, що призвело до загибелі 12 шахтарів. *ЦДАГО України. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2993. – Арк.53.*

1, 2. Харків, м. Центральна комісія національних меншин при ВУЦВК ухвалила рішення скликати конференцію трудящих циган. Актуальними були названі проблеми, пов'язані з організацією економічної і культурної роботи серед циган, притягнення їх до виробничої праці, зокрема на землі. ЦКНМ також підвела підсумки обслідування болгарського Карлівського району на Мелітопольщині, відзначивши, зокрема, недостатність розвитку комнезамівських організацій. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 16 серпня.*

18 серпня (неділя)

4,7. Краснодар, м. Народився Алексеєнко Борис Васильович – український композитор, у 1958 закінчив Київську консерваторію (клас К.Данькевича); автор творів

„Маша-розтелєпа” (1971), музичної комедії „Солов’ї співають весною” (1966), „Чіполліно” за Дж.Родарі (1969); поеми для симфонічного оркестру – „Данко” (1958), „Людина” (п’ять новел на вірші Е.Межелайтєса, 1966), для хору а капєла „Вечір” (слова В.Сосюри), „Земля співає” (слова О.Довгого), „Молитва” (1989-94, цикл на канонічні тексти), „Пісні без слів” (1988-1994), цикл для естрадного оркестру). *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А.В.Кудрицький, М.Г.Лабінський; За ред. А.В.Кудрицького. – К., 1997. – С.14.*

8. Москва, м. Наркомат іноземних справ СРСР через німецького посла надіслав телеграму мукденському і нансенському уряду з вимогою вжити заходів для роззброєння загонів білогвардійців у районі Далекосхідної залізниці. *Комуніст. – 1929. – 20 серпня.*

10. Галичина. Пронеслися зливи і град “величиною у куряче яйце”, внаслідок чого різко на кілька метрів підвищився рівень води у річках, спричинивши загибель людей та значні матеріальні втрати. *Свобода. – 1929. – 18 серпня.*

19 серпня (понеділок)

1, 7. Москва, м. О.М. Ярославський написав лист Г.К. Орджонікідзе, в якому, зокрема, повідомляв про свої зусилля щодо „перетягування” впливових опозиціонерів-троцькістів (Радека, Смирнова та ін.) на бік партійної більшості, про ефективність такої тактики дій (лише слідом за Радеком від опозиції відійшло близько 600 партійців). Автор також наполягав на подальших репресіях проти самого Л.Д. Троцького. „Троцького треба ізолювати політично іще більше, – писав він. – щоб він не мав ніяких „кадрів” навіть серед вчорашніх своїх прибічників”. *Советское руководство. Переписка. 1928–1941 гг. – М., 1999. – С.95–97.*

20 серпня (вівторок)

1. Дніпропетровськ, Кременчук, м. Преса повідомила про активну підтримку трудящими кампанії поширення ІІІ позики індустріалізації: у Кременчузі населення підписалося на купівлю облігацій у розмірі 11,5 млн. руб., у тому числі на селі – 400 тис. руб.; у Дніпропетровській окрузі сума підписки сягнула 8 млн. руб. *Комуніст. – 1929. – 20 серпня.*

4, 7. Яблунівка, с. (тепер Польща). Народилася БайкоДаниїла Яківна – українська співачка член вокального тріо сестер-Байко; у 1958 р. закінчила Львівську консерваторію, спільно з сестрами Марією і Ніною виступала з 1953 (солістка Львівської філармонії), у 1969-84 працювала викладачем Львівського педагогічного училища; до репертуару співачки входили українські народні пісні, твори вітчизняних і зарубіжних композиторів. Лауреат державної премії УРСР ім. Т.Г.Шевченка (1976). *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А.В.Кудрицький, М.Г.Лабінський; За ред. А.В.Кудрицького. – К., 1997. – С.36.*

10. Артемівська окр. На електростанції Краматорського металургійного заводу сталася пожежа. *ЦДАГО України. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2988. – Арк.121.*

21 серпня (середа)

1, 3. Москва, м. ОДПУ видано циркуляр „Про заходи щодо посилення хлібозаготівель”. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1939. Том 1. Май 1927 – ноябрь 1929. – М., 1999. – С.680-681.*

1, 3. Луганськ, м. Преса повідомила про „наскок легкої кавалерії КСМ” на копальню „Центральна” Першотравневої рудні з метою перевірки стану робітничої дисципліни. Виявлені чисельні випадки сну робітників під час нічної зміни, і як наслідок цього – недовиконання встановленого плану видобування вугілля. *Комуніст. – 1929. – 22 серпня.*

3, 6. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У обговорило питання про черги за продуктами харчування. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.165. – Арк.10.*

3, 6. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У обговорило питання про порядок постачання села промисловими товарами. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.165. – Арк.14.*

10. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У заслухало інформацію про пожежу на Краматорському заводі. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.165. – Арк.9.*

22 серпня (четвер)

1, 3. Риково, м. Артемівської окр. На металургійному заводі спецоргани зафіксували негативне ставлення працівників до кампанії поширення позики індустріалізації (з 2725 робітників на купівлю облігацій підписалися лише 1135), поширення „контрреволюційних розмов”: „Треба спочатку встановити тверді ціни на ринку та поліпшити постачання – тоді ми будемо допомагати державі”. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2988. – Арк.142.*

1, 6, 7. Харків, м. Відбулося об’єднане засідання Політбюро ЦК КП(б)У і Президії ЦК КП(б)У. Учасники обговорили „справу А.І.Буценка” (звинувачення члена Харківського ОПК, голови Харківського ОВК у пиятиці, хуліганстві та згвалтуванні Л.А.Бірман-Беккер на дачі ВУЦВК у Чугуєві 22 липня 1929 р.). Ухвалено оголошити А.Буценку строгу догану з попередженням, зняти з відповідальної роботи на два роки, внести на пленум ЦК і ЦКК пропозицію про виведення Буценка зі складу ЦКК. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.16. – Спр.7. – Арк.72.*

2, 9. Харків, м. З харківського аеродрому товариства “Укрповітрошлях” вилетів аероплан “Червона Україна” по маршруту Харків – Москва – Курган (Сибір) – Красноярськ – Іркутськ – Харків. Політ організовано ТСО Авіахім СРСР разом з “Укрповітрошляхом”. *Комуніст. – 1929. – 16 серпня.*

2. Харків, м. Народний комісаріат фінансів УСРР повідомив про хід передплати трудящими України II позики індустріалізації. Станом на 20 серпня у республіці було реалізовано позики на 85 млн. руб., що становило 86% планових завдань Нарком фін, однак, констатував, що на селі купівля облігацій позики не набула масового характеру. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 22 серпня.*

4. Москва, м. Президія ВРНГ СРСР ухвалила створити в УСРР Науково-дослідний інститут економіки й організації промисловості. *Комуніст.* – 1929. – 22 серпня.

5. Харків, м. Секретаріат ВУЦВК “за чисельними проханнями трудящих” затвердив рішення зачинити в Україні 23 церкви, синагоги та молитовні, передавши їх будівлі культурно-освітнім установам. Ліквідації підлягали церкви с.Фрунзе при ст.Коростень, с.Писарів на Полтавщині, с.Борисовці на Мелітопольщині, с.Павликівці на Проскурівщині, с.Довжик на Сумщині. У Харкові зачинялися Ново-Троїцька, Кирило-Мефодієвська церкви, у Києві – Церква Різдва Богородиці. Це ж стосувалося синагог м.Черняхів на Волині, Нової Праги на Зінов’євщині, Сміли, Золотоноші на Шевченківщині, м.Тростянець на Тульчинщині та ін. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 22 серпня.

10. Сімферополь, ст. На ділянці залізничної лінії Каракіят – Сімферополь – Альмалівень пройшла велика злива з градом „у пташине яйце”: розмиті залізничні колії на шляху від ст.Сімферополь на північ і на південь на 926-му, 292-му, 934-му, 935 кілометрах; залізничний рух припинено. *ЦДАГО України.* – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2988. – Арк.114.

24 серпня (субота)

1, 3. УСРР. Преса повідомила про хід реалізації III позики індустріалізації. Станом на 20 серпня загальна сума підписки трудящими республіки досягла 85 млн. руб. (56% встановленого плану). Найбільшу активність у кампанії продемонструвала Прилуччина, зібравши 2225 тис. руб. (101% плану), найнижчим рівень активності виявився на Коростенщині, яка виконала усього 13% встановленого плану. *Комуніст.* – 1929. – 24 серпня.

1, 3, 6. Харків, м. Преса повідомила про масові випадки порушення трудової дисципліни працівниками заводу сільськогосподарських машин „Серп і молот”: протягом першого кварталу встановлено 5521 „чоловікоднів” прогулів з неповажних причин, а також 16365 – внаслідок перебування на лікарняному. *Комуніст.* – 1929. – 24 серпня.

1, 8. Одеса, м. Прибула делегація робітників і селян Польщі, Західної України і Західної Білорусії. В урочистях на честь гостей взяли участь 12 тис. робітників підприємств та установ міста. *Комуніст.* – 1929. – 25 серпня.

1, 8. Луганське, м. Американська робітничка делегація відвідала Брянські рудні, Алчевський завод. Гості висловили своє захоплення успіхами СРСР та невдоволення з приводу гноблення робітництва в Америці. *Комуніст.* – 1929. – 25 серпня.

7, 10. Сочі, м. Загинув Я.Ф.Фабріціус: аероплан “Укрповітрошляху”, на якому помічник командувача Кавказької Червоної армії повертався з Сочі до Туапсе, потерпів аварію. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 27 серпня.

25 серпня (неділя)

1. Київ, м. За ведення антирадянської агітації, зокрема поширення чуток про наближення війни і розмов про тимчасовість радянської влади Київський окружний суд приговорив “колишніх поміщиків” – мешканців с. Михайлівці Марченка та Рудника 264

відповідно на 2 та 1,6 років ув'язнення. Обидва селянина також на три роки позбавлялися громадянських прав, а після відбуття покарання мали бути виселені на три роки за межі Київської округи. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 25 серпня.*

4, 7. Браниця, с. Чернігівської області. Народився Навроцький Василь Миколайович – український живописець, народний художник України (1994); автор творів: „Садок вишневий коло хати. Браниця” (1965), „Ранок і селі Браниця” (1968), „Портрет дружини” (1974), „Україно моя, Україно” (1978), „Шлях у рідне село” (1980), „Місячна ніч” (1983), „І на оновленій землі враг не буде супостата” (1987), „Портрет актриси Ади Роговцевої” (1988), „Портрет онука Сашка” (1994). *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А.В.Кудрицький, М.Г.Лабінський; За ред. А.В.Кудрицького. – К., 1997. – С.429.*

9. Харків, м. Відбувся футбольним матч харківського “Металіста” з австрійською командою. Перемогли австрійці з рахунком 1 : 0. Цього ж дня у столиці України відбувся матч між збірними Австрії і України. На стадіоні були присутні 12-13 тис. болільників. Матч завершився з рахунком 4 : 1 на користь української збірної. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 27, 29 серпня.*

26 серпня (понеділок)

1, 3. Криворізька округа. На Чубаревському рудоуправлінні спеціорганами встановлені „контрреволюційні розмови” з приводу кампанії поширення позики індустріалізації: „Навіщо нам підписуватися на 3 позику, коли у ЦРК нічого не відпускають. Комуністам дають і мануфактуру, і цукор у першу чергу, а нам в останню. Нехай самі комуністи і підписуються”. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2988. – Арк.148.*

3. Москва, м. РНК СРСР видала постанову “Про перехід на безперервне виробництво у підприємствах та установах Союзу РСР”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 54. – Ст.502.*

27 серпня (вівторок)

1. Москва, м. Завершив роботу Всесоюзний піонерський зліт. *Комуніст. – 1929. – 27 серпня.*

1, 2. Москва, м. Політбюро ЦК ВКП(б) ухвалило постанову на доповідь ЦК КП(б)У про висування жінок на керівну роботу. Констатувалися недоліки в роботі української парторганізації – низький відсоток жінок-робітниць, комсомолок, українок серед керівництва партійних органів. Містилися вимоги щодо виправлення такої ситуації, зокрема запропоновано у 1930 р. направити 10 жінок на керівні посади в центральному партапараті республіки. *Комуніст. – 1929. – 28 серпня.*

2, 3. Харків, м. Президія ВРНГ УСРР затвердила Статут Українського державного промислового тресту „Укртрemas”. Окреслювалися мета, порядок діяльності треста з „виробництва та збуту металевих виробів, а саме: емальованого посуду, молочарського цільнотянутого посуду, залізопрокатних виробів, ваг, крицевих канатів,

рур, ланцюгів, топорів та різних інструментів, цвяхів, болтів, гайок, терпугів, різних замків, залізних коробок для укупорки, дроту тощо”; визначалися статутний капітал, права та обов’язки управління, порядок керівництва виробничими підприємствами тресту, порядок звітності, ревізії, припинення діяльності тресту. *Збірник законів та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. – 1929. – № 22. – Ст.103.*

2. УСРР. У частинах Української військової округи відбулися урочистості з нагоди 10-ти річного ювілею 45-ї Волинської стрілецької дивізії. Вітальні телеграми бійцям з’єднання надійшли від ЦК КП(б)У, першого командира дивізії Уншлихта, ряду громадських організацій і трудових колективів. *Червона армія. – 1929. – 31 серпня.*

3, 4. Харків, м. Постановою РНК УСРР затверджено Статут Українського науково-дослідного інституту споруджень при Вищій Раді Народного Господарства УСРР. *Збірник законів і розпоряджень робітничо-селянського уряду України. – 1929. – № 21. – Ст.178.*

2. Харків, м. РНК УСРР видано постанову про утворення і витрати фондів фінансування місцевого шляхового будівництва. Встановлено правило відрахування на потреби ремонту і будівництва шляхів 25% місцевих податків, зібраних за провезення вантажів. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 6 вересня.*

28 серпня (середа)

1. Москва, м. ОДПУ видано циркулярне розпорядження місцевим підрозділам щодо виявлення і вживання оперативних заходів у напрямі припинення діяльності приватника на хлібному ринку. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1939. Том 1. Май 1929 – Ноябрь 1929. – М., 1999. – С.691.*

1. Луганська окр. На шахті Сокологоровка Первомайського рудоуправління на позику індустріалізації підписалося 51 робітник на суму 5 тис. руб. За спущеними згори планами мали підписатися 600 осіб на суму 27 тис. руб. ДПУ констатувало такі “нездорові розмови” серед шахтарів: “У дірявий мішок скільки не клади, усе-одно нічого не буде. Віддайте облігації II займу, тоді підпишемося на III”. *ЦДАГО України. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2988. – Арк.142.*

1. Харків, м. Підбиті підсумки чистки Харківської міської організації КП(б)У. Перевірені 1097 осіб, з них 138 – виключено зі складу партії, 248 – отримали партійну догану. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 28 серпня.*

1, 2. Харків, м. Відбувся розширений пленум Центральної комісії національних меншин, учасники якого заслухали доповіді про чергові завдання роботи серед національних меншин, про соціалістичне змагання серед нацменшостей, про результати обслідування стану переведення органів юстиції на національну мову. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 28 серпня.*

5. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про проведення у 1929-1930 р. всесоюзного перепису установ охорони здоров’я та медичного персоналу”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – №56. – Ст.522.*

29 серпня (четвер)

1, 5. Харків, м. Секретаріат ВУЦВК затвердив рішення окружних виконкомів “на чисельні прохання трудящих” щодо закриття 19 церков і синагог, зокрема в Кременчуцькій окрузі – Миколаївську церкву у м. Глобин; у Тульчинській – колишній Бернадський монастир на хуторі Зелений Гай Бернадського району; у Білоцерківській – синагогу “Кльойз”; у Бердичівській – синагогу в м. Янушполь і м. Любар; у Кам’янецькій – синагогу “Тешель № 2” у м. Зіньков; у Ніженській – Спасо-Преображенську церкву у с. Іван-Город Плисковецького району; у Шевченківській – синагогу “Старий Кльойз” у м. Корсунь; у Мелітопольській – Успенську церкву в Мелітополі; у Харківській – недобудований Собор у Богодухові; Собор у м. Ізюм; у Конопольській – синагогу на ст. Конотоп; у Запорізькій – церкву у с. Кічкас, а також менонітський молитовний будинок; у Зінов’євській – Миколаївську церкву у с. Великі Кам’яниці. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 28 серпня.*

1, 3. Москва, м. Політбюро ЦК ВКП(б) видано постанову „Про хід хлібозаготівель і проведення директив Політбюро”. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1939. Том 1. Май 1929 – Ноябрь 1929. – М., 1999. – С. 691-692.*

30 серпня (п’ятниця)

1. Харків, м. В урочистій обстановці відбувся дев’ятий випуск курсантів Школи Червоних старшин ім. ВУЦВК. 77 молодих командирів вітали представники президії Харківського ОВК, міськради, профспілок, а також робітнича делегація, що спеціально прибула зі Сталіно. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 30 серпня, 1 вересня.*

3. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У обговорило доповідну записку Комітету у справах друку про розподіл союзного фонду на будівництво та переустаткування поліграфічної промисловості. Учасники засідання дійшли висновку про те, що виділення Україні із союзного фонду у розмірі 16 млн. руб. лише 800 тис. руб. „ні в якій мірі не враховує навіть самих крайніх потреб української поліграфічної промисловості”; ухвалено просити ЦК ВКП(б) виділити УСРР 3,2 млн. руб. для будівництва і капітального ремонту поліграфічних підприємств республіки та ще 1,8 млн. руб. – для закупівлі імпортного устаткування. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.165. – Арк.19.*

7. Харків, м. Президією ВУЦВК введено до складу РНК голову ради профспілок України Чувиріна. Також схвалене рішення звільнити Новикова з посади Уповноваженого наркомату пошт і телеграфів СРСР при РНК УСРР та тимчасово призначити на цю посаду Юріка. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 31 серпня.*

31 серпня (субота)

5. Мурованні Курилівці, м. Могилів-Подільської окр. Окружний адміністративний відділ ухвалив закрити синагогу „Малий безгамедриш” під приводом „порушення” релігійною громадою порядку користування культовим майном. В оприлюдненій „Об’яві” повідомлялося: „За утайку майна релігійною громадою при молитовні

„Малий безгамедиш” та використання молитовні не по призначенню, неоплати страховки та неремонтування молитовні, внаслідок чого технічний стан молитовні став незадовільний, що з’являється порушенням договору з боку релігійної громади в цілому, Могилів-Подільський окрадмінвіддів постановив: розірвати з цією релігійною громадою угоду на користування культуовим майном та молитовнею, п’ятидесятку релігійної громади ліквідувати, а молитовню опечатати...” *Коммунистическая власть против религии Моисея. Документы 1920-1937 и 1945-1953 гг. Вып.2. – Винница, 2005. – С.123-125.*

Серпень

1. УСРР. Зафіксовано 116 терористичних актів проти сільської влади та активістів. *ЦДАГО України. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2994. – Арк.147.*

4,7. Рига, м. Пішов з життя Арабажин Костянтин Іванович (народився 21 грудня 1865 (2.1. 1866) в м. Канів, тепер Черкаської області) – український і російський літературознавець, письменник, театральний критик. Закінчив Київський університет. Автор брошури „Гоголь як драматург”, кількох портретних та критичних нарисів, зокрема про Т.Шевченка. Написав комедію „Поперед спитай, а тоді й хайся” (1885). *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упоряд.: А.В.Кудрицький, М.Г.Лабінський; За ред. А.В.Кудрицького. – К., 1997. – С.24.*

6. Харків, м. Торговельна група НК РСІ у складі 140 осіб провела “раптовий наскок” на кооперативні крамниці міста з метою перевірки їх роботи. Виявлені чисельні порушення. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 31 липня.*

1 вересня (неділя)

1. Одеса, м. На джутовій фабриці 1850 робітників залишилися поза кампанії реалізації III позики індустріалізації. ДПУ констатувало прояви масового незадоволення серед робітників: “... Примушують підписуватися на місячний заробіток, а на що ми житимемо, коли вираховують і за вугілля, і за картоплю...” *ЦДАГО України. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2988. – Арк.143.*

2. Харків, м. Відкрито перші Всеукраїнські курси по підготовці пожежників. Набрано 40 курсантів, яким належало навчатися два роки. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 4 вересня.*

3. Москва, м. Наркомат фінансів СРСР повідомив про реалізацію в республіці позики індустріалізації на 120 млн. руб. (близько 82% попереднього плану НКФ СРСР і близько 75% плану НКФ УСРР). На селі продано облігацій на 17 млн. руб. (40,3% плану). *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 5 вересня.*

3 вересня (вівторок)

8. УСРР. 3-5 вересня в республіці перебувала робітнича делегація металургійно-гірничих підприємств Швеції у складі 31 особи. Зарубіжні гості ознайомилися з життям столиці України, а також ряду металургійних підприємств Донбасу, Криворіжжя. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 4 вересня.*

4 вересня (середа)

3. Харків, м. РНК УСРР затвердив рішення асигнувати 2 млн. 150 тис. руб. (понад 1 млн. руб. з бюджету українського уряду та 1 млн. – з загальносоюзного) на розбудову нового Запоріжжя. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 4 вересня.

3. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У обговорило стан хлібозаготівель і визнало його незадовільним. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.165. – Арк.22-25.*

2. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про забезпечення родин військовослужбовців, призваних у кадри Робітничо-Селянської Червоної армії та у перемінний склад територіальних частин Робітничо-Селянської Червоної армії”. Встановлено категорії осіб – членів сім’ї військовослужбовців, на які поширюються пільги у вигляді щомісячний грошових виплат. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – № 57. – Ст.530.

3, 6. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про передачу трестами загальносоюзного значення у Донецькому басейні та Криворіжжі радам робітничих поселень земельних ділянок, житлових будинків та комунальних підприємств”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик.* – 1929. – № 60. – Ст.551.

8. Харків, м. 4-5 вересня у столиці УСРР перебувала делегація англійських кооператорів. Зарубіжні гості ознайомилися з роботою ряду українських кооперативних організацій, станом кредитування та капітального будівництва в УСРР. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 6 вересня.

10. Харків, м. Під час проведення ремонтних робіт обвалилася стеля у приміщенні театру “Березіль”. Кілька робітників постраждали. Для з’ясування причин, виявлення та покарання винуватців аварії створена урядова комісія. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 5 вересня; *Комуніст.* – 5 вересня.

5 вересня (четвер)

1, 3. Москва, м. Політбюро ЦК ВКП(б) видано директиву „Усім парторганізаціям хлібозаготівельних районів”. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1939. Том 1. Май 1929 – Ноябрь 1929.* – М., 1999. – С.692-693.

1, 3. Москва, м. ЦК ВКП(б) надіслав лист ЦК КП(б)У за підписом В.Молотова. Містилася настанова щодо посилення темпу хлібозаготівель у республіці, зокрема підвищення питомої ваги пшениці і жита. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1939. Том 1. Май 1927 – ноябрь 1929.* – М., 1999. – С.693.

1, 4, 7. Харків, м. Преса оприлюднила допис М.І.Яворського „Про мої помилки в концепції історії України”. *Комуніст.* – 1929. – 5 вересня.

2. УСРР. У промислових центрах республіки організовано приймальні комісії для перевірки “соціально-класового обличчя” кандидатів для вступу у військові школи.

Встановлено норми відбору майбутніх курсантів: члени ВКП(б) – 20%, робітництво – 60%, селяни-бідняки та баграцтво – щонайменше 50%. *Комуніст.* – 1929. – 5 вересня.

2. Харків, м. Преса повідомила про відкриття у місті перших „кіосків Наркомпоштелю” для надання безкоштовних і платних довідок (адреси громадян, номери телефонів приватних осіб та організацій, відомості про тариф поштово-телеграфних послуг, рух транспорту тощо). *Комуніст.* – 1929. – 5 вересня.

6 вересня (п'ятниця)

1. Москва, м. ЦК ВКП(б) видав постанову про підсумки вербування робітників та регулювання зростання партії протягом першого кварталу 1929 р. Констатувалися успіхи і недоліки парторганізацій, зокрема містилася критика Сталінського ОКП за „кампанійщину”: під час „ленінських днів” до партії вступило три чверті з 3129 усіх прийнятих у першому кварталі 1928 р. робітників. *Комуніст.* – 1929. – 6 вересня.

1. Могилів-Подільська окр. Підведені підсумки „чистки” окружної організації КП(б)У: виключено з партії 12,8% її загальної кількості. *Комуніст.* – 1929. – 6 вересня.

1, 2. Харків, м. ЦКНС звернувся до низових комітетів взяти найактивнішу участь у кампанії призову молоді 1907 року народження до РСЧА, закликаючи не пропускати у військо „жодного куркуля”, „жодного непмана”, „жодного куркульського приший-хвоста”. *Червона армія.* – 1929. – 6 вересня.

4. Харків, м. Управління науки НКО УСРР звернулося до Бюро вивчення продуктивних сил України при Держплані УСРР з доповідною запискою про роботу наукових установ республіки. Вказувалося на успішну роботу 16 науково-дослідних інститутів, 84 науково-дослідних кафедр, 19 музеїв, 5 наукових бібліотек, 6 обсерваторій, 2 ботанічних садів, Української книжкової палати. *Культурне будівництво в Українській РСР. 1928 – червень 1941. Збірник документів і матеріалів.* – К., 1986. – С.81-82.

7 вересня (субота)

10. Львів, м. У день відкриття щорічних Торгів Вихідних (ярмарків) у різних районах міста пролунали чотири вибухи, які призвели до пожеж і поранення людей. Польська поліція провела арешти серед українців, підозрюваних у вчиненні терористичних актів. *Свобода.* – 1929. – 15 серпня.

8 вересня (неділя)

1. Харків, м. Відбулися святкування у зв'язку з підготовкою до призову молоді на військову службу: у Профспілковому саду у контексті „Дня призовника” скликано мітинг, організовано народні гуляння. Гаслом призовної кампанії проголошено „Жодного синка непмана, глитає, поповича у Червоній армії!” *Комуніст.* – 1929. – 10 вересня.

2. Стрий, м. Урочисто проведено Свято українських хліборобів, організаторами якого виступили повітовий Союз „Кооператив” та філія „Сільського господаря”. *Свобода.* – 1929. – 29 вересня.

9 вересня (понеділок)

1, 7, 8. Москва, м. Політбюро ЦК ВКП(б) обговорило питання про Г.Чичеріна. Ухвалено „вважати потрібним повернення т.Чичеріна в СРСР”. *РДАСПІ. – Ф.17. – Оп.162. – Спр.7. – Арк.150-151. Публ.: Советское руководство. Переписка. 1928–1941 гг. – М., 1999. – С.100-101.*

4, 7. Київ, м. Пішов з життя Мосін Олександр Григорович (народився 4 (16) жовтня 1871, с. Шестірна, нині Дніпропетровської області) – український співак (тенор), заслужений артист республіки (1928); у 1897 закінчив Московську консерваторію, співав на оперних сценах Петербурга, Києва, Москви та ін., соліст Харківського (1925-26), Київського (1926-29, водночас і Одеського) театрів опери та балету; виконавець партій: Микола („Різдвяна ніч” М.Лисенка), Вакула („Ніч перед Різдвом” М.Римського-Корсакова), Князь („Русалка” О.Даргомижського), Отелло („Отелло” Дж.Верді). *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А.В.Кудрицький, М.Г.Лабінський; За ред. А.В.Кудрицького. – К., 1997. – С.423.*

10. Харків, м. Президія ВЦРПС обговорила питання про епідемію черевного тифу у Донбасі. Констатувалися різке зростання кількості хворих, причини такого стану: житлова криза, погане і неякісне водопостачання, неякісне громадське харчування, проблеми з медичним обслуговуванням тощо. Повідомлялося про виділення урядом 1 млн. руб. на боротьбу з епідемією. *Комуніст. – 1929. – 10 вересня.*

10 вересня (вівторок)

1. Харків, м. Наркомат внутрішніх справ УСРР і Наркомат юстиції УСРР видали інструкцію „Які сільради провадять трус і виймання”. *Збірник законів та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. – 1929. – № 19. – Ст.91.*

1. Харків, м. Наркомат юстиції УСРР видав інструкцію „Як райвиконкоми й сільради повинні вчиняти розсліди в справах про зловмисний неплатіж єдиного сільськогосподарського податку”. *Збірник законів та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. – 1929. – № 19. – Ст.93.*

1, 4. Харків, м. Опубліковано Заяву представників об’єднань літературних організацій ВУСПП “Молодняк”, “Нова генерація”, “Плуг”, “Західна Україна” із тавруванням як “попутників” російських письменників Пильняка і Замятіна. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 11 вересня.*

2. Харків, м. Секретаріат ВУЦВК затвердив рішення щодо перейменування Вільшанського району Шевченківської округи на район ім. Петровського. Також затверджено постанову Шевченківського ОВК про перейменування с.Кирилівка на Шевченкове. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 10 вересня.*

3. Харків, м. Наркомат фінансів УСРР повідомив про реалізацію в УСРР III позики індустріалізації на 145 млн. руб. (100 % союзного плану). У селі було продано облігацій на 29-30 млн. руб. (75% плану). *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 14 вересня.*

2, 4. Харків, м. Прибула делегація пролетарських письменників Татарстану у складі 17 осіб з метою ознайомлення з “культурним ростом” України. Серед гостей

були відомі письменники і поети Г.Гарєєв, К.Тенчурин, Такташа, З.Галі, Ш.Камай, Фахті, К.Нажмі та ін. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 11 вересня.*

11 вересня (середа)

1, 2. Москва, м. РНК СРСР видав постанову “Про преміювання за поліпшення, досягнуті у порядку соціалістичного змагання робітників і службовців”. Встановлено створення фондів співдії “соціалістичному змагання”, зокрема при народних комісаріатах СРСР та союзних республік та їх місцевих органах, шляхом відрахування підприємств у розмірі 40% від економії, досягнутої протягом господарського року безпосередньо в результаті проведення у даному господарському році “соціалістичного змагання”. Премії мали видаватися у вигляді одночасних асигнувань на задоволення культурно-побутових потреб колективів, а також окремих працівників. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – №57. – Ст.541.*

4. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про встановлення єдиної системи індустріально-технічної освіти”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – № 60. – Ст.553.*

4. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про зміну й доповнення Положення про інститути УСРР”. *Збірник законів і розпоряджень робітничо-селянського уряду України. – 1929. – № 22. – Ст.184.*

4, 10. Харків, м. ОВК і МВК ухвалили рішення асигнувати 250 тис. руб. на ремонтні роботи будівлі театру “Березіль”, зобов’язавши робітників завершити роботи до 5 жовтня. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 14 вересня*

6, 10. Харків, м. Секція охорони здоров’я повідомила про епідемію черевного тифу в столиці України: протягом серпня у місті зареєстровано 190 випадків захворювання, упродовж десяти днів вересня – 224. Вказувалося на нестачу персоналу, медичного транспорту, брак ліжок для хворих у лікарнях. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 11 вересня.*

6. Москва, м. Рада праці і оборони СРСР видала постанову “Про роздрібну торгівлю”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – №58. – Ст.544.*

12 вересня (четвер)

1. Москва, м. ЦК і ЦКК ВКП(б) видали постанову про хід „чистки” радапарату. Констатувалися недоліки кампанії, містився заклик до парторганізацій залучати маси для „звільнення апарату від злісних чиновницько-бюрократичних елементів”. *Комуніст. – 1929. – 13 вересня.*

1, 7, 8. Москва, м. Політбюро ЦК ВКП(б) обговорило питання про Г.Чичеріна. Ухвалено доручити В.Молотову надіслати дипломату лист про потребу повернення в СРСР. *РДАСП. – Ф.17. – Оп.162. – Спр.7. – Арк.152. Публ.: Советское руководство. Переписка. 1928–1941 гг. – М., 1999. – С.101.*

3, 6. Харків, м. Народний комісаріат охорони здоров’я УСРР видав постанову

„Правила про влаштування та санітарний стан ковбасень”. *Збірник законів та розпоряджень робітничо-селянського уряду України*. – 1929. – № 19. – Ст. 89.

4. Київ, м. Художник Кричевський представив проект пам’ятника М.Коцюбинському у Чернігові. *Комуніст*. – 1929. – 13 вересня.

10. Сухумі, м. На аеродромі потрапив в аварію літак „Укрповітряляху” типу „Дорньє Меркур”: пасажирів на борту літака не було, пілоти загинули. *ЦДАГОУ*. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2988. – Арк.133.

13 вересня (п’ятниця)

1. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У видана постанова „Про підсумки перевірки керівного складу КП(б)У та залучення партактиву до роботи керівних органів”. *ЦДАГОУ*. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.165. – Арк.65-66.

1, 3. Москва, м. ЦК ВКП(б) видав постанову “Про заходи щодо посилення хлібозаготівель”. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1939. Том 1. Май 1927 – ноябрь 1929*. – М., 1999. – С.695-696.

1, 3. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У обговорило стан хлібозаготівель і визнало його як зовсім незадовільний. *ЦДАГОУ*. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.165. – Арк.30.

8. Харків, м. Прибула делегація робітничої молоді у складі 22 представників Німеччини, Великобританії, Швеції, Швейцарії. Зарубіжні гості ознайомилися з життям столиці УСРР та побували на Дніпрельстані, після чого поїхали до Москви. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 14 вересня.

14 вересня (субота)

3, 4. Харків, м. РНК УСРР доручив Укрсільбанку негайно виділити довготривалу позику у 200 тис. руб. та надати відстрочку по сплаті попередньої позики у 200 тис. руб. державному заповіднику “Чаплі” (Асканія-Нова), стан якого було визнано за критичний. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 14 вересня.

15 вересня (неділя)

1. УСРР. У республіці почався „Тиждень оборони”. Заплановано проведення мітингів і зборів, спортивних змагань, показ фільмів у кінотеатрах і клубах, постановка спектаклів на оборонну тематику. *Комуніст*. – 1929. – 15 вересня.

2, 6. Харків, м. Наркомат внутрішніх справ УСРР повідомив про опрацювання проекту закону по виселенню з націоналізованих будинків усіх осіб, позбавлених виборчих прав – насамперед колишніх власників цих будинків. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 15 вересня.

16 вересня (понеділок)

1, 3. Москва, м. Секретаріат ЦК ВКП(б) обговорив питання про хід мобілізації відповідальних працівників до хлібозаготівельних районів. *Трагедия советской*

деревни. Колективизація і раскулачівання. Документи і матеріали в 5 томах. 1927-1939. Том 1. Май 1927 – ноябрь 1929. – М., 1999. – С.685.

2. УСРР. 16-22 вересня у республіці проводився “Тиждень оборони”: на підприємствах і в установах відбулися збори і мітинги трудящих, було активізовано кампанію реалізації позики індустріалізації. На Харківщині 21-22 вересня пройшли військові маневри за участю частин РСЧА та підрозділів ТДС Авіахіму. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 13 вересня.

4, 6, 7. Харків, м. НКО УСРР видав постанову про продовження терміну використання авторського права спадкоємцям письменників Коцюбинського Михайла, Кропивницького Марка, Старицького Михайла, Тобілевича Івана та композитора Лисенка Микола” відповідно до 1 вересня 1939 р., 1 січня 1937 р., 1 січня 1936 р., 1 вересня 1936 р., 1 січня 1939 р. *Збірник законів та розпоряджень робітничо-селянського уряду України.* – 1929. – № 19. – Ст.90; *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 13 вересня.

17 вересня (вівторок)

1. Харків, м. Президія ВУРПС розглянула на своєму засіданні питання про розкриття ДПУ УСРР групи “контрреволюційних шкідників” у Центральній бібліотеці Дніпропетровського Дорпрофсоюзу, які систематично нищили твори В.Леніна, революційну літературу, поширювали антирадянську агітацію. Культвідділ ВЦРПС і НКО УСРР ухвалили негайно перевірити “політичне обличчя” співробітників усіх головних бібліотек. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 18 вересня

1, 4, 7. Львів, м. М.Скрипник виступив перед інтелігенцією з доповіддю про розвиток науки і освіти в УСРР у Науковому товаристві ім. Шевченка. Нарком освіти УСРР, зокрема, наголосив на тому, що „голод на інтелігентні сили на Радянській Україні є великий”, натомість „середня й вища школа не дали досі достатнього числа кваліфікованих сил, потрібних для культурного й господарського розвитку”. *М.Скрипник у Львові: Доповідь народного комісара освіти УСРР в науковому Т-ві ім.Шевченка у Львові.* – Діло. – 1929. – 20 вересня; *Рубльов О. Західноукраїнська інтелігенція у загальнонаціональних політичних та культурних процесах (1914-1939).* – К., 2004. – С.112-113, 124.

4. Харків, м. УЕН видала постанову „Про зосередження в Українському відділкуві Геологічного комітету матеріалів геологічних, гідрогеологічних і свердлових робіт”. *Збірник законів та розпоряджень робітничо-селянського уряду України.* – 1929. – № 19. – Ст.86.

4, 8. Львів, м. На засіданні НТШ з доповіддю “Про освіту і науку на Україні” виступив народний комісар освіти УСРР член Всеукраїнської академії наук М.О.Скрипник, який перебував у Львові проїздом, повертаючись з поїздки до Західної Європи. *Діло.* – 1929. – 20 вересня.

4. Харків, м. ВУФКУ запросив відомого кінорежисера Дзигу-Вертова на постановку звукового кінофільму “Симфонія Донбасу”. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 18 вересня.

7. Харків, м. Затверджено склад Всеукраїнського фонду ім. В.І.Леніна: Г.Петровський (голова), Василенко, М.Скрипник, Чувирін, Канторович, Полоз. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 17 вересня.

18 вересня (середа)

1. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про утворення на території Запорізької округи Хортицького району з переважною німецькою людністю”. Центром німецького національного району встановлено с.Верхню Хортицю. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 4 жовтня.*

1, 2. Харків, м. Наркомзем УСРР та Укрсільбанк запропонували окружним відділам і кредитним союзам підвищити для циган норму видачі позик на будівництво до 500 руб. на господарство, а також забезпечити довготермінове кредитування для купівлі сільськогосподарського реманенту. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 18 вересня.*

3. Запоріжжя, м. Завод “Комунар” випустив перший радянський комбайн. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.376.*

4,7. Ялта, м. Народилася Горська Алла Олександрівна (28 листопада 1970 р. вбита з політичних мотивів в м. Василькові Київської області) – громадська діячка, художниця, шестидесятниця. Член Спілки художників УРСР (1959). Дочка відомого кінодіяча О.Горського, одного з засновників українського кіно (співпрацював з О.Довженко). Дружина художника В.Зарецького. У 1954 р. закінчила Київський художній інститут (у С.Григор'єва). Працювала у галузі станкового і монументального живопису. Авторка творів: картин – „Прип'ять”, „Пором”, „Абетка”, „Хліб” (всі – поч. 1960-х); портретів Т.Шевченка, А.Петрицького, В.Симоненка та ін; низки монументальних мозаїк у містах Київ, Донецьк, Жданов (нині Маріуполь) та в Краснодарському меморіалі „Молода гвардія” (у співавторстві 1965-70). Брала участь у виявленні місць поховання розстріляних органами НКВС на Лук'янівському та Васильківському цвинтарях, у Биківні. Від 1964 брала активу роль у дисидентському русі. Декілька разів виключалася зі Спілки художників. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А.В.Кудрицький, М.Г.Лабінський; За ред. А.В.Кудрицького. – К., 1997. – С.170-71; Енциклопедія історії України. Т.2. – К, 2004. – С.175.*

19 вересня (четвер)

3. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У видано постанову „Про роботу Південно-Рудного тресту”. Наголошувалося на значенні ПРТ як головної сировинної бази металургійної промисловості СРСР (70% загальносоюзного видобутку залізних руд), констатувалися певні досягнення (у 1928/1929 р. видобуто 5 млн. тонн залізної руди, виробництво сягнуло довоєнного рівня); окреслювалося коло проблем, які гальмували подальший розвиток галузі: застаріле обладнання, нестача капіталовкладень, гостра нестача професійних кадрів, брак житла для робітників; ухвалено звернутися до ЦК ВКП(б) з пропозицією розробити систему заходів для вирішення цих проблем. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.165. – Арк.49-52.*

4. УСРР. Відзначалася 65-та річниця з дня народження видатного письменника М.Коцюбинського. У Вінниці закладено будинок-пам'ятник М.М.Коцюбинського. *Комуніст. – 1929. – 17, 19 вересня.*

20 вересня (п'ятниця)

1. Москва, м. Президія ЦВК СРСР видала постанову про перейменування ст.Рясна Української залізниці на ст.Єлізарово. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – №65. – Ст.606.*

1. УСРР. 20 – 1 жовтня ДПУ зафіксовано у республіці 29 терористичних проявів з боку “куркулів”: 2 убивства, 30 підпалів, 6 випадків поранень та побиття, 8 замахів на життя активістів, 3 випадки “політичного хуліганства”. *ЦДАГО України. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2990. – Арк.6.*

2. Харків, м. Бюро Харківського ОКП видана постанова у зв'язку з виявленими на ХЗП розтратами частини коштів, зібраних на позику індустріалізації. *Комуніст. – 1929. – 21 вересня.*

2. Харків, м. 20-22 вересня відбувся II Всеукраїнський з'їзд товариства “Теть неписьменність”. У порядку денному були доповіді про міжнародний, внутрішній стан і культурне будівництво в країні, звіт Центрального правління товариства “Теть неписьменність” про стан і перспективи роботи, звіт правління товариства “Теть неписьменність” АМ СРР та ін. Ухвалено план ліквідації неписьменності в республіці протягом трьох наступних років. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 20 вересня.*

1, 3. Москва, м. ЦК ВКП(б) видав директиву „Про заходи щодо посилення хлібозаготівель”. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1939. Том 1. Май 1927 – ноябрь 1929. – М., 1999. – С.697-699.*

1, 3. Москва, м. ЦК ВКП(б) видав директиву „Про осінню посівну кампанію”. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1939. Том 1. Май 1927 – ноябрь 1929. – М., 1999. – С.699.*

3, 6. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У обговорило питання про переведення ряду державних установ на безперервний виробничий тиждень. Ухвалено з 1 жовтня 1929 р. встановити такий графік роботи для ЦК, ЦКК, ВУЦВК, РНК, а також усіх наркоматів. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.165. – Арк.41.*

4, 7. Половинкине, с. Луганської обл. Народився Світличний І.О. – український поет, літературознавець, критик, дисидент (помер 25 жовтня 1992 в Києві); у 1952 закінчив Харківський університет, впродовж 1957-63 працював науковим співробітником Інституту літератури ім. Т.Шевченка, Інституту філософії АН УРСР; політв'язень комуністичного режиму (1965-1983); ряд своїх творів присвятив українським митцям – художникам Г.Севрук, П.Заливасі, Л.Семикіній; автор поеми „Курбас”. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А.В.Кудрицький, М.Г.Лабінський; За ред. А.В.Кудрицького. – К., 1997. – С. 528.*

21 вересня (субота)

2, 9. Львів, м. 21-22 вересня пройшли урочистості у зв'язку з 35-ти річчям заснування товариства “Сокіл-Батько”. На честь свята відбулися богослужіння у місцевому храмі, парад, в якому взяли участь 800 осіб, спортивні змагання з легкої атлетики для чоловіків і жінок. Перед учасниками свята виступили самодіяльні художні колективи. *Діло. – 1929. – 27 вересня; Свобода. – 1929. – 29 вересня.*

22 вересня (неділя)

1. Харків, м. Президією ВУЦВК затверджено новий зразок Державного герба УСРР. Конституцією, схваленою XI Всеукраїнським з'їздом рад передбачається напис на Державному гербі “Пролетарі усіх кран, єднайтесь!” лише українською мовою. Раніше напис був як українською, так і російською мовами. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 22 вересня.

4. Львів, м. У залі музичного товариства ім. Лисенка відбувся Конгрес, влаштований “Просвітою” з нагоди 60-річчя її існування і праці. *Діло.* – 1929. – 24 вересня.

23 вересня (понеділок)

1, 4. Дніпропетровськ, м. За „контрреволюційну діяльність” заарештовано працівників Центральної бібліотеки Дорпрофсоюзу Катеринославської залізниці. Встановлено дбайливе ставлення бібліотекарів до книг „чужої ідеології” та недбале – до праць класиків марксизму-ленінізму (під час весняної зливи близько 1 тис. примірників такої літератури в приміщенні бібліотеки було затоплено). *Комуніст.* – 1929. – 24 вересня.

2. Харків, м. На аеродромі товариства “Укрповітрошлях” відбулася урочиста зустріч екіпажу аероплану “Червона Україна” (пілот Снігірьов, механік Кігілевич, аеронавігатор Спірін). *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 25 серпня.

4, 7. Подільське с., тепер Хмельницької обл. Народився Цицалюк Григорій Никифорович (помер 17 квітня 1995, Харків) – український композитор, заслужений діяч мистецтв УРСР (1977). У 1953 закінчив Львівську консерваторію (у С.Людкевича), художній керівник Вінницької філармонії (1953-57), з 1961 – викладач Харківського інституту культури, з 1962 – Харківського інституту мистецтв, професор (1987); автор творів: для симфонічного оркестру – „Легендарні партизани” (1954), „Епічна поема” (1963), симфонія (1968), поема „Отакар Ярош” (1974), сюїти – „Пісня рідного краю” (1980), 2 цикли „Українські симфонічні танці” (1982, 1984), інструментальна, вокальна і музика до театральних вистав. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядник: А.В.Кудрицький, М.Г.Лабінський; За ред. А.В.Кудрицького.* – К., 1997. – С.624-625.

6, 10. Вінниця, м. Зафіксовано спалах епідемії тифу, зокрема у с.Красному захворіли 50 осіб. Ймовірною причиною біди стала діяльність місцевого комунального відділу, який через брак води пропускав через водогін до 60 відер не профільтрованої води. Для ліквідації наслідків лиха створено комісію, відкрито 11 пунктів профілактичного щеплення населення, 110 додаткових ліжок у лікарнях. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 24 вересня.

24 вересня (вівторок)

1. Харків, м. Економічне управління ОДПУ поінформувало вище партійне керівництво про хід хлібозаготівель і оперативні заходи спеціорганів. *Трагедія советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1939. Том 1. Май 1927 – ноябрь 1929.* – М., 1999. – С.702–705.

2, 9. Харків, м. До столиці УСРР повернувся аероплан “Червона Україна”, що здійснював політ за маршрутом Харків – Москва – Курган (Сибір) – Красноярськ – Іркутськ – Харків. Повідомлялося, що літак було зібрано за конструкцією інженера Калініна (мотор – від фірми „Юнкерс”). Аероплан, вантажністю 1500 кг, пролетів 10400 км за 73 години. *Комуніст.* – 1929. – 24 вересня.

3. УСРР. Підбиті підсумки реалізації в Україні III позики індустріалізації. Зібрано 152 млн. руб. – 105% плану, встановленого Наркоматом фінансів СРСР. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 24 вересня.

25 вересня (субота)

1, 2, 3. Москва, м. РНК СРСР видав постанову про безперервний робочий тиждень. *Комуніст.* – 1929. – 25 вересня.

1, 2. Харків, м. Почався призов молоді 1907 року народження на військову службу. *Комуніст.* – 1929. – 25 вересня.

1, 3. Москва, м. ОДПУ направило циркулярний лист усім начальникам обласних та окружних відділів „про боротьбу з сільською контрреволюцією”. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1939. Том 1. Май 1927 – ноябрь 1929.* – М., 1999. – С.701-702.

1, 3, 6. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про зміну арт.17 “Правил про опис, арешт і продаж з прилюдних торгів майна неплатників державі та місцевих податків, оплат і мита”. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 9 жовтня.

1, 5. УСРР. 25 вересня – 25 жовтня в Україні проводилася акція “Антирелігійний єврейський культпохід”. Зокрема планами передбачено закликати єврейські трудящі маси у день святкування 6 жовтня Рош-гашана (Нового року) вийти на роботу й перерахувати денний заробіток у фонди індустріалізації та колективізації сільсько-го господарства. Для проведення антирелігійної роботи серед містечкового єврейства мобілізовані до 60 письменників, політичних, громадських діячів. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 27 вересня.

2. Харків, м. 25-29 вересня відбулася IV Всеукраїнська педагогічна конференція, на яку були також запрошені представники РСФРР і БСРР. Учасники заслухали доповідь про стан і завдання педагогічної системи в Україні, обговорили ряд питань, стосовних активізації ролі учителів у “соціалістичному будівництві”. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 13 вересня.

2, 6. Харків, м. РНК УСРР видала постанову про робочий час та час відпочинку на підприємствах і установах, що переходять на безперервний виробничий тиждень. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 25 вересня.

2. УСРР. У всіх округах республіки розпочався призов молоді 1907 р. н. до РСЧА. Призов тривав до 1 листопада. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 25 вересня.

4. Харків, м. Розпочався призов новобранців до РСЧА. В місті створено 14 призовних комісій, завданням яких є виявлення “соціально чужих” елементів. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 11 вересня.

4. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про зміну й доповнення

Положення про технікуми”. *Збірник законів і розпоряджень робітничо-селянського уряду України.* – 1929. – № 27. – Ст.207.

26 вересня (четвер)

2, 4 Харків, м. НКО УСРР видана постанова „Про мінімальні ставки авторського гонорару за літературні твори та про норму тиражу”. Наводився перелік мінімальних ставок авторського гонорару для літературних творів: авторська прозаїко-художня література – 100 руб. за один друкований аркуш; критичні, публіцистичні, бібліографічні твори з питань літератури, театру, кіно – 90 руб.; переклади творів художньої, науково-технічної літератури – 50 руб.; вірші – 30 коп. за один рядок; підручники для шкіл I концентру – 80 руб. за один друкований аркуш; те саме, для профшкіл і ВИШів – 100 руб.; те саме, для шкіл II концентру – 90 руб.; читанки – 60 руб. за один друкований аркуш; встановлювалися також наступні норми тиражів видань: проза – 5 тис., масова художня література – 20 тис., драматичні твори – 3 тис., критико-бібліографічні, публіцистичні твори з питань літератури і мистецтва – 3 тис., дитяча література – 10 тис., поезія – 3 тис., підручники для шкіл I концентру – 100 тис., те саме, II концентру – 30 тис., для профшкіл і ВИШів – 7 тис., методичні посібники і теоретичні роботи з соціально-економічних питань – 10 тис., методичні посібники й теоретичні роботи з інших питань – 5 тис., твори з соціально-економічних наук – 10 тис., популярна література для масового читача – 20 тис., підручники для шкіл ліквідації неписьменності дорослих – 25 тис., те саме, для шкіл ліквідації неписьменності дітей – 75 тис. примірників. *Збірник законів та розпоряджень робітничо-селянського уряду України.* – 1929. – № 25. – Ст.120.

4, 7. Москва, м. Пішов з життя Столиця Євген Іванович (народився 8(20) січня 1870 в с.Будеї, тепер Одеської області) – російський живописець. Уроки малювання брав у Г.Ладиженського в Одесі, закінчив петербурзьку Академію мистецтв (1897), з 1909 – її академік. Автор творів: „У липні” (1897), „Талий сніг” (1900), „Адмірал Макаров і художник Верещагін” (1904), „Село палає” (1906), „Небо хмариться”(1924). *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядник: А.В.Кудрицький, М.Г.Лабінський; За ред. А.В.Кудрицького.* – К., 1997. – С.566.

27 вересня (п'ятниця)

1. Риково, м. Артемівської окр. На Риківському металургійному заводі Південсталі вийшла з ладу домна: ДПУ зареєструвала “контрреволюційні розмови” робітників про причини аварії: “Усе це наробило змагання, яке не під силу самій печі, ось вона і зламалася”, “Як їй не вибухнути, коли вона за три години 19 подач зробила. Це все довело змагання...” *ЦДАВО України.* – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2991. – Арк.8.

4. Львів, м. 27-28 вересня у залі музею Наукового Товариства ім. Шевченка відбувся перший Український з'їзд учителів географії, на який прибули понад 100 осіб, у тому числі 27 з-поза меж Львову. Учасників привітала голова географічної секції доктор О.Степанів-Дашкевич. Дійсним головою Президії було обрано

доктора В. Кубійовича. *Діло. – 1929. – 1 жовтня*

4,7. Сошників, с. тепер Київської обл. Народилася Миронова Єлизавета Федорівна – український майстер декоративного розпису, художниця-самоучка; автор творів: „Безсмертний птах” (1963), „Весілля”, „Козак Мамай” (обидва – 1957), „Щедрий вечір” (1968), „Ніч така місячна” (1984), „Музика вічності” (1986), „На калині мене мати колихала” (1990), „Маруся Чурай” (1992), „Веснянки”, „Зимовий пейзаж” (обидва – 1993), „Козаки в поході” (1994), „Різдвяний вечір”, „Осінь” (обидва – 1995). *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А.В.Кудрицький, М.Г.Лабінський; За ред. А.В.Кудрицького. – К., 1997. – С.413.*

28 вересня (субота)

1, 4. Харків, с. Політбюро ЦК КП(б)У ухвалило конфіскувати № 15 журналу „Червоний перець”, оголосити в пресі постанову ЦК „з різкою політичною кваліфікацією карикатур, вмічених у журналі”. Зміст часопису характеризувався як „пасквіль, скерований проти творчої роботи, що її веде партія та робітничка класа, будуючи соціалістичну Україну”. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.165. – Арк.59, 80.*

4,7. Стопчатів, с. нині Івано-Франківської області. Народився Павличко Дмитро Васильович – український поет і громадський діяч; у 1953 закінчив Львівський університет, працював головним редактором журналу „Всесвіт” (1971-1978), автор чисельних збірок віршів, слів до відомих пісень – „Два кольори”, „Лелеченьки” та ін., за мотивами його творів О.Костін написав оперу „Золоторогий олень” (1982); Є.Станкович, „Реквієм” („Бабин Яр”, для солістів, хору та симфонічного оркестру, 1991); автор сценаріїв до фільмів „Сон” (1965), „Захар Беркут” (1970), перекладав драматичні твори У. Шекспіра; Лауреат державної премії УРСР ім. Т.Г.Шевченка (1977); депутат Верховної Ради України ряду скликань. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А.В.Кудрицький, М.Г.Лабінський; За ред. А.В.Кудрицького. – К., 1997. – С. 457.*

29 вересня (неділя)

4,7. Іванівка, с. тепер Семенівського району Полтавської області. Народився Іконник Віктор Михайлович – український хоровий диригент, народний артист УРСР (1989); у 1957 закінчив Одеську консерваторію (навчався у педагога Д.Загорецького), викладав у Ніженському (1957), Київському (1961-73) педагогічному інститутах, Київській консерваторії (1961-68); впродовж 1973-89 обіймав посаду художнього керівника і головного диригента Київського камерного хору, (з 1992 – реорганізований в Ансамбль класичної музики (хор і оркестр) ім. Б.Лятошинського; автор хорових творів та обробок народних пісень (збірка „Хорові мініатюри”, 1981). Лауреат Державної премії УРСР ім. Т.Г.Шевченка (1982). *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А.В.Кудрицький, М.Г.Лабінський; За ред. А.В.Кудрицького. – К., 1997. – С.274.*

30 вересня (понеділок)

3. Макіївка, м. На металургійному заводі задуто найпотужнішу в СРСР на той час, повністю механізовану домну з корисним обсягом 842 м³. Щоденний обсяг виробництва домни становив 600 тонн. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.376; *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 1 жовтня.

Вересень.

1. УСРР. ДПУ у республіці зафіксовано 195 терористичних акти проти сільської влади та активістів. *ЦДАГО України.* – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2994. – Арк.147.

1, 4. Київ, м. Вийшов перший і останній том „Український архів” – орган Археографічної комісії ВУАН. *Український архів.* – 1929. – Т.1; *50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967. Составители А.И.Алаторцева, Г.Д.Алексеева.* – М., 1971. – С.132.

1, 6. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У обговорило питання про бюджет Лікувальної комісії на 1929/1930 р.”. Ухвалено затвердити бюджет у розмірі 1 млн. 044 тис. руб (по центру – 494 тис. руб., по округах – 550 тис. руб.); просити ЦК ВКП(б) відпустити Україні на лікувальні потреби 500 тис. руб. по лінії Головстраху; запропонувати РНК передбачити відповідні асигнування з резервного фонду уряду. *ЦДАГОУ.* – Ф.1. – Оп.16. – Спр.7. – Арк.78.

1 жовтня (вівторок)

1, 4, 7. Харків, м. Укрнаука затвердила І.Крип’якевича дісним членом Науково-дослідної кафедри історії України у Києві; це було останнє перед закриттям кафедри у вересні 1930 р. затвердження її дійсного члена. *Рубльов О. Західноукраїнська інтелігенція у загальнонаціональних політичних та культурних процесах (1914-1939).* – К., 2004. – С.233.

2. Харків, м. Наркомат фінансів УСРР повідомив про реалізацію III позики індустріалізації в Україні станом на 1 жовтня 1929 р. на 163 млн. руб. (113% “контрольної цифри”). На селі облігацій реалізовано на 37,5 млн. руб. (91% плану). *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 5 жовтня.

3. Харків, м. Відбулося засідання Української економічної наради. Наркомат торгівлі УСРР доповів про виконання республікою річного плану хлібозаготівель станом на 1 жовтня 1929 р. на 62,4%. За констатацією уряду завезення тари в Україну відставало від темпу надходження хліба. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 6 жовтня.

3, 6. Харків, м. Президія ВРНГ УСРР затвердила план переведення протягом року на безперервний виробничий тиждень 78 республіканських підприємств, що виробляли 47% усієї промислової продукції республіки та забезпечували роботою 57,8% загальної кількості робітників України. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 1 жовтня.

4,7. Ленінград, м. Народився Островський Григорій Семенович – український мистецтвознавець, доктор мистецтвознавства (1989); у 1951 закінчив Ленінградський

університет; автор праць: „І.Туш” (1955), „А.Манастирський” (1958), „Антон Михайлович Кашшай” (1962), „Іван Франко і образотворче мистецтво” (1963), „Адальберт Михайлович Ерделі” (1966), „Йосип Йосипович Бокшай” (1967), „Розповіді про російський живопис”. „Захарій Зограф” (обидві – 1987), „Роман Сельській” (1988), „Добрий лев Марії Примаченко” (1991), 1992 виїхав до Ізраїлю. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А.В.Кудрицький, М.Г.Лабінський; За ред. А.В.Кудрицького. – К., 1997. – С.454.*

2 жовтня (середа)

4,7. Жадьки, с. нині Житомирської області. Народилася Мойсеєнко Зоя Василівна – український архітектор, доктор архітектури (1981), заслужений архітектор УРСР (1983); у 1954 закінчила Київський інженерно-будівельний інститут (педагог Я.Штейнберг), з 1990 викладає у Київському художньому інституті (наразі Українська Академія мистецтв), професор (1992); автор проектів житлових будинків в Києві (1955-57), проектів громадських центрів в селах України (1970-90-і); автор монографії „Індивідуальний житловий будинок” (1973) та ін. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А.В.Кудрицький, М.Г.Лабінський; За ред. А.В.Кудрицького. – К., 1997. – С.420.*

7. Харків, м. Секретаріат ВУЦВК затвердив рішення про заміну вибулих зі складу Всеукраїнського Переселенського комітету Одинцова, Трофіменка, Немпи та введення до його складу Морозова (представник “Сільського Господаря”), Сірка (ВЦРПС), Тимофієва (Наркомзем), Нагорного (Наркомздрав). *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 1 жовтня.*

4. Харків, м. У столиці УСРР постановкою “Тараса Бульби” (режисер С.Каргальський, виконавці Паторжинський, Копьева та ін.) розпочався новий сезон Державного оперного театру. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 2 жовтня.*

3 жовтня (четвер)

1. Москва, м. Політбюро ЦК ВКП(б) видало директиву ОДПУ, Наркоматам юстиції про посилення репресій. Містилася вказівка, зокрема ДПУ УСРР „вжити рішучі і швидкі заходи репресій, аж до розстрілу, проти куркулів, які організують терористичні напади на радпартпрацівників та інші контрреволюційні виступи”. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1939. Том 1. Май 1927 – ноябрь 1929. – М., 1999. – С.714.*

1, 8. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У обговорило питання „Про український з’їзд за кордоном”. Ухвалено підтримати ідею проведення форуму у Берліні за умови „забезпечення складу делегацій та організації відповідного висвітлення у пресі”. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.16. – Спр.7. – Арк.52.*

4,7. Київ, м. Народилася Маєвська Валентина Григорівна – український архітектор, заслужений архітектор УРСР (1981), кандидат архітектури (1974); у 1955 закінчила Київський інженерно-будівельний інститут; автор проектів: генеральний план м. Орджонікідзе Дніпропетровської області, детального планування району заповідника „Поле Полтавської битви” в Полтаві (обидва – 1984), генеральний план м. Кузнецовська

Рівненської області (1985), парку „Ювілейний” (1989), генерального плану м. Корюківки Чернігівської області (1991); автор книг: „Охорона територіальних ресурсів містобудівництва” (1986), „Ландшафтна архітектура – короткий довідник архітектора” (1990). *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А.В.Кудрицький, М.Г.Лабінський; За ред. А.В.Кудрицького. – К., 1997. – С.384.*

8. Москва, м. Встановлено дипломатичні відносини між СРСР і Великобританією. *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.376.*

5 жовтня (субота)

1. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У ухвалена резолюція про підсумки зростання КП(б)У. За перший квартал 1929 р. республіканська парторганізація зростає на 16,8% порівняно з першим півріччям 1928 р. Основними недоліками у справі прийому до лав партії названі “кампанійщина у вербуванні” та невиконання окружними парткомітетами директиви щодо зростання у сільських осередках числа наймитів (29% замість 40% по 18 округам). *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 5 жовтня.*

2, 7. Харків, м. Утворено Всеукраїнський комітет для підготовки і проведення святкування 12-ї річниці Жовтневої революції у складі Василенка (голова), Хвилі, Горлинського, Пілацької, Бабічева, Микитка, Самолова, Дзюбенка, Фесенка, Ліканського, Новицького. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 6 жовтня.*

4. Харків, м. Відкрито пам’ятника М.Коцюбинському. *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.376.*

7. Харків, м. Секретаріат ВУЦВК звільнив від обов’язків наркома фінансів УСРР Арсона у зв’язку з переведенням на іншу роботу; на посаду представника України у Всесоюзному переселенському комітеті призначено Крупка. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 6 жовтня.*

6 жовтня (неділя)

1, 4, 7. Львів, м. З критичною доповіддю про сутність здійснюваної в УСРР політики українізації виступив Д.Донцов; промова теоретика українського націоналізму стала відвертою альтернативою промові М.Скрипника, виголошеній у Львові 17 вересня 1929 р. *Донцов Д. Що таке „українізація” України?: Трохи соціології // Літературно-науковий вістник. – 1929. – Кн.ХІІ. – С.1097-1111; Рубльов О. Західноукраїнська інтелігенція у загальнонаціональних політичних та культурних процесах (1914-1939). – К., 2004. – С.132-133.*

2. УСРР. Товариствами “Друзі дітей” і “Геть неписьменність” проведено Всеукраїнську книжкову лотерею з метою популяризації української книжки, а також збирання коштів на боротьбу з безпритульністю, неписьменність тощо. Виграш лотереї, білет якої коштував 40 коп., передбачав безкоштовне обрання переможцем літератури будь-яких видавництв на суму 250 руб. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 6 жовтня.*

4,7. Пасака, с. тепер Польща. Народився Грицюк Михайло Якимович – український

скульптор; у 1962 закінчив Київський художній інститут (навчався у класі М. Лисенка); автор творів: пам'ятник Т.Г.Шевченкові в Москві (1964), станкові – „Чекання. Паросток” (1968), „Наталя” (1972), „Портрет диригента Є.Мравінського” (1973) та ін. Пішов з життя 10 серпня 1979, м. Київ. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А.В.Кудрицький, М.Г.Лабінський; За ред. А.В.Кудрицького. – К., 1997. – С.179.*

8 жовтня (вівторок)

8. Харків, м. Делегація Південно-американської організації по сприянню переходу євреїв на землю відвідала голову ВУЦВК Г.І.Петровського. У ході зустрічі обговорювалися питання, пов'язані з реалізацією державної програми землевпорядкування трудящих євреїв *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 8 жовтня.*

9 жовтня (середа)

1. Москва, м. Колегія ОДПУ звітувала про виконання директиви політбюро ЦК ВКП(б) від 3 жовтня 1929 р.: за неповними даними станом на 4 жовтня 1929 р. у різних районах СРСР репресовано 7817 осіб, з них близько 60% – „куркулів”; для посилення оперативної роботи на місця відряджені 42 відповідальних оперативних працівника. Містилася пропозиція „для забезпечення швидкості проведення заходів репресій” вдатися до організації терміном на три місяці так званих Трійок при ПП ОДПУ, зокрема в УСРР. *Трагедія советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1939. Том 1. Май 1927 – ноябрь 1929. – М., 1999. – С.732.*

2, 3. Харків, м. Народний комісаріат земельних справ УСРР затвердив Статут Українського виноградно-виробничого тресту „Укрвинтрест”. *Збірник законів та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. – 1929. – № 22. – Ст.104.*

4, 7. Чорний Острів, с. нині Львівської області. Народився Патик Володимир Йосипович – український живописець, заслужений художник України (1996); у 1953 закінчив Львівський інститут прикладного та декоративного мистецтва (навчався у Р.Сельвинського); автор творів: „Через кладку” (1955), „Т.Шевченко на Батьківщині”, „Гуцульська мадонна” (обидва – 1965), „Дівчина з Буковини” (1966), „Довбуш – наша слава” (1967), „Остання путь” (1987), „Ох, і не однаково мені” (1988), „Відродження нації” (1990), „Монмартр” (1995); розпис кінотеатру ім. Богдана Хмельницького у Львові (1970). *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядник: А.В.Кудрицький, М.Г.Лабінський; За ред. А.В.Кудрицького. – К., 1997. – С.464.*

5. Львів, м. У приміщеннях Греко-Католицької Духовної семінарії відбулося урочисте відкриття першої на українських землях Греко-Католицької Богословської Академії. *Діло. – 1929. – 9 жовтня.*

10 жовтня (четвер)

10. Харківщина. Преса повідомила про спадання у жовтні епідемії черевного тифу (протягом 1-9 жовтня зафіксовано 159 хворих) та сплеск епідемії скарлатини. На ведення санітарно-освітньої рооти серед населення виділено 60 тис. руб. *Комуніст. 284*

– 1929. – 10 жовтня.

11 жовтня (п'ятниця)

3, 6. Харків, м. ВРНГ УСРР видано директиву трестам щодо переукладання колективних угод. Повідомлялося про заплановане зростання у народному господарстві заробітної плати в 1929-1930 р. на 15 млн. руб., у тому числі для шахтарів Донбасу – на 11 млн. 750 тис. руб. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 11 жовтня.*

4. Харків, м. Секретаріат харківського окружного виконавчого комітету ухвалив рішення виділити театру “Березіль” одноразову допомогу у 25 тис. руб. з бюджету 1929-1930 р. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 11 жовтня.*

7. Харків, м. Президія ВУЦВК затвердила рішення про призначення головою Найвищого суду УСРР Завицького. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 11 жовтня.*

9. Харків, м. Відбулася урочиста зустріч учасників мотоциклетного пробігу за маршрутом Ізюм – Москва – Ленінград – Харків. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 11 жовтня.*

13 жовтня (неділя)

2, 9. Полтава, м. 13-17 жовтня відбувся авіаційний переліт за маршрутом Полтава – Мала – Перещепино – Кобеляки – Нові Санжари – Білоцерківка – Шишаки – Решетилівка – Диканька, організований Полтавським окружним відділенням ТДС Авіахім з нагоди Дня врожаю і колективізації. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 11 жовтня.*

14 жовтня (понеділок)

4,7. Кривохиженці, м. Вінницької обл. Народився Барабан Леонід Іванович – український театрознавець, історик театру, кандидат мистецтвознавства (1969); у 1956 закінчив Чернівецький університет, у 1961 – аспірантуру при Інституті мистецтв, фольклору та етнографії (відтоді його науковий співробітник); автор книг: „Сучасна українська комедія на сцені” (1969), „Співець єднання і дружби. Михайло Старицький.” (1980) та ін.; автор досліджень про Г.Затиркевич-Карпинську, Л.Старицьку-Черняхівську, С.Черксенку, О.Ватулю; упорядник збірників української одноактної драматургії, багатотомних видань творів М.Рильського, І.Кочерги, О.Корнейчука. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А.В.Кудрицький, М.Г.Лабінський; За ред. А.В.Кудрицького. – К., 1997. – С.40.*

15 жовтня (вівторок)

4. Харків, м. Створено оргбюро Всеукраїнського товариства друзів радянського кіно. *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.377.*

7. Москва, м. РВР СРСР видала наказ про призначення командира і військового комісара ХІУ-го стрілецького корпусу І.Н.Дубового помічником командувача Української військової округи. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 15 жовтня.*

17 жовтня (четвер)

1. Комарня, м. Галичина. Під орудою філії Товариства Охорони Воєнних могил відбулося перепоховання січових стрільців, які загинули в українсько-польській війні 1918-1919 рр. Вночі цього ж дня польська поліція провела арешти серед української студентської молоді. *Свобода*. – 1929. – 27 жовтня.

1. Харків, м. Відбувся пленум ЦК КП(б)У, порядок денний якого передбачав обговорення плану робіт ЦКК РСІ на 1929-1930 р., підведення попередніх підсумків “чистки” партії, а також “чистки” радянського апарату. *Комуніст*. – 1929. – 10 жовтня.

1. Харків, м. Президія ВУЦВК видала постанову щодо більш активного залучення окружними і районними виконавчими комітетами наймитів та залучення щонайменше 1 тис. з них на радянсько-господарську роботу. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 17 жовтня.

7. Харків, м. РНК УСРР затвердив склад Всеукраїнського комітету у справах винахідництва: Ряппо (голова), Ратур, Немоловський, Проскура. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 17 жовтня.

7. Харків, м. Секретаріат ВУЦВК призначив Хармадаряна членом колегії наркомату здоров'я, Закондиріна – членом колегії наркомату торгівлі, Петренка – членом колегії ЦСУ, Завіцького – членом колегії наркомату юстиції. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 18 жовтня.

18 жовтня (п'ятниця)

3, 6. Харків, м. Народний комісаріат здоров'я УСРР затвердив „Правила про припустиму найбільшу кількість олива в посуді”. З метою запобігання отруєння людей оловом через посуд, використовуваний для виготовлення, збереження й вживання їжі та напоїв, у розвиток постанови РНК УСРР від 12 лютого 1925 р. „Про санітарний догляд за виготовленням, сховом і продажем харчових продуктів, смакових речовин та напоїв” встановлювалися граничні припустимі норми застосування олива (не більше 1%) при виробленні кухонних казанів, кип'ятильників, самоварів, термосів, іншого посуду. *Збірник законів та розпоряджень робітничо-селянського уряду України*. – 1929. – № 22. – Ст.102.

4. Харків, м. Укрнаука ухвалила план організації 26 наукових експедицій у 1929/1930 р., у тому числі для дослідження Ольвії, території Дніпрельстану, острова Березань, здійснення археологічних розкопів у Донбасі, вивчення життя українців, які мешкають за межами України в інших регіонах СРСР. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 18 жовтня.

19 жовтня (субота)

4,7. Гусятин, с. тепер Тернопільської області. Народилась Гомотюк-Зелик Ірина – український художник; з 1949 мешкає в США, у 1963 закінчила малярські студії в Коннектикутському університеті м. Гартфорд, США, приватно навчалася у М.Мороза, малює в імпресіоністичній манері; авторка творів: „Ріка Гадсон” (1974), „Соняшники” (1976), „Твердиня Куфштейн” (1983), „Морський краєвид” (1985), „Гладіоли” (1993). *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А.В.Кудрицький, М.Г.Лабінський; За ред. А.В.Кудрицького*. – К., 1997. – С.164.

20 жовтня (неділя)

1. УСРР. 20 жовтня – 20 листопада ДПУ виявлено у різних містах республіки 27 найменувань “контрреволюційних листівок” тиражем 39 примірників. *ЦДАВО України*. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2988. – Арк.197.

1, 4. Харків, м. Оприлюднено постанову ЦК КП(б)У із засудженням № 15 журналу „Червоний Перець”. Цей випуск часопису характеризувався як „пасквіль, скерований проти творчої роботи, що її веде партія і робочий клас, будуючи соціалістичну Україну”. Ухвалено переглянути весь склад редколегії журналу. *Комуніст*. – 1929. – 20 жовтня.

22 жовтня (вівторок)

1, 4, 7. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У обговорило питання „про Академію наук”. Ухвалено намітити такий склад президії АН: Заболотний (президент), Воблий, Шліхтер (віце-президент), Корчак-Чепурківський (секретар); містилася пропозиція М.Скрипнику переговорити з М.Грушевським про входження до складу президії ВУАН, запропонувавши це місце у разі його відмови М.Яворському. *ЦДАГОУ*. – Ф.1. – Оп.16. – Спр.7. – Арк.93.

23 жовтня (середа)

1, 3. Харків, м. НКТ, НКЮ та Наркомзем УСРР видали постанову “Список речей, на які не звертається стягнення штрафів, що їх присуджує кримінальний суд за відмову здати хліб або за опір проведенню хлібозаготівельного плану”. *Збірник законів і розпоряджень робітничо-селянського уряду України*. – 1929. – № 24. – Ст.114; *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 19 листопада.

4. Харків, м. РНК УСРР затвердив Статут Українського науково-дослідного інституту лісового господарства при Народному комісаріаті земельних справ УСРР. *Збірник законів і розпоряджень робітничо-селянського уряду України*. – 1929. – № 28. – Ст.221.

25 жовтня (п'ятниця)

1, 3, 6. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову „Про зміну арт.8 постанови [ВУЦВК від 28 березня 1928 р.] „Про порядок опису, арешті у продажу з прилюдних торгів майна неплатіїв державних та місцевих податків, оплат і мита”. *Збірник законів та розпоряджень робітничо-селянського уряду України*. – 1929. – № 28. – Ст.215; *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 13 листопада.

2, 3, 6. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову „Про доповнення „Положення про сільські ради”. *Збірник законів та розпоряджень робітничо-селянського уряду України*. – 1929. – № 28. – Ст.215; *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 13 листопада.

3. Харків, м. Постановою ВУЦВК затверджено „Статут про Народний комісаріат торгівлі УСРР”. *Збірник законів та розпоряджень робітничо-селянського уряду України*. – 1929. – № 28. – Ст.214.

4. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР видали постанову “Про увільнення від місцевої оплати відвідувачів пересувних кінотеатрів (кіно-пересувок)”. *Збірник законів і розпоряджень робітничо-селянського уряду України. – 1929. – № 29. – Ст.222; Вісті ВУЦВК. – 1929. – 13 листопада.*

7. Харків, м. Президія ВУЦВК звільнила Нурінова з посади заступника наркома торгівлі УСРР у зв'язку з переходом на іншу роботу. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 26 жовтня.*

26 жовтня (субота)

1, 3. Москва, м. ЦК ВКП(б) надіслав на міста, у тому числі в УСРР директиву про хлібозаготівлі. Містилося зобов'язання виконати річний план хлібозаготівель до 1 грудня 1929 р. *Трагедія советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1939. Том 1. Май 1927 – ноябрь 1929. – М., 1999. – С.737.*

27 жовтня (неділя)

4. Харків, м. Колегія НКО УСРР визнала за потрібне охопити дітей – представників національних меншин національною школою на 100%. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 27 жовтня.*

7. Коломия, м. Відкрито пам'ятник маршалу Ю. Пілсудському. *Діло. – 1929. – 29 жовтня.*

28 жовтня (понеділок)

1, 3. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У ухвалено зняти догану з Зінов'євського ОПК: станом на 25 жовтня округ виконала річний план хлібозаготівель на 86%. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.165. – Арк.82.*

1, 3. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У обговорено проект Держбюджету УСРР. Ухвалено доручити В.Чубарю скласти проект доповіді до ЦК ВКП(б) у зв'язку зі значним скороченням республіканської частки бюджету „по ряду невідкладних витрат”; С.Косіору – обстоювати у Москві збільшити асигнування у фонд преси УСРР до 4 млн. 600 тис. руб. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.165. – Арк.84.*

1, 7. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У погодилося з постановою ЦК ВКП(б) про відкликання М.Ікса з України „ у розпорядження ЦК ВКП(б)”. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.165. – Арк.85.*

4, 5. Рим, м. Відбулося закладення першого каменю під будову Української Греко-Католицької колегії. На це будівництво папа Пій XI виділив 10 млн. лір. Посвячення здійснив Станіславський єпископ Хомишин при допомозі інших українських єпископів. *Свобода. – 1929. – 10 листопада.*

4,7. Старий Косів, с. тепер Івано-Франківської обл. Народилася Вербівська Надія Василівна – український майстер художньої кераміки, онука П.Цвілик, у якого навчалася гончарству; серед творів майстрині: побутові вироби – вази, тарілки, ін. посуд, оздоблені переважно декором рослинного характеру. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А.В.Кудрицький, М.Г.Лабінський; За ред. А.В.Кудрицького. – К., 1997. – С.106.*

29 жовтня (вівторок)

1, 3. Москва, м. ЦК ВКП(б) надіслав директиву на місця про стан хлібозаготівель. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1939. Том 1. Май 1927 – ноябрь 1929.* – М., 1999. – С.739.

4. Харків, м. Преса повідомила про намір популярного актора Бучми, який працював на одеській кінофабриці ВУФКУ, перейти на роботу до театру “Березіль” у столиці УСРР. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 29 жовтня.

30 жовтня (середа)

1, 7. Москва, м. Політбюро ЦК ВКП(б) схвалило текст покаяльної заяви колишнього троцькіста І.Н. Смирнова. *Известия ЦК КПСС.* – 1991. – № 6. – С.74–76; *РДАСПІ.* – Ф.17. – Оп.3. – Спр.765. – Арк.5; *Советское руководство. Переписка. 1928–1941 гг.* – М., 1999. – С.96–97.

1 листопада (п'ятниця)

1, 4. Харків, м. 1-6 листопада відбувся II з'їзд Всеукраїнської наукової асоціації сходознавців (ВУНАС). Засідання відбувалися по секціях: історії, етнології і мистецтва, мови і літератури, економіки, права, політики, питань нового алфавіта. З'їзд намітив завдання на майбутнє, підбив підсумки роботи асоціації, звернувши увагу на необхідність розгортання широкої пропаганди наукових досягнень асоціації. В роботі з'їзду брали участь науковці Москви, Ленінграда, союзних республік. *Східний світ.* – 1930. – №10-11. – С.370, 378.; *50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967. Составители А.И.Алаторцева, Г.Д.Алексеева.* – М., 1971. – С.133.

2, 6. Харків, м. Комісія секції народної освіти Харківської міськради обговорила питання про оновлення вигляду (усунення “стрічок, вінків, хрестиків”) поховальних бюро, вдосконалення ритуальних послуг та скасування існуючого поділу кладовищ на 1-й, 2-й, 3-й пояси. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 1 листопада.

4. Харків, м. Прем'єрою оперети “Орфей у пеклі” Ж.Оффенбаха (режисер Балабан, диригент Крижанівський, балетмейстер Вільгільов) урочисто відкрито Державну українську музичну комедію. Завдання театру – “стати чинником українського культурного будівництва на Україні, національного за формою і пролетарського за змістом”. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 3 листопада.

8. Харків, м. 1-2 листопада у столиці УСРР перебував відомий німецький революціонер М.Гельц. Зарубіжний гість виступив з доповіддю у Клубі металістів, відвідав Державну українську музичну комедію. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 3 листопада.

2 листопада (субота)

2, 3. Харків, м. З Дніпропетровська прибув “червоний ешелон дніпропетровського пролетаріату” (50 вагонів, у тому числі 20 – чавуну, 13 – заліза, 17 – труб загальною

вартістю 288 тис. руб.) – подарунок робітників РВР СРСР до 12-ї річниці Жовтневої революції. Відбувся мітинг, учасники якого закликали до виконання і переконання показників п'ятирічного плану, розвитку “соціалістичного змагання”. У той же день “червоний ешелон” відбув до Москви. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 3, 7 листопада.*

3 листопада (п'ятниця)

1. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У обговорило питання „про процес СВУ”. Ухвалено проводити судовий процес у Харкові, сформувати склад обвинувачувачів у кількості не більше 40 осіб, узгодити з Москвою цей останній, а також зміст публікацій про процес у пресі. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.16. – Спр.7. – Арк.61.*

1, 7. Москва, м. Газета „Правда” надрукувала покаяльний лист групи І.Н. Смирнова – колишніх прихильників Л.Д. Троцького. *Правда. – 1929. – 3 ноября.*

5 листопада (вівторок)

1. Харків, м. ВУЦВК затвердив новий Цивільно-процесуальний кодекс (чинний із 31 грудня 1929 р.). *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.377.*

1. Москва, м. Політбюро ЦК ВКП(б) розглянуло повідомлення про розкриття “СВУ” в УСРР. Вирішено: “а) виділити групу з керівного складу й судити їх відкритим судом у Харкові, скоротивши по можливості судову процедуру. б) Публікацію про цю справу дати не раніше, ніж за тиждень. в) Редагування тексту оповіщення доручити секретаріату ЦК за участі представника ЦК КП(б)У. г) Питання про склад суду доручити вирішити Секретаріату ЦК за участю представника ЦК КП(б)У. д) Доручити т.Чубарю дати інтерв'ю після опублікування у пресі. е) Зобов'язати т.Ягоду ознайомити з матеріалами особисто Литванова. *РДАСП. – Ф.17. – Оп.162. – Спр.8. – Арк.1.*

1, 4. Москва, м. При Комуністичній академії почала роботу секція з вивчення проблем війни (військова секція) з підсекціями: загальних проблем воєн, історії воєн, економіки воєн. До складу Секції увійшли М.Тухачевський, С.Буденний, Ю.Ларин, О.Ярославський, В.Невський, І.Мінц, А.Васютинський, В.Малаховський, Д.Бавський, А.Гуковський та ін. На першому засіданні секції заслухана доповідь Б.І.Горева „Військово-історична думка в СРСР і марксизм”. *Записки секции по изучению проблем войны. – 1930. – Т.1. – С.37-68; Вестник Комкадемии. – 1931. – Кн.1. – С.33-38; 50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967. Составители А.И.Алаторцева, Г.Д.Алексеева. – М., 1971. – С.133.*

4. Харків, м. Секретаріат ВУЦВК підбив підсумки прийому студентів до вищих учбових закладів республіки. Визнана потреба створення додаткових умов для до вузівської підготовки для “батрацької молоді”. Ухвалено організувати мережу курсів для підготовки 1 тис. осіб – в індустріальні вузи, 750 – в сільсько-господарські, 850 – педагогічні, 375 – соціально-економічного напрямку. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 3 листопада.*

4. Харків, м. ВУЦВК і РНК УСРР ухвалено доповнення до “Положення про інституту УСРР та “Положення про технікуми УСРР”. *Збірник законів і розпоряджень робітничо-селянського уряду України. – 1929. – № 29. – Ст.226.*

4. Харків, м. Видано Декларацію про утворення “блоку революційних сил” представників Всеукраїнської спілки пролетарських письменників (ВУСПП), Всеукраїнської спілки робітників комуністичної культури (ВУСРКК) “Нова генерація”, Всеукраїнської асоціації революційних кінематографістів (БУАРК). *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 3 листопада.*

6 листопада (середа)

1, 3. Москва, м. РНК СРСР видано постанову “Про відрядження червоних ешелонів до промислових центрів”. Констатуючи як позитивне явище намагання робітництва різних округ України продемонструвати свою відданість справі “соціалістичного будівництва” шляхом організації “червоних ешелонів”, радянський уряд пропонував припинити цю кампанію як таку, що порушує встановлений графік руху поїздів. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 7 листопада.*

2, 3, 4. Харків, м. Президія ВРНГ УСРР затвердила Статут Всеукраїнського акційного товариства для випробування та реалізації винаходів. *Збірник законів та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. – 1929. – № 24. – Ст.117.*

2, 3, 7. Харків, м. Народний комісаріат торгівлі УСРР затвердив Статут приватного акційного товариства „Фруктогородина”. *Збірник законів та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. – 1929. – № 22. – Ст.105.*

6. Харків, м. Розпочала роботу Центральна гігієнічна консультація, мета якої – надання населенню безкоштовних консультацій з найрізноманітніших питань життя і побуту: виховання дітей, гігієни статевого життя, утримання житла, гігієни праці, профілактики венеричних захворювань тощо. Для консультування населення запрошені відомі фахівці. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 6 листопада.*

7 листопада (четвер)

1. УСРР. У містах України відбулися урочистості з нагоди 12-ї річниці Жовтневої революції: демонстрації і мітинги населення, святкові концерти, вистави тощо. У Харкові пройшла святкова зустріч учасників “соціалістичного змагання” – “наймитів Харківщини” та селян Донської округи Північно-Кавказького краю РСФРР; у Києві відкритий новий міст через Дніпро ім. 12-ї річниці Жовтневої революції, нові цехи на заводі ім. Артема, Кабельному заводі, запущено нову взуттєву фабрику на 600 машин, спущено на воду 3-тис. тонну баржу та ін.; в Одесі відбувся урочистий прийом “червоного ешелону” (22 вагони, навантажені кукурузник зерном), зібрані до “свята Жовтня” і надіслані в подарунок українському урядові селянством Бірзульського району Молдавської АСРР; у с.Веселому Подолі Кременчуцької округи відкрито першу в СРСР кооперативну цукроварню ім. В.Чубаря. Довкола цукроварні збудовані робітничі селища на 24 будинки, ФЗУ, робітничий клуб. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 7, 10 листопада.*

1, 3. Москва-Харків, м. На сторінках центральної і республіканської преси опубліковано статтю Й.Сталіна “Рік великого перелому. До XII річниці Жовтня”. Констатувалися значні успіхи, „докорінний перелом” у розвитку сільського господарства, масова підтримка селянством ідей колгоспного руху. „Досягнення партії є у тому, – наполягав Й.Сталін, – що нам вдалося організувати цей докорінний перелам у надрах самого селянства і повести за собою широків маси бідноти і середняків, незважаючи на неймовірні труднощі, незважаючи на відчайдушний спротив усіх і усяких темних сил, від куркулів і попів до філістерів і правих опортуністів”. *Трагедія советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1939. Том 1. Май 1927 – ноябрь 1929. – М., 1999. – С.740-742; Правда. – 1929. – 7 ноября; Комуніст. – 1929. – 7 листопада.*

8 листопада (п'ятниця)

1, 2. Харків, м. Урочисто передано ТДС Авіахіму УСРР три аероплани “Харківська міськрада”, “Українбанк”, “Добробут”, побудовані на кошти населення. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 10 листопада.*

3, 6. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У обговорило стан водопостачання Донбасу. Констатувалося невиконання директиви квітневого 1928 р. пленуму ЦК ВКП(б), виданої ВРНГ та РПО СРСР про розробку питання з поліпшення водопостачання і впорядкування робітничих селищ Донбасу, зокрема затвердження фінансового плану робіт; ухвалено звернутися до ЦК ВКП(б) з проханням видати директиву із зобов'язанням відповідних установ і організацій вжити заходів для реалізації проекту водопостачання Донбасу у прискореному порядку. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.165. – Арк.90.*

4. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У ухвалило організувати на Дніпрельстані Політехнічний інститут з наступними відділеннями: будівельним, електротехнічним, хімічним, металургічним, а також підготовчим – для готування до вступу в навчальний заклад робітників Дніпрельстану та їхніх дітей; містилася настанова НКО, ВРНГ УСРР оформити справу організації інституту через РНК УСРР, винайти потрібні асигнування, здійснити підбір кваліфікованих кадрів професорсько-викладацького складу, розробити проект будівлі Інституту, встановивши кінцевий термін введення її в експлуатацію – 1930 р. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.165. – Арк.90, 95.*

4,7. Приволзьк, Івановська область (Росія). Народився Борисов Олег (Альберт) Іванович – російський актор, народний артист СРСР (1978), у 1950 закінчив школу-студію Московського художнього академічного театру, впродовж 1951-64 працював у Київському російському драматичному театрі ім. Л.Українки, Ленінградському Великому драматичному театрі (1964-1989), у МХАТі (1983-1989), з 1989 у Центральному театрі (Радянської армії) армії Росії; автор ролей: в Київському російському драматичному театрі – Олег, Андрій („В пошуках радості”, „В добрий час!” Розова), Сашко Птаха („Світанок над морем” за Ю.Смоличем), Щасливцев („Ліс” О.Островського). Дроміо („Комедія помилок” У. Шекспіра); на Київській кіностудії художніх фільмів – Терещенко („Проста річ” 1957), Юзеф („Олекса Довбуш” 1959),

Фімка Воронюк („Нащадки” 1960), Голохвостий („За двома зайцями” 1961), Роман („Стежки-дорожки” 1964), Лауреат державної премії СРСР (1978). Помер 28 квітня 1994, Москва. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А.В.Кудрицький, М.Г.Лабінський; За ред. А.В.Кудрицького. – К., 1997. – С.79.*

9 листопада (субота)

1. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У затвердило терміни проведення виборчих кампаній: районних рад – з 15 грудня до 15 лютого 1930 р., окружних – протягом квітня-травня 1930 р.; низових профспілкових органів – з 1 лютого до 15 березня, партійних органів – з 15 березня до травня, КНС – протягом червня 1930 р. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.165. – Арк.99.*

1, 7. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У затвердило наступний склад Центрвиборчкому УСРР: Василенко, Сербіченко, Балицький, Чернявський, Мусульбас, Хвиля, Пілацька, Кузьменко, Сегадович, Порайко, Горлінський, Фесенко, Корсунов, Майоров, Мінаєв, Сірко, Неживий, Косило, Мац, Бойко, Воронович, Бородай, Войцеховський, Богданова, Триліський. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.165. – Арк.99.*

3. Горлівка, м. Артемівської окр. Урочисто відкрито нову копальню з щорічним видобутком 360 тис. тонн вугілля. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 10 листопада.*

4. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У затвердило рішення передати у відання ВРНГ СРСР Харківський технічний, Дніпропетровський гірничий інститут, Рубежанський хімічний, Миколаївський судобудівельний технікуми; ухвалено звернутися до ЦК ВКП(б) з проханням видати відповідні директиви про проведення українізації у розташованих на українському терені навчальних закладах загальносоюзного підпорядкування. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.165. – Арк.96.*

6. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У видана постанова „Про стан техніки безпеки і промсанітарії у гірничій промисловості Донбасу”. Констатувався низький, а місцями (шахти „Софія Вертикальна” Макіївського рудоуправління; „Смолянка”, шахти № 5, 6, „Риківка” Сталінського рудоуправління) катастрофічний стан техніки безпеки на шахтах Донбасу, попри важкі уроки аварії на шахті „Марія”; вказувалося на суттєве відставання запровадження заходів безпеки на виробництві від загальних темпів розгортання вугільної промисловості; ухвалено звернутися до ЦК ВКП(б) з проханням дати директиви ВРНГ СРСР, Наркомпраці СРСР, НКФ СРСР щодо виправлення вищезазначеної ситуації; наводився розгорнутий перелік пропозицій щодо цього. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.165. – Арк.101-103.*

10 листопада (субота)

1. Москва, м. 10-17 листопада відбувся пленум ЦК ВКП(б). Учасники обговорили і схвалили контрольні цифри розвитку народного господарства на 1929/30 р. *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.377; КПСС в резолюціях и рішеннях съездов, конференцій и пленумов ЦК. – М., 1984. – Т.5. – С.7-18.*

4,7. Струцівка, с. тепер Житомирської обл. Народився Садовський Йосип Антонович – український скульптор, заслужений діяч мистецтв УРСР (1979); у 1966 закінчив Львівський інститут прикладного і декоративного мистецтва (клас В.Борисенка), надалі викладач цього вузу, професор (1988); автор творів: композиції – „Ранок” (1965), „Верховинці” (1969), „Козак-Мамай” (1970), „Леся” (1971), „Покрова” (1994); барельєф „Навіки разом” (1979); пам’ятник К.Устияновичу в с. Вовках на Львівщині (1990); портрети – „Народний артист СРСР Б.Романицький” (1980), матері (1985), „Плеяда І.Франка” (М.Коцюбинський, М.Лисенко, Леся Українка, І.Труш, В.Стефаник) (всі – 1986). *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядник: А.В.Кудрицький, М.Г.Лабінський; За ред. А.В.Кудрицького. – К., 1997. – С.522.*

11 листопада (понеділок)

4,7. Львів, м. Пішов з життя Мечислав Солтис – польський і український композитор, диригент, педагог, музично-громадський діяч (народився там же 7 лютого 1863); музичну освіту здобув у Львові (у К. Мікулі), Відні, Парижі (у Сен-Санса). В 1890-х диригент львівського хорового товариства „Ехо” і „Лютня”, професор (1891), директор консерваторії Галицького музичного товариства (1899-1929), з 1919 - голова Польської спілки музикантів у Львові; автор 5 опер (у т.ч. „Марія, українська оповідь” (1909), 2 симфоній, 3 симфонічних поем, 3 ораторій, фортепіанних концертів, творів для органу, хору та солоспівів; серед учнів – С.Людкевич. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядник: А.В.Кудрицький, М.Г.Лабінський; За ред. А.В.Кудрицького. – К., 1997. – С.553-554.*

4,7. Чеснівка, с. тепер Черкаської області. Народився Шпак Василь Дем’янович – український майстер декоративного мистецтва, заслужений майстер народної творчості УРСР (1990). Спеціальної художньої освіти не отримав; автор декоративної скульптури: „Бокораш” (1969), „Гуцул і коза” (1970), „Династія лісорубів” (1973), „Сусідки” (1974), „Партизани” (1975), „Перед полуднем” (1977), „На ярмарок” (1978), „Тарас Бульба” (1980), „Маляри” (1982), „Тил для фронту” (1985), „Коліївщина” (1988), „Воли” (1991), „Т.Шевченко” (1992). *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядник: А.В.Кудрицький, М.Г.Лабінський; За ред. А.В.Кудрицького. – К., 1997. – С.656.*

12 листопада (вівторок)

1. Харків, м. У ковальському цеху Харківського паровозобудівельного заводу частина робітництва різко протестувала проти поширення позики індустріалізації, заявляючи: “У кожного з нас по шість душ на утриманні. Цераккооп не постачає необхідними продуктами, а у приватника вони втричі дорожчі”. *ЦДАВО України. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2991. – Арк.16.*

8. Харків, м. 12-15 листопада у столиці УСРР перебувала делегація у складі 19 зарубіжних комунальників з Німеччини, Великобританії, Ірландії, Латвії, яка знайомилася з досвідом роботи радянських підприємств комунального господарства. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 13 листопада.*

13 листопада (середа)

1. Старобільська окр. У відділі капітального будівництва Рубежанського хімічного заводу відбувся страйк: 120 із 400 робітників відмовилися працювати у зв'язку з затримкою виплати заробітної плати. *ЦДАВО України. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2991. – Арк.14.*

14 листопада (четвер)

1, 7, 8. Москва, м. Політбюро ЦК ВКП(б) доручило лікарю Левіну надіслати Г.Чичеріну лист про бажаність його повернення в СРСР наприкінці листопада 1929 р. *РДАСПІ. – Ф.558. – Оп.2. – Спр.8. – Арк.7. Публ.: Советское руководство. Переписка. 1928–1941 гг. – М., 1999. – С.101.*

3, 6. Харків, м. Секретаріат ВУЦВК визнав за потрібне посилити увагу до справи працевлаштування “переростків” дитячих установ. Встановлено, що протягом дев'яти місяців поточного року на роботу було влаштовано 2640 підлітків. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 14 листопада.*

1. Варшава, м. Українська парламентарна репрезентація (українська група у Польському сеймі) на своєму засіданні прийняла постанову в якій висловила протест проти “червоного терору на Радянській Україні”, що “нищить провідні кадри української нації”. *Свобода. – 1929. – 24 листопада.*

15 листопада (п'ятниця)

1. Харків, м. ЦКНМ при ВУЦВК розглянула питання про підготовку виборчої кампанії у національних районах і селах під гаслом “посилення наступу соціалістичного сектору на рештки капіталістичних елементів”. Встановлене завдання щодо усунення “впливу непмансько-клерикальних та антирадянських елементів” у ході висування кандидатур та підготовки виборчих списків. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 17 листопада.*

1, 4. Москва, м. Дирекція Інституту В.І.Леніна при ЦК ВКП(б) затвердила тези про науково-дослідну роботу і структуру інституту. Намічено вести роботу по напрямках: науково-коментаторському, науково-дослідницькому, по створенню партійного архіва. Структура Інституту включала ряд відділів: науково-дослідний, наукової обробки ленінської спадщини, наукової обробки історико-партійних документів, підготовки науково-популярної літератури, єдиного партійного архіву. *Пролетарская революция. – 1929. – № 12. – С.215-216; Вестник Комкадемии. – 1931. – Кн.1. – С.33-38; 50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967. Составители А.И.Алаторцева, Г.Д.Алексеева. – М., 1971. – С.134.*

16 листопада (субота)

1. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про надання допомоги особам і господарствам, які постраждали від куркульського насилля”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – №71. – Ст.673.*

2. Харків, м. У Будинку Червоної армії відбулося урочисте прийняття Харківським ОВК шефства над 23-ю стрілецькою дивізією. Шефи зобов'язалися організувати в частинах з'єднання чотири загальноосвітні вечірні школи, десять гуртків з вивчення української мови, поповнити літературою військові бібліотеки, а також забезпечити роботу курсів по підготовці з демобілізованих червоноармійців 700 працівників колгоспів, 100 трактористів, 100 кооператорів, 100 меліораторів. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 17 листопада.*

7. Москва, м. РВР СРСР видано наказ про призначення начальника Організаційного відділу ПУ УВО О.С.Гришина заступником начальника ПУ УВО, а також начальника політвідділу, помічника командира 45-ї стрілецької дивізії Березкіна начальником Організаційного відділу ПУ УВО. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 16 листопада.*

8. Харків, м. У столиці УСРР перебувала делегація швейників із США, Угорщини, Великобританії, Німеччини. Зарубіжні гості ознайомилися із життям столиці, відвідали місцеву швейну фабрику. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 17 листопада.*

17 листопада (неділя)

1. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про випуск державної внутрішньої позики 1929 року” на суму 125 млн. руб. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – №71. – Ст.675.*

1. Харків, м. 17-21 листопада відбувся пленум ЦК КП(б)У, який розглянув питання про підсумки листопадового Пленуму ЦК ВКП(б), про контрольні цифри розвитку народного господарства України на 1929-1930 р., про роботу партійних, профспілкових і господарських організацій на підприємствах республіки, доповідь ЦК ЛКСМУ. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 22 листопада.*

1, 5. Львів, м. Біля Успенської православної церкви відбулося зіткнення між українцями і “москвофілами”. Останні у такий спосіб протестували проти співу наприкінці служби молитви “Боже, великий єдиний, нам Україну бережи”. *Свобода. – 1929. – 24 листопада.*

4. Харків, м. Квартет ім. Лисенка у складі А.Шепітковського, І.Третяка, М.Безсалова, В.Дегтярьова, В.Мідного повернувся з Кавказу після трьохмісячних гастролей, організованих Укрфілом у порядку культурного обміну України з Грузією, Вірменією, Азербайджаном. Концерти квартету у Ростові, Владикавказі, Тифлісі, Баку та ін. відвідало щонайменше 65 тис. слухачів. Музиканти також провели етнографічну роботу, записавши ряд пісень народів Закавказзя. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 17 листопада.*

7. Харків, м. Пленум ЦК КП(б)У ухвалив звільнити Медведєва та призначити Л.Картешвілі на посаду секретаря Організаційного відділу ЦК із введенням останнього до складу політбюро та оргбюро ЦК КП(б)У; про звільнення Акулова від обов'язків члена політбюро у зв'язку з переходом на роботу до ВЦПРПС та введення замість нього до політбюро ЦК КП(б)У Чувиріна; про виведення Доненка зі складу оргбюро та призначення на цю посаду Чернявського з одночасним обранням його кандидатом у члени секретаріату ЦК КП(б)У. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 22, 23 листопада.*

18 листопада (понеділок)

1. Харків, м. 18-21 листопада відбувся пленум ЦК КП(б)У. Учасники заслухали і обговорили доповіді: про підсумки роботи пленуму ЦК ВКП(б); контрольні цифри розвитку народного господарства України на 1929/1930 р.; про роботу партійних, профспілкових та господарських організацій на підприємстві; доповідь ЦК ЛКСМУ. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.1. – Спр.331. – Арк.1.*

1, 4. Москва, м. Відбулося урочисте відкриття Інституту історії Комуністичної академії, у структурі якого передбачені секції методології історії пролетаріата СРСР, з історії промислового капіталізму, соціологічна. Перед учасниками урочистостей виступили М.Покровський з доповіддю „Інститут історії і завдання істориків-марксистів”, Г.С.Фрилянд з доповіддю „Марксизм і західноєвропейська історіографія”. *Историк-марксист. – 1929. – Т.14. – С.3, 13, 221-225; Вестник Комкаадемии. – 1931. – Кн.1. – С.33-38; 50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967. Составители А.И.Алаторцева, Г.Д.Алексеева. – М., 1971. – С.134.*

19 листопада (вівторок)

3. Харків, м. УЕН повідомила про рішення союзного уряду надіслати протягом 1929-1930 р. в УСРР 3274 тракторів. Нарада ухвалила розподілити техніку в такий спосіб: радгоспам – 800 машин, машино-тракторним станціям – 1564, великим колгоспам – 670, меліоративним союзам – 36, Укрсельцукру – 60, НКО, дослідним установам НВС та Укрвинробуправі – 120. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 19 листопада.*

20 листопада (середа)

3. Харків, м. 20-25 листопада відбулася Всеукраїнська нарада представників правління робітничих кооперативів. У порядку денному стояли питання про робітниче постачання, про децентралізацію заготівлі та громадського харчування, про організацію сільськогосподарських підприємств при робкоопах (молочних ферм, свинарників), плани роботи на 1929-1930 р. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 6 листопада.*

4, 8. Харків, м. Повернулася наукова експедиція (керівник – професор Феодоровський), організована Укрнаукою для дослідження Донецького городища. Зібрані археологами матеріали передані до фондів Харківського історичного музею. Під час роботи експедицію відвідали італійський та польський консули з родинами у супроводі голови Комітету охорони пам'ятників культури Кулика. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 23 листопада.*

21 листопада (четвер)

1. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про оголошення поза законом посадових осіб – громадян Союзу РСР за кордоном, які перебігали до табору ворогів робітничого класу і селянства і відмовляються повернутися в Союз РСР”. Оголошення поза законом тягнуло за собою: конфіскацію всього майна засудженого та розстріл засудженого через 24 години після встановлення його особистості. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских*

соціалістических республик. – 1929. – №76. – Ст.732.

1. Львів, м. Українська націоналістична молодь провела демонстрацію протесту проти переслідувань і арешту українських діячів в Радянській Україні біля приміщення радянського консульства у Львові. Демонстранти співали гімн “Ще не вмерла Україна”, вибили шибки на вікнах приміщення. Консул Г. Лапчинський був змушений стріляти з револьверу у повітря. Поліція заарештувала до 10 осіб. *Діло. – 1929. – 23 листопада; Рубльов О. Західноукраїнська інтелігенція у загальнонаціональних політичних та культурних процесах (1914-1939). – К., 2004. – С.293.*

5. Харків, м. Секретаріат ВУЦВК ухвалив „задовольнити клопотання трудящих” і дозволити ОВК закрити наступні монастирі, церкви, синагоги і молитовні будинки з подальшим їх використанням для культурно-освітніх потреб: у Шевченківській окрузі – церкву у с. Чапаївці Золотоношського району, синагогу „Клойз” у м. Кам’янці Кам’янського району, чоловічий Миколаївський монастир на острові річки Тясмин на терені с. Медведівки, Мотронівський жіночий монастир у Лебединському районі, жіночий монастир у Шполянському районі, Мошногогорський монастир у м. Мошни, домову церкву колишнього Іванківського монастиря Чернобаївського району, церкву у с. Ковалисі Ротмистрівського району; у Лубенській окрузі – синагогу Кагана у м. Лубни; у Харківській окрузі – Миколаївську церкву у с. Краснокутському, Миколаївську церкву у с. Колонтаєві Краснокутського району, церкву у с. Олександрівці Велико-Писарівського району, церкву у с. Токарівці Дергачівського району, молитовний будинок євангельських християн у м. Ново-Мерчику Люботніському районі; у Могилівській окрузі – Садагурську синагогу у м. Чернівці, синагогу „Клойз” у м. Копайгороді, синагогу „Клойз” у с. Озаринці, синагогу „Великий Бесгамедреш” у м. Муровані Курилівці, церкву у передмісті Островка Могилівського району; у Вінницькій окрузі – Вознесенську церкву, синагогу по Ленінському проспекту у м. Вінниця; у Білоцерківській окрузі – синагогу у м. Біла Церква, Івано-Богословську церкву у с. Затонському Таращанського району, католицький костьол „Марії Магдалини” у м. Тараші, синагогу „Бесгамедреш” у м. Павлочі Попільнянського району; у Роменській окрузі – 2-у синагогу у м. Ромни, Олександрівську церкву у м. Ромни; у Криворізькій окрузі – Миколаївську церкву на Жовтневій копальні біля станції Вечірній Кут; у Мелітопольській окрузі – синагогу у с. Рубачівці Велико-Лепетиського району; у Первомайській окрузі – синагогу „Клойз” у м. Кривому Озері по Голованівській вулиці; у Проскурівській окрузі – церкву у с. Шеїнці Деражнянського району; дві синагоги у м. Меджибожі; у Маріупольській окрузі – молитовний будинок у с. Білосарайські Коси Мангушовського району; у Куп’янській окрузі – Покровський собор у м. Куп’янському, Миколаївську церкву у с. Куп’янська-Узлова; у Ніжинській окрузі – католицький костьол у м. Ніжині, церкву у с. Григоровці Мринського району; у Кам’янецькій окрузі – у м. Нова Ушиця – синагогу „Клойз”, католицький костьол, у м. Кам’янці – домову церкву будинку колишнього Троїцького монастиря, церкву у с. Мілівці Кам’янецького району, у Миколаївській окрузі – 1-у синагогу колонії Нова-Полтавка Ново-Бузького району, 1-у синагогу у м. Новий Буг; у Прилуцькій окрузі – Троїцьку церкву у с. Мехедівці Драбівського району; у Полтавській

окрузі – Олександрово-невську церкву у Лещинській колонії інвалідів-залізничників, Різдвяно-Богородичну церкву у с.Декайлівці Опішнянського району, у Бердичівській окрузі – синагогу Цімельзона у м.Козятин, синагоги „Малий Клойз”, „Новий Бесгамедреш” у с.Погребищі, синагогу Френкеля у м.Чуднові, синагогу „Бесгамедреш” у м.Вчорайше; у Запорізькій окрузі – синагогу в колонії Новий Златополь Гуляйпольського району; у Глухівській окрузі – синагогу у Глухівському провулку в м.Середина-Буда, Покровську церкву у с.Воронежі Шосткінського району, Воздвиженську церкву на хут.Воздвиженському Ямпільського району; у Луганській окрузі – Свято-Духівську церкву у с.Городищі Алчевського району, татарську мечеть у м.Алчевську, лютеранську кірху в м.Луганську; у Коростенській окрузі – синагогу „Тіферос Ісроеиль” в м.Олевському; у Волинській окрузі – кравецьку синагогу у м.Коростишеві; у Київській окрузі – домову церкву у с.Мишалінці на хут.Китаєвський Китаєвського району, Різдвяно-Богородичну церкву у с.Воронкове бориспільського району, церкву в с.Великі Крупілі Березанського району, стару церкву в с.Гостролуччі Барішівського району. *Коммунистическая власть против религии Моисея. Документы 1920-1937 и 1945-1953 гг. Вып.2. – Винница, 2005. – С.125-129.*

22 листопада (п'ятниця)

1, 3. Харків, м. Розпочала роботу II сесія ВУЦВК. Обговорено підсумки 1928-1929 господарського року, розглянуті контрольні цифри народногосподарського і культурного будівництва УСРР у 1929-1930 р., заслухано доповідь РНК про бюджет УСРР на 1929-1930 р., співдоповідь бюджетної комісії ВУЦВК з цього ж питання, обговорено перспективи будівництва Дніпрельстану, затверджені постанови, ухвалені президією ВУЦВК у період між сесіями. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 23 листопада.*

1. Кременчук, м. Відбулася конференція “ударників виробництва”, учасники якої засудили “СВУ” та надіслали вітання ДПУ УСРР – “вірному вартовому пролетарської диктатури”. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 23 листопада.*

1. Харків, м. Представники Всеукраїнської спілки пролетарських письменників (ВУСПП) “Нова генерація”, Всеукраїнської спілки асоціації революційних кінематографістів (ВУАРК), Всеукраїнської спілки пролетарських письменників “Молодняк”, Інституту ім. Т.Шевченка та ін. установ та організацій провели збори та ухвалили гнівні резолюції із засудженням “СВУ” за здійснення “ганебного замаху на диктатуру пролетаріату, на владу трудящих”; Група відомих поетів, митців, літераторів М.Хвиля, М.Яловий, О.Досвітній, М.Куліш, Г.Епік, Ю.Яновський, І.Сенченко, А.Любченко, П.Панч та ін. оприлюднили колективного листа “Плямуємо ганебну роботу академіко-бандитів”. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 23 листопада.*

23 листопада (субота)

1, 2. Харків, м. РВР УВО видав наказ із поздоровленням бійців 1-ї Запорізької червонокозачої дивізії зі святом – 10-ти річчям з дня народження з'єднання. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 24 листопада.*

1. УСРР. У ряді міст відбулися демонстрації, збори трудящих з протестом проти “злочинної діяльності петлюрівських недобитків” – “СВУ”, які вимагали “якнайсуворіше покарати зрадників!” *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 24 листопада.*

1, 4, 7. Одеса, м. Заподіяв собі смерть притягнений у справі „СВУ” поет А.Казка. „Українізація” 1920 – 30-х років: передумови, здобутки, уроки. Колективна монографія / За ред. В.А.Смоля. – К., 2003. – С.201.

27 листопада (середа)

1. Львів, м. Місцеві комуністи вчинили напади на українські редакції газет “Новий час” та “Громадянський голос” у місті Львові, що стало відповіддю на мітинги націоналістичної молоді біля радянського консульства 21 листопада з приводу терору в СРСР. *Діло. – 1929. – 30 листопада.*

4,7. Кам’янка, с. тепер Полтавської обл. Народився Кікоть Андрій Іванович – український співак (бас), народний артист УРСР (1967); у 1959 закінчив Київську консерваторію (педагог І. Паторжинський), соліст Київського театру опери та балету, виконавець партій: Тарас („Тарас Бульба” Лисенка), Карась („Запорожець за Дунаєм” Гулак Атемовського), Кочубей, Гремін („Мазепа”, „Євгеній Онегін” Чайковського), Борис Годунов (однойменна опера Мусоргського). Помер 13 жовтня 1975, Київ. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А.В.Кудрицький, М.Г.Лабінський; За ред. А.В.Кудрицького. – К., 1997. – С.296.*

28 листопада (четвер)

1. Харків, м. Підбиті підсумки “чистки” низового радянського апарату у 19 районах Харківської округи: перевірено 2008 установ і організацій, 10601 особа. У восьми районах округи з роботи знято 308 осіб (9,6%), виявлено, що 31% апарату Харківського окружного фінансового відділу складається з “колишніх чиновників”, 8,6% – з колишніх крамарів або їхніх родичів. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 28 листопада.*

2. Харків, м. Відбулася робітнича конференція, учасники якої заслухали доповідь керівництва ТДС Авіахіму про діяльність товариства. До складу військових гуртків, організованих в УСРР ТДС Авіахіму входило більше 70 тис. осіб, зусиллями товариства у фонд оборони країни було передано більше 1 млн. руб. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 3 грудня.*

29 листопада (п’ятниця)

1. Харків, м. Сесія Всеукраїнської академії наук у складі 61 академіка затвердила резолюцію засудження дій “СВУ”. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 28 листопада.*

30 листопада (субота)

1. УСРР. У частинах і з’єднаннях Української військової округи відбулися урочистості у зв’язку з 12 роковинами полку Червоного козацтва та 10-тиліттям першої Червонокозачої дивізії. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 17 листопада.*

4. Дніпропетровськ, м. У Державному Червоно заводському театрі відбулася прем'єра драми "Шахта "Марія" у постановці Смирнова-Іскандера. У пресі опубліковані критичні оцінки постановки. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 30 листопада.*

7. Галичина. Помер доктор Леон Райх – голова сіоністської організації Східної Галичини, посол і колишній голова "Жидівського клубу" у Польському сеймі. *Діло. – 1929. – 4 грудня.*

Листопад

1, 3. СРСР. До колгоспів вступили 7, 6% селянських господарств країни. *Конквест Р. Жнива скорботи. Радянська колективізація і голодомор. – К., 1993. – С.126.*

4, 7. Полтава, м. З кінця листопада 1929 р. до 15 січня 1930 р. проходила друга виставка картин митців Полтавської філії Асоціації художників Червоної України (АХЧУ). Представлено понад 300 полотен, у тому числі Д.І.Ангельського, Л.С.Векштейна, А.О.Волошина, М.О.Донцова, С.А.Розенбаума, В.С.Скрипника, Л.І.Щерби та ін. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 25 грудня.*

1 грудня (неділя)

1. Львів, м. Газета "Свобода" повідомила про масові демонстрації, що відбулися наприкінці листопада у Києві, Харкові, Одесі та інших містах Радянської України у відповідь на події 21 листопада. Радянські демонстранти, демонструючи "адекватні дії" вибили шибки у приміщенні польського консульства, а у Харкові – спалили ляльки "польського фашиста", "українського фашиста-ундіста" та портрет Пілсудського. *Свобода. – 1929. – 1 грудня.*

2. Харків, м. 1-5 грудня відбувся III Всеукраїнський з'їзд союзу сільськогосподарських і лісових робітників. 337 делегатів підвели підсумки дворічної роботи союзу та намітили перспективні плани діяльності у контексті завдань "соціалістичної реконструкції сільського господарства". У резолюції з'їзду ставилося завдання втягнути до колективних господарств усіх 300 тис. наймитів УСРР. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 1, 3, 5 грудня.*

2 грудня (понеділок)

4,7. Одеса, м. Пішов з життя Суслов (справж. Резников) Онисим Зіновійович – український актор, режисер, антрепренер (народився 1857 в Єлизаветграді, тепер Кіровоград). Працював у трупах М.Кропивницького (1888-92), П.Саксаганського (1892-93), Г.Деркача (1893-94); у 1894-1909 очолював власні трупи; керував у 1918-1929 сільськими пересувними театрами та заводськими драматичними гуртками; викладав при Одеському державному драматичному театрі. Виконавець ролей: Виборний („Наталка Полтавка" М. Котляревського), Степан („Невільник Кропивницького), Карась (Запорожець за Дунаєм" Гулака-Артемовського), Явтух („Майська ніч" за М. Гоголем); на Одеській кінофабриці ВУФКУ знявся у фільмах: „Митя", „Сумка дипкур'єра" (обидва - 1927), „Проданий апетит", „Філантроп" (1928); автор

п'єс: "Галя Русина", "Без просвіту", "За землю". *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядник: А.В.Кудрицький, М.Г.Лабінський; За ред. А.В.Кудрицького. – К., 1997. – С.571.*

3 грудня (вівторок)

4. Харків, м. 3-6 грудня у студії Асоціації художників Червоної України (АХЧУ) відбувся "громадський огляд" виставки, підготовленої для експонування у гірничих районах Донбасу та по Донецькому залізничному маршруту Готня – Основа – Бакалея – Ізюм – Лиман Слов'янське – Попасна – Сватове – Дебальцеве – Луганське – Розакове – Іловайське – Таганрог. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 7 грудня.*

8. Харків, м. До столиці України прибула делегація "Міжробпому" у складі представників Німеччини та Голландії. Зарубіжні гості знайомилися з ходом виконання в Україні п'ятирічного плану розвитку народного господарства з метою популяризації у своїх країнах радянських досягнень. Зарубіжні гості відвідали також Донбас, побували в Криму. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 4 грудня.*

4 грудня (середа)

1, 4. Харків, м. У будинку ім.Блакитного відбулися збори, організовані Інститутом ім.Т.Шевченка та Інститутом марксизму-ленінізму для вшанування пам'яті забитих денікінцями українських письменників В.Чумака, Г.Михайличенка. *Комуніст. – 1929. – 3 грудня.*

5 грудня (четвер)

1, 3, 7. Москва, м. Політбюро ЦК ВКП(б) ухвалив створити Комісію для розробки питань про темпи колективізації у різних районах СРСР. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1939. Том 2. Ноябрь 1929 – декабрь 1930. – М., 2000. – С.35.*

2. Харків, м. РНК УСРР видала постанову "Про право вдів військовослужбовців, інвалідів війни, а також осіб, що загинули у боротьбі з контрреволюцією, вступати до кооперативних об'єднань (артілей) інвалідів". *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 12 грудня.*

4. Харків, м. РНК УСРР видала постанову "Про розміри і порядок брання громадянських внесків на ліквідацію неписьменності з осіб, позбавлених виборчих прав". *Збірник законів і розпоряджень робітничо-селянського уряду України. – 1929. – № 30. – Ст.236; Вісті ВУЦВК. – 1929. – 18 грудня.*

4, 7, 8. Харків, м. До столиці України прибули визначні західноукраїнські діячі культури академіки Ф.Колеса та К.Студинський, які відвідали ряд наукових установ міста, Державний оперний театр. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 6 грудня.*

6 грудня (п'ятниця)

4. Харків, м. Сесія Всеукраїнської академії наук затвердила п'ятирічний план наукової роботи. Стверджувалася потреба першочергового дослідження проблем, пов'язаних із завданнями "соціалістичної перебудови" індустрії та сільського господарства, 302

“зміцнення оборони країни” тощо. Затверджено новий Статут ВУАН. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 6 грудня.

4,7. Харків, м. Народився Рик Яків Йосипович – український скульптор (син скульптора Йосипа Львовича Рика) – заслужений художник УРСР (1983); у 1949 закінчив Харківське училище прикладного мистецтва; автор творів: композиція „Романтики” (1968), „Азовські рибалки” (1969), брав участь у створенні монументу на честь проголошення радянської влади на Україні (1975), меморіальних комплексів Слави (1977) та радянським воїнам –визволителям (1981), всі – в Харкові. Державна премія УРС ім. Т.Шевченка (1977). Виїхав до США. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядник: А.В.Кудрицький, М.Г.Лабінський; За ред. А.В.Кудрицького*. – К., 1997. – С.507.

7 грудня (субота)

1, 3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про створення Народного комісаріату землеробства Союзу РСР”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик*. – 1929. – №75. – Ст.718.

1, 4. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У затвердило резолюцію Бюро Харківського ОПК від 5 грудня 1929 р. по обслідуванню осередка Інституту марксизму-ленінізму. Констатувалися певні досягнення і значні недоліки у діяльності партосередку, зокрема у питаннях національної політики (розкол і розбрат колективу довкола рішень Всесоюзної конференції істориків-марксистів з питань загальної схеми історії, організаційної побудови товариства істориків-марксистів); вказувалося на недостатність висловленого на сторінках газети „Комуніст” самокаяття М.Яворського; містилися настанови щодо посилення роботи з роз’яснення засад державної політики у національній сфері, підготовки нових кадрів, забезпечення „міцним і витриманим керівним ядром ланок інституту” тощо. *ЦДАГОУ*. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.165. – Арк.109, 112-114.

4. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про посилення виробництва і показу політико-освітніх кіно-картин”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик*. – 1929. – №76. – Ст.738.

8 грудня (неділя)

1, 3, 7. Москва, м. Політбюро ЦК ВКП(б) ухвалило створити у складі Комісії для розробки питань про темпи колективізації підкомісії. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1939. Том 2. Ноябрь 1929 – декабрь 1930*. – М., 2000. – С.36-37.

4. Вінниця, м. Розпочав роботу перший в Україні червоноармійський університет, створений за ініціативою Секції наукових співробітників. Новостворений заклад покликаний сприяти піднесенню загальноосвітнього рівня (підготовка слухачів до

ведення громадської профспілкової і культурної роботи) та “поглиблення комуністичного світогляду” командирів, політичного та червоноармійського складу РСЧА. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 8 грудня.

10 грудня (вівторок)

3. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У розглянуло питання про реорганізацію кам'яновугільної промисловості Донбасу. Констатувалася недоцільність укрупнення існуючих шахтоуправлінь; ухвалено організувати у Донбасі (за виключенням Шахтинської округи) шість-сім трестів кам'яновугільної промисловості; ліквідувати апарат правління Донвугілля, перевести його працівників на роботу до новостворених трестів. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.165. – Арк.115.*

4. Харків, м. Президія ВРНГ УСРР вирішила якомога прискорити завершення розбудови Дніпрельстану: керівництву будівництвом запропоновано завершити першу чергу станції до 1 серпня 1932 замість встановленого раніше строку 1 грудня 1932 р. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 10 грудня.

4. Харків, м. При Всеукраїнській палаті мір відкрито першу всесоюзну метеорологічну нараду. Представники усіх республіканських палат мір і ваги обговорювали проблеми прикладної метеорології, зокрема питання про контроль над стандартизацією в промисловості. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 12 грудня.

11 грудня (п'ятниця)

1, 2. Харків, м. Секретаріат ВУЦВК дозволив місцевим органам влади самостійно видавати постанови щодо вилучення дзвонів з церков, молитовних будинків “у разі якщо цього вимагає більшість населення”. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 12 грудня.

1, 5. Харків, м. Наркомат праці УСРР видав постанову “Про роботу в дні релігійних свят 25 і 26 грудня 1929 р.”, дозволивши підприємствам, що не перейшли на безперервний робочий тиждень, оголошувати святкові дні робочими за рішенням загальних зборів трудових колективів. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 13 грудня.

12 грудня (четвер)

4, 7. Харків, м. Секретаріат ВУЦВК ухвалив рішення провести в Україні місячник антиалкогольної пропаганди. Опрацювання програми заходу доручене Василенку і Нагорному. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 12 грудня.

4. Харків, м. 12-19 грудня проходив Тиждень української кіно-культури, організований Харківським товариством “Друзів радянського кіно” і культвідділ ХОРПС з метою “широкої популяризації досягнень радянської і зокрема української кінематографії”. Для участі в урочистостях до столиці України приїхали режисери О.Довженко, Вертов, Курдюм, сценаристи – М.Бажан, Антоненко-Давидович та ін. У програмі “Тижня” передбачалися демонстрація кращих українських кінофільмів, організація у будинку літератури ім. Блакитного диспуту з питань розвитку кінематографії. 12 грудня відбулася зустріч делегації кіно-митців та сценаристів у складі 19 осіб – Довженка, Вертова, Соловійова, Шагайди, Надемського, Бажана, Антоненка-Давидовича з секретарем

ЦК ВКП(б) та Харківського ОПК П.Постишевим, під час якої обговорювалися перспективи розвитку кіномистецтва в Україні. Порушена проблема переведення ВУФКУ до столиці України. *Вісті ВУЦВК*. – 1929. – 7, 12, 13 грудня.

13 грудня (п'ятниця)

1, 4, 7. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У ухвалило надати М.Скрипнику тижневу відпустку для редагування У-го тому творів В.І.Леніна, підготовлених до видання українською мовою. *ЦДАГОУ*. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.165. – Арк.121.

1, 7. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У обговорило Заяву Максимовича про відновлення у лавах КП(б)У. Ухвалено опублікувати заяву та „покаяльний лист” Максимовича в пресі; оприлюднити постанову Політбюро ЦК КП(б)У про наміри повернутися до питання щодо поновлення Максимовича у лавах партії лише через шість місяців, зважаючи на те, що його „розкладницька робота... завдала особливо важкого удару КПЗУ та революційному руху в Західній Україні”. *ЦДАГОУ*. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.165. – Арк.117.

14 грудня (субота)

1, 3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про розподіл штрафних сум, визискуваних за порушення постанов сільських сходів про виконання плану хлібозаготівель”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик*. – 1929. – №76. – Ст.728.

4,7. Біла Церква, м. Київської обл. Народилася Радченко Клавдія Павлівна (дівоче прізвище Андрєєва) – українська співачка (ліричне сопрано), народна артистка УРСР (1969); у 1956 закінчила Київську консерваторію (у М.Зубарева), з 1982 – її викладач (тепер Національна музична академія, професор (1994); впродовж 1957-85 працювала у Київському театрі опери та балету; виконавиця партій: Оксана („Запорожець за Дунаєм” Гулака-Артемівського, Наталка („Наталка Полтавка” Лисенка), Мар’яна („Арсенал” Г.Майбороди), Галя („Назар Стодоля” Данькевича), Тат’яна („Євгеній Онєгін” Чайковського), Марфа („Царська наречена” Римського Корсакова), Катерина Ізмайлова (однойменна опера Шостаковича), Еврідіка („Орфей і Еврідіка” Глюка), Маргарита („Фауст” Гуно). *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядник: А.В.Кудрицький, М.Г.Лабінський; За ред. А.В.Кудрицького*. – К., 1997. – С.499.

4, 7. Ужгород, м. Відкрито пам’ятник А. Добрянському – видатному громадському діячеві другої половини ХІХ ст., який першим порушив справу автономії Закарпаття в Угорщині. *Діло*. – 1929. – 14 грудня.

15 грудня (неділя)

1, 7. Москва, м. Газета „Правда” надрукувала статтю М.Бухарина „Технико-економическая революция, рабочий клас и инженерство», що являла собою виклад його промови на конференції інженерів та ударників підприємств Сокольницького району. *Советское руководство. Переписка. 1928–1941 гг.* – М., 1999. – С.106.

4. Харків, м. Відбулися урочистості з нагоди 30-ти річчя з дня заснування Всеукраїнського історичного музею ім. Т.Шевченка. Протягом 1928-1929 р. музей відвідали 45 тис. осіб. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 14 грудня.*

4, 7. Харків, м. Колегія НКО УСРР затвердила керівництво ВУАН у складі академіка Д.К.Заболотного (президент ВУАН), академіків Воблого та Шліхтера (віцепрезиденти ВУАН), академіка Корчака-Чепурківського (секретар), академіка Яворського (член президії ВУАН). Затверджено також склад голів відділень: історико-філологічного (академіки Багалій, Яворський, Студинський), фізико-математичного (академіки Тутківський, Кравчук, Фомін) та ін. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 15 грудня.*

7. Київ, м. Помер академік Д.К.Заболотний – провідний фахівець у галузі мікробіології та епідеміології, президент ВУАН і член Всесоюзної академії наук, член ЦВК СРСР та ВУЦВК. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 17 грудня.*

16 грудня (понеділок)

1, 4. Москва, м. Відбулося засідання секції з вивчення проблем історії воєн при Комуністичній академії. Учасники заслухали доповідь М.Тухачевського про характер сучасних воєн у світлі рішень УІ конгресу Комінтерну. *Записки секції по изучению проблем войны. – 1930. – Т.1. – С.6-32; Вестник Комкакадемии. – 1931. – Кн.1. – С.33-38; 50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967. Составители А.И.Алаторцева, Г.Д.Алексеева. – М., 1971. – С.134.*

18 грудня (середа)

1. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У заслухало доповідь представника РВР Морських сил Чорного моря про стан національно-культурного обслуговування моряків-українців. Містилися доручення: Оргрозподілу ЦК – відрядити „для посилення політичної роботи в частинах РСЧФ 10-15 партійних працівників-етнічних українців; Секретаріату ЦК КП(б)У – розробити організаційні форми шефських зв'язків основних промислових організацій України (Донбас, Кривий Ріг, Дніпропетровськ, Харків) з частинами кораблів Морських сил Чорного моря; ЦК ЛКСМУ — доповісти про стан шефської роботи в РСЧФ; ухвалено „в радянському порядку” встановити з центральних і місцевих ресурсів щорічну матеріальну (шефську) допомогу частинам Морських сил Чорного моря. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.165. – Арк.117.*

1, 3. Москва, м. Політбюро ЦК ВКП(б) затвердило підготовлений комісією А.Я.Яковлева проект постанови про темпи колективізації. *Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927-1939. Том 2. Ноябрь 1929 – декабрь 1930. – М., 2000. – С.61-66.*

1. Харків, м. 18-21 листопада відбувся пленум ЦК КП(б)У. Учасники обговорили підсумки роботи листопадового пленуму ЦК ВКП(б), контрольні цифри розвитку народного господарства України на 1929-1930 р., роботу партійних, профспілкових і господарських організацій на підприємствах, заслухали доповідь ЦК ЛКСМУ про діяльність комсомолу. *Комуністична партія України в резолюціях і рішеннях з'їздів, конференцій і пленумів ЦК. Том перший. 1918-1941. – К., 1976. – С.623-643.*

1. Харків, м. ДПУ УСРР повідомило про викриття в Україні “шпигунської організації, що працювала у Києві за завданням і під керівництвом польського консула”. Заарештовано 33 осіб, почалося слідство. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 18 грудня.*

1, 4. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У обговорило питання „про СВУ”. Ухвалено намітити попередній склад суду, державного обвинувачення, громадського обвинувачення, розпочати відкритий судовий процес не пізніше 5 лютого 1930 р. *ЦДАГОУ. – Ф.1. – Оп.16. – Спр.7. – Арк.97.*

1, 4. Харків, м. Відбулася зустріч делегації вчительства Харківщини з М.Скрипником, у ході якої обговорено ряд питань, пов’язаних з участю вчителів у процесі “соціалістичного будівництва”. “Хто стоятиме осторонь від нашого громадського життя, – попередив М.Скрипник, – той кінець-кінцем підпаде під вплив ворожих нам класових елементів”. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 19 грудня.*

20 грудня (п’ятниця)

1, 4. Москва, м. 20-27 грудня відбулася I Всесоюзна конференція аграрників-марксистів. Учасники заслухали доповіді: „Боротба на аграрному фронті і соціалістична реконструкція сільського господарства„(В.П.Мілютин), „Соціальні зрушення в радянському селі” (А.І.Гайстер); розгорнулися дискусії з питань „про соціалістичну реконструкцію сільського господарства та соціальну природу колгоспного руху”, „про правий ухил і троцькізм в аграрному питанні”, „про буржуазні і дрібнобуржуазні теорії”. *Вестник Комкадемии. – 1930. – Кн.37-38. – С.102-130; „На аграрном фронте”. – 1930. – № 1. – С.82-126; 50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967. Составители А.И.Алаторцева, Г.Д.Алексеева. – М., 1971. – С.134.*

1, 7. УСРР. Відбулися урочистості з нагоди 50-ти річчя Й.Сталіна. На шпальтах газет опубліковані біографія “вождя” та чисельні поздоровлення від трудових колективів, громадських організацій тощо. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 20 грудня.*

21 грудня (субота)

1, 3. Москва, м. ЦВК і РНК СРСР видали постанову “Про постачання продовольчими хлібами”. *Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза советских социалистических республик. – 1929. – №76. – Ст.743.*

22 грудня (неділя)

1, 5. Харків, м. Секретаріат ВУЦВК затвердив рішення Київського ОВК про зачинення Києво-Печерської Лаври та виселення з монастирських будівель “нетрудових елементів та ченців”, ухвалене за “чисельними побажаннями трудящих”. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 22 грудня.*

23 грудня (понеділок)

1, 4. Харків, м. В.А.Балицький особисто в присутності заступника наркома юстиції УСРР М.В.Михайлика допитав заарештованого академіка С.О.Єфремова.

Шаповал Ю., Золотарьов В. Всеволод Балицький: особа, час, оточення. – К., 2002. – С.136; Шаповал Ю., Пристайко В., Золотарьов В. ЧК-ГПУ-НКВД в Україні: особи, факти, документи. – К., 1997. – С.41.

4,7. Балта, м. тепер Одеської обл. Народився Шевченко Володимир Микитович – український кінорежисер, заслужений діяч мистецтв УРСР (1976). У 1967 закінчив ВДІК, з 1971 – на Київській кіностудії хронікально-документальних фільмів; зняв фільми: документальні – „Битва за Київ” (1973), „Чорнобиль – хроніка важких тижнів” (1986); художні – „Поїзд надзвичайного призначення” (1980), „Контрудар” (1985), обидва на Київській кіностудії художніх фільмів; на 3-му міжнародному кінофестивалі в Італії 1987 запроваджено спеціальний приз пам’яті Ш. за кращий фільм присвячений проблемам збереження миру і довколишнього середовища; Лауреат Державної премії УРСР ім. Т.Г.Шевченка (1978), Державної премії СРСР (1988). (Помер 30 березня 1987, Київ) *Мистецтво України: Біографічний довідник.* – К., 1997. – С.644.

25 грудня (середа)

1. УСРР. Відбулися урочистості з нагоди 12-ї річниці встановлення радянської влади в Україні: збори трудових колективів, мітинги, демонстрації та ін. До Харкова прибула делегація бакинських трудящих з метою укладання договору про “соціалістичне змагання” з підприємствами Харківщини. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 25 грудня.

4. Харків, м. У театрі Української музичної комедії відбулася прем’єра вистави Штрауса “Циганський барон” (постановник Д.Козачківський, головний режисер Б.Балабан, диригент Б.Крижанівський); театр ім.Франка у Києві у контексті реалізації настанови партії “про запровадження української культури в маси” виступив з п’єсою І.Микитенка “Диктатура”. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 25 грудня.

7. Харків, м. Президія ВУЦВК затвердила зміни персонального складу наркоматів: замість А.Г.Шліхтера наркомом земельних справ призначено члена ВУЦВК М.Н.Демченка; замість Шимановського уповноваженим наркомату шляхів сполучення СРСР при уряді УСРР призначено Слісаренка; замість Пахомова заступником наркома соціального забезпечення України призначено Іванова; замість Слинька заступником наркома внутрішніх справ УСРР призначено Якимовича; замість Набокова заступником начальника головного управління шляхів призначено Сибіряка; затверджене рішення про звільнення з роботи у Найвищому суді УСРР Берліна, Козака, Запорозжя. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 26 грудня.

26 грудня (четвер)

1. Харків, м. Відбулася Всеукраїнська агітпропнарада. Учасники працювали по секціях: перебудови культроботи профспілок; політосвітньої роботи на селі; партійного виховання робітників; антирелігійній; політичної роботи в РСЧА; політичної роботи серед національних меншин та ін. *Вісті ВУЦВК.* – 1929. – 26 грудня.

27 грудня (п’ятниця)

1. Харків, м. Центральна адміністративно-територіальна комісія на засіданні

Центральної комісії національних меншин при ВУЦВК доповіла про стан національного районування у республіці: на терені УСРР створено 426 національних районів, у тому числі 9 російських, 4 болгарських, 7 німецьких, 3 грецьких, 2 єврейських, 1 польський. *Вісті ВУЦВК. –1929. – 27 грудня.*

1, 4. Москва, м. В секції з вивчення проблем війни при Комуністичній академії відбулася дискусія по доповіді А.Геронімуса „Похід Юденіча на Петроград”. Учасники обговорили питання: „характерні риси боротьби за Петроград”; „Англія і похід на Петроград”; „Північно-західна контрреволюція і Прибалтійські держави”, „Петроградський фронт восени 1919 р.” *Записки секции по изучению проблем войны. 1930. – Т.1. – С.69-100; 50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967. Составители А.И.Алаторцева, Г.Д.Алексеева. – М., 1971. – С.134-135.*

4, 7. Харків, м. Народився Чернуха В.Д. – український графік. У 1951 закінчив Харківське художнє училище; працював у галузі станкової і книжкової графіки; автор: серії сатиричних літографій „1905 рік”, „Громадянська війна на Україні”(1957-1958, обидві у співавторстві), ілюстрацій до збірки „Сучасні українські байки” (1962), „Козак Мамалига” (1970); монументально-декоративне панно у кафе „Авангард” у Харкові (1964, у співав.) (помер 14 квітня 1981 там же). *Мистецтво України: Біографічний довідник. – К., 1997. – С.632.*

4,7. Бузулук, м. нині Оренбурзької області. Народилася Махріна Надія Олександрівна – українська вишивальниця, заслужений майстер народної творчості УРСР (1960); працює в галузі портретної вишивки, автор портретів: В.І.Леніна, О.Кобилянської, І. Франка, Т.Шевченка та ін. *Мистецтво України: Біографічний довідник. – К., 1997. – С.404.*

3, 10. Харків, м. УЕН при РНК УСРР прийняла постанову на доповідь урядової комісії про допомогу селянству в районах, що постраждали від недороду. Допомогою охоплено 250 тис. (12% дорослого населення недорідних районів), понад 250 тис. дітей (20% загальної кількості дітей цих районів); план постачання продуктів дорослому населенню виконаний майже на 90%, збільшення і поліпшення допомоги дітям здійснене за рахунок додаткових асигнувань з місцевих джерел, шляхом участі громадськості в допомозі, організацією громадського хлібовипікання тощо; постачання кормів худоби проводилося зі значним запізненням; за неостаточними розрахунками за відпущені продукти в розпорядження урядової комісії по недороду залишилося 2430 тис. руб., у тому числі готівкою 796 тис. руб. Ухвалили Урядову комісію по недороду вважати за ліквідовану. *Колективізація і голод на Україні. 1929-1933. – К., 1992. – С.119-120.*

28 грудня (субота)

1, 3. Харків, м. Політбюро ЦК КП(б)У обговорило стан будівництва Дніпровського комбінату і визнало його незадовільним. Ухвалено звернутися до ЦК ВКП(б) з проханням зобов'язати відповідальні загальносоюзні організації та установи визначити чіткі терміни завершення проектних робіт (порти, гавані, залізничний вузол,

лінія Демурино-Марганець), опрацювати і затвердити з розбивкою по роках план фінансування будівництва. ЦДАГОУ. – Ф.І. – Оп.6. – Спр.165. – Арк.128-129.

4,7. Знаменка, м. тепер Алтайського краю, Росія. Народився Завгородній Анатолій Петрович – український живописець, заслужений художник УРСР (1977). До числа найбільш відомих творів майстра належать: „Перед ловом” (1961), серії – „Миколаїв – корабельний край” (1966-1970), „Біля рідних берегів” (1974-1977), „Азовсталь” (1976), „Королівський замок” (1981-83), „Гранд-канал” (1984-86), „Зустріч в океані” (1988), „Вітівки Воладна” (1989). „Нехороша квартира” (1990, дві останні за мотивами роману М.Булгакова „Майстер і Маргарита”), „По Венеції” (1990). *Мистецтво України: Біографічний довідник.. – К., 1997. – С.248.*

30 грудня (понеділок)

1, 7. Москва, м. А.С. Єнукідзе надіслав Й.В.Сталіну компліментарний лист у зв'язку з 50-ти річчям вождя. *Советское руководство. Переписка. 1928–1941 гг. – М., 1999. – С.108-110.*

31 грудня (вівторок)

3, 7. Харків, м. Президія ВУЦВК сформувала урядову комісію у справі сприяння будівництву Дніпрельстану у наступному складі: В.Чубар (голова), Сербіченко, Василенко, Дудник, Задонський, Полоз, Чуwirin, Галицький, Сухомлин, Шліхтер, Поляков, Губий, Федотов, Жигалка, Черенов. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 31 грудня.*

б. Харків, м. Президія ВУЦВК доповнила Статут про житлову кооперацію положенням про заборону орендування житла “нетрудовими елементами” та про виселення останніх з кооперативних будинків. *Вісті ВУЦВК. – 1929. – 31 грудня.*

1929

1. Харків, м. Оргбюро ЦК КП(б)У обговорило питання „про польський з'їзд у Варшаві”. Ухвалено створити партійну комісію у складі Доненка, А.Хвилі, Лазоверта, Кулика, Добродицького, доручити їй розробку вказівок щодо представництва радянських поляків на з'їзді, забезпечити розгортання у польській пресі інформаційної кампанії про характер з'їзду та „цілі пілсудщини”. ЦДАГОУ. – Ф.І. – Оп.16. – Спр.34. – Арк.112.

1. УСРР. Протягом року в республіці 246 тис. членів і кандидатів партії пройшли “партійну чистку”: виключено 24 тис. осіб (близько 10%) загальної кількості членів КП(б)У. *Кульчицький С.В. Україна між двома війнами (1921-1939 рр.). – К., 1999. – С.135.*

1. СРСР. Протягом 1929-1931 р. з лав ВКП(б) виключено близько 250 тис. членів, переважна більшість яких належала до т.з. „правого ухилу”.. *Дорошко М. Компартиійно-державна номенклатура УСРР у 20-30-ті роки ХХ століття: соціоісторичний аналіз. – К., 2004. – С.136.*

1. СРСР. Протягом року у різних регіонах спецорганами зафіксовано 1300 випадків селянських хвилювань: значну роль в них грало релігійне питання. Грациози Андреа. Великая крестьянская война в СССР. Большевики и крестьяне, 1917-1936. – М., 2001. – С.46.

1. Крим. Протягом 1929 року у ході „чистки” партійних і радянських органів під гаслом боротьби з „велібрагімовщиною”, „мілліфірківщиною” та „буржуазно-націоналістичними відхиленнями” репресовано щонайменше 3500 татар, яких було за-суджено, заслано, а кількох страчено. *Національні меншини України у XX столітті. Політико-правовий аспект.* – К., 2000. – С.173.

1, 4. Москва, м. ЦК ВКП(б) прийняв постанову про заходи щодо зміцнення наукової роботи у зв'язку з підсумками II Всесоюдної конференції марксо-ленінських науково-дослідних установ. Містилися настанови щодо поліпшення науково-дослідної роботи (питання планування, координування, упорядкування навантаження спіробітників, підготовки кадрів тощо). *Вестник Комакадемии.* – 1929. – Кн.33. – С.282-283; *50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967. Составители А.И.Алаторцева, Г.Д.Алексеева.* – М., 1971. – С.135.

1, 4. Москва, м. На сторінках журналу „Война и революция” почалася дискусія (завершилася в 1930 р.) по книзі А.І.Сгорова „Львов-Варшава. 1920 г. Взаимодействие фронтов” (М. – Л., 1929). Учасники обговорювали наступні питання: методологія і методи дослідження історичних джерел, роль Південно-Західного фронту і значення його дій на р.Вісла в кампанії 1920 р. та ін. *Война и революция.* – 1929. – № 5, 10; *50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967. Составители А.И.Алаторцева, Г.Д.Алексеева.* – М., 1971. – С.135.

1, 4. Москва, м. Історичне відділення Інституту червоної професури перетворено в Інститут червоної професури (існував до 1938 р.). *История СССР.* – 1960. – № 6. – С.65; *50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967. Составители А.И.Алаторцева, Г.Д.Алексеева.* – М., 1971. – С.135.

1, 4. Москва, м. При відділі місцевих іспартів Інституту В.І.Леніна для узгодження роботи створена постійна нарада у складі представників відділу Інституту, ВЦРПС, Московської міської ради профспілок, Комісії по історії Комуністичного союзу молоді (Істомолу), Московського іспарту, Музею революції СРСР і Музею Інституту В.І.Леніна. *Пролетарская революция.* – 1930. – № 1. – С.184; *50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967. Составители А.И.Алаторцева, Г.Д.Алексеева.* – М., 1971. – С.135.

1, 4. Москва, м. Створено архів історії комсомолу при ЦК ВЛКСМ. *Архивное дело.* – 1933. – Вып.3-4. – С.74; *50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967. Составители А.И.Алаторцева, Г.Д.Алексеева.* – М., 1971. – С.136.

1, 4. Київ, м. При Українському інституті марксизма-ленінізму організовано кафедру історії ВКП(б) і Жовтневої революції на Україні. *Летопись революции.* – 1930. – № 1. – С.330; *50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967. Составители А.И.Алаторцева, Г.Д.Алексеева.* – М., 1971. – С.138.

1, 4, 5. Ленінград, м. У складі етнографічного сектору Державної академії історії матеріальної культури створено комісію для складання релігійно-побутової карти СРСР (голова – Маторин). *Этнография.* – 1930. – № 4. – С.81,84; *50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917-1967. Составители А.И.Алаторцева,*

Г.Д.Алексеева. – М., 1971. – С.137.

1. СРСР. Протягом року зібрано 71, 7 млн. тонн зерна; державні хлібозаготівлі склали 22,4% врожаю (16, 6 млн. тонн); експортовано 0,17 млн. тонн зерна. *Граціози Андреа. Великая крестьянская война в СССР. Большевики и крестьяне, 1917-1936.* – М., 2001. – С.58.

3, 6. УСРР. Протягом року дефіцит інженерно-технічних кадрів будь-якої кваліфікації в Україні становив майже 9 тис. осіб; некомплект педагогів на 1928/1929 навчальний рік складав 2400 осіб. *Рубльов О. Західноукраїнська інтелігенція у загальнонаціональних політичних та культурних процесах (1914-1939).* – К., 2004. – С.111-112.

4. Великі Сорочинці, с. на Полтавщині. Відкрито Літературно-меморіальний музей М.Гоголя. *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодні. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.376.

4. Київ, м. Засновано державний заповідник “Кирилівська церква”. *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодні. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.376.

4,7. Пішла з життя Жарка (справжнє прізвище Жарченко, нар. 1857) Надія Василівна – український театральний діяч, сестра Я.В. Жаркого; творчу діяльність почала 1880 у Полтавському аматорському театрі; працювала в трупах Г.Ашкаренка (1881), М.Кропивницького (1882-89), з 1883 – у групі М.Старицького; серед найбільш відомих ролей акторки: Галя („Назар Стодоля” Т.Шевченка), Наталка, Терпилика („Наталка-Полтавка” І.Котляревського), Маруся („Дай серцю волю – заведе в неволю” М.Кропивницького) та ін. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А.В.Кудрицький, М.Г.Лабінський; За ред. А.В.Кудрицького.* – К., 1997. – С.238.

4,7. Пішов з життя Бальдвін-Рамульт Людвік (народився 1858) – український архітектор; закінчив архітектурне відділення Львівського політехнічного інституту; автор проектів ряду будівель Львова – головного поштампу (1890), тютюнової фабрики (1925), серії житлових будинків. *Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А.В.Кудрицький, М.Г.Лабінський; За ред. А.В.Кудрицького.* – К., 1997. – С.39.

4. Харків, м. Створено Українське мистецьке об’єднання; до організації увійшли І.Іжакевич, М.Козик, В.Коровчинський, Ф.Кричевський, Г.Світлицький, К.Трохименко та ін. *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодні. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.376.

4. Умань, м. Створено державний заповідник “Софіївка”. *Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодні. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.376.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА І ЛІТЕРАТУРА

- Архивное дело. – 1929.
- Біографічна хроніка (1928 – березень 1929) // Сталін Й.В. Твори. Т.11. 1928 – березень 1929. – К., 1949. – С.368.
- Бюлетень ЦКК КП(б)У і НК РСІ УСРР. – 1929.
- Бухарин Н.И. Избранные произведения. – М., 1988.
- Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф.* Україна від найдавніших часів до сьогоднішнього дня. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.428.
- Вестник Комакадемии. – 1929.
- Весь СССР. – М., 1929.
- Вісті Всеукраїнської академії наук. – 1929.
- Вісті ВУЦВК. Орган Всеукраїнського Центрального виконавчого комітету рад депутатів трудящих. – 1928, 1929.
- Вісті Центрального Комітету Комуністичної партії (більшовиків) України. – 1928, 1929.
- Власть и оппозиция. Российский политический процесс XX столетия. – М., 1995.
- Власть и художественная интеллигенция. Документы ЦК РКП(б) – ВКП(б), ВЧК-ОГПУ-НКВД о культурной политике. 1917-1953 гг. – Под ред. академика *А.Н. Яковлева*; сост. *А. Артизов, О. Наумов*. М., 2002.
- Война и революция. – 1929.
- Вся кооперация СССР. – М., 1929.
- Грациози Андреа. Великая крестьянская война в СССР. Большевики и крестьяне, 1917-1936. – М., 2001.
- Гриневич Л.В.* Військове будівництво в Україні у 20-ті – на початку 30-х рр. ХХ ст.: національний аспект: Дис... канд. іст. наук. – К., 1995.
- Діло (Львів). – 1928, 1929.
- Дорошко М.* Компартійно-державна номенклатура УСРР у 20–30-ті роки ХХ століття: соціоісторичний аналіз. – К., 2004.
- Экономическая жизнь. – 1928.
- Этнография. – 1930.
- Життя й революція. – 1929.
- Записки секции по изучению проблем войны. – 1930.
- Збірник наказів та обіжників Вищої ради народного господарства УСРР. – 1928.
- Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. – 1928.
- Збірник законів та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. – 1929.
- Золоті імена України. Народжені Україною. Меморіальний альманах у двох томах. – К., 2002.
- Известия. – 1928, 1929.
- Известия ЦК ВКП(б). – 1928, 1929.
- Известия ЦК КПСС. – 1991.
- Известия ЦИК Союза ССР и ВЦИК. – 1928, 1929.

- Информационный бюллетень Коммунистической академии. – 1928, 1929.
История СССР. – 1960.
Историк-марксист. – 1928, 1929.
Историк-марксист. – 1929.
Кислицын С.А. Шахтинское дело. – Ростов на Дону, 1993.
Коммунистическая партия Советского Союза в резолюциях и решениях съездов, конференций и пленумов ЦК. Т.4. – М., 1984.
Комуністична партія України в резолюціях і рішеннях з'їздів, конференцій і пленумів ЦК. Том перший. – К., 1976.
Коммунистическая власть против религии Моисея. Документы 1920–1937 и 1945–1953 гг. Вып.2. – Винница, 2005.
Комуніст. Орган ЦК КП(б)У (Харків). – 1929.
Конквест Р. Жнива скорботи. Радянська колективізація і голодомор. – К., 1993.
Красная армия и коллективизация деревни в СССР (1928-1933 гг.). – Наполи / Napoli, 1996.
Культура і побут. – 1928.
Культурне будівництво в Українській РСР. 1928 – червень 1941. Збірник документів і матеріалів. – К., 1986.
Кульчицький С.В. Керівні органи Центрального комітету КПРС. Персональний склад на кінець кожного року. – К.: Інститут історії, 1990.
Кульчицький С.В. Україна між двома війнами (1921-1932 рр.) – К., 1999.
Летопись революции. – 1928.
Літопис революції. Журнал Істпарту ЦК КП(б)У. – 1929.
Література та мистецтво. – 1929.
Лозицький В. Політбюро ЦК Компартії України: історія, особи, стосунки. 1918–1991. – К.: Генеза, 2005.
Лубянка. Сталин и ВЧК–ГПУ–ОГПУ–НКВД. Январь 1922 – декабрь 1936. Москва, 2003.
Медична гігієна. – 1929.
Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядник: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський; За ред. А.В. Кудрицького. – К., 1997.
Національні відносини в Україні у ХХ ст. Збірник документів і матеріалів. – К., 1994.
Національні меншини України у ХХ столітті. Політико-правовий аспект. – К., 2000.
Національні процеси в Україні. Історія і сучасність. Документи і матеріали. Довідник у двох частинах. Частина 2. – К., 1997.
Наука і освіта. – 1929.
Научный работник. – 1928.
Німці в Україні. Збірник документів державних архівів. – К., 1994.
Осокина Е. За фасадом «сталинского изобилия». Распределение и рынок в снабжении населения в годы индустриализации, 1927 – 1941. – М., 1999.
Побут. – 1928.
Політичний терор і тероризм в Україні ХІХ – ХХ ст. Історичні нариси. – К.: Наукова думка, 2002.

- Правда. Орган ЦК ВКП(б) (Москва). – 1928, 1929.
- Пролетарская революция. – 1929, 1930.
- 50 лет советской исторической науки. Хроника научной жизни 1917–1967. – М., 1971.
- Радянське будівництво. – 1929.
- Російський державний архів соціально-політичної історії. – Ф.74. – Оп.2; Ф.558. – Оп.2.
- Рубльов О.* Західноукраїнська інтелігенція у загальнонаціональних політичних та культурних процесах (1914–1939). – К., 2004.
- Сільське господарство. – 1929.
- Свобода (Львів). – 1929.
- Собрание законов и распоряжений рабоче-крестьянского правительства Союза Советских Социалистических Республик. – 1928, 1929.
- «Совершенно секретно»: Лубянка – Сталину о положении в стране (1922–1934 гг.). Редакционный совет: А.Н.Сахаров, Г.Н.Севастьянов, В.С.Христофоров, В.К.Виноградов, Т.Вихавайнен, М.Кивинел, А.Гэтти, Л.Виола, Л.П.Колодникова. – Т.6. 1928 г. – М., 2002.
- Советская деревня глазами ВЧК–ОГПУ–НКВД. 1918–1939. Документы и материалы в 4 томах. Том 2. 1923–1929. – М., 2000.
- Советское руководство. Переписка. 1928–1941 гг. – М., 1999.
- Справа „Спілки визволення України”: Невідомі документи і факти / Публ. *В.І.Пристайка та Ю.І.Шаповала.* – К., 1995.
- Статистична хроніка Центральної статистичної управи. – 1929.
- Статистичний бюлетень Маріупольщини. – 1929.
- Східний світ. Орган Всеукраїнської наукової асоціації сходознавства. – 1929.
- Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Документы и материалы в 5 томах. 1927–1932. Том 1. Май 1927 – 1929. – М., 1999.
- Техніка й індустріалізація. – 1929.
- Труды I Всесоюзной конференции историков-марксистов. – Т.І-ІІ. – М., 1930.
- Український економіст. – 1928.
- Український архів. Орган Археографічної комісії ВУАН. – 1929. „Українізація” 1920 – 30-х років: передумови, здобутки, уроки. Колективна монографія / За ред. *В.А.Смоля.* – К., 2003.
- Центральний державний архів громадських об’єднань України Ф.1. – Оп.1, Оп.6, Оп.16, Оп.20.
- Червона армія. – 1929.
- Шаповал Ю., Золотарьов В.* Всеволод Балицький: особа, час, оточення. – К., 2002.
- Шаповал Ю., Пристайко В., Золотарьов В.* ЧК–ГПУ–НКВД в Україні: особи, факти, документи. – К., 1997.

ДОВІДКОВЕ ВИДАННЯ

Гриневич Л.В., Прилуцький В.І.
Україна: хроніка ХХ століття

Рік 1928-1929

Комп'ютерна верстка Л.А.Гречина

Підписано до друку 20.11.2007 р. Формат 70x100x16
Ум.друк. арк. 25,6. Обл. вид. арк. 21.
Наклад 300 прим. Зам. 46.2007 р.

Поліграф. д-ця Ін-ту історії України НАН України
Київ-1, Грушевського, 4.